Barcode : 4990010033111
Title - An Elementary Sanskrit Grammer
Author - Sastri,Pt.Bahuballabha
Language - sanskrit
Pages - 579
Publication Year - 1927
Barcode EAN.UCC-13

AN ELEMENTARY SANSKRIT GRAMMAR

AN ELEMENTARY
SANSKRIT GRAMMAR

For use in the Upper Classes of High English Schools

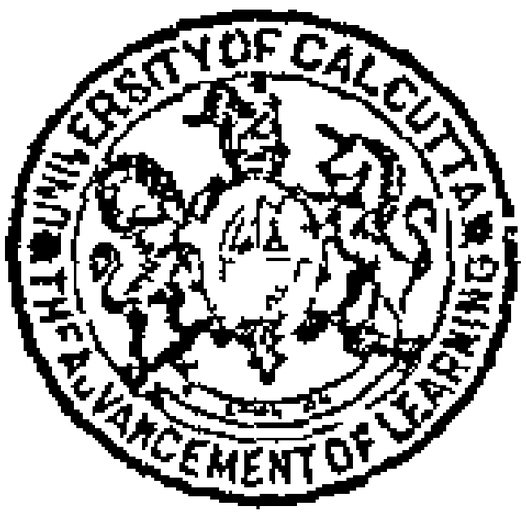
BY

G THIBAUT, C I E

ASSISTED BY

PANDIT BAHUBALLABHA SASTRI

NEW EDITION

Published by the
UNIVERSITY OF CALCUTTA
1927

PA WIED BY BHOPENDRALAL B MEALER AT THE C LEOTTA UNIVERSITY PRESS

BENGAL BOOKS CALCUTTA

PREFACE

The Compilers of this Elementary Grammar, primarily meant for candidates for the Matricula tion Examination of the Calcutta University, have been guided in their work by two main considerations In the first place, it has been their aim to render the Grammar as simple as possible and hence to admit into it nothing in excess of what the Student at that stage may really be expected to know By a Student's 'knowing' grammatical forms they understand that he should be able not only to recognise and analyse them when he meets with them in litera ture but also to reproduce and apply them accurately for the purposes of translation into, and composition in, Sanskrit This latter con sideration at once very definitely limits the matter to be comprised in a Grammar , and the Compilers, therefore, have excluded from their book many of the less common forms which, as a rule, are given even in Grammars of an element- ary t The teacher will not find it difficult to mentary instruction regarding such

forms whenever required And the Student also should early acquire the capacity and habit of consulting, for information not given in this text book, grammars of a more advanced type— copies of some of which ought to be accessible to him in his School Library

The Compilers, in the second place, have endeavoured to cast the grammatical matter in a form which will not present too many difficulties to teachers, many, or most of whom may have learned their Sanskrit grammar according to the old Indian system For this reason Sanskrit technical terms are freely used together with the corresponding English ones, and occasionally views on points of grammar which are distinctively Indian have been referred to and explained

A supplement to this grammar, in the form of a 'Dhātukosha' containing a very full statement of all the tenses, moods, etc, of the more commonly used verbs will be published shortly

The compilation of a grammar on the lines indicated in the above was first suggested to the undersigned by the Vice Chancellor of the University, the Hon'ble Mr Justice Asutosh

Mookerjee, Saraswati, C S I, whose interest in the promotion of Oriental studies is well known and who since a long time has felt convinced that a book of this type would contribute to make Sanskrit more popular in our Schools and to bring it into line with other branches of study

G THIBAUT
B B SHASTRI

N B—It is not of course intended that the entire Dhātukosha should be included in the Matriculation Course, as a whole it is meant for purposes of reference only But Matriculation Candidates will be expected to be familiar for the purposes of translation and composition with the different tenses, moods, participles, etc, of the following roots

अद्। अप्। अर्च्। अज। अर्ह्। अश्। अस्। आप्। आस्। इ। इष्। ईक्ष्। कथ्। कम्। कुप्। क्ष क्षप। क्षप्। क्षम्। क्षी। क्षीड्। क्रुध्। खन्। खाद्। गम्। गुप। गै। ग्रह्। घ्रा। घर्। चि। चिन्त्। छद्। जन्। जप्। जाग्र्। जि। जृ। ज्ञा। ज्वल्। तन्। तप्। तुद्। तृप्। तृ। त्यज्। दै। त्वर्। दश्। दह्। दा (दाप्)। दा। दिव्। दुप्। दुह्। दृश्। द्रुह्। द्विष्। धा। धाव्। ध्रू। ध्रु। नम्। नश्। निन्द्। नी। नृत्।

पच्। पठ्। पत्। पा। पोह्। पुष्। पू। पूर्।
पृ। प्रच्छ्। प्रा। ब्रस्च्। भाष्। भुष्। भ्रू। मज्।
भक्ष्। भाष्। भा। भाम्। भिद्। भी। भुज्। भू।
मृ। भ्रम्। मन्। मा। मि। मिल्। मुष्। मुद्।
यज्। यूज्। रूप्। या। यत्। यम्। या। याच्। युज्।
युध्। रक्ष्। रच्। रम्। राज्। राध्। रुध्। रुद्।
रुध्। रुह्। लभ्। लिप्। लिख्। वच्। वद्। वस्।
वह्। विद्। विश्। श्रु। श्रुज्। श्रुत्। श्रुभ्। श्रुष्।
शक्। शद्। शंस्। शप्। शम्। शास्। शी। शुच्।
शुभ्। शुष्। श्रम्। श्रि। श्रु। श्रम्। सद्। सिच्।
सिध्। सू। सृज्। स्पर्ध्। स्वप्। स्था। स्तु। स्तृ।
स्मृ। स्रंस्। स्रुह्। ह्। हन्। हस्। हिंस्। हृ।
हृष्। हे।

PREFACE TO SECOND EDITION

A number of minor changes have been made in this edition In order to meet a wish expressed in many quarters that order of Persons in the Paradigms of Verbs which is customary in Indian Grammar has been adopted—the 'First Person' of Western Grammar thus coming in the third place, and the 'Third Person' in the first place

27 9 13

G THIBAUT
B B SHASTRI

CONTENTS

CHAPTER I

THE ALPHABET 1—5

SECT		PAGE
1	The Alphabet	1
2	Vowels	1
3	Consonants Consonants with Vowels	1 2
4	Groups of Consonants	2
5	List of Compound Consonants	3 4
6	Guṇa and Vṛiddhi	5

CHAPTER II

SANDHI 5—22

7	*Meaning and use of Sandhi*	*5*
8 28	Sandhi of Vowels	6 11
20 28	Irregular Vowel Sandhi	9 11
29-75	Sandhi of Consonants	12 22
62 75	Visarga for final ऋ and र	18
74 75	Irregular changes of Visarga	21 22
76 80	CHANGE OF ऋ INTO ष	23 24
81 86	CHANGE OF ऋ INTO ष	24 26

CHAPTER III

DECLENSION 26—91

87	Prâtipadika Vibhakti Pada Genders and Numbers	26 27
88	Cases	27 28

Sect		Page
89	Case Terminations (सुप्तिङन्त)	28
90	Classes of Nouns	29
	Bases ending in Vowels	
91	Masculine bases ending in अ	29
92 94	Masculine bases ending in आ	30 31
95	Masculine bases ending in इ	31
96	Masculine bases ending in ई	32
97	Masculine bases ending in ऋ	33
98	Feminine bases ending in ऋ	33
99	Irregular feminine bases ending in ऋ	34
100	Feminine bases ending in उ	34
101 03	Feminine bases ending in ऊ	35 36
104	Feminine bases ending in ए	36
105-06	Feminine bases ending in ऐ	37 38
107	Feminine bases ending in ओ	38
108	Feminine bases ending in औ	38
109	Feminine bases ending in ो	39
110	Neuter bases ending in अ	39
111 18	Neuter bases ending in इ	40
114	Neuter bases ending in उ	41
	Bases ending in Consonants	
116 24	Unchangeable Bases	43 48
125-40	Changeable Bases	49 61
126 33	Bases having two forms	49 55
126 34	Participial bases in वत् etc	49 53
135	Comparative Bases in ईयस्	53 54
136 38	Bases in मत् and वत्	54-55

Sect		Page
139 40	Bases having three forms	75 61
140 46	Bases in अन् and वन् preceded by a vowel Bases in वन्	55 58
147	*Perfect Participial bases in वस*	59
148	Bases in वस्	60
149	Irregular declension	61
	Adjectives	
150 52	Degrees of Comparison	62 68
	Numerals	
153 64	Cardinals	64 72
165	Ordinals	73 74
166 67	Numerical Adverbs and other Derivatives	75
	Pronouns	
169 72	Pronominal Adjectives	76 79
173 75	Personal Pronouns	80 81
176 80	Demonstrative Pronouns	82 87
181 83	Reflexive Pronouns	87 88
184	Possessive Pronouns	88
185	Relative Pronouns	88
186	Interrogative Pronouns	89
187 90	Compound Pronouns	89 91
191 213	*Feminine Bases*	91 98

CHAPTER IV

CONJUGATION 98—184

214 15	Tenses and Moods (Lakaras)	98 99
216 17	Transitive and Intransitive Verbs	99 100

Sect		Page
218 19	Personal terminations (परस्मैपद and आत्मनेपद)	100-01
220 21	The ten Conjugations and their groups	101 02
222	First group	102
223	Second group	102
224 25	The augment अ	102 03
	First Group	
226 27	Personal terminations (सार्वधातुक)	103 0
229 30	First Conjugation	105-08
231 33	Fourth Conjugation	108-09
234-35	Sixth Conjugation	109 10
236 37	Tenth Conjugation	110 11
	Second Group	
238 41	Personal terminations	111 18
242 58	Second Conjugation	113 20
259 60	Third Conjugation	121 28
270 75	Fifth Conjugation	129 31
270-79	Seventh Conjugation	131 33
280 83	Eighth Conjugation	134-36
284 90	Ninth Conjugation	137 39
	General Tenses and Moods	
291 92	Intermediate भ	140
294-931	Perfect Tense (लिट्)	141 54
296 326	Reduplicated Perfect	142 53
301	Personal terminations of लिट्	142-43
327 31	Periphrastic Perfect	153 54

Sect		Page
332 52	Aorist (भू)	154 64
335-36	First Form	155 56
337-38	Second Form	156 57
339	Third Form	157 58
340-43	Fourth Form	158 59
343-48	Fifth Form	159 62
349 50	Sixth Form	162 63
351 52	Seventh Form	163 64
353 58	Simple Future (भू)	164 65
359 62	Periphrastic Future (भू)	165 66
363 64	Conditional (भू)	166 67
365 71	Benedictive (आशिषि लिङ्)	167 69
372 81	Passive (कर्मवाच्य and भाववाच्य)	169 71
382 91	Causative (णिजन्त)	171 73
392 98	Desiderative (सन्नन्त)	173 74
399-401	Frequentative (यङन्त)	174 75
402 03	Denominative (नामधातु)	175 76
404 25	Parasmaipada and Âtmanepada	176-81
426 43	Use of the Tenses and Moods	181-84

CHAPTER V

Verbal Forms derived from roots by means of Krit-suffixes (कृदन्त) 185—195

444-45	Meaning of Kridanta	185
446-48	Present Participles	186-87
449 55	Future Participles	187 89
456 63	Past Participles	189 92

Sect		Page
464 69	Indeclinable Past Participle	193 94
470	Infinitive	194 95

CHAPTER VI

Government of Cases 196—218.

(कारक)

471	Karakas and Cases	196 97
472	Nominative	197 98
473-83	Accusative	199-203
484 90	Instrumental	203-05
491 502	Dative	205 08
503 12	Ablative	208 12
513 19	Locative	212 15
520 31	Genitive	215 18

CHAPTER VII

Compounds 219—241

532	Samasa	219
533 39	Avyayibhava	219 22
540-65	Tatpuruṣa	222 33
566 76	Bahuvrihi	233-39
577-85	Dvandva	239-43
586	Śaka Supā	243 44
587-89	Ekaśeṣa	244

CHAPTER VIII

590-593	Secondary Suffixes (तद्धित)	245 47

CHAPTER I

The Alphabet

1 Sanskrit is *most commonly* written in the *Devanagari* character The *Devanāgarī* Alphabet comprises forty-eight *letters* (वर्ण or अक्षर) Of these letters thirteen are *vowels* (स्वर), and thirty five *consonants* (व्यञ्जन)

2 Of the thirteen *vowels* five are *short* (ह्रस्व), *viz*, अ a, इ i, उ u, ऋ ṛ or ṛ and ऌ ḷ or ḷ, and eight are *long* (दीर्घ), *viz*, आ ā, ई ī, ऊ ū, ॠ ṝ or ṝ, ए ē or e, ऐ ai, ओ ō or o, and औ au

3 The following is a list of the *consonants*—

क k,	ख kh,	ग g,	घ gh,	ङ ṅ,
च c (or ch)	छ ch (or chh)	ज j,	झ jh,	ञ ñ
ट ṭ,	ठ ṭh,	ड ḍ,	ढ ḍh,	ण ṇ,
त t,	थ th	द d,	ध dh,	न n,
प p,	फ ph,	ब b,	भ bh,	म m,
य y,	र r,	ल l,	व v	
श ś or ṣ	ष sh or ṣ,	स s,	ह h,	

ṃ or ṁ (Anusvāra),

ḥ (Visarga)

When followed by a consonant, the vowels are written as follows :—

आ ा, इ ि ई ी, उ ु, ऊ ू, ऋ ृ, ऌ ॢ, ॡ ॣ, ए े, ऐ ै, ओ ो, औ ौ

Thus—

क,	का,	कि	की	कु,	कू,	कृ,
ka	kā	ki	kī,	ku,	kū,	kṛ,
क्ॡ	क्ॡ	के	कै,	को,	कौ	
kḷ,	kḹ,	ke,	kai	ko,	kau,	

क् ru, क् rū क् su क् sū, क् or क् kr,

क् kl, क् hu, क् hū, क् hr, क् hl

1 The consonants are divided into *groups* according to the vocal organs employed in the articulation The first five of these groups are called *Vargas* and each group is distinguished by the first letter it comprises Thus, the क व comprises क ख ग घ ङ

च छ ज झ ञ form the च-वर्ग, ट ठ ड ढ ण the ट-वर्ग, त थ द ध न the त-वर्ग, प फ ब भ म the प-व

The letters य र ल व are called अन्तस्थ वर्ण

श ष स and ह are comprised under the na ऊष्मवर्ण

The last letters of the *Vargas*, i e, ङ ञ ण and म are comprised under the term अनुना

and this name is also applied to the sign ◌ॅ written above a letter

5 Consonants uniting with each other without intervening vowels are written in groups (*Compound Consonants*)

The following is the list of *Compound Consonants* —

क्क kka,	क्ख kkha,	क्त kta,	क्त्य ktya,
क्त्र ktra,	क्त्व ktva,	क्न kna,	क्म kma,
क्य kya,	क्र kra,	क्ल kla,	क्व kva,
क्ष kṣa,	क्ष्म kṣma,	क्ष्य kṣya,	क्ष्व kṣva,
ख्य khya,	ख्र khra,	ग्य gya,	ग्र gra,
ग्र्य grya,	घ्न ghna,	घ्म ghma,	घ्य ghya,
घ्र ghra,	ङ्क ṅka,	ङ्क्त ṅkta,	ङ्क्ष ṅkṣa,
ङ्क्ष्व ṅkṣva,	ङ्ग ṅga,	ङ्ग्य ṅgya,	ङ्म ṅma,
च्च cca,	च्छ ccha,	च्छ्र cchra,	ञ्च cña,
च्म cma,	च्य chya,	च्र chra,	ज्ञ jña,
ज्झ jjha,	ञ्ज ñja,	ञ्ज्य ñjya,	ज्म jma,
ज्य jya,	ज्र jra,	ज्व jva,	ञ्च ñca,
ञ्छ ñcha,	ञ्ज ñja,	ट्ट tta,	ट्य tya,
ट्र tra,	ठ्य ṭhya,	ठ्र ṭhra,	ड्य ḍya
ड्र ḍra,	ढ्य ḍhya,	ढ्र ḍhra,	ण्ट ṇṭa
ण्ठ ṇṭha,	ण्ड ṇḍa,	ण्य ṇya,	ण्म ṇma
त्थ tha,	त्त tta,	त्त्य ttya,	त्त्र ttra,
त्र ttra,	त्थ ttha,	त्न tna,	त्प tpa,
त्म tma,	त्र or च्त्र tra,	त्र्य trya,	त्व tva,
त्स tsa,	थ्य thya,	द्ग dga,	द्द dda,

द्ध ddha द्ध dhna, द्म dma द्ब dba,
द्भ dbha द्भ dbhya, द्म dmya द्य dya,
द्र dra, द्र dhra, द्न dna द्य dya
ध्न dhna, ध्न dhma ध्य dhya ध्र dhra
ध्र dhrya, ध्व dhva, न्त nta न्त्य ntya,
न्त्र ntra, न्द्र ndra, न्द्र ndra, न्ध ndha
न्ध्र ndhra, न्म nma, न्न nna, प्त pta,
प्त्य ptya प्र pra, प्स pma प्य pya,
प्र pra, फ्र pha, ष्प pya, ब्ज bja,
ब्द bda ब्ध bdha ब्न bna, ब्र bra,
भ्न bhna, भ्य bhya, भ्र bhra, भ्व bhva
म्न mna, म्प mpa, म्य mya, म्भ mbha,
म्म mma, म्य mya, म्र mra म्ल mla
य्य yya, र्य rya, र्क rka, र्ध rdha
ल्क lka, ल्प lpa, ल्ल lla, ल्य lya
व्न vna, व्य vya, व्र vra श्च sca,
श्च scha, श्य scya श्न sna, श्य sya
श्र sra, श्र srya ष्ण sha, ष्ठ sva,
ष्ट svya, ष्ट sta, ष्ठ stha, ष्प spa, स्क ska
स्त sta स्त्य stya, स्थ stha, स्त्र stra,
स्त्व stva स्न sna, स्म sma ह्य hya
स्र sra स्व sva, ह्न hna, ह्न hna
ह्म hma ह्य hya ह्र hra, ह्ल hla
ह्व hva.

Guna and Vṛddhi

6 It frequently happens in Sanskrit, in declension or conjugation, or in the formation of new words, that इ or ई changes to ए, उ or ऊ to ओ, ऋ or ॠ to अर, ऌ to अल् and again that अ changes to आ, इ or ई to ऐ, उ or ऊ to औ, ऋ or ॠ to आर, ऌ to आल In these cases ए ओ अर् and अल् are called the गुण of इ ई etc, and आ ऐ, etc, are called the वृद्धि of अ इ, etc

Vowels, therefore, may be classified as follows —

Simple vowels	अ,	आ	इ, ई	उ, ऊ,	ऋ, ॠ, ऌ
Guṇa vowels		ए	ओ	अर्	अल्
Vṛddhi vowels	आ	ऐ	औ	आर्	आल्

CHAPTER II

Sandhi

7 In Sanskrit, when syllables are combined into words, or words are combined with other words either into Compound words or into sentences, the final and initial letters having close proximity with each other (coming in contact) sometimes undergo certain changes These changes are comprised under the term सन्धि *

* परः सन्निकर्षः संहिता — ल॰ 1 4 109

(combination) Sandhi is *compulsory* in the body of a word but is optional in the other case. The rules of Sandhi are many and very complicated The following rules apply throughout to the changes of initial and final letters of complete words (पद), and to some extent to the changes of letters in the body of words The many special rules which hold good for changes of the latter kind will not be detailed in this grammar

Combination of Vowels

(अचसन्धि)

8 Final अ or आ combines with initial अ or आ into आ—

दण्ड + अग्रम् = दण्डाग्रम्

तथा + अहम् = तथाहम्

तत्र + आसीत् = तत्रासीत्

का + आगता = कागता

9 Final इ or ई combines with initial इ or ई into ई—

अस्ति + इति = अस्तीति

अधि + ईश्वर = अधीश्वर

महो + इन्द्र = महेन्द्र

10 Final उ or ऊ combines with initial उ or ऊ into ऊ—

साधु + उक्तम् = साधूक्तम्

भू + ऊर्ध्वम् = भूर्ध्वम्

11 Final ऋ combines with initial ऋ into ऋ—

पितृ+ऋद्धि =पितॄद्धि

12 Final अ or आ combines with initial इ or ई into ए, with initial उ or ऊ into ओ, with initial ऋ into अर्—

तव+इन्द्र =तवेन्द्र.

परम+ईश्वर =परमेश्वर

हित+उपदेश =हितोपदेश

गङ्गा+उदकम्=गङ्गोदकम्

तव+ऋद्धि =तवर्द्धि

महा+ऋषि =महर्षि

13 Final अ or आ combines with initial ए or ऐ into ऐ, with initial ओ or औ into औ—

मम+एतत्=ममैतत्

दृष्ट्वा+एव=दृष्ट्वैव

तव+ओष्ठ =तवौष्ठ

तव+औषधम्=तवौषधम्

14 Final इ or ई before initial अ or आ, उ or ऊ, ऋ, ए or ऐ, ओ or औ is changed into य्—

दधि+अत्र=दध्यत्र

नदी+आसीत्=नद्यासीत्

इति+उवाच=इत्युवाच

आगच्छति+ऋषि =आगच्छत्यृषि

=निन्दत्येनम्

15 Final ए or ओ before initial अ or आ, इ or ई, उ or ऊ, ऋ or ॠ, ऌ or ॡ, ए or ऐ, ओ or औ becomes ऽ—

खलु + अत्र = खल्वत्र
साधु + इदम = साध्विदम्
सुरू + ओष्ठ = सुरूष्ठ

16 Final इ or ई before initial अ or आ, इ or ई उ or ऊ, ए or ऐ ओ or औ, becomes य्—

पितृ + अनुमति = पित्रनुमति
मातृ + आनन्द = मात्रानन्द
पितृ + उपदेश = पित्रुपदेश

17 Final ए and ओ becomes अय् and अव् before any vowel in the body of a word, if they stand at the end of a word (पदान्त) the य् of अय् and the व of अव are optionally dropped—

ये + अनम् = अयनम्
हरे + एहि = हरयेहि or हर एहि
प्रभो + एहि = प्रभवेहि or प्रभ एहि

18 ए and ओ at the end of a word (पदान्त) remain unchanged before initial अ, but the अ is dropped—

ते + अपि = तेऽपि
विष्णो + अव = विष्णोऽव

19 Final ऐ and औ become आय् and आव् before any vowel, if they stand at the end of a word (पदान्त), the य् and व् may be dropped—

नै + अक = नायक

श्रिय + एति = श्रियायेति or श्रिया एति

रवौ + अस्तमिते = रवावस्तमिते or रवा अस्तमिते

Note particularly that after the dropping of the य् and व् no *further* Sandhi can take place between the final and initial vowels

Irregular Vowel Sandhi

A few cases of irregular vowel Sandhi must be noted

20 When a *preposition* (उपसर्ग) *ending in* अ or आ combines with a verbal root (धातु) beginning with ऋ, the अ or आ combines with ऋ into आर् (not अर्)—

प्र + ऋच्छति = प्रार्च्छति

The prepositions ending in अ or आ are अप, अव, उप, प्र, परा and आ

21 When one of the same prepositions combines with the initial ए or ओ of a root, the result is ए or ओ (not ऐ or औ)—

उप + एजते = उपेजते

उप + ओषति = उपोषति

But in the case of the ऋ of the roots कृ and हृ the general rule holds good—

उप + ऋति = उपैति

उप + ऋत = उपैतं

But in imperative 2nd person singular—

नय + हि = नयेहि, not नयैहि

उप + इहि = उपेहि

22 When the ओ of ओष्ठ combines with a preceding अ or आ, in a *compound word* (समास), the result may be either ओ or ओ—

अधर + ओष्ठ = either अधरौष्ठ or अधरोष्ठ

23 When ऋत is preceded, in a *compound word* (तत्पुरुषसमास), by अ or आ the result of the combination is आर्—

दुस् + ऋत (affected by pun) = दुरार्तं

24 We further note the following cases of *irregular* vowel Sandhi, in certain *compound* words which are in common use—

गो + अक्ष = गवाक्ष

अक्ष + ऊहिनी = अक्षौहिणी

स्व + इर = स्वैर

मृत + अण्ड = मृतण्ड

क्षुत + अटा = क्षुत्तटा

मनस + ईषा = मनीषा

25 In certain cases the vowel Sandhi demanded by the preceding rules *does not take place* The most important cases of this kind are the following —

26 ई ऊ and ए when द्विवचन terminations, either nominal or verbal, remain unchanged before any initial vowel—

कवी + इमौ = कवी इमौ
साधू + इमौ = साधू इमौ
अमू + अर्भकौ = अमू अर्भकौ
लते + एते = लते एते
याचेते + अर्थम = याचेते अर्थम्

27 The ई of अमी (nom plural of the pronoun अदस्) is treated in the same way—

अमी + अश्वा = अमी अश्वा.

28 Interjections consisting of one vowel only, *and also* हे *and* अहो, *do not enter into* Sandhi with a following initial vowel—

हे + इन्द्र = हे इन्द्र
आ + एवम् = आ एवम्
हे + इन्द्र = हे इन्द्र
अहो + अपूर्वम् = अहो अपूर्वम्

Combination of Consonants

(व्यञ्जनसन्धि)

29 In Sanskrit no consonants can in common usage stand at the end of a word (पदान्त) but the following—क् ट् त् प् ङ् ञ् ण् न् म् ल् (Visarga) and (Anusvāra) As a rule no word in Sanskrit generally ends in more than one consonant

30 Final (पदान्त) क् च ट त् and प् change respectively to ग् ज् ड् द् and ब before an initial vowel or before an initial letter which is third, fourth or fifth in the वर्ग to which it belongs, and also before initial य् र् ल् व and ह्—

सम्यक् + ज्ञानम् = सम्यग्ज्ञानम्

सम्राट् + अयम् = सम्राडयम्

जगत् + ईश = जगदीश

चित् + रूपम् = चिद्रूपम्

वाक्पटु + अत्र = वाक्पटुवत्र

31 Final त् remains त् before the suffixes (प्रत्यय) वत् and मत्—

विद्युत् + वत् = विद्युत्वत्

32 According to Rule (30) final (पदान्त) क् ट त् प् become ग् ड् द् ब् before initial न् or म् but more generally they in that position become ङ् ण् न् म्-

Thus—

दिक्+नाग=दिङ्नाग (more usual than दिग्नाग)

तत्+नूनम्=तन्नूनम् (more usual than तद्नूनम्)

एतत्+मुरारि=एतन्मुरारि (more usual than एतद्-मुरारि)

षट्+मुख=षण्मुख (more usual than षड्मुख)

33 The latter change is *obligatory* (not optional) before the suffixes मय and मात्र—

वाक्+मय=वाङ्मय

चित्+मय=चिन्मय

तत्+मात्रम्=तन्मात्रम्

But षट्+नवति becomes षण्णवति only (not षड्नवति), षट्+नगर्यं=षण्णगर्यं, and the genitive case of षष् is षण्णाम् only

34 Final त् and न् before initial ल् become ल् and ॑ँ respectively

तत्+लभते=तल्लभते

महान्+लाभ=महाँल्लाभ

35 The स् of the root स्था and its derivatives is dropped after the preposition उत्—

उत्+स्थानम्=उत्थानम्

उत्+स्थापयति=उत्थापयति

36 Final ष् ट् त् प् before initial ह् become ग् ड् द् ब् [illegible] rule (30), but usually a f

change takes place the initial ष् being changed into ष्ट्, namely—

वाक्+षष्टि = वाक्षष्टि or (usually) वाक्षष्टि
परिव्राट्+षष्ठ = परिव्राड्ढ or परिव्राड्ढ
तत्+षष्ठम् = तद्धष्ठम् or तड्ढष्ठम्
अप्+षण्डम् = अब्धण्डम् or अड्ढण्डम्

37 Final त् before initial च् or छ् becomes च्—

तत्+चित्तम् = तच्चित्तम्
तत्+छादयति = तच्छादयति

38 Before initial ज् it becomes ज्—

तत्+जायते = तज्जायते

39 Before initial श् it becomes च्—

तत्+शृणोति = तच्छृणोति

More commonly, however, an *additional* change takes place the initial श being changed into छ्—

तच्छृणोति

40 An analogous change of initial श may take place after final क्ष and ष—

वाक्+शतम् = वाक्शतम् or वाक्छतम्
परिव्राट+शेते = परिव्राट्शेते or परिव्राट्छेते
अप+शब्द = अप्शब्द or अपछब्द

41 This change of श into छ takes place, however, only if the श is followed either by

a vowel or one of the letters य् र् ल व् Hence—

वाक्+यच्छति=वाक्यच्छति only

42 Final त् before an initial ट् ठ् ड् ढ becomes ट् (which in certain cases becomes ड्
under Rule 30)—

तत्+टीका=तट्टीका

उत्+डयते=उड्डयते

43 Final न् before initial च् or छ् changes to Anusvāra and श् is inserted after it—

हसन्+चकार=हसंश्चकार

44 Before initial ट् or ठ् final न् is changed into Anusvāra and ष् is inserted—

महान्+ठक्कुर=महांष्ठक्कुर

45 Before त् or थ् final न् is changed into Anusvāra and स् is inserted—

चक्रिन्+तायस्व=चक्रिंस्तायस्व

46 The changes prescribed by Rules 43, 44 and 45 do not affect the final न् of प्रधान्—

प्रधान्+तनोति=प्रधान्तनोति

47 The change of न् into Anusvāra plus श्, ष् or स् takes place, however, only if the च् छ् ट् ठ् त् थ् are followed either by a vowel or one of the letters य् र् ल् व् Hence—

सन्+वक्ष=सन्वक्ष only

48 Final न् before ज् and श् becomes ञ् the श् must be changed to छ्—

गच्छन् + चयति = गच्छञ्जयति

तान् + शाक्यान् = ताञ्छाक्यान् or ताञ्शाक्यान्

49 Final न् before ष् and ट is changed to ण्—

महान् + डामर = महाण्डामर

50 Final (पदान्त) म् is changed into Anusvāra before any consonant—

त्वम् + करोषि = त्वं करोषि

नदीम् + तरति = नदीं तरति

सत्वरम् + याति = सत्वरं याति

हरिम् + वन्दे = हरिं वन्दे

शय्यायाम् + शेते = शय्यायां शेते

51 सम् + राट् remains सम्राट् (the म् cannot become Anusvāra)

52 In addition to the above, before any consonant of the five *Vargas* final म् may be changed into the nasal of the *Varga* concerned-

त्वङ्करोषि or त्वं करोषि

नदान्तरति or नदीं तरति

मधुरम्फलम् or मधुरं फलम्

53 After the Anusvāra into which the म् of सम् is changed in certain compounds, ग् or म is inserted—

सुम् + चला = सुगञ्चली

सुम् + कोकिल = सुगङ्कोकिल

54 म् is inserted after the Anusvāra into which the म् of सम् is changed before क्ष or derivatives of क्ष—

सम् + क्षत = संक्षत

सम् + कार = संस्कार

55 In the body of a word, final न् and म् change into the fifth letter of the *Varga* to which the immediately following consonant belongs—

ग्राम् + त = ग्रान्त

56 In the same circumstances, न् and म् change into Anusvāra before श् ष् स् or ह्—

आक्रम + स्यते = आक्रंस्यते

57 छ standing at the beginning of a word and preceded by a short vowel or the particles आ and मा, becomes च्छ्—

स्व + छाया = स्वच्छाया

आ + छादयति = आच्छादयति

58 This change is optional if छ् is preceded by any other final long vowel—

लक्ष्मी + छाया = लक्ष्मीच्छाया or लक्ष्मीछाया

59 In the body of a word छ् necessarily becomes च्छ् after any vowel—

वेच्छिद्यते (from छिद्)

60 Final र्, ष् and न् preceded by a short vowel and followed by any vowel are doubled—

प्रत्यङ् + आस्ते = प्रत्यङ्ङास्ते

सुगण् + आस्ते = सुगण्णास्ते

एतस्मिन् + अन्तरे = एतस्मिन्नन्तरे

61 Consonants (except र् and ह्) if preceded by र् and ह्—these letters being themselves preceded by a vowel—may be doubled—

अर्क्कं or अर्कं

ब्रह्मन् or ब्रह्म्मन्

Visarga for final स् and र्

62 At the end of a word (पदान्त) स् and र् change into Visarga—

राम: for रामस् अग्नि: for अग्निस् प्रात: for प्रातर्

63 This Visarga remains unchanged before following क् ख् प् फ्—

क: करोति

क: पचति

But it is optionally changed before श्, ष् स्—

क: शेते or कश्शेते

क: पक्ष: or कष्पक्ष:

क: सायु or कस्सायु

61 Before च् or छ् the Visarga changes to श्, before ट् or ठ to ष्, before त् or थ् to स्—

पूर्ण + चन्द्र = पूर्णश्चन्द्र

तत + छिन्ने = ततश्छिन्ने

भग्न + ठक्कुर = भग्नष्ठक्कुर

नम + तुभ्यम् = नमस्तुभ्यम्

65 Visarga following any vowel but अ or आ becomes र् before any vowel, or any consonant which is third or fourth or fifth in its *Varga*, or य् र् ल् व् and ह्—

कवि + अयम् = कविरयम्

नि + धन = निर्धन

शिशु + हसति = शिशुर्हसति

66 If, however, the Visarga is preceded by अ and followed by any vowel but अ, it is dropped—

वायस + आह = वायस आह

क + एव = क एव

* Note particularly that after the dropping of the Visarga (Rules 66, 69, 70, 71), no further Sandhi can take place between the final and initial vowels—

वायस + आह = वायस आह

गता + अस्मि = गता अस्मि

67 If preceded by अ and followed by one of the consonants enumerated in Rule (65), the अ + Visarga change to ओ—

---

* न विसर्जनीयलोपे पुनः सन्धिः।"

शोभन + गन्ध = शोभनो गन्ध

निर्वाण + दोष = निर्वाणो दोष

अशीत + मास = अशीतो मास

मन + रमते = मनो रमते

68 If preceded by अ and followed by initial अ, the अ + Visarga become आ and the initial अ is dropped—

नर + अयम् = नरोऽयम्

वेद + अधीत = वेदाऽधीत

69 The Visarga preceded by आ and followed by any vowel or any of the consonants enumerated in Rule (67) is dropped—

हता + अश्वा = हता अश्वा

देवा + दृष्ट = देवा दृष्ट

देवा + यान्ति = देवा यान्ति

70 Under the same circumstances, the Visarga of भो is dropped—

भो + अच्युत = भा अच्युत

71 The two pronouns स (तद्) and एष (एतद्) drop the Visarga before any consonant, and any vowel except अ Before अ the final अ + Visarga become ओ and the initial अ is dropped—

स + एति = स एति

एष + गच्छति = एष गच्छति

But स + आह्व = साऽह्व

72 The Visarga which represents a final र् (e g , पुन for पुनर्) is not treated according to Rules (66, 67, 68, 69) but returns to र्—

पुन +अत्र=पुनरत्र
पुन +आगत =पुनरागत
पुन +गच्छति = पुनगच्छति
हा +एषा = हारेषा

73 Before initial र् final र् is dropped and a preceding short vowel lengthened—

पुनर+रमते (for पुन रमते)
=पुना रमते
शम्भ्र्+राजते = शम्भूराजते
हरि +रमते=हरी रमते

74 In a certain number of cases the Sandhi-changes of Visarga are *not* in accordance with the above stated general rules A few only of these exceptions are stated here —

a Compounds with नि , दु , आवि , चतु —

नि +काम = निष्काम.
नि +फल = निष्फल
दु +कृतम् = दुष्कृतम्
आवि +कृत = आविष्कृत
चतु +कोण = चतुष्कोण.

b Compounds of नम, तिर पुर thw the root कृ or derivatives of it—

नम + कार = नमस्कार

नम + कृत्य = नमस्कृत्य

Thus तिरस्कार, पुरस्कार etc

c Other cases are—

श्रेय + कर = श्रेयस्कर

भय + काल = भयस्काल

यश + कर = यशस्कर

अध + पदम् = अधस्पदम्

भा + कर = भास्कर

आयु + काम = आयुष्काम

भ्रातृ + पुत्र = भ्रातुष्पुत्र

धनु + क = धनुष्क

धनु + काण्डम = धनुष्काण्डम

तेज + विन् = तेजस्विन्

ज्योति + मत् = ज्योतिष्मत्

75 अहन् (from अहन्) displays various irregularities in compounds—

अहन् + पति = अहस्पति or अहर्पति

अहन् + रात्र = अहोरात्र

अहन् + अहन् = अहरह

Note also—

स्व + पति = स्वस्पति or स्वर्पति

गो + पति = गोस्पति, गोर्पति or गोष्पति

Change of न् into ण्

76 न्, if followed by a vowel or न् म् य व्, changes to ण् through the influence of ऋ ॠ र् or ष् preceding the न् within the same word, provided there intervene between the influencing letter and न् no other letters but vowels, and consonants of the क-वर्ग or प-वर्ग, य् व् ह् or Anusvāra— *

तृष्णाम्, अर्कॅण्प, अपॅण्णम्, धर्मेण, रावण, कार्येण, क्षपण, गृह्णाति, दूषणम्, जिष्णु, ह्रदिनम्

77 But no such changes take place in अर्चनम् (where a letter of the च वर्ग intervenes), दर्शनम् (where श् intervenes), रमन्ते (where the न् is followed by त्) and रामान्, हरीन्, मृगान्, etc (where the न् being the last letter of the word is not followed by any other letter)

78 The 'influencing' letters may change the न् into ण् also when occurring in a word which is the first part of a compound, while the न् occurs in the second part, but in many such cases the न् remains unchanged—

अग्र + नी = अग्रणी

ग्राम + नी = ग्रामणी

सर्व + अङ्ग = सर्वाङ्ग

---

* रषाभ्यां नो ण समानपदे—Pan, 8 4 1

अट्कुप्वाङ् नुम्व्यवायेऽपि—Pan, 8 4 2

सत्र + ह्नाम् = सत्रह्नाम्

भूर्ण + नखा = भूर्णनखा

But, on the other hand —

परा + षड्जम् = पराड्जम्

सव + नामन् = सर्वनामन्

हव + घ = हवर्घ

79 In some cases the change of न् to ण् is optional—

गिरिनदी or गिरिणदी

व्रीहिवापिन or व्रीहिवापिण

80 Frequent instances of the change of न् into ण् are also afforded by compounds of verbal roots or their derivatives with prepositions containing र—प्रणमति (प्र + नमति), प्रणायक (प्र + नायक), अन्तर्णयति (अन्त + नयति), प्राणिति (प्र + अनिति) प्रमाणम् (प्र + मानम्)

But on the other hand, परिनर्तनम्, प्रनष्ट, प्रन्नति, *etc*

Change of स् into ष्

81 *Non final* स *chiefly of suffixes and termi nations*, if followed by a vowel, or क् ण् थ् न् म् य् व्

changes into ष् through the influence of an immediately preceding vowel (excepting अ and आ) or क or र्—

हरि+सु=हरिषु, गुरु+सु=गुरुषु, वाक्+सु=वाक्षु, गमि+स्यति=गमिष्यति, सु+स्वाप=सुष्वाप, सर्पि (Visarga for स्)+क=सर्पिष्क, सर्पि+मत्=सर्पिष्मत्

82 The above rule holds good even in cases where Anusvāra, standing for न्, or Visarga intervenes between स् and the preceding influencing letter—

हवींषि, हवि षु

83 The same principle affects the initial स् of many verbs when compounded with prepositions—

अभि+स्तौति=अभिष्टौति

नि+सीदति=निषीदति

84 And in the case of these verbs the change takes place even when the augment (अडागम) intervenes between the influencing letter and the स्—

अभ्यष्टौत् (imperfect tense of अभि+सु), न्यषीदत्

85 In certain other cases the स् remains unchanged—e g, परि+सोढुम् (infinitive of सह्) परिसोढुम्

80 The same change affects the initial स् of the second members of many other compounds—

वि+सम=विषम, युधि+स्थिर=युधिष्ठिर अग्नि+ष्टोम=अग्निष्टोम, मातृ+स्वसा=मातृष्वसा, दिव्+स्वसा=पितृष्वसा, etc

---

CHAPTER III

Declension

87 The grammatical rules on 'Declension' teach how to nouns (including adjectives), as also to numerals and pronouns certain case affixes (विभक्ति * or सुप्) are joined on A noun, in its primitive form *without case termination*, is in Sanskrit grammar called प्रातिपदिक † (nominal base), with the case termination joined on, it is called a पद ‡ Thus राम and हरि are *Prātipadikas*, राम हरि, etc are *Padas* (सुबन्त)

---

* The term विभक्ति is applied to those terminations also by means of which verbs are conjugated

† कृत्तद्धितसमासाश्च प्रातिपदिकम्—Pāṇ 1 2 45

‡ सुपिङन्तं पदम्—Pāṇ 1 4 14

There are in Sanskrit three different Genders—Masculine (पुलिङ्ग), Feminine (स्त्रीलिङ्ग), and Neuter (नपुसकलिङ्ग)

Masculine—राम, नर, वृक्ष, साधु, पिट्ट, राजन्

Feminine—लता, नदी, वधू, साध्वी, मातृ, वाच्

Neuter—धन, वन, वारि, मधु, यशस्

There are three Numbers—Singular (एकवचन), Dual (द्विवचन), and Plural (बहुवचन)

Singular—वृक्ष , लता, वनम्

Dual—वृक्षौ, लते, वने

Plural—वृक्षा , लता , वनानि

In these examples, to the *Prātipadikas* वृक्ष, लता, वन, there are joined the case terminations of the Nominative case (प्रथमा) of each Number (प्रातिपदिकार्थमात्रे प्रथमा ।)

88 There are in Sanskrit *six* Cases, or *seven* if we count the Vocative (सम्बोधन) Their names, with the corresponding names of Western (Latin) Grammar, are as follows—

First Case (प्रथमा विभक्ति) = Nominative

Second Case (द्वितीया) = Accusative
(कर्मकारक)

Third Case (तृतीया) = Nominative and Instrumental
(कर्तृकारक, करणकारक)

Fourth Case (चतुर्थी) = Dative
(सम्प्रदानकारक)

Fifth Case (पञ्चमी) = Ablative
(अपादानकारक)

Seventh Case (सप्तमी) = Locative
(अधिकरणकारक)

सम्बोधन = Vocative

Sanskrit Grammarians do not consider the Genitive (षष्ठी) to be a case (कारक), they, therefore, *count six cases only*

89 The following is a tabular statement of the *case terminations* (Sup [सुप] vibhakti) These terminations undergo various changes when joined to bases ending in vowels —

		एकवचन Singular	द्विवचन Dual	बहुवचन Plural
प्रथमा विभक्ति	Nom	(स्)	औ	अस् (अस्)
द्वितीया विभक्ति	Acc	अम्	औ	शस् (अस्)
तृतीया विभक्ति	Inst	आ	भ्याम	भि (भिस्)
चतुर्थी विभक्ति	Dat	ए	भ्याम्	भ्य (भ्यस्)
पञ्चमी विभक्ति	Abl	अ (अस्)	भ्याम्	भ्य (भ्यस्)
षष्ठी विभक्ति	Gen	अ (अम)	ओ (ओस)	आम्
सप्तमी विभक्ति	Loc	इ	ओ (ओस)	सु

The Vocative has, as a rule, the same terminations as the Nominative

90 Sanskrit nouns may be divided into *two classes*—

(1) Nouns, the bases of which end in Vowels

(2) Nouns, the bases of which end in Consonants

Bases ending in Vowels

(स्वरान्त)

91 Masculine bases ending in अ

अकारान्त पु लिङ्ग

		एकवचन Singular	द्विवचन Dual	बहुवचन Plural
प्रथमा	Nominative	नर	नरौ	नरा
द्वितीया	Accusative	नरम्	नरौ	नरान्
तृतीया	Instrumental	नरेण	नराभ्याम्	नरै
चतुर्थी	Dative	नराय	नराभ्याम्	नरेभ्य
पञ्चमी	Ablative	नरात्	नराभ्याम्	नरेभ्य
षष्ठी	Genitive	नरस्य	नरयो	नराणाम्
सप्तमी	Locative	नरे	नरयो	नरेषु
सम्बोधन	Vocative	हे नर	हे नरौ	हे नरा

All Masculine bases ending in अ are declined like नर

92 Masculine bases ending in ऋ

ऋकारान्त पुलिङ्ग

	Singular	Dual	Plural
Nom	हरि	हरी	हरय
Acc	हरिम्	हरी	हरीन्
Inst	हरिणा	हरिभ्याम्	हरिभि
Dat	हरये	हरिभ्याम्	हरिभ्य
Abl	हरे	हरिभ्याम्	हरिभ्य
Gen	हरे	हर्यो	हरीणाम्
Loc	हरौ	हर्यो	हरिषु
Voc	हे हरे	हे हरी	हे हरय

With the *exception* of पति and सखि all Masculine nouns ending in ऋ are declined like हरि

93 सखि is declined as follows —

	Singular	Dual	Plural
Nom	सखा	सखायौ	सखाय
Acc	सखायम्	सखायौ	सखीन्
Inst	सख्या	सखिभ्याम्	सखिभि
Dat	सख्ये	सखिभ्याम्	सखिभ्य
Abl	सख्य	सखिभ्याम्	सखिभ्य
Gen	सख्यु	सख्या	सखीनाम्
Loc	सख्यौ	सख्यो	सखिषु
Voc	हे सखे	हे सखायौ	हे सखाय

94 The word पति is declined like सखि in Singular Inst, Dat, Abl, Gen, Loc, in the other cases it follows हरि

	Singular
Inst	पत्या
Dat	पत्ये
Abl	पत्यु
Gen	पत्य
Loc	पत्यौ

As the *second part of a compound* पति follows हरि throughout, e g, भूपति—Inst, भूपतिना, Dat, भूपतये, etc

95 Masculine bases ending in उ

उकारान्त पुलिङ्ग

	Singular	Dual	Plural
Nom	गुरु	गुरू	गुरव
Acc	गुरुम्	गुरू	गुरून्
Inst	गुरुणा	गुरुभ्याम्	गुरुभि
Dat	गुरवे	गुरुभ्याम्	गुरुभ्य
Abl	गुरो	गुरुभ्याम्	गुरुभ्य
Gen	गुरो	गुर्वो	गुरूणाम्
Loc	गुरौ	गुर्वो	गुरुषु
Voc	हे गुरो	हे गुरू	हे गुरव

All Masculine nouns ending in उ are declined like गुरु

96 Masculine bases ending in ऋ

ऋकारान्त पुलिङ्ग

(*a*) पितृ ('father') and nouns declined like पितृ

	Singular	Dual	Plural
Nom	पिता	पितरौ	पितर
Acc	पितरम्	पितरौ	पितॄन्
Inst	पित्रा	पितृभ्याम्	पितृभि
Dat	पित्रे	पितृभ्याम्	पितृभ्य
Abl	पितु	पितृभ्याम्	पितृभ्य
Gen	पितु	पित्रो	पितॄणाम्
Loc	पितरि	पित्रो	पितृषु
Voc	हे पित	हे पितरौ	हे पितर

The following nouns are declined in the same way —भ्रातृ जामातृ, देवृ

नृ (man) is declined in the same way but forms in Gen Plu either नॄणाम् or नृणाम्

(*b*) दातृ and bases declined like दातृ

दातृ and other nouns ending in तृ which denote agents and also नप्तृ and भर्तृ are declined on the whole like पितृ but change the ऋ into आर in the following cases —

		Singular	Dual	Plural
1	Nom	दाता	दातारौ	दातार
2	Acc	दातारम्	दातारौ	

97 Masculine bases ending in ओ

ओकारान्त पुल्लिङ्ग

The only noun of this class is गो

	Singular.	Dual	Plural
Nom	गौ	गावौ	गाव
Acc	गाम्	गावौ	गा
Inst	गवा	गोभ्याम्	गोभि
Dat	गवे	गोभ्याम्	गोभ्य
Abl	गो	गोभ्याम्	गोभ्य
Gen	गो	गवो	गवाम्
Loc	गवि	गवो	गोषु
Voc	हे गौ	हे गावौ	हे गाव

---

98 Feminine bases ending in आ

आकारान्त स्त्रीलिङ्ग—तारा

	Singular	Dual	Plural
Nom	तारा	तारे	तारा
Acc	ताराम्	तारे	तारा
Inst	तारया	ताराभ्याम्	ताराभि
Dat	तारायै	ताराभ्याम्	ताराभ्य
Abl	तारायाः	ताराभ्याम्	ताराभ्य
Gen	तारायाः	तारयो	ताराणाम
Loc	तारायाम्	तारयो	तारासु
Voc	हे तारे	हे तारे	हे तारा

All feminine bases ending in आ are declined like लता But अम्बा 'mother' forms है अम्ब in the Vocative

99 Irregular feminine bases ending in आ

आकारान्त स्त्रीलिङ्ग—जरा

	Singular	Dual	Plural
Nom	जरा	जरसौ or जरे	जरस or जरा
Acc	जरसम् or जराम्	जरसौ or जरे	जरस or जरा
Inst	जरसा or जरया	जराभ्याम्	जराभि
Dat	जरसे or जरायै	जराभ्याम्	जराभ्य
Abl	जरस or जरायाः	जराभ्याम्	जराभ्य
Gen	जरस or जरायाः	जरसौ or जरयौ	जरसाम् or जराणाम्
Loc	जरसि or जरायाम्	जरसौ or जरयौ	जरासु
Voc	हे जरे	हे जरसौ or हे जरे	हे जरस or हे जरा

100 Feminine bases ending in इ

इकारान्त स्त्रीलिङ्ग—मति

	Singular	Dual	Plural
Nom	मतिः	मती	मतयः
Acc.	मतिम्	मती	मतीः
Inst	मत्या	मतिभ्याम्	मतिभिः

	Singular	Dual	Plural
Dat	मत्यै or मतये	मतिभ्याम्	मतिभ्य
Abl	मत्या or मते	मतिभ्याम्	मतिभ्य
Gen	मत्या or मते	मत्यो	मतीनाम्
Loc	मत्याम् or मतौ	मत्यो	मतिषु
Voc	हे मते	हे मती	हे मतय

All feminine bases ending in इ are declined like मति

101 Feminine bases ending in ई

ईकारान्त स्त्रीलिङ्ग—नदी

	Singular	Dual	Plural
Nom	नदी	नद्यौ	नद्य
Acc	नदीम्	नद्यौ	नदी
Inst	नद्या	नदीभ्याम्	नदीभि
Dat	नद्यै	नदीभ्याम्	नदीभ्य
Abl	नद्या	नदीभ्याम्	नदीभ्य
Gen	नद्या	नद्यो	नदीनाम्
Loc	नद्याम्	नद्यो	नदीषु
Voc	हे नदि	हे नद्यौ	हे नद्य

But the Nom Sing of लक्ष्मी is लक्ष्मी

102 धी

	Singular	Dual	Plural
Nom	धी	धियौ	धिय

	Singular	Dual	Plural
Acc	धियम	धियौ	धिय
Inst	धिया	धीभ्याम्	धीभि
Dat	धियै or धिये	धीभ्याम्	धीभ्य
Abl	धिया or धिय	धीभ्याम्	धीभ्य
Gen	धिया or धिय	धियो	धीनाम् or धियाम्
Loc	धियाम् or धियि	धियो	धीषु
Voc	हे धी	हे धियौ	हे धिय

103 स्त्री is declined as follows —

	Singular	Dual	Plural
Nom	स्त्री	स्त्रियौ	स्त्रिय
Acc	स्त्रियम् or स्त्रीम्	स्त्रियौ	स्त्रिय or स्त्री-
Inst	स्त्रिया	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभि
Dat	स्त्रियै	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्य
Abl	स्त्रिया	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्य
Gen	स्त्रिया	स्त्रियो	स्त्रीणाम्
Loc	स्त्रियाम्	स्त्रियो	स्त्रीषु
Voc	हे स्त्रि	हे स्त्रियौ	हे स्त्रिय

104 Feminine bases ending in उ

उकारान्त स्त्रीलिङ्ग—धेनु

	Singular	Dual	Plural
Nom	धेनु	धेनू	धेनव
Acc	धेनुम्	धेनू	धेनू

	Singular	Dual	Plural
Inst	धेन्वा	धेनुभ्याम्	धेनुभि
Dat	धेन्वै or धेनवै	धेनुभ्याम्	धेनुभ्य
Abl	धेन्वा or धेनो	धेनुभ्याम्	धेनुभ्य
Gen	धेन्वा or धेनो	धेन्वो	धेनूनाम्
Loc	धेन्वाम् or धेनौ	धेन्वो	धेनुषु
Voc	हे धेनो	हे धेनू	हे धेनव

All feminine nouns ending in उ are declined like धेनु

105 Feminine bases ending in ऊ

ऊकारान्त स्त्रीलिङ्ग—वधू

	Singular	Dual	Plural
Nom	वधू	वध्वौ	वध्व
Acc	वधूम्	वध्वौ	वधू
Inst	वध्वा	वधूभ्याम्	वधूभि
Dat	वध्वै	वधूभ्याम्	वधूभ्य
Abl	वध्वा	वधूभ्याम्	वधूभ्य
Gen	वध्वा	वध्वो	वधूनाम्
Loc	वध्वाम्	वध्वो	वधूषु
Voc	हे वधु	हे वध्वौ	हे वध्व

All feminine nouns ending in ऊ are *generally* declined like वधू

106 Bases of one syllable—भू

	Singular	Dual	Plural
Nom	भू	भुवौ	भुव
Acc	भुवम्	भुवौ	भुव
Inst	भुवा	भूभ्याम्	भूभि
Dat	भुवे or भुवै	भूभ्याम्	भूभ्य
Abl	भुव or भुवा	भूभ्याम्	भूभ्य
Gen	भुव or भुवा	भुवो	भूनाम् or भुवाम्
Loc	भुवि or भुवाम्	भुवो	भूषु
Voc	हे भू	हे भुवौ	हे भुव

107 Feminine bases ending in ऋ

ऋकारान्त स्त्रीलिङ्ग

The feminine nouns belonging to this class—मातृ, दुहितृ etc are declined like पितृ in all cases except the Acc Plu where they form मातॄ दुहितॄ etc

स्वसृ forms Nom Dual and Plural and Acc Sing and Dual like Masc दातृ—स्वसारौ, स्वसार, स्वसारम् स्वसारौ In all other cases it follows मातृ

The masculine nouns of the धातृ class form feminines in ई—धात्री which are declined like नदी

108 Feminine bases ending in ओ

ओकारान्त स्त्रीलिङ्ग

गो as feminine is declined like Masculine गो

द्यो is declined like गो

109 Feminine bases ending in औ

औकारान्त स्त्रीलिङ्ग

There is only one noun of this class—नौ, which is declined as follows —

	Singular	Dual	Plural
Nom	नौ	नावौ	नाव
Acc	नावम्	नावौ	नाव
Inst	नावा	नौभ्याम्	नौभि
Dat	नावे	नौभ्याम्	नौभ्य
Abl	नाव	नौभ्याम्	नौभ्य
Gen	नाव	नावौ	नावाम्
Loc	नावि	नावौ	नौषु
Voc	हे नौ	हे नावौ	हे नाव

---

110 Neuter bases ending in अ

अकारान्त नपुंसकलिङ्ग

Bases of this class are declined like Masc bases ending in अ in all cases excepting the Nom and Acc, in the three numbers, which exhibit the following forms (from फल)—

	Singular	Dual	Plural
Nom	फलम्	फले	फलानि
Acc	फलम्	फले	फलानि

111 Neuter bases ending in ऋ

ऋकारान्त नपुंसकलिङ्ग—वारि

	Singular	Dual	Plural
Nom	वारि	वारिणी	वारीणि
Acc	वारि	वारिणी	वारीणि
Inst	वारिणा	वारिभ्याम्	वारिभि
Dat	वारिणे	वारिभ्याम्	वारिभ्य
Abl	वारिण	वारिभ्याम्	वारिभ्य
Gen	वारिण	वारिणी	वारीणाम्
Loc	वारिणि	वारिणी	वारिषु
Voc	हे वारे or हे वारि	हे वारिणी	हे वारीणि

112 Neuter adjectives in ऋ may *optionally* follow the declension of masculine bases in ऋ (ऋति) in the following cases—Dat Abl Gen Loc Singular, and Gen and Loc Dual

Thus the neuter adj शुचि forms in Dat Sing *either* शुचिने *or* शुचये in Abl and Gen Sing *either* शुचिन *or* शुचे, etc

The nouns अस्थि अक्षि दधि and सक्थि are declined as follows —

113 Irregular neuter ending in इ—अस्थि

	Singular	Dual	Plural
Nom	अस्थि	अस्थिनी	अस्थीनि
Acc	अस्थि	अस्थिनी	अस्थीनि

	Singular	Dual	Plural
Inst	अस्था	अस्थिभ्याम्	अस्थिभि
Dat	अस्थे	अस्थिभ्याम्	अस्थिभ्य
Abl	अस्थ	अस्थिभ्याम्	अस्थिभ्य
Gen	अस्थ	अस्थो	अस्थाम्
Loc	अस्थि or अस्थनि	अस्थो	अस्थिषु
Voc	हे अस्थि or हे अस्थे	हे अस्थिनो	हे अस्थीनि

114 Neuter bases ending in उ

उकारान्त नपुसकलिङ्ग—जानु

	Singular	Dual	Plural
Nom	जानु	जानुनी	जानूनि
Acc	जानु	जानुनी	जानूनि
Inst	जानुना	जानुभ्याम्	जानुभि
Dat	जानुने	जानुभ्याम्	जानुभ्य
Abl	जानुन	जानुभ्याम्	जानुभ्य
Gen	जानुन	जानुनो	जानूनाम्
Loc	जानुनि	जानुनो	जानुषु
Voc	हे जानु or हे जानो	हे जानुनी	हे जानूनि

Neuter adjectives in उ may *optionally* follow the declension of Masc bases ending in उ in the following cases—Dat Abl Gen and Loc Singular, Gen and Loc Dual

Thus गुरु (neut) forms in Dat Sing *either* गुरुणे *or* गुरवे, in Gen Sing *either* गुरुण *or* गुरो, etc

Consonant Declension

Bases ending in Consonants

(व्यञ्जनान्त)

115 Bases ending in Consonants generally take the Case terminations given in Rule 80 without any change There is no difference between the declension of Masculine and Feminine consonantal bases Neuter bases are declined on the whole in the same way they, however, take the termination ई instead of औ in Nom Acc and Voc Dual, and the termination इ instead of अस in Nom Acc and Voc Plural, and a nasal letter is inserted, in the latter cases, before the final consonant of the base (not however when that final letter is itself a nasal or a semi vowel)

There is an important distinction between such consonantal bases as remain the same before all Case terminations and such as assume different forms before different terminations The former may be called *Unchangeable Bases*, and the latter *Changeable Bases*

A Unchangeable bases

116 Regarding the declension of bases of this kind the only point which requires special attention is the Sandhi changes which the final Consonant undergoes before Consonant terminations

The स् of the Nominative Singular is dropped throughout (according to Rule 29 which does not allow two Consonants at the end of a word) The final Consonant then changes as follows —

a The second, third and fourth letters of the क वर्ग, the त वर्ग and the प वर्ग change in Nominative Singular and also in the Vocative (which is the same as the Nominative) into क् त् and प् respectively

b च् is replaced by क्, छ् by ट्, and ज् *sometimes* by क् and *sometimes* by ट्

c Final र् and स् change into Visarga

d Final श् and ष् become *either* ट् *or* (*sometimes*) क्

e Final ह् becomes ट् (and *sometimes* क् or त्)

f The same changes of the final Consonants of bases hold good before सु (Loc Plu)

g Before the terminations beginning with भ् final Consonants of the क वर्ग and च वर्ग, the ट वर्ग, the त वर्ग and the प वर्ग become ग्, ड् द् and ब् respectively Before terminations beginning with भ् or स् ष् and क्ष at the end of a word become Visarga, which thereupon is treated according to the Rules of Sandhi (Rules 60, 67, 72)

117 The following paradigm exhibits the declension of consonantal bases in its simplest form there being no changes whatever due to Sandhi (with the exception of an optional form in Loc Plu) —

सुगण् ('counting well')

Masc and Fem

	Singular	Dual	Plural
Nom	सुगण	सुगणौ	सुगण
Acc	सुगणम्	सुगणौ	सुगण
Inst	सुगणा	सुगणभ्याम्	सुगणभि
Dat	सुगणै	सुगणभ्याम्	सुगणभ्य
Abl	सुगण	सुगणभ्याम्	सुगणभ्य
Gen	सुगण	सुगणो	सुगणाम
Loc	सुगणि	सुगणो	सुगणसु or सुगणत्सु
Voc	हे सुगण्	हे सुगणौ	हे सुगण

The Neuter is like the Masc and Fem, but has सुहृणी in Nom Acc and Voc Dual and सुहृणि in Nom Acc and Voc Plural

118 The following paradigm illustrates the Sandhi changes which generally occur in the declension of consonantal bases —

सुहृद्

Masc and Fem

	Singular	Dual	Plural
Nom	सुहृत्	सुहृदौ	सुहृद
Acc	सुहृदम्	सुहृदौ	सुहृद
Inst	सुहृदा	सुहृद्भ्याम्	सुहृद्भि
Dat	सुहृदे	सुहृद्भ्याम्	सुहृद्भ्य.
Abl	सुहृद	सुहृद्भ्याम्	सुहृद्भ्य
Gen	सुहृद	सुहृदौ	सुहृदाम्
Loc	सुहृदि	सुहृदौ	सुहृत्सु
Voc	हे सुहृत्	हे सुहृदौ	हे सुहृद

Neuter Nom Acc and Voc Dual—सुहृदौ

Nom Acc and Voc Plural—सुहृन्दि

119 Further examples illustrating the Sandhi changes in the declension of consonantal bases—

		Nom		Inst	Loc
		Sing	Plu	Plu	Plu
M F	चित्रलिख्—चित्रलिक्	चित्रलिख		चित्रलिग्भि	चित्रलिक्षु
F	वाच्—	वाक्	वाच	वाग्भि	वाक्षु
F	स्रज—	स्रक	स्रज	स्रग्भि	स्रक्षु
M	सम्राज्—	सम्राट्	सम्राज	सम्राड्भि	सम्राट्सु
M F	अग्निमथ्—अग्निमत्	अग्निमथ		अग्निमद्भि	अग्निमत्सु
F	ककुभ्—	ककुप	ककुभ	ककुग्भि	ककुप्सु
F	द्यो—	द्यौ	द्यव	द्यौभि	द्यौषु
F	दिश्—	दिक्	दिग	दिग्भि	दिक्षु
M F	विश्—	विट	विग	विड्भि	विट्सु
M F	दुह्—	धुक [1]	दुह	धुग्भि	धुक्षु
M F	मधुलिह—मधुलिट्	मधुलिह		मधुलिड्भि	मधुलिट्सु
F	उपानह—उपानत्	उपानह		उपानद्भि	उपानत्सु

120 Further examples illustrating the insertion of a nasal in Nom Acc and Voc Plu of Neuter bases of this class (Rule 115)—

हरित्—हरिन्ति

सद्दृश—सदृक्षि

With reference to दुह्—Nom धुक्, etc note the following rule—

ष् ष्म् and ह् if at the end of radical syllables become ग् द् ब (and eventually क् त् प् and क) either if they are the last letters of a pada or if they are followed by श or ह or स् In th case the initial letter of the syllable if either श ह or ष becomes ग् ध and भ (the aspiration which the last letter loses being transferred as it were to the first)

Thus धुक् (knowing) Nom Sing of दुह् Inst Plu धुग्भि Loc Plu धुक्षु

121 In the case of bases in ईर् and ऊर्, the ई and ऊ are lengthened in Nom Sing, and before terminations beginning with Consonants—

	Nom Sing	Nom Plu	Inst Plu	Loc Plu
F गिर्—	गी	गिर	गीर्भि	गीर्षु
F पुर्—	पू	पुर	पूर्भि	पूर्षु

122 Bases in स् are mostly neuter terminating in अस्, इस् or उस् These show the peculiarity of lengthening the final vowel in Nom Acc and Voc Plural (before the nasal letter inserted according to Rule 115)

a Thus मनांसि Nom Acc and Voc Plu of मनस्, हवींषि of हविस्, आयूंषि of आयुस्

Neut मनस्

	Sing	Dual	Plural
Nom	मन	मनसी	मनांसि
Acc	मन	मनसी	मनांसि
Inst	मनसा	मनोभ्याम्	मनोभि
Dat	मनसे	,,	मनोभ्य
Abl	मनस	,,	मनोभ्य
Gen	मनस	मनसो	मनसाम्
Loc	मनसि	,,	मनसु
Voc	हे मन	हे मनसी	हे मनांसि

b आशिस् lengthens the स् in Nom Sing and before consonantal terminations—

Nom Sing	Nom Plu	Inst Plu	Loc Plu
Nom आशीः	आशिषः	आशीर्भिः	आशीःषु

123 Masculine and Feminine bases in अस् lengthen the अ in Nom Sing —

Thus चन्द्रमाः from चन्द्रमस् सुमनाः (Masc and Fem) from सुमनस् The Neuter is सुमनः

124 Bases ending in the suffixes इन्, मिन् and विन् show the following peculiarities —

a The final न् is dropped and the इ is lengthened in Nom Sing Masc Thus धनी from धनिन्

b The final न् is dropped in Nom Acc and (optionally) Voc Sing Neuter—धनि (or धनिन् in Vocative)

c The इ is lengthened in Nom Acc and Voc Plu Neuter—धनीनि

d The न् is dropped before consonantal terminations—धनिभिः , धनिषु

e The Feminines of bases of this kind are formed by the addition of the feminine suffix ई —धनिनी (declined like नदी)

B Changeable Bases

125. Here there is a distinction between ases that have two different forms, and bases at have three different forms

a Bases having two forms

126 These bases exhibit one form in Nom cc and Voc Sing, Nom Acc and Voc Dual, id Nom and Voc Plural, Masculine and Femine, and in Nom Acc and Voc Plu Neuter ey exhibit a different form in all the other ses The former form (generally called the *rong* base) is distinguished from the latter enerally called the *weak* base) *by the lengthing of the penultimate vowel or by the insertion a nasal before the final consonant*

Bases with two forms are classified as follows —

(a) Participial bases in अत्, *e g*, अदत्, ating) Here the strong base is अदन्त् and the eak base is अदत्

अदत्, Masculine and Neuter

	Singular	Dual	Plural
om	अदन्	अदन्तौ	अदन्त
(Neu	अदत्)	(Neu अदती)	(Neu अदन्ति)
co	अदन्तम्	अदन्तौ	अदत
	(अदत्)	(अदती)	(अदन्ति)

Inst	अदता	अदद्भ्याम्	अदद्भि
Dat	अदते	अदद्भ्याम्	अदद्भ्य
Abl	अदत	अदद्भ्याम्	अदद्भ्य
Gen	अदत	अदतो	अदताम्
Loc	अदति	अदतो'	अदत्सु
Voc	अदन्	अदन्तौ	अदन्त
	(अदत्)	(अदतौ)	(अदन्ति)

127 In Participles derived from roots of the first, fourth and tenth classes, as also from causal, desiderative and nominal verbs, a न् is inserted before the final त् of the base, in Nom Acc and Voc Dual Neuter Hence, in these three cases, बोधन्तो (from बुध्, first class), चोरयन्तो (from चुर्, tenth class) and बोधयन्तो (causal form of बुध)

128 न् is optionally inserted in Participial bases of roots of the 6th class, and of roots in या of the 2nd class, as also in future Participles in स्यत् Hence तुदतो or तुदन्तो (from तुद, 6th class), यातो or यान्तो (from या, 2nd class) and दास्यतो or दास्यन्तो (future Participle)

129 No न् is inserted in the Participial bases of roots belonging to the remaining classes of verbs Hence अदतो (from अद, 2nd class), ददतो (from दा, 3rd class)

130 The feminine form of bases of this class is formed by the addition of ई, न न् being inserted according to the same rules as govern the insertion of न् in certain cases of the Neuter Hence' बोधन्ती (fem of बोधत्), अदती (fem of अदत्) , दाश्वती or दाश्वन्ती (fem of दाश्वत्) These bases are declined like नदी

131 Participle bases in अत् derived from roots of the third class (and also जाग्रत्, जक्षत्, दरिद्रत्, चकासत् and शासत्) have no strong base, but are declined exactly like unchangeable bases in त् Hence ददत् (Participle of दा, 3rd class) forms ददत् (Nom Sing), ददतम् (Acc Sing), etc

(*b*) बृहत् (adj) is declined like अदत् (see above 129), hence Nom Sing Masc बृहन्, Acc बृहन्तम् , Nom Dual Neu बृहती Feminine base बृहती

(*c*) महत् (adj) is declined as follows, in Masc and Neuter

	Singular	Dual	Plural
Nom	महान्	महान्तौ	महान्त
(Neu	महत्)	(Neu महती)	(Neu महान्ति)
Acc	"	महान्तौ	महत'
(Neu		(Neu महती)	(Neu महान्ति)

Inst	महता	महद्भ्याम्	महद्भि
Dat	महते	etc	etc

Fem base—महती

132 (d) Base ending in मत् and वत्

These bases are declined like the Participle bases in अत् with the one difference that the vowel is lengthened in Nom Sing Masc

धीमत्, विद्यावत्

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	धीमान्	धीमन्तौ	धीमन्त
	विद्यावान्	विद्यावन्तौ	विद्यावन्त
Acc	धीमन्तम्	धीमन्तौ	धीमत
	विद्यावन्तम्	विद्यावन्तौ	विद्यावत
Inst	धीमता	धीमद्भ्याम्	धीमद्भि
	विद्यावता	विद्यावद्भ्याम्	विद्यावद्भि
	etc	etc	etc

Neuter

	Singular	Dual	Plural
Nom	धीमत्	धीमती	धीमन्ति
	विद्यावत्	विद्यावती	विद्यावन्ति

Fem bases—धीमती, विद्यावती

133 भवत् as participle ('being') is declined like पदत्, but when used as a pronoun ('your

Honour') it forms Nom Maso Sing भवान् (like विद्यावान्) The Feminine of भवत्, 'your Honour' is भवती , of भवत् 'being' भवन्ती

134 (*e*) कियत् 'how much and इयत् 'so much' are declined like विद्यावत्

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	कियान्	कियन्तौ	कियन्त
Acc	कियन्तम्	कियन्तौ	कियत

135 (*f*) Comparative Bases in ईयस्

These bases are comparative forms of adjectives

गरीयस् (comparative of गुरु)

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	गरीयान्	गरीयांसौ	गरीयांस
Acc	गरीयांसम्	गरीयांसौ	गरीयस
Inst	गरीयसा	गरीयोभ्याम्	गरीयोभि
Dat	गरीयसे	गरीयोभ्याम्	गरीयोभ्य
Abl	गरीयस	गरीयोभ्याम्	गरीयोभ्य
Gen	गरीयस	गरीयसो	गरीयसाम्
Loc	गरीयसि	गरीयसो	गरीय सु
Voc	हे गरीयन्	हे गरीयांसौ	हे गरीयांस

The Neuter is like the Masculine with the exception of the Nominatives Vocatives and Accusatives—

Singular	Dual	Plural
गवेय	गवीयसी	गवीयांसि

The Feminine is गवीयसी it is declined like नदी

136 (g) Bases in मन् and वन् immediately preceded by a consonant

To this class belong आत्मन् (m), यज्वन् (m) ब्रह्मन् (n) पर्वन् (n)

137 The strong base is marked by the lengthening of the penultimate vowel , the weak base drops the न् before consonantal terminations

आत्मन्

	Singular	Dual	Plural
Nom	आत्मा	आत्मानौ	आत्मान
Acc	आत्मानम्	आत्मानौ	आत्मन
Inst	आत्मना	आत्मभ्याम्	आत्मभि
Dat	आत्मने	आत्मभ्याम्	आत्मभ्य
Abl	आत्मन	आत्मभ्याम्	आत्मभ्य
Gen	आत्मन	आत्मनो	आत्मनाम्
Loc	आत्मनि	आत्मनो	आत्मसु
Voc	हे आत्मन	हे आत्मानौ	हे आत्मान

138 The Nom Acc and Voc Singular, Dual and Plural of ब्रह्मन् are as follows—ब्रह्म, ब्रह्मणौ, ब्रह्माणि

b Bases having three forms

139 In this class each base appears in three different forms which may be called the *strong*, the *middle* and the *weak* base The strong base appears in the same cases in which it appears in bases with two forms (see above, 126), the middle base before terminations beginning with a consonant, the weak base in the remaining cases In Neuter bases of this class Nom Acc and Voc Singular have the middle base, Nom Acc and Voc Dual, the weak base

140 (*a*) Bases in मन् and वन् preceded by a vowel, and bases in अन्, such as सीमन् (f), राजन् (m), सदन् (m), नामन् (n)

The strong base lengthens the vowel, the middle base drops the न्, the weak base drops the penultimate अ The न् is also dropped in Nom Singular

राजन्

	Singular	Dual	Plural
Nom	राजा	राजानौ	राजान
Acc	राजानम्	राजानौ	राज्ञ
		राजभ्याम्	राजभि

Dat	राज्ञे	राजभ्याम्	राजभ्य
Abl	राज्ञ	राजभ्याम्	राजभ्य
Gen	राज्ञ	राज्ञो	राज्ञाम्
Loc	राज्ञि (or राजनि)	राज्ञो	राजसु
Voc	हे राजन्	हे राजानौ	हे राजान

Feminine base—राज्ञी, declined like नदी

सामन् forms साम in Nom and Acc Singular ; साम or सामन् in Voc Sing , सामनी or साम्नी in Nom Acc. and Voc Dual , सामानि in Nom Acc and Voc Plural

141 (*b*) A few bases in मन्, such as पूषन् and अर्यमन्, and bases ending in हन्, exhibit the strong base in Nom Sing Masc only, while the middle base appears in the other strong cases In the weak cases of हन् (where the अ is dropped) ह changes to घ् (and the न् does not change to ण्, compare Rule 78)

सुदहन्

	Singular	Dual	Plural
Nom	सुदहा	सुदहौ	सुदहस
Acc	सुदहसम्	"	सुदह
Inst	सुदघ्ना		सुदहभि
Dat	सुदघ्ने		सुदहभ्य
Abl	सुदघ्न		सुदहभ्य

Gen	हवघ्न	ट-ना धो	हवघ्नाम्
Loc	हवघ्नि or हवहणि		हवहसु
Voc	हे हवहन्		हे हवहण

142 (*c*) श्वन् (m) is declined like राजन्, but takes for its weak base शुन Hence—

	Singular	Dual	Plural
Nom	श्वा	श्वानौ	श्वान
Acc	श्वानम्	श्वानौ	शुन
Inst	शुना	श्वभ्याम्	श्वभि
	etc	etc	etc
Voc	हे श्वन्		

143 (*d*) युवन (m) has for its weak base यून्

	Singular	Dual	Plural
Nom	युवा	युवानौ	युवान
Acc	युवानम्	युवानौ	यून
Inst	यूना	युवभ्याम्	युवभि
	etc	etc	etc
Voc	हे युवन्		

144 (*e*) मघवन् (m) has for its weak base मघोन्

	Singular		Plural
Nom	मघवा	प्र धनानो	मघवान
Acc	मघवानम्		मघोन
Inst	मघोना		मघवभि

145 (*f*) अहन् (n) takes अह as its middle base, and also in Nom Acc and Voc Sing

	Singular	Dual	Plural
Nom	अह	अह्नी or अहनी	अहानि
Acc	,,	,, ,,	,,
Inst	अह्ना	अहोभ्याम्	अहोभि
Dat	अह्ने	,	अहोभ्य
Abl	अह्न	,	,,
Gen	,,	अह्नो	अहाम्
Loc	अह्नि or अहनि	,,	अह सु
Voc	हे अह	हे अह्नी or हे अहनी	हे अहानि

146 (*g*) पन्थन् (m) (पथिन्) has the strong base पन्थान्, the middle base पथि, the weak base पथ् The Nom Sing takes स् irregularly—

√	Singular	Dual	Plural
Nom	पन्था	पन्थानौ	पन्थान
Acc	पन्थानम्	पन्थानौ	पथ
Inst	पथा	पथिभ्याम्	पथिभि
Dat	पथे	,,	पथिभ्य
Abl	पथ	,	,,
Gen	,,	पथो	पथाम्
Loc	पथि	,,	पथिषु
Voc	हे पन्था	हे पन्थानौ	हे पन्थान

147 (*h*) Perfect Participial bases in वस्

The strong base terminates in वांस् (which becomes वान् in Nom Sing Masc), the middle base in वत्, the weak base in उष् (for उस्)

विद्वस् (knowing)

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom.	विद्वान्	विद्वांसौ	विद्वांस
Acc	विद्वांसम्	विद्वांसौ	विदुष
Inst	विदुषा	विद्वद्भ्याम्	विद्वद्भि.
Dat	विदुषे	,,	विद्वद्भ्य
Abl	विदुष	,,	,,
Gen	विदुष	विदुषो	विदुषाम्
Loc	विदुषि	,,	विद्वत्सु
Voc	हे विद्वन्	हे विद्वांसौ	हे विद्वांस

Neuter

	Singular	Dual	Plural
Nom , Acc , Voc	विद्वत्	विदुषी	विद्वांसि

The feminine base is formed by adding ई to the weak base—विदुषी

Where, in the formation of this participle, क्व is inserted between the root and वस्—as in

लम्बियस् from गम्, चक्रिवस् from कृ—the र् is dropped before वस् Hence Inst Sing जग्मुषा, चक्रुषा, Fem base जग्मुषी, चक्रुषी

148 (1) Bases in अच् (derived from the root अच् or अञ्च्, to move)

The strong base ends in अञ्च्, the middle base in अच् If the अच् is preceded by य् or व्, the weak base substitutes ईच् and ऊच् for यच् and वच् If अच् is preceded by another letter, the weak base is ईच् but प्राच् and अवाच् remain unchanged in the weak base, and तिर्यच् is substituted by तिरश्च्

प्रत्यच् अन्वच् उदच् प्राच् तिर्यच्

Singular Masculine

Nom	प्रत्यङ्	अन्वङ्	उदङ्	प्राङ	तिर्यङ्
Acc	प्रत्यञ्चम्	अन्वञ्चम्	उदञ्चम्	प्राञ्चम्	तिर्यञ्चम्
Inst	प्रतीचा	अनूचा	उदीचा	प्राचा	तिरश्चा
	etc	etc			

Plural Masculine

Nom	प्रत्यञ्च	अन्वञ्च	उदञ्च	प्राञ्च	तिर्यञ्च
Acc	प्रतीच	अनूच	उदीच	प्राच	तिरश्च
Inst	प्रत्यग्भिस्	अन्वग्भिस्	उदग्भिस्	प्राग्भिस्	तिर्यग्भिस्
Gen	प्रतीचाम्	अनूचाम्	उदीचाम्	प्राचाम्	तिरश्चाम्
Loc.	प्रत्यक्षु	अन्वक्षु	उदक्षु	प्राक्षु	तिर्यक्षु

Neuter

	Singular	Dual	Plural
Nom , Acc , Voc	प्रत्यक्	प्रतीची	प्रत्यञ्चि

Feminine forms—प्रतीची, अनूची, उदीची, प्राची, तिरश्ची

Irregular declension

149 अप्, water, is used in the Plural only and forms Nom आप , Acc अप , Inst अद्भिः, Dat and Abl अद्भ्य , Gen अपाम्, Loc अप्सु, Voc आप

पुमस् is declined as follows —

	Singular	Dual	Plural
Nom	पुमान्	पुमांसौ	पुमांस
Acc	पुमांसम्	पुमांसौ	पुस
Inst	पुसा	पुम्भ्याम्	पुम्भि'
Dat	पुसे	पुम्भ्याम्	पुम्भ्य'
Abl	पुस'	पुम्भ्याम्	पुम्भ्य
Gen	पुस	पुसो	पुसाम्
Loc	पुसि	पुसो	पुत्सु
Voc	हे पुमन्	हे पुमांसौ	हे पुमांस

ADJECTIVES

विशेषण

Degrees of Comparison

150 The Comparative and Superlative of adjectives are formed, either—

By adding the suffixes तर and तम to the weak or middle base of the adjective—

पुण्य	पुण्यतर	पुण्यतम
शुचि	शुचितर	शुचितम
बलिन्	बलितर	बलितम
महत्	महत्तर	महत्तम
विद्वत्	विद्वत्तर	विद्वत्तम

Or—

By adding the suffixes ईयस् and इष्ठ Before these suffixes the final vowels of adjective bases are dropped—

पाप	पापीयस्	पापिष्ठ
स्वादु	स्वादीयस	स्वादिष्ठ

151 Adjectives formed with suffixes such as र, मत् वत्, विन्, etc, drop the entire suffix before ईयस् and इष्ठ—

बलवत्	बलीयस्	बलिष्ठ
मतिमत्	मतीयस्	मतिष्ठ

152 There is a number of frequently used comparatives and superlatives of this class which exhibits more or less irregular changes of the base The following list comprises the more important ones—

उरु	वरीयस्	वरिष्ठ
क्षिप्र	क्षेपीयस्	क्षेपिष्ठ
गुरु	गरीयस्	गरिष्ठ
दीर्घ	द्राघीयस्	द्राघिष्ठ
पृथु	प्रथीयस्	प्रथिष्ठ
प्रिय	प्रेयस्	प्रेष्ठ
बहु	भूयस्	भूयिष्ठ
मृदु	म्रदीयस्	म्रदिष्ठ
युवन्	यवीयस्	यविष्ठ
वृद्ध	वर्षीयस्	वर्षिष्ठ
स्थिर	स्थेयस्	स्थेष्ठ

Note also the following comparatives and superlatives which have undergone entire changes from their corresponding bases in the positive

प्रशस्य	श्रेयस्	श्रेष्ठ
वृद्ध	ज्यायस्	ज्येष्ठ
अन्तिक	नेदीयस्	नेदिष्ठ
युवन्, अल्प	कनीयस्	कनिष्ठ

Regarding the declension of the comparatives in ईयस् see Rule 135

NUMERALS

संख्यावाचक शब्द ।

153 CARDINALS

	Masc	Fem	Neu
1	१ एक	एका	एकम् (Base एक)
2	२ द्वौ	द्वे	द्वे (Base द्वि)
3	३ त्रय	तिस्र	त्रीणि (Base त्रि)
4	४ चत्वार.	चतस्र	चत्वारि(Base चतुर्)
5	५ पञ्च		(Base पञ्चन्)
6	६ षट्		(Base षष्)
7	७ सप्त		(Base सप्तन्)
8	८ अष्टौ—अष्ट		(Base अष्टन्)
9	९ नव		(Base नवन्)
10	१० दश		(Base दशन्)
11	११ एकादश		(Base एक+दशन्)
12	१२ द्वादश		
13	१३ त्रयोदश		
14	१४ चतुर्दश		
15	१५ पञ्चदश		
16	१६ षोडश		
17	१७ सप्तदश		
18	१८ अष्टादश		
19	१९ ऊनविंशति (एकोनविंशति)		
20	२० विंशति		
21	२१ एकविंशति		
22	२२ द्वाविंशति		

23	२३	त्रयोविंशति
24	२४	चतुर्विंशति
25	२५	पञ्चविंशति
26	२६	षड्विंशति
27	२७	सप्तविंशति
28	२८	अष्टाविंशति.
29	२९	नवविंशति ऊनत्रिंशत् (एकोनत्रिंशत्)
30	३०	त्रिंशत्
31	३१	एकत्रिंशत्
32	३२	द्वात्रिंशत्
33	३३	त्रयस्त्रिंशत्
34	३४	चतुस्त्रिंशत्
35	३५	पञ्चत्रिंशत्
36	३६	षट्त्रिंशत्
37	३७	सप्तत्रिंशत्
38	३८	अष्टात्रिंशत्
39	३९	नवत्रिंशत् ऊनचत्वारिंशत् (एकोनचत्वारिंशत्)
40	४०	चत्वारिंशत्
41	४१	एकचत्वारिंशत्
42	४२	द्वाचत्वारिंशत् (द्विचत्वारिंशत्)
43	४३	त्रयश्चत्वारिंशत् (त्रिचत्वारिंशत्)
44	४४	चतुश्चत्वारिंशत्
45	४५	पञ्चचत्वारिंशत्
46	४६	षट्चत्वारिंशत्
47	४७	सप्तचत्वारिंशत्
48	४८	अष्टाचत्वारिंशत् (अष्टचत्वारिंशत्)
49	४९	नवचत्वारिंशत् ऊनपञ्चाशत् (एकोनपञ्चाशत्)
50	५०	पञ्चाशत्
51	५१	एकपञ्चाशत्
52	५२	द्वापञ्चाशत् (द्विपञ्चाशत्)
53	५३	त्रय पञ्चाशत् (त्रिपञ्चाशत्)
54	५४	चतु पञ्चाशत्
55	५५	पञ्चपञ्चाशत्
56	५६	षटपञ्चाशत्
57	५७	सप्तपञ्चाशत्
58	५८	अष्टापञ्चाशत् (अष्टपञ्चाशत्)
59	५९	नवपञ्चाशत् ऊनषष्टि (एकोनषष्टि)

60	६० षष्टि	
61	६१ एकषष्टि	
62	६२ द्वाषष्टि (द्विषष्टि)	
63	६३ त्रयाषष्टि (त्रिषष्टि)	
64	६४ चतुःषष्टि	
65	६५ पञ्चषष्टि	
66	६६ षट्षष्टि	
67	६७ सप्तषष्टि	
68	६८ अष्टाषष्टि (अष्टषष्टि)	
69	६९ नवषष्टि ऊनसप्तति (एकोनसप्तति)	
70	७० सप्तति	
71	७१ एकसप्तति	
72	७२ द्वासप्तति (द्विसप्तति)	
73	७३ त्रय सप्तति (त्रिसप्तति)	
74	७४ चतुःसप्तति	
75	७५ पञ्चसप्तति	
76	७६ षट्सप्तति	
77	७७ सप्तसप्तति	
78	७८ अष्टासप्तति (अष्टसप्तति)	
79	७९ नवसप्तति ऊनाशीति (एकोनाशीति)	
80	८० अशीति	
81	८१ एकाशीति	
82	८२ द्व्यशीति	
83	८३ त्र्यशीति	
84	८४ चतुरशीति	
85	८५ पञ्चाशीति	
86	८६ षडशीति	
87	८७ सप्ताशीति	
88	८८ अष्टाशीति	
89	८९ नवाशीति ऊननवति (एकोननवति)	
90	९० नवति	
91	९१ एकनवति	
92	९२ द्वानवति (द्विनवति)	
93	९३ त्र्योनवति (त्रिनवति)	
94	९४ चतुर्नवति	
95	९५ पञ्चनवति	

96 ९६ षण्णवति

97 ९७ सप्तनवति

98 ९८ अष्टानवति
(अष्टनवति)

99 ९९ नवनवति
ऊनशतम्
(एकोनशतम्)

100 १०० शतम्
(एकशतम्)

101 १०१ एकाधिक शतम्
(एकाधिकशतम्)

102 १०२ द्व्यधिक शतम्

103 १०३ त्र्यधिक
शतम्

104 १०४ चतुरधिक
शतम्

105 १०५ पञ्चाधिक
शतम्

106 १०६ षडधिक
शतम्

107 १०७ सप्ताधिकं शतम्

108 १०८ अष्टाधिक शतम्

109 १०९ नवाधिकं शतम्

110 ११० दशाधिक
शतम्

111 १११ एकादशाधिक
शतम्

120 १२० विंशत्यधिक
शतम्

130 १३० त्रिंशदधिक
शतम्

140 १४० चत्वारिंशदधिक
शतम्

150 १५० पञ्चाशदधिक
शतम्

160 १६० षष्ट्यधिक शतम्

170 १७० सप्तत्यधिक
शतम्

180 १८० अशीत्यधिक
शतम्

190 १९० नवत्यधिक
शतम्

200 २०० द्विशतम्,
द्वे शते

300 ३०० त्रिशतम्,
त्रीणि शतानि

400 ४०० चतु शतम्,
चत्वारि शतानि

500 ५०० पञ्चशतम्,
पञ्च शतानि

600	६००	षट्शतम्	1000	१०००	दश शतानि
		षट् शतानि			सहस्रम्
700	७००	सप्तशतम्,	2000	२०००	द्वे सहस्रे
		सप्त शतानि	3000	३०००	त्रीणि
800	८००	अष्टशतम्,			सहस्राणि
		अष्ट शतानि	10,000	१००००	अयुतम्
900	९००	नवशतम	100,000	१०००००	लक्षम्
		नव शतानि	10000,000	१००००००	कोटि

DECLENSION OF CARDINALS

154 एक as meaning 'one' is necessarily singular, but it also forms a plural which has the sense of 'some' It is declined throughout like सर्व (Rule 169)

Singular

	Masc	Fem	Neut
Nom	एक	एका	एकम्
Acc	एकम्	एकाम्	एकम्
Inst	एकेन	एकया	एकेन
Dat	एकस्मै	एकस्यै	एकस्मै
Abl	एकस्मात्	एकस्या	एकस्मात्
Gen	एकस्य	एकस्या	एकस्य
Loc	एकस्मिन	एकस्याम्	एकस्मिन्
Voc	एक	एके	एक

Plural

	Masc	Fem	Neut
Nom	एके	एका	एकानि
Acc	एकान्	एका	एकानि
Inst	एकैः	एकाभि	एकैः
Dat	एकेभ्य	एकाभ्य	एकेभ्य
Abl	एकेभ्य	एकाभ्य	एकेभ्य
Gen	एकेषाम्	एकासाम्	एकेषाम्
Loc	एकेषु	एकासु	एकेषु
Voc	एके	एका	एकानि

155 द्वि is necessarily dual and is declined as follows —

	Masc	Fem	Neut
Nom	द्वौ	द्वे	द्वे
Acc	द्वौ	द्वे	द्वे
Inst Dat Abl	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्
Gen Loc	द्वयो	द्वयो	द्वयो
Voc	द्व	द्वे	द्वे

156 त्रि, चतुर्, पञ्चन्, षष् and अष्टन् are necessarily plural and are declined as follows —

	Masc	Fem	Neut
Nom	त्रय	तिस्र	त्रीणि
Acc	त्रीन्	तिस्र	त्रीणि
Inst	त्रिभि	तिसृभि	त्रिभि

Dat	तिभ्य:	तिसृभ्य:	तिस्र्भ्य
Abl	तिभ्य	तिसृभ्य	तिस्र्भ्य
Gen	तयाणाम्	तिसृणाम्	तयाणाम्
Loc	तिषु	तिसृषु	तिषु
Voc	तय	तिस्र	तीणि

157 चतुर

	Masc	Fem	Neut
Nom	चत्वार	चतस्र	चत्वारि
Acc	चतुर	चतस्र	चत्वारि
Inst	चतुभि	चतसृभि	चतुभि
Dat	चतुभ्य:	चतसृभ्य:	चतुभ्य
Abl	चतुभ्य	चतसृभ्य:	चतुभ्य
Gen	चतुर्णाम्	चतसृणाम्	चतुर्णाम्
Loc	चतुषु	चतसृषु	चतुषु
Voc	चत्वार	चतस्र	चत्वारि

159—60

Nom	पञ्च	षट्	अष्टौ or अष्ट
Acc	पञ्च	षट्	अष्टौ or अष्ट
Inst	पञ्चभि	षड्भि	अष्टभि or अष्टाभि
Dat	पञ्चभ्य	षड्भ्य	अष्टभ्य or अष्टाभ्य
Abl	पञ्चभ्य	षड्भ्य	अष्टभ्य or अष्टाभ्य
Gen	पञ्चानाम्	षण्णाम्	अष्टानाम्
Loc	पञ्चसु	षट्सु	अष्टसु or अष्टासु
Voc	पञ्च	षट	अष्टौ or अष्ट

161 The declension of पञ्चन्, षष् and अष्टन् is the same in all the three genders सप्तन्, नवन्, दशन् and compounds with दशन्—एकादशन etc —are declined like पञ्चन्

162 विंशति, षष्टि, सप्तति, अशीति, नवति, कोटि are declined as feminine bases in इ (*i e*, like मति), त्रिंशत् and other cardinals terminating in त् are declined like feminine bases terminating in त्

163 The use of the cardinals from twenty up to ninety-nine as adjectives qualifying substantives is illustrated by the following examples—

विंशतिरश्वा	twenty horses
विंशत्या अश्वै	with twenty horses
षष्टि शिशव	sixty children
षष्टे शिशूनाम्	of sixty children

But they may also be used as nouns taking the numbered noun as a dependent genitive—

विंशतिरश्वानाम्	twenty horses
विंशत्या अश्वानाम्	with twenty horses
षष्टि शिशूनाम्	sixty children

When used as substantives these cardinals can be used in the Dual or Plural—नव नवतय 'nine nineties' *i e*, nine times ninety=810 त्रिंशतौ two 'thirties'=60

161 शतम् and सहस्रम्, and higher numbers formed with these two द्विशतम् etc—are declined as neuter bases in अ, and are treated either as adjectives taking the same case as the things numbered, or as nouns taking the numbered noun as a dependent genitive—

शत दासी (Acc) or शतं दासीनाम् a hundred slave maids

शतेन दासीभि or शतेन दासीनाम् with a hundred slave maids

165 Ordinals

Masc	Fem	Neut	
प्रथम	प्रथमा	प्रथमम्	The first
द्वितीय	द्वितीया	द्वितीयम्	The second
तृतीय	तृतीया	तृतीयम्	The third
चतुर्थ	चतुर्थी	चतुर्थम्	The fourth
तुरीय	तुरीया	तुरीयम्	
तुर्य	तुर्या	तुर्यम्	
पञ्चम	पञ्चमी	पञ्चमम्	The fifth
षष्ठ	षष्ठी	षष्ठम्	The sixth
सप्तम	सप्तमी	सप्तमम्	The seventh
अष्टम	अष्टमी	अष्टमम्	The eighth
नवम	नवमी	नवमम्	The ninth
दशम	दशमी	दशमम्	The tenth
एकादश	एकादशी	एकादशम्	The eleventh
द्वादश	द्वादशी	द्वादशम्	The twelfth
त्रयोदश	त्रयोदशी	त्रयोदशम्	The thirteenth
चतुर्दश	चतुर्दशी	चतुर्दशम्	The fourteenth
पञ्चदश	पञ्चदशी	पञ्चदशम्	The fifteenth
षोडश	षोडशी	षोडशम्	The sixteenth
सप्तदश	सप्तदशी	सप्तदशम्	The seventeenth
अष्टादश	अष्टादशी	अष्टादशम्	The eighteenth
ऊनविंश	ऊनविंशी	ऊनविंशम्	The nineteenth
ऊनविंशतितम	ऊनविंशतितमी	ऊनविंशतितमम्	

विंश	शौ	शम्	The twentieth
विंशतितम	विंशतितमौ	विंशतितमम्	
त्रिंश	शौ	शम्	The thirtieth
त्रिंशत्तम	मौ	मम्	
चत्वारिंश	शौ	शम्	The fortieth
चत्वारिंशत्तम	मौ	मम्	
पञ्चाशत्तम	मौ	मम्	The fiftieth
षष्टितम			The sixtieth
एकषष्टितम			The sixty first
एकषष्ट			
सप्ततितम			The seventieth
एकसप्ततितम			The seventy first
एकसप्त			
अशीतितम			The eightieth
एकाशीतितम			The eighty first
नवतितम			The ninetieth
एकनवतितम			The ninety first
शततम			The hundredth
एकशततम			The hundred and first
सहस्रतम			The thousandth

166 Numerical Adverbs and other Derivatives

सकृत्	once	एकधा	in one way
द्वि	twice	द्विधा or द्वेधा	in two ways
त्रि	thrice	त्रिधा or त्रेधा	in three ways
चतु	four times	चतुर्धा	in four ways
पञ्चकृत्व	five times	पञ्चधा	in five ways
षट्कृत्व	six times	षोढा or षड्धा	in six ways

---

167 द्वयम्, a pair त्रयम् or त्रयी, a triad चतुष्टयम् or चतुष्टयी a tetrad पञ्चतयम् or पञ्चतयी, a pentad, etc

---

Pronouns and Pronominal Adjectives

सर्वनामन् ।

168 The term सर्वनामन्* is generally rendered by 'Pronoun,' but its meaning is wider in as much as it comprises not only what are called 'Pronouns' in English Grammar, but also a number of words which English Grammar would class as adjectives rather than as Pronouns, but which in Sanskrit are classed with the 'Pronouns' proper for the reason that they share with the latter certain peculiarities of declension

A PRONOMINAL ADJECTIVES

169 There are two distinct groups of these 'Pronominal Adjectives'

(a) The group beginning with सर्व, of which the most important members are the following—

सर्व	इतर
विश्व	कतर
एक	कतम
द्वि	उभ
अन्य	उभय
अन्यतर	सम

* सर्वादीनि सर्वनामानि " Pān, 1 1 27

The above words are declined as follows —

सर्व—All

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	सर्व	सर्वौ	सर्वे
Acc	सर्वम्	सर्वौ	सर्वान्
Inst	सर्वेण	सर्वाभ्याम्	सर्वैः
Dat	सर्वस्मै	सर्वाभ्याम्	सर्वेभ्य
Abl	सर्वस्मात्	सर्वाभ्याम्	सर्वेभ्य
Gen	सर्वस्य	सर्वयो	सर्वेषाम्
Loc	सर्वस्मिन्	सर्वयो	सर्वेषु
Voc	सर्व	सर्वौ	सर्व

Feminine

	Singular	Dual	Plural
Nom	सर्वा	सर्वे	सर्वाः
Acc	सर्वाम्	सर्वे	सर्वा
Inst	सर्वया	सर्वाभ्याम्	सर्वाभि
Dat	सर्वस्यै	सर्वाभ्याम्	सर्वाभ्य
Abl	सर्वस्या	सर्वाभ्याम्	सर्वाभ्य
Gen	सर्वस्या	सर्वयो	सर्वासाम्
Loc	सर्वस्याम्	सर्वयो	सर्वासु
Voc	सर्वे	सर्वे	सर्वाः

Neuter

	Singular	Dual	Plural
Nom	सर्वम्	सर्वे	सर्वाणि
Acc	सर्वम्	सर्वे	सर्वाणि
Voc	सर्व	सर्वे	सर्वाणि

The remaining cases are as in the Masculine

170 पन्थ, पन्थान, रथ रथर and रथस form the Nom Acc and Voc Sing Neuter by the addition of स् (instead of स्)—पन्थस् रथस्, etc

उभ is used in the Dual only—उभौ दौ, etc

उभय is used in the Singular and Plural only, and forms the Nom Sing Lom उभयो

सम is declined like सर्व only if it means 'all', if it means 'equal' or 'even' it follows नर

171 (*b*) The group beginning with पूर्व and comprising the following words—

पूर्व	अपर
पर	अधर
अवर	स्व
दक्षिण	अन्तर
उत्तर	

a These words are declined like सर्व, but they may take the ordinary forms of bases in अ (नर) * in Abl and Loc Sing Masc and in Nom Plu

* पूर्वादिभ्यो नवभ्यो वा Pan 7 1 16

Maso, hence पूर्वस्मात् and पूर्वात्, पूर्वस्मिन् and पूर्वे, पूर्वे and पूर्वा ।

b दक्षिण is declined like पूर्व only when it means 'south' or 'right', when it means 'clever,' it follows नर स्व when not meaning 'own' but 'wealth' or 'kinsman' follows नर, and so does अन्तर when not meaning either 'outer' or 'lower'

c When पूर्व, etc, do not express a relation in time or space they are declined like नर, so, *e g*, उत्तरा कुरव (where उत्तर is used as a mere name)

172 The following words form the Nom Plu Masc either regularly (like नर), or like सर्व—प्रथम, चरम, अल्प, अर्ध, कतिपय, नेम Hence प्रथमा or प्रथमे, अल्पा or अल्पे, etc द्वितीय and other words in तीय are declined like नर, but *may* follow सर्व in Dat Abl and Loc Sing Hence द्वितीयाय or द्वितीयस्मै, द्वितीयात् or द्वितीयस्मात्, द्वितीये or द्वितीयस्मिन् etc As second members of Compounds all the above 'Pronominal Adjectives, are as a rule treated like ordinary bases in अ

Personal Pronouns

173 अस्मद्—I

	Singular	Dual	Plural
Nom	अहम्	आवाम्	वयम्
Acc	माम् or मा	आवाम् or नौ	अस्मान् or न
Inst	मया	आवाभ्याम्	अस्माभि
Dat	मह्यम् or मे	आवाभ्याम् or नौ	अस्मभ्यम् or न
Abl	मत्	आवाभ्याम्	अस्मत्
Gen	मम or मे	आवयो or नौ	अस्माकम् or न
Loc	मयि	आवयो	अस्मासु

174 युष्मद्—Thou

	Singular	Dual	Plural
Nom	त्वम्	युवाम्	यूयम्
Acc	त्वाम् or त्वा	युवाम् or वाम्	युष्मान् or व
Inst	त्वया	युवाभ्याम्	युष्माभि
Dat	तुभ्यम् or ते	युवाभ्याम् or वाम्	युष्मभ्यम् or व
Abl	त्वत्	युवाभ्याम्	युष्मत्
Gen	तव or ते	युवयो or वाम्	युष्माकम् or व
Loc	त्वयि	युवयो	युष्मासु

The short forms मा, मे, नौ, न, त्वा, ते, वाम्, व, are never used at the beginning of a sentence or foot of a verse, nor can they be followed by such particles as च, वा, एव

Honorific Pronoun of the Third Person

175 भवत्—Your Honour, Your Worship

		Masc	Fem
Nom	Sing	भवान्	भवती

भवान् is declined like धीमत्, भवती like नदी

Demonstrative Pronouns

176 एतद्—That or He (She, It)

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	स	तौ	ते
Acc	तम्	तौ	तान्
Inst	तेन	ताभ्याम्	तै
Dat	तस्मै	ताभ्याम्	तेभ्य
Abl	तस्मात्	ताभ्याम्	तेभ्य
Gen	तस्य	तयो	तेषाम
Loc	तस्मिन्	तयो	तेषु

Feminine

	Singular	Dual	Plural
Nom	सा	ते	ता
Acc	ताम्	ते	ता
Inst	तया	ताभ्याम्	ताभि
Dat	तस्यै	ताभ्याम्	ताभ्य
Abl	तस्या	ताभ्याम्	ताभ्य
Gen	तस्या	तयो	तासाम्
Loc	तस्याम्	तयो	तासु

Neuter

The same as the Masculine except in the following cases —

	Singular	Dual	Plural
Nom	तत्	ते	तानि
Acc	तत्	ते	तानि

177 एतद्—This

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	एष	एतौ	एते
Acc	एतम्	एतौ	एतान्
Inst	एतेन	एताभ्याम्	एतै
Dat	एतस्मै	एताभ्याम्	एतेभ्य
Abl	एतस्मात्	एताभ्याम्	एतेभ्य
Gen	एतस्य	एतयो	एतेषाम्
Loc	एतस्मिन्	एतयो	एतेषु

Femmine

f

	Singular	Dual	Plural
Nom	एषा	एते	एता
Acc	एताम्	एते	एता
Inst	एतया	एताभ्याम्	एताभि

Dat	एतस्यै	एताभ्याम्	एताभ्य
Abl	एतस्या	एताभ्याम्	एताभ्य
Gen	एतस्या	एतयो	एतासाम्
Loc	एतस्याम्	एतया	एतासु

Neuter

The same as the Masculine except in the following cases —

	Singular	Dual	Plural
Nom	एतत्	एते	एतानि
Acc	एतत्	एते	एतानि

178 इदम्—This

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	अयम्	इमौ	इमे
Acc	इमम्	इमौ	इमान्
Inst	अनेन	आभ्याम्	एभि
Dat.	अस्मै	आभ्याम्	एभ्य
Abl	अस्मात्	आभ्याम्	एभ्य
Gen	अस्य	अनयो	एषाम्
Loc	अस्मिन्	अनयो	एषु

Feminine

	Singular	Dual	Plural
Nom	इयम्	इमे	इमाः
Acc	इमाम्	इमे	इमाः
Inst	अनया	आभ्याम्	आभिः
Dat	अस्यै	आभ्याम्	आभ्यः
Abl.	अस्याः	आभ्याम्	आभ्यः
Gen	अस्याः	अनयोः	आसाम्
Loc	अस्याम्	अनयोः	आसु

Neuter

The same as the Masculine, except in the following cases —

	Singular	Dual	Plural
Nom	इदम्	इमे	इमानि
Acc	इदम्	इमे	इमानि

179 When एतद् and इदम् in a second sentence refer to an एतद् and इदम् in an immediately preceding sentence, इ is substituted for the एतद् and इदम् (अर्थात् "सकारादेः" is meant) in the second sentence, [illegible] following cases —

Dual

	Masc	Fem	Neu
Acc	एनौ	एने	एने
Gen , Loc	एनयो	एनयो	एनयो

Plural

	Masc	Fem	Neu
Acc	एनान्	एना	एनानि

अनेन व्याकरणमधीतम् एनं छन्दोऽध्यापय। अनयो पवित्रं कुलम्, अनयो प्रभूतं धनम्।

180 अदस्—That

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	असौ	अमू	अमी
Acc	अमुम्	अमू	अमून्
Inst	अमुना	अमूभ्याम्	अमीभि
Dat	अमुष्मै	अमूभ्याम्	अमीभ्य
Abl	अमुष्मात्	अमूभ्याम्	अमीभ्य
Gen	अमुष्य	अमुयो	अमीषाम्
Loc	अमुष्मिन्	अमुयो	अमीषु

Feminine

	Singular	Dual	Plural
Nom	असौ	अमू	अमू
Acc	अमूम्	अमू	अमू
Inst	अमुया	अमूभ्याम्	अमूभि
Dat	अमुष्यै	अमूभ्याम्	अमूभ्य
Abl	अमुष्या	अमूभ्याम्	अमूभ्य
Gen	अमुष्या	अमुयो	अमूषाम्
Loc	अमुष्याम्	अमुयो	अमूषु

Neuter

Like the Masculine, except in the following cases —

	Singular	Dual	Plural
Nom	अद	अमू	अमूनि
Acc	अद	अमू	अमूनि

Reflexive Pronouns

181 * स्वयम्, self, indeclinable, *e g*, स्वयमागच्छति, he comes himself

182 आत्मन्, self (see 137), *e g*, आत्मनो दोष जानाति, he knows his own fault

---

* स्वयम् and आत्मन् are not treated as सर्वनामन् in Sanskrit Grammar

183 स्व, स्वा, स्वम्, his own, her own, etc, *e g*, स्व पुत्र दृष्ट्वा, having seen his own son On the declension of स्व, see 171

Possessive Pronouns

184 From the bases मद्, अस्मद्, त्वद्, युष्मद् and तद् possessive pronouns (also called possessive adjectives) are formed by means of the suffix दीय

मदीय, my, अस्मदीय, our, त्वदीय, thy, युष्मदीय, your, तदीय, his (her, its their)

		Masc	Fem	Neu
Nom	Sing	मदीय	मदीया	मदीयम्

Relative Pronouns

185 यद्—Who, Which

		Singular	Dual	Plural
Nom	Masc	य	यौ	ये
Nom	Fem	या	ये	या
Nom	Neu	यत्	ये	यानि

The declension follows throughout that of तद्

INTERROGATIVE PRONOUNS

186 किम्—Who? Which?

		Singular	Dual	Plural
Nom	Masc	क	कौ	के
Nom	Fem	का	के	का
Nom	Neu	किम्	के	कानि

The declension follows throughout that of तद्

187 COMPOUND PRONOUNS

a Indefinite pronouns are formed by adding चित्, चन, or अपि to the interrogative pronoun किम्

Masc कश्चित्, कश्चन, कोऽपि—some one, any one
Fem काचित्, काचन, काऽपि
Neu किञ्चित्, किञ्चन, किमपि

b Preceded by the relative pronoun the interrogative pronoun has an indefinite sense—य क, whosoever

c The same meaning is expressed by य कश्चित् य कश्चन, य कश्च

d The relative pronoun by being doubled acquires an indefinite or distributive meaning,—
यो य, whosoever, यद्यत् whatsoever

188 Certain compound pronouns are formed by adding दृश दृक्ष or दृक्ष to pronominal bases Thus—

तादृश	तादृश,	तादृक्ष
एतादृश्,	एतादृश,	एतादृक्ष
यादृश्	यादृश,	यादृक्ष
ईदृश्,	ईदृश,	ईदृक्ष
कीदृश,	कीदृश,	कीदृक्ष

	Masc	Fem	Neu
Nom Sing	तादृक्	तादृक्	तादृक्
	तादृश	तादृशौ	तादृशम्
	तादृक्ष	तादृक्षौ	तादृक्षम्

180 Compound pronouns denoting quantity are formed by adding वत् (वतुप्) to certain pronominal bases—

तावत् एतावत्, यावत् इयत्, कियत्,

	Masc	Fem	Neu
Nom Sing	तावान्	तावती	तावत्

190 The three words कति (how many), यति (as many) and तति (so many), which are

used in plural only are declined as follows, in all three genders alike —

Nom	कति	Abl	कतिभ्य
Acc	कति	Gen	कतीनाम्
Inst	कतिभि	Loc	कतिषु
Dat	कतिभ्य		

Feminine Bases

स्त्रीप्रत्यय

191 In the preceding chapters the formation of feminine bases has been repeatedly referred to The following paragraphs state a few of the more important general rules bearing on the formation of such bases, and a certain number of exceptions

192 Prātipadikas* (अजादि) ending in अ form the Feminine in ā (आ)—

---

* अजाद्यतष्टाप् 4 1 4

क्षेत्र	क्षेत्रा	क्षत्रीय	क्षत्रि
क्षत्रिय	क्षत्रिया	वर्ण	वर्ण
मध्यम	मध्यमा	बाल	बा
पैत	पैता	क्षम	क्ष
क्षुद्र	क्षुद्रा	पत्र	प
एक	एका	पत्र	प
द्वितीय	द्वितीया		

193 Pratipadikas ending in क्ष in feminine have in ई when class or 'k is implied—

भृग	भृगी
व्याघ्र	व्याघ्री
माद्रव	माद्रवी

But of the penultimate letter Feminine takes का अवि—अविका 'a Sudra woman'

Note that among the example Rule 192 there are several words wh in the feminine, *although* denoting cl These exceptions are combined Grammarians into a group beginnin and hence called यजादि

194 The Ordinal Numerals form their Feminines in ई-

195 Pratipadikas in अ denoting beings form Feminines in ई, to denote wives of those males—

ब्राह्मण	ब्राह्मणी (the wife of a Brāhm
शूद्र	शूद्री
यवन	यवनी
गोप	गोपी

But इन्द्र, वरुण, भव, शर्व, रुद्र, आचार्य and form their Feminines ('the wife of Indra', in आनी—

इन्द्राणी, वरुणानी, आचार्यानी, etc,

आचार्या* means 'a woman who herself Ācāryvāe, a spiritual preceptor'

Similarly उपाध्यायानी or उपाध्यायी 'the wi an Upādhyāya,' and उपाध्याया or उपाध्याय woman who herself is an Upādhyāya'

196 Pratipadikas ending in मय कार, एय, मात्र, इय form their Feminines in ई—

मृन्मय	मृन्मयी
यशस्कर	यशस्करी
निशाचर	निशाचरी
सौपर्णेय	सौपर्णेयी
जरन्मात्र	जरन्मात्री
तादृश	तादृशी
यादृश	यादृशी

197 So also do Prātipadikas formed with the suffix—अ, causing Vriddhi—

औक्ष (from उक्ष)—औक्षी कुम्भकार—कुम्भकारी

198 Prātipadikas in अ which indicate stages of life (with the exception of old age) form Feminines in ई—

किशोर	किशोरी
कुमार	कुमारी

But वृद्ध—वृद्धा, स्थविर—स्थविरा There are certain exceptions such as बाला, वत्सा (included in अजादि)

199 Prātipadikas ending in क change in Feminine अ preceding the क into ई—

कारक	कारिका
पाचक	पाचिका

But there are certain exceptions—

क्षिपक	क्षिपका
सेवक	सेविका
कन्यक	कन्यका

200 Certain words form the Feminine optionally in आ and ई—

सूतक	सूतका or सूतिका
पुत्रक	पुत्रका or पुत्रिका

201 Bases ending in न् or ऋ form their Feminines in ई—

कर्तृ	कर्त्री	प्रियवादिन्	प्रियवादिनी
धातृ	धात्री	राजन्	राज्ञी
मनस्विन्	मनस्विनी	मघवन्	मघोनी
ब्रह्मचारिन्	ब्रह्मचारिणी	श्वन्	शुनी

Note that in the three last examples of the above, the termination ई is added to the weak form of the base This rule holds good in the case of all bases ending in consonants which take ई in the Feminine

202 पथिन्, मथिन्, नभिन्, दधिन्, etc , do not take ई, but are the same in Masculine and Feminine युवन् forms the Fem युवति । Words like मातृ, स्वसृ, etc , which are themselves feminine do not take ई, so also not तिसृ and चतसृ ।

203 Bases ending in अत्, मत्, वत्, वस्, ईयस्, अच् form their Feminines in ई—

भवत्	भवती	विदुस्	विदुषी
महत्	महती	स्वादीयस	स्वादीयसी
श्रीमत्	श्रीमती	प्राच्	प्राची
ज्ञानवत्	ज्ञानवती	उदच्	उदीची

204 * A certain group of words beginning with गौ take ई in the Feminine , among them हरिण, नट, सुन्दर, तरुण, मातामह, पितामह, उभय, etc

* विद्वीरात्मिश्च । 4 1 41

Also देवी from देव, पुंधी from पुंध

205 पति forms the feminine पत्नी meaning 'wife', so also सपत्नी, समानपत्नी, एकपत्नी, वीरपत्नी, धर्मपत्नी and a few others In other compounds two forms are allowed, *e g*, गृहपत्नी or गृहपति 'the mistress of the house'

अक्षि forms the Feminine अक्षी

206 Adjectives ending in ङ् or ञ् have in some cases the same form in Masculine and Feminine—शुचि, सुधी ।

207 * Adjectives ending in उ take the feminine termination ऊ optionally—मृदु, Fem मृदु or मृद्वी, तनु, Fem तनु or तन्वी, गुरु, Fem गुरु or गुर्वी But if the उ is preceded by a conjunct Consonant † ऊ is not taken—पाण्डु, Fem पाण्डु ।

208 Nouns in उ denoting classes of men form their feminines in क provided the उ be not preceded by य कुरु—कुरू—a woman of the Kuru dynasty, अध्वर्यु—the wife of an Adhvaryu

श्वशुर forms the Fem श्वश्रू

209 When the second member of a Compound is formed by a Prātipadika in अ which

---

* षीता गुणवचनात् । 4 1 44.

† अनुयोगपधात् ।

denotes a part of the body, the Femmine takes either आ or ई, provided the final अ be not preceded by a compound consonant—

चन्द्रमुख	चन्द्रमुखा or मुखी
सुमुख	सुमुखा or मुखी
सुकेश	सुकेशा or शी
सुगुल्फ	सुगुल्फा (only)

210 If, however, the word denoting the part of the body has more than two syllables, the Femmine takes आ only—

चटुलनयन चटुलनयना

211 Compounds the second member of which is formed by नासिका, उदर, ओष्ठ, कर्ण, जङ्घा, दन्त, अङ्ग, कण्ठ or पुच्छ form their femmines in ई or आ—

क्षामोदर	क्षामोदरी or क्षामोदरा
बिम्बोष्ठ	बिम्बोष्ठी or बिम्बोष्ठा
गोकर्ण	गोकर्णी or गोकर्णा
तन्वङ्ग	तन्वङ्गी or तन्वङ्गा
सुकण्ठ	सुकण्ठी or सुकण्ठा

212 मुख when the second member of a compound, the first part of which denotes one of the forms its Femmine in ई—

प्राङ्मुख	प्राङ्मुखौ
उदङ्मुख	उदङ्मुखौ

213 Compounds, the second part of which is कर् while the first part is a word denoting a standard of comparison, or वाम, form feminines in ऊ—

वामोरु	वामोरू
करभोरु	करभोरू

CHAPTER IV

Conjugation

214 The Sanskrit Verb has ten different forms corresponding to the tenses and moods of English Grammar The technical names of these ten forms are लट् लिङ् लोट् लङ् लिट् लुङ् लृट् लृङ् लेट्, as each of these names begins with a ल्, all forms are comprised under the general name लकार Of these ten forms six may be called *tenses*, viz, लट्—Present Tense लङ्—Imperfect Tense लिट्—Perfect Tense, लुङ्—Aorist, लृट्—Future, लृट्—Periphrastic Future The four remaining Lakāras

may be called Moods, *viz*, लिङ्—Potential or Optative, लोट्—Imperative, लृङ्—Conditional, लेट्—Subjunctive लिङ् appears in two different forms, for which separate names are required The term 'Potential' or 'Optative,' therefore, may be reserved for the form भवेयम् (from भू), while the form भूयासम् may be termed 'Benedictive' (in accordance with its general meaning, *viz*, आशी) The लेट् forms which occur in the Veda only will not be considered in this Grammar

215 When singling out six of the Lakaras as being 'tenses,' it must be noted that they at the same time represent a 'mood,' *viz*, the Indicative Mood

216, Verbs are either सकर्मक (transitive), or अकर्मक (intransitive)

Note that certain common verbs, which in English Grammar are classed as intransitive, are classed in Sanskrit Grammar as सकर्मक, owing to the fact that they take an object in the accusative case 'To go' in English Grammar is an intransitive verb, but गम् is सकर्मक—ग्राम गच्छति (he goes to the village)

217 The Sanskrit Verb has an Active form and a Passive form The Passive form

is used in two different ways which are distinguished as कर्मवाच्य and भावकर्मवाच्य An example of the first kind is देवदत्तेन फलं भक्ष्यते' —'the fruit is eaten by Devadatta An example of the second kind is 'आस्यते देवदत्तेन' literally, 'sitting is being done by Devadatta'—'Devadatta is sitting' This latter use of the Passive is limited to अकर्मक verbs—such as भू, आस् etc The construction would in English Grammar be called an impersonal one Verbs of the सकर्मक class apear either in the Active form (कर्तृवाच्य) *e g*, देवदत्त फलं भक्षयति or in the (कर्मवाच्य) Passive Form (see above) Verbs of the अकर्मक class appear either in कर्तृवाच्य or in भाववाच्य—आस्ते देवदत्त or आस्यते देवदत्तेन

218 "There are two sets of personal terminations (तिङ्) called परस्मैपद and आत्मनेपद Some roots take the Parasmaipada terminations only others the Atmanepada terminations only, others again take both The verb with Par terminations prevailingly denotes an action which affects a thing or person other than the agent while the verb with Atm terminations denotes an action affecting the agent himself, *e g*, यजति, he sacrifices (for the

benefit of some other person), यजते, he sacrifices for his own benefit But there are numerous exceptions to this rule

219 Owing to its prevailing use as indicated above, the Atmanepada form is, by some, classed as constituting a special 'Voice'—called the 'Reflective Voice' Another name for it is 'Middle Voice'

220 In four of the Lakāras, *viz*, the Present, Potential, Imperative and Imperfect, the सिङ् are mostly added to a special base (अङ्ग) which is formed from the root in different ways In the other Lakāras the terminations are generally joined on to the unmodified root The modifications, which the roots undergo in the four first mentioned Lakāras, are of ten different kinds and hence Sanskrit grammarians distinguish ten different classes of verbs, we may accordingly speak of ten different 'Conjugations' The four Lakāras which take special modifications may be called special tenses or moods those *which do not take any modification, may be* called general or unmodified tenses or moods

221 The ten classes of verbs may be arranged in two groups—

a Verbs the bases of which in the modified tenses end in अ

b Verbs the cases of which in the modified tenses end in any letter but अ

222 The first group comprises the first, fourth, sixth and tenth classes The ten classes are named by Indian Grammarians after the verbs standing first in the lists of verbs belonging to each Hence—1 भ्वादि (beginning with भू), 4 दिवादि, 6 तुदादि, 10 चुरादि

227 The second group comprises the second, third, fifth, seventh, eighth and ninth classes, the technical names of which are—

2	अदादि	3	जुहोत्यादि
5	स्वादि	7	रुधादि
8	तनादि	9	क्र्यादि

224 In the Imperfect (लङ्) the augment अ is prefixed to verbs of all conjugations In the case of verbs beginning with vowels the initial vowels take Vṛiddhi

Third Person Impf of भू—अभवत् of दिव्—अदेट्, of इच्छ् (Atm)—ऐषत, of ऊह् (Atm)—औहत of अच्छ्—आच्छत्

225 When a preposition (उपसर्ग) is prefixed to the verb, the augment अ comes in between the preposition and the verb—उदभवत्, from उत्+भू

First Group

226 The personal terminations (तिङ्) of verbs of the first Group are as follows—

PARASMAIPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ति	तस्	अन्ति
2nd Pers	सि	थस्	थ
1st Pers	मि	वस्	मस्

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ईत्	ईताम्	ईयुस्
2nd Pers	ईस्	ईतम्	ईत
1st Pers	ईयम्	ईव	ईम

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तु	ताम्	अन्तु
2nd Pers	हि*	तम्	त
1st Pers	आनि	आव	आम

* हि the personal termination of the Imperative 2nd Pers Sing is invariably dropped after roots of the First Group

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	त्	ताम्	अन्
2nd Pers	स्	तम्	त
1st Pers	अम्	व	म

ATMANEPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ते	इते	अन्ते
2nd Pers	से	इथे	ध्वे
1st Pers	इ	वहे	महे

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ईत	ईयाताम्	ईरन्
2nd Pers	ईयास्	ईयाथाम्	ईध्वम्
1st Pers	ईय	ईवहि	ईमहि

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ताम्	इताम्	अन्ताम्
2nd Pers	स्व	इथाम्	ध्वम्
1st Pers	ऐ	आवहै	आमहै

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	त	इताम्	अन्त
2nd Pers	थास्	इथाम्	ध्वम्
1st Pers	इ	वहि	महि

227 The final अ of the base is lengthened before terminations beginning with म् or व, it is dropped before terminations beginning with the vowel अ

1 st Conjugation

भ्वादि—*Bhū class*

228 Verbs of this class form their base by adding अ to the last letter of the root, the final vowel of the root, or the medial short vowel, if followed by one consonant only, takes Guna Accordingly the base of भू is भव (from भो+अ), of जि—जय, of नी—नय, of हृ—हर, of रुह—रोह, of वृध्—वर्ध But of क्रीड्—क्रीड

229 *Present*—लट्

PARASMAIPADA—भू

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भवति	भवत	भवन्ति
2nd Pers	भवसि	भवथ	भवथ
1st Pers	भवामि	भवाव	भवाम

ATMANEPADA—लभ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लभते	लभेते	लभन्ते
2nd Pers	लभसे	लभेथे	लभध्वे
1st Pers	लभे	लभावहे	लभामहे

Potential—लिङ्

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भवेत्	भवेताम्	भवेयु
2nd Pers	भवे	भवेतम्	भवेत
1st Pers	भवेयम्	भवेव	भवेम

ATMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लभेत	लभेयाताम्	लभेरन्
2nd Pers	लभेथा	लभेयाथाम्	लभेध्वम्
1st Pers	लभेय	लभेवहि	लभेमहि

Imperative—लोट्

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भवतु	भवताम्	भवन्तु
2nd Pers	भव	भवतम्	भवत
1st Pers	भवानि	भवाव	भवाम

ATMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लभताम्	लभेताम्	लभन्ताम
2nd Pers	लभस्व	लभेथाम्	लभध्वम्
1st Pers	लभै	लभावहै	लभामहै

Imperfect—लङ्

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अभवत्	अभवताम्	अभवन
2nd Pers	अभव	अभवतम्	अभवत
1st Pers	अभवम्	अभवाव	अभवाम

ATMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अलभत	अलभेताम्	अलभन्त
2nd Pers	अलभथा	अलभेथाम्	अलभध्वम्
1st Pers	अलभे	अलभावहि	अलभामहि

230 गुह् and क्रम् (in Par only) lengthen their vowel—गूहति, क्रामति (but Atm क्रमते)

मृज takes Vṛiddhi—मार्ष्टि

सद् substitutes षीं for अ—षीदति

दंश्, रञ्ज्, सञ्ज्, and स्वञ्ज drop their nasal—दशति, परिष्वजते

गम् and यम् substitute च्छ for म्—गच्छति, यच्छति, क्ट forms कच्छति

ATMANEPADA—लभ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लभते	लभेते	लभन्ते
2nd Pers	लभसे	लभेथे	लभध्वे
1st Pers	लभे	लभावहै	लभामहे

Potential—लिङ्

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भवेत्	भवेताम्	भवेयु
2nd Pers	भवे	भवेतम्	भवेत
1st Pers	भवेयम्	भवेव	भवेम

ATMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लभेत	लभेयाताम्	लभेरन्
2nd Pers	लभेथा	लभेयाथाम्	लभेध्वम्
1st Pers	लभेय	लभेवहि	लभेमहि

Imperative—लोट्

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भवतु	भवताम्	भवन्तु
2nd Pers	भव	भवतम्	भवत
1st Pers	भवानि	भवाव	भवाम

233 दिव् and सिव् lengthen their vowel—दीव्यति, सीव्यति

भ्रञ्ज् drops its nasal भ्रज्यति

व्यध् substitutes विध् विध्यति

जन् substitutes जा जायते

Sixth Conjugation

तुदादि—*Tud-class*

234 The base is formed by adding अ to the root, the vowel of which does not take Guṇa Before this अ, final इ ई उ ऊ become इय् and उव् respectively, final ऋ becomes रिय, final ऋ becomes र्—

तुद्—तुदति, क्षिप्—क्षिपति, ध्रु—ध्रुवति, मृ—म्रियते, कॄ—किरति

Present Par	तुदति
Present Atm	क्षिपते
Potential Par	तुदेत्
Potential Atm	क्षिपेत
Imperative Par	तुदत
Imperative Atm	क्षिपताम्
Imperfect Par	अतुदत्
Imperfect Atm	अक्षिपत

घा, पा and स्था form the bases जिघ्र, पिब, तिष्ठ—जिघ्रति, पिबति, तिष्ठति

धा and म्ना form the bases धम and मन—धमति, मनति

For दृश् the base पश्य is substituted—पश्यति

Fourth Conjugation

दिवादि—*Div Class*

231 The base is formed by adding य to the last letter of the root Thus, from नह् and युध्—

Present Par	नह्यति, नह्यसि, नह्यामि
Present Atm	युध्यते, युध्यसे, युध्ये
Potential Par	नह्येत्, नह्ये , नह्येयम्
Potential Atm	युध्येत, युध्येथा , युध्येय
Imperative Par	नह्यतु नह्य, नह्यानि
Imperative Atm	युध्यताम्, युध्यस्व युध्यै etc
Imperfect Par	अनह्यत् अनह्य अनह्यम्
Imperfect Atm	अयुध्यत, अयुध्यथा , अयुध्ये

32 मद् and roots ending in अम्, lengthen their vowel मद्—माद्यति (क्रम् which properly belongs to the Bhvādi class is also conjugated as if it were a Divādi root—क्राम्यति)

Imperative Atm	चेतयताम्
Imperfect Par	अचोरयत्
Imperfect Atm	अचेतयत

Second Group

238 In this group the terminations are either added directly to the final letter of the root, or to a special syllable—नु, or उ, or ना—which is inserted between the root and the terminations And it is peculiar to all verbs of this group that the root or base to which the terminations are added, undergoes a modification, generally called a *strengthening*, before certain terminations while before other terminations it remains unchanged We may accordingly speak of strong and weak forms of the base, as also of strong and weak terminations

239 The terminations before which the root is strengthened are the three persons of the Singular Present Imperfect Par , the 1st Person Sing Du and Plu , and also the 3rd Person Sing , Imperative Par , and the 1st Person Sing Du and Plu., Imperative Atm

235 क्षत्, मुच, लिप्, लुप विद् (to find), सिच् insert न nasal—क्षन्नति, मुञ्चति, लिम्पति, लुम्पति, विन्दति, सिञ्चति

द्रप् forms the base दृच्छ्—दृच्छति प्रच्छ्, भ्रस्ज्, and ज्रय् form पृच्छ, भृज्ज, ह्रष—पृच्छति, भृज्जति, ह्रषति

Tenth Conjugation

चुरादि—*chur class*

236 The base is formed by adding अय to the root A final vowel of the root takes Vriddhi Short अ of the root if followed by one consonant only takes Vriddhi, other short vowels followed by one consonant take Guna

चु—चावयति, ह्व—वाहयति ताड्—ताडयति, चित्—चेतयते, चुर्—चोरयति

कथ् गण् and a few other verbs do not take Vriddhi मृग् and a few other verbs do not take Guna

237

Present Par	चोरयति
Present Atm	चेतयते
Potential Par	चोरयेत
Potential Atm	चेतयेत
Imperative Par	चोरयतु

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	त	आताम्	अत
2nd Pers	थास्	आथाम्	ध्वम्
1st Pers	इ	वहि	महि

SECOND CONJUGATION

अदादि—*Ad-class*

242 In this class the terminations are added immediately to the last letter of the root—अद्+ति=अत्ति, अद्+मि=अद्मि

243 Before the terminations which require a strengthening of the base, the vowel of the root takes Guṇa, wherever possible—

वो+ति=वेति, द्विष्+ति=द्वेष्टि, दुह्+ति=दोग्धि, दुह्+तु=दोग्धु

244 In the case of roots ending in आ and of द्विष् the termination of 3rd Pers Par Plu Imperfect may optionally be उस्, before which the आ is dropped Thus from या—3rd Pers Plu. Impf अयान् or अयु ।

N B This conjugation presents special difficulties in as much as the direct contact of

240 The Parasmaipada terminations in the Second Group are the same as in the first Group, in Present, Imperative and Imperfect But while verbs of the first Group take no termination in 2nd Pers Sing Imperative, those of the 2nd Group, take हि (after vowels) or धि (after consonants in most cases)

The terminations of the Potential are as follow—

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	यात्	यताम्	युस्
2nd Pers	याम्	यातम्	यात
1st Pers	याम्	याव	याम

211 The Atmanepada terminations are as follow—

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ते	आते	अन्ते
2nd Pers	से	आथे	ध्वे
1st Pers	ए	वहे	महे

Potential The same as in the first Group

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ताम्	आताम्	अन्ताम्
2nd Pers	स्व	आथाम्	ध्वम्
1st Pers	ऐ	आवहै	आमहै

2nd Pers	अहिष् (ट्)	अहिष्टम्	अहिष्ट
1st Pers	अहिषम्	अहिष्व	अहिष्म

ĀTMANEPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	द्विषे	द्विषाते	द्विषते
2nd Pers	द्विक्षे	द्विषाथे	द्विड्ढे
1st Pers	द्विषे	द्विष्वहे	द्विष्महे

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	द्विषीत	द्विषीयाताम्	द्विषीरन्
2nd Pers	द्विषीथा	द्विषीयाथाम्	द्विषीध्वम्
1st Pers	द्विषीय	द्विषीवहि	द्विषीमहि

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	द्विष्टाम्	द्विषाताम्	द्विषताम्
2nd Pers	द्विक्ष्व	द्विषाथाम्	द्विड्ढ्वम्
1st Pers	द्वेषै	द्वेषावहै	द्वेषामहै

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अद्विष्ट	अद्विषाताम्	अद्विषत
2nd Pers	अद्विक्षा	अद्विषाथाम्	अद्विड्ढ्वम्
1st Pers	अद्विषि	अद्विष्वहि	अद्विष्महि

the last letter of the root with the different ter minations gives rise to many special cases of Sandhi

245 PARASMAIPADA—द्विष

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	द्वेष्टि	द्विष्ट	द्विषन्ति
2nd Pers	द्वेक्षि	द्विष्ठ	द्विष्ठ
1st Pers	द्वेषि	द्विष्व	द्विष्म

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	द्विष्यात्	द्विष्याताम्	द्विष्यु
2nd Pers	द्विष्या	द्विष्यातम्	द्विष्यात
1st Pers	द्विष्याम्	द्विष्याव	द्विष्याम

Imperative—लोट

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	द्वेष्टु	द्विष्टाम्	द्विषन्तु
2nd Pers	द्विड्ढि	द्विष्टम्	द्विष्ट
1st Pers	द्वेषाणि	द्वेषाव	द्वेषाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अद्वेड् (ट्)	अद्विष्टाम्	अद्विषन (or optionally, अद्विषु)

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	दोग्धु	दुग्धाम्	दुग्धन्
2nd Pers	दुग्धि	दुग्धम्	दुग्ध
1st Pers	दोहानि	दोहाव	दोहाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अधोक् (ग्)	अदुग्धाम्	अदुहन्
2nd Pers	अधोक् (ग्)	अदुग्धम्	अदुग्ध
1st Pers	अदोहम्	अदुह्व	अदुह्म

248 To this class also belongs the important verb अस (to be), which however is irregular in many respects

PARASMAIPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अस्ति	स्त	सन्ति
2nd Pers	असि	स्थ	स्थ
1st Pers	अस्मि	स्व	स्म

216 The following further paradigms are added to illustrate the difficulties connected with Sandhi

PARASMAIPADA—लिह्

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लेढि	लीढ	लिहन्ति
2nd Pers	लेक्षि	लीढ	लीढ
1st Pers	लेह्मि	लिह्व	लिह्म

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural.
3rd Pers	अलेड् (अलेट)	अलीढाम्	अलिहन
2nd Pers	अलेड् (अलेट्)	अलीढम्	अलीढ
1st Pers	अलेहम्	अलिह्व	अलिह्म

217 PARASMAIPADA—दुह्

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural.
3rd Pers	दोग्धि	दुग्ध	दुहन्ति
2nd Pers	धोक्षि	दुग्ध	दुग्ध
1st Pers	दोह्मि	दुह्व	दुह्म

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	दोग्धु	दुग्धाम्	दुहन्तु
2nd Pers	दुग्धि	दुग्धम्	दुग्ध
1st Pers	दोहानि	दोहाव	दोहाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अधोक् (ग्)	अदुग्धाम्	अदुहन्
2nd Pers	अधोक (ग्)	अदुग्धम्	अदुग्ध
1st Pers	अदोहम्	अदुह्व	अदुह्म

248 To this class also belongs the important verb अस (to be), which however is irregular in many respects

PARASMAIPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अस्ति	स्त	सन्ति
2nd Pers	असि	स्थ	स्थ
1st Pers	अस्मि	स्व	स्म

Potential—लिङ

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	स्यात्	स्याताम्	स्यु
2nd Pers	स्या	स्यातम्	स्यात
1st Pers	स्याम्	स्याव	स्याम

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अस्तु	स्ताम्	सन्तु
2nd Pers	एधि	स्तम्	स्त
1st Pers	असानि	असाव	असाम

Imperfect—लङ

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	आसीत्	आस्ताम्	आसन्
2nd Pers	आसी	आस्तम्	आस्त
1st Pers	आसम्	आस्व	आस्म

219 Other important verbs of this class are—या, etc Pres यांति, Pot यायात् Imp यातु, Impf अयात् ।

250 जागृ, Pres जागर्ति, Pot जागृयात्, Imp जागर्तु Impf अजाग, 3rd Pers Plu अजागरु ।

251 चक्ष्, of which the Present is as follows —

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	चष्टे	चक्षाते	चक्षते
2nd Pers	चक्षे	चक्षाथे	चड्ढ्वे
1st Pers	चक्षे	चक्ष्वहे	चक्ष्महे

Pot चक्षीत, Imp चष्टाम्, अक्ष्व, Impf अचष्ट

252 ह् The ह् is changed to ग् before weak vowel terminations

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	एति	इत	यन्ति
2nd Pers	एषि	इथ	इथ
1st Pers	एमि	इव	इम

Pot इयात्, Imp एतु, इहि, अयानि, Impf ऐत्

इ with अधि, Ātm —Pres अधीते Pot अधीयीत, Imp अधीताम्, अधीष्व, Impf अध्यैत

253 वच्—Pres वक्ति, Pot उच्यात्, Imp वक्तु, वग्धि, वचानि, Impf अवक्

254 PARASMAIPADA—हन

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	हन्ति	हत	घ्नन्ति
2nd Pers	हंसि	हथ	हथ
1st Pers	हन्मि	हन्व	हन्म

Pot हन्यात्, Imp हन्तु, जहि, हनानि, 3rd Pers Plu घ्नन्तु, Impf अघ्नन्

255 श्री, Atm takes Guṇa before all terminations and inserts र् before the terminations of third Pers Plu Pres Imp, Impf

Present—क्षट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	शेते	शयाते	शेरते
2nd Pers	शेषे	शयाथे	शेध्वे
1st Pers	शये	शेवहे	शेमहे

Third Pers Plu Imp शेरताम्

Third Pers Plu Impf अशेरत

256 Roots ending in च take, in the strengthened forms Vṛiddhi instead of Guṇa before consonantal terminations, e g , रु—रौति

257 अन्, जन्, खन् खस् and स्वप् insert इ before terminations beginning with consonants other than य, but ई or अ before the स and त् of 2nd and 3rd Pers Impf Par

Pres रोदिति, स्वपिति 3rd Pers Sing Impf अरोदीत् or अरोदत्

258 द्रु in its strengthened forms, inserts इ before consonantal terminations—द्रवीति

THIRD CONJUGATION

जुहोत्यादि—*Juhoti-Class*

259 The main feature of this class is that the base is formed by reduplication, *i e*, the doubling of the first syllable of the root (*i e*, that portion of it which ends with a vowel)

260 Reduplication also appears as the characteristic feature of one kind of लिट्, in verbs of all classes, which on that account is called the Reduplicated Perfect

261 Thus तुद् by reduplication becomes तुतुद्, पत् becomes पपत्, बुध् becomes बुबुध्

But in most cases a further change takes place, *viz* —

a If the root begins with the second or fourth letter of a *Varga*, the first or third letter is substituted in reduplication Thus—

भिद्—चिच्छिद्, फल्—पफल, भिद्—बिभिद्

b For a letter of the क वर्ग the corresponding letter of the च वर्ग is substituted

Thus—

च is substituted for क् or ख् छ् for ग् or घ्, and also for ह् कम्—चकम् खन्—चखन्, गम्—जगम्, हस्—जहस्

c If the root begins with more than one consonant, the first only is reduplicated—

स्पिध्—पिस्पिध्, प्रच्छ्—पप्रच्छ्

d A radical long vowel is shortened in reduplication—

धा—दधा नी—निनी, गाह्—जगाह्

e If the root begins with a sibilant followed by the first or second letter of a *Varga*, the sibilant is dropped—

स्पर्ध्—पस्पर्ध्, स्था—तस्था But स्मृ—सस्मृ

f Final ए, ऐ and ओ become च in reduplication—

Lit of ने—जगौ, Lit of गो—जगौ

g If not final, ए and ऐ become इ in reduplication ओ and औ become उ—

सेव्—सिषेव्, टौक्—डुटौक

262 भ्र becomes भ in the reduplicated Perfect (लिट), it becomes भ्र in the special tenses of the जुहोति class—

भृ—Lit बभार, Present बिभर्ति

263 Further features of the जुहोति class are the dropping of the न् in the terminations of the third Person Plural Pres and Imp Par, and the substitution of उस् for अन् in the third Pers Plu Impf Par

हु takes धि in 2nd Pers Imp Par

264 PARASMAIPADA—हु

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	जुहोति	जुहुत	जुह्वति
2nd Pers	जुहोषि	जुहुथ	जुहुथ
1st Pers	जुहोमि	जुहुव	जुहुम

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	जुहुयात्	जुहुयाताम्	जुहुयु
2nd Pers	जुहुया	जुहुयातम्	जुहुयात
1st Pers	जुहुयाम्	जुहुयाव	जुहुयाम

Imperative—लोट

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	जुहोतु	जुहुताम्	जुह्वतु
2nd Pers	जुहुधि	जुहुतम्	जुहुत
1st Pers	जुहवानि	जुहवाव	जुहवाम

Thus—

ष is substituted for क् or ख्, ज् for ग् or घ्, and also for ह् कम्—चयम्, खन्—षखन्, गम्—जगम्, हस्—जहस्

c If the root begins with more than one consonant, the first only is reduplicated—

क्षिप—चिक्षिप, प्रच्छ्—पप्रच्छ्

d A radical long vowel is shortened in reduplication—

धा—दधा, नी—निनी, गाह्—जगाह्

e If the root begins with a sibilant followed by the first or second letter of a *Varga*, the sibilant is dropped—

स्पर्ध्—पस्पर्ध्, स्था—तस्था But स्म—सस्मृ

f Final ए, ऐ and ओ become अ in reduplication—

Lit of गै—जगौ, Lit of गो—जगौ

g If not final ए and ऐ become इ in reduplication, ओ and औ become उ—

सेव्—सिषेव्, ढौक्—डुढौक्

262 ऋ becomes अ in the reduplicated Perfect (लिट्), it becomes इ in the special tenses of the जुहोति class—

भृ—Lit बभार, Present बिभर्ति

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अबिभृत	अबिभ्राताम्	अबिभ्रत
2nd Pers	अबिभृथा	अबिभ्राथाम्	अबिभृध्वम्
1st Pers	अबिभ्रि	अबिभृवहि	अबिभृमहि

266 The two important roots दा and धा drop the आ of the root in the forms which take no strengthening, so that the bases are ददृ and दधृ (instead of ददा and दधा) When the ध् of दध becomes द् or त् owing to Sandhi, the initial द् becomes ध्

a PARASMAIPADA—दा

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ददाति	दत्त	ददति
2nd Pers	ददासि	दत्थ	दत्थ
1st Pers	ददामि	दद्व	दद्म

Pot दद्यात्, Impf अददात् Third Pers Plu. अददुः

Imperative—लोट

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ददातु	दत्ताम्	ददतु
2nd Pers	देहि(irregular)	दत्तम्	दत्त
1st Pers	ददानि	ददाव	ददाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अबुद्धोत्	अबुद्धुताम्	अबुद्धन्
2nd Pers	अबुद्धो	अबुद्धुतम्	अबुद्धुत
1st Pers	अबुद्धवम्	अबुद्धुव	अबुद्धुम

265 उभयपदी—भृ

Present—लट

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	बिभृते	बिभ्राते	बिभ्रते
2nd Pers	बिभृषे	बिभ्राथे	बिभृध्वे
1st Pers	बिभ्रे	बिभृवहे	बिभृमहे

Potential—लिङ

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	बिभ्रीत	बिभ्रीयाताम्	बिभ्रीरन्
2nd Pers	बिभ्रीथा	बिभ्रीयाथाम्	बिभ्रीध्वम्
1st Pers	बिभ्रीय	बिभ्रीवहि	बिभ्रीमहि

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	बिभृताम्	बिभ्राताम्	बिभ्रताम्
2nd Pers	बिभृष्व	बिभ्राथाम्	बिभृध्वम्
1st Pers	बिभरै	बिभरावहै	बिभरामहै

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	धत्ताम्	दधाताम्	दधताम्
2nd Pers	धत्स्व	दधाथाम	धद्ध्वम्
1st Pers	दधै	दधावहै	दधामहै

267 भी optionally shortens its vowel in the weak forms before consonantal terminations—Pres Par बिभेति Dual बिभीत, बिभीथ, बिभीव, or बिभित, बिभिथ, बिभिव, Plu बिभ्यति, बिभीथ or बिभिथ, बिभीम or बिभिम, Pot बिभीयात् or बिभियात् 2nd Pers Sing Imp बिभीहि or बिभिहि Impf अबिभेत्, अबिभे, अबिभयम्, 3rd Pers Plu अबिभयु ।

268 मा forms the base मिमी before consonantal terminations, मिम before vowel terminations

ĀTMANEPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	मिमीते	मिमाते	मिमते
2nd Pers	मिमीषे	मिमाथे	मिमीध्वे
1st Pers	मिमे	मिमीवहे	मिमीमहे

Pot मिमीत, Imp मिमीताम्, मिमीष्व, मिमै, Impf अमिमीत

ĀTMANEPADA.

Pres दत्ते, दत्से, ददे Pot ददीत Imp दत्ताम्, दत्स्व, ददै Impf अदत्त, अदत्था, अददि

6 PARASMAIPADA—धा

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	दधाति	धत्त	दधति
2nd Pers	दधासि	धत्थ	धत्थ
1st Pers	दधामि	दध्व	दध्म

Pot दध्यात्, Impf अदधात् 3rd Pers Plu अदधु

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	दधातु	धत्ताम्	दधतु
2nd Pers	धेहि(irregular)	धत्तम्	धत्त
1st Pers	दधानि	दधाव	दधाम

ĀTMANEPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	धत्ते	दधाते	दधते
2nd Pers	धत्से	दधाथे	धद्धे
1st Pers	दधे	दध्वहे	दध्महे

Pot दधीत, Impf अधत्त, अधत्था, अदधि

1st Pers	असुन्वि	असुनुवहि or असुन्वहि	असुनुमहि or असुम्महि

275 सु substitutes ॠ for ऋ in all special tenses Pres सृणोति, Pot सृणुयात्, Imp सृणोतु, सृण, सृणवानि, Impf असृणोत्

SEVENTH CONJUGATION

रुधादि—*Rudh class*

276 The base is formed by inserting before the final consonant, न in the strong forms and न् in the weak forms, thus from रुध्—रुणद्धि and रुन्ध

277 PARASMAIPADA—युज्

Present—भट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	युनक्ति	युङ्क्तः	युञ्जन्ति
2nd Pers	युनक्षि	युङ्क्थः	युङ्क्थ
1st Pers	युनज्मि	युञ्ज्वः	युञ्ज्मः

ĀTMANEPADA—आत्मनेपद

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सुनुते	सुन्वाते	सुन्वते
2nd Pers	सुनुषे	सुन्वाथे	सुनुध्वे
1st Pers	सुन्वे	सुनुवहे or सुन्वहे	सुनुमहे or सुन्महे

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सुन्वीत	सुन्वीयाताम्	सुन्वीरन्
2nd Pers	सुन्वीथा	सुन्वीयाथाम्	सुन्वीध्वम्
1st Pers	सुन्वीय	सुन्वीवहि	सुन्वीमहि

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सुनुताम्	सुन्वाताम्	सुन्वताम्
2nd Pers	सुनुष्व	सुन्वायाम्	सुनुध्वम्
1st Pers	सुनवै	सुनवावहै	सुनवामहै

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	असुनुत	असुन्वाताम्	असुन्वत
2nd Pers	असुनुथा	असुन्वाथाम्	असुनुध्वम्

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	रुन्धीत	रुन्धीयाताम्	रुन्धीरन्
2nd Pers	रुन्धीथा	रुन्धीयाथाम्	रुन्धीध्वम्
1st Pers	रुन्धीय	रुन्धीवहि	रुन्धीमहि

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	रुन्धाम्	रुन्धाताम्	रुन्धताम्
2nd Pers	रुन्द्धि	रुन्धाथाम्	रुन्धम्
1st Pers	रुणधै	रुणधावहै	रुणधामहै

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अरुन्ध	अरुन्धाताम्	अरुन्धत
2nd Pers	अरुन्धा	अरुन्धाथाम्	अरुन्धम्
1st Pers	अरुन्धि	अरुन्धहि	अरुन्धहि

279 The original nasal of a root is dropped in forming the base—thus from अञ्ज्,—अनक्ति, अनज्मि

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	युञ्जात्	युञ्जाताम्	युञ्जुः
2nd Pers	युञ्जाः	युञ्जातम्	युञ्जात
1st Pers	युञ्जाम्	युञ्जाव	युञ्जाम

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	युनक्तु	युङ्क्ताम्	युञ्जन्तु
2nd Pers	युङ्ग्धि	युङ्क्तम्	युङ्क्त
1st Pers	युनजानि	युनजाव	युनजाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अयुनक्	अयुङ्क्ताम्	अयुञ्जन्
2nd Pers	अयुनक्	अयुङ्क्तम्	अयुङ्क्त
1st Pers	अयुनजम्	अयुञ्ज्व	अयुञ्ज्म

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	रुन्धे	रुन्धाते	रुन्धते
2nd Pers	रुत्से	रुन्धाथे	रुन्ध्वे
1st Pers	रुन्धे	रुन्ध्वहे	रुन्ध्महे

Imperative—लोट

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तनोतु	तनुताम्	तन्वन्तु
2nd Pers	तनु	तनुतम्	तनुत
1st Pers	तनवानि	तनवाव	तनवाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अतनोत्	अतनुताम्	अतन्वन्
2nd Pers	अतनो	अतनुतम्	अतनुत
1st Pers	अतनवम्	अतनुव or अतन्व	अतनुम or अतन्म

ĀTMANEPADA—तन

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तनुते	तन्वाते	तन्वते
2nd Pers	तनुषे	तन्वाथे	तनुध्वे
1st Pers	तन्वे	तनुवहे or तन्वहे	तनुमहे or तन्महे

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तन्वीत	तन्वीयाताम्	तन्वीरन्
2nd Pers	तन्वीथा	तन्वीयाथाम्	तन्वीध्वम्
1st Pers	तन्वीय	तन्वीवहि	तन्वीमहि

EIGHTH CONJUGATION

तनादि—*Tan class*

280 The base is formed by adding उ to the root, in the strong forms उ takes Guṇa

281 The उ is optionally dropped before म् and म् if not preceded by a conjunct consonant. In the weak forms उ if preceded by a conjunct consonant is changed to उव् before terminations beginning with a vowel, to व् in other cases The हि of the 2nd Pers Sing Imp is dropped after उ not preceded by a conjunct consonant

282 PARASMAIPADA—तन्

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तनोति	तनुत	तन्वन्ति
2nd Pers	तनोषि	तनुथ	तनुथ
1st Pers	तनोमि	तनुव or तन्व	तनुम or तन्मः

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तनुयात्	तनुयाताम	तनुयु
2nd Pers	तनुया	तनुयातम्	तनुयात
1st Pers	तनुयाम्	तनुयाव	तनुयाम

NINTH CONJUGATION

क्र्यादि—*Kri class*

284 The base is formed by adding ना to the root In the weak forms ना becomes न् before terminations beginning with a vowel, and नी before terminations beginning with a consonant

285 After roots ending in a consonant ना becomes आन in the 2nd Pers Sing Imp Par The personal termination हि is dropped after आन Thus—सुषाण from सुष्

286 PARASMAIPADA—क्री

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	क्रीणाति	क्रीणीत	क्रीणन्ति
2nd Pers	क्रीणासि	क्रीणीथ	क्रीणीथ
1st Pers	क्रीणामि	क्रीणीव	क्रीणीम

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	क्रीणीयात्	क्रीणीयाताम्	क्रीणीयु
2nd Pers	क्रीणीया	क्रीणीयातम्	क्रीणीयात
1st Pers	क्रीणीयाम्	क्रीणीयाव	क्रीणीयाम

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तनुताम्	तन्वाताम्	तन्वताम्
2nd Pers	तनुष्व	तन्वायाम्	तनुध्वम्
1st Pers	तनवै	तनवावहै	तनवामहै

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अतनुत	अतन्वाताम्	अतन्वत
2nd Pers	अतनुथा	अतन्वाथाम्	अतनुध्वम्
1st Pers	अतन्वि	अतनुवहि or अतन्वहि	अतनुमहि or अतन्महि

283 कृ takes करो for its strong base and कुर् for its weak base The final उ of कुर् is dropped before terminations beginning with व् or म्, and in Potential Par

PARASMAIPADA—कृ

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	करोति	कुरुत	कुर्वन्ति
2nd Pers	करोषि	कुरुथ	कुरुथ
1st Pers	करोमि	कुर्व	कुम

Pot कुर्यात् Imp करोतु, कुरु, करवाणि Impf अकरोत्, अकरो , अकरवम्

Ātm Pres कुरुते, कुरुषे, कुर्वे Pot कुर्वीत Imp कुरुताम्, कुरुष्व, करवै , Impf अकुरुत

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	क्रीणीताम्	क्रीणीताम्	क्रीणन्ताम्
2nd Pers	क्रीणीहि	क्रीणीथाम्	क्रीणीध्वम्
1st Pers	क्रीणै	क्रीणावहै	क्रीणामहै

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अक्रीणीत	अक्रीणीताम्	अक्रीणन
2nd Pers	अक्रीणीथा	अक्रीणीथाम्	अक्रीणीध्वम्
1st Pers	अक्रीणि	अक्रीणीवहि	अक्रीणीमहि

287 The penultimate nasal of a root is dropped in forming the base, thus from ग्रन्थ्—ग्रथ्नाति, ग्रथ्नीत , from बन्ध्—बध्नाति, etc

288 Certain roots such as धू, पू, लू, and all roots in ऋ, shorten their vowel—

धुनाति, पुनाति, लुनाति, स्तृणाति

289 ग्रह् substitutes गृह्ण् for ग्रह्—गृह्णाति, गृह्णीयात्, गृह्णातु, गृह्णाण, गृह्णानि, अगृह्णात्

290 ज्ञा substitutes जा for ज्ञा—जानाति, जानीयात्, etc

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	क्षोणातु	क्षोणीताम्	क्षोणन्तु
2nd Pers	क्षोणीहि	क्षोणीतम्	क्षोणीत
1st Pers	क्षोणानि	क्षोणाव	क्षोणाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अक्षोणात्	अक्षोणीताम्	अक्षोणन्
2nd Pers	अक्षोणा	अक्षोणीतम्	अक्षोणीत
1st Pers	अक्षोणाम्	अक्षोणीव	अक्षोणीम

ĀTMANEPADA—क्षो

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	क्षोणीते	क्षोणाते	क्षोणते
2nd Pers	क्षोणीषे	क्षोणाथे	क्षोणीध्वे
1st Pers	क्षोणे	क्षोणीवहे	क्षोणीमहे

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	क्षोणीत	क्षोणीयाताम्	क्षोणीरन्
2nd Pers	क्षोणीथा	क्षोणीयाथाम्	क्षोणीध्वम्
1st Pers	क्षोणीय	क्षोणीवहि	क्षोणीमहि

all the ten conjugations alike The distinction of special bases, which is characteristic of the special tenses and moods, is not maintained Verbs of the 10th conjugation—चुरादि—however, preserve the characteristic अय in the general tenses also (except in चुड्, and the Par of आशिषि लिङ्)

PERFECT TENSE—लिट्

294 This tense is formed either by reduplication, or in a 'periphrastic' way (about which see Rule 327)

295 Monosyllabic roots beginning with consonants or the vowels अ, आ, इ, उ and ऋ—provided these vowels be followed by one consonant only—take the reduplicated perfect, अय्, इय्, and आस्, however, take the periphrastic perfect only Monosyllabic roots beginning with a long vowel (except आ), or a short vowel (except अ) followed by more than one consonant, all roots of more than one syllable all roots of the tenth class, and derivative verbs (such as causatives) take the periphrastic perfect उष्, विद्, जागृ, भी, ह्री, भृ, हु, दरिद्रा, काश्, and कास्, form both the perfects

Intermediate—ई

291 In the general tenses and moods—as also in the formation of some verbal derivatives such as the Infinitive and certain Participles—the vowel इ is in many cases, inserted between the root and the termination Thus, *e g*, the root विद forms the 1st Pers Plu लिट्—विविदि म, the 3rd Pers Sing लट्—वेदि यति, the Infinitive वेदि तुम् Roots, which take the intermediary इ regularly, are called सेट् roots, those which do not take it are called अनिट roots, while the term वेट 'optionally अनिट्' is applied to roots which may or may not take the इ

292 The majority of roots are सेट् All monosyllabic roots ending in vowels, however, are अनिट्, except यु रु, नु स्नु, क्षु क्ष्णु, शी, श्वि, स्मि, डी, हु (ङ्), हु (ञ) and roots ending in ऊ and ॠ Of roots ending in consonants, about one hundred (शक पच मुच् वच विच्, रिच प्रच्छ् त्यज्, निज, भज्, etc) are अनिट्, a small number of roots (such as स्यन्द्, मृज्, हृह्) are optionally अनिट् and the rest are सेट्

293 The rules for the formation of the general tenses and moods apply to verbs of

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ष	अतुस्	उस्
2nd Pers	थ	अथस्	अ
1st Pers	ष	व	म

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ए	आते	रे
2nd Pers	से	आथे	ध्वे
1st Pers	ए	वहे	महे

302 Before the terminations of the Singular Parasmaipada the base is strengthened as follows —

(a) Final ऋ, ॠ, च, क, श, ष take Vriddhi only in 3rd Pers Sing, Guna or Vriddhi in 1st Pers Sing, Guna only in 2nd Pers Sing Thus from भी—बिभाय, बिभय बिभय or बिभाय

From द्रु—दुद्राव, दुद्रोव, दुद्राव or दुद्रय

From हृ—जहार, जह्रर्थ, जह्रर or जह्रार

(b) च, ज, श, followed by any consonant take Guna in the three persons singular—

भिद्	.	बिभेद, बिभेदिथ, बिभेद
युध्	.	युयोध, युयोद्धिथ युयोध
छद्		चच्छर्द, चच्छर्दिथ, चच्छर्द

Reduplicated Perfect

296 Reduplication is effected according to the general principles given in Rules 260 ff But the following additional rules have to be noted

297 Initial आ undergoes no change Initial अ, followed by one consonant only, is changed to आ—

Perfect base of आप्—आप् of अस्—आस्

298 Roots beginning with अ followed by more than one consonant, and roots beginning with ऋ, reduplicate by means of आन्—

Perf base of अञ्ज्—आनञ्ज्, of ऋज्—आनृज्

299 Roots beginning with ऋ contract the reduplicative ऋ with the ऋ of the root into ई, but if ऋ of the root takes Guṇa or Vṛiddhi, य् is inserted between reduplication and root Thus from ऋ—ईयुः (3rd Pers Plu) and ऋयेय (1st Pers Sing)

300 वच्, वद्, वप् वस्, वह् form the reduplication by means of ऊ, स्वप् by means of सु, यज् by means of इ, and व्यध by means of वि Thus 3rd Pers Sing,—उवाच, उवाद, उवाप, उवास, उवाह, सुष्वाप, इयाज, विव्याध

301 The personal terminations (तिङ्) of लिट् are as follow —

a Before vowel terminations ऋ and ॠ when preceded by one consonant, change to र्, when preceded by more than one consonant, to रर्. Thus 3rd Pers Plu of नी—निन्यु, of भी—बिभियु ष and ञ change to षष् throughout. Thus from पू—पुप्रुषु

5 ऋ when preceded by one consonant changes to र्, when preceded by more than one, to अर् Thus from भृ—दभ्रु, from स्मृ—ससरु ॠ mostly changes to अर् Thus from कॄ—चकरु

c The ए, ऐ, ओ and औ which appear as the Guṇa and Vṛiddhi of इ, ई, उ and ऊ, change to अय्, आय्, अव् and आव्

Thus from निने and निनै (strong लिट् base of नी) 1st Pers Sing —निनय and निनाय, from तुष्टो or तुष्टौ (स्तु)—तुष्टव or तुष्टाव

305 The Sandhi changes undergone by final consonants of the लिट् base, when coming into contact with consonantal terminations, are of various kinds and are best learned by practice

306 लिट् of भिद्, तुद्, नी and स्तु—

(c) च followed by one consonant is necessarily lengthened in 3rd Pers Sing , remains unchanged in 2nd Pers Sing , is optionally lengthened in 1st Pers Sing

पच्—पपाच, पपक्थ पपच or पपाच

303 *a* Between the consonantal terminations (ध, व म से, ध्वे वहे, महे) and the base, most roots whether सेट् or अनिट् insert an इ, thus—

3rd Pers Sing of भिद् and तुद्—बिभेदिथ, तुतोदिथ, 1st Pers Plu —बिभिदिम, तुतुदिम

b The eight roots ह्वा, श्वि, द्रु स्रु, द्रु, स्नु, स्नु क्षु do not take the intermediate इ, hence—चक्रध्वे, चक्रुम द्रुद्रोथ, द्रुद्रुम

c Most monosyllabic roots in ऋ do not take the इ before ध, thus from सृ ससृढ्वे

d Optionally अनिट् roots may or may not insert the इ , thus—सस्यन्दिषे or सस्यक्षे

e अनिट् roots ending in vowels (except ऋ) or containing the vowel अ may or may not insert the इ before ध, thus नी निनेथ or निनयिथ, क्षन्—जघनिथ or जघन्थ

304 There are certain important rules of internal Sandhi as to the mode in which the personal terminations are joined to लिट् bases The chief are as follow —

	Dual	Dual
	Plural	Plural

क—लिट

	Singular	Singular
2nd Pers	चकार	चक्रे
2nd Pers	चक्रतुः	चक्राथे
1st Pers	चकार or चकर	चक्रे
	Dual	Dual
3rd Pers	चक्रतुः	चक्राते
2nd Pers	चक्रथुः	चक्राथे
1st Pers	चकृव	चकृवहे

भिद्—लिट्

PARASMAIPADA		ĀTMANEPADA
	Singular	Singular.
3rd Pers	बिभेद	बिभिदे
2nd Pers	बिभेदिथ	बिभिदिषे
1st Pers	बिभेद	बिभिदे
	Dual	Dual
3rd Pers	बिभिदतु	बिभिदाते
2nd Pers	बिभिदथु	बिभिदाथे
1st Pers	बिभिदिव	बिभिदिवहे
	Plural	Plural
3rd Pers	बिभिदु	बिभिदिरे
2nd Pers	बिभिद	बिभिदिध्वे
1st Pers	बिभिदिम	बिभिदिमहे

तुद्—लिट्

	Singular	Singular
3rd Pers	तुतोद	तुतुदे
2nd Pers	तुतोदिथ	तुतुदिषे
1st Pers	तुतोद	तुतुदे
	Dual	Dual
3rd Pers	तुतुदतु	तुतुदाते
2nd Pers	तुतुदथु	तुतुदाथे
1st Pers.	तुतुदिव	तुतुदिवहे
	Plural	Plural
3rd Pers	तुतुदु	तुतुदिरे
2nd Pers	तुतुद	तुतुदिध्वे
1st Pers	तुतुदिम	तुतुदिमहे

	Plural	Plural
3rd Pers	ददु	ददिरे
2nd Pers	दद	ददिध्वे
1st Pers	ददिम	ददिमहे

गै—जगौ, जगाथ or जगिथ, जगौ, etc

309 Roots which contain the vowel अ between two simple consonants and which reduplicate the initial consonant unchanged, drop the reduplication and change the अ to ए in all weak forms, as also in 2nd Pers Sing Par, if there is the intermediary इ Hence लिट् of तन्—

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ततान	तेनतु	तेनु
2nd Pers	तेनिथ	तेनथु	तेन
1st Pers	ततान or तता	तेनिव	तेनिम

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तेने	तेनाते	तेनिरे
2nd Pers	तेनिषे	तेनाथे	तेनिध्वे
1st Pers	तेने	तेनिवहे	तेनिमहे

From पत्—पपात, पेतिथ, etc

310 भज् and सृ form लिट् in the same way

	Plural	Plural
3rd Pers	चक्रु	चक्रिरे
2nd Pers	चक्र	चक्रुढ्वे
1st Pers	चक्रम	चक्रमहे

307 Certain roots weaken the लिट् base in a special way in the weak forms (i e, all forms except Singular Par)

308 Roots in आ, ए, ऐ, ओ drop the final vowel in all weak forms and also optionally before the termination of 2nd Pers Sing Par, if र् is prefixed to it In the 1st and 3rd Pers Sing Par the final vowel and the termination अ combine into औ

Thus लिट् of दा—

	Parasmaipada	Atmanepada
	Singular	Singular
3rd Pers	ददौ	ददे
2nd Pers	ददाथ or ददिथ	ददिषे
1st Pers	ददौ	ददे
	Dual	Dual
3rd Pers	ददतु	ददाते
2nd Pers	ददथ	ददाथे
1st Pers	ददिव	ददिवहे

	Plural	Plural
3rd Pers	ददु	ददिरे
2nd Pers	दद	ददिध्वे
1st Pers	ददिम	ददिमहे

गै—जगौ, जगाथ or जगिथ, जगौ, etc

309 Roots which contain the vowel अ between two simple consonants and which reduplicate the initial consonant unchanged, drop the reduplication and change the अ to ए in all weak forms, as also in 2nd Pers Sing Par, if there is the intermediary इ Hence लिट् of तन्—

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ततान	तेनतु	तेनु
2nd Pers	तेनिथ	तेनथु	तेन
1st Pers	ततान or ततन	तेनिव	तेनिम

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तेने	तेनाते	तेनिरे
2nd Pers	तेनिषे	तेनाथे	तेनिध्वे
1st Pers	तेने	तेनिवहे	तेनिमहे

From पत्—पपात, पेतिथ, etc

310 भज् and सृ form लिट् in the same way

भज 3rd Pers Sing Par बभाज, Du भेजतु, Plu भेजु 3rd Pers Sing Ātm —भेजे, Plu भेजिरे

तॄ—3rd Pers Sing Par ततार, Du तेरतु, Plu तेरु ।

311 Certain other roots form their लिट् either regularly, or like सन् Thus—राज्—रराज रराजतु or रेजतु, रराजु or रेजु ।

312 गम्, हन्, जन्, and खन् drop their radical vowel in the weak forms, the ह of हन् is changed to घ Thus लिट् of गम्—

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	जगाम	जग्मतु	जग्मु
2nd Pers	जगन्थ or जगमिथ	जग्मथु	जग्म
1st Pers	जगाम or जग्मम	जग्मिव	जग्मिम

Ātm (after certain prepositions) जग्मे, 3rd Pers Plu जग्मिरे

हन्—जघान, जघन्थ or जघनिथ, जघान or जघ्नम, जघ्निव, etc

जन् Ātm —जज्ञे

313 जघास (which is used as the लिट् of अद्) similarly drops its vowel in the weak forms—Plural जक्षु जक्ष, जक्षिम

314 वच्, वद्, वप्, वश्, वस्, वह् (besides taking उ for व in reduplication, see Rule 300), in the weak forms, excepting 2nd Pers Sing Par, substitute उ for the व of the root and then contract the two उ's into ऊ

PARASMAIPADA—वच्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	उवाच	ऊचतु	ऊचु
2nd Pers	उवक्थ or उवचिथ	ऊचथु	ऊच
1st Pers	उवाच or उवच	ऊचिव	ऊचिम

315 Analogously वप् forms सुष्वाप, सुषुपतु, सुषुपु

316 यज् in Lit has the strong base इयज् or इयाज्—इयाज, and the weak base ईज्—3rd Pers Plu Par ईजु, Atm ईजिरे

317 व्यध् forms विव्याध, विविधतु, विविधु।

318 ग्रह् in the weak forms substitutes—ग for र—जग्राह, जग्रहतु, जग्रहु।

319 The reduplicated लिट् of भू is as follows —

PARASMAIPADA—भू

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	बभूव	बभूवतु	बभूवु
2nd Pers	बभूविथ	बभूवथ	बभूव
1st Pers		बभूविव	बभूविम

320 अय् (क्यादि) forms the लिट् base आनय्—3rd Pers Sing Ātm आनये

321 चि forms जिगाय, Ātm (after certain prepositions) जिग्ये

चि forms चिक्राय or चिषाय, Ātm चिक्ये or चिष्ये

322 दृश् and सृज् form 2nd Pers Sing Par either ददर्शिथ and ससर्ज्जिथ, or ददृष्ठ and ससृष्ठ

323 द्रे forms दुद्राव, Ātm दुद्रुवे

324 सु forms its Lit either regularly—ससौ, 3rd Pers Plu सस्रु, or uses the strong base सस्राय् and the weak base स्रय् or स्रय्—3rd Pers Sing Par स्राय, 3rd Pers Du स्रयतु or स्रयतु, 3rd Pers Plu स्रयु or स्रयु।

325 A लिट् form आह appears in the following five Vibhaktis—Sing 3rd Pers। and 2nd Pers—आह, आत्थ, Du 3rd Pers and 2nd Pers—आहतु, आहथु, Plu 3rd Pers—आहु। These forms have the sense of the Present Tense and may be substituted for the corresponding Present forms of ब्रू, *i e*, ब्रवीति, etc To express the sense of the Perfect tense वच् is used instead of ब्रू

326 विद् (अदादि) forms the Lit विवेद The following forms of this verb are लिट् in formation

(although without reduplication), but present in meaning—'I know,' etc

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	वेद	विदतु	विदु
2nd Pers	वेत्थ	विदथ	विद
1st Pers	वेद	विद्व	विद्म

Periphrastic Perfect

327 This Perfect is formed by joining the termination कास् to the root and by adding to the base thus formed the reduplicated Perfect Par of अस् or भू or the Red Perf Par or Ātm of कृ

328 *As to which verbs take the Periphrastic Perfect, see Rule 295 अस् and भू are used after Par as well as Ātm verbs, कृ Par, after Par verbs, कृ Ātm after Ātm verbs † Thus—

उन्द् Par —उन्दामास or उन्दाञ्चभूव or उन्दाञ्चकार

ईड् Ātm —ईडामास or ईडाञ्चभूव or ईडाञ्चक्रे

329 Before कास् a final vowel of a root or a short vowel followed by one consonant only takes Guṇa Thus from सद्—सेदामास, etc, विद् is an exception—विदाञ्चकार

---

* सनादिषु धातुष्वेवम्—Pāṇ 3 1 35

† कासाद्युच्यते भिटि—Pāṇ 3 1 40

३७) धाम् Ātm

	Singular	Singular	Singular
3rd Pers	चक्रामास	चक्रांचभूव	चक्रांचक्रे
2nd Pers	चक्रामासिथ	चक्रांचभूविथ	चक्रांचक्रषे
1st Pers	चक्रामास	चक्रांचभूव	चक्रांचक्रे
	Dual	Dual	Dual
3rd Pers	चक्रामासतु	चक्रांचभूवतु	चक्रांचक्राते
2nd Pers	चक्रामासथ	चक्रांचभूवथ	चक्रांचक्राथे
1st Pers	चक्रामासिव	चक्रांचभूविव	चक्रांचक्रवहे
	Plural	Plural	Plural
3rd Pers	चक्रामासु	चक्रांचभूवु	चक्रांचक्रिरे
2nd Pers	चक्रामास	चक्रांचभूव	चक्रांचक्रढ्वे
1st Pers	चक्रामासिम	चक्रांचभूविम	चक्रांचक्रमहे

331 The roots भो, हो भू and हु take reduplication before धाम्—

बिभयांचक्रार, जिभरांचक्रार, etc

AORIST—लुङ्

332 The Aorist takes the augment च्लि, in the same way as the Imperfect (लङ्)

333 The personal terminations are the same as in the Imperfect, some सुट् forms take उस्, instead of अन्, in 3rd Pers Plu. Par

334 There are two main classes of सुट् formations In the first class the personal terminations are added to the root either immediately or after an intermediate स् In the second class a letter of the झष् group (Sibilants) is inserted between the root and the terminations Of the first class three varieties have to be distinguished, and four of the second class Some roots form their सुट् in one way only, others in several ways

---

First Class

AORIST WITHOUT AN INTERMEDIATE SIBILANT

First Form

335 The terminations are added to the root immediately The termination of the 3rd Pers Plu is उस्, before which a final vowel of the root is dropped The Parasmaipada terminations

दा—लुङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अदात्	अदाताम्	अदुः
2nd Pers	अदाः	अदातम्	अदात
1st Pers	अदाम्	अदाव	अदाम

336 भू takes the termination अन् in 3rd Pers Plural, and (as in लिट्) changes its ऊ into ऊव् before vowel terminations

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अभूत्	अभूताम्	अभूवन्
2nd Pers	अभूः	अभूतम्	अभूत
1st Pers	अभूवम्	अभूव	अभूम

Second Form

337 च्लि is added to the root before the personal terminations Thus च्लि is dropped before terminations beginning with च्लि, it is lengthened before स and म्

338 Before the added च्लि a final अ or आ of the root takes Guṇa, thus from दा—अदात् इत् also forms अदात्सीत्

This form generally is Parasmaipada

PARASMAIPADA—सिच्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	असिचत्	असिचताम्	असिचन्
2nd Pers	असिच	असिचतम्	असिचत
1st Pers	असिचम्	असिचाव	असिचाम

Third Form

339 स is added to the root before the personal terminations, and the root takes a peculiar reduplication subject to complicated rules The reduplicative vowel is, in many cases, lengthened This form of लुङ् is taken by the roots of the tenth class, causatives and also by some other roots

The following is an example of this लुङ् after a causative base—मोचय from मुच्

PARASMAIPADA.

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अमूमुचत्	अमूमुचताम्	अमूमुचन्
2nd Pers	अमूमुच'	अमूमुचतम्	अमूमुचत
1st Pers	अमूमुचम्	अमूमुचाव	अमूमुचाम

ATMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अमूमुचत	अमूमुचेताम्	अमूमुचन्त
2nd Pers	अमूमुचथा	अमूमुचेथाम्	अमूमुचध्वम्
1st Pers	अमूमुचे	अमूमुचावहि	अमूमुचामहि

SECOND CLASS

AORIST WITH AN INTERMEDIATE SIBILANT

Fourth Form

340 This form takes the following terminations—

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सत्	सताम्	सन्
2nd Pers	स	सतम्	सत
1st Pers	सम्	साव	साम

ATMANEPADA

	Singular	Dual	Plural.
3rd Pers	सत	साताम्	सन्त
2nd Pers	सथा	साथाम्	सध्वम्
1st Pers	सि	सावहि	सामहि

341 Before these terminations the vowel of the root remains unchanged

342 This form of दुह् is taken by a few verbs only

PARASMAIPADA—दिश्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अदिक्षत्	अदिक्षताम्	अदिक्षन्
2nd Pers	अदिक्ष	अदिक्षतम्	अदिक्षत
1st Pers	अदिक्षम्	अदिक्षाव	अदिक्षाम

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अदिक्षत	अदिक्षाताम्	अदिक्षन्त
2nd Pers	अदिक्षथा	अदिक्षाथाम्	अदिक्षध्वम्
1st Pers	अदिक्षि	अदिक्षावहि	अदिक्षामहि

दुह्—अधुक्षत्, Ātm अधुक्षत

Fifth form

343 The personal terminations are as follows—

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सीत्	स्ताम्	सः
2nd Pers	सीः	स्तम्	स्त
1st Pers	सम्	स्व	स्म

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अमूमुचत	अमूमुचेताम्	अमूमुचन्त
2nd Pers	अमूमुचथा	अमूमुचेथाम्	अमूमुचध्वम्
1st Pers	अमूमुचे	अमूमुचावहि	अमूमुचामहि

SECOND CLASS

AORIST WITH AN INTERMEDIATE SIBILANT

Fourth Form

340 This form takes the following terminations—

PARASMAIPADA.

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सत्	सताम्	सन्
2nd Pers	स	सतम्	सत
1st Pers	सम्	साव	साम

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सत	साताम्	सन्त
2nd Pers	सथा	साथाम्	सध्वम्
1st Pers	सि	सावहि	सामहि

PARASMAIPADA—धृष्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अधोधीत्	अधोधिष्टाम्	अधोधिषु
2nd Pers	अधोधीः	अधोधिष्टम्	अधोधिष्ट
1st Pers	अधोधिषम्	अधोधिष्व	अधोधिष्म

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अधोधिष्ट	अधोधिषाताम्	अधोधिषत
2nd Pers	अधोधिष्ठाः	अधोधिषाथाम्	अधोधिढ्वम्
1st Pers	अधोधिषि	अधोधिष्वहि	अधोधिष्महि

Seventh Form

351 The terminations are those of the sixth form with a स् prefixed The Parasmaipada only is used The terminations are as follow —

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सीत्	सिष्टाम्	सिषुः
2nd Pers	सीः	सिष्टम्	सिष्ट
1st Pers	सिषम्	सिष्व	सिष्म

352 This form is taken by a few roots in आ and by नम्, यम्, and रम्

348 दा, धा and ष्ठा substitute द for धा before the Ātm terminations—दा 3rd Pers Sing Ātm अदित, 1st Pers अदिषि

Sixth Form

349 This form takes the same terminations as the fifth form but prefixes to them an र The र of the 2nd and 3rd Pers Sing Par is dropped The terminations then are as follow —

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	इत्	इष्टाम्	इप
2nd Pers	इ	इष्टम्	इष्ट
1st Pers	इषम्	इष्व	इम

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	इष्ट	इषाताम्	इषत
2nd Pers	इष्ठा	इषाथाम्	इढ्वम्
1st Pers	इषि	इष्वहि	इमहि

350 The vowel of the root in most cases takes Vriddhi or Guṇa—भू—अलावीत्, 3rd Pers Ātm अलविष्ट बुध—अबोधीत्

357. PARASMAIPADA—भू

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भविष्यति	भविष्यत	भविष्यन्ति
2nd Pers	भविष्यसि	भविष्यथ	भविष्यथ
1st Pers	भविष्यामि	भविष्याव	भविष्याम

ĀTMANEPADA—लभ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लप्स्यते	लप्स्येते	लप्स्यन्ते
2nd Pers	लप्स्यसे	लप्स्येथे	लप्स्यध्वे
1st Pers	लप्स्ये	लप्स्यावहे	लप्स्यामहे

358 दृग्, सृज्, स्पश् form द्रक्ष्यति, स्रक्ष्यति, स्पक्ष्यति

यस् forms वत्स्यति, ग्रह—ग्रहीष्यति, नश्—नङ्क्ष्यति

PERIPHRASTIC FUTURE—लुट्

359 This Future is formed by adding to the nominative singular of a noun of agency, formed from the root by means of the suffix तृ, the Present of the verb अस् (to be), in the first and second persons In the third person the nominative forms of the noun of agency (Sing Du and Plu) are used without अस

PARASMAIPADA—नम्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अनसीत्	अनसिष्टाम्	अनसिषु
2nd Pers	अनसीः	अनसिष्टम्	अनसिष्ट
1st Pers	अनसिषम्	अनसिष्व	अनसिष्म

SIMPLE FUTURE—लृट्

353 This Future is formed by adding to the root the suffix स्य, or—in the case of सेट् verbs—इष्य To the base thus formed the terminations of the Present are joined, the अ of स्य or इष्य being lengthened before म् and व, and dropped before अ

354 Final vowels, and short medial vowels followed by one consonant only, take Guna

Thus from इ—एष्यति from भू—भविष्यति, from कृ—करिष्यति, from बध्—भोत्स्यते

355 A number of verbs form the Future with, as well as without, the intermediate इ Thus from कृत्—कर्त्स्यति or कर्तिष्यति

356 The अय of verbs of the 10th conjugation, causatives, etc is retained, but the final अ of it is dropped Thus from चुर (चोरय)—चोरयिष्यति

Imperfect The root takes Guṇa as in the Future Thus from भू—अभविष्यत्, from पच्—अपक्ष्यत्, from वस्—अवत्स्यत्, from दृश्—अद्रक्ष्यत्

364 PARASMAIPADA—भू

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अभविष्यत्	अभविष्यताम्	अभविष्यन्
2nd Pers	अभविष्य	अभविष्यतम्	अभविष्यत
1st Pers	अभविष्यम्	अभविष्याव	अभविष्याम

ĀTMANEPADA—लभ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अलप्स्यत	अलप्स्येताम्	अलप्स्यन्त
2nd Pers	अलप्स्यथा	अलप्स्येथाम्	अलप्स्यध्वम्
1st Pers	अलप्स्ये	अलप्स्यावहि	अलप्स्यामहि

BENEDICTIVE—आशिषि लिङ्

365 This mood is formed by adding to the root the following terminations —

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	यात्	यास्ताम्	यासु
2nd Pers	या	यास्तम्	यास्त
1st Pers	यासम्	यास्व	यास्म

360 Before स the final vowel of a root, or a penultimate short vowel, takes Guṇa Thus from दा—दाता (दाता being the Nom Sing of दातृ, formed from दा by means of तृ) नी—नेता, भू—भविता

361 A limited number of verbs only form a future of this kind (in addition to the simple Future)

362 PARASMAIPADA—दा

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	दाता	दातारौ	दातार
2nd Pers	दातासि	दातास्थ	दातास्थ
1st Pers	दातास्मि	दातास्व	दातास्म

ĀTMANEPADA—दा

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	दाता	दातारौ	दातार
2nd Pers	दातासे	दातासाथे	दाताध्वे
1st Pers	दाताहे	दातास्वहे	दातास्महे

CONDITIONAL—लृङ्

363 This mood is formed by adding, as in the simple Future स्य to the root—which takes the augment अ and the terminations of the

Imperfect The root takes Guṇa as in the Future Thus from भू—अभविष्यत्, from पच्—अपक्ष्यत्, from वस्—अवत्स्यत्, from दृश्—अद्रक्ष्यत्

364 PARASMAIPADA—भू

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अभविष्यत्	अभविष्यताम्	अभविष्यन्
2nd Pers	अभविष्य	अभविष्यतम्	अभविष्यत
1st Pers	अभविष्यम्	अभविष्याव	अभविष्याम

ĀTMANEPADA—लभ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अलप्सत	अलप्सेताम्	अलप्सन्त
2nd Pers	अलप्सथा	अलप्सेथाम्	अलप्सध्वम्
1st Pers	अलप्से	अलप्सावहि	अलप्सामहि

BENEDICTIVE—आशिषि लिङ्

365 This mood is formed by adding to the root the following terminations —

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers.	यात्	यास्ताम्	यासु
2nd Pers	याः	यास्तम	यास्त
1st Pers		यास्व	यास्म

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सोष्ट	सोयास्ताम्	सोरन्
2nd Pers	सोष्ठा	सोयास्थाम्	सोध्वम्
1st Pers	सोय	सोवहि	सोमहि

366 In Par the root does not take Guna or Vriddhi भू—भूयात्

367 Final ऋ and ऌ are lengthened Thus लि—लीयात्

368 Final ऋ becomes रि Thus कृ—क्रियात् ऋ preceded by a compound consonant takes Guna Thus स्मृ—स्मर्यात्

369 दा, धा, मा, स्था, पा (to drink), हा and गै change their vowel to ए—देयात्, पेयात् etc

370 In Ātmanepada the सेट् (and optionally the वेट्) roots take the intermediate इ The vowel of the root takes Guna, but when the intermediate इ is not used, final ऋ remains unchanged

Thus पॄ—पविषीष्ट, कृ—कषीष्ट

371 PARASMAIPADA—भू

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भूयात्	भूयास्ताम्	भूयासु
2nd Pers	भूया	भूयास्तम्	भूयास्त
1st Pers	भूयासम्	भूयास्व	भूयास्म

ĀTMANEPADA—क्र

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	क्रपीष्ट	क्रपीयास्ताम्	क्रपीरन्
2nd Pers	क्रपीष्ठा	क्रपीयास्थाम्	क्रपीढ्वम
1st Pers	क्रपीय	क्रपीवहि	क्रपीमहि

Passive

372 A Passive Form, in all tenses and moods, is taken by verbs of all classes Transitive verbs form the Passive in all persons and numbers, intransitive verbs only in 3rd person singular The root takes the suffix * य in the special tenses and moods (without Guna or Vriddhi of the root) and to the base thus formed there are added the Ātmanepada † terminations of the First Group of verbs (see Rule 226)

Thus from अनुभू—Pres अनुभूयते, अनुभूयसे अनुभूये, अनुभूयावहे, etc , Pot अनुभूयेत , Imp अनुभूयताम् , Impf अन्वभूयत

From बुध्—Pres बुध्यते Pot बुध्येत , Imp बुध्यताम् , Impf अबुध्यत

373 Before य final ऋ and ऌ of the root are lengthened , final ऋ becomes ईर् final ऋ becomes ऊर् (or ऄर् in certain verbs)

---

* कर्मण्यण्—Pan 3 1 67

† भावकर्मणो—Pan 1 3 13

Thus from णि—क्रोयते from क्ष—क्षियते from वृ—क्रोर्यते, from पृ—पूयते

371 Final ऋ preceded by a compound consonant takes Guṇa Thus from स्मृ—स्मर्यते

375 For the final आ of दा 'to give,' धा, मा स्था पा 'to drink' and हा 'to abandon' ह्र is substituted so also for the ए ऐ or आ of दे, धे, गै, सो Thus दा—दीयते, पा—पीयते, गै—गीयते, सो—सीयते

370 A penultimate nasal is dropped Thus बन्ध्—बध्यते, मन्थ्—मथ्यते

377 यज् forms इज्यते, वच—उच्यते वप्—उप्यते, वह्—उह्यते स्वप्—सुप्यते, या (ये)—अयते, ह्वे—ह्वयते वद—उद्यते

378 जन forms जन्यते or जायते खन्—खन्यते or खायते, आस्—आस्यते (but आशास्यते from आस् preceded by आ and meaning *desire* or *hope*)

379 In लिट् लुट् लृट, लृङ् and आशिषि लिङ् the passive is, generally, the same as the active form with Ātmanepada terminations Thus लिट् of अञ्च—अञ्चक्रे, of ईक्ष्—ईक्षांचक्रे or ईक्षामासे लृट् of बुध्—बोधिष्यते, लुट of बुध्—बोधिता, लृङ् of बुध्—अबोधिष्यत आशिषि लिङ् of बुध्—बोधिषीष्ट

380 The passive of लुङ् also is formed by joining the Ātmanepada terminations of लुङ् to

the root, thus from अनुभू—1st Pers Sing लुङ् Passive—अन्वभाविषि

But there is a special form in the 3rd Pers. Singular. Here the termination is क्त, before which a final vowel of the root takes Vriddhi, and a medial vowel followed by one consonant takes Guna अ of the root followed by one consonant mostly becomes आ, after final आ of the root य् is inserted Thus from नी—अनायि, from शु—अश्रावि, from कृ or कॄ—अकारि, from भिद्—अभेदि, from मुच्—अमोचि, from क्षय्—अक्षयि, from निन्द्—अनिन्दि, from वद्—अवादि, from ग्रा—अग्रायि, from दा—अदायि

रभ् forms अरब्धि, लभ—अलाभि or अलब्धि

381 Verbs which form their base with अय (Tenth Conjugation, etc) optionally drop the अय् (to which अय is reduced) in the general tenses, except लिट् Thus from चोरय (चुर्) लिट 3rd Pers Sing Passive—चोरयांचक्रे, चोरयामासे, लृट्—चोरयिष्यते or चोरयिते, लुङ्—अचोरि The 3rd Pers Sing लुङ् drops the अय् necessarily From रोपय (causative of रुह्)—अरोपि

Causative Verbs—णिजन्त

382 Every root may form a causative The base of the causative verbs is formed and

inflected in the same way as the base of verbs of the tenth conjugation Thus from बुध् (to know)—बोधय , बोधयति 'he causes to know', अबोधयत् 'he caused to know,' etc From भू—भावयति , from कृ—कारयति, from नी—नाययति

383 The causative suffix अय is retained, dropping, however, the final अ (as is the case in the tenth conjugation) in all moods and tenses, excepting लुङ् and आशिषि लिङ् Thus simple Future of बोधय—बोधयिष्यति , Perf बोधयाचकार But Aorist (reduplicated , see Rule 339) अबूबुधत् Benedictive—बोध्यात्

384 A few roots in अम् lengthen the vowel of the root , कम्—कामयति

385 Roots in आ insert प् before अय Thus दा—दापयति

386 Roots in ए ऐ, ओ change these vowels into आ and also take प् Thus गै—गापयति

387 The same form is taken by a few verbs in ङ् or ई् क्री—क्रापयति जि—जापयति

388 ष्ठा forms स्थापयति or ष्ठापयति , ष्ठा—ष्ठापयति, or स्थपयति

पा (to drink) forms पाययति पा (to protect) forms पालयति

389 प्री forms प्रीषयति, क्षन्—घातयति, ऋ—अर्पयति, रुह्—रोपयति and रोहयति

390 गमयति is used as the causative of इ (to go), but इ with अधि forms अध्यापयति

391 From स्मि with वि there is formed विस्मापयति or ते ('he astonishes').

Desiderative Verbs—सन्नन्त

392 Desiderative Verbs may by formed from all roots, and are conjugated in all tenses and moods

393 The desiderative base is formed by reduplicating the root, and adding to it स Thе reduplication follows the general rules (260 ff), but अ, आ and ऋ in reduplication become इ Generally, an intermediary इ is prefixed to the स after सेट् (and optionally after वेट्) roots, while no such इ is added to अनिट् roots

Thus from भू—बुभूषति, from स्था—तिष्ठासति, from पठ्—पिपठिषति

394 As a rule, the vowel of the root takes Guna before इस, but not before स Thus from

गो—गिगयिषति, from नृत्—निनर्तिषति Medial ऋ however takes no Guṇa, विद्—विविदिषति Final ऋ and ॠ are lengthened before स Thus जिगीषति (with an irregular change of consonants) from जि, दुद्रूषति from द्रु

395 Final ऋ and ॠ become इर् or उर् Thus कृ—चिकीर्षति तॄ—तितीर्षति, गॄ—जुगूर्षति

396 गम् forms जिगमिषति, मन्—मीमांसते, हन्—जिघांसति

397 दा forms दित्सति, धा—धित्सति, मा—मित्सति, पद्—पित्सते, रभ्—रिप्सते, लभ—लिप्सते, यज्—यिक्षति

398 यह् forms पिप्रक्षति, मृष्—पिप्रक्षिपति स्वप—सुषुप्सति

Frequentative (or Intensive) Verbs—यङन्त।

399 *Frequentative or Intensive Verbs—expressing the repetition or the intensity of the action denoted by the primary verb—may be formed from any monosyllabic root of the first nine classes that begins with a consonant

---

* धातोरेकाचो हलादे क्रियासमभिहारे यङ्—Pāṇ 3 1 22

400 Frequentative bases take a peculiar form of reduplication The vowel of the reduplicated syllable takes Guṇa, ऋ is lengthened To the reduplicated base the personal terminations—Parasmaipada only—are either added directly, and the conjugation follows that of जुहोति, or else य (यङ्) is inserted between the reduplicated base and the terminations—Ātmanepada only The former is known as यङ् लुगन्त प्रक्रिया as the frequentative suffix य (यङ) is supposed to have been elided after the root, the latter as यङन्त प्रक्रिया Before the य, the base undergoes the same changes as in the Passive (see Rules 373 ff)

Thus from भू—either बोभोति (यङ् लुगन्त) or बोभूयते (यङन्त), from नी नेनीयते (यङन्त), from तप्—तातप्यते (यङन्त), from लिह्—लेलिहीति (यङ् लुगन्त), and लेलिह्यते (यङन्त)

401 There are many special rules as to the frequentative form, thus क्रम् forms चङ्क्रम्यते, सृत्—सरीसृत्यते, गह्—जरीगृह्यते, नृत्—नरीनृत्यते, etc, etc

Denominative Verbs—नामधातु

402 A considerable number of verbs are derived from nominal bases by means of the suffix

य (क्यच् or क्यङ्) The sense of verbs of this kind generally is 'being or acting like' (the thing or person denoted by the noun), or 'treating as' (the thing, etc) or 'desiring (the thing denoted by the noun)

103 Before य final vowels are generally lengthened , final अ and आ are often changed to ई , final nasals are dropped

Thus from कृष्ण—कृष्णायते 'he acts like Krishna' from राजन्—राजायते 'he acts like a king' , from पुत्र—पुत्रीयति (छात्रम्) 'he treats (his pupil) like a son' , from शब्द—शब्दायते 'he makes a sound from पुत्र—पुत्रीयति 'he wishes for a son' , from नमस्—नमस्यति 'he pays homage'

Parasmaipada and Atmanepada

101 The general difference in meaning between Parasmaipada and Ātmanepada has been stated in Rule 218

405 Many roots change the 'Pada' to which they properly belong, when preceded by prepositions (उपसर्ग) Some of the most important cases are as follow —

406 भस् (दिवादि) Par, is used in both Padas after prepositions—*निरस्यति or निरस्यते*

407 कृ, without a preposition, takes either Pada—करोति, कुरुते, but after certain prepositions it is Ātm , in certain definite senses Thus हरिमुपकुरुते 'he *serves* Hari'

408 क्रम्[1] as a simple verb denoting 'continuity,' 'energy,' 'increase' takes Ātmanepada, in other senses it takes both Padas It is Ātm after उप and परा,[2] in the senses of 'continuity,' 'energy,' 'increase' Thus उपक्रमते 'he commences to advance', पराक्रमते 'he marches to attack' क्रम् after आ is Ātm, when the rising of a heavenly body is meant[3]—आक्रमते सूर्य्य 'the sun rises, (but आक्रामति धूमो हर्म्यतलात् 'the smoke rises from the terrace') After प्र and उप, क्रम् is Ātm in the sense of beginning'[4]—प्रक्रमते भोक्तुम् 'he begins to eat'

409 क्री is Ātm with अव, परि, वि[5]—विक्रीणीते 'he sells'

410 क्रीड् is Ātm after अनु, आ, परि, सम्[6]—अनुक्रीडते 'he plays'

---

[1] क्रियासमभिहारेषु क्रम —I 3 38 [4] प्रक्रमश्चेत्—I 3 39

[2] आङ उद्गमने—I 3 40 (क्रीतिरुद्गम इति वाच्यम्)

[3] * प्रोपाभ्यां समर्थाभ्याम्—I 3 42 [5] परिव्यवेभ्यः क्रियः—I 3 18

[6] * अनुपरिसंभ्यः—I 3 21

411 गम् is Ātm after सम्[1] when the verb is intransitive—वाक्यं संगच्छते 'the sentence fits in'

412 चर् after उत् is Ātm when used as a transitive verb —गुरुवचनमुच्चरते 'he transgresses the commands of his teacher It is Ātm after सम् when construed with an Instrumental'—रथेन संचरते 'he drives in a chariot'

413 जि is Ātm after वि and परा, in the sense of 'conquering'[2]—शत्रून् विजयते 'he conquers his enemies'

414 ज्ञा is Ātm after प्रति, in the sense of 'promising'[3]—शतं प्रतिजानीते 'he promises a hundred rupees'

415 दा, simple, takes either Pada after आ it is Ātmanepada[4]—विद्यामादत्ते 'he acquires knowledge

416 नी is Ātm after उत्, उप, वि in certain senses[5], *e g*, दण्डमुन्नयते 'he *lifts* the stick', माणवकमुपनयते 'he *initiates* the disciple', कर

---

[1] सर्मागस्यर्च्छिभ्याम्—1, 3, 29 [3] उदश्चर. सकर्मकात्—1 3 53

[2] समवप्रविभ्यः स्थः—1 3 54 [4] विपराभ्यां जे —1 3 19

[5] आङो दोऽनास्यविहरणे—1 3 20

[5] संमानना्त्मसंभावनास्थाभक्षणयज्ञव्यय क्रियाः—1 3 36

विनयते 'he *pays* the tax'—Also शास्त्रे नयते 'he *gives instruction in* Śāstra'

417 यम् with आ is Ātm either when intransitive[1], or when having for its object a limb of the agent's body आयच्छते तरु 'the tree spreads', पाणिमायच्छते 'he stretches forth his hand' It is also Ātm[2] (as a transitive verb) with आ, उद्, सम्, except when having for its object a literary work भारमुदयच्छते 'he lifts up the load' But वेदमुदयच्छति। It is Ātm with उद्, in the sense of 'accepting' or 'marrying'[3] कन्यामुपयच्छते 'he marries a girl'

418 युज्, preceded by प्र, उप, नि[4] generally is Ātm प्रयुङ्क्ते, उपयुङ्क्ते, नियुङ्क्ते

419 रम् is Parasm., if preceded by वि[5], परि, वि विरमति 'he takes rest,', परिरमति 'he sports' After उप it takes either Pada, when used intransitively—उपरमति or उपरमते 'he keeps quiet'

420 वद् is Ātm in certain senses विवदन्ते or विप्रवदन्ते वैद्याः 'the doctors disagree' (op-

---

[1] कर्तरि यमकर्मक—1 3 28 (फलमेकात् स्वाङ्गकर्मकादिष्येव)

[2] अनुपराभ्यां यमोऽप्रत्यये—1 3 75

[3] उदात्तयम यच्छत्यर्थे—1 3 56

[4] प्रोपाभ्यां युजेरयज्ञपात्रेषु—1 3 64

[5] व्याङ्परिभ्यो रमः—1 3 83

[6] विभाषा विवादे—1 3 50

tionally also विषदन्ति and विप्रषदन्ति) षद् with उप is Ātm in the sonse of 'advising', if used transitively—शिष्यमुपषदते 'he advises his pupil'

421 विश् with नि is Ātm —निविशते[1]

422 स्था is Ātm, if preceded by अव, प्र, वि, सम्[2] अवतिष्ठते 'he waits patiently' प्रतिष्ठते 'he sets forth' It also is Ātm after उत्, except in the sense of 'getting up, मुक्तायोत्तिष्ठते' 'he earnestly aspires to salvation' but पीठादुत्तिष्ठति) 'he rises from his seat' It is Ātm after उप[4] in the sense of 'worshipping, etc'—आदित्यमुपतिष्ठते also in an intransitive sense as भोजनकाले उपतिष्ठते 'he comes or is present at dinner time'

423 हन् with आ, is Ātm[5] if either intransitive or having for its object a limb of the agent's own body स्वशिर आहते 'he strikes his own head' but परस्य शिर आहन्ति

424 हृ, with उप, नि, वि, सम्[6] and used intransitively, is Ātm उपह्वयते, etc With आ it is

---

[1] निविश्य —1 3 17

[2] समवप्रविभ्य स्था —1 3 12

[3] उदोऽनूर्ध्वकर्मणि—1 3 24

[4] उपोदसपूजार्थेभ्यश्चेति वक्तव्यम्—

[5] आङो यमहनः—1 3 28

[6] निमूलसमूलघ्वोश्च —1 3 30

Ātm in the sense of 'challenging'[1]—क्षत्त्वाघाटं-माह्वयते

425 ज्ञा, सृ, दृश्, शु[2] take the Ātm, in the Desiderative form (सनन्त)—जिज्ञासते, सुस्रूर्षते, दिदृक्षते, शुश्रूषते

Use of the Tenses and Moods

426 The Present Tense (लट्) indicates that an action is taking place at the present time, आगच्छति देवदत्त 'Devadatta comes (or 'is coming') (just now)'

427 It also denotes permanent or habitual action (which may be said to be 'present' at any time), पर्वतास्तिष्ठन्ति, नद्य स्रवन्ति 'the mountains stand firm, the rivers flow' (now and at all times)

428 In narration लट् is frequently used to denote past action, with the particle ह्म it does so exclusively—यजति ह्म युधिष्ठिर 'Yudhis thira sacrificed'

429 It sometimes denotes near futurity, this is frequently the case after interrogatives, thought or desire being implied—किं करोमि 'what shall I do?' ('what *am* I *to* do?', क्व गच्छामि 'where shall I go?' ('where am I to

[1] स्पर्धायामाङ —1 3 39 [2] आत्मनेपदमकर्मक —1 3 37

go ?') It also sometimes denotes an action just finished—अधनमहमागच्छामि 'I have just arrived'

430 The three past tenses लङ्, लिट् and लुङ्—are used rather promiscuously to denote past action, but according to the old grammarians the following distinctions should be observed —

431 The Imperfect (लङ) denotes past action done at some time prior to the current day

432 The Perfect (लिट्) denotes such past action as took place before the current day and was not witnessed by the speaker It is the proper tense for narrating events of the remote past अघान कंस किल वासुदेव 'Vasudeva slew Kansa'

433 The Aorist (लुङ्) denotes past action without reference to any particular time It however, may be used by preference of action connected with the near past, *e g* अभूद् वृष्टिरद्य 'it rained to day'

434 With the prohibitive particle मा (to which अ may be added) the Aorist is used in the sense of an Imperative, the augment अ is dropped in that case—मा शुच 'do not grieve मा भैषी, 'do not fear'

---

[1] परोक्षे लिट्—3 2 115

435 The Imperfect also is sometimes used with माक्ष in the same sense, the augment being dropped

436 The Simple Future (स्ट्रट्) expresses futurity in general the Periphrastic Future (लुट्) expresses futurity, except that of the current day

437 The Conditional Mood (लृङ्) is used in both clauses of conditional sentences, when the meaning is that the condition either was not, or will not be, completed[1] so that the consequence also did not or will not take place Thus—सुवृष्टिर्यदभविष्यत् तदा सुभिक्षमभविष्यत् 'if there had been good rain, there would have been plenty of food' or 'if there would be good rain (but it is not expected that there will be), there would be plenty of food'

438 The Potential Mood[2] (लिङ्) expresses (1) command, (2) invitation, (3) permission, (4) entreaty, (5) question, (6) prayer

(1) यजेत 'let him sacrifice' (he should sacrifice'), (2) यद्य भुञ्जीत भवान् 'may you dine here' (i e, 'I invite you to dine here'), (3) यद्यासीत

---

[1] लिङ्निमित्ते लृङ् क्रियातिपत्तौ—3 3 139

[2] विधिनिमन्त्रणामन्त्रणाधीष्टसंप्रश्नप्रार्थनेषु लिङ—3 3 131

भवान् 'you may sit here', (4) पुत्रमध्यापयेद् भवान् 'may you be pleased to teach my son' ('I entreat you to teach my son'), (5) किं वेदमधीयेय उत तर्कम् 'should I read the Veda or Logic?', (6) भो भोजनं लभेय 'O, may I obtain food!

439 It also may express capability—त्वं कन्यां वहे 'you are fit to marry the girl'

440 It is frequently used in both clauses of a conditional sentence to express that two actions are related as cause and effect—कृष्णं नमेच्चेत् सुखं यायात् 'if he will worship Krishna he will attain happiness' The Simple Future may also be used in sentences of this kind

441 The Benedictive (आशिषि लिङ) expresses a blessing—चिरं जीव्याद् भवान् may you live long!'

442 The meanings of the Imperative (लोट्) are analogus to those of the लिङ Thus—गच्छ कुसुमपुरम् 'go to Kusumapura चिरं जीव 'may you live long!' किं करवाम 'what should we do?'

443 Noteworthy is the very frequent use of the 3rd Pers Sing Passive of लोट् often with the meaning of a courteous request—श्रूयतां भो पण्डिता 'please listen, you Pandits!'

CHAPTER V

Verbal Forms derived from roots by means of Krit-suffixes—कृदन्त

444 In addition to what has been given in the preceding sections under the head of Conjugation, Western Grammar views certain other forms derived from roots—such as the participles, the infinitive, the gerund—as *verbal* in character and hence includes the rules governing their formation in *Conjugation* Sanskrit Grammar, on the other hand, includes these forms in the category कृदन्त, *i e*, nominal bases derived from roots by means of the so called कृत् (primary suffixes)

445 Thus, words such as कृति, कर्ट्, कारक—which Western Grammar considers to be nouns—and words such as कुर्वंत्, कृत, कर्तुम्, कृत्वा—which Western Grammar treats as *verbal* formations—are in Sanskrit Grammar classed as Kridanta

In the present chapter rules will be given for such Kridanta forms only as are in Western Grammar considered to have a

PARTICIPLES

Present Tense

116 The Present Participle is formed by joining the suffix अत् (शट्) to that Parasmaipada form of the special base of a root which appears before the termination of 3rd Pers Plu Present

Thus from भू (3rd Pers Plu Pres भवन्+अन्ति)—Pres Participle भवत् (शट्)।

From द्विष् (द्विष+अन्ति)—द्विषत्

From क्षुध् (क्षुध्+अति)—क्षुधत्

From सन् (सन्व+अन्ति)—सन्वत्

From कृ (कुर्व्+अन्ति)—कुर्वत्

From आप् (आप्नुव्+अन्ति)—आप्नुवत्

From चुर् (चोरय्+अन्ति)—चोरयत्

From Causative of बुध् (बोधय्+अन्ति)—बोधयत्

From Desiderative of बुध् (बुबोधिष्+अन्ति)—बुबोधिषत्

For the declension of participles in अत् see Rules 126 ff

447 The Present Participle Ātmanepada is formed by adding आन or मान (शानच्) to the special base—the latter in the case of all verbs, the special base of which ends in अ Before आन the root appears in the same form as in 3rd Pers

Plu Ātmanepada before अते Thus from पू—पवमान ; from दिव्—दीव्यमान , from द्विष्—द्विषाण , from द्रु—द्रुहान , from तन्—तन्वान , from क्री—क्रीणान , from चुर्—चोरयमाण

आस् forms आसीन

448 The participle of the Present Passive Voice is formed by the addition of the suffix मान to the Passive base in य Thus भिद्—भिद्यमान , हु—ह्रूयमाण, कृ—क्रियमाण, दा—दीयमान , धृ—धार्यमाण

Future Tense

449 The Future Participle Parasmaipada is formed by adding the suffix अत् to the base of the Simple Future Par in स्य or ष्य, the अ of which is dropped Thus from दा—दास्यत् , भू—भविष्यत् , कृ—करिष्यत् धु—धोष्यत् नी—नेष्यत् , चुर्—चोरयिष्यत् (For declension see Rules 126 ff.)

450 The Future Participles Ātmanepada and Passive are formed by adding to the Future base मान. Thus दास्यमान, करिष्यमाण, धोष्यमाण. etc

Participles in तव्य, अनीय

451. The participles

suffixes तव्य, अनीय, य are

future participles ; thus,

somewhat different meaning, denoting that something—as specified by the meaning of the root—either should or must be done, or is fit to be done

452 Before तव्य and अनीय the final vowel and the penultimate short vowel of the root take Guna Before तव्य an इ is inserted or not according as the roots are सेट् or अनिट् Thus from दा—दातव्य or दानीय (what must or should be given), from नी—नेतव्य or नयनीय, from श्रु—श्रोतव्य or श्रवणीय from भू—भवितव्य or भवनीय from कृ—कर्तव्य and करणीय, from भिद्—भेत्तव्य and भेदनीय, from बुध्—बोधितव्य, बोद्धव्य and बोधनीय

453 Before the suffix य (यत् or ण्यत्) final आ becomes ए, final इ and ई take Guṇa, final उ and ऊ take Guṇa (or Vriddhi), final ऋ and ॠ take Vṛiddhi Thus—

दा—देय जि—जेय नी—नेय, लू—लव्य ('what should be cut') or लाव्य ('what must necessarily be cut'), कृ—कार्य, तॄ—तार्य

454 Medial short इ and उ, followed by a single consonant, take Guṇa, ऋ in the same place remains unchanged, अ is lengthened except if followed by a letter of the य वर्ग Thus—

भिद्—भेद्य, बुध्—बोध्य, वच्—वाच्य पठ्—पाठ्य,

चम्—चम्य The final च् or ज् of a root is sometimes changed before य into क् or ग् Thus—भुज्—भोग्य, 'enjoyable' (but भोज्य in the sense of 'eatable')

455 Medial long vowels or vowels followed by more than one consonant, remain unchanged Thus—

पूज्—पूज्य, निन्द्—निन्द्य

But द्द forms द्दत्य, क्ष—क्षत्य (and कार्य), खन्—खेय, ह—हृत्य, लभ्—लभ्य (but with Prep आ—आलभ्य), गम्—गिम्य, स्तु—स्तुत्य, हन्—वध्य or घात्य

Past Tense

456 A Past Participle Par is formed from the Reduplicated Perfect by adding वस् to that form which the root assumes before the termination of the 3rd Pers Plural If this form consists of one syllable only, an इ is inserted between root and suffix Certain other roots also take this intermediate इ

Thus from भिद् (बिभिदु)—बिभिदस्, from शक् (चक्रु)—चक्रिवस्, from दृश् (दद्दशु)—दद्दृशस्, from वच् (ऊचु)—ऊचिवस्, from गम् (जग्मु)—जग्मिवस्

457 For the declension of these parti-

are not much used—see Rule 147

158 A Past Participle Ātmanepada is formed by adding आन to that form which the root assumes before the termination 3rd Pers Plu Ātm Reduplicated Perfect Thus from क्ष (चक्षिरे)—चक्राण, from यज्ञ (ईजिरे)—ईजान

159 The Past Passive Participle is formed by means of the suffixes त and न The more common termination is त which is joined on either directly or with an intermediate इ, which roots take the इ has to be learned by practice The root mostly remains unchanged, but, in many cases, is weakened in one way or other thus final nasals are often dropped, ह and ष are substituted for ग and द, ई or ऊ is substituted for आ, etc In some cases again the vowel of the root is lengthened Thus—

दा	दात	लिह्	लीढ
नी	नीत	पत्	पतित
श्रु	श्रुत	लिख्	लिखित
भू	भूत	दंश्	दष्ट
क्ष	क्षत	जन्	जात
मुच्	मुक्त	खन्	खात
युज्	युक्त	शम्	शान्त

Indeclinable Past Participle

464 An indeclinable Past Participle Active (sometimes called Gerund) is formed by adding to roots the suffix त्वाच् (त्वाच्) Before त्वा the root undergoes, on the whole, the same changes as before the त of the Past Participle Passive Thus—

ग्रा	ग्रात्वा	गम	गत्वा
जि	जित्वा	वच्	उक्त्वा
भू	भूत्वा	वह	ऊढ्वा
छ	छत्वा	यज्	इष्ट्वा
तॄ	तीर्त्वा	खन्	खात्वा
सुच्	सुक्त्वा	दा	दत्त्वा
छिद्	छित्त्वा	स्था	स्थित्वा
बन्ध्	बद्ध्वा	धा	हित्वा

465 When त्वा is preceded by the intermediary इ the vowel generally takes Guna—

शो—शयित्वा , भू—पवित्वा , हृत्—वर्तित्वा

But विद्—विदित्वा , क्लिश्—क्लिशित्वा , सुप्—सुपित्वा

Some roots take Guna optionally—लिख्—लिखित्वा or लेखित्वा

वद् forms उदित्वा , वस्—उषित्वा , ग्रह्—गृहीत्वा

466 When prepositions are prefixed to the

a few other verbs (among them आस्, स्था, वस् after certain prepositions) the participle has an active sense Thus—गतोऽहं ग्रामम् 'I went to the village', वैकुण्ठमधिष्ठित 'he dwelt in Vaikuṇṭha

402 It further has to be noted that this participle very frequently has the sense of a finite verb In the above two examples it has an active sense, in the case of most transitive (सकर्मक) verbs its sense is that of a past passive tense Thus—तेन बन्धनानि छिन्नानि 'the bonds were cut by him' Very frequent is the use of the neuter form of this participle in a kind of impersonal construction Thus—तेन श्रुतम् 'it was heard by him' (he heard ')

403 From the Past Passive Participle in त or न a Past Active Participle is derived by adding the suffix वत् Thus from कृत—कृतवत् (कृतवान्, कृतवती, कृतवत्) This participle is very generally used in the place of a finite verb Thus—स तत् कृतवान् 'he has done this'

---

as before the ता of तुर (Periphrastic Future)

Thus—

दा	दातुम्	दृश्	द्रष्टम्
ष्ठा	स्थातुम्	मच्	मक्तुम्
इ	एतुम्	पत्	पतितुम्
नी	नेतुम्	चुर्	चोरयितुम्
स्तु	स्तोतुम्	गम्	गन्तुम्
भू	भवितुम्	वह्	वोढुम्
कृ	कर्तुम्	सह्	सोढुम्
भुज्	भोक्तुम्	बुध्	Cau —बोधयितुम्

root, त्वा is replaced by (ल्यप) य, which is added immediately to the root Thus—

आदा—आदाय, विनो—विनीय, अनुभू—अनुभूय, विच्छिद्—विच्छिद्य

467 त्य takes the place of य after short final vowels Thus—

विचि—विजित्य प्रक्ष—प्रक्षत्य अधो (अधि+इ)—अधोत्य

468 Certain roots ending in म् drop the म् optionally (when त्य is substituted for य) Thus from गम्—आगम्य or आगत्य, from नम्—प्रणम्य or प्रणत्य

हन् मन् and तन् form प्रहत्य, अवमत्य and वितत्य

469 The following examples illustrate the formation of this participle in the case of some much used roots—

बन्ध्	निबध्य	ग्रह्	निगृह्य
कृ	प्रकीर्य	प्रच्छ्	आपृच्छ्य
वच्	प्रोच्य	क्षै	आक्षय
वस्	प्रोष्य	खन्	निखन्य or निखाय
चि	प्रचीय		

Infinitive

470 The Infinitive is formed by adding तुम् (तुमुन्) to the root which assumes the same form

as before the ता of क्त (Periphrastic Future)

Thus—

दा	दातुम्	दृश्	द्रष्टम्
ष्ठा	स्थातुम्	पच्	पक्तुम्
कृ	एतुम्	पत्	पतितुम्
नी	नेतुम्	चुर्	चोरयितुम्
सु	श्रोतुम्	गम्	गन्तुम्
भू	भवितुम्	वह्	वोढुम्
कृ	कर्तुम्	सह्	सोढुम्
भुज्	भोक्तुम्	बुध्	Cau —बोधयितुम्

CHAPTER VI

Government of Cases

कारक

171 The term कारक[1] denotes the different relations subsisting between the verb and the nouns in a sentence Sanskrit Grammar distinguishes six such Kārakas, *viz*, कर्तृकारक, the relation of 'agent', कर्मकारक, the relation of 'direct object of action', करणकारक, the relation of 'instrument of action', अपादानकारक, the relation of 'giving', separation, 'taking' or 'removal', अधिकरणकारक, the relation of 'abode of action' It may be said that on the whole each Kāraka relation is expressed by a special Case (विभक्ति) *e g*, the 'instrument' of an action is generally expressed by the Third (instrumental) Case But, according to circumstances, one and the same कारक may be expressed by different Cases, and it thus appears that 'Cases' and 'Kārakas' are by no means identical This is further

---

[1] क्रियानन्वित कारकम् ।

shown by the fact that the Sixth (genitive) Case is not considered to be the expression of a Kāraka relation In Western Grammar the topics which in Sanskrit Grammar are dealt with under the heading 'Kāraka,' are treated under 'Government of Cases', but the difference between Kāraka and Case must not be lost sight of

The following rules state in the first place, by which Case each Kāraka relation is generally expressed, and secondly for what other purposes, in addition to the expression of definite Kāraka-relations, the several cases are employed

कर्तृकारक

472 The Agent[1] in a sentence is expressed by the First (nominative) Case[2], provided the verb has the active form Thus—रामो ग्राम गच्छति, देवदत्त ओदन पचति, यज्ञदत्त आस्ते Where, on the other hand, the verb has the passive form, the कर्तृकारक relation is expressed by the Third (instrumental) Case Thus—ओदन पच्यते

---

[1] स्वतन्त्र कर्ता—1 4 54

[2] कर्तृकरणयोस्तृतीया—2 3 18

देवदत्तेन, आप्यते देवदत्तेन, रामेण हतो (past participle passive see Rule 459) यालो

कर्मकारक

473 The कर्मकारक[1] (relation of the 'object' is expressed by the Second Case (accusative) in sentences with an active verb Thus—देवदत्तोऽन्नं भुङ्क्ते यज्ञदत्तोऽन्नं बध्नाति, रामो ग्राम गच्छति (compare Rule 472)

474 Where on the other hand, the verb of the sentence has the passive form, or is passive in sense, the कर्म is expressed by the First Case (nominative) Thus—अन्न भुज्यते देवदत्तेन, अन्नो बध्यते यज्ञदत्तेन देवदत्तेन व्याघ्रो हत

475 The accusative also is used to express (अत्यन्तसंयोग or व्याप्ति) distance in space[2] and duration of time, provided the connection intended is a continuous one Thus—क्रोश कुटिला नदी the river is winding for a *Krośa*', मासमधीते 'he studies for a month' On the other hand, मासस्य द्विरधीते 'he studies twice a month'

476 The intransitive verbs[3] आस्, शी, and स्था when compounded with अधि take the accusative

---

[1] अकथितं च—1 4 49

अधिशीङ्स्थासां कर्म—1 4 46

कालाध्वनोरत्यन्तसंयोगे—1 3 5

(instead of locative) of the place with which the action is connected—अयोध्यामध्यास्ते 'he lives in Ayodhya ' So does वस्[1] preceded by अधि, अनु, आ, उप—वनमन्ववसत् 'he lived in a wood', (but, not if उपवस् means 'to fast,' वने उपवसति[2]) So also does विश्[3] preceded by अभि+नि—अभिनिविशते सन्मार्गम्

477 The verbs—दुह्, याच, पच्, दण्ड्, रुध्, प्रच्छ्, चि, ब्रू, शास्, जि, मन्थ्, मुष्, नी, ह्व, कृष्, वह् and verbs having the same meaning, are द्विकर्मक (take a double accusative), the Karma relation being substituted for certain other relations (such as अपादान) Thus—गां दोग्धि पयः for गो दोग्धि पय 'he milks the cow' (lit 'he draws milk from the cow'), तण्डुलान् (for तण्डुलै) ओदनं पचति 'he cooks food from rice' वृक्षमवचिनोति फलानि 'he gathers fruits from the tree', माणवकं धर्मं ब्रूते or शास्ति 'he tells or teaches the holy law to the pupil', माणवकं पन्थानं पृच्छति 'he enquires (as to) the road from the pupil', बलिं वसुधां याचते 'he demands the earth from Bali', अजां ग्रामं नयति (हरति, वहति) 'he leads or takes the goat to the village'

---

[1] उपान्वध्याङ्वसः—1, 4 48 'अनुवयस्य न।'

[2] अभिनिविशश्च—1 4 47,

478 When verbs expressing 'motion' 'knowing' or 'eating,' or intransitive verbs or the verb हृ् are employed in the causative form (णिच्), that which would be कर्तृ if the verb were in its primary form, is treated as कर्म, so that the causative form of all these verbs takes a double accusative Thus—योहरि शत्रून् स्वर्गमगमयत् 'Hari made his enemies go to the heavenly world' (while, employing the primary form we should have 'शत्रव स्वर्गमगच्छन्'), आगयदमृत देवान् 'he made the gods drink Amrita', वेदानध्यापयद्विधिम् 'he made the Creator read the Vedas', माममासयति देवदत्तम् 'he makes Devadatta sit for a month, दर्शयति हरि भक्तान् he makes the devotees see Hari' But दर्शयति may also take the dative (to denote the person to whom something is shown)

479 Certain causative verbs[2] नाययति, वाहयति, खादयति, भक्षयति (अद्यिंहार्थकभक्ष) etc take the instrumental case to denote the agent through whom the action is to be accomplished Thus—वाहयति भार भृत्येन 'he makes his servant carry the load,' खादयत्यन्न बटुना 'he makes the boy eat food'

---

[2] गतिबुद्धिप्रत्यवसानार्थशब्दकर्माकर्मकाणामणि कर्ता स णौ—1 4 52

[1] णौवहौ— [3] आदिखाद्योन

480 The causative forms[1] of भू and कृ take the agent (of the action indicated by the primitive verb) either in the second or the third case Thus—भृत्य (or भृत्येन) घट कारयति 'he causes his servant to make a mat' ('he has a mat made by his servant')

481 When one of the verbs from दुह् to क्षप् enumerated in Rule 477, which in their active form are द्विकर्मक, is used in the passive form, the secondary कर्म—*e g* गां (standing for गो) in the sentence 'गां दोग्धि पय '—appears in the nominative case, while the primary object (पय') remains in the accusative case, thus—गौर्दुह्यते पय । In the case of नी, हृ, कृष्, वह, the primary object appears in the nominative, and the secondary object remains in the accusative Thus from अजां ग्राम नयति we form the passive construction—अजा ग्राम नीयते But in the case of causative verbs meaning 'knowing' or 'eating' either of the above two constructions may be used Thus from माणवक धर्म बोधयति either—माणवको धर्मं बोध्यते or—माणवक धर्मो बोध्यते In the case of other causative verbs

the primary object remains, in the passive, in the accusative case the other object appears in the nominative case Thus—देवदत्तो ग्राम गम्यते

482 The words उभयत 'on both sides of', सर्वत 'on all sides of', सर्वोपरि and अध्यधि 'above', अधोऽध 'below' अभित and परित 'round', अन्तरेण 'without', धिक् and हा 'fie on!' take the accusative Thus—उभयत कृष्णं गोपा 'the Gopas are on both sides of Krishna', उपर्युपरि लोकं हरि 'over the world is Hari' परित कृष्णम् 'around Krishna', ग्राम समया 'near the village', अन्तरा मां त्वां हरि 'between me and thee is Hari' अन्तरेण हरि न सुखम् 'without Hari there is no happiness', धिक् कृष्णाभक्तम् 'fie on him who is not a devotee of Krishna!', हा कृष्णाभक्तम्

483 Some prepositions (कर्मप्रवचनीय) when used independently (*i e*, not joined to a verb) take the accusative, in certain definite senses[1] Thus अति देवान्[2] कृष्ण 'Krishna is beyond (*i e*, exceeds) the gods' अनु हरि सुरा[3] 'the gods come after (*i e*, are inferior to) Krishna जपमनु प्रावर्षत्[4] 'it rained just after the muttering of prayers' उप हरि सुरा[5] the gods are inferior to Hari

---

[1] कर्मप्रवचनीययुक्ते द्वितीया—2 3 8 [2] अतिरतिक्रमणे च—1 4 95

[3] हीने—1 4 86 [4] अनुर्लक्षणे—1 4 84 [5] उपोऽधिके च—1 4 87

punished for that fault', अध्ययनेन वसति 'he dwells (there) for the purpose of studying'

486 The Third Case is also used with particles expressing accompaniment[1], such as सह, साकम्, सार्धम्, etc Thus—पुत्रेण सहागत पिता 'the father came with his son

487 The passive forms of verbs having the sense of 'accompanying or 'possessing,' or of the contrary (destitution, etc) are construed with the Third Case Thus—त्वया सहित 'together with thee' समायुक्तोऽर्थैं 'possessed of wealth', अर्थेन हीन 'destitute of wealth'

488 Words expressing equality or likeness take the Third Case, thus—शक्रेण सम or सदृश 'equal to or like Indra'

489 The Third Case is also taken by words expressing the idea of use or need, such as कार्य्यम्, प्रयोजनम्, अर्थं । Thus—तेन किं प्रयोजनम् 'what is the use of this ?' कोऽर्थं पुत्रेण जातेन यो न विद्वान् 'what is the use of the birth of a son who is not learned Similarly (a word meaning 'use' or 'need' being understood) तेन किम् 'what is the use of this ?' Similarly, अल कृदिभिः 'enough

---

[1] सहयुक्तेऽप्रधाने—2 3 19

'गम्यमानापि क्रिया कारकविभक्तौ प्रयोजिका ।'

of your weeping' ('do not weep'), अलमभ्युत्थानेन 'away with rising' ('do not rise')

490 Observe also the uses of the Third Case which are illustrated by the following examples— प्रकृत्या दर्शनीय[1] 'lovely by nature,' गोत्रेण गार्ग्य. 'a Gārgya by family,' अक्ष्णा काण[2] 'blind of one eye,' सुखेन याति 'he goes with ease'

संप्रदानकारक

491 संप्रदान 'giving' primarily denotes the relation, to the verb, of the person to whom something is given To express this relation the Fourth Case (dative) is used Thus—विप्राय गां ददाति 'he gives the cow to the Brāhmaṇa'

It has to be noted however that the verb दा is not infrequently construed with the Sixth Case of the person to whom something is given (रजकस्य यच्च ददाति)

492 In a wider sense the संप्रदानकारक means the relation, to the verb, of the 'indirect object,' *i e*, the relation, to the verb, of the person or thing with reference or with a view to whom or which the action is performed

---

[1] प्रकृत्यादिभ्य उपसंख्यानम्—V [2] चेष्टाविकारे—2 3 20

[3] अलमर्था [illegible]दानम्—I 4 82

or, as it may be expressed in many cases, the relation between the action and the result to which it is tending Thus—मुक्तये हरिं भजति[1] 'he worships Hari with a view to salvation' In this connection the construction of the verbs क्लृप् and सदृ with the dative may be specially noted—भक्तिर्ज्ञानाय कल्पते[2] 'Devotion conduces to knowledge'

493 In the phrases, such as फलेभ्यो याति 'he goes *for* fruits, the Fourth Case expresses what would be fully expressed by an infinitive—' फलान्याहर्तुं याति 'he goes to bring fruits'

494 The following special cases of the use of the dative may be noted—

Verbs of 'telling' such as कथयति, व्यापयति, आचष्टे, निवेदयति, take the dative of the person to whom something is told

सखये निवेदयति, 'he informs him'

(ब्रू takes a double accusative, comp Rule 477)

495 Verbs of 'promising' are construed in the same way—विप्राय गां प्रतिश्रृणोति[3] 'he promises the priest a cow'

---

[1] तादर्थ्ये चतुर्थी वाच्या—V

[2] क्लृपि सदश्च वक्तव्या—V

[3] क्रियार्थोपपदस्य च कर्मणि स्थानिन —2 3 14
प्रत्याङ्भ्यां श्रुव पूर्वस्य कर्तुः—

496 Verbs of 'sending' take the dative of the indirect object—भोजेन दूतो रघवे विसृष्ट 'Bhoja sent a messenger to Raghu'

497 Verbs of 'moving'[1] sometimes take the object of motion in the dative (as well as in the accusative, see Rule 473), provided the motion be actual bodily motion Thus—ग्रामाय गच्छति (or ग्राम गच्छति) But मनसा मेरु गच्छति

498 The verb रुच् (to please) and others having the same sense, स्पृह्[3] (to long for), क्रुध्[4] द्रुह्, ईर्ष्य्, असूय् and others having the same sense (of 'anger or 'hatred') take the dative Thus—हरये रोचते भक्ति 'devotion pleases Hari', पुष्पेभ्य स्पृहयति 'he longs for flowers', हरये क्रुध्यति 'he is angry with Hari'

499 क्रुध् and द्रुह् preceded by a preposition[5] govern the accusative case Thus—क्रूरमभि-क्रुध्यति

500 The words नम, स्वस्ति, स्वाहा, स्वधा, and अलम् (meaning 'equal to,' 'a match for'), take

---

[1] गत्यर्थकर्मणि द्वितीयाचतुर्थ्यौ चेष्टायामनध्वनि—2 3 12

[2] कर्मणा यमभिप्रैति—1 4 33 [3] स्पृहेरीप्सित—1 4 36

[4] क्रुधद्रुहेर्ष्यासूयार्थानां यं प्रति कोपः—1 4 37

[5] क्रुधद्रुहोरुपसृष्टयोः कर्म—1 4 38

the dative Thus—गणेशाय नम 'reverence to Ganesa!', प्रजाभ्य स्वस्ति 'good fortune to the subjects!' अग्नये स्वाहा 'this offering to Agni!', दैत्येभ्यो हरिरलम् 'Hari is a match for the demons'

501 When on the other hand, the word नम is used in connection with the verb कृ the object of worship is put in the Second Case[1] Thus—नमस्करोति देवान् 'he does reverence to the gods'

502 Verbs meaning 'to salute,' such as प्रणम, प्रणिपत् etc, may take the dative or the accusative Thus—न प्रणमन्ति देवताभ्य 'they do not bow down to deities' वागीशं प्रणिपत्य 'having bowed down to the Lord of Speech'

अपादानकारक

503 The अपादानकारक' expresses the relation of (separation) taking from or 'moving away from' something The Fifth (ablative) Case is generally used to denote this relation Thus—ग्रामादायाति 'he comes from the village' वृक्षात् पर्ण पतति 'the leaf falls from the tree

---

[1] "ध्रुवमपायेऽपादानम्—1 4 24 अपायो विश्लेषस्तस्मिन् साध्ये ध्रुवमवधि भूतं कारकमपादानसंज्ञं स्यात्।

504 The ideas of 'originating[1] from' and proceeding from' are also expressed by means of the Fifth Case Thus—ब्रह्मण प्रजा प्रजायन्ते 'the creatures are produced from Brahman' हिमवतो गङ्गा प्रभवति[2] 'the Gangā issues from the Himālaya', पापाद्व्याप्र उद्भवति 'ruin results from sin' The ablative (rendered in the above examples by 'from') may often be rendered more appropriately by 'on account of,' 'by reason of,' 'owing to,' 'through' Thus—मौनान्मूर्खो गण्यते 'one is counted a fool owing to one's silence', लौल्यान्मांस भक्षयति 'he eats the flesh through greediness'

505 The following classes of verbs which are construed with the ablative case may be specially noted—

a Verbs denoting 'fearing'—व्याघ्राद्बिभेति[3] 'he is afraid of the tiger'

b Verbs denoting 'protecting'—पाहि मां नरकात् 'protect me from hell!'

c Verbs implying 'hiding'—मातुर्निलीयते[4] कृष्ण 'Krishna hides from his mother'

d Verbs denoting 'desisting from'—पापाद्विरमति 'he desists from sin'

---

[1] अनिकम् पतति—1 4 30 भुव प्रभव—1 4 31

[2] भीषास्माद् भयदम्—1 4 25 [4] कर्मणो यैन दर्शनमाक्षष्टे—1 4 28

[3] अनुकूलाविरामप्रमादार्थानामुपसंख्यानम्—V

e Verbs denoting 'swerving' or 'lapsing from'—धर्मात्प्रमाद्यति 'he lapses from duty'

f Verbs denoting 'learning'—उपाध्यायादधीते 'he learns from the teacher'

506 अन्य, इतर and other words having a similar meaning, words that denote direction, either in space or time, and the particles ऋते and आरात् are construed with the ablative case Thus—अन्य कृष्णात् 'other than, or different from Krishna', ग्रामात्पूर्वं or प्राग् ग्रामात् 'to the east of the village' उत्तरा समुद्रात् to the north of the sea', चैत्रात्पूर्वं फाल्गुन 'Phalguna is prior to Caitra', ऋते कृष्णात् 'without Krishna'

507 In sentences expressive of distance, in space or time, the place or point of time from which the distance is reckoned, is put in the ablative, the word denoting the distance in the locative (Seventh Case), or in the nominative (in the case of space only) Thus—वनाद् ग्रामो योजने (or योजनम्) the village is at the distance of a Yojana from the wood', कार्त्तिकी आग्रहायणी-मासे 'The Āgrahāyaṇa fullmoon is at the distance (the interval) of one month from Kārttika fullmoon

[1] भाष्यसोपयोगी—1 4 29

508 पृथक् and विना[1] 'without,' 'apart from' ('different from') take the ablative, or the instrumental, or the accusative case Thus—विना रामात् (or रामेण or रामम्) 'without Rāma'

509 दूर ('far,' 'distant') and अन्तिक ('near') and similar words are, in an adverbial or pre positional sense, used either in the ablative or the locative or the instrumental, or the accusative Thus—ग्रामस्य दूरात् or दूरे or दूरेण or दूरम् 'far from the village'

510 With Comparatives of adjectives, or words having a comparative sense, the ablative is used where 'than' is used in English Thus—भक्तिमार्गाद् ज्ञानमार्गः श्रेयान् 'the way of knowledge is better than the way of devotion'

511 Words such as प्रभृति, आरभ्य, बहि, ऋते, ऊर्ध्वम्, परम् take the ablative Thus—तस्माद्दिनात् प्रभृति 'beginning from that day', ग्रामाद्बहि 'outside the village', संवत्सरादूर्ध्वम् 'after a year' अत ऊर्ध्वम् 'henceforward'

512 आ[2] meaning 'up to' or 'as far as' or 'including' takes the ablative, thus आमुक्तेः—

---

[1] पृथग्विनानानाभिस्तृतीयान्यतरस्याम्—2 3 32

[2] दूरान्तिकार्थैः षष्ठी द्वितीया च—2 3 35

[3] पञ्चम्यपाङपरिभिः—2 3 10

e Verbs denoting 'swerving' or 'lapsing from'—धर्मात्प्रमाद्यति 'he lapses from duty'

f Verbs denoting 'learning'—उपाध्यायादधीते[1] 'he learns from the teacher'

506 अन्य, इतर and other words having a similar meaning, words tha' denote direction, either in space or time, and the particles ऋते and आरात् are construed with the ablative case Thus—अन्य कृष्णात् 'other than, or different from Kṛiṣṇa', ग्रामात्पूर्वं or ग्राग् ग्रामात् 'to the east of the village उत्तरा समुद्रात् 'to the north of the sea', चैत्रात्पूर्वं फाल्गुन 'Phal_una is prior to Caitra', ऋते कृष्णात् without Kṛiṣṇa.'

* 507 In sentences expressive of distance, in space or time, the place or point of time from which the distance is reckoned, is put in the ablative, the word denoting the distance in the locative (Seventh Case), or in the nominative (in the case of space only) Thus—वनाद् ग्रामो योजने (or योजनम्) 'the village is at the distance of a Yojana from the wood', कार्त्तिक्या आग्रहायणी-मासे 'The Āgrahāyana fullmoon is at the distance (the interval) of one month from the Kārttika fullmoon

[1] आख्यातोपयोगे—1 4 29 [2] कालात् सप्तमी च वक्तव्या—V

(*b*) Verbs of 'acting,' 'behaving' (towards a person), such as वृत्, व्यवह्, etc Thus—गुरुषु विनयेन वर्त्ति कार्या 'one should behave respectfully towards senior men'

(*c*) Verbs of 'loving, 'being attached to,' such as स्निह्, अनुरञ्ज्, रम्, etc Thus—पिता पुत्रे स्नेहयति 'a father loves his son', रहसि रमते 'he delights in solitude'

(*d*) Verbs expressing 'believing,' confiding' (in a person) Thus—पुंसि विश्वसिति कुत्र कुमारी 'when does a maid ever trust a man?

(*e*) After verbs of 'giving,' 'telling,' 'promising,' etc the locative frequently takes the place of the dative Thus—विनयति गुरु प्राज्ञे विद्याम् 'the teacher imparts knowledge to an intelligent pupil'

515 Words having the sense of 'engaged in,' 'intent on,' such as व्यापृत, व्यग्र, तत्पर, etc, and words meaning 'skilful in,' such as निपुण take the locative Thus—गृहकर्मणि व्यापृता 'engaged in her household duties' रामोऽक्षयूते निपुण 'Rāma is skilful in playing at dice'

516 When[1] a thing or person is to be distinguished from a class (the sentence in such

[1] यतश्च निर्धारणम्—2 3 41 जातिगुणक्रियासंज्ञाभि समुदायादेकदेशस्य पृथक्करण निर्धारण यतस्तत षष्ठीसप्तम्यौ स्त ।

संसार 'the Samsāra extends up to Final Release'; आसकलाद् ब्रह्म 'Brahma extends as far as, and comprehends, everything'

अधिकरणकारक

513 The Adhikarana[1] *i e*, the place or site where an action is going on, is generally expressed by the Seventh (locative) Case Thus—कटे आस्ते 'he sits on the mat स्थाल्यामोदन पचति 'he cooks rice in the pot' (the action of cooking being connected with the pot through the rice which is in the pot),—the idea of 'site also extends to the time within which an action takes place Thus—मासस्य प्रथमे दिवसे आजगाम he came on the first day of the month'

514 The following classes of verbs construed with the locative case may be specially noted In the case of all these verbs the object of the action is viewed as the site or abode of the action

(*a*) Verbs denoting 'throwing' or shooting Thus—ते तस्मिन् शरान् मुमुचु 'they shot arrows at him'

---

[1] आधारोऽधिकरणम्—1 4 45

519 Instead of the locative the genitive *may* also be used in constructions of this kind, in order to express that one action takes place 'in spite of' or 'notwithstanding' another action Thus—क्रोशत (or क्रोशति) प्राव्राजीत्[1] 'he went into exile in spite of (the fact of) people crying' ('although people were crying'), पश्यतोऽपि मे शिशु-रपहृत 'the child was carried off, although I was looking on'

Constructions of this kind are, in Western Grammar, called *absolute* construction, and we therefore may use the terms 'absolute locative' and 'absolute genitive'

The Sixth (Genitive) Case

520 The Sixth Case, in Sanskrit Grammar, is held not to be a Kāraka Case, *i e*, not[2] to express any of the relations in which the nouns in a sentence stand to the verb, but to denote the relation (सम्बन्ध)[3] of one noun to another noun Thus—राज्ञ पुरुष 'the King's man', दशरथस्य पुत्र 'the son of Daśaratha'

---

[1] षष्ठी चानादरे—2 3 38 [2] षष्ठी शेषे—2 3 50

cases frequently containing an adjective in the superlative degree), the noun denoting the class is put either in the locative or genitive Thus—नृषु (or नृणाम्) द्विज श्रेष्ठ 'the twice born is the noblest among (or *of*) men', गोषु (or गवाम्) सक्था बहुक्षीरा 'among (or *of*) cows the black ones give most milk

517 The nouns स्वामिन्, ईश्वर, अधिपति, दायाद, साक्षिन् are construed either with the locative or the genitive Thus—ग्रामाणां or ग्रामेषु अधिपति. 'the lord of villages'

518 When[1] an action is stated for the purpose of determining the time at which, or the circumstances under which, another action takes place, the words constituting the clause which expresses the former action may be put in the locative case In most cases such 'Locative' clauses contain a participle Thus—गोषु दुह्यमानासु स गत 'he went at the time when the cows were milked'—literally 'on (the time or occasion of) the cows being milked' एवमुक्त 'when this had been said'—literally on this having been said, एव सति 'this being thus'—or 'such being the case

[1] यस्य च भावेन भावलक्षणम्—2 3 37

523 When[1] used in the sense of the present, Past Participles Passive (in त or न) take the genitive (not the instrumental) Thus—मम विदितम् '(it is) known by me', मद्दीयते मतौ मद्दीपतै 'I alone am regarded by the king'

524 Future Participles Passive (य, तव्य, etc) may take the agent either in the genitive or the instrumental case Thus—मम (or मया) सेव्यो हरि 'Hari should be worshipped by me'

525 When a Krit-formation is accompanied by its agent and its object at the same time, the object is put in the genitive and the agent in the instrumental case Not unfrequently, however, a double genitive is used Thus—आश्चर्यो गवां दोहोऽगोपालकेन 'wonderful is the milking of cows by one who is not a cowherd', विचित्रा जगत कृतिर्हरे 'wonderful is the creation of the world by (on the part of) Hari'

526 Nouns in उ formed from Desiderative bases take the object in the accusative[3] Thus—मित्र दिदृक्षु 'desirous of seeing the friend'

---

[1] कृत्य च वर्तमाने—2 3 67

[2] उभयप्राप्तौ कर्मणि—2 3 66

[3] न लोकाव्ययनिष्ठाखलर्थतृनाम्—2 3 39

521 As a matter of fact, however, the genitive expresses the object of certain verbs, thus in the case of verbs meaning 'to rule', 'to be master of 'to remember with longing (or regret)' or 'to have pity on' Thus—पृथिव्या ईष्टे 'he rules the earth' प्रभविष्याम्यात्मन 'I shall be the master of myself', रामस्य दयमानोऽमापश्येति तव लक्ष्मण 'taking pity on Rāma, Laksmana thinks of you

522 Words[1] formed with primary (कृत्) suffixes as a rule take the agent or the object in the genitive case Thus—कृष्णस्य कृति 'the doing of Krisna जगत कर्ता कृष्ण 'Krisna is the Creator of the world' But words formed with the Krit suffixes described in Chapter VI and hence specially *verbal* in character, take the same cases as verbal forms proper would do Thus—जगत् स्रष्टा having created the world', जगत् स्रष्टम् 'to create the world', कुर्वन् सृष्टि हरि 'Hari (is) producing the creation' दैत्यान् हतवान् विष्णु 'Visnu (was) slaying the demons' विष्णुना हता दैत्या 'the demons (were) slain by Visnu

---

[1] कर्मकर्तरी कृति—2 3 65

523 When[1] used in the sense of the present, Past Participles Passive (in त or न) take the genitive (not the instrumental) Thus—मम विदितम् '(it is) known by me', अहमेव मतो मह्यीपतेः 'I alone am regarded by the king'

524 Future Participles Passive (य, तव्य, etc) may take the agent either in the genitive or the instrumental case Thus—मम (or मया) सेव्यो हरिः 'Hari should be worshipped by me'

525 When a Krit formation is accompanied by its agent and its object at the same time, the object is put in the genitive and the agent in the instrumental case Not unfrequently, however, a double genitive is used Thus—आश्चर्यो गवां दोहोऽगोपालकेन 'wonderful is the milking of cows by one who is not a cowherd', विचित्रा जगतः सृष्टिर्हरेः 'wonderful is the creation of the world by (on the part of) Hari'

526 Nouns in उ formed from Desiderative bases take the object in the accusative[3] Thus—मित्रं दिदृक्षुः 'desirous of seeing the friend'

527 Adjectives[1] expressing equality or similarity govern either the genitive or the instrumental Thus—तुल्य सदृश or सदृश 'Equal to Krishna'

528 Words formed with the suffix तस् and indicating direction as also उपरि, अध, पुर, पश्चात् अग्रे take the genitive Thus—ग्रामस्य दक्षिणत 'to the south of the village' तरूणामध 'under the trees'

529 Words formed with the suffix एन and indicating direction, take either the genitive or the accusative Thus—दक्षिणेन ग्रामस्य or ग्रामम् to the south of the village'

530 In blessing nouns such as आयुष्य 'long life' भद्र 'prosperity' कुशल, सुख, हित may be constructed either with the genitive or dative Thus—आयुष्यं देवदत्तस्य (or देवदत्ताय) भूयात् 'long life to Devadatta!

531 Words implying the sense of कृत्व ('so many times') govern a genitive of time Thus—द्विरह्नो भुङ्क्ते 'he eats twice a day'

---

[1] तुल्यार्थैरतुलोपमाभ्यां तृतीयान्यतरस्याम्—2 3 72

CHAPTER VII

Compounds

समास

532 Sanskrit makes an extensive use of compound words, समास, *i e*, words which consist of the combination of several words—two or more—expressing one meaning The words combined generally are nouns, adjectives and certain indeclinable words (prepositions and adverbs) Only the last member of a compound takes the case termination which may be required by the position of the word in the sentence, the earlier members as a rule appear in the Prātipadika form

Five classes of Samāsas have to be distinguished, the technical names of which are अव्ययीभाव, तत्पुरुष, बहुव्रीहि, द्वन्द्व, and सुप्सुपा

Avyayībhāva Compounds

अव्ययीभाव समास

533 An Avyayībhāva Compound has for its first member an adverb or a preposition and for its second member a noun The sense of this class of compounds is generally adverbial

and they therefore may be called adverbial compounds These compounds are indeclinable and neuter in gender Thus from यथा and शक्ति—यथाशक्ति according to power' from प्रति and अग्नि—प्रत्यग्नि 'towards the fire'

534 In most cases the second member of the compound appears in its unchanged base form

(*a*) Final long vowels are shortened, final ई becomes इ final आ or ऊ becomes उ

(*b*) Final अ, whether original or substituted for आ, becomes अम्

(*c*) अम् is added to certain nouns ending in consonants among them शरद्, सनस्, दिव्, दिश्, and is optionally added to all nouns ending in one of the first four letters of a Varga

(*d*) Final अन् of masc or fem nouns is changed to अम्, in the case of neuter nouns it is changed to अम् or अ

Thus from अधि and गोपा—अधिगोपम् 'on the cowherd', from अनु and गङ्गा—अनुगङ्गम् 'along the Gangā' from उप and गो—उपगु 'near a cow', from उप and शरद्—उपशरदम् 'near autumn', from उप and समिध्—उपसमित् or उपसमिधम् 'near the firewood', from उप and राजन्—उपराजम्

'near the king', from अधि and आत्मन्—अध्यात्मम् 'referring to the Self'

536 अभि (outside) प्राक् and similar words, and certain prepositions form Avyayibhāva Compounds either according to Rule 534 or with the noun in the ablative case Thus प्राग् वनम् or प्राग्वनात् 'to the east of the wood', बहिर्वनम् or बहिर्वनात् 'outside the wood'

536 अ is optionally substituted for the final vowel of नदी, पौर्णमासी and गिरि Thus from उप and नदी—उपनदि or उपनदम् 'near the river'

537 अभि, compounded with प्रति, परि, सम् or अनु, forms प्रत्यक्षम् 'before one's eyes', परोक्षम् 'out of sight', समक्षम् 'in sight of' and अन्वक्षम् 'forthwith'

538 आ[1] indicating a limit, which is commonly construed with the ablative case (*Rule 512*), *may also enter into an Avyayibhāva* Compound Thus in addition to आ मुक्ते we get आमुक्ति 'up to final release'

539 The meanings expressed by Avyayibhāva Compounds (several of which have been illustrated by the above examples) are various

[1] आङ मर्यादाभिविध्यो —2 1 13

The following may be noted —(*a*) vicinity (सामीप्य)—उपकृष्णम् 'near Krisna', (*b*) absence (अभाव)—निर्जनम् 'from where people are absent' (*c*) transgression of (अत्यय)—अतिहिमम् 'beyond the winter season , अतिमात्रम् 'beyond the proper measure' ('excessively'), (*d*) coming after (पश्चात्)—अनुविष्णु 'after Viṣṇu' (*e*) fitness (योग्यता)—अनुरूपम् 'in a corresponding manner', (*f*) repetition (वीप्सा)—प्रत्यहम् 'every day', (*g*) 'non exceeding' (अनतिवृत्ति)—यथाशक्ति 'not beyond, *i e*, according to, one's power, (*h*) succession in order (आनुपूर्व्य)—अनुक्रमम् 'in due order', (*i*) simultaneity (यौगपद्य)—सचक्रम् along with the wheel

---

Tatpurusa Compounds

तत्पुरुष समास

510 Tatpuruṣa Compounds are sometimes defined as determinative compounds because in most of them one member of the compound (generally the former) determines or qualifies the other member (generally the latter) This definition does not however comprise all compounds which are classed as तत्पुरुष

541 The first sub class of Tatpurusas comprises compounds, which, when dissolved into their constituent parts, exhibit the first member in a case different from that of the second member According to the case termination of the first member we thus have—

1 द्वितीयातत्पुरुष[1]—

कृष्णाश्रित = कृष्ण श्रित 'one who has resorted to Krisna', दुःखातीत = दुःखमतीत 'one who has passed beyond sorrow', ग्रामगमो = ग्राम गमी 'one who goes to the village', अन्नबुभुक्षु = अन्न बुभुक्षु 'one who desires to eat food', गृहागत = गृहमागत 'having come to the house', मुहूर्तसुखम् = मुहूर्तं सुखम् 'pleasure which lasts for a moment' (मुहूर्तम्)

2 तृतीयातत्पुरुष—

हरित्रात = हरिणा त्रात 'protected by Hari, नखभिन्न = नखैर्भिन्न 'split by the nails', धान्यार्थ[2] = धान्येनार्थ 'wealth acquired through grain', मातृसदृश = मात्रा सदृश 'resembling his mother' मासपूर्व = मासेन पूर्व 'earlier by a month', माषोनम् = माषेण ऊनम् 'less by a mash (a kind of

---

[1] द्वितीया श्रितातीतपतितगतात्यस्तप्राप्तापन्नैः—2. 1 24.

[2] तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवचनेन—2. 1, 30

[3] पूर्वसदृशसमोनार्थकलहनिपुणमिश्रश्लक्ष्णैः—2 1, 31

weight)', दध्योदन[1]=दधा मीदन 'rice mixed with curd' But—अन्ना काष

3 चतुर्थीतत्पुरुष[2]—

यूपदारु=यूपाय दारु 'wood fit for a sacrificial post', गोहितम्=गवे हितम् 'what is good for cattle'—In compounds with अर्थं meaning 'fit for,' 'meant for,' the entire compound has the sense of a dative case, द्विजायार्थम्=द्विजार्थं सूप 'broth for a Brāhmana'

4 पञ्चमीतत्पुरुष—

चौरभयम्=चौराद् भयम् 'fear from a thief', स्वर्ग-पतित=स्वर्गात् पतित 'fallen from heaven'

5 षष्ठीतत्पुरुष (which is the most common kind of Tatpurusa)—

राजपुरुष=राज्ञ पुरुष 'the king's man' तत्पुरुष. =तस्य पुरुष 'the man of him, 'his man', गिरिनदी=गिरेर्नदी 'a mountain torrent' अन्नघास=अन्नस्य घास

6 सप्तमीतत्पुरुष—

अक्षशौण्ड=अक्षेषु शौण्ड 'skilled in dice', ईश्वराधीन=ईश्वरे अधीन 'dependent on the Lord', तत्रभुक्तम् (where तत्र represents a locative) 'eaten there'

---

[1] अन्न व्यञ्जनम्—2 9 34

चतुर्थी तदर्थार्थबलिहितसुखरक्षितै —2 1 36

542 While, as a rule, the first member of a Tatpurusa does not retain its case termination, the termination is actually retained in a considerable number of cases Thus—ओजसाकृतम् 'done by strength' (ओजसा 3rd case of ओजस्), परस्मैपदम् 'voice for another' (परस्मै 4th case of पर), आत्मनेपदम् 'voice for one's self' (आत्मने 4th case of आत्मन्), दूरादागत 'come from afar' (दूरात् 5th case of दूर), दास्या पुत्र 'son of a slavewoman' (दास्या 6th case of दासी), युधिष्ठिर 'firm in battle' (युधि 7th case of युध्), हृदिस्पृश् 'touching the heart' (lit 'in the heart', हृदि 7th case of हृद्) —In these cases there is said to be अलुक्, *i e*, non elision of the case termination

543 Certain Tatpurusas show an irregularity in that respect that they require to be dissolved by phrases in which the first member of the compound governs the second Thus—पूर्वकाय 'the forepart of the body' (पूर्वं कायस्य), मध्याह्न 'mid day' (मध्यम् अह्न) प्राप्तजीविक 'one who has obtained a livelihood' (प्राप्तो जीविकाम्) But also जीविकाप्राप्त

544 In another class of Tatpuruṣa Compounds the second member has a क्त affix which is used only so that the term

members cannot be simply separated as in the case of the examples given in Rule 541 Thus we cannot resolve कुम्भकार 'a pot maker' into कुम्भ or कुम्भस्य कार (for कार cannot stand by itself), but must in order to indicate the sense of the compound, use a phrase 'कुम्भ करोतीति कुम्भकार' In the same way वृत्रहन् 'the slayer of Vritra (वृत्रं हन्तीति वृत्रहन्), सर्वजित् 'one who conquers all (सर्वान् जयतीति सर्वजित्) Compounds of this kind are called उपपद Compounds

545 Certain तत्पुरुष Compounds have for their first member prepositions, the sense of which, when the compound is dissolved, is expressed by a participle Thus—अतिमाल 'surpassing a garland' (अतिक्रान्तो मालाम्), निष्कौशाम्बि 'departed from Kaushambi' (निष्क्रान्त कौशाम्बया)

546 Another class of तत्पुरुष Compounds comprises words the first part of which is न (or अन् before vowels) with negative meaning, thus—ब्राह्मण 'a non Brahmana' (न ब्राह्मण), अश्व 'not a horse'

547 An important sub class of the Tatpurusha class is constituted by those compounds the two members of which, when the compound is dissolved appear in the same case,

and thus stand in 'apposition' (सामानाधिकरण) The technical name for this sub class is कर्मधारय Thus—नीलोत्पलम् 'a blue lotus' (नील मुत्पलम्), कृष्णसर्प 'a black snake' (कृष्ण सर्प), स्नातानुलिप्त 'bathed and anointed' (पूर्वं स्नात यथादनुलिप्त), कृताकृतम् 'done and not done, *i.e.*, ill done' (कृत च यदकृत च)

548 Frequently some Karmadhāraya Compounds imply a comparison[1], and इव has to be used when they are dissolved Thus—घनश्याम 'dark like a cloud' (घन इव श्याम) In some cases where comparison is implied, the object to which something is compared is the second member of the compound Thus—पुरुषव्याघ्र 'a man like a tiger'

549 In some other Karmadhāraya Compounds the determining member takes the second place हस्तियुवति 'a young female elephant'

550 The interrogative pronoun किम् (instead of which कु is also used, and sometimes का or कद्) is used as the first part of Karmadhāraya Compounds expressing contempt or censure

---

[1] उपमानानि सामान्यवचनै—2 1, 55.

members cannot be simply separated as in the case of the examples given in Rule 541 Thus we cannot resolve कुम्भकार 'a pot maker' into कुम्भ or कुम्भस्य कार (for कार cannot stand by itself), but must in order to indicate the sense of the compound, use a phrase 'कुम्भ करोतीति कुम्भकार' In the same way वृत्रहन् 'the slayer of Vritra' (वृत्र हन्तीति वृत्रहन्), सर्वजित् 'one who conquers all' (सर्वान् जयतीति सर्वजित्) Compounds of this kind are called उपपद Compounds

545 Certain तत्पुरुष Compounds have for their first member prepositions, the sense of which, when the compound is dissolved, is expressed by a participle Thus—अतिमाल 'surpassing a garland' (अतिक्रान्ता मालाम्) निष्कौशाम्बि 'departed from Kausimbi' (निष्क्रान्त कौशाम्बीम्)

546 Another class of तत्पुरुष Compounds comprises words the first part of which is अ (or अन् before vowels) with negative meaning, thus—अब्राह्मण 'a non Brāhmana' (न ब्राह्मण), अश्व 'not a horse'

547 An important sub class of the Tatpuru ष class is constituted by those compounds the two members of which, when the com pound is dissolved, appear in the same case,

and thus stand in 'apposition' (सामानाधिकरण्य) The technical name for this sub class is कर्मधारय Thus—नीलोत्पलम् 'a blue lotus' (नील -सुत्पलम्), कृष्णसर्प 'a black snake' (कृष्ण सर्प); स्नातानुलिप्त 'bathed and anointed' (पूर्वं स्नात पश्चादनुलिप्त), कृताकृतम् 'done and not done, *i e*, ill done' (कृत च तदकृत च)

548 Frequently some Karmadhāraya Compounds imply a comparison[1], and इव has to be used when they are dissolved Thus—घनश्याम 'dark like a cloud' (घन इव श्याम) In some cases where comparison is implied, the object to which something is compared is the second member of the compound Thus—पुरुषव्याघ्र 'a man like a tiger'

549 In some other Karmadhāraya Compounds the determining member takes the second place हस्तियुवति 'a young female elephant'

550 The interrogative pronoun किम् (instead of which कु is also used, and sometimes का or कद्) is used as the first part of Karmadhāraya Compounds expressing contempt or censure

---

[1] उपमानानि सामान्यवचनै —2, 1, 55

Thus—किराजा[1] 'a bad king' (कुत्सितो राजा), कुपुरुष 'a bad man,' 'a coward', कदश्व 'a bad horse'

551 With regard to words denoting direction in space (such as पूर्व 'eastern,' etc) and the cardinal numbers, the rule is, that they cannot enter into Karmadhāraya composition with other words except when the compound is a proper name Hence उत्तरा वृक्षा 'the northern trees' (not उत्तरवृक्षा), पञ्च ब्राह्मणा 'five Brāhmaṇas' On the other hand सप्तर्षय 'the seven Rishis,' this compound being the proper name of a constellation

552 Words[2] belonging to the two classes mentioned in Rule 551, may however form the first members of compounds, provided the compound has a तद्धित (secondary) suffix superadded to it, or has the meaning of a Taddhita formation or is the first member of another compound Thus—पौर्वशाल 'being in the eastern hall (formed by means of the Taddhita suffix अ, owing to which the ऊ of पूर्व takes Vriddhi, from पूर्वशाला=पूर्वा शाला 'the eastern hall'), षाण्मातुर 'having six mothers' (a name of Kārttikeya,

[1] कि क्षेपे—2 1 64.

[2] तद्धितार्थोत्तरपदसमाहारे च—2 1 51

formed by Taddhita च from पट् and मात्र), द्विगु 'bartered for two cows' (from द्वि and गो), पञ्चगवधन 'one whose wealth consists in five cows' (from पञ्च गाव and धनम्, पञ्चगव being a Tatpurusa and पञ्चगवधन a Bahuvrihi Compound)

553 Sarvanāmans when used as first members of a Tatpurusa Compound do not take the feminine termination (which is required when the compound is dissolved) Thus—पूर्वशाला (=पूर्वा शाला)

554 Cardinal numbers may also enter as first members into Tatpurusa Compounds, provided the compound so formed denote an aggregate Such compounds as a rule are neuter But when the second member of the compound terminates in अ, the suffix ई is generally added and the compound then is feminine Thus from त्रि and लोक—त्रिलोकी 'the three worlds' But there are exceptions—त्रिभुवनम् 'the three worlds (viewed as one whole)', चतुर्युगम् 'the four Yugas collectively'

555 A Tatpurusa Compound the first member of which is a cardinal number is called a द्विगु[1] Compound

[1] सङ्ख्यापूर्वो द्विगु—2 1 52

being replaced by महत् and महत् becoming महा according to Rule 558) , ब्राह्मणभार्यो , कण्वचतुर्हंगौ

560 A number of nominal bases, when forming the last members of Tatpurusa Compounds, undergo a certain change of form The most important cases are as follow —

a अङ्गुलि becomes अङ्गुल after numerals and indeclinable words Thus द्व्यङ्गुल 'two fingers long'

b अहन् generally becomes अह[1] Thus—समाह 'an aggregate of seven days' But it becomes अह्न in words denoting parts of the day, as also after सर्व and indeclinables. Thus—पूर्वाह्ण 'forenoon'

c पथिन् becomes पथ Thus—धर्मपथ 'the path of religion'

d राजन् becomes राज[2] Thus—महाराज

e रात्रि becomes रात्र after cardinal numerals, indeclinables, सर्व, पुण्य, and words denoting parts of the night Thus—द्विरात्रम् 'an aggregate of two nights', पूर्वरात्र 'the earlier part of the night'

f सखि becomes सख[3] Thus—प्रियसख 'a dear friend'

---

[1], [2], [3] पाणिनि सूत्रेभ्यः—5 4 91

556 Tatpurusa Compounds generally take the gender of the second member But in certain cases the gender of the compound is determined by that of the noun which has to be supplied for the full understanding of the compound Thus—अतिमाल (*i e*, पुरुष), निष्कौशाम्बि (*i e*, पुरुष), प्राप्तजीविक (*i e*, पुरुष), see above Rules 543, 545 In these cases short vowels (अ इ) are substituted for the long vowels (आ in माला जीविका, ई in कौशाम्बी) And there are other more marked exceptions also thus—इक्षुच्छायम् (from इक्षु + छाया) 'the shade of many sugarcanes' ईश्वरसभम् (from ईश्वर + सभा) a king's council' स्त्रीसभम् 'an assembly of women'

557 Compounds ending in रात्र (for रात्रि) and अह्न or अह (for अहन्) are mostly masculine Thus—पूर्वाह्न 'the forenoon'

558 The adjective महत्, when used as the first member of a Karmadhāraya Compound becomes महा Thus महादेव 'the great God, *i e*, Siva'

559 Feminine forms which have a corresponding masculine form, substitute the latter when they appear as first members in Karmadhāraya Compounds Thus—महानवमी (महती

may be used separately also, *e g*, नोलसुत्पलम instead of नीलोत्पलम् In a few cases only the formation of the compound is compulsory, *e g*, क्षणसर्प (when used as the name of a certain species of snakes)

565 And further it has to be noted that although the range of the formation of Tatpurusa Compounds is very wide, there are numerous restrictions (which are best learned by practice) An important case of such restriction is that nominal bases in तृ or अक denoting an agent, are not compounded with nouns in the genitive case Thus from अपां स्रष्टा 'the creator of waters' we cannot form अपस्रष्टा, nor can we form ओदनपाचक from ओदनस्य पाचक। But there are exceptions to this rule also, *e g*, देवपूजक 'one who worships the gods'

Bahuvrihi Compounds

बहुव्रीहि-समास

566 Bahuvrihi Compounds may be called attributive or possessive compounds, in as much as they generally express an attribute belonging

561 When the first part of the compound is कु किम् (implying censure) or the negative न, the above named changes generally do not take place Thus—सुराजा Nom सुराजा) 'a good king', किमित्र (Nom किमित्रा) 'a bad friend'

562 The following words are considered as Tatpurusas of a more or less irregular kind[1]— उच्चनीचम् 'high and low', राजान्तरम् (अन्यो राजा) 'another king' ग्रामान्तरम् 'another village', अकिञ्चन 'a man who possesses nothing', चिन्मात्रम् that which is intelligence only', अहंपूर्विका emulation' (अहं पूर्वमहं पूर्वमिति यस्या क्रियायामभिधीयते सा) This class of compounds is called मयूरव्यंसकादि

563 In some Karmadhāraya Compounds the first member represents a compound the second member of which is dropped Thus— देवब्राह्मण = देवपूजको ब्राह्मण a Brāhmana who worships the gods' Such compounds are called मध्यपदलोपिन्

564 It must be observed that in far the greator number of cases the formation of a Tatpuruṣa [Compound is optional, and that hence the two words constituting the compound

[1] मयूरव्यंसकादय—2 1 72

यस्य स , इन्द्र मादित्येवा ते , तोषि लोचनानि यस्य स , दण्डो हस्ते यस्य स , त्यक्त नगर येन स ।

568 In agreement with their adjectival function Bahuvrihi Compounds throughout take the gender of that word an attribute of which the compound expresses Thus, in the above, देवदत्त नामा '(a man) whose name is Devadatta' (although नामन् is Neuter) , रूपवद्भार्य 'a man who has a handsome wife' (भार्या)

569 Certain compounds of this class require to be resolved with the help of an इव Thus— विद्युत्प्रभ 'one whose brightness (प्रभा) is like that of lightning' (विद्युत इव प्रभा यस्य स) , चन्द्रानना 'moon faced' (चन्द्र इवानन यस्या सा)

570 In resolving बहुव्रीहि Compounds the first part of which is a preposition, a verbal form may have to be employed Thus—प्रपर्ण '(a tree etc) from which the leaves have fallen' (प्रपतितानि पर्णानि यस्मात्स) , निस्तेजा (Nom Sing Masc of निस्तेजस्) 'a man devoid of energy' (निर्गतं तेजो यस्मात् स)

571 a Some compounds formed of indeclinable words or numerals or आसन्न, अदूर or अधिक with numerals—which are considered to be Bahuvrihis—show certain irregularities in form

to something else[1] the first member of the compound determining or qualifying that which is expressed by the second member Thus—पीताम्बर (yellow robe) 'a person who wears a yellow robe' दीर्घबाहु 'long armed', वीरपुरुष '(a region, etc) the men in which are heroes' देवदत्तनामा (Nom of नामन्) '(a man) whose name is Devadatta' चिन्तापर '(a man) whose highest aim is thinking', इन्द्रादय (Nom Plu of इन्द्रादि) 'those who have Indra for their first' (i e, 'Indra and the other gods') त्रिलोचन 'he who has three eyes, i e, Siva' दण्डहस्त 'a man who has a staff in his hand' ('a man carrying a staff'), त्यक्तनगर 'a person who has left the city

507 Bahuvrihi Compounds require to be resolved by means of relative clauses in which the relative pronoun appears in a case other than the nominative while the two or more members of the compound as a rule stand in the same case, generally the nominative case The examples given above are resolved as follows—पीतमम्बर यस्य स दीर्घौ बाहू यस्य स, वीरा पुरुषा यस्मिन् स देवदत्तो नाम यस्य स, चिन्ता पर

[1] अनेकमन्यपदार्थे—2 2 24

or a noun ending in अ, take the suffix क Thus—बहुनदीक '(a country, etc) in which there are many rivers', सपत्नीक '(a man) accompanied by his wife', मृतभर्तृका, 'a woman whose husband is dead' The same suffix क is taken either necessarily or optionally by many other Bahu vrihis Thus बहुमाल or बहुमालाक or बहुमालक 'one who has many garlands'

574 महत् used as the first member of a Bahuvrihi becomes महा Thus—महाबाहु one who has big arms'

575 सह used as the first member of a Bahu vrihi generally becomes स Thus—सपुत्र (or सह-पुत्र) 'one together with his son' But सह remains in benedictions—स्ति राज्ञे सहपुत्राय सहामात्याय

576 Some nouns undergo certain changes of form when used as the last members of Bahuvrihi Compounds The most important cases are as follow —

a अक्षि becomes अक्ष Thus—लोहितक्ष 'red eyed'

b गन्ध becomes गन्धि[1] after सु, सुरभि and similar words, provided the smell is inseparably connected with that of which it is predicated

[1] गन्धस्येदुत्पूतिसुसुरभिभ्यः—5 4 135

Thus उपदशा (from दशन्) 'about ten' (दशानां समीपे ये सन्ति ते उपदशा') , द्विवा (from द्वि and त्रि) 'two or three', आसप्तविंशा nearly twenty' (विंशतेरासन्ना) , त्रिचतुरा 'three or four'

b दक्षिणपूर्वा (Fem Sing) 'south east' and similar compounds केशाकेशि (Neut Indecl) 'Seizing each other by the hair', दण्डादण्डि (Neut Indecl) 'Beating each other with sticks,' are likewise classed as Bahuvrihis

572 When the first member of a compound is a feminine form derived from a corresponding masculine form by means of the suffix आ or ई, the masculine base is used provided the second member of the compound be a feminine form Thus—'रूपवती भार्या यस्य स ' is represented by the Bahuvrihi 'रूपवद्भार्य चित्रा गावो यस्य स ' by चित्रगु But on the other hand, गङ्गाभाय (where गङ्गा is not formed from a corresponding masculine) There are exceptions thus—कल्याणीप्रिय one to whom a virtuous woman is dear ब्राह्मणी भार्य one who has a Brāhmin woman for his wife', सुकेशीभार्य 'a man who has a woman with beautiful hair for his wife

573 Bahuvrihi Compounds, the last member of which is a feminine noun ending in ई or ऊ,

Dvandva Compounds,

द्वन्द्व-समास

577 *Dvandva Compounds consist of two or* more nouns which, if not compounded would be connected by च[1] ('and'), hence they may be called Copulative Compounds They are of two different kinds according as the objects denoted by the members of the compound are viewed as merely conjoined but fundamentally separate (इतरेतरद्वन्द्व), or as constituting an aggregate or complex, of which the members form parts only (समाहारद्वन्द्व)

In the former case the compound takes a dual or plural termination, according as the members are two or more, and the gender of the final noun is the gender of the whole Thus—रामलक्ष्मणौ 'Rāma and Laksmana', ब्राह्मणक्षत्रियविट्शूद्रा 'a Brāhmana a Ksattriya, a Vaisya and a Sūdra', कुक्कुटमयूर्यौ (Du Fem) 'a cock and a pea hen'

578 Samāhāra Dvandvas are singular and neuter

a In the case of words denoting limbs of the body, parts of an army, inanimate objects,

[1] चार्थे द्वन्द्व —2 2 29

Thus—सुगन्धि जलम् 'water having a sweet smell' and सुगन्ध आपणिक 'a shopkeeper dealing in perfumes'

c दन्त becomes दत् after सु, and after numerals, provided the compound is meant to indicate a certain age Thus—द्विदत् (Nom Masc द्विदन्, Fem द्विदती) 'having two teeth'

d धनुस becomes धन्वन्[1], thus शार्ङ्गधन्वन् (Nom न्वा) 'having a bow made of horn' (a name of Visnu)

e धर्म् becomes धर्मन् provided the former part of the compound consists of one word[2] only Thus—विदितधर्मन् 'one who knows the law'

f नासिका becomes नस Thus—उच्चनस 'high-nosed'

g पाद becomes पाद after numerals and सु, also in some other compounds Thus—द्विपाद 'biped व्याघ्रपाद 'having feet like a tiger'

h प्रजा and मेधा become प्रजस् and मेधस् after सु, दु and negative अ Thus—अप्रजस् (Nom Sing Mas. अप्रजा) 'without offspring'

---

[1] अनुदत्त—5 4 132 [2] कर्मणोऽण्यविशेषात्—5, 4 124

form Samāhāra Dvandvas only when in the plural Hence बदरं च आमलकं च forms बदरामलके (not कम्), रथिकाश्च अश्वारोहाश्च forms रथिकाश्वारोहौ (not हम्)

f अहोरात्र 'the period comprising a day and a night' is irregular in gender

579 There are special rules determining the order of words in Dvandva Compounds

a Words ending in इ or उ should be placed first Thus—हरिहरौ 'Hari and Hara'

b Words ending in अ and beginning with a vowel should be placed first[1] Thus—इन्द्राग्नी This rule prevails over Rule (*a*), hence इन्द्राग्नी 'Indra and Agni'

c Words that have fewer syllables should come first[2] Thus—शिवकेशवौ This rule prevails over (*a*) and (*b*), thus—वागग्नी 'Vāch and Agni'

d In general the more important word should be placed first, hence the higher caste, the elder brother, etc, have the first place Thus—युधिष्ठिरार्जुनौ

e In a number of cases the position is optional, thus—केशश्मश्रु or श्मश्रुकेशौ, धर्मार्थौ or

[1] अजाद्यदन्तम्—2 2 33.

[2] अल्पाच्तरम्—2 2, 34.

names of rivers of different gender, countries, insects, animals between which there is natural enmity, the Dvandva Compound has always the समाहार form Thus पाणिपादम् (पाणी च पादौ च) 'hands and feet' रथिकाश्वारोहम् (रथिकाश्च अश्वारोहाश्च) 'charioteers and horse men', गङ्गाशोणम् (गङ्गा च शोणश्च) 'the river Gangā and Soṇa' (but गङ्गायमुने) अहिनकुलम् (अहिश्च नकुलश्च) 'snake and ichneumon' (which are natural enemies)

b In certain other cases—as when names of trees, deer, grass, corn, condiments, beasts, birds are combined—the Samāhāra form is optional Thus—प्लक्षन्यग्रोधम् or प्लक्षन्यग्रोधा 'Plaksa and Nyagrodha trees', प्रोष्ठियवम् or प्रोष्ठियवा, दधिघृतम् or दधिघृते, गोमहिषम् or गोमहिषा

c Words of opposite meaning[1] (not qualifying things) also form समाहार compounds Thus—शीतोष्णम् 'hot and cold' But शीतोष्णे जले

d पूर्व and अपर, उत्तर and अधर form पूर्वापरम् or पूर्वापरे, अधरोत्तरम् or अधरोत्तरे

e Words denoting fruits, parts of army, herbs deer, birds, insects, corn or grass, however,

---

[1] विशेषणं विशेष्येण बहुलम्—2 1 57.

585 When the final letter of a समाहारद्वन्द्व is a letter of the च वर्ग or ट or य् or ह्, अ is added to it Thus—छत्रोपानहम् (छत्र + उपानह) 'umbrella and shoes'

Saha-supā Compounds

सह-सुपा समास

586 There are certain compounds which, under the rules as to the four special classes of compounds described so far, cannot be included in any of those classes Such compounds are viewed as 'mere compounds' or 'compounds in general,' and are termed सह सुपा Compounds The term explains itself as follows The phrase सुप् सह सुपा 'a word having a case termination joined with (another) word having a case termination' states the essential feature of most Samāsas (which consist of a combination of two case terminations, it having of course to be kept in mind that in the finished Samāsa the case termination of the first member is dropped) सह सुपा (short for सुप् सह सुपा) is, therefore, employed to denote words which are 'Compound in general' without belonging to a special class

यथधर्मौ यथार्थौ or यथंशब्दौ, यथाकामौ or यथंकामौ, गुणप्रधौ or वृद्धिगुणौ In other cases the position is contrary to the above rules thus—उलूखलम्, शूर्पाग्रम्, अग्निष्वयम्

580 When two nouns ending in ऋत्,[1] implying relationship, or connection by priestly functions, form a Dvandva, the ऋत् of the former is changed to आ Thus—मातापितरौ 'father and mother', होतापोतारौ 'the Hotṛi and Potṛi' —The same change takes place when a word implying relationship is compounded with पुत्र, thus—पितापुत्रौ

581 When the names of deities viewed as associated with each other[2] form Dvanda Compounds आ is generally substituted for the final vowel of the former member Thus—मित्रावरुणौ, अग्नीषोमौ

582 The इ of अग्नि, followed by सोम or मरुत् is lengthened—अग्नीषोमौ

583 Similarly, although with some irregularities—द्यावापृथिव्यौ (द्यौश्च पृथिवी च), द्यावाभूमी

584 जाया and पति form जायापती 'husband and wife', for which दम्पती may be substituted

---

[1] मातृपितृभ्यां स्वसा—6 3 26 [2] देवताद्वन्द्वे च—6 3 26

CHAPTER VIII

Secondary Suffixes

तद्धित

590 In Chapter V it was mentioned that nominal bases are formed from roots by means of primary suffixes (कृत्), *e g* कार्य्य and कारक from the root कृ Now, there is a further important class of suffixes by which new words are formed from nominal bases These suffixes are called तद्धित, or 'Secondary' suffixes

591 The Taddhita suffixes—of which there are many kinds—express various senses such as 'descended from,' 'produced by,' 'made of,' 'connected with,' 'proclaimed by,' etc Some of them produce changes in the words to which they are added Thus before the Taddhitas अ, य, इक, एय and others, the first vowel of the base generally takes Vriddhi, and certain terminations of the base are dropped Thus—

(*a*) वासुदेव 'the son of Vasudeva', औत्स 'a descendant of उत्स', औपगव 'a descendant of उपगु', ऐक्ष्वाक 'a descendant of इक्ष्वाकु', और्ण 'made of wool' from ऊर्णा, दैव 'belonging to the gods'

An example of this type of compounds is भूतपूर्व —पूर्व भूत 'what existed previously'

Ekaśesa

एकशेष

587 This term is applied in Sanskrit Grammar to cases where instead of a combination of several words having the same Prātipadika form, one word only is employed, the case termination of which indicates the number (dual or plural) Thus, on the Ekaśesa principle, the dual रामौ replaces रामश्च रामश्च the plural रामा replaces रामश्च रामश्च रामश्च

588 Where the Ekaśesa[1] represents words, having different genders but otherwise identical in form, the termination of the masculine gender is retained Thus—इमौ for इमौ च इमश्च ब्राह्मणौ for ब्राह्मणौ च ब्राह्मणश्च

589 The same principle is extended to some words dissimilar in form but akin in meaning Thus—भ्रातरौ is used for भ्राता च स्वसा च, पुत्रौ for पुत्रश्च दुहिता च, पितरौ for माता च पिता च (but also मातापितरौ) श्वशुरौ for श्वश्रूश्च श्वशुरश्च (but also श्वश्रूश्वशुरौ)

---

[1] पुमान् स्त्रिया—1 2. 67

CHAPTER VIII

Secondary Suffixes

तद्धित

590 In Chapter V it was mentioned that nominal bases are formed from roots by means of primary suffixes (कृत्) *e g*, कार्य्य and कारक from the root कृ Now, there is a further important class of suffixes by which new words are formed from nominal bases These suffixes are called तद्धित, or 'Secondary' suffixes

591 The Taddhita suffixes—of which there are many kinds—express various senses such as descended from,' 'produced by,' 'made of,' 'connected with,' 'proclaimed by,' etc Some of them produce changes in the words to which they are added Thus before the Taddhitas अ, य, ष्य, एय and others, the first vowel of the base generally takes Vṛiddhi, and certain terminations of the base are dropped Thus—

(*a*) वासुदेव 'the son of Vasudeva' पौत्र 'a descendant of पुत्र' पौरव 'a descendant of पुरु', ऐक्ष्वाक 'a descendant of इक्ष्वाकु', पौर्ण 'made of wool' from ऊर्णा, दैव 'belonging to the gods'

'divine,' from दैव, यज्ञ 'belonging to the summer,' from यज्ञ, सांवत्सर 'yearly,' from सवत्सर, पार्थिव 'lord of the earth' from पृथिवी, मौनम् silence from मुनि यौवनम 'youth,' from युवन्, सौहार्दम् friendship,' from सुहृद, चाक्षुष 'visible,' from चक्षुस् From व्याकरण there is formed वैया करण 'grammarian'

(b) दाक्षि the son of Daksa वैयासकि 'the son of Vyasa'

(c) वैनतेय 'the son of Vinata', भागिनेय 'the son of a sister' (भगिनी)

(d) राज्यम् kingdom' from राजन् गार्ग्य 'descended from Garga' दिव्य 'divine,' from देव —Without Vriddhi, दिव्य 'celestial,' from दिव, दन्त्य 'dental from दन्त, यशस्य 'glorious, from यशस्, सख्यम् 'friendship,' from सखि

592 Other Taddhitas of very frequent use before which the vowel of the base is not changed, are—

त्व and ता which form abstract nouns Thus from गो—गोत्व cowhood 'the class characteristics of a cow भौरुता or भोरुत्व 'cowardice,' from भीरु

593 इमन् which forms abstract nouns from adjectives denoting colour and some other adjectives Thus—शुक्लिमन् Masc (Nom Sing

शुक्लिमा) 'whiteness,' from शुक्ल, महिमन् 'greatness' from महत्

591 वत्, मत्, इन्, विन्, मिन्, which form possessive adjectives Thus—गुणवत् (Nom Sing Masc गुणवान्) 'possessing good qualities', विद्यावत् 'wise', ज्योतिष्मत् 'possessed of light', धनिन् 'wealthy,' from धन, यशस्विन् 'famous', वाग्मिन् 'eloquent' (from वाच्)

593 वत् (Indecl) forms adverbs denoting 'like' that to which वत् is added Thus ब्राह्मणवत् 'like a Brāhmaṇa'

596 मय *forms adjectives denoting* 'made of' or 'abounding in' that to which मय is added Thus—काष्ठमय 'made of wood', अन्नमय 'abounding in food'

597 तस् forms adverbs having the sense of an ablative Thus—आदितस् 'from the beginning', ग्रामत 'from the village', उभयतस् 'from both sides', सर्वतस् 'from all sides'

598 त्र forms adverbs having the sense of a locative Thus—सर्वत्र 'everywhere', अन्यत्र 'in other places'

इति शिवम्।

DHĀTUKŌSHA

धातुकोषः ।

साङ्केतिक-शब्दाः ।

भ्वा—Bhvādi अदा—Adādi जुहो—Juhotyādi
दिवा—Dibādi स्वा—Svādi तुदा—Tudādi रुधा—
Rudhadi तना—Tanādi क्रया—Kryādi चुरा—
Churādi P—Parasmaipada A—Ātmanepada
U—Ubhayapada Pre—Present—लट् Pot—
Potential—विधिलिङ Imp—Imperative—लोट्
Impf—Imperfect—लङ् Perf—Perfect—लिट्
Aor—Aorist—लुङ् Fu—Future—लृट् Per Fu—
Periphrastic Future—लुट् Con—Conditional—
लृङ् Ben—Benedictive—आशिषि लिङ् Pas—
Passive—कर्मणि Cau—Causative—णिजन्त Des-
Desiderative—सनन्त Fre—Frequentative—यङन्त
Kri—कृत्यप्रत्यय—Participles in तव्य, अनीय, य PP—
Past participle—निष्ठा -क्त IP—Indeclinable Past
participle—क्त्वा Inf—Infinitive—तुमुन् से—सेट्
धातु—Set Dhātu व—अनिट् धातु—Anit Dhātu
वे—सेट् धातु—Optionally Anit Dhatu

DHĀTUKŌSHA

अथ अकारादिवर्णक्रमेण धातुरूपाणि ।

अ

अञ्च्—भ्वा P से गति पूजनयो, to go, to worship Pre लट्—अञ्चति अञ्चसि अञ्चामि Pot विधिलिङ्—अञ्चेत् Imp लोट्—अञ्चतु Impf—लङ्—आञ्चत् Perf लिट—आनञ्च Aor लुङ्—आञ्चीत् Fu लृट—अञ्चिष्यति Per Fu लुट्—अञ्चिता Con लृङ्—आञ्चिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—अञ्चात् (may he worship) (does not lose its nasal when it means to worship) and अच्यात् (may he go) Pas कर्मणि—अञ्च्यते (he is honoured) and अच्यते (he is moved) Cau णिजन्त—अञ्चयति Des सनन्त—अञ्चिचिषति Kri ण्यत्—अञ्चितव्य PP निष्ठा—अञ्चित (worshipped), अक्त (moved) IP क्त्वा—अञ्चित्वा (having worshipped) अञ्चित्वा or अक्त्वा (having moved) Inf तुमुन्—अञ्चितुम्

अञ्ज्—रुधा P से व्यक्ति म्रक्षण कान्ति गतिषु, to distinguish, to anoint, to decorate, to go Pre लट्—अनक्ति, अङ्क्तः, अञ्जन्ति अनक्षि अनज्मि, अञ्ज्व, अञ्ज्म Pot विधिलिङ्—अञ्ज्यात् Imp. लोट्—अनक्तु अडग्धि अनजानि Impf लङ—आनक्

षाङ्क्षाम् Perf लिट—आनङ्क्ष, आनङ्क्षतु , आनङ्क्षिथ or आनङ्ख्य, आनञ्जयु , आनङ्क्ष आनङ्क्षिव or आनङ्ख्व Aor लुङ—आङ्क्षीत् Fu लृट्—अङ्क्षियति or अङ्क्ष्यति Per Fu लुट्—अङ्क्षिता or अङ्क्षा Con लृङ्—आङ्क्षियत् or आङ्क्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—अज्यात् Pas कर्मणि—अज्यते, Aor कर्मणि लुङ्—आङ्क्षि Cau णिजन्त—अञ्जयति, Aor णिच् लुङ्—आञ्जिजत् Des सनन्त—अञ्जिजिषति PP निष्ठा—अक्त 1P क्त्वा—अङ्क्षित्वा or अडक्त्वा or अक्त्वा Inf तुमुन्—अङ्क्षितुम् or अङ्क्तुम्

अट्—भ्वा P से गतौ, to roam Pre लट्—अटति Impf लङ्—आटत् Perf लिट्—आट Aor लुङ्—आटीत् Fu लृट्—अटिष्यति Con लृङ्—आटिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—अट्यात् Pas कर्मणि—अट्यते Cau णिजन्त—आटयति Des सनन्त—अटिटिषति Inf तुमुन्—अटितुम्

अण्—भ्वा P से शब्दे, to sound Pre लट्—अणति Perf लिट्—आण Aor लुङ्—आणीत् Fu लृट्—अणिष्यति Pas कर्मणि—अण्यते Cau णिजन्त—आणयति ते Des सनन्त—अणिणिषति PP निष्ठा—अणित Inf तुमुन्—अणितुम्

अण्—दिवा A. से प्राणने, to breathe, to live. Pre लट—अण्यते Perf लिट्—आणे Aor लुङ्—आणिष्ट Fu लृट—अणिष्यते Con लृङ्—आणिष्यत

Ben आशिषि लिङ्—अद्यासीष्ट Pas कर्मणि—अद्यते PP निष्ठा—अद्यित Inf तुमुन्—अद्यितम्

अद्—अदा P अ भक्षणे, to eat Pre लट्—अत्ति अत्तः, अदन्ति, अत्सि, अत्थः अत्थ अद्मि, अद्वः, अद्मः Pot विधिलिङ्—अद्यात् अद्याताम् अद्युः अद्याः, अद्यातम् अद्यात अद्याम् अद्याव Imp लोट्—अत्तु अद्धि अदानि Impf लङ्—आदत् आत्ताम् आदन्, आदः, आत्तम्, आत्त, आदम् आद्व, आद्म

Perf लिट्—अघास } अघसतु } अघसुः
आद } आदतु } आदुः
अघसिथ } अघसथुः } अघस }
आदिथ } आदथुः } आद }
अघास } अघसिव } अघसिम }
अघस } आदिव } आदिम }
आद }

Aor लुङ्—अघसत् अघसताम् अघसन्, अघसः, अघसतम् अघसत, अघसम्, अघसाव अघसाम Lu लृट्—अत्स्यति अत्स्यसि अत्स्यामि Per Fu लुट्—अत्ता अत्तासि, अत्तास्मि Con लृङ्—आत्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—अद्यात् अद्यास्ताम् अद्यासुः, अद्याः, अद्यासम् अद्यास्व, अद्यास्म Pas कर्मणि—अद्यते Cau णिजन्त—आदयति Aor णिच् लुङ्—आदिदत् Des सनन्त—जिघत्सति Kri त्यत्—अदनीय PP निष्ठा—जग्ध IP क्त्वा—जग्ध्वा Inf तुमुन्—अत्तुम्

अन्—अदा P से प्राणने, to breathe, to live Pre लट्—अनिति अनित, अनन्ति, अनिषि, अनिमि, अनिव Pot विधिलिङ—अन्यात्, अन्या, अन्याम् Imp लोट्—अनितु अनिताम्, अनन्तु, अनिहि, अनानि, अनाव Impf लङ्—आनोत् आनत् आनिताम्, आनन्, आनो आन आनम्, आनिव Perf लिट्—आन, आनिव, आन Aor लुङ—आनीत्, आनिष्टाम् Fu लृट—अनिष्यति Per Fu लुट्—अनिता Con लृङ्—आनिष्यत् Ben आशिषि लिङ—अन्यात्, अन्यास्ताम् अन्या, अन्यासम् Pas कर्मणि—अन्यते Aor कर्म लुङ—आनि Cau णिजन्त—आनयति, Aor णिच लुङ्—आनिनत् Des सनन्त—अनिनिषति PP निष्ठा—अनित Inf तुमुन्—अनितुम्

अय्—भ्वा A से गतौ, to go Pre लट—अयते Pot विधिलिङ—अयेत Imp लोट—अयताम् Impf लङ्—आयत Perf लिट्—अयांचक्रे, अयाम्बभूव अयामास Aor लुङ्—आयिष्ट Fu लृट—अयिष्यते Per Fu लुट—अयिता Con लृङ्—आयिष्यत Ben आशिषि लिङ्—अयिषीष्ट Pas कर्मणि—अय्यते, Aor कर्म लुङ्—आयि Cau णिजन्त—आययति—ते, Aor—णिच लुङ—आयियत् त Des सनन्त—अयियिषते

With परा it forms—परा+अय Pre लट्—पलायते (he flees) IP क्त्वा (ल्यप) पलाय्य Inf तुमुन्—पलायितुम्

Ben आशिषि लिङ्—अद्यासीष्ट Pas कर्मणि—अद्यते PP निष्ठा—अद्यित Inf तुमुन्—अद्यितुम्

अद्—अदा P अ भक्षणे, to eat Pre लट्—अत्ति अत्त अदन्ति, अत्सि, अत्थ, अत्थ अस्मि, अद्म, अद्म Pot विधिलिङ्—अद्यात् अद्याताम् अद्यु अद्या, अद्याम् अद्याव Imp लोट्—अत्तु अद्धि अदानि Impf लङ्—आदत् आत्ताम् आदन्, आद, आत्तम्, आत्त, आदम्, आद्व आद्म

Perf लिट्—जघास } जक्षतु } जक्षु }
आद } आदतु } आदु }
जघसिथ } जक्षथु } जक्ष }
आदिथ } आदथु } आद }
जघास } जक्षिव } जक्षिम }
जघस } आदिव } आदिम }
आद }

Aor सुङ्—अघसत् अघसताम् अघसन् अघसः, अघसतम्, अघसत, अघसम् अघसाव, अघसाम Fu लृट्—अत्स्यति अत्स्यसि अत्स्यामि Per Fu लृट्—अत्ता अत्तासि अत्तास्मि Con लृङ्—आत्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—अद्यात् अद्यास्ताम् अद्यासु, अद्याः, अद्यास्तम् अद्यास्त अद्यास्म Pas कर्मणि—अद्यते, Cau णिजन्त—आदयति Aor णिच् लुङ्—आदिदत् Des सन्नन्त—जिघत्सति Kri कृत्य—अदनीय PP निष्ठा—जग्ध IP क्त्वा—जग्ध्वा Inf तुमुन्—अत्तुम्

अन्—अदा P से प्राणने, to breathe, to live Pre लट्—अनिति अनित, अनन्ति, अनिषि, अनिमि, अनिव Pot विधिलिङ—अन्यात्, अन्या, अन्याम् Imp लोट्—अनितु अनिताम्, अनन्तु, अनिहि, अनानि, अनाव Impf लङ्—आनोत् आनत्, आनिताम्, आनन्, आनो आन आनम्, आनिव Perf लिट्—आन, आनिव, आन Aor लुङ्—आनीत्, आनिष्टाम् Fu लृट्—अनिष्यति Per Fu लुट्—अनिता Con लृङ्—आनिष्यत् Ben आशिषि लिङ—अन्यात्, अन्यास्ताम् अन्या, अन्यासम् Pas कर्मणि—अन्यते Aor कर्म लुङ—आनि Cau णिजन्त—आनयति, Aor णिच लुङ्—आनिनत् Des सनन्त—अनिनिषति PP निष्ठा—अनित Inf तुमुन्—अनितुम्

अय्—भ्वा A से गतौ, to go Pre लट्—अयते Pot विधिलिङ—अयेत Imp लोट—अयताम् Impf लङ्—आयत Perf लिट्—अयांचक्रे, अयाम्बभूव अयामास Aor लुङ्—आयिष्ट Fu लृट—अयिष्यते Per Fu लुट—अयिता Con लृङ्—आयिष्यत Ben आशिषि लिङ्—अयिषीष्ट Pas कर्मणि—अय्यते, Aor कर्म लुङ्—आयि Cau णिजन्त—आययति—ते, Aor—णिच लुङ्—आयियत् त Des सनन्त—अयियिषते

With परा it forms—परा+अय Pre लट—पलायते (he flees) IP क्त्वा (ल्यप्) पलाय्य Inf तुमुन्—पलायितुम्

अर्च्—भ्वा P से पूजायाम् to worship Pre लट्—अर्चति Pot विधिलिङ्—अर्चेत् Imp लोट्—अर्चतु Impf लङ्—आर्चत् Perf लिट्—आनर्च Aor लुङ्—आर्चीत्, आर्चिष्टाम् Fu लृट्—अर्चिष्यति Per Fu लुट्—अर्चिता Con लृङ्—आर्चिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—अर्च्यात् Pas कर्मणि—अर्च्यते Aor कर्म लुङ्—आर्चि Cau णिजन्त—अर्चयति—ते Aor णिच् लुङ्—आर्चिचत्—त Des सनन्त—अर्चिचिषति Kri ल्यप्—अर्चनीय, अर्चितव्य PP निष्ठा—अर्चित IP क्त्वा—अर्चित्वा Inf तुमुन्—अर्चितुम्

अर्च्—चुरा U म पूजायाम् to worship अकाद् या णिच् णिजन्तात् कर्तृगामिक्रियाफले आत्मनेपदम् Pre लट्—अर्चयति ते अर्चति Pot विधिलिङ्—अर्चयेत् त Imp लोट्—अर्चयतु ताम् Impf लङ्—आर्चयत् त Perf लिट्—अर्चयाम् बभूव आस चकार चक्रे Aor लुङ्—आर्चिचत् त Ben आशिषि लिङ्—अर्च्यात्, अर्चयिषीष्ट Pas कर्मणि—अर्च्यते Des सनन्त—अर्चिचयिषति—ते Kri ल्यप्—अर्चयितव्य IP क्त्वा—अर्चयित्वा Inf तुमुन्—अर्चयितुम्

अर्ज्—भ्वा P से अर्जने, to procure Pre लट्—अर्जति Perf लिट्—आनर्ज Aor लुङ्—आर्जीत् Per Fu लुट्—अर्जिता Ben आशिषि लिङ्—अर्ज्यात् Pas कर्मणि—अर्ज्यते Cau णिजन्त—अर्जयति ते Aor

णिच् लुङ्—आर्जिजत्-त Des सनन्त—अर्जिजियति Kri क्त्वा—अर्जितव्यः, अर्जनीय Inf तुमुन्—अर्जितुम्

अर्थ्—(अदन्त) चुरा A से उपयाच्ञायाम्, to beg, to request Pre लट्—अर्थयते Perf लिट्—अर्थयाम् बभूव आस चक्रे Aor लुङ्—आर्तथत Per Fu लुट्—अर्थयिता Ben आशिषि लिङ्—अर्थयिषीष्ट Pas कर्मणि—अर्थ्यते Cau णिजन्त—अर्थयते The usual form of Pre Plu प्रार्थयन्ति (प्रार्थना कुर्वन्ति, तत् करोतीति णिच्) Inf तुमुन्—अर्थयितुम्

अर्द्—भ्वा P से गतौ याचने पीडने च, to go, to beg, to pain Pre लट्—अर्दति Pot विधिलिङ् अर्दैत् Impf लङ्—आर्दत् Perf लिट्—आनर्द Aor लुङ—आर्दीत् Per Fu लुट्—अर्दिता Ben आशिषि लिङ्—अर्द्यात् Pas कर्मणि—अर्द्यते, Aor कर्म लुङ्—आर्दि Cau णिजन्त—अर्दयति-ते Aor णिच् लुङ्—आर्दिदत् Des सनन्त—अर्दिदिषति 1P निष्ठा—अर्दित अभ्यर्द (सनिकृष्टे), अन्यत्र, अभ्यर्दितो ह्यपत्य श्रीतेन Inf तुमुन्—अदितुम् चुरादिरुभयपदी हिंसाय वर्त्तते Pre लट्—अर्दयति-ते, अर्दति-ते

अर्ह्—भ्वा P से पूजायाम्, to worship, योग्यतायाम्, to deserve Pre लट्—अर्हति Perf लिट्—आनर्ह Aor लुङ्—आर्हीत् Per Fu लुट्—अर्हिता Ben आशिषि लिङ्—अर्ह्यात् Pas कर्मणि—अर्ह्यते

Cau क्षिपयति—अक्षेपयति Aor क्षिप् लुङ्—अक्षिपत् Des सिसृक्षति—असिक्षिपति Ger क्षिप्य—अक्षिप्त्वा Inf क्षेप्तुम्—अक्षिप्तुम्

अव्—भा P से रक्षण प्रीति अवगति &c., to protect, to please, to know (and a variety of other meanings) Pre भवति—अवति Imp भवतु—अवतु Perf बभूव—बभाव Aor अभूत्—अवीत् Per Fu भविता—अविता Ben भूयात्—अव्यात् Pas कर्मणि—अव्यते Cau भावयति—अवयति Aor अभूवत्—अवीवियत् Des बुभूषति—अविविषति PP भूत—ऊत Inf भवितुम्—अवितुम्

अश्—ला A वे व्याप्तौ सघाते च, to pervade, to crowd

Pre लट्—	अश्नुते	अश्नुवाते,	अश्नुवते
	अश्नुषे	अश्नुवाथे,	अश्नुध्वे
	अश्नुवे,	अश्नुवहे,	अश्नुमहे
Pot विधिलिङ्—	अश्नुवीत,	अश्नुवीयाताम्,	अश्नुवीरन्
	अश्नुवीथा,	अश्नुवीयाथाम्	अश्नुवीध्वम्
	अश्नुवीय	अश्नुवीवहि,	अश्नुवीमहि-
Imp लोट्—	अश्नुताम्,	अश्नुवाताम्	अश्नुवताम्
	अश्नुष्व	अश्नुवाथाम्,	अश्नुध्वम्
	अश्नवै,	अश्नवावहै,	अश्नवामहै

Impf लङ्—	आप्नुत	आप्नुथा		आप्नुवि
Perf लिट्—	आनशे	आनप्राते		आनशिरे
	आनशिषे आनक्षे	आनप्राथे		आनशिध्वे आनड्ढ्वे
	आनशे	आनशिवहे आनध्वहे		आनशिमहे आनध्महे
Aor लुङ्—	आशिष्ट आष्ट	आशिषाताम् आक्षाताम्		आशिषत आक्षत
	आशिष्ठा आष्ठा	आशिषाथाम् आक्षाथाम्		आशिड्ढ्वम् आग्ध्वम्
	आशिषि आक्षि	आशिष्वहि आक्ष्वहि		आशिष्महि आक्ष्महि

Fu लृट्—अशिष्यते, अक्ष्यते Per Fu लुट्—अशिता, अष्टा Con लृङ्—आशिष्यत, आक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—अशिषीष्ट, अक्षीष्ट Pas कर्मणि—अश्यते, Aor कर्म लुङ—आशि Cau णिजन्त—आशयति Aor णिच् लुङ्—आशिशत् Des सनन्त—अशिशिषते Kri ऋत्य—अशनीय PP निष्ठा—अष्ट IP क्त्वा—अशित्वा, अष्ट्वा Inf तुमुन्—अशितुम्, अष्टुम्

अश्—व्याप्तौ P से भोजने to eat. Pre लट्—अश्नाति, अश्नीत, अश्नन्ति अश्नासि, अश्नीथ अश्नीथ अश्नामि अश्नीव, अश्नीम Pot विधिलिङ—अश्नीयात

अग्नीयाताम् अग्नीयु अग्नीया, अग्नीयातम्, अग्नीयात अग्नीयाम् अग्नीयाव, अग्नीयाम Imp लोट्—अग्नात् अग्नीताम्, अग्नन्तु अग्नाः, अग्नीतम् अग्नीत अग्नानि, अग्नाव, अग्नाम Impf लङ्—आग्नात् आग्नीताम्, आग्नन् आग्नाः आग्नीतम् आग्नीत आग्नाम्, आग्नीव, आग्नीम Perf लिट्—आग, आगतु, आगु आगिथ, आगथु आग आग आगिव, आगिम Aor लुट्—आग्नीत् आग्निष्टाम्, आग्निषु आग्नीः, आग्निष्टम्, आग्निष्ट आग्नियम्, आग्निष्व, आग्निष्म Fu लृट्—अग्निष्यति अग्निष्यसि अग्निष्यामि Per Fu लुट्—अग्नितारौ अग्नितारौसि अग्नितास्मि Con लृङ्—आग्निष्यत् Ben आशीर्लिङ्—अग्न्यात् अग्न्यास्ताम् अग्न्यासम् Pas कर्मणि—अग्न्यते, Aor कर्मणि लुङ्—आग्नि Cau णिजन्त—आगयति, Aor णिच लुङ्—आग्निगत् Des सनन्त—अग्निग्निषति Kri. त्यप्—अग्नितव्यम्, अग्नीयम् PP निष्ठा—अग्नित IP क्त्वा—अग्नित्वा ल्यप्—प्राग्य Inf तुमुन्—आगतुम्

अस्—भदा P से भुवि to be अकर्मक Pre लट्—अस्ति, स्तः सन्ति असि, स्थः, स्थ अस्मि, स्वः, स्मः Pot विधिलिङ्—स्यात् स्याताम्, स्युः स्याः, स्यातम्, स्यात स्याम्, स्याव, स्याम Imp लोट्—अस्तु, स्ताम्, सन्तु एधि, स्तम् स्त असानि, असाव, असाम Impf लङ—आसीत्, आस्ताम्, आसन् आसीः, आस्तम्, आस्त आसम्, आस्व, आस्म Perf लिट्—बभूव (लट् विधिलिङ् लोट् लङभिन्ने आर्धधातुके प्रत्यये परे असधातो

स्यति भूरादेशो भवति) Aor लुङ—अभूत् Fu लृट्—भविष्यति Por Fu लुट—भविता Con लृङ्—अभविष्यत् Ben आशिषि लिङ्—भूयात् Pas कर्मणि—भूयते मास * भूयते भवता मासम् (भावे) Aor कर्म लुङ्—अभावि Cau णिजन्त—भावयति Aor णिच् लुङ्—अबीभवत् Des सनन्त—बुभूषति Kri क्रत्य—भवितव्य PP निष्ठा—भूत IP क्त्वा—भूत्वा Inf तुमुन्—भवितुम्

* अकर्मकधातुभिर्योगे देश्य काल भाव गन्तव्याध्ववाचकानां शब्दानां कर्मसंज्ञा इति

अस्—दिवा P से क्षेपणे, to throw Pre लट्—अस्यति Pot विधिलिङ्—अस्येत् Imp लोट्—अस्यतु Impf लङ्—आस्यत् Perf लिट्—आस, आसिथ, आस Aor लुङ—आस्यत् आस्य आस्यम् Fu लृट्—असिष्यति Por Fu लुट—असिता Con लृङ्—आसिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—अस्यात् Pas कर्मणि—अस्यते, Aor कर्म लुङ—आसि Cau णिजन्त—आसयति Aor णिच् लुङ्—आसिसत् Des सनन्त—असिसिषति PP निष्ठा—अस्त IP क्त्वा—असित्वा, अस्त्वा Inf तुमुन्—असितुम्

आ

✓आप्—स्वा P अ व्याप्तौ, to pervade, to obtain Pre लट्—आप्नोति आप्नुत, आप्नुवन्ति आप्नोषि, आप्नुथ, आप्नुथ आप्नोमि, आप्नुव, आप्नुम Pot विधि लिङ्—आप्नुयात् आप्नुया आप्नुयाम् Imp लोट्—आप्नोतु आप्नुहि आप्नवानि Impf लङ्—आप्नोत् आप्नो आप्नवम् Perf लिट्—आप आपिथ आप, आपिव Aor लुङ्—आपत् आप आपम् Fu लृट्—आप्स्यति Per Fu लृट्—आप्ता आप्तारौ आप्तारस्मि Con लृङ—आप्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—आप्यात् आप्या आप्यासम् Pas कर्मणि—आप्यते Cau णिजन्त—आपयति Aor, णिच् लुङ्—आपिपत् Des सनन्त—ईप्सति PP निष्ठा—आप्त IP क्त्वा—आप्त्वा Inf तुमुन्—आप्तुम्

✓आस्—अदा A से उपवेशने to sit Pre लट्—आस्ते आसाते, आसते आस्से, आसाथे, आध्वे आसे, आस्वहे, आस्महे Pot विधिलिङ—आसीत आसीयाताम् आसीरन् आसीथा आसीयाथाम्, आसीवहि Imp लोट्—आस्ताम् आसस्व आसै Impf लङ्—आस्त आस्था आसि Perf लिट्—आसाचक्रे—आस—बभूव Aor लुङ—आसिष्ट आसिष्ठा आसिषि Per Fu लुट्—आसिता आसितारौ आसितास्मि Con लृङ्—आसिष्यत Ben आशिषि लिङ्—आसिषीष्ट आसिषीष्ठा आसिषीय Pas कर्मणि—आस्यते

मास देवदत्तेन भावे—आस्यते मास देवदत्तेन Cau. णिजन्त—आसयति मास देवदत्तम् Aor णिच् लुङ्—आसिसत् Des सनन्त—आसिसिषते PP निष्ठा—आसित Inf तुमुन्—आसितुम्

इ—भ्वा P अ गतौ, to go Pre लट्—अयति अयसि अयामि Pot विधिलिङ—अयेत्, अयेयु (3rd Plu) अये अयेयम् Imp लोट्—अयतु अय अयानि Impf लङ्—आयत् आय आयम् Perf लिट्—इयाय, इयतु, इयु इययिथ—इयेथ, इयथु, इय इयाय—इयय, इयिव, इयिम Aor लुङ्—ऐषीत् ऐषी ऐषम् Fu लृट्—एष्यति Per Fu एता Con लृङ्—ऐष्यत् Ben आशिषि लिङ्—ईयात् ईया ईयासम् Pas कर्मणि—ईयते Cau णिजन्त—आययति Aor णिच् लुङ्—आयियत् Des सनन्त—इयिषति PP निष्ठा—इत IP आ (ल्यप्)—प्रेत्य Inf तुमुन्—एतुम्

"उदयति दिननाथे याति शीताभ्रशस्तम्"
"उदयति यदि भानु पश्चिमे दिग्विभागे"

इ (इण्)—अदा P अ गतौ, to go Pre लट्—एति, इत, यन्ति एषि, इथ, इथ एमि, इव, इम Pot विधिलिङ्—इयात् इया इयाम् Imp लोट्—एतु, इताम् यन्तु इहि, इतम्, इत अयानि, अयाव, अयाम Impf लङ्—ऐत्, ऐताम् आयन् ऐ, ऐतम्, ऐत आयम्, ऐव, ऐम Perf लिट्—इयाय, ईयतु, ईयु इययिथ—इयेथ, ईयथु, ईय इयाय—इयय, ईयिव, ईयिम Aor लुङ—अगात् अगाताम् अगु अगा, अगातम्, अगात अगाम्, अगाव, अगाम Fu लृट्—एष्यति एष्यसि एष्यामि Per Fu लुट्—एता एतासि एतास्मि Con लृङ—ऐष्यत् ऐष्य ऐष्यम् Ben आशिषि लिङ्—ईयात् ईया ईयासम् but—निर् + ईयात् = निरियात् Pas कर्मणि—ईयते, Aor कर्म लुङ्—अगायि Cau णिजन्त—अबोधयत्—गमयति बोधनार्थे—प्रति + आययति = प्रत्याययति Aor णिच् लुङ—अजीगमत्, प्रत्याययत् Des सनन्त—अबोधने—जिगमिषति बोधने—प्रतीषियति PP निष्ठा—इत IP क्त्वा—प्र + इत्वा = प्रेत्य Inf तुमुन्—एतुम्

इ (इङ्) अदा A. अ (अय नित्यमधिपूर्वं This verb is always used with अधि, in the sense of reading) अध्ययने, to read, to study Pre लट्—अधीते, अधीयाते, अधीयते अधीषे, अधीयाथे, अधीध्वे अधीये अधीवहे, अधीमहे Pot विधिलिङ—अधीयीत, अधीयीयाताम्, अधीयीरन् अधीयीथा, अधीयीयाथाम्, अधीयीध्वम् अधीयीय अधीयीवहि, अधीयीमहि Imp. लोट्—अधीताम्, अधीयाताम् अधीयताम् अधीष्व अधी-

याथाम्, अधीध्वम् अध्यये, अध्यायावहे, अध्यायामहे Impf लङ्—अध्यैत, अध्यैयाताम्, अध्यैयत अध्यैथा, अध्यैयाथाम् अध्यैध्वम् अध्यैयि, अध्यैवहि, अध्यैमहि Perf लिट—अधिजगे, अधिजगाते, अधिजगिरे अधिजगिषे, अधिजगाथे, अधिजगिध्वे अधिजगे, अधिजगिवहे, अधिजगिमहे

Aor लुङ्—अध्यैष्ट } अध्यैषाताम् } अध्यैषत }
अध्यगीष्ट } अध्यगीषाताम् } अध्यगीषत }

अध्यैष्ठाः } अध्यैषाथाम् } अध्यैढ्वम् }
अध्यगोष्ठा } अध्यगीषाथाम् } अध्यगोढ्वम् }

अध्यैषि } अध्यैष्वहि } अध्यैष्महि }
अध्यगीषि } अध्यगीष्वहि } अध्यगीष्महि }

Fu लृट्—अध्येष्यते, अध्येष्यसे अध्येष्ये Per Fu लुट्—अध्येता अध्येतासे अध्येताहे

Con लृङ्—अध्यैष्यत } अध्यैष्येताम् } अध्यैष्यन्त }
अध्यगीष्यत } अध्यगीष्येताम् } अध्यगीष्यन्त }

अध्यैष्यथाः } अध्यैष्येथाम् } अध्यैष्यध्वम् }
अध्यगीष्यथाः } अध्यगीष्येथाम् } अध्यगीष्यध्वम् }

अध्यैष्ये } अध्यैष्यावहि } अध्यैष्यामहि }
अध्यगीष्ये } अध्यगीष्यावहि } अध्यगीष्यामहि }

Ben आशिषि लिङ्—अध्येषीष्ट अध्येषीयास्ताम्, अध्येषीरन् अध्येषीष्ठाः अध्येषीढ्वम् अध्येषीय, अध्ये-

धीयहि अध्येषीमहि P'rs कर्मणि—अधीयते, Aor कर्मणि लुङ्- अध्यायि, अध्यगायि Cau णिजन्त—अध्यापयति, Aor णिच लुङ—अध्यापिपत् अध्यजीगपत् Des सनन्त—अधिजिगांसते PP निष्ठा—अधीत II' क्त्वा—अधीत्य Inf तुमुन्—अध्येतुम् 'रामादधीतसन्देश' इति भविष्ययोगे पञ्चमी चिन्त्या

इन्ध् (सि इन्धी)—इधा A. वे दीप्तौ, to shine, to kindle Pre लट्—इन्धे इन्त्से इन्धे Pot. विधि लिङ्—इन्धीत इन्धीथा इन्धीय Imp लोट्—इन्धाम् इन्त्स्व इन्धै Impf लङ्—ऐन्ध ऐन्धा ऐन्धि Perf लिट्—इन्धां चक्रे इन्धां चक्राथे इन्धां चक्रे Aor लुङ्—ऐन्धिष्ट, ऐन्धिषाताम् ऐन्धिषत Fu लुट्—इन्धिष्यते इन्धिष्यसे इन्धिष्ये Per Fu लुट्—इन्धिता इन्धितासे इन्धिताहे Con लृङ—ऐन्धिष्यत Ben आशिषि लिङ्—इन्धिषीष्ट Pas कर्मणि—इध्यते Cau णिजन्त—इन्धयति, Aor णिच् लुङ्—ऐन्दिधत् Des सनन्त—इन्दिधिषते PP निष्ठा—इद्ध Inf तुमुन्—इन्धितुम्

इष्—दिवा P से गतौ to go Pre लट्—इष्यति इष्यसि इष्यामि Pot विधिलिङ—इष्येत् इष्ये इष्येयम् Imp लोट्—इष्यतु इष्य इष्याणि Impf लङ्- ऐष्यत् ऐष्य ऐष्यम् Perf लिट्—इयेष, इषतु इयेषिथ इयेष ईषिव Aor लुङ्—ऐषीत् ऐषिष्टाम्, ऐषिषु ऐषी ऐषिष्टम् ऐषिष्व Fu लुट्—एषिष्यति Per Fu एषिता एषितासि एषिताऽस्मि Con लृङ—ऐषिष्यत् ऐषिष्य

ऐषिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—इष्यात्, इष्यास्ताम् Des सनन्त—एषिषिषति PP निष्ठा—इषित IP क्त्वा—एषित्वा Inf तुमुन्—एषितुम्

✓इष्—तुदा P से तादौ वे (इच्छार्थेभ्यो धातुभ्यो वर्त्तमानकाले विभाषा लिङ् लटौ स्त) इच्छायाम्, to wish Pre वर्त्तमानकाले—लट्, लिङ्—

लट्—इच्छति / लिङ्—इच्छेत्	इच्छतः / इच्छेताम्	इच्छन्ति / इच्छेयुः
इच्छसि / इच्छेः	इच्छथः / इच्छेतम्	इच्छथ / इच्छेत
इच्छामि / इच्छेयम्	इच्छावः / इच्छेव	इच्छामः / इच्छेम

Pot लिङ्—इच्छेत् इच्छेः इच्छेयम् Imp लोट्—इच्छतु इच्छ इच्छानि Impf लङ्—ऐच्छत् ऐच्छताम्, ऐच्छन् ऐच्छः ऐच्छतम्, ऐच्छत ऐच्छम् ऐच्छाव, ऐच्छाम Perf लिट्—इयेष, इषतुः इषुः इयेषिथ इषथुः, इष इयेष, इषिव इषिम Aor लुङ्—ऐषीत् ऐषीः ऐषिषम् Fu लृट्—एषिष्यति एषिष्यामि एषिष्यामि Per Fu एषिता—एष्टा Con लृङ्—ऐषिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—इष्यात् Pas कर्मणि—इष्यते, Aor कर्म लुङ्—ऐषि Cau णिजन्त—एषयति Aor णिच् लुङ्—ऐषिषत् Des सनन्त—एषिषिषति PP निष्ठा—इष्ट IP क्त्वा—एषित्वा, इष्ट्वा Inf तुमुन्—एषितुम् एष्टुम्

ईक्ष्

ईक्ष्—भ्वा A से दर्शने to look at, to see Pr लट्—ईक्षते ईक्षसे, ईक्षेथे ईक्षे, ईक्षावहे Pot विधिलिङ्—ईक्षेत ईक्षेयाताम्, ईक्षेरन् ईक्षेथा ईक्षेथ ईक्षेयवहि Imp लोट्—ईक्षताम्, ईक्षेताम्, ईक्षन्ताम् ईक्षस्व ईक्ष ईक्षावहै Impf लङ्—ऐक्षत, ऐक्षेताम्, ऐक्षन्त ऐक्षथ ऐक्षेथाम् ऐक्षे, ऐक्षावहि Perf लिट्—ईक्षा चक्रे, ईक्ष मास ईक्षाबभूव Aor लुङ—ऐक्षिष्ट, ऐक्षिषाता ऐक्षिषत ऐक्षिष्ठा, ऐक्षिषाथाम्, ऐक्षिध्वम् ऐक्षिषि ऐ ष्वहि, ऐक्षिष्महि Fu लृट्—ईक्षिष्यते, ईक्षिष्यन्ते F Fu लुट्—ईक्षिता, ईक्षितारौ, ईक्षितार Con लृङ् ऐक्षिष्यत Ben आशिषि लिङ्—ईक्षिषीष्ट, ईक्षिषीयास्ता ईक्षिषीरन् ईक्षिषीष्ठा ईक्षिषीय Pas कर्मणि—ईक्ष Aor कर्म लुङ्—ऐक्षि Cau णिजन्त—ईक्षयति A णिच् लुङ्—ऐचिक्षत् त Des सनन्त—ईक्षिक्षिषते K कृत्य—ईक्षितव्यम ईक्षणीयम् PP निष्ठा—ईक्षित I क्त्वा—ईक्षित्वा Inf तुमुन्—ईक्षितुम्

ईड्—अदा A से स्तुतौ, to praise Pre लट् ईट्टे, ईडाते, ईडते ईडिषे ईडाथे, ईडिध्वे ईडे ईड्व ईडमहे Pot विधिलिङ्—ईडीत, ईडीयाताम्, ईडीर ईडीथा ईडीय ईडीवहि Imp लोट्—ईट्टाम ईडि ईडिध्वम् ईडै, ईडावहै Impf लङ्—ऐट्ट ऐडाताम् ऐट्ट ऐडढम् ऐडि, ऐड्वहि Perf लिट्—ईडा चक्रे—बभू

आस Aor लुङ्—ऐडिट, ऐडिषाताम्, ऐडिषत ऐडिष्ठा ऐडिषि, ऐडिष्वहि Fu लृट्—ईडिष्यते Per Fu लुट्—ईडिता, ईडितासे, ईडिताहे Con लृङ्—ऐडिष्यत Ben आशिषि लिङ्—ईडिषीष्ट, ईडिषीयास्ताम्, ईडिषीरन् ईडिषीष्ठा ईडिषीय Pas कर्मणि—ईड्यते Aor कर्म लुङ्—ऐडि Cau णिजन्त—ईडयति—ते Aor णिच लुङ्—ऐडिडत् त Des सनन्त—ईडिडिषते PP निष्ठा—ईडित IP क्त्वा—ईडित्वा Inf तुमुन्—ईडितुम्

ईर्—अदा A. से गतौ कम्पने च, to go, to shake Pre लट्—ईर्ते, ईराते, ईरते ईर्षे ईराथे ईर्ध्वे, ईवहे Pot विधिलिङ्—ईरीत ईरीया ईरीय Imp लोट्—ईर्ताम् ईष्व, ईर्वै Impf लङ्—ऐर्त ऐर्था ऐरि Perf लिट्—ईरा चक्रे Aor लुङ्—ऐरिष्ट ऐरिष्ठा, ऐरिध्वम्, ऐरिढ्वम् ऐरिषि Fu लृट्—ईरिष्यते Per Fu लुट्—ईरिता ईरितासे ईरिताहे Con लृङ्—ऐरिष्यत Ben आशिषि लिङ—ईरिषीष्ट ईरिषीष्ठा ईरिषीय Pas कर्मणि—ईर्यते Aor कर्म लुङ्—ऐरि Cau णिजन्त—ईरयति Aor णिच् लुङ्—ऐरिरत् Des सनन्त—ईरिरिषते PP निष्ठा—ईर्ण Inf तुमुन्—ईरितुम्

ईर्—चुरा U से (अधाद् वा णिच्, णिजन्तात् कर्तृ-गामिक्रियाफले आत्मनेपदम्) क्षेपे, to move, to throw Pre लट्—ईरयति-ते, ईरति Pot विधिलिङ्—ईर-येत्-त, ईरेत् Imp लोट्—ईरयतु ताम् ईरतु Impf लङ्—ऐरयत्-त, ऐरत Perf लिट्—ईरयाञ्चकार चक्रे

इराञ्चकार Aor लुङ्—ऐरित्-स, ऐरीत् ऐरिर, ऐरिरया, ऐरो ऐरिवम्, ऐरिर, ऐरियम् 1 u लुट्—इरयिष्यति—त, ईरिष्यति Per 1 u लुट्—इरयिता, इरिता Ben आशिषि लिङ्—इरयात्, इरयिषीष्ट Pas कर्मणि—इर्य्यत Des सनन्त—ईरिरियति—ते PP निष्ठा—इरित. Inf तुमुन्—इरयितुम्—इरितुम्

इर्ष्य्—भ्वा P से इर्ष्यायाम् to envy Pre लट्—इर्ष्यति Pot विधिलिङ्—इर्ष्यत् Imp लोट—इर्ष्यतु Impf लङ्—ऐर्ष्यत्, Perf लिट—इर्ष्याञ्चकार Aor लुङ्—ऐर्ष्यीत् ऐर्षी ऐर्षिषम् 1 u लुट्—ईर्षिष्यति Per 1 u लुट्—इर्षिता, इर्षितारौ Ben आशिषि लिङ—इर्षात् Pas कर्मणि—ईर्ष्यते Aor कर्म लुङ्—ऐर्षि Cau णिजन्त—इर्ष्ययति Aor णिच् लुङ—ऐर्षिषत् ऐर्ष्ययत् (इर्ष्यतेरटतोयस्य इति वक्तव्यम्) (some sa) ऐर्षिषत् ऐर्ष्ययत्) Des सनन्त—इर्षियिषति इर्षिविषति PP निष्ठा—इर्षित Inf तुमुन्—ईर्षितुम्

इह्—भ्वा A. से चेष्टायाम्, to aim Pre लट्—इहते Pot विधिलिङ्—इहेत इहेया इहेय Imp लोट्—इहताम् इहस्व इहै Impf लङ्—ऐहत ऐहथा ऐहे Perf लिट—इहांचक्रे Aor लुङ्—ऐहिष्ट ऐहिष्ठा ऐहिषि Tu लुट्—ईहिष्यते Per Tu लुट्—इहिता इहितारौ, इहितार. इहितासे, इहितासाथे, ईहिताध्वे इहिताहे इहितास्वहे, इहितास्महे Ben आशिषि लिङ्—इहिषीष्ट इहिषीष्ठा इहिषीय Pas कर्मणि—

ईक्षते, Aor कर्म लुङ—ऐक्षि Cau णिजन्त—ईक्षयति ते Aor णिच् लुङ्—ऐजिक्षत् त Des सनन्त—ईजिक्षिषते Kri क्त्वा—ईक्षनीयम् Inf तुमुन्—ईक्षितुम्

उ

उञ्छ्—(उञ्छि)—भ्वा and तुदा P वे उञ्छे, to glean "उञ्छ' कणश आदान कणिशाद्यर्जन शिलम्"

Pre लट्—उञ्छति Pot विधिलिङ्—उञ्छेत् Imp लोट्—उञ्छतु—Impf लङ्—औञ्छत् Perf लिट्—उञ्छा चकार Aor लुङ्—औञ्छीत् औञ्छी औञ्छिषम् Fu लृट्—उञ्छिष्यति Per Fu लुट—उञ्छिता Ben आशिषि लिङ्—उञ्छ्यात् उञ्छ्या उञ्छ्यासम् Pas कर्मणि—उञ्छ्यते Aor कर्म लुङ्—औञ्छि Cau णिजन्त—उञ्छयति Aor णिच् लुङ्—औञ्चिच्छत् Des सनन्त—उञ्चिच्छिषति Kri क्त्वा—उञ्छितव्यम् PP निष्ठा—उञ्छित IP क्त्वा—उञ्छित्वा—Inf तुमुन्—उञ्छितुम्

उन्द्—(उन्दी)—रुधा P वे क्लेदने, to wet, to moisten Pre लट्—उनत्ति उनत्सि उनद्मि Pot

विधिलिङ्—उन्द्यात् Imp लोट्—उनत्तु उन्द्धि उनदानि Impf लङ्—औनत्, औन्ताम्, औन्दन् औन—औनत्, औन्तम् औनदम् Perf लिट्—उन्दां चकार Aor लुङ्—औन्दीत्, औन्दिष्टाम् Fu लृट्—उन्दिष्यति Per Fu. लुट्—उन्दिता Ben आशिषि लिङ्—उद्यात् उद्यास्ताम्, उद्यासु Pas कर्मणि—उद्यते Cau णिजन्त—उन्द्यति, Aor णिच् लुङ्—औन्दिदत् Des सनन्त—उन्दिदिषति PP निष्ठा—उन्नम् उक्तम् IP क्त्वा—उन्दित्वा Inf तुमुन्—उन्दितुम्

उष्—ञ्ना P से दाहे, to burn. Pre लट्—ओषति Pot विधिलिङ्—ओषेत् Imp लोट—ओषतु Impf लङ—औषत् Perf लिट्—ओषाञ्चकार, ओषाञ्च क्रतु, ओषाञ्चक्रु &c अथवा, उवोष, ऊषतु, ऊषु उवोषिथ, ऊषथु, ऊष उवोष, ऊषिव, ऊषिम Aor लुङ्—औषीत् Per Fu लुट्—ओषिता Ben आशिषि लिङ्—उष्यात् Pas कर्मणि—उष्यते Cau णिजन्त— ओषयति Aor णिच् लुङ्—ओषिषत् Des सनन्त—ओषिषिषति PP निष्ठा—ओषित, ऊषित IP क्त्वा—ओषित्वा Inf तुमुन्—ओषितुम्

ऋट

ऋट—भ्वा P अ (स्ये सनि च परे इट्) गति प्रापणयो,
to go, to get

Pre लट्—ऋच्छति ऋच्छसि ऋच्छामि Pot. विधिलिङ्—ऋच्छेत् Imp लोट्—ऋच्छतु

Impf लङ्—	आर्च्छत्	आर्च्छं	आर्च्छम्
Perf लिट्—	आर	आरतु	आरु
	आरिथ	आरथु	आर
	आर	आरिव	आरिम
Aor लुङ्—	आर्षीत्	आर्ष्टाम्	आर्षं
	आर्षीः	आर्ष्टम	आर्ष्ट
	आर्षम्	आर्ष्व	आर्ष्म
Fu लृट्—	अरिष्यति	अरिष्यसि	अरिष्यामि
Per Fu. -लुट्	अर्त्ता	अर्त्तारौ	अर्त्तारः
Con लृङ—	आरिष्यत्	आरिष्य	आरिष्यम्

Ben आशिषि लिङ्—अर्यात् Pas कर्मणि—अर्यते Aor कर्म लुङ्—आरि Cau णिजन्त—अर्पयति, Aor णिच् लुङ्—आर्पिपत् Des सनन्त—अरिरिषति Fre यङन्त—अरायते PP निष्ठा—ऋणम् ऋतम् IP क्त्वा—ऋत्वा Inf तुमुन्—अर्तुम्

ऋध्—दिवा P से हुद्धौ, to prosper, to please Pre लट्—ऋध्यति Pot विधिलिङ्—ऋध्येत् Imp लोट्—ऋध्यतु Impf लङ्—आर्ध्यत् Perf लिट्—आनर्ध आनृधतु, आनृधु आनर्धिथ आनर्ध, आनृधिव, आनृधिम Aor लुङ्—आर्धत् Fu लृट्—अर्धिष्यति Per Fu लुट्—अर्धिता Con लृङ्—आर्धिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—ऋध्यात् Pas कर्मणि—ऋध्यते Cau. णिजन्त—अर्धयति, Aor णिच लुङ्—आर्दिधत् Des सनन्त—अर्दिधिषति र्द्धित्सति PP निष्ठा—ऋद्ध IP. क्त्वा—ऋद्ध्वा, अर्धित्वा Inf तुमुन्—अर्धितुम्

ए

एध्—भ्वा A. से हुद्धौ, to grow, to prosper

Pre	लट्—	एधते	एधेते	एधन्ते
		एधसे	एधेथे	एधध्वे
		एधे	एधावहे	एधामहे
Pot	विधिलिङ्—	एधेत	एधेयाताम्	एधेरन्
		एधेथा	एधेयाथाम्	एधेध्वम्
		एधेय	एधेवहि	एधेमहि

Imp लोट्—	एधताम्	एधेताम्	एधन्ताम
	एधस्व	एधेथाम्	एधध्वम
	एधै	एधावहै	एधामहै
Impf लङ्—	ऐधत	ऐधेताम्	ऐधन्त
	ऐधथा	ऐधेथाम्	ऐधध्वम
	ऐधे	ऐधावहि	ऐधामहि
Perf लिट्—	एधांचक्रे	एधांचक्राते	एधांचक्रिरे
	एधाचक्रषे	एधाचक्राथे	एधाचक्रढ्वे
	एधाचक्रे	एधाचक्रवहे	एधांचक्रमहे

एवम्, एधामास, एधां बभूव इत्यादि

Aor लुङ्—	ऐधिष्ट	ऐधिषाताम्	ऐधिषत
	ऐधिष्ठा	ऐधिषाथाम्	ऐधिध्वम्
	ऐधिषि	ऐधिष्वहि	ऐधिष्महि
Fu लृट—	एधिष्यते	एधिष्यसे	एधिष्ये
Per Fu लुट्—	एधिता	एधितारौ	एधितार
	एधितासे	एधितासाथे	एधिताध्वे
	एधिताहे	एधितास्वहे	एधितास्महे
Con लृङ्—	ऐधिष्यत	ऐधिष्यथा	ऐधिष्ये

Ben. आशिषि	एधिषीष्ट	एधिषीयास्ताम्	एधिषीरन्
लिङ्—	एधिषीष्ठा	एधिषीयास्थाम्	एधिषीध्वम्
	एधिषीय	एधिषीवहि	एधिषीमहि

Pas कर्मणि—एध्यते Aor कर्म लुङ्—ऐधि Cau. णिजन्त—एधयति Aor णिच् लुङ्—ऐदिधत् मा भवानि-

1

दिधत् Des सनन्त—एदिधिषते PP निष्ठा—एधित IP क्त्वा—एधित्वा Inf तुमुन्—एधितुम्

कष

कष्—भ्वा P से गर्ब्दे, to sound. Pre लट्—कषति Pot विधिलिङ्—कषेत् Imp लोट्—कषतु Impf लङ्—अकषत् Perf लिट्—चकाष Aor लुङ्—अकाषीत् अकषीत् Fu लृट्—कषिष्यति Per-Fu लुट—कषिता Con लृङ्—अकषिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—कष्यात् Pas कर्मणि—कष्यते Cau णिजन्त—कषयति काषयति Aor णिच् लुङ्—अचीकषत्—अचकाषत् Des सनन्त—चिकषिषति Fre यङन्त—चकष्यते PP निष्ठा—कषित IP क्त्वा—कषित्वा Inf तुमुन्—कषितुम एकनेत्र निमीलनार्थक चुरादि कषते काषयति काष्यते इत्यादि

✓कथ—(अदन्त)—चुरा उ से वाक्यप्रबन्धे, to tell Pre लट्—कथयति-ते Pot विधिलिङ्—कथयेत्-त Imp लोट्—कथयतु ताम Impf लङ्—अकथयत् त Perf लिट्—कथया चकार—बभूव-आस-चक्रे Aor लुङ्—अचचकायत्-त Fu लृट—कथयिष्यति ते, Per

Fu लुट्—कथयिता Con लङ्—अकथयिष्यत्-त Ben आशिषि लिङ्—कथ्यात्-कथयिषीष्ट Pas कर्मणि—कथ्यते Cau णिजन्त—कथयति-ते, Aor णिच् लुङ्—अचकथत्-त Des सनन्त—चिकथयिषति-ते Fre यङन्त—चकथ्यते Kri कृत्य—कथयितव्य PP निष्ठा—कथित IP क्त्वा—कथयित्वा Inf तुमुन्—कथयितुम्

कम्—भ्वा A. से कान्तौ, to love, to desire

Pre लट्—	कामयते	कामयेते	कामयन्ते
	कामयसे	कामयेथे	कामयध्वे
	कामये	कामयावहे	कामयामहे
Pot विधिलिङ्	कामयेत	कामयेयाताम्	कामयेरन्
	कामयेथा	कामयेयाथाम्	कामयेध्वम्
	कामयेय	कामयेवहि	कामयेमहि
Imp लोट्—	कामयताम्	कामयस्व	कामयै
Impf लङ्—	अकामयत	अकामयथा	अकामये
Perf लिट्—	कामया चक्रे आस बभूव, चकमे		
	कामयाचक्रपे-आसिय, बभूविय चकमिपे		
	कामर्या-चक्रे-आस-बभूव-चकमे		

Aor लुङ्—	अचीकमत / अचकमत	अचोकमेताम् / अचकमेताम्	अचीकमन्त / अचकमन्त
	अचोकमथा / अचकमथा	अचीकमेथाम् / अचकमेथाम्	अचोकमध्वम् / अचकमध्वम्
	अचीकमे / अचकमे	अचीकमावहि / अचकमावहि	अचोकमामहि / अचकमामहि

Fu लुट्—कामयिष्यते कमिष्यते कामयिष्यसे-कमिष्यसे कामयिष्ये कमिष्ये Per Fu लुट्—कामयिता-कमिता कामयितासे कमितासे कामयिताहे कमिताहे Con लुङ्—अकामयिष्यत अकमिष्यत अकामयिष्यथा-अकमिष्यथा अकामयिष्ये—अकमिष्ये Ben आशिषि लिङ्—कामयिषीष्ट कमिषीष्ट कामयिषीष्ठा कमिषीष्ठा, कामयिषीय कमिषीय Pas कर्मणि—काम्यते कम्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अकामि Cau णिजन्त—कामयति ते Des सनन्त—चिकामयिषते चिकमिषते Fre यङन्त—चङ्क्म्यते Kri कृत्य—कमनीयम् PP निष्ठा—कान्त IP क्त्वा—कामयित्वा कमित्वा काम्त्वा Inf तुमुन्—कामयितुम्-कमितुम्

काङ्क्ष् (काङ्क्षि)—भ्वा P से काङ्क्षायाम्, to desire, to wish Pre लट्—काङ्क्षति Pot विधिलिङ्—काङ्क्षेत् Imp लोट्—काङ्क्षतु Impf लङ्—अकाङ्क्षत् Perf. लिट्—चकाङ्क्ष Aor लुङ्—अकाङ्क्षीत् Fu लुट्—काङ्क्षिष्यति Per Fu लुट—काङ्क्षिता Con लृङ्—अकाङ्क्षिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—काङ्क्षात् Pas कर्मणि—काङ्क्ष्यते, Aor कर्म लुङ्—अकाङ्क्षि Cau णिजन्त—काङ्क्षयति, Aor णिच् लुङ्—अचकाङ्क्षत् Des सनन्त—चिकाङ्क्षिषति Fre यङन्त—चाकाङ्क्ष्यते Kri कृत्य—काङ्क्षणीयम् PP निष्ठा—काङ्क्षित Inf तुमुन्—काङ्क्षितुम्

कित्—भ्वा P से रोगापनयने, to cure नित्यसन्नन्तोऽयम् अस्य सनोऽनार्धधातुकत्वान्नेट्, नापि गुण Pre लट्—चिकित्सति Pot विधिलिङ्—चिकित्सेत् Imp लोट्—

चिकित्सतु Impf लङ्—अचिकित्सत् Perf लिट्—चिकित्साचकार Aor लुङ्—अचिकित्सीत् Fu लृट—चिकित्सिष्यति PorFu लुट्—चिकित्सिता Con लृङ्—अचिकित्सिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—चिकित्स्यात् Pas कर्मणि—चिकित्स्यते Cau णिजन्त—चिकित्सयति Des सनन्त—चिकित्सिषति PP निष्ठा—चिकित्सित Inf तुमुन्—चिकित्सितुम्

कित्धातोर्व्याधिप्रतिकारे नियहेऽपनयने नाशने सभये चार्थे सन् अन्यार्थे न सन् यथा, कित् -भ्वा P अ इच्छायाम्, निवासे, to desire, to live Pre लट—केतति Perf लिट—चिकेत Aor लुङ्—अकेतीत् Cau णिजन्त—केतयति, Aor णिच् लुङ्—अचीकितत् Des सनन्त—चिकितसति

✓कुप्—दिवा P से क्रोधे, to be angry Pre लट्—कुप्यति Pot विधिलिङ्—कुप्येत् Imp लोट्—कुप्यतु Impf—लङ्—अकुप्यत् Perf लिट्—चुकोप Aor लुङ्—अकुपत् Fu लृट्—कोपिष्यति Per Fu लुट्—कोपिता Con लृङ्—अकोपिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—कुप्यात् Pas कर्मणि—कुप्यते Cau णिजन्त—कोपयति, Aor णिच् लुङ्—अचूकुपत् Des सनन्त—चुकुपिषति—चुकोपिषति PP निष्ठा—कुपित IP क्त्वा—कुपित्वा—कोपित्वा Inf तुमुन्—कोपितुम्

कूज्—भ्वा P से अव्यक्तशब्दे, to make any inarticulate sound, to coo Pre लट्—कूजति Pot विधिलिङ्—कूजेत् Imp. लोट्—कूजतु Impf लङ्—

पक्कृत् Perf लिट्—चुकृव Aor लुङ्—अकृषीत् Fu लृट्—कृतिष्यति Per Fu लुट—कृतिता Con. लृङ्—अकृतिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—कृषीष्ट Pas. कर्मणि—क्रियते Aor कर्मणि लुङ्—अकृषि Cau. णिजन्त—कारयति Aor णिच् लुङ्—अचीकरत् Des सनन्त—चिकीर्षति Fre यङन्त—चाकरीति PP निष्ठा—कृत IP त्वा—कृत्वा Inf तुमुन्—कर्तुम्

✓कृ—तना U ष करणे, to do

परस्मैपद

Pre	वट्—	करोति	कुरुतः	कुर्वन्ति
		करोषि	कुरुथः	कुरुथ
		करोमि	कुर्वः	कुर्मः
Pot	विधि लिङ्—	कुर्यात्	कुर्याताम्	कुर्युः
		कुर्याः	कुर्यातम्	कुर्यात
		कुर्याम्	कुर्याव	कुर्याम
Imp	लोट्—	करोतु	कुरुताम्	कुर्वन्तु
		कुरु	कुरुतम्	कुरुत
		करवाणि	करवाव	करवाम
Impf	लुङ्—	अकरोत्	अकुरुताम्	अकुर्वन्
		अकरोः	अकुरुतम्	अकुरुत
		अकरवम्	अकुर्व	अकुर्म

Perf लिट्—	चकार	चक्रतु	चक्रु
	चकर्थ	चक्रथु	चक्र
	चकार, चकर	चक्रव	चक्रम
Aor लुङ्—	अकार्षीत्	अकार्ष्टाम्	अकार्षुः
	अकार्षीः	अकार्ष्टम्	अकार्ष्ट
	अकार्षम्	अकार्ष्व	अकार्ष्म
Fu लृट्—	करिष्यति	करिष्यतः	करिष्यन्ति
	करिष्यसि	करिष्यथः	करिष्यथ
	करिष्यामि	करिष्यावः	करिष्यामः
Per Fu लुट्—	कर्त्ता	कर्त्तारौ	कर्त्तारः
	कर्त्तासि	कर्त्तास्थः	कर्त्तास्थ
	कर्त्तास्मि	कर्त्तास्वः	कर्त्तास्मः
Con लृङ्—	अकरिष्यत्	अकरिष्यताम्	अकरिष्यन्
	अकरिष्यः	अकरिष्यतम्	अकरिष्यत
	अकरिष्यम्	अकरिष्याव	अकरिष्याम
Ben आशिषि लिङ्—	क्रियात्	क्रियास्ताम्	क्रियासुः
	क्रियाः	क्रियास्तम्	क्रियास्त
	क्रियासम्	क्रियास्व	क्रियास्म

Pas कर्मणि—क्रियते, Aor कर्मणि लुङ्—अकारि Cau णिजन्त—कारयति (कारयति कटं देवदत्तं देवदत्तेन वा यज्ञदत्तः), Aor णिच् लुङ्—अचीकरत् Des—सनन्त—चिकीर्षति Fre यङन्त—चेक्रीयते

आत्मनेपद

Pre लट्—	कुरुते	कुर्वाते	कुर्वते
	कुरुषे	कुर्वाथे	कुरुध्वे
	कुर्वे	कुर्वहे	कुर्महे
Pot विधिलिङ्—	कुर्वीत	कुर्वीयाताम्	कुर्वीरन्
	कुर्वीथा	कुर्वीयाथाम्	कुर्वीध्वम्
	कुर्वीय	कुर्वीवहि	कुर्वीमहि
Imp लोट्—	कुरुताम	कुर्वाताम्	कुर्वताम्
	कुरुष्व	कुर्वायाम	कुरुध्वम्
	करवै	करवावहै	करवामहै
Impf लङ्—	अकुरुत	अकुर्वाताम्	अकुर्वत
	अकुरुथा	अकुर्वाथाम्	अकुरुध्वम्
	अकुर्वि	अकुर्वहि	अकुर्महि
Perf लिट्—	चक्रे	चक्राते	चक्रिरे
	चकृषे	चक्राथे	चकृढ्वे
	चक्रे	चकृवहे	चकृमहे
Aor लुङ्—	अकृत	अकृषाताम	अकृषत
	अकृथा	अकृषाथाम्	अकृढ्वम्
	अकृषि	अकृष्वहि	अकृष्महि
Fu लृट्—	करिष्यते	करिष्येते	करिष्यन्ते
	करिष्यसे	करिष्येथे	करिष्यध्वे
	करिष्ये	करिष्यावहे	करिष्यामहे
Per Fu लुट्—	कर्त्ता	कर्त्तारा	कर्त्तार
	कर्त्तासे	कर्त्तासाथे	कर्त्ताध्वे
	कर्त्ताहे	कर्त्तास्वहे	कर्त्तास्महे

Con लृङ्—	अकरिष्यत	अकरिष्येताम्	अकरिष्यन्त
	अकरिष्यथा	अकरिष्येथाम्	अकरिष्यध्वम्
	अकरिष्ये	अकरिष्यावहि	अकरिष्यामहि
Ben आशिषि लिङ्	कृषीष्ट	कृषीयास्ताम्	कृषीरन्
	कृषीष्ठा	कृषीयास्थाम्	कृषीढ्वम्
	कृषीय	कृषीवहि	कृषीमहि

Pas कर्मणि—क्रियते, Aor कर्मणि लुङ्—अकारि Cau णिजन्त—कारयति ते, Aor णिच लुङ्—अचीकरत् त Des सनन्त—चिकीर्षति-ते Fre यङन्त—चेक्रीयते Kri. कृत्य—कर्त्तव्य करणीय PP निष्ठा—कृत IP क्त्वा—कृत्वा Inf तुमुन्—कर्त्तुम्

सम् + कृ = सत्करोति अलंकरोतीत्यर्थं भूषणार्थे सम वाये च सम्-परि-उपेभ्य कृधातो कात्पूर्वं सुट्-(स्) समवाय = समुदाय यथा—परि + कृ = परिष्करोति उप + कृ = उपस्कुरुते Perf लिट्—सचस्कार, सचस्करतु, सचस्करुः सचस्कर्थ सचस्करिथ सचस्करिव Aor लुङ्—समस्कृत Ben आशिषि लिङ्—सस्कियात् सस्कृषीष्ट भूषणार्थादन्यत्रापि सुट् (स्) भवति यथा—तद्धरये समस्कुरुत इति 'सस्कृत मचा' इति

कृत्—तुदा P से छेदने, to cut Pre लट—कृन्तति Pot विधिलिङ्—कृन्तेत् Imp लोट्—कृन्ततु Impf लङ्—अकृन्तत् Perf लिट्—चकर्त्त, चकृततु, चकृतुः चकर्तिथ, चकृतथु, चकृत चकर्त्त, चकृतिव, चकृतिम Aor लुङ्—अकर्त्तीत् अकर्त्तिष्टाम् अकर्त्तिषुः Fu लृट्—

कर्स्यति—कर्त्तिष्यति Per Fu स्रुट्—कर्त्तिता Con. लृङ्—अकर्स्यत् अकर्तिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—क्रियात् Pas कर्मणि—क्रियते, Aor कर्मणि लुङ्—अकर्त्ति Cau. णिजन्त—कर्त्तयति, Aor णिच् लुङ्—अचकर्त्तत् अचीक्षतत् Des सनन्त—चिक्रसति चिकर्त्तिषति Fre यङन्त—चरीक्रत्यते Kri क्रत्य—कर्त्तितव्य PP निष्ठा—क्रत्त · IP क्त्वा—कर्त्तित्वा Inf तुमुन्—कर्त्तितुम्

क्रप्—भ्वा A वे सामर्थ्य, to be able

Pre लट्—	कल्पते	कल्पेते	कल्पन्ते
	कल्पसे	कल्पेथे	कल्पध्वे
	कल्पे	कल्पावहे	कल्पामहे
Pot विधिलिङ्—	कल्पेत	कल्पेथा	कल्पेय
Imp लोट्—	कल्पताम्	कल्पस्व	कल्पै
Impf लङ्—	अकल्पत	अकल्पेताम्	अकल्पन्त
	अकल्पथा	अकल्पेथाम्	अकल्पध्वम्
	अकल्पे	अकल्पावहि	अकल्पामहि
Perf लिट्—	चक्रृपे	चक्रृपाते	चक्रृपिरे
	चक्रृपिषे / चक्रृपे	चक्रृपाथे	चक्रृपिध्वे / चक्रृढ्वे
	चक्रृपे	चक्रृपिवहे / चक्रृप्वहे	चक्रृपिमहे / चक्रृप्महे

आत्मनेपद

Aor लुङ्—	अकल्पिष्ठ / अक्रृप्त	अकल्पिषाताम् / अक्रृप्साताम्	अकल्पिषत / अक्रृप्सत

अकल्पिष्टा / अकृपूथा	अकल्पिषाथाम् / अकृप्साथाम्	अकल्पिध्वम् / अकृढ्वम्
अकल्पिषि / अकृप्सि	अकल्पिष्वहि / अकृप्स्वहि	अकल्पिष्महि / अकृप्स्महि

परस्मैपद

अकृपत्	अकृपताम्	अकृपन्
अकृप	अकृपतम्	अकृपत
अकृपम्	अकृपाव	अकृपाम

ऋप् धातोरात्मनेपद वा स्याद् लुङि, परस्मैपदे चेरङ

आत्मनेपद

Fu लट्—

कल्पिष्यते / कल्प्स्यते	कल्पिष्येते / कल्प्स्येते	कल्पिष्यन्ते / कल्प्स्यन्ते
कल्पिष्यसे / कल्प्स्यसे	कल्पिष्येथे / कल्प्स्येथे	कल्पिष्यध्वे / कल्प्स्यध्वे
कल्पिष्ये / कल्प्स्ये	कल्पिष्यावहे / कल्प्स्यावहे	कल्पिष्यामहे / कल्प्स्यामहे

परस्मैपद

Fu लट्— कल्प्स्यति कल्प्स्यत कल्प्स्यन्ति
कल्प्स्यसि कल्प्स्यथ कल्प्स्यथ
कल्प्स्यामि कल्प्स्याव कल्प्स्याम

ऋप धातोरात्मनेपद वा स्यात् स्ये सनि लुटि च परे, परस्मैपदे न इट्

आत्मनेपद

Per Fu लुट्- { कल्पिता / कल्पूता } { कल्पितारौ / कल्पूतारौ } { कल्पितारः / कल्पूतारः }

{ कल्पितासे / कल्पूतासे } { कल्पितासाथे / कल्पूसाथे } { कल्पिताध्वे / कल्पूताध्वे }

{ कल्पिताहे / कल्पूताहे } { कल्पितास्वहे / कल्पूतास्वहे } { कल्पिताम्हे / कल्पूताम्हे }

परस्मैपद

Per Fu लुट्— कल्पूता कल्पूतारौ कल्पूतारः

कल्पूतासि कल्पूतास्थ कल्पूतास्थ

कल्पूतास्मि कल्पूतास्व कल्पूतास्म

आत्मनेपद

Con लृङ्— { अकल्पिष्यत / अकल्पूस्यत } { अकल्पिष्येताम् / अकल्पूस्येताम् } { अकल्पिष्यन्त / अकल्पूस्यन्त }

{ अकल्पिष्यथा / अकल्पूस्यथा } { अकल्पिष्येथाम् / अकल्पूस्येथाम् } { अकल्पिष्यध्वम् / अकल्पूस्यध्वम् }

{ अकल्पिष्ये / अकल्पूस्ये } { अकल्पिष्यावहि / अकल्पूस्यावहि } { अकल्पिष्यामहि / अकल्पूस्यामहि }

परस्मैपद

Con लृङ्— अकल्पूस्यत् अकल्पूस्यताम् अकल्पूस्यन्

अकल्पूस्यः अकल्पूस्यतम् अकल्पूस्यत

अकल्पूस्यम् अकल्पूस्याव अकल्पूस्याम

Bon आशिषि	कल्पिषीष्ट	कल्पिषीयास्ताम्	कल्पिषीरन्
लिङ्—	कृषीष्ट	कृषीयास्ताम्	कृषीरन्
	कल्पिषीष्ठा	कल्पिषीयास्थाम्	कल्पिषीध्वम्
	कृषीष्ठा	कृषीयास्थाम्	कृषीध्वम्
	कल्पिषीय	कल्पिषीवहि	कल्पिषीमहि
	कृषीय	कृषीवहि	कृषीमहि

Pas, कर्मणि—क्रियते, Aor कर्मणि लुङ्—अकल्पि Cau णिजन्त—कल्पयति-ते Aor णिच् लुङ्—अचकल्पत् अचीकृपत्-त Des सनन्त—चिकल्पिषते चिक्लृप्सते चिक्लृप्सति Fre यङन्त—चलीकृप्यते Krt कृत्य—कल्पितव्य, कल्पनीय. PP निष्ठा—क्लृप्त IP क्त्वा—कल्पित्वा -कृप्त्वा Inf तुमुन्—कल्पितुम् क्लृप्तुम्

क्लृप्—भ्वा P अ विलेखने, to furrow, to draw, to pull, to drag along, to plough Pre लट्—कर्षति (कर्षति शाखां ग्रामम्, द्विकर्मकोऽयम्)

Pot विधिलिङ—कर्षेत् Imp लोट्—कर्षतु Impf लङ्—अकर्षत् Perf लिट्—चकर्ष, चक्लृपतु, चक्लृषु चकर्षिथ चक्लृपिव

Aor लुङ्—	अक्राक्षीत्	अकार्ष्टाम्	अकार्षुः
3rd Pers	अक्राक्षीत्	अक्राष्टाम्	अक्राक्षुः
प्रथम पुरुष	अक्लप्त्	अक्लप्तताम	अक्लप्सत
2nd Pers	अकार्क्षीः	अकार्ष्टम्	अकार्ष्ट
मध्यम पुरुष	अक्राक्षीः	अक्राष्टम्	अक्राष्ट
	अक्लप्थाः	अक्लप्तम्	अक्लप्त

1st Pers	अकार्षम्	अकार्ष्व	अकार्ष्म
उत्तमपुरुष	अकार्षम्	अकार्ष्व	अकार्ष्म
	अकार्षम्	अकार्ष्व	अकार्ष्म

Fu लट्—करिष्यति—क्रष्यति Per Fu लुट्—कर्ता क्रष्टा Con लृङ्—अकरिष्यत् अक्रष्यत् Ben आशिषि-लिङ्—क्रषीष्ट Pas कर्मणि—क्रष्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अकर्षि Cau णिच्—कर्षयति, Aor णिच् लुङ्—अचीक्रपत् अचकर्षत् (कर्षयति शाखां परशुं देवदत्तं यज्ञदत्त) Des सनन्त—चिक्रक्षति Fre यङन्त—चरी क्रष्यते Kri क्रत्य—कर्षणीय PP निष्ठा—क्रष्ट IP क्त्वा—क्रष्ट्वा Inf तुमुन्—कर्ष्टुम् क्रष्टुम् कर्ष्टुं शाखाम् क्रष्ट शाखाम्

क्रप्—तुदा U अ विलेखने, to furrow, to plough Pre लट्—क्रपति क्रपते Pot विधिलिङ्—क्रपेत्—क्रपेत Imp लोट्—क्रपतु क्रपताम् Impf लङ्—अक्रपत् अक्रपत Perf लिट—चक्रर्प चक्रपे चकर्पिथ चक्रपिषे Aor लुङ्—(परस्मैपद) अक्राप्सीत् अकार्प्सीत्, अक्रप्त इत्यादि पूर्ववत्, आत्मनेपदे रूपं यथा—

3rd Pers	अक्रष्ट	अक्रप्साताम्	अक्रप्सत
प्रथम पुरुष	अक्रप्त	अक्रप्साताम्	अक्रप्सत
2nd Pers	अक्रप्ठा	अक्रप्साथाम्	अक्रड्ढम
मध्यम पुरुष	अक्रप्सथा	अक्रप्साथाम्	अक्रप्ध्वम्
1st Pers	अक्रक्षि	अक्रप्स्वहि	अक्रप्स्महि
उत्तम पुरुष	अक्रप्सि	अक्रप्स्वहि	अक्रप्स्महि

Fu स्यट्—क्रक्ष्यति कर्क्ष्यति क्रक्ष्यते कर्क्ष्यते

Per Fu लुट्—क्रष्टा—कर्ष्टा क्रष्टासि—कर्ष्टासि, क्रष्टासे कर्ष्टासे क्रष्टास्मि कर्ष्टास्मि, क्रष्टाहे—कर्ष्टाहे

Con लृङ्—अक्रक्ष्यत्—अकर्क्ष्यँस् अक्रक्ष्यत—अकर्क्ष्यत

Ben आशिषि लिङ्—क्रक्षीष्ट Pas कर्मणि—क्रक्ष्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अकर्षि Cau णिजन्त—कर्षयति-ते, Aor णिच् लुङ्—अचकर्षत् अचीक्रषत् Des सनन्त—चिक्रक्षति-ते Fre यङन्त—चरीक्रष्यते Kri क्रत्य—कर्षणीय PP निष्ठा—क्रष्ट IP क्त्वा—क्रष्ट्वा Inf तुमुन्—क्रष्टुम् कर्ष्टुम्

कॄ—तुदा P से विक्षेपे, to scatter Pre लट्—किरति किरसि किरामि Pot विधिलिङ—किरेत् किरे किरेयम् Imp लोट्—किरतु किर किराणि Impf लङ्—अकिरत् अकिर अकिरम् Perf लिट्—

चकार	चक्रतु	चक्रु
चकर्थ	चक्रथु	चक्र
चकार	चकृव	चकृम
चकर		

Aor लुङ्— अकारीत् अकारिष्टाम् अकारिषु
अकारीः अकारिष्टम् अकारिष्ट
अकारिषम् अकारिष्व अकारिष्म

Fu स्यट्—करिष्यति करीष्यति Per Fu लुट्—करिता करीता Con लृङ्—अकरिष्यत् अकरीष्यत् Ben आशिषि लिङ्—कीर्यात् Pas कर्मणि—कीर्यते Aor Cau णिजन्त—कारयति Aor

णिच-सुट् पचीकरत् Des सनन्त—चिकरिषति चिकरी-षति चिकीर्षति Ire यङन्त—चेकीर्यते Kri कृत्य—करणीय: PP निष्ठा—कीर्ण IP क्त्वा—कीर्त्वा

After उप and प्रति कृ धातो ईदनादि भिंनादि च ककारात् प्राक् म् उपस्करोति and प्रतिष्करोति After अप कृ धातो ह्यं श्रोविक्ता कुलायकारेषु अपँपु ककारात् प्राक् म् अप + कृ + लट् = अपस्करते अपष्करते हयो ह्यट अपस्करते वा आध्वर्यौ

किरतौ लवने च उपस्कारे काश्मीरका सुमल्लि, (विक्षिप्य सुनन्तीत्यर्थ)

उपस्कर अंय—उपस्कर (अयमनमवस्कर) रथाङ्गे—अपस्कर अङ्गुनौ अपि विष्किर विकिर

क्रन्द् (क्रदि)—भ्वा P से आह्वाने, to call, रोदने च, to cry Pre लट्—क्रन्दति Pot विधिलिङ्—क्रन्देत् Imp लोट्—क्रन्दतु Impf लङ्—अक्रन्दत् Perf लिट्—चक्रन्द Aor लुङ्—अक्रन्दीत् Fu लृट्—क्रन्दिष्यति Per Fu लुट—क्रन्दिता Con लृङ्—अक्रन्दिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—क्रन्द्यात् Pas कर्मणि—क्रन्द्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अक्रन्दि Cau णिजन्त—क्रन्दयति (क्रन्दयति पुत्रं देवदत्तेन) Des सनन्त—चिक्रन्दि-षति Ire यङन्त—चाक्रन्द्यते PP निष्ठा—क्रन्दित IP क्त्वा—क्रन्दित्वा Inf तुमुन्—क्रन्दितुम्

क्रम्—भ्वा P से (आत्मनेपदे तु अनिट्) पादविक्षेपे, to stride, to walk, to step उपसर्ग विहीन क्रमधातु उभयपदी परस्मैपदे गितिपरि क्रम् धातोरुपधादीर्घो भवति

परस्मैपद

Pre लट्— { क्रामति / क्राम्यति } { क्रामत / क्राम्यत } { क्रामन्ति / क्राम्यन्ति }

{ क्रामसि / क्राम्यसि } { क्रामथ / क्राम्यथ } { क्रामथ / क्राम्यथ }

{ क्रामामि / क्राम्यामि } { क्रामाव / क्राम्याव } { क्रामाम / क्राम्याम }

आत्मनेपद

{ क्रमते / क्राम्यते } { क्रमेते / क्राम्येते } { क्रमन्ते / क्राम्यन्ते }

{ क्रमसे / क्राम्यसे } { क्रमेथे / क्राम्येथे } { क्रमध्वे / क्राम्यध्वे }

{ क्रमे / क्राम्ये } { क्रमावहे / क्राम्यावहे } { क्रमामहे / क्राम्यामहे }

परस्मैपद ।

Pot विधिलिङ्- 3rd Pers प्रथमपुरुष { क्रामेत् / क्राम्येत् } { क्रामेताम् / क्राम्येताम् } { क्रामेयु / क्राम्येयु }

आत्मनेपद

3rd Pers प्रथम पुरुष { क्रमेत / क्राम्येत } { क्रमेयाताम् / क्राम्येयाताम् } { क्रमेरन् / क्राम्येरन् }

परस्मैपद

Imp मोट्-	क्रामतु	क्रामताम्	क्रामन्तु
3rd Pers	क्राम्यतु	क्राम्यताम्	क्राम्यन्तु
प्रथम पुरुष			

आत्मनेपद

3rd Pers	क्रामताम्	क्रमेताम्	क्रमन्ताम्
प्रथम पुरुष	क्रम्यताम्	क्रम्येताम्	क्रम्यन्ताम्

Impf लङ्-P अक्रामत्--अक्राम्यत् A अक्रमत अक्रम्यत Perf लिट् P चक्राम A चक्रमे Aor लुङ्--P अक्रमीत् A अक्रमत Fu. लृट्--P क्रमिष्यति A क्रंस्यते Per Fu लुट्--P क्रमिता--A क्रन्ता Con लृङ्--P अक्रमिष्यत् A अक्रंस्यत Ben आशिषि लिङ्--क्रम्यात् क्रंसीष्ट Pas. कर्मणि--क्रम्यते Cau णिजन्त--क्रमयति-ते, Aor णिच् लुङ्--अचिक्रमत्-त. Des सनन्त--चिक्रमिषति चिक्रंसते Fre यङन्त--चंक्रम्यते Kri क्त्वा--क्रमित्वा, क्रमणीय PP निष्ठा--क्रान्त IP क्त्वा--क्रमित्वा क्रान्त्वा क्रम्य Inf तुमुन्--क्रमितुम्

क्रम्--with आ (ज्योतिरुद्गमनार्थे)--आक्रमते सूर्यः (उदयति इत्यर्थः) But आक्रामति धूमो हर्म्यतलात् अप्रतिबन्धार्थे, उत्पाद्याद्य, स्तोतार्थे च अनुपसर्गात् क्रम्धातो रात्मनेपद स्यात् क्वचि क्रमते बुद्धि (न प्रतिहन्यत इत्यर्थः) अध्ययनाय क्रमते (उत्सहते) क्रमस्तेऽस्मिन् शास्त्रेऽपि

(क्लीतानि भवन्तीत्यर्थं) अप्रतिबन्धादिष्वर्थेषु उप पराभ्यामेव क्रमेरात्मनेपदम् न तूपसर्गान्तरपूर्वात् उपक्रमते पराक्रमते नेह—सक्रामति with उप and प्र (प्रारम्भार्थे)—उपक्रमते भोक्तुम् प्रक्रमते भोक्तुम् But प्रक्रामति (गच्छति) उपक्रामति (आगच्छति)

क्रम—with वि (पादविक्षेपार्थे) विक्रमते साधु (सुष्ठु पदानि विक्षिपतीत्यर्थं) But विक्रामति सन्धि (द्विधा भवति)

क्री—क्रया U प द्रव्यविनिमये, to buy, to purchase

परस्मैपद

Pre लट—	क्रीणाति	क्रीणीतः	क्रीण्न्ति
	क्रीणासि	क्रीणीथः	क्रीणीथ
	क्रीणामि	क्रीणीवः	क्रीणीमः

आत्मनेपद

क्रीणीते	क्रीणाते	क्रीण्ते
क्रीणीषे	क्रीणाथे	क्रीणीध्वे
क्रीणे	क्रीणीवहे	क्रीणीमहे

परस्मैपद

Pot विधि	क्रीणीयात्	क्रीणीयाताम्	क्रीणीयुः
-लिङ्—	क्रीणीयाः	क्रीणीयातम्	क्रीणीयात
	क्रीणीयाम्	क्रीणीयाव	क्रीणीयाम

आत्मनेपद

क्रीणीत	क्रीणीयाताम्	क्रीणीरन्
क्रीणीथा	क्रीणीयाथाम्	क्रीणीध्वम्
क्रीणीय	क्रीणीयहि	क्रीणीमहि

Imp लोट्—क्रीणातु क्रीणीताम् क्रीणीहि क्रीणीष्व क्रीणानि क्रीणै Impf लङ्—अक्रीणात् अक्रीणीत अक्रीणाः अक्रीणीथा अक्रीणाम् अक्रीणि अक्रीणीव अक्रीणीवहि

परस्मैपद

Perf लिट्—चिक्राय चिक्रियतु चिक्रियु

चिक्रयिथ / चिक्रेथ } चिक्रियथु चिक्रिय

चिक्राय / चिक्रय } चिक्रियिव चिक्रियिम

आत्मनेपद

चिक्रिये	चिक्रियाते	चिक्रियिरे
चिक्रियिषे	चिक्रियाथे	चिक्रियिध्वे
चिक्रिये	चिक्रियिवहे	चिक्रियिमहे

परस्मैपद

Aor लुङ्—	अक्रैषीत्	अक्रैष्टाम्	अक्रैषुः
	अक्रैषीः	अक्रैष्टम्	अक्रैष्ट
	अक्रैषम्	अक्रैष्व	अक्रैष्म

आत्मनेपद

अक्रेष्ट	अक्रेषाताम	अक्रेषत
अक्रेष्ठा	अक्रेषाथाम्	अक्रेड्ढ्वम्
अक्रेषि	अक्रेष्वहि	अक्रेष्महि

Fu स्यट्—क्रेष्यति क्रेष्यते Per Fu लुट्—क्रेता Con स्यड्—अक्रेष्यत् अक्रेष्यत Ben आशिषि लिङ्—क्रीयात् क्रेषीष्ट Pas कर्मणि—क्रीयते Cau णिजन्त—क्रापयति ते, Aor णिच् लुङ्—अचिक्रपत् त Des सनन्त—चिक्रीषति ते Fre यङन्त—चेक्रीयते Kri तव्य—क्रेतव्य, क्रयणीय PP निष्ठा—क्रीत IP क्त्वा—क्रीत्वा Inf तुमुन्—क्रेतुम

क्री—with परि, वि, अव=परिक्रीणीते, धनेन धनाय वा विक्रीणीते, अवक्रीणीते

क्रीड्—भ्वा P से विहरि, to play Pre स्यट्—क्रीडति Pot विधिलिङ्—क्रीडेत् Imp लोट्—क्रीडतु Impf लङ—अक्रीडत् Perf लिट—चिक्रीड Aor लुङ्—अक्रीडीत् Fu स्यट्—क्रीडिष्यति Per Fu लुट्—क्रीडिता Con स्यड्—अक्रीडिष्यत् Pas भावे—क्रीड्यते Aor भावे लुङ्—अक्रीडि Cau णिजन्त—क्रीडयति Aor णिच् लुङ—अचिक्रीडत् Des सनन्त—चिक्रीडिषति Fre यङन्त—चेक्रीड्यते Kri तव्य—क्रीडितव्य PP निष्ठा—क्रीडित IP क्त्वा—क्रीडित्वा Inf तुमुन्—क्रीडितुम्

क्रीड—with आ, अनु, सम्, परि=आक्रीडते, अनु क्रीडते, सक्रीडते, परिक्रीडते

क्षुध्—दिवा I प क्रोधे to be angry Pre क्षुट्—क्षुध्यति Pot विधिलिङ्- क्षुध्येत् Impf लुट्—अक्षुध्यत् Perf लिट्—चुक्रोध चुक्रोधिथ चुक्रोध (चुक्रुधिव 1st Du) Aor लुङ्—अक्षुधत् Fu लृट्—क्रोत्स्यति Per Fu लुट्—क्रोद्धा Con लृङ्—अक्रोत्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—क्षुध्यात् Pas भावे—क्षुध्यते, Aor भावे सृङ्—अक्रोधि Cau णिजन्त—क्रोधयति Aor णिच् लुङ्—अचुक्षुधत् Des सनन्त—चुक्षुत्सति In यङन्त—चोक्षुध्यते PP निष्ठा—क्षुद्ध IP ल्या- क्षुद्धा Inf तुमुन्-क्रोद्धुम् देवदत्ताय क्षुध्यति देवदत्तमभिक्षुध्यति

क्षुभ्—क्ष्वा P अ चालने, रोदने च to call, to cry Pre लट्—क्षोभयति Pot विधिलिङ- क्षोभेत् Imp लोट—क्षोभयतु Impf लङ—अक्षोभयत् Perf लिट्—चुक्षोभ (चुक्षुभत 3rd Du) चुक्षोभिथ चुक्षोभ (चुक्षुभिव 1st Du) Aor लुङ- अक्षुभत् Fu लृट्—क्षोभ्यति Per Fu लुट—क्षोद्धा Con लृङ्—अक्षोभ्यत् Ben आशिषि लिङ्—क्षुभ्यात् Pas कर्मणि—क्षुभ्यते Aor कर्मणि-लुङ्—अक्षोभि Cau णिजन्त—क्षोभयति Aor णिच्-लुङ्—अचुक्षुभत् Des सनन्त—चक्षुभति Kri ल्यप्—क्षोभ्य PP निष्ठा—क्षुब्ध IP ल्या—क्षुभ्य Inf तुमुन्—क्षोद्धुम्

क्लिश्—दिवा A से उपतापे, to be afflicted, to suffer Pre लट्—क्लिश्यते Pot विधिलिङ—क्लिश्येत Imp लोट—क्लिश्यताम् Impf लङ्—अक्लिश्यत Perf

क्लिट्—चिक्लिशे Aor लुङ्—अक्लेशिष्ट Fu लृट्—क्लेशिष्यते Per Fu लुट्—क्लेशिता Con लृङ्—अक्लेशिष्यत Ben आशिषि लिङ्—क्लेशिषीष्ट Pas कर्मणि—क्लिश्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अक्लेशि Cau णिजन्त—क्लेशयति, Aor णिच् लुङ—अचिक्लिशत् Des सनन्त—चिक्लिशिषते—चिक्लेशिषते Fre यङन्त—चेक्लिश्यते PP. निष्ठा—क्लिष्ट-क्लिशित IP क्त्वा—क्लिष्ट्वा क्लिशित्वा Inf. तुमुन्—क्लेशितुम्

क्षप्—चुरा P से प्रेरणे, to send Pre लट् क्षपयति, Perf लिट—क्षपयाम् चकार आस बभूव Aor लुङ—अचिक्षपत् Fu लृट्—क्षपयिष्यति Pas कर्मणि—क्षप्यते Des सनन्त—चिक्षपयिषति PP निष्ठा—क्षपित IP क्त्वा-क्षपयित्वा Inf तुमुन्—क्षपयितुम्

क्षपयामास त काल क्षुच्छ्रमार्तो द्विजोत्तम क्षपयति शरम्

क्षम्—(क्षमूष्) भ्वा A षे सहने, to bear Pre लट्—क्षमते Pot विधिलिङ्—क्षमेत Imp लोट्—क्षमताम् Impf लङ्—अक्षमत Perf लिट्—क्षक्षमे, क्षक्षमाते, क्षक्षमिरे क्षक्षमिषे—क्षक्षमे, क्षक्षमाथे क्षक्षमिध्वे क्षक्षन्ध्वे क्षक्षमे, क्षक्षमिवहे क्षक्षव्हे, क्षक्षमिमहे क्षक्षमहे Aor लुङ—अक्षमिष्ट अक्षस्त Fu लृट्—क्षमिष्यते-क्षस्यते Per Fu लुट्—क्षमिता क्षन्ता Con लृङ्—अक्षमिष्यत अक्षस्यत Ben आशिषि लिङ्—क्षमिषीष्ट क्षसीष्ट. Pas कर्मणि—क्षम्यते Aor कर्म लुङ्—अक्षमि Cau णिजन्त—क्षमयति Aor णिच् लुङ्—अचिक्षमत्-त Des.

अनत—विघ्नमिपते विघ्नते Tra अदन्त—अद्यन्तं Krt. क्त्वा—अनत्य IP लिहा—धान्त IP क्ता—धान्त्वा• धमित्वा Inf तुमुन्—धमितुम् धन्तुम्

धम् (धमू)—दिवा P ये अर्थे to blow Pre. धट्—धाम्यति Pot विधिलिङ्—धाम्येत् Imp लोट्—धाम्यतु Impf लङ्—अधाम्यत् Perf लिट्—धधाम धधमिथ धध्मथ धधाम धध्म धध्मिव धध्मिम Aor तुङ्—अधमत् Fu लृट्—धमिष्यति धध्मति Per Fu शृट्—धमिता धन्ता Ben आशिषि लिङ्—धम्यात् Pas कर्मणि—धम्यते Cau णिजन्त—धमयति, Aor सिच् तुङ्—अधिध्मपत् Des सनन्त—दिधमिषति दिधंसति Inf तुमुन्—धमितुम् धन्तुम्

'धमति धाम्यति ध्मापयति, धमूष धमते धमा'

चि—भ्वा P प चये, to wane, to decay Pre धट्—चयति Pot. विधिलिङ्—चयेत् Imp लोट्—चयतु Impf लङ्—अचयत् Perf लिट्—चिचाय, चिचियतुः, चिचियुः, चिक्षय चिक्षियेथ (यलि भारद्वाज नियमाद् इडविकल्प क्ङादिनियमाद् वमयोस्तु नित्यम्) चिचियथुः, चिक्षिय चिक्षाय चिक्षियिव चिक्षियिम Aor तुङ्—अक्षैषीत् अक्षैषुः Fu स्यट—क्षेष्यति Per Fu शृट्—क्षेता, Ben आशिषि लिङ्—क्षीयात् Pas कर्मणि—क्षीयते (अन्तर्भावितण्यर्थं अय अकर्मक, 'न क्षीयते इत्यक्षयम्' इति भाष्ये दर्शनात्) Cau णिजन्त—क्षापयति, Aor सिच् तुङ्—अचिक्षपत् Des सनन्त—चिक्षीषति Fre

यङन्त—चेच्चीयते PP निष्ठा—क्षीण क्षित IP क्त्वा—क्षित्वा Int तुमुन्—क्षेतुम्

क्षि—क्षया P अ क्षिसायाम्, to destroy Pre लट्—क्षिणोति Pot विधिलिङ्—क्षिणुयात् Imp लोट्—क्षिणोतु Impf लङ्—अक्षिणोत्

'इमा ह्रदि व्यायतपातमक्षिणोत्'
'न तदृयम अस्त्रभृतां क्षिणोति'

क्षि—तुदा P अ निवासगत्यो, to dwell to go Pre लट्—क्षियति Pot विधिलिङ्—क्षियेत् Imp लोट्—क्षियतु Impf लङ्—अक्षियत् Perf लिट्—चिक्षाय चिक्षियतु, चिक्षियु चिक्षियिथ चिक्षेथ, Per Fu. क्षेट्—क्षेता PP निष्ठा—क्षीणो देवदत्त अकर्मकत्वाद् गत्यर्थत्वाद् वा कर्तरि क्त 'निष्ठायामण्यदर्थे' इति दीर्घ. 'क्षियोदीर्घात्' इति निष्ठानत्वम् ण्यदर्थे—भावे कर्मणि च दीर्घो न भवति भावे क्षितम् 'आक्रोशे दैन्ये वा. क्षीणा युर्वृषल, क्षितायुर्वृषल'

क्षिप्—दिवा P, अ प्रेरणे, to send, क्षेपणे to throw Pre लट्—क्षिप्यति Impf लङ्—अक्षिप्यत् Perf लिट—चिक्षेप, चिक्षिपतु चिक्षिपु चिक्षेपिथ चिक्षिपिव Aor लुङ्—अक्षैप्सीत्, अक्षेप्ताम्, अक्षैप्सु Per Fu लुट—क्षेप्ता Ben आशिषि लिङ—क्षिप्यात् Pas. कर्मणि—क्षिप्यते Aor कर्म लुङ्—अक्षेपि Cau. क्षिजन्त—क्षेपयति, Aor क्षिच् लुङ्—अचिक्षिपत

Des सनन्त—चिचिषति Fre यङन्त—चेचिप्यते PP लिष्ठा—क्षिप्त IP क्त्वा—क्षिप्त्वा Inf तुमुन्—क्षेप्तुम्

'द्राविमावम्भसि क्षिप्य गले बध्वा महाशिलाम्'

'स्वरेण नीचेन यपि लुपि यपिम्'

इति पाठादयम् अनिट्

क्षिप्—तुदा U च प्रेरणे, to send क्षेपणे to throw Pre लट्—क्षिपति-ते Pot विधिलिङ्—क्षिपेत् क्षिपेत Imp लोट्—क्षिपतु ताम् Impf लङ्—अक्षिपत्-त Perf लिट—चिक्षेप चिक्षिपे चिक्षेपिथ चिक्षिपिषे चिक्षिपिव चिक्षिपिवहे Aor लुङ्—अक्षैप्सीत् अक्षिप्त, अक्षैप्ताम्-अक्षिप्साताम् Fu लृट्—क्षेप्स्यति-ते Per Fu लुट्—क्षेप्ता Ben आशिषि लिङ्—क्षिप्यात् क्षिप्सीष्ट Pas कर्मणि—क्षिप्यते Cau णिजन्त—क्षेपयति, Aor णिच् लुङ्—अचिक्षिपत् Des सनन्त—चिक्षिप्सति-ते Fre यङन्त—चेक्षिप्यते Inf तुमुन्—क्षेप्तुम्

क्षुभ्—भ्वा A मे संचलने to disturb सचलन प्रकृतिविपर्यासो गमन च Pre लट—क्षोभते Perf लिट्—चक्षुभे Aor लुङ्—अक्षुभत् अक्षोभिष्ट Fu लृट—क्षोभिष्यते Per Fu लुट—क्षोभिता Ben आशिषि लिङ्—क्षोभिषीष्ट Pas कर्मणि—क्षुभ्यते Aor, कर्म लुङ्—अक्षोभि Cau णिजन्त—क्षोभयति-ते Aor णिच् लुङ्—अचुक्षुभत्-त Des सनन्त—चिक्षोभिषते चिक्षुभिषते Fre यङन्त—चोक्षुभ्यते PP निष्ठा—क्षुभित मन्थार्थं तु क्षुभ्य

मन्थ क्षुब्धस्वान्तसंघाता क्षत्रक्षोमन्थ , मन्थनदण्डय IP क्षा—क्षुभित्वा क्षोभित्वा Inf तुमुन्—क्षोभितुम्

क्षुभ्—दिवा P से संचलने, to disturb Pre लट्—क्षुभ्यति Perf लिट्—चुक्षोभ Aor लुङ्—अक्षुभत् Per Fu लुट्—क्षोभिता Ben आशिषि लिङ्—क्षुभ्यात् Pas कर्मणि—क्षुभ्यते Cau णिजन्त—क्षोभयति Des सनन्त—चुक्षुभिषति चुक्षोभिषति Inf तुमुन्—क्षोभितुम्

क्षुभ्—क्रया P से संचलने, to disturb Pre लट्—क्षुभ्नाति Pot विधिलिङ्—क्षुभ्नीयात् Imp लोट्—क्षुभ्नातु क्षुभाण क्षुभ्नानि Impf लङ्—अक्षुभ्नात् Perf लिट—चुक्षोभ चुक्षोभिथ चुक्षोभ Aor लुङ्—अक्षोभीत् अक्षोभी अक्षोभिषम् Per Fu लुट्—क्षोभिता Ben. आशिषि लिङ्—क्षुभ्यात् Des सनन्त—चुक्षुभिषति PP निष्ठा—क्षुभित: IP क्षा—क्षुभित्वा Inf तुमुन्—क्षोभितुम्

खन्—भ्वा U से अवदारणे, to dig Pre लट्—खनति खनते Pot विधिलिङ्—खनेत् खनेत Imp लोट्—खनतु खनताम् Perf लिट्—चखान चखे, चखनतु चखनाते चखनु चखिरे चखनिथ-चखिथे, चखनथु चखनाथे, चखन चखिध्वे चखान चखन-चखे चखिव चखिवहे चखिम चखिमहे Aor लुङ्—अखनीत् अखानीत् अखनिष्ट Iu लृट्—खनिष्यति खनिष्यते Per Iu लुट्—खनिता Ben आशिषि लिङ्—खायात् खन्यात् खनिषीष्ट Pas कर्मणि—खायते खन्यते, Aor कर्म लुङ्—अखानि Cau णिजन्त—खानयति-ते Aor णिच् लुङ् अचीखनत्-त Des सनन्त—चिखनिषति-ते Frc यङन्त—चखन्यते चाखायते PP निष्ठा—खात. IP क्त्वा—खनित्वा खात्वा Inf तुमुन्—खनितुम्

खाद्—भ्वा P से भक्षणे to eat Pre लट्—खादति Pot विधिलिङ्—खादेत् Imp लोट्—खादतु Impf लङ्—अखादत् Perf लिट्—चखाद चखादिथ Aor लुङ्—अखादीत् अखादो अखादिषम् Fu लृट्—खादिष्यति Per Fu लुट्—खादिता Ben आशिषि लिङ्—खाद्यात् Pas कर्मणि—खाद्यते Aor कर्म-लुङ—अखादि Cau णिजन्त—खादयति अचीखदत् Aor

णिच् लुङ्—अचखादत् Des मनन्त—चिखादिषति Fre यङन्त—चाखाद्यते PP निष्ठा—खादित IP क्त्वा—खादित्वा Inf तुमुन—खादितुम्

खिद्—दिवा A अ दैन्ये, to be depressed, to suffer misery Pre लट—खिद्यते, Perf लिट्—चिखिदे Aor लुङ्—अखित्त Per Fu खेत्ता Ben आशिषि लिङ्—खित्सीष्ट Pas कर्मणि—खिद्यते Cau. णिजन्त—खेदयति, Aor णिच्-लुङ—अचीखिदत् Des सनन्त—चिखित्सते Fre यङन्त—चेखिद्यते PP निष्ठा—खिन्न IP क्त्वा—खित्वा Inf तुमुन्—खेत्तुम्

खिद—रुधा Λ अ दैन्ये Pre लट्—खिन्ते

✓ख्या—अदा P अ प्रकथने, to proclaim, to tell अस्य आर्द्धधातुकमात्रे प्रयोगाभाव, सार्वधातुकमात्रमप्य विषय अत एव अस्मात्—लिङादय ह्यजादयश्च न भवन्ति सपूर्वस्य ख्याते प्रयोगोऽपि न भवति, संख्येति प्रयोगस्तु चक्षिङ एव नास्येति Pre लट्—ख्याति Pot विधिलिङ्—ख्यायात् Imp लोट्—ख्यातु Impf लङ्—अख्यात्

ग

गण—(चदस्त)—चुरा U से संख्याने, to count, to enumerate इह संख्यानं नाम संख्यानिमित्तस्य ज्ञानविशेष । भागप्रोक्षणयोश्च Pro लट्—गणयति-ते गणयसि से गणयामि गणये Pot विधिलिङ्—गणयेत्-त Imp लोट्—गणयतु गणयताम् Impf लङ्—अगणयत् त Perf लिट्—गणयाचकार चक्रे Aor लुङ्—अजगणत् त, अगौ गणत् त Iu लृट्—गणयिष्यति ते Per Fu लुट्—गणयिता Ben आशिषि लिङ्—गण्यात् गणयिषीष्ट Pas कर्मणि—गण्यते Des सनन्त—जिगणयिषति-ते Ire यङन्त—अगण्यते Pl' गिष्ठा—गणित Il' क्त्वा—गणयित्वा, Inf तुमुन्—गणयितुम

√गद्—भ्वा P' स व्यक्तायां वाचि, to say, to speak Pre लट्—गदति Pot विधिलिङ्—गदेत् Imp लोट्—गदतु Impf लङ्—अगदत् Perf लिट्—जगाद Aor लुङ्—अगदीत् अगादीत् Fu लुट्—गदिष्यति Per Fu लृट्—गदिता Ben आशिषि लिङ्—गद्यात् Pas कर्मणि—गद्यते Aor कर्म लुङ्—अगादि Cau णिजन्त—गादयति, Aor णिच् लुङ्—अजीगदत् Des सनन्त—जिगदिषति Kri क्त्वा—गद्यम् PP गिष्ठा—गदित Il' क्त्वा—गदित्वा Inf तुमुन्—गदितुम्

✓गम्—भ्वा P अ गतौ to go Pre लट्—गच्छति गच्छसि गच्छामि Pot विधिलिङ्—गच्छेत् गच्छे गच्छेयम Imp लोट्—गच्छतु गच्छ गच्छानि Impf लङ्—अगच्छत् अगच्छ अगच्छम् Perf लिट्—जगाम, जग्मतु, जग्मु जगन्थ जगमिथ, जग्मथु, जग्म जगाम जगाम, जग्मिव जग्मिम Aor लुङ्—अगमत् अगम अगमम् Fu लृट्—गमिष्यति गम्धातो सकारो टेरिट् परस्मैपदेषु Per Fu लुट्—गन्ता, Con लृङ्—अगमिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—गम्यात् Pas कर्मणि—गम्यते Aor कर्म लुङ्—अगामि Cau णिजन्त—गमयति-ते Aor णिच् लुङ्—अनीगमत्-त Des सनन्त—जिगमिषति Fre यङन्त—गत्यर्थाद् धातो कौटिल्यार्थे एव यङ् भवति, न तु क्रियासमभिहारे कुटिल गच्छति इति—जङ्गम्यते Kri क्त्वा—गन्तव्य PP निष्ठा—गत IP ल्या—गत्वा Inf तुमुन—गन्तुम्

The cau too with the prep —आ, may follow the Atm, if it means to have patience, आगमयत सावत्, wait a little

With prep सम्, it follows the Atm, if in transitive, संगच्छते, Aor लुङ्—समगत समगस्त

गर्ज्—भ्वा P से शब्दे, to roar Pre लट्—गर्जति Pot विधिलिङ्—गर्जेत् Imp लोट्—गर्जतु Impf लङ्—अगर्जत् Perf लिट्—जगर्ज Aor लुङ्—Per Fu लुट्—गर्जिता Ben आशिषि लिङ्—

मनधांस् Pas कर्मणि—मनसे Cau णिजन्त—मनयति
Aor णिच् लुङ्—अमनत् Des सनन्त णिजन्त—मनयिषति
PP निष्ठा—मनित Ip का मन्त्रिका Inf तुमुन्—
मन्त्रितुम्

गा—(गाङ्)—ब्या A. च गतौ to go

Pre वट्—गायते गायेते गायन्ते
गायसे गायेथे गायध्वे
गये गायावहे गायामहे

Pot विधिलिङ्—गेत गेयाताम् गेरन्
गेया गेयाथाम् गेयध्वम्
गेय गेयवहि गेयमहि

Imp लोट्—गायताम् गायम, गै Impf लङ्—अगायत
अगायेथा अगै Perf लिट्—जगे, जगाते जगिरे जगिषे
जगाथे जगिध्वे जगे जगिवहे, जगिमहे Aor लुङ्—
अगासत अगाताम् अगासि Fu लृट्—गास्यते Per Fu
लुट्—गासा Con लृङ्—अगास्यत Ben यासिषि लिङ्—
गासीष्ट Pas यासयि—गीयते Aor कर्म लुङ्—
अगायि Cau णिजन्त—गापयति Aor णिच् लुङ्—
अजीगपत् Des सन्नन्त—जिगासते Fre यङन्त—जेगीयते
Inf तुमुन्—गातुम्

गाह्—(गाह)—ब्या A.नि विलोडने, to agitato,
प्रवेगे, to dive to bathe Pre वट्—गाहते Pot
विधिलिङ्—गाहेत Imp लोट्—गाहताम् Impf-

लङ्—अगाहत Perf लिट्—जगाहे जगाहिपे, जघाहे, जगाहाथे, जगाहिध्वे जगाहिढ्वे जघाढ्वे जगाहे Aor लुङ्—अगाढ अगाहिष्ट अघाहाताम् अगाहिषाताम्, अघाहत अगाहियत अगाढा-अगाहिष्ठा, अघाहाथाम् अगाहिषाथाम्, अघाढ्वम् अगाहिध्वम् ढ्वम् अघाहि अगाहिषि Fu लृट्—गाहिषते घाहयते Per Fu लुट्—गाहिता गाढा Con लृङ्—अगाहिष्यत अघाहयत Ben आशिषि लिङ्—गाहिषीष्ट घाहीष्ट Pas कर्मणि—गाह्यते Aor कर्म लुङ्—अगाहि Cau णिजन्त—गाहयति ते Aor णिच् लुङ्—अजीगहत्-त Des सनन्त—जिघाहते जिगा हिषते Fre यङन्त—जागाह्यते PP निष्ठा—गाढ IP क्त्वा—गाहित्वा गाढ्वा Inf तुमुन्—गाहितुम् गाढुम्

गुप्—(गुपू)—भ्वा P वे रक्षणे, to defend, to protect, Pre लट्—गोपायति Pot विधिलिङ्—गोपायेत् Imp लोट्—गोपायतु Impf लङ्—अगो पायत् Perf लिट्—गोपायांचकार जुगोप गोपायां बभूतु, जुगुपतु गोपायांचक्रतुः जुगोपिथ जुगोप्थ गोपायां चकार जुगोप, गोपायांचक्रव जुगुपिव जुगुप्व Aor लुङ्—अगोपायीत् अगोपीत् अगौप्सीत् अगोपायिष्टाम अगोपिष्टाम् अगौप्ताम् Fu लृट्—गोपायिष्यति गोपिष्यति गोप्स्यति. Per Fu लुट्—गोपायिता गोपिता गोप्ता Con लृङ्—अगोपायिष्यत् अगोपिष्यत् अगोप्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—गोपायात् गुप्यात Pas कर्मणि—गोपायते गुप्यते Aor. कर्म लुङ्—अगोपायि अगोपि Cau णिजन्त—गोपाययति-

गर्जति Pas कर्मणि—गर्ज्यते Cau णिजन्त—गर्जयति Aor णिच लुङ—अजगर्जत् Des सनन्त जिगर्जिषति PP क्त—गर्जित IP क्त्वा—गर्जित्वा Inf तुमुन्—गर्जितुम्

गा—(गाङ्)—भ्वा A प गतौ to go

Pre लट्—	गाते	गाते	गाते	
	गासे	गाथे	गाध्वे	
	गे	गावहे	गामहे	
Pot विधिलिङ्—	गेत	गेयाताम्	गेरन्	
	गेथा	गेयाथाम्	गेध्वम्	
	गेय	गेवहि	गेमहि	

Imp लोट्—गाताम् गाध्व, गै Impf लङ्—अगात अगाथा अगे Perf लिट्—जगे, जगाते, जगिरे जगिषे, जगाथे, जगिध्वे जगे जगिवहे जगिमहे Aor लुङ्—अगास्त अगास्या अगासि Fu लृट—गास्यते Per Fu. लुट्—गाता Con लृङ—अगास्यत Ben आशिषि लिङ—गासीष्ट Pas कर्मणि—गीयते Aor कर्म लुङ—अगायि Cau णिजन्त—गापयति, Aor णिच लुङ्—अजीगपत् Des सनन्त—जिगासते Fre यङन्त—जेगीयते Inf तुमुन्—गातुम्

गाह्—(गाह्)—भ्वा A से विलोडने to agitate, प्रवेशे, to dive, to bathe Pre लट्—गाहते Pot. विधिलिङ्—गाहेत Imp लोट्—गाहताम् Impf.

लङ्—अगाहत Perf लिट्—जगाहे जगाहिषे, जघाहे, जगाहाथे, जगाहिध्वे जगाहिढ्वे जघाढ्वे जगाहे Aor लुङ्—अगाढ-अगाहिष्ट अघाहाताम् अगाहिषाताम्, अघाहास अगाहिषत अगाढा-अगाहिष्ठा, अघाहाथाम् अगाहिषाथाम्, अघाढ्वम् अगाहिध्वम् ढ्वम् अघाहि अगाहिषि Fu लृट्—गाहिषते घाहिष्यते Per Fu लुट्—गाहिता गाढा Con लृङ्—अगाहिष्यत अघाहिष्यत Ben आशिषि लिङ्—गाहिषीष्ट घाहीष्ट Pas कर्मणि—गाह्यते Aor कर्म लुङ्—अगाहि Cau णिजन्त—गाहयति ते Aor णिच्-लुङ्—अजीगहत्-त Des सन्नन्त—जिघाहते जिगा हिषते Fre यङन्त—जागाह्यते PP निष्ठा—गाढ IP क्त्वा—गाहित्वा गाढ्वा Inf तुमुन्—गाहितुम् गाढुम्

गुप्—(गुपू)—भ्वा P वे रक्षणे, to defend, to protect, Pre लट्—गोपायति Pot विधिलिङ्—गोपायेत् Imp लोट्—गोपायतु Impf लङ्—अगोपायत् Perf लिट्—गोपायांचकार जुगोप गोपायांचक्रतु, जुगुपतु गोपायांचक्रुर्य जुगोपिथ जुगोप्थ गोपायांचकार जुगोप, गोपायाचक्रव जुगुपिव जुगुप्व Aor लुङ्—अगोपायीत् अगोपीत् अगौप्सीत अगोपायिष्टाम अगोपिष्टाम् अगौप्ताम् Fu लृट्—गोपायिष्यति गोपिष्यति गोप्स्यति Per Fu लुट्—गोपायिता गोपिता गोप्ता Con लृङ्—अगोपायिष्यत् अगोपिष्यत् अगोप्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—गोपायात् गुप्यात् Pas कर्मणि—गोपायर्यते गुप्यते Aor. कर्म लुङ्—अगोपायि अगोपि Cau णिजन्त—गोपाययति-

सि गोपयसि से Aor अिच लङ्—अजुगोपायत् स अजुगुपत् त Des सनन्त—जुगापायिषति जुगुप्सति जुगुप्सिषति शुगो-पिषति Fre यङन्त जागुप्यत Kri क्त्वा—गापायित्वम्-गोपित्वम् गास्त्वा गोपयित्वा गोप्य IP' त्वा गापायित्वा गुप्त IP' क्त्वा गापायित्वा गुप्तिवा गोपित्वा-गुप्या Inf तवुन्—गोपायितुम् गोपितुम् गोतुम्

The desiderative form of this verb Atm means 'to reproach' निन्दार्थे गुप् धातोरित्यसमत्व, अस्माद् नित्यमेव निन्दार्थे आत्मनेपदम् सनोऽत्र अभ्यासधातु कत्वाभावः Pre लट्—जुगुप्सते Pot विधिलिङ्—जुगुप्सेत Imp लोट्—जुगुप्सताम् Impf लङ्—अजुगुप्सत Perf लिट्—जुगुप्साञ्चक्रे Aor लुङ्—अजुगुप्सिष्ट Fu लृट्—जुगुप्सिष्यते Cer Fu लृट्—जुगुप्सिता Ben आशिषि लिङ्—जुगुप्सिषीष्ट Pas कर्मणि—जुगुप्स्यते Cau. णिजन्त—जुगुप्सयति Kri क्त्वा—जुगुप्सित्वा IP णिच्—जुगुप्सित Inf तवुन्—जुगुप्सितुम्

गुह्—(गुह)—भ्वा U से संवरणे *to hide, to cover to keep secret* Pre लट्—गूहति गूहते Pot विधिलिङ—गूहेत् त Imp लोट्—गूहतु गूहताम् Impf लङ्—अगूहत् त Perf लिट—जुगूह जुगुहे जुगूहतु जुगुहाते जुगूहुः जुगुहिरे जुगूहिथ जुगोढ जुगुहिथे जुगूढ्वम् जुगूहाथे जुगूह जुगुहिध्वे जुगुह्वे जुगूह जुगुहे जुगूहिव जुगूह्व जुगुहिवहे जुगुह्वहे जुगूहिम जुगूह्म जुगुहिमहे जुगुह्महे Aor लङ—अगूहीत् अगुहत् अगूहिष्ट

अगूढ अघुक्षत Fu लुट्—गूढिष्यति घोक्ष्यति गूढिष्यते घोक्ष्यते Per Fu लुट्—गूढिता गोढा Ben आशिषि लिङ्—गुह्यात् गूढियीष्ट घुक्षीष्ट Pas कर्मणि—गुह्यते Aor कर्म-लुङ्—अगूढि Cau णिजन्त—गूहयति ते Aor णिच् लुङ—अजूगुहत् त Des सनन्त—जुघुक्षति ते Fre यङन्त—जोगुह्यते PP निठा—गूढ IP क्त्वा—गुढित्वा गूढित्वा गूढ्वा Inf तुमुन्—गूढितुम् गोढुम्

गृह्—भ्वा A वे ग्रहणे to take Pre लट्—गर्हते Pot विधिलिङ्—गर्हेत Imp लोट्—गर्हताम् Impf लङ्—अगर्हत Perf लिट्—जगृहे जगृहिषे जघृक्षे जगृहिध्वे जगृहिढ्वे जघृढ्वे जगृह्वहे, जगृह्महे जगृहिवहे Aor लुङ्—अगर्हिष्ट अघृक्षत, अगर्हियाताम् अघृक्षाताम्, अगर्हियत अघृक्षन्त अगर्हिष्ठा-अघृक्षथा, अगर्हियायाम् -अघृक्षायाम् अगर्हिषि अघृक्षि, अगर्हिष्वहि अघृक्षावहि, अगर्हिष्महि अघृक्षामहि Fu लुट्—गर्हिष्यते घर्क्ष्यते Per Fu लुट्—गर्हिता गर्ढा Con लृङ्—अगर्हिष्यत अघर्क्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—गर्हिषीष्ट घृक्षीष्ट Pas कर्मणि—गृह्यते, Cau णिजन्त—गर्हयति-ते Des सनन्त—जिगर्हिषति जिघृक्षते Fre यङन्त—जरीगृह्यते IP क्त्वा—गर्हित्वा गर्ढ्वा Inf तुमुन्—गर्हितुम्

गॄ—तुदा P से निगरणे, to devour, to swallow Pre लट्—गिरति-गिलति Pot विधिलिङ—गिरेत् गिलेत् Imp लोट्—गिरतु गिलतु Impf लङ्—अगिरत् अगिलत् Perf लिट्—जगार जगाल जगरिथ-

अगलिष्य अगार अगाम, अगारिष्व अगलिष्व Aor शुङ्—
अगारीत् अगालीत् अगारिष्टाम् अगालिष्टाम् अगारो
अगालीं, अगारिष्टम् अगालिष्टम् अगारिष्म अगालिष्म
अगारिष्व अगालिष्व

Fu लुट्—	गरिष्यति	गरीष्यति
	गलिष्यति	गलीष्यति
Per Fu लुट—	गरिता	गरीता
	गलिता	गलीता
Con लृङ्—	अगरिष्यत्	अगरीष्यत्,
	अगलिष्यत्	अगलीष्यत्

Ben आशिषि लिङ्—गीर्यात् Pas कर्मणि—गीर्यते, Aor कर्म लुङ्—अगारि अगालि Cau णिजन्त—गारयति गालयति, Aor णिच लुङ्—अजीगरत् अजीगलत् Des सनन्त—जिगरिषति जिगलिषति Fre यङन्त—जेगिल्यते PP निष्ठा—गीर्ण Inf तुमुन्—गरितुम् गलितुम् गरीतुम् गलीतुम्

गृ with अव	अवगिरते	अवगिलते
,, ,, सम्	सगिरते	सगिलते

मित्य शब्द मगिरन्ते वैयाकरणा'

गृ—वया P ये, शब्दे, to sound, to speak. Pre लट्—गृणाति Pot विधिलिङ्—गृणीयात् Imp. ओट्—गृणातु गृणीहि गृणानि Impf लङ—अगृणात्

Perf लिट्—जगार Aor लुङ्—अगारीत् Fu लृट्—गरिष्यति गरीष्यति Por Fu लुट्—गरिता गरीता Con लृङ्—अगरिष्यत् अगरीष्यत् Pas कर्मणि—गीर्यते, Aor कर्म लुङ्—अगारि Cau णिजन्त—गारयति, Aor णिच्-लुङ्—अजीगरत् Des सनन्त—जिगरिषति PP निष्ठा—गीर्ण Inf तुमुन्—गरितुम् गरीतुम्

गै—भ्वा P अ शब्दे to sing Pre लट्—गायति Pot विधिलिङ्—गायेत् Imp लोट्—गायतु Impf लङ्—अगायत् Perf लिट्—जगौ Aor लुङ्—अगासीत् Fu लृट्—गास्यति Per Fu लुट्—गाता Con लृङ्—अगास्यत् Ben आशिषि लिङ्—गेयात् Pas कर्मणि—गीयते, Aor कर्म लुङ्—अगायि Cau. णिजन्त—गापयति ते, Aor णिच् लुङ—अजीगपत् त Des सनन्त—जिगासति Fre यङन्त—जेगीयते Kri ण्यत्—गातव्य, गानीय, गेय PP निष्ठा—गीत IP क्त्वा—गीत्वा प्रगाय, Inf तुमुन्—गातुम्

ग्रन्थ्—(ग्रथि)—भ्वा A से कौटिल्ये to be crooked Pre लट्—ग्रन्थते Pot विधिलिङ्—ग्रन्थेत Imp लोट—ग्रन्थताम् Impf लङ्—अग्रन्थत Perf लिट्—जग्रन्थे Aor लुङ्—अग्रन्थिष्ट Fu लृट्—ग्रन्थिष्यते Per Fu लुट—ग्रन्थिता Con लृङ—अग्रन्थिष्यत Ben आशिषि लिङ—ग्रन्थिषीष्ट Pas कर्मणि—ग्रन्थ्यते, Aor कर्म लुङ—अग्रन्थि Cau णिजन्त—ग्रन्थयति-ते, Aor णिच लुङ्—अजग्रन्थत्-त Des सनन्त—जिग्रन्थिषते

Fre यङन्त—णायन्धाते Kri क्त्वा—यन्धित्वा PP निष्ठा—यन्धित IP आ—यन्धित्वा Inf तुमुन्—यन्धितुम्

यन्ध्—बन्धा P से सन्दर्भे, to tie, to fasten—

Pre लट्—	यन्धाति	यन्धीत	यन्धन्ति
	यन्धासि	यन्धीथ	यन्धीथ
	यन्धामि	यन्धीव	यन्धीम
Pot विधिलिङ्—	यन्धीयात्	यन्धीयाताम्	यन्धीयु
	यन्धीया	यन्धीयातम्	यन्धीयात
	यन्धीयाम्	यन्धीयाव	यन्धीयाम
Imp लोट्—	यन्धातु	यन्धीताम्	यन्धन्तु
	यन्धाहि	यन्धीतम्	यन्धीत
	यन्धानि	यन्धाव	यन्धाम
Impf लङ्—	अयन्धात्	अयन्धीताम्	अयन्धन्
	अयन्धा	अयन्धीतम्	अयन्धीत
	अयन्धाम्	अयन्धीव	अयन्धीम
Perf लिट्—	यन्यन्ध	{यन्यन्धतु / यन्यधतु}	{यन्यन्धु / यन्यधु}
	यन्यन्धिथ	{यन्यन्धथु / यन्यधथु}	{यन्यन्ध / यन्यध}
	यन्यन्ध	{यन्यन्धिव / यन्यधिव}	{यन्यन्धिम / यन्यधिम}

केचित्—प्रथमपुरुषैकवचने जपय, उत्तमपुरुषैकवचने—जपय जपाय, एवम् अतुमादिषु—पेयतु येथु, इति वदन्ति तन्नाप्यादौ अशुन्नत्वादप्रमाणमिति मामाणिका Aor लुङ्—अपन्यीत् Fu लृट्—पन्यिष्यति Per Fu लुट्—पन्यिता Con लृङ्—अपन्यिष्यत् Ben आशिषि-लिङ्—पन्यात् पन्या पन्यासम् Pas कर्मणि—पन्यते, Aor कर्म लुङ्—अपन्यि Cau णिजन्त—पन्ययति Aor. णिच् लुङ्—अजपन्यत् Des सनन्त—जिपन्यिषति Fre. यङन्त—जापन्यते Kri क्त्वा—पन्यितव्य PP निष्ठा—पथित IP क्त्वा—पथित्वा पन्यित्वा Inf तुमुन्—पन्यितुम्

पस्—भ्वा A से पदने to swallow, to eat. Pre लट्—पसते Pot विधिलिङ्—पसेत Imp लोट्—पसताम् Impf लङ्—अपसत Perf लिट्—जपसे Aor लुङ्—अपसिष्ट Fu लृट्—पसिष्यते Per Fu लुट्—पसिता Con लृङ्—अपसिष्यत Ben आशिषि-लिङ्—पसिषीष्ट Pas कर्मणि—पस्यते Aor कर्म लुङ्—अपासि Cau णिजन्त—पासयति पिण्ड देवदत्त, Aor लुङ्—अजिपसत् Des सनन्त—जिपसिषते PP. निष्ठा—पस्त IP क्त्वा—पसित्वा पस्त्वा Inf तुमुन्—पसितुम्

पह्—क्रया U से उपादाने to take

परस्मैपद

Pre. लट्—

गृह्णाति	गृह्णीत	गृह्णन्ति
गृह्णामि	गृह्णीव	गृह्णीम
गृह्णामि	गृह्णीव	गृह्णीम

आत्मनेपद

गृह्णीते	गृह्णाते	गृह्णते
गृह्णीषे	गृह्णाथे	गृह्णीध्वे
गृह्णे	गृह्णीवहे	गृह्णीमहे

Pot विधिलिङ्—गृह्णीयात्—गृह्णीत

परस्मैपद

Imp लोट्—

गृह्णातु	गृह्णीताम्	गृह्णन्तु
गृहाण	गृह्णीतम्	गृह्णीत
गृह्णानि	गृह्णाव	गृह्णाम

आत्मनेपद

गृह्णीताम्	गृह्णाताम्	गृह्णताम्
गृह्णीष्व	गृह्णाथाम्	गृह्णीध्वम्
गृह्णै	गृह्णावहै	गृह्णामहै

परस्मैपद

Impf लङ्—

अगृह्णात्	अगृह्णीताम्	अगृह्णन्
अगृह्णा	अगृह्णीतम्	अगृह्णीत
अगृह्णाम्	अगृह्णाव	अगृह्णीम

आत्मनेपद

अगृह्णीत	अगृह्णाताम्	अगृह्णत
अगृह्णीथा	अगृह्णाथाम्	अगृह्णीध्वम्
अगृह्णि	अगृह्णीवहि	अगृह्णीमहि

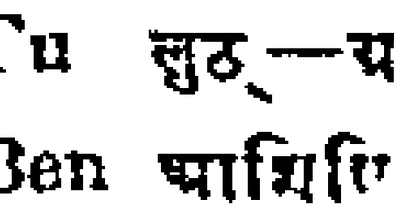
परस्मैपद

Perf लिट्— जग्राह जगृहतु: जगृहु:
जगृहिथ जगृहथु: जगृह
जग्राह जगृहिव जगृहिम

आत्मनेपद

जगृहे	जगृहाते	जगृहिरे
जगृहिषे	जगृहाथे	जगृहिध्वे
जगृहे	जगृहिवहे	जगृहिमहे

Aor लुङ्—अग्रहीत् अग्रहीष्ट अग्रही अग्रहीष्टा अग्रहीषम् अग्रहीषि Fu लृट्—ग्रहीष्यति ग्रहीष्यते Per Fu लुट्—ग्रहीता Con लृङ्—अग्रहीष्यत् अग्रहीष्यत Ben आशिषि लिङ्—गृह्यात् ग्रहीषीष्ट Pas कर्मणि—गृह्यते, Aor कर्म लुङ्—अग्राहि Cau णिजन्त—ग्राहयति-ते, Aor णिच् लुङ्—अजिग्रहत्-त Des सनन्त—जिघृक्षति-ते Ire यङन्त—जरीगृह्यते PP निष्ठा—गृहीत IP क्त्वा—गृहीत्वा Inf तुमुन्—ग्रहीतुम्

ग्लै—भ्वा P अ हर्षक्षये, to droop, to be weary Pre लट्—ग्लायति Pot विधिलिङ्—ग्लायेत् Imp लोट्—ग्लायतु Impf लङ्—अग्लायत् Perf लिट्—

जग्लौ	जग्लतु	जग्लु
जग्लाथ / जग्लिथ	जग्लथु	जग्ल
जग्लौ	जग्लिव	जग्लिम

Aor लुङ्—अग्लासीत् अग्लासिष्टाम् अग्लासिषु
अग्लासीः अग्लासिष्टम् अग्लासिष्ट
अग्लासिषम् अग्लासिष्व अग्लासिष्म

Fu लृट्—ग्लास्यति Per Fu लुट्—ग्लाता Con लृङ्—अग्लास्यत् Ben आशिषि लिङ्—ग्लायात् ग्लेयात् Pas कर्मणि—ग्लायते Aor कर्म लुङ्—अग्लायि Cau. णिजन्त—ग्लपयति-ते ग्लापयति-ते, Aor णिच् लुङ्—अजिग्लपत् Des सनन्त—जिग्लासति Fre यङन्त—जाग्लायते Kri कृत्य—ग्लातव्य ग्लानीय, ग्लेय PP निष्ठा—ग्लान IP क्त्वा—ग्लात्वा, प्रग्लाय Inf तुमुन्—ग्लातुम् अनुपसर्गादिणिचि ऽक्ङिति वा

घुष्—(घुषिर्)—भ्वा P से अविशब्दने विशब्दने प्रतिज्ञाने लक्ष शब्देन स्वाभिप्रायप्रकाशनम् अस्माट अस्मिन्नर्थे यथाप्रयोग घुषिर् इति धातुर्वर्त्तते शब्दमात्रे, to sound, to declare Pre लट्—घोषति Pot विधिलिङ्—घोषेत् Imp लोट—घोषतु Impt लङ्—अघोषत् Perf लिट्—जुघोष Aor लुङ्—अघोषीत् अघुषत् अघोषिष्टाम् अघुषताम् Fu लृट्—घोषिष्यति Por Fu लुट्—घोषिता Con लृङ्—अघोषिष्यत् Ben आशिषि लिङ—घुष्यात् Pas कर्मणि—घुष्यते Aor कर्म लुङ—अघोषि Cau णिजन्त—घोषयति, Aor णिच् लुङ्—अजूघुषत् Des सनन्त—जुघुषिषति जुघोषिषति Fre यङन्त—जोघुष्यते Kri कृत्य—घोषितव्य घोषणीय PP निष्ठा—घुष्टा रज्जु (अविशब्दनार्थे) घुषित वाक्यम् (शब्देन प्रकटीकृताभिप्रायम्) with सम्—सघुष्ट, सघुषित IP क्त्वा—घुषित्वा घोषित्वा Inf तुमुन्—घोषितुम् अविशब्दनार्थे निष्ठायाम निट्, सपूर्वच्छेद वा इट्

घुष् (घुषिर)—चुरा U से अविशब्दने, to proclaim aloud Pre लट—घोषयति-ते Perf लिट्—घोषयां चकार चक्रे आस बभूव Aor लुङ्—अजूघुषत् त Fu लृट्—घोषयिष्यति-ते Por Fu लुट—घोषयिता Con लृङ्—अघोषयिष्यत्-त Ben आशिष लिङ्—घुष्यात्

घोषयिषीष्ट Des सनन्त—सुघुषयिषति-ते Int यङन्त—घोषयितुम् घोरादिकस्य घुषिर् धातोर्निष्ठायामिट्, निष्ठा—घुषित,-अवघुषितम्

√घ्रा—भ्वा P अ गन्धोपादाने to smell, to perceive odour Pre मट्—

	जिघ्रति	जिघ्रतस्	जिघ्रन्ति
	जिघ्रसि	जिघ्रथस्	जिघ्रथ
	जिघ्रामि	जिघ्रावस्	जिघ्रामस्
Pot विधिनिङ्—	जिघ्रेत्	जिघ्रेताम्	जिघ्रेयुस्
	जिघ्रेस्	जिघ्रेतम्	जिघ्रेत
	जिघ्रेयम्	जिघ्रेव	जिघ्रेम
Imp लोट्—	जिघ्रतु	जिघ्र	जिघ्रानि
Impf लङ्—	अजिघ्रत्	अजिघ्र,	अजिघ्रम्
Perf लिट्—	जघ्रौ	जघ्रतु	जघ्रु
	जघ्रिथ / जघ्राथ	जघ्रथु	जघ्र
	जघ्रौ	जघ्रिव	जघ्रिम
Aor लुङ्—	अघ्रात् / अघ्रासीत्	अघ्रातम् / अघ्रासिष्टाम्	अघ्रुस् / अघ्रासिषुस्
	अघ्रास् / अघ्रासीस्	अघ्रातम् / अघ्रासिष्टम्	अघ्रात / अघ्रासिष्ट
	अघ्रास् / अघ्रासिषम्	अघ्राव / अघ्रासिष्व	अघ्राम / अघ्रासिष्म

Fu स्यट्—घ्रास्यति Per Fu सुट्—घ्राता Con अड्—अघ्रास्यत् Ben आशिषि लिङ्—घ्रायात् घ्रेयात् Pas कर्मणि—घ्रायते, Aor कर्म सुङ्—अघ्रायि Cau णिजन्त—घ्रापयति-ते, Aor णिच् सुङ्—अजिघ्रपत्-त, अजिघ्रिपत्-त Des सनन्त—जिघ्रासति Fre यङन्त—जेघ्रीयते PP निठा—घ्रात घ्राण IP क्त्वा—घ्रात्वा आघ्राय Inf तुमुन्—घ्रातुम्

चकास्—अदा P चे दीप्तौ, to shine

Pr लट्—	चकास्ति	चकास्तः	चकासति
	चकास्सि	चकास्थः	चकास्थ
	चकास्मि	चकास्वः	चकास्मः
Pot विधिलिङ्—	चकास्यात्	चकास्याताम्	चकास्युः
Imp लोट्—	चकास्तु	चकास्ताम्	चकासतु
	चकाधि	चकास्तम्	चकास्त
	चकासानि	चकासाव	चकासाम

धि च इतिसम्लोपे चकाधि इति यथा तु भार्ध्वं तथा चकाधि इत्येव भवितव्यम्

Impf लङ्—	अचकात् / अचकाद्	अचकास्ताम्	अचकासुः
	अचका / अचकात् द	अचकास्तम्	अचकास्त
	अचकासम्	अचकास्व	अचकास्म

Perf लिट्— चकासांचकार, चकासामास चकासांबभूव-

Aor लुङ्—	अचकासीत्	अचकासिष्टाम्	अचकासिषु
	अचकासी	अचकासिष्टम्	अचकासिष्ट
	अचकासिषम्	अचकासिष्व	अचकासिष्म

Fu लृट्—चकासिष्यति Per Fu लुट्—चकासिता Con लृङ्—अचकासिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—चकासयात्, चकास्यास्ताम् Pas भावे—चकास्यते, Aor भावे लुङ्—अचकासि Cau णिजन्त—चकासयति, Aor णिच लुङ्—अचीचकासत्, अचचकासत् Des सनन्त—चिचकासिषति PP निष्ठा—चकासित IP क्त्वा—चकासित्वा Inf तुमुन्—चकासितुम्

चक्ष्—(चक्षिङ्)—अदादि—A अ व्यक्तायां वाचि दर्शनेऽपि अयं धातु प्रायेण आ (आङ्) पूर्वं to speak to say, to see.

Pre लट्—	आचष्टे	आचक्षाते	आचक्षते
	आचक्षे	आचक्षाथे	आचड्ढ्वे
	आचक्षे	आचक्ष्वहे	आचक्ष्महे

Pot विधिलिङ्—आचक्षीत		आचक्षीयाताम्	आचक्षीरन्
	आचक्षीथा	आचक्षीयाथाम्	आचक्षीध्वम्
	आचक्षीय	आचक्षीवहि	आचक्षीमहि

Imp लोट्—	आचष्टाम्	आचक्षाताम्	आचक्षताम्
	आचक्ष्व	आचक्षाथाम्	आचड्ढ्वम्
	आचक्षै	आचक्षावहै	आचक्षामहै

Impl लङ्—	अचट	अचताम्	अचन
	अचः	अचतम्	अचत
	अचम्	अचाव	अचाम

लिटि परे चक्षिङ धातो: स्थाने ख्या (ख्याञ्) आदेश: ख्या (ख्याञ्) आदेश: वा भवत ।

Perf लिट—लट्—

3rd Pers	अचक्षे	अचक्षाते	अचक्षिरे
प्रथम पुरुष			
2nd Pers	अचक्षिषे	अचक्षाथे	अचक्षिध्वे
मध्यम पुरुष			
1st Pers	अचक्षे	अचक्षिवहे	अचक्षिमहे
उत्तमपुरुष			

ख्या आदेश उभयपदी

परस्मैपद—	अचख्यौ	अचख्यतु	अचख्यु
	अचख्यिथ / अचख्याथ	अचख्यथु	अचख्य
	अचख्यौ	अचख्यिव	अचख्यिम
आत्मनेपद—	अचख्ये	अचख्याते	अचख्यिरे
	अचख्यिषे	अचख्याथे	अचख्यिध्वे
	अचख्ये	अचख्यिवहे	अचख्यिमहे

ख्या (ख्याञ) आदेश उभयपदी

परस्मैपद—	आचक्ष्मौ	आचक्ष्यतु'	आचक्षत
	आचक्ष्मिव आचक्ष्माय	आचक्षथु	आचक्ष्य
	आचक्षौ	आचक्ष्मिव	आचक्ष्मिम

आत्मनेपद

आचक्ष्मे	आचक्ष्माते	आचक्ष्मिरे
आचक्ष्मिषे	आचक्षाथे	आचक्ष्मिध्वे
आचक्षे	आचक्ष्मिवहे	आचक्ष्मिमहे

लुङ् लट् लुट् लृङ् आशिषि लिङि च परे चक्षिङ धातो स्थाने नित्यमेव ख्या (ख्याञ्) आदेश क्ष्मा (क्ष्माञ्) चादेशश्च भवत , वर्जनायें तु एतौ आदेशौ न स्त Aor लुङ्— अख्यत् अख्यत अक्ष्मासीत् अक्षमास्त वर्जनार्थेंतु, अचक्षिष्ट Fu लट —ख्यास्यति ख्यास्यते, क्ष्मास्यति–ते Per Fu लुट्—ख्याता क्ष्माता Con लृङ्– अख्यास्यत् त, अक्ष्मा स्यत्–त Ben आशिषि लिङ्—ख्यायात् ख्येयात् ख्यासीष्ट क्ष्मायात् क्ष्मेयात् कमासीष्ट Pas ख्यायते क्ष्मायते Aor लुङ्—अख्यायि Cau णिजन्त—ख्यापयति ते, क्ष्मा पयति ते, Aor णिच् लुङ—अचिख्यपत् अचिक्ष्मपत् Des सन्त—चिख्यासति ते चिक्ष्मासति ते Ire यङन्त— चाख्यायते चाक्ष्मायते PP निष्ठा—ख्यात Inf तुमुन्— ख्यातुम्

चट्—भ्वा P से भेदने, to break Pre चट्—चटति Perf लिट -चचाट Aor लुङ्—अचटीत्

Fu स्यट्—चटिष्यति Per Fu स्युट—चटिता PP निष्ठा—चटित IP क्त्वा—चटित्वा Inf तुमुन्—चटितुम्

चम्—भ्वा P से चदने, to eat Pre स्यट्—चमति, but after the prep —आ, आचामति Pot विधिलिङ्—आचामेत् Imp लोट—आचामतु Impf लङ्—आचामत् Perf लिट्—चचाम, चेमतु, चेमु चेमिथ—चचमिथ चचाम Aor लुङ्—अचमीत् Fu स्यट—चमिष्यति Per Fu स्युट्—चमिता Pas कर्मणि—चम्यते Aor कर्म लुङ्—अचामि Cau णिजन्त—चामयति Aor णिच् लुङ्—अचीचमत् त Des सनन्त—चिचमिषति Kri ल्यप्—आ + चम् = आचमनीय PP निष्ठा—चान्त IP क्त्वा—चान्त्वा, चमित्वा Inf तुमुन्—चमितुम्

चर्—भ्वा P से गतौ, to walk Pre स्यट्—चरति Perf लिट्—चचार Aor लुङ्—अचरीत् Fu. स्युट—चरिष्यति Per Fu स्युट—चरिता Con स्यङ्—अचरिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—चर्यात् Pas कर्मणि—चर्यते Aor कर्म लुङ्—अचारि Cau णिजन्त—चारयति Des सनन्त -चिचरिषति PP निष्ठा—चरित Inf तुमुन्—चरितुम् With—आ Kri ल्यप्—आचरणीय

चल्—भ्वा P से कम्पने to shake to go Pre स्यट्—चलति Perf लिट—चचाल Aor लुङ्—अचालीत् Fu स्युट्—चलिष्यति Per Fu स्युट—चलिता Con स्यङ्—अचलिष्यत् Ben आशिषि लिङ—चल्यात्

Pas कर्मणि—चख्यते, Aor कर्म लुङ्—अचाख्यि Cau णिजन्त (कम्पनार्थे)—चलयति-ते (भव्यार्थे) चालयति ते Des सनन्त—चिचलिषति PP निष्ठा—चलित Inf तुमुन्—चलितुम्

चि—स्वा U अ चयने, to collect Pre लट्—चिनोति चिनुते Pot विधिलिङ्—चिनुयात् चिन्वीत Imp लोट्—चिनोतु चिनुताम् Impf लङ्—अचिनोत्-अचिनुत Perf लिट्—चिकाय चिचाय, चिक्ये चिच्ये Aor लुङ्—अचैषीत् अचेष्ट Fu लृट्—चेष्यति ते Per Fu लुट्—चेता Con लृङ्—अचेष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—चीयात् चेषीष्ट Pas कर्मणि—चीयते, Aor कर्म लुङ्—अचायि Cau णिजन्त—चापयति, चाययति, Aor णिच् लुङ्—अचीचपत् अचीचयत् Des सनन्त—चिचीषति ते, चिकीषति ते Fre यङन्त—चेची-यते Krt कृत्य—चेतव्य, चयनीय, चेय PP निष्ठा—चित 1P क्त्वा—चित्वा Inf तुमुन्—चेतुम्

चित्—भ्वा P से सञ्ज्ञाने, to think Pre लट्—चेतति Pot विधिलिङ्—चेतत् Imp लोट्—चेततु Impf लङ्—अचेतत् Perf लिट्—चिचेत चिचितुः चिचेतिथ, चिचितथु चिचेत, चिचितिव Aor लुङ्—अचेतीत् अचेती अचेतिषम् Fu लृट्—चेतिष्यति Per Fu लुट—चेतिता Con लृङ्—अचेतिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—चित्यात् Pas कर्मणि—चित्यते Aor कर्म लुङ्—अचेति Cau णिजन्त—चेतयति Aor णिच-

Fu एट--चटिष्यति Per Fu लुट--चटिता PP निष्ठा--चटित IP क्त्वा--चटित्वा Inf तुमुन्--चटितुम्

चम्--भ्वा P से अदने, to eat Pre लट्--चमति, but after the prep --आ, आचामति Pot विधि लिङ्--आचामेत् Imp लोट--आचामतु Impf लङ्--आचामत् Perf लिट्--चचाम, चेमतु, चेसु चेमिथ--चचमिथ चचाम Aor लुङ्--अचमीत् Fu लृट्--चमिष्यति Per Fu लुट्--चमिता Pas कर्मणि--चम्यते, Aor कर्मं लुङ्--अचामि Cau णिजन्त--चामयति Aor णिच् लुङ्--अचीचमत् त Des सनन्त--चिचमिषति Kri कृत्य--आ + चम् = आचमनीय PP निष्ठा--चान्त IP क्त्वा--चान्त्वा, चमित्वा Inf तुमुन्--चमितुम्

चर्--भ्वा P से गतौ, to walk Pre लट्--चरति Perf लिट्--चचार Aor लुङ्--अचरीत् Fu. लृट्--चरिष्यति Per Fu लुट्--चरिता Con लृङ्--अचरिष्यत् Ben आशिषि लिङ्--चर्यात् Pas कर्मणि--चर्यते Aor कर्मं लुङ्--अचारि Cau णिजन्त--चारयति Des सनन्त--चिचरिषति PP निष्ठा--चरित Inf तुमुन्--चरितुम् With--आ Kri कृत्य--आचरणीय

चल्--भ्वा P से कम्पने to shake to go Pre लट्--चलति Perf लिट--चचाल Aor लुङ्--अचालीत् Fu लृट्--चलिष्यति Per Fu लुट्--चलिता Con लृङ्--अचलिष्यत् Ben आशिषि लिङ्--चल्यात्

Pas कर्मणि—चल्यते, Aor कर्म लुङ्—अचालि Cau णिजन्त (कम्पनार्थे)—चलयति-ते (अन्यार्थे) चालयति ते Des सनन्त—चिचलिषति PP निष्ठा—चलित Inf तुमुन्—चलितुम्

चि—स्वा U अ चयने, to collect Pre लट्—चिनोति चिनुते Pot विधिलिङ्—चिनुयात् चिन्वीत Imp लोट्—चिनोतु चिनुताम् Impf लङ्—अचिनोत्-अचिनुत Perf लिट्—चिकाय चिचाय, चिक्ये चिच्ये Aor लुङ्—अचैषीत् अचेष्ट Fu लृट्—चेष्यति ते Per Fu लुट्—चेता Con लृङ्—अचेष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—चेषीष्ट Pas कर्मणि—चीयते, Aor कर्म लुङ्—अचायि Cau णिजन्त—चापयति, चाययति, Aor णिच् लुङ्—अचीचपत् अचीचयत् Des सनन्त—चिचीषति ते, चिकीषति ते Fre यङन्त—चेचीयते Kri कृत्य—चेतव्य, चयनीय, चेय PP निष्ठा—चित 1P क्त्वा—चित्वा Inf तुमुन्—चेतुम्

चित्—भ्वा P से सञ्ज्ञाने, to think Pre लट्—चेतति Pot विधिलिङ्—चेतत् Imp लोट्—चेततु Impf लङ्—अचेतत् Perf लिट्—चिचेत, चिचितुः चिचेतिथ, चिचितथु चिचेत, चिचितिव Aor लुङ्—अचेतीत् अचेतीः अचेतिषम् Fu लृट्—चेतिष्यति Per Fu लुट—चेतिता Con लृङ्—अचेतिष्यत् Ben आशिषि लिङ—चित्यात् Pas कर्मणि—चित्यते Aor कर्म लुङ्—अचेति Cau णिजन्त—चेतयति Aor णिच्-

लुट्—अचेचिष्यत् Des सनन्त—चिचेचिषति I'o यङन्त—चेचीयते Kri क्त्वा—चेचित्य, चेचित्वा, चेत्य PP निष्ठा—चित्त 1P णिजन्त—चेतयति Inf तुमुन्—चेतयितुम्

चिन्त्—(चिति)—भ्वा U से चिन्तायाम्, to think, to remember Pre लट्—चिन्तयति ते, चिन्तति Pot विधिलिङ्—चिन्तयेत्-त, चिन्तेत् Imp लोट्—चिन्तयतु ताम्, चिन्तत् Impf लङ्—अचिन्तयत् त अचिन्तत् Perf लिट्—चिन्तयां चकार चक्रे आस-बभूव, चिचिन्त Aor लुङ्—अचिचिन्तत् त, अचिन्तीत् Fu लृट्—चिन्तयिष्यति ते, चिन्तिष्यति Per Fu लुट्—चिन्तयिता, चिन्तिता Ben आशिषि लिङ्—चिन्त्यात् चिन्तयिषीष्ट Pas कर्मणि—चिन्त्यते Aor कर्मे लुङ्—अचिन्ति Des सनन्त—चिचिन्तयिषति-ते, चिचिन्तिषति Kri. क्त्वा—चिन्तयित्वा, चिन्तित्वा, चिन्तनीय PP निष्ठा—चिन्तित 1P णा—चिन्तयित्वा Inf तुमुन्—चिन्तयितुम् चिन्तितुम्

चुद्—भ्वा U से प्रेरणे to drive जिज्ञासायें द्विकर्मक देवदत्तम् अर्थं चोदयति Pre लट्—चोदयति स Perf लिट्—चोदयांचकार चक्रे आस बभूव Aor लुङ्—अचूचुदत्-त Fu लृट्—चोदयिष्यति-ते Per Fu. लृट्—चोदयिता PP निष्ठा—चोदित Inf तुमुन्—चोदयितुम्

चुम्ब्—(चुबि) भ्वा P से चुम्बने, to kiss Pre अट्—चुम्बति Perf लिट्—चुचुम्ब Aor लुङ्—अचुम्बीत्

Per Fu क्षुट्—चुम्बिता Pas कर्मणि—चुम्ब्यते Cau. णिजन्त—चुम्बयति PP निष्ठा—चुम्बित IP क्त्वा—चुम्बित्वा Inf तुमुन्—चुम्बितुम्

चुर्—चुर U से क्षोये, to steal or rob Pre. लट्—चोरयति-ते Perf लिट्—चोरयां चकार चक्रे आस बभूव Aor—लुङ्—अचूचुरत-त Fu लुट—चोरयिष्यति-ते Ben आशिषि लिङ्—चोर्यात्, चोरयिषीष्ट Pas. कर्मणि—चोर्यते, Aor कर्म लुङ—अचोरि Des सनन्त—चुचोरयिषति-ते PP निष्ठा—चोरित IP क्त्वा—चोरयित्वा Inf तुमुन्—चोरयितुन्

चूर्ण्—चुरा U से, सचूर्णने, to crush, to powder Pre लट्—चूर्णयति-ते Perf लिट्—चूर्णयां चकार चक्रे आस बभूव Aor—लुङ्—अचुचूर्णत्-त Fu. लुट्—चूर्णयिष्यति-ते PP निष्ठा—चूर्णित IP क्त्वा—चूर्णयित्वा Inf तुमुन्—चूर्णयितुम्

चेष्ट्—भ्वा A से चेष्टायाम्, to stir Pre. लट्—चेष्टते Perf लिट्—चिचेष्टे Aor लुङ्—अचेष्टिष्ट. Per Fu क्षुट्—चेष्टिता Ben आशिषि लिङ्—चेष्टिषीष्ट Pas भावे—चेष्ट्यते Cau णिजन्त—चेष्टयति Des सन्नन्त—चिचेष्टिषते PP निष्ठा—चेष्टित IP क्त्वा—चेष्टित्वा Inf तुमुन्—चेष्टितुं

च्यु—भ्वा A च गतौ, to go to drop down. Pre लट्—च्यवते Pot विधिलिङ्—च्यवेत Imp.

Aor कर्मं लुङ्—अच्छेदि Cau णिजन्त—छेदयति ते Aor णिच् लुङ्—अचिच्छिदत्-त Des सनन्त—चिच्छित्सति चिच्छित्सते Frc यङन्त—चेच्छिद्यते PP निष्ठा—छिन्न IP क्त्वा—छित्वा Inf तुमुन्—छेत्तुम्

छो—दिवा P च छेदने, to cut Prc लट्—च्यति च्छमि च्छामि Pot विधि लिङ्—च्छेत् च्छेयम् *Imp* लोट—च्यतु *Impf* लङ्—अच्यत् *Perf.* लिट्—चच्छौ, चच्छतु चच्छिथ अच्छाय, चच्छथु चच्छौ, चच्छिव Aor लुङ्—अच्छात् अच्छासीत् अच्छासाम् अच्छासिष्टम्, अच्छुः अच्छासिषुः अच्छाः अच्छासीः अच्छासम् अच्छासिषम् Fu लृट्—च्छास्यति Per Fu लुट्—च्छाता Con लृङ्—अच्छास्यत् Ben आशिषि लिङ्—च्छायात् Pas कर्मणि—च्छ्यते Aor कर्मं लुङ्—अच्छायि Cau णिजन्त—च्छाययति Aor णिच् लुङ्—अचिच्छयत् Des सनन्त—चिच्छासति Fre यङन्त—चाच्छायते PP निष्ठा—छित, च्छात IP क्त्वा—छित्वा च्छात्वा Inf तुमुन्—च्छातुम्

अ

अद्—अदा P से भक्षणहसनयो, to eat, to laugh

Pre लट्—अत्ति, अत्तः, अदन्ति अत्सि, अत्थः, अत्थ अद्मि, अद्वः, अद्मः

Pot. विधि लिङ्—अद्यात् अद्याताम्, अद्युः अद्याः अद्यातम्, अद्यात अद्याम, अद्याव, अद्याम

Imp लोट्—अत्तु, अत्ताम्, अदन्तु अद्धि, अत्तम्, अत्त अदानि, अदाव, अदाम

Impf लङ्—आदत् } आदत्ताम्, आदन्
आदद् }
आदः } आदतम्, आदत
आदत् }
आदम् आदद्व, आदद्म

Perf लिट्—जघास, जघसतुः जघसिथ जघसथुः जघस, जघसिव Aor लुङ्—आदत् आदताम् आदन्त्सम् Fu. अत्स्यति Pei Fu लुट्—अत्ता Con स्टङ्—आदत्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—अद्यात्, अद्यास्ताम् Pas कर्मणि—अद्यते Aor कर्मं लुङ्—आदसि Cau णिजन्त—अदयति Aor णिच् लुङ्—आजघत् Des सनन्त—जिघत्सति Fre यङन्त—आजग्ध्यते Kri क्त्वा—अत्त्वा तव्य PP निष्ठा—अत्त IP ल्या—अत्त्वा Ind. अत्तम्

जन्—(जनी) दिवा A से प्रादुर्भावे, प्रादुर्भाव उत्पत्तिरभिव्यक्तिया अत्रायम् अकर्मक, यदा तु अन्य भावितव्यर्थं उत्पादनायाम् अभिव्यञ्जनाया वा वर्त्तते तदा सकर्मक

'अजा घ्रुरोरजनिष्ट गर्भम्'

to be born, to spring up Pre लट्—जायते Pot विधिलिङ—जायेत Imp लोट्—जायताम् आयस्व जायै Impf लङ्—अजायत Perf लिट्—जज्ञे, जज्ञाते, जज्ञिरे जज्ञिषे, जज्ञाथे जज्ञे, जज्ञिवहे Aor लुङ—अजनि-अजनिष्ट अजनिषाताम् अजनिष्ठा अजनिषाथाम् अजनिषि अजनिष्वहि Fu लट—जनिष्यते Per Fu लुट—जनिता Con लृङ—अजनिष्यत Ben आशिषि लिङ—जनिषीष्ट Pas भावे—जायते, जन्यते Aor भावे लुङ—अजनि Cau णिजन्त—जनयति Aor णिच् लुङ—अजीजनत् (एन्तात् कर्मणि—Pre जन्यते जायते Aor—अजनि अजानि) Des सनन्त—जिजनिषते Fre यङन्त—जाजायते जञ्जन्यते Kri कृत्य—जन्य, जननीयम् PP निष्ठा—जात IP क्त्वा—जनित्वा Inf तुमुन्—जनितुम्, मृङ्नाक्षरो जायते

√जन्—चुरु P से जनने, to be born Pre लट—जनयति जनयतः जनयन्ति जनयसि, जनाथ, जनाथ जनयामि जनयाव जनयाम Pot विधिलिङ्—जनयेत् जनयायात् Imp लोट—जनयतु, Perf लिट्—जनयाम Fu लुट्—जनयिष्यति इत्यादि

जप्—भ्वा P से, व्यक्तायां वाचि, to speak , मानसे च, to mutter Pre लट्—जपति Impf लङ—अजपत् Perf लिट्—जजाप, जेपतु Aor लुङ्—अजपीत् अजापीत् Fu लृट्—जपिष्यति, Per Fu लुट्—जपिता Con लृङ—अजपिष्यत् Ben आशिषि-लिङ्—जप्यात् Pas कर्मणि—जप्यते Aor कर्म लुङ्—अजापि Cau णिजन्त—जापयति Aor णिच् लुङ्—अजीजपत् Des सनन्त—जिजपिषति Fre यङन्त—जञ्जप्यते PP निष्ठा—जपित IP क्त्वा—जपित्वा Inf तुमुन्—जपितुम्

जल्प्—भ्वा P से व्यक्तायां वाचि, to prattle, to speak Pre लट्—जल्पति Perf लिट—जजल्प Aor लुङ्—अजल्पीत् Fu लृट्—जल्पिष्यति Per Fu लुट्—जल्पिता Ben आशिषि लिङ—जल्प्यात् Pas कर्मणि—जल्प्यते Aor कर्म लुङ्—अजल्पि Cau णिजन्त—जल्पयति पुत्र देवदत्तं यज्ञदत्त Aor णिच् लुङ्—अजजल्पत् Des सनन्त—जिजल्पिषति PP निष्ठा—जल्पित Inf तुमुन्—जल्पितुम्

जागृ—अदा P से, निद्राक्षये, to wake Pre लट्—जागर्मि, जाग्रत, जाग्रति जागर्षि, जाग्रथ, जाग्रथ जागर्मि, जाग्रव, जाग्रम Pot विधि लिङ्—जाग्रयात् जाग्र्या जाग्र्याम् Imp, लोट्—जागर्तु, जाग्रताम्, जाग्रतु जाग्रहि जागराणि Impf लङ्—अजाग, अजाग्रताम्, अजागरु अजाग अजागरम् Perf लिट्—जागरांचकार अजागार, जागरांचक्रतु अजागरतु, जागरां-

चक्षु जजागर जागराचक्षार्थं जजागरिय, जागरांचक्रयु-
जजागरयु, जागरांचक्र जजागर जागरांचकार जजागार
जजागर, जागराचक्रुष जजागरिव, जागराचक्रम जजागरिम
Aor लुङ—अजागरीत् अजागरी, अजागरिषम् Fu
स्यट्—जागरिष्यति Per Fu लुट्—जागरिता Con
स्यङ—अजागरिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—जागर्यात्
जागर्या जागर्यासम् Pas भावे—जागर्यते Aor
कर्म लुङ्—अजागारि Cau णिजन्त—जागरयति Acr
णिच् लुङ्—अजजागरत् Des सनन्त—जिजागरिषति
PP निष्ठा—जागरित IP क्त्वा—जागरित्वा Inf तुमुन्—
जागरितुम्

√जि—भ्वा P ग जयेऽय—जय उत्कर्षप्राप्ति अक
अकर्मक, to excel Pre लट—जयति Pot विधि
लिङ्—जयेत् Imp लोट—जयतु Impf लङ्—
अजयत् Perf लिट्—जिग्राय जिग्यतु जिगयिय-
जिगेथ जिगाय, जिग्यिव Aor लुङ्—अजैषीत् अजैषी
अजैषम् Fu स्यट्—जेष्यति Per Fu लुट्—जेता
Con स्यङ—अजेष्यत् Ben आशिषि लिङ्—जीयात्
Pas भावे—जीयते Aor भावे लुङ्—अजायि Cau
णिजन्त—जापयति Aor णिच् लुङ—अजीजपत् Des
सनन्त—जिगीषति Fre यङन्त—जेजीयते Krt. क्त्य—
जेतव्य PP निष्ठा—जित IP क्त्वा—जित्वा Inf.
तुमुन्—जेतुम्

with परा = पराजयते ॥
with वि = विजयते ॥

जयिर्जेयाभिभवयोराद्येऽर्थेऽसाधुकर्मक ।
उत्कर्षेप्राप्तिराद्योऽर्थो द्वितीयेऽर्थे सकर्मक ॥

जि—भ्वा P से to conquer (अभिभवेऽर्थे = अभिभवो न्यूनीकरणम्) सर्वं जयतिवत् अध्ययनात् पराजयते (पराजिरत्र न्यूनीभावार्थे) अध्येतु ग्लायति इत्यर्थ

√जीव्—भ्वा P से प्राणधारणे, to live Pre लट्—जीवति Pot विधि लिङ्—जीवेत् Imp लोट्—जीवतु जीव जीवानि Impf लङ्—अजीवत् Perf लिट्—जिजीव Aor लुङ्—अजीवीत् Fu लृट्—जीविष्यति Per Fu लुट्—जीविता Con लृङ्—अजीविष्यत् Ben आशिषि लिङ्—जीव्यात् Pas भावे—जीव्यते Cau णिजन्त—जीवयति Aor णिच् लुङ्—अजिजीवत् अजीजिवत् Des सनन्त—जिजीविषति Fre यङन्त—जेजीव्यते Kri क्त्वा—जीवितव्यम् PP निष्ठा—जीवित IP क्त्वा—जीवित्वा उपजीव्य Inf तुमुन्—जीवितुम्

जृम्भ्—(जृभि)—भ्वा A वे गात्रविनामे, to yawn Pre जृम्भते Pot विधि लिङ्—जृम्भेत Imp लोट्—जृम्भताम् Impf लङ्—अजृम्भत Perf लिट्—जजृम्भे Aor लुङ्—अजृम्भिष्ट Fu लृट्—जृम्भिष्यते, Per Fu लुट्—जृम्भिता Con लृङ्—अजृम्भिष्यत Ben आशिषि लिङ्—जृम्भिषीष्ट Pas भावे—जृम्भ्यते Aor भावे लुङ्—अजृम्भि Cau णिजन्त—जृम्भयति Aor णिच् लुङ्—अजजृम्भत Des सनन्त—जिजृम्भिषते PP

जॄ—(जृष्) दिवा P से बयोहानी, to grow old. Pre लट्—जीर्यति जीर्यत जीर्यन्ति जीर्यामि Pot. विधि लिङ्—जीर्येत् Imp लोट्—जीर्यतु Impf लङ्—अजीर्यत् Perf लिट्—जजार, जजरतु जेरतु, जजरुः जेरुः, जजर जेर जजार-जजर जजरिव जेरिव, जजरिम जेरिम Aor लुङ्—अजारीत् अजरत् अजारिष्टाम् अजरताम् अजारीः अजरः अजारिष्टम् अजरम् Fu लृट्—जरिष्यति शरीष्यति. Per Fu लुट्—जरिता जरीता Con सृङ्—अजरिष्यत् अजरीष्यत् Ben आशिषि लिङ्—शीर्यात् Pas भावे—जीर्यते Aor भावे लुङ्—अजारि Cau णिच्—जरयति, Aor णिच् लुङ्—अजीजरत् Des सन्—जिजीर्षति जिजरिषति जिजरीषति Pre यङन्त—जेजीर्यते Pas णिच्—जीर्ण Ab क्त्वा—जरित्वा जरीत्वा. Inf तुमुन्—जरितुम् जरीतुम्

जॄ—क्रया P से to grow old Pre लट्—जृणाति.

जॄ—चुरा P से to grow old Pre लट्—जारयति or जरति Perf लिट्—जारयांचकार Per Fu. लुट्—जारयिता

निरनुबन्धकजॄधातुर्नास्तीति सिद्धान्त

✓ज्ञा—क्रया P अ अवबोधने, to know Pre लट्—जानाति जानीतः जानन्ति जानासि, जानीथः, जानीथ

जानामि, जानीव Pot विधिलिङ्—जानीयात् जानीया जानीयाम् Imp लोट्—जानातु जानीहि जानानि Impf लङ्—अजानात्, अजाना, अजानाम् Perf. लिट्—जज्ञौ, जज्ञतु, जज्ञु जज्ञिथ or जज्ञाथ, जज्ञथु, जज्ञ जज्ञौ, जज्ञिव, जज्ञिम Aor लुङ्—अज्ञासीत् अज्ञासी अज्ञासिषम् Fu लृट्—ज्ञास्यति Per Fu लुट्—ज्ञाता Con लृङ्—अज्ञास्यत् Ben आशिषि लिङ्—ज्ञायात् ज्ञेयात् ज्ञाया ज्ञेया ज्ञायास्म्, ज्ञेयास्म् Pas कर्मणि—ज्ञायते Aor कर्म लुङ्—अज्ञायि Cau णिजन्त—ज्ञापयति, Aor णिच् लुङ्—अजिज्ञपत् Des सनन्त—जिज्ञासते Ire यङन्त—जाज्ञायते Kri कृत्य—ज्ञातव्य PP निष्ठा—ज्ञात IP क्त्वा—ज्ञात्वा Inf तुमुन्—ज्ञातुम्

अप + ज्ञा = अपजानीते, अतमपजानीते (अपलपति इत्यर्थं)।
धर्मिणो जानीते, अत्र अकर्मकत्वादात्मनेपदम् ॥
सम् + ज्ञा = सञ्जानीते, माता वा मातरं सञ्जानीते।
प्रति + ज्ञा = प्रतिजानीते, अत प्रतिजानीते ॥
उक्तपक्षापूर्वकस्मरणार्थेतु—
मातु सञ्जानाति or माता सञ्जानाति or मातरं सञ्जानाति।
एवं प्रति योगेऽपि ॥
धर्मं जानीते, अत्र क्रियाफलस्य कर्तृगामित्वादात्मनेपदम्।
सत्यं जानाति or जानीते, कर्त्रभिप्रायत्वे उपपदेन द्योत्यमाने तदिवक्षा ॥

औषधस्य अनुजिघ्रामति (औषधेन प्रवर्त्तितुमिच्छति इत्यर्थः),
अत्र अकर्मकत्वनिमन्धनादात्मनेपदम् ।

Cau णिजन्त—मारणार्थे—क्षपयति, गदं क्षपयति (मारयति इत्यर्थ) ॥
शौषणार्थे—विष्णु क्षिश्नपयति (शोषयति इत्यर्थ) ।
निशामनार्थे—रूपं प्रश्नपयति (रूपं दर्शयति इत्यर्थ)
बोधनार्थे—क्षपयति शापयति, तद् शापयति आचार्यः ।
Des सनन्त—जिक्षपयिषति क्षीषति PP निष्ठा—क्षप्त शापित
शापित Inf तुमुन्—शापयितुम् क्षपयितुम् ॥

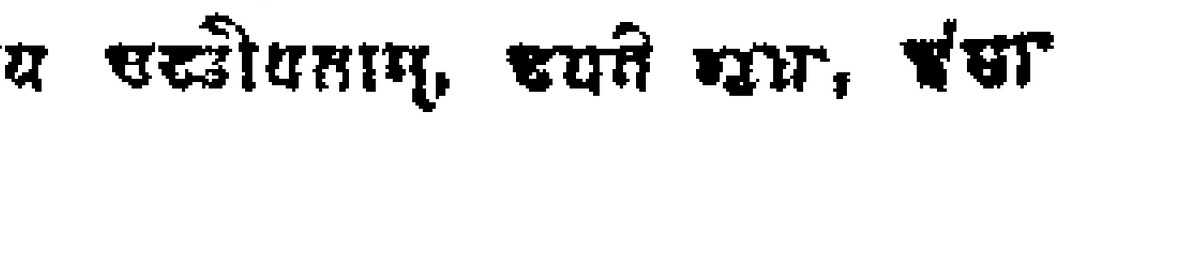
ज्ञा—चुरा U से नियोगे, अत्र नियोग प्रेरणम्, to direct, to command आत्मेपदायम् आङ्पूर्वं Pre लट—आज्ञापयति ते Pot विधिलिङ्—आज्ञापयेत्-त Imp लोट्—आज्ञापयतु ताम् Impf लङ्—आज्ञापयत् Perf लिट—आज्ञापयां चकार चक्रे Aor लुङ—आजिज्ञपत्-त Fu लृट—आज्ञापयिष्यति ते Per Fu लुट्—आज्ञापयिता Con लृङ्—आज्ञापयिष्यत्-त Ben—आशिषि लिङ्—आज्ञाप्यात् आज्ञापयिषीष्ट Pas कर्मणि—आज्ञाप्यते Aor कर्म लुङ—आज्ञापि Cau Aor णिच् लुङ्—आजिज्ञपत् Des सनन्त—आजिज्ञपयिषति ते, क्षीषति ते PP निष्ठा—ज्ञप्त शापित IP क्त्वा—शापयित्वा Inf तुमुन्—शापयितुम्

ज्वर्—ज्वा P से रोगे, to be hot with fever or passion, to suffer Pre लट्—ज्वरति Pot विधि लिङ्—ज्वरेत् Imp लोट—ज्वरतु Impf लङ्—अज्वरत् Perf

लिट्—जज्वार Aor लुङ्—अज्वारीत् Fu लृट्—ज्वरिष्यति Per Fu लुट्—ज्वरिता Con लृङ्—अज्वरिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—ज्वर्यात् Pas भावे—ज्वर्यते Aor भावे लुङ्—अज्वारि Cau णिजन्त—ज्वरयति Aor णिच् लुङ्—अजिज्वरत् Des सनन्त—जिज्वरिषति Fre यङन्त—जाज्वर्यते PP निष्ठा—जूर्ण IP क्त्वा—ज्वरित्वा Inf तुमुन्—ज्वरितुम्

ज्वल्—भ्वा P से दीप्तौ, to burn Pre लट्—ज्वलति Perf लिट्—जज्वाल जज्वलिथ जज्वाल Aor लुङ्—अज्वालीत् Fu लृट्—ज्वलिष्यति Per Fu लुट्—ज्वलिता Con लृङ्—अज्वलिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—ज्वल्यात् Pas भावे—ज्वल्यते Aor भावे लुङ्—अज्वालि Cau णिजन्त—ज्वलयति ज्वालयति, (with—उपसर्ग—प्रज्वलयति) Aor णिच् लुङ्—अजिज्वलत् Des सनन्त—जिज्वलिषति Fre यङन्त—जाज्वल्यते PP निष्ठा—ज्वलित Inf तुमुन्—ज्वलितुम्

ডী—যা, দিবা A. ই বিহায়সা গতৌ, to fly Pr. ডয়তে ডয়তি আদি, ডীয়তে ডয়তি দিবাদি, এধ ডয়ংচ Pot. বিধি লিঙ্- ডুয়েত ডীয়েত Imp লোট্- ডয়তাম্ ডীয়তাম্ Impl লঙ্—অডয়ত অডীয়ত Perf. লিট্—ডিড্যে ডিড্যিযে ডিড্যে Aor লুঙ্—অডয়িষ্ট Fu লুট্—ডয়িষ্যতে Fut Lu শৃট্—ডয়িতা Cond. যঙ্—অডয়িষ্যত Ben আশিষি লিঙ্—ডয়িষীষ্ট Pass. আর্যে—ডীয়ত Aor আর্যে লুঙ্—অডায়ি Cau ণিজন্—ডায়য়তি Aor ণিচ্ লুঙ্—অডীডয়ত্ Des সনন্ত—ডিডয়িষতে Fre যঙন্ত—ডেডীয়তে Pf Nisa—ডয়িত্বা ডীত্বা Inf তুমুন্—ডয়িতুম্ মোডঙীমোড্ডীম্ ডঙীমাখ্যেতা গমনক্রিয়া, ডয়্+ডী=ডড্ডীয়তে ডড্ডীয়ঃ, ডড্ডীয়মান, আত্মনেপদে ডড্ডীয়তাম্, ডয়তে ডয়ঃ, ডঙা ডঙীমঃ

ढौक्—भ्वा A. से गतौ, to go, to approach Pre लट्—ढौकते Perf लिट्—डुढौके Aor लुङ्—अढौकिष्ट Fu लृट्—ढौकिष्यते Per Fu लुट्—ढौकिता Con लृङ्—अढौकिष्यत Ben आशिषि लिङ्—ढौकिषीष्ट Pas कर्मणि—ढौक्यते Aor कर्म लुङ्—अढौकि Des सनन्त—डुढौकिष Pp निष्ठा—ढौकित Inf तुमुन्—ढौकितुम

तच्—(तक्षू) भ्वा P वे तनूकरणे, to how, to cut.

Pre लट्—	तक्षति	तक्षतः	तक्षन्ति
	or	or	or
	तक्ष्णोति	तक्ष्णुतः	तक्ष्णुवन्ति

	or	
तक्षमि	तक्षथ	तक्षाय
तक्षामि	तक्षाव	तक्षाम
or	or	or
तक्षीमि	तक्षव	तक्षाम

Pot विधिलिङ्—तक्षेत् तक्षेयात् Imp लोट्—तक्षतु तक्षोतु तक्ष तक्षतात् तक्षाणि तक्षावाणि Impf लङ्—अतक्षत् अतक्षोत् Perf लिट्—ततक्ष ततक्षतु ततक्ष ततक्षिथ, ततक्षथु, ततक्ष, ततक्ष्व ततक्षिव Aor लुङ्—

अतक्षीत्	अतक्षिष्टाम्	अतक्षिषु
	or	
अताक्षीत्	अताष्टाम्	अताक्षु
अतक्षीः	अतक्षिष्टम्	अतक्षिष्ट
	or	
अताक्षीः	अताष्टम्	अताष्ट
अतक्षिषम्	अतक्षिष्व	अतक्षिष्म
	or	
अताक्षम्	अताक्ष्व	अताक्ष्म

Fu लुट्—तक्षिष्यति तक्ष्यति Per Fu लुट्—तक्षिता-तष्टा Con लृङ्—अतक्षिष्यत् अतक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—तक्ष्यात् Pas कर्मणि—तक्ष्यते Aor कर्म लुङ्—अतक्षि Cau णिजन्त—तक्षयति Aor णिच लुङ्—अतक्षत् तक्षत् Des सनन्त—तितक्षिषति Fre यङन्त—तातक्ष्यते PP निष्ठा—तष्ट IP क्त्वा—तक्षित्वा तष्ट्वा Inf

तुमुन्—तक्षितुम् तष्टुम् तनूकरणार्थे (सूक्ष्मीकरणार्थे) लट् लिड् लोट् लङ्तु पदे 'नु'—यथा-तक्णोति तक्षति इत्यादि अन्यार्थे तु वाग्मि सतक्षति, भर्त्सयति इत्यर्थ

तड्—चुरा U से आघाते, to beat Pre लट्—ताडयति-ते Pot विधिलिङ्—ताडयेत्-त Imp लोट्—ताडयतु ताम् Impf लङ्—अताडयत्-त Perf लिट्—ताडयां चकार चक्रे आस बभूव Aor लुङ्—अतीतडत्-त Fu स्टट्—ताडयिष्यति-ते Per Fu लुट्—ताडयिता Con स्रङ्—अताडयिष्यत्-त Ben आशिषि लिङ्—ताड्यात् ताडयिषीष्ट Pas कर्मणि—ताड्यते Aor कर्म लुङ्—अताडि Cau णिजन्त—ताडयति-ते Des सनन्त—तिताडयिषति-ते Fre यङन्त—तातड्यते Kri क्त्वा—ताडयित्वा PP निष्ठा—ताडित IP क्त्वा—ताडयित्वा Inf तुमुन्—ताडयितुम्

तन्—तना U से विस्तारे, to stretch, to spread Pre लट्—

तनोति	तनुत	तन्वन्ति
तनुते	तन्वाते	तन्वते
तनोषि	तनुथ	तनुथ
तनुषे	तन्वाथे	तनुध्वे
तनोमि	तनुव तन्व	तनुम तन्म
तन्वे	तनुवहे तन्वहे	तनुमहे तन्महे

Pot विधिलिङ्—तनुयात् तन्वीत तनुयाताम् तन्वी-
याताम् तनुया तन्वीथा तनुयाम् तन्वीय Imp लोट्—
तनोतु तनुताम् तनुताम् तन्वाताम् तनु तनुष्व तनवानि-
तनवै Impf लङ्—अतनोत् अतनुत, अतनुताम् अतन्वाताम्,
अतन्वन् अतन्वत अतनो अतनुथा, अतनुतम् अतन्वाथाम्
अतनवम् अतन्वि अतनुव अतन्व अतनुयद्धि अतन्वद्धि

Perf लिट्—
{ततान तेनतु तेनु
तेने तेनाते तेनिरे
{तेनिथ तेनथु तेन
तेनिषे तेनाथे तेनिध्वे
{ततान ततन तेनिव तेनिम
तेने तेनिवहे तेनिमहे

Aor लुङ्—
{अतानीत् {अतानिष्टाम् {अतानिषु-
अतनीत् अतनिष्टाम् अतनिषु
ro
{अतनिष्ट अतनिषाताम् अतनिषत
अतत
{अतानी {अतानिष्टम् {अतानिष्ट-
अतनी अतनिष्टम् अतनिष्ट
or
{अतनिष्ठा- अतनिषाथाम् अतनिढ्वम्
अतथा
{अतानिषम् {अतानिष्व {अतानिष्म
अतनिषम्- अतनिष्व अतनिष्म
or
अतनिषि अतनिष्वहि अतनिष्महि

Fu स्यट्—तनिष्यति तनिष्यते Per Fu स्युट्—तनिता Con स्यङ्—अतनिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—तन्यात्-तनिषीष्ट Pas कर्मणि—तायते तन्यते, Aor कर्म सुङ्—अतानि Cau णिजन्त—तानयति ते, Aor णिच् सुङ्—अतीतनत्-त Des सनन्त—

तितनिषति-ते, तितांसति-ते, तितंसति-ते Fre यङन्त—तन्तन्यते PP निष्ठा—तत IP क्त्वा—तनित्वा-तत्वा Inf तुमुन्—तनितुम्

सम्+तन्=सन्ततम् सन्ततम्

वि+तन्+क्त्वा=वितत्य

तप्—भ्वा P अ सतापे, to shine, to heat,to burn Pre लट्—तपति Pot विधिलिङ्—तपेत् Imp लोट्—तपतु Impf लङ्—अतपत् Perf लिट्—तताप, तेपतु, तेपु तेपिथ ततप्थ, तेपथु, तेप ततास ततप, तेपिव, तेपिम Aor सुङ्—अतापीत्, अतासाम् Fu स्युट्—तप्यति Per Fu स्युट्—तप्ता Con स्यङ्—अतप्स्यत् Ben. आशिषि लिङ्—तप्यात् Pas कर्मणि—तप्यते Aor कर्म सुट्—अतापि Caus णिजन्त—तापयति Aor णिच् सुङ्—अतीतपत् Des सनन्त—तितप्सति Fre यङन्त—तातप्यते Kri कृत्य—तपनीय PP निष्ठा—तप्त IP क्त्वा—तप्त्वा Inf तुमुन्—तप्तुम्

उत्+तप्=उत्तपते दीप्यते इत्यर्थ.

वि+तप्=वितपते (पाणिम्)

अत्र अकर्मकत्वात्त्वाङ्कर्मकत्वाच्चात्मनेपदम्

उत्पति दृवर्णम् अव अस्माद्धकर्मकस्यात्मनेपदम्
निस+तप–निष्टपति धौन पुन्यभिन्नार्थे प निष्टप्तम्

तप्—दिवा A प to be powerful अस्य ऐश्वर्यार्थे
या आत्मनेपद श्यन् प Pre लट्—तप्यते Perf लिट्—
तेपे तेपिषे Aor लुङ—अतप्त, अतप्साताम् Fu लृट्—
तप्स्यते Per Fu लुट्—तप्ता Ben आशिषि लिङ्—
तपसीष्ट Pas कर्मणि—तप्यते Caus णिजन्त—तापयति,
Aor णिच् लुङ—अतीतपत् Des सनन्त—तितप्सते Fre
यङन्त—तातप्यत PP निष्ठा—तप्त IP क्त्वा—तप्त्वा
Inf तुमुन्—तप्तुम्

तप्—चुरा U प दाहे, to heat Pre लट्—
तापयति-ते Perf लिट्—तापयां चकार चक्रे Aor लुङ्—
अतीतपत्-त Fu लृट्—तपयति-ते Per Fu लुट्—तप्ता

तर्क्—चुरा U से वितर्कार्थे, to reason Pre.
लट्—तर्कयति-ते Perf लिट्—तर्कयांचकार चक्रे Aor
लुङ—अतर्कत्-त Fu लृट्—तर्कयिष्यति-ते Per Fu
लुट्—तर्कयिता PP निष्ठा—तर्कित IP क्त्वा—तर्क-
यित्वा Inf तुमुन्—तर्कयितुम्

तर्ज्—भ्वा P से भर्त्सने, to threaten, to cen-
sure, चुरा A to blame Pre लट्—तर्जति तर्जयते Perf
लिट्—ततर्ज तर्जयां चक्रे Aor लुङ्—अतर्जीत् अततर्जत
Fu लृट्—तर्जिष्यति तर्जयिष्यते Per Fu लुट्—तर्जिता
तर्जयिता Pas कर्मणि—तर्ज्यते PP निष्ठा—तर्जित
Inf तुमुन्—तर्जितुम् तर्जयितुम्

तिज्—क्षा A. से, निशाने, to be sharp The Desiderative of this root means 'to endure, to forbear' क्षमायें नित्यसनन्तोऽयम् Pre लट्—तितिक्षते तितिक्षसे तितिक्षे Pot. विधिलिङ—तितिक्षेत Imp लोट्—तितिक्षताम् Impf लङ्—अतितिक्षत Perf लिट्—तितिक्षा चक्रे Aor लुङ्—अतितिक्षिष्ट Fu. लृट्—तितिक्षिष्यते Per Fu लुट्—तितिक्षिता Con. लृङ—अतितिक्षिष्यत Ben आग्रिपि लिङ्—तितिक्षि षीष्ट Pas कर्मणि—तितिक्ष्यते Cau णिजन्त—तितिक्षयति Kri क्त्वा—तितिक्षित्वा PP निष्ठा—तितिक्षित Inf तुमुन्—तितिक्षितुम्

तिज्—क्षुरा P से, निशाने, to sharpen Pre लट—तेजयति Pot विधिलिङ—तेजयेत् Imp लोट्—तेजयतु Impf. लङ्—अतेजयत् Perf लिट्—तेजयांचकार Aor लुङ—अतीतिजत् Fu लृट्—तेजयिष्यति Per Fu लुट्—तेजयिता Inf तुमुन्—तेजयितुम्

कुसुमचापमतेजयदग्रभिर्हिमकर ।
प्रतीगुत्तेजयामि सुहृद परिमोक्षणाय ॥

तुद्—तुदा U अ व्यथने to strike, to wound.

Pre लट्—	तुदति-ते	तुदसि-से	तुदामि तुदे	
Pot विधिलिङ्	तुदेत्-त	तुदे -था	तुदेयम् तुदेय	
Imp लोट्—	तुदतु-ताम्	तुद-स्व	तुदानि तुदै	
Impf लङ्—	अतुदत्-त	अतुद -था	अतुदम् अतुदे	

तरतु Impf लङ्—अतरत् Perf लिट्—ततार, तेरतु, तेरु तेरिथ, तेरथु, तेर ततार तेरव, तेरिव, तेरिम Aor लुङ्—अतारीत्, अतारिष्टाम्, अतारिषु अतारी, अतारिष्टम् अतारिष्ट अतारिषम्, अतारिष्व अतारिष्म Fu लृट्—तरिष्यति तरीष्यति Per Fu लुट्—तरीता तरिता Con लृङ्—अतरिष्यत् अतरीष्यत् Ben आशिषि लिङ्—तीर्यात् Pas कर्मणि—तीर्यते, Aor कर्म लुङ्—अतारि Cau णिजन्त—तारयति, Aor णिच लुङ्—अतीतरत् Des सनन्त—तितीर्षति तितरिषति तितरीषति Ito यङन्त—तेतीर्यते Ken क्त्वा—तीर्त्वा PP निष्ठा—तीर्णं IP—क्त्वा तीर्त्वा Inf तुमुन्—तरितुम् तरीतुम् तर्तुम् If used in the Atmanapada, it forms—

वि+अति=Pre लट्—व्यतितरते Pot (विधिलिङ्—व्यतितरेत Imp लोट्—व्यतितरताम् Impf लङ्—व्यत्यतरत Perf लिट्—व्यतितेरे Aor लुङ—व्यत्यतरीष्ट व्यत्यतरिष्ट व्यत्यतरीष्ट Fu लृट—व्यतितरिष्यते व्यतितरीष्यते Per Fu लुट—व्यतितरीता तरिता Ben. आशिषिलिङ्—व्यतितरिषीष्ट-तरीषीष्ट तीर्षीष्ट

त्यज्—भ्वा P स छानां, to abandon Pre. लट—त्यजति Pot विधिलिङ्—त्यजेत् Imp लोट्—त्यजतु Impf लङ—अत्यजत् Perf लिट्—तत्याज, तत्यजतु, तत्यजुः तत्यजिथ तत्यक्थ, तत्यजथु, तत्यज तत्याज तत्यज, तत्यजिव तत्यजिम Aor लुङ—अत्याक्षीत्

अत्याची , अत्याचम् Fu. स्यट्—त्यक्षति Por Fu स्रुट्—त्याक्षा Con लृङ्—अत्यक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—त्यज्यात् Pas कर्मणि—त्यज्यते, Aor कर्म लुङ्—अत्याजि Cau णिजन्त—त्याजयति, Aor णिच लुङ्—अतित्यजत् Des सनन्त—तित्यक्षति Fre यङन्त—तात्यज्यते PP निष्ठा—त्यक्त IP क्त्वा—त्यक्त्वा Inf तुमुन्—त्यक्तुम्

वृट्—तुदा P से छेदने to cut Pre स्यट—वृटति वृत्यति Pot विधिलिङ्—वृटेत् वृत्येत् Imp लोट्—वृटतु वृत्यतु Impf लङ्—अवृटत् अवृत्यत् Perf लिट्—वृवोट Aor लुङ्—अवृटोत् Fu स्यट्—वृटिष्यति Per Fu स्रुट्—वृटिता Con लृङ्—अवृटिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—वृत्यात् Pas कर्मणि—वृत्यते Aor कर्मलुङ—अवोटि Cau णिजन्त—वोटयति, Aor णिच्लुङ्—अवुवृटत् Des सनन्त—वुवृटिषति PP निष्ठा—वृटित IP क्त्वा—वृटित्वा Inf तुमुन्—वृटितुम्

वृट्,—तुरा A. से छेदने, to cut Pre—स्यट् वोटयते

वै—भ्वा A. अ पालने, to protect Pre स्यट्—वायते Pot विधिलिङ्—वायेत Imp लोट—वायताम् Impf लङ—अवायत Perf लिट्—तत्रे तत्रिषे तत्रे Aor लुङ्—अवास्त Fu स्यट—वास्यते Per Fu स्रुट—वाता Con लृङ्—अवास्यत Ben आशिषि लिङ्—वासीष्ट Pas कर्मणि—वायते Aor कर्म लुङ्—अवावि

Cau णिजन्त—धापयति, Aor णिच् सुच्—अतिधपत् Des सनन्त—तिधासति Fre यङन्त—तात्धायते Krt. कृत्य—धातव्य PP निष्ठा—धाध्मात Inf तुमुन्—धातुम्

त्वर्—(भ्वा त्वरा)—भ्वा A से शब्द में, to hurry Pre लट्—त्वरते Pot. विधिलिङ्—त्वरेत Imp लोट त्वरताम् Impf लङ्—अत्वरत Perf लिट्—तत्वरे Aor लुङ्—अत्वरिष्ट Fu लृट्—त्वरिष्यते Per Fu लुट्—त्वरिता Con लृङ्—अत्वरिष्यत Ben आशिषि लिङ्—त्वरिषीष्ट Pas कर्मणि—त्वर्यते, Aor कर्मे लुङ् अत्वरि अत्वारि Cau णिजन्त—त्वरयति, Aor णिच सुच्—अतित्वरत् Des सनन्त—तित्वरिषते Fre यङन्त —तात्वर्यते PP निष्ठा—तूर्ण त्वरित Inf तुमुन्—त्वरितुम्

द

दद्—भ्वा A से दाने, to give Pre लट्—ददते ददसे ददे Pot विधिलिङ्—ददेत Imp लोट्—ददताम् Impf लङ—अददत Perf लिट्—ददे ददिषे ददे Aor लुङ्—अदादिष्ट Fu लृट्—दादिष्यते Per Fu. लुट—दादिता Con लृङ्—अदादिष्यत Ben

आशिषि लिङ —दंदिषीष्ट Pas कर्मणि—दद्यते, Aor कर्म लुङ —अदादि Cau णिजन्त—दादयते, Aor णिच् लुङ —अदीददत Des सनन्त—दिदंदिषते Fre यङन्त—दादद्यते PP निष्ठा—दंदित Inf तुमुन्—दंदितुम्

दध्—भ्वा A से धारणे, to hold Pre लट्—दधते Perf लिट—देधे Aor लुङ्—अदधिष्ट Per Fu. लुट्—दधिता Ben आशिषि लिङ्—दधिषीष्ट Pas कर्मणि—दध्यते, Aor कर्म लुङ्—अदाधि Cau णिजन्त —दाधयते Des सनन्त—दिदधिषते Inf तुमुन्—दधितुम्

दश्—भ्वा P अ दंशने, (दशनं दष्टा) to bite. Pre लट—दशति Pot विधिलिङ्—दशेत् Imp लोट्—दशतु Impf लङ्—अदशत् Perf लिट्—ददंश, ददशतु ददंशतु ददशिव ददष्ठ, ददशथु ददंशथु ददंश, ददशिव ददंशिव Aor लुङ्—अदांक्षीत् अदांक्षी अदांक्षम् Fu लट—दक्ष्यति Per Fu लुट्—दष्टा Con लृङ्—अदक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—दक्षीष्ट Pas कर्मणि—दश्यते Aor कर्म लुङ्—अदंशि Cau णिजन्त—दंशयति Aor णिच् लुङ्—अददशत् Des सनन्त—दिदंक्षति Fre यङन्त—दन्दश्यते PP निष्ठा—दष्ट IP क्त्वा—दष्ट्वा Inf तुमुन्—दष्टुम्

दंश्—(दंशि) चुरा A. अ दंशने, to bite Pre लट्—दंशयते दंशति Ben आशिषि लिङ्—दंशयिषीष्ट दंक्षात् Pas कर्मणि—दश्यते PP निष्ठा—दष्ट Inf तुमुन्—दंष्टुम्

दम्—दिवा P से उपशमने, to tame, to be tamed, to conquer Pre लट्—दाम्यति Pot विधि लिङ्—दाम्येत् Imp लोट्—दाम्यतु Impf—लङ्—अदाम्यत् Perf लिट्—ददाम, देमतु देमिथ, देमथ ददाम, देमिव Aor लुङ्—अदमत् Fu लृट्—दमिष्यति Per Fu लुट्—दमिता Con लृङ्—अदमिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—दम्यात् Pas कर्मणि—दम्यते, Aor. कर्म लुङ्—अदामि अदामि Cau णिजन्त—दमयति Aor णिच लुङ्—अदीदमत् Des सनन्त—दिदमिषति Fre यङन्त—दंदम्यते PP निष्ठा—दान्त दमित IP क्त्वा—दान्त्वा दमित्वा Inf तुमुन्—दमितुम्

दरिद्रा—अदा P से दुर्गतौ to be poor Pre लट्—दरिद्राति दरिद्रित दरिद्रति दरिद्रासि दरिद्रिथ दरिद्रिथ दरिद्रामि, दरिद्रिव, दरिद्रिम Pot विधिलिङ्—दरिद्रियात् दरिद्रियाताम् दरिद्रियु दरिद्रिया, दरिद्रियातम्, दरिद्रियात दरिद्रियाम्, दरिद्रियाव, दरिद्रियाम Imp लोट्—दरिद्रातु दरिद्रिताम्, दरिद्रतु दरिद्रिहि, दरिद्रितम्, दरिद्रित दरिद्राणि दरिद्राव दरिद्राम Impf लङ्—अदरिद्रात् अदरिद्रिताम्, अदरिद्रु अदरिद्रा अदरिद्राम् Perf लिट्—ददरिद्रौ दरिद्रांचकार Aor लुङ्—अदरिद्रीत् अदरिद्रासीत् अदरिद्रो अदरिद्रासी अदरिद्रिषम् अदरिद्रा सिषम् Fu लृट्—दरिद्रिष्यति Per Fu लुट्—दरिद्रिता Con लृङ्—अदरिद्रिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—दरिद्रयात् Pas कर्मणि—दरिद्रायते, Aor कर्म लुङ्—अदरिद्रि अदरिद्रायि Cau णिजन्त—दरिद्रयति Aor

णिच् लुङ्—अदिदरिद्रत् Des सनन्त—दिदरिद्रासति दिदरिद्रियति (न दरिद्रायके लोपो दरिद्राणे च नेष्यते। दिदरिद्रासतीत्येके दिदरिद्रिपतीति वा॥) PP निष्ठा—दरिद्रित Inf तुमुन्—दरिद्रितुम्

दह्—भ्वा P अ भस्मीकरणे, to burn, to pain Pre लट्—दहति Pot विधिलिङ्—दहेत् Imp लोट—दहतु Impf लङ्—अदहत् Perf लिट्—ददाह, देहतु देहिथ ददग्ध, देहथु ददाह, देहिव Aor लुङ्—अधाक्षीत्, अदाग्धाम्, अधाक्षुः अधाक्षी, अदाग्धम् अदाग्ध अधाक्षम्, अधाक्ष्व अधाक्ष्म Fu लृट्—धक्ष्यति Per Fu. लुट्—दग्धा Con लृङ्—अधक्ष्यत् Pas कर्मणि—दह्यते Aor कर्म लुङ्—अदाहि Cau णिजन्त—दाहयति. Aor णिच लुङ—अदीदहत् Des सनन्त—दिधक्षति Fre यङन्त—ददह्यते PP निष्ठा—दग्ध IP क्त्वा—दग्ध्वा Inf तुमुन्—दग्धुम्

दा (दाण्)—भ्वा P अ दाने, to give Pre लट्—यच्छति यच्छसि यच्छामि Pot विधिलिङ्—यच्छेत् यच्छेः यच्छेयम् Imp लोट—यच्छतु यच्छ यच्छानि Impf लङ्—अयच्छत् अयच्छः, अयच्छम् Perf लिट्—ददौ, ददतु ददिथ ददाथ ददथु ददौ, ददिव Aor लुङ—अदात् अदाताम्, अदुः अदाः, अदातम्, अदात अदाम्, अदाव, अदाम Fu लृट्—दास्यति दास्यसि दास्यामि Per Fu लुट—दाता दातासि दातास्मि Con लृङ्—अदास्यत् Ben आशिषि लिङ्—देयात् देयाः देयासम् Pas कर्मणि—दीयते, Aor कर्म लुङ्—अदायि Cau.

णिजन्त—दापयति, Aor णिच लुङ—अदीदपत् Des दित्सति Fre गडन्त—देदीयते Kri कृत्य—दातव्य दानीय, देय PP निष्ठा—दत्त IP क्त्वा—दत्त्वा Inf तुमुन्—दातुम्

दा (दाञ्)—जुहोत्यादि P दाने to give.

PARASMAIPADA

Pre.लट्—ददाति	दत्तः	ददति
ददासि	दत्थ	दत्थ
ददामि	दद्वः	दद्मः

ATMANEPADA

दत्ते	ददाते	ददते
दत्से	ददाथे	दद्ध्वे
ददे	दद्वहे	दद्महे

PARASMAIPADA

Pot.विधिलिङ्—दद्यात्	दद्याताम्	दद्युः
दद्याः	दद्यातम्	दद्यात
दद्याम्	दद्याव	दद्याम

ATMANEPADA

ददीत	ददीयाताम्	ददीरन्
ददीथाः	ददीयाथाम्	ददीध्वम्
ददीय	ददीवहि	ददीमहि

PARASMAIPADA.

Imp लोट्—ददातु दत्ताम् ददतु
देहि दत्तम् दत्त
ददानि ददाव ददाम

ATMANEPADA.

दत्ताम् ददाताम् ददताम्
दत्स्व ददाथाम् दद्ध्वम्
ददै ददावहै ददामहै

PARASMAIPADA.

Impf लङ्—अददात् अदत्ताम् अददुः
अदद अदत्तम् अदत्त
अददाम अदद अदद्म

ATMANEPADA

अदत्त अददाताम् अददत
अदत्था अददायाम् अदद्ध्वम्
अददि अदद्वहि अदद्महि

Perf लिट्—ददौ ददे ददतु ददाते ददाय ददिथ ददिषे, ददथु ददाथ ददौ ददे ददिव ददिवहे Aor लुङ्—अदात् अदित, अदाताम् अदिषाताम्, अदुः अदिथत अदा अदिषा अदाम् अदिषि Fu लृट्—दास्यति दास्यते Per Fu लुट्—दाता Con लृङ्—अदास्यत् अदास्यत Ben. आशिषि लिङ्—देयात् दासीष्ट Pas कर्मणि—दीयते, Aor कर्म लुङ्—अदायि Cau.

णिजन्त—दापयति, Aor णिच् लुङ्—अदीदपत् Des. सनन्त—दित्सति तं Pre यङन्त—देदीयते PP निष्ठा—दत्त IP क्त्वा—दत्त्वा, प्रदाय Inf तुमुन्—दातुम् After आ+दा=विद्याम् आदत्ते, व्याददते पिपीलिका पतगस्य सुखम्, but—खाङ्गविकसनार्थे म, यथा—स्वसुख व्याददाति

दाम्—भ्वा U to straighten (आर्जवे नित्य सनन्तोऽयम्) Pre लट्—दीदांसति दीदांसते Pot विधि लिङ्—दीदांसेत् त Imp लोट्—दीदासतु ताम्, Impf लङ्—अदीदांसत् त Perf लिट्—दीदासांचकार चक्रे Aor लुङ्—अदीदासीत् सिष्ट Fu लृट—दीदासिष्यति ते Inf तुमुन्—दीदांसितुम्

दिव्—दिवा P से क्रीडा विजिगीषा व्यवहार द्युति स्तुति मोद मद स्वप्न कान्ति गतिषु, to play, to desire to overcome, to sell, to shine, to praise to delight, to be mad, to be sleepy, to love, to go etc Pre लट्—दीव्यति दीव्यसि दीव्यामि Pot विधिलिङ्—दीव्येत् दीव्येयम् Imp लोट्—दीव्यतु दीव्य दीव्यानि Impf लङ—अदीव्यत् अदीव्य अदीव्यम् Perf लिट्—दिदेव दिदिवतु दिदेविथ दिदिवथु दिदेव, दिदिविव Aor लुङ्—अदेवीत् अदेवी अदेविषम् Fu लृट्—देविष्यति Per Fu लुट्—देविता Con लृङ्—अदेविष्यत् Ben आशिषि लिङ—दीव्यात Pas भावे (क्रीडायें)—दीव्यते Aor लुङ—अदेवि Cau णिचन्त—देवयति Aor णिच लुङ्—अदीदिवत् Des सनन्त—दिदेविषति दिदेवयति.

Fre यङन्त—देदीव्यते PP निष्ठा—द्यून (अविजिगीषायाम्), द्यूत (विजिगीषायाम्) IP क्त्वा—देवित्वा-द्यूत्वा Inf तुमुन्—देवितुम् अक्षैः अक्षान् वा दीव्यति, शतस्य दीव्यति शतस्य शत वा प्रतिदीव्यति

दिव्—चुरा U से परिक्रूजने, to lament Pre लट्—देवयति ते Perf लिट्—देवयां चकार चक्रे Inf तुमुन्—देवयितुम्

दिश्—तुदा U अ अतिसर्जने, to produce, to grant, to allow Pre लट्—दिशति दिशते Pot विधिलिङ दिशेत् दिशेत Imp—लोट्—दिशतु, दिशताम् Impf लङ—अदिशत् अदिशत Perf लिट—दिदेश दिदिशे, दिदिशतुः दिदिशिरे ।ददेशिथ दिदिशिथे दिदेश दिदिशिव Aor लुङ्—अदिक्षत् अदिक्षत अदिक्षताम् अदिक्षाताम् अदिक्षन् अदिक्षथाः अदिक्षेथाम् अदिक्षध्वम् अदिक्षि, अदिक्ष्वहि अदिक्ष्महि Fu लृट—देक्ष्यति देक्ष्यते Per Fu लुट—देष्टा Con लृङ्—अदेक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—दिश्यात् दिषीष्ट Pas कर्मणि—दिश्यते, Aor कर्म लुङ्—अदेशि Cau णिजन्त—देशयति ते, Aor णिच् लुङ्—अदीदिशत्-त Des सनन्त—दिदिक्षति दिदिक्षते Fre यङन्त—देदिश्यते PP निष्ठा—दिष्ट IP क्त्वा—दिष्ट्वा Inf तुमुन्—देष्टुम्

दीक्ष्—भ्वा Ā से मूँड़ना यज्ञ या उपनयन नियम व्रतादेशेषु to shave, to sacrifice, to invest with a sacred thread, to dedicate oneself to, to teach. Pre लट्—दीक्षते Perf लिट्—दिदीक्षे Aor लुङ्—

अदौक्षिष्ट Fu लुट्—दोक्षिष्यते Per Fu लुट्—दोक्षिता Con लृङ्—अदौक्षिष्यत Ben आशिषि लिङ्—दोक्षिषीष्ट Pas कर्मणि—दोक्ष्यते, Aor कर्म लुङ्—अदीदिपि Cau णिजन्त—दीपयति ते, Aor णिच् लुङ्—अदिदीपत् त Des सनन्त—दिदीपिषति PP निष्ठा—दीप्त IP क्त्वा—दीपित्वा Inf तुमुन्—दीपितुम्

√दीप्—दिवा A. से दीप्तौ, to shine, to burn Pre लट्—दीप्यते Pot विधिलिङ्—दीप्येत Imp लोट्—दीप्यताम् Impf लङ्—अदीप्यत Perf लिट्—दिदीपे Aor लुङ्—अदीपि अदीपिष्ट Fu स्यट्—दीपिष्यते Per Fu. लृट्—दीपिता Con लृङ्—अदीपिष्यत Ben आशिषि लिङ्—दीपिषीष्ट Pas भावे—दीप्यते, Aor भावे लुङ्—अदीपि Cau णिजन्त—दीपयति ते Aor णिच् लुङ्—अदीदिपत् अदिदीपत् Des सनन्त—दिदीपिषति Pre यङन्त—देदीप्यते PP निष्ठा—दीप्त Inf तुमुन्—दीपितुम्

दुप्—दिवा P अ वैकल्ये (वैकल्यं विकृति), to wrong, to be impure, Pre लट् दुष्यति Pot विधिलिङ्—दुष्येत् Imp लोट्—दुष्यतु Impf लङ्—अदुष्यत् Perf लिट्—दुदोष Aor लुङ्—अदुषत् अदुषताम् अदुषन् अदुष अदुषम् Fu स्यट्—दोष्यति Per Fu. स्यट्—दोष्टा Con स्यङ्—अदोष्यत् Ben. आशिषि लिङ्—दुष्यात् Pas कर्मणि—दुष्यते, Aor कर्म लुङ्—अदोषि Cau णिजन्त—दूषयति दोषयति, Aor णिच्

सुङ्—अदूदुपत् Des मनन्त—दुदुषति Fre यङन्त—दोदुष्यते Kri क्त्य—दोषणीय PP निष्ठा—दुष्ट Inf तसुन्—दोदुम

क्रोध चित्तं दूषयति दोषयति वा

दुह्—अदा U अ प्रपूरणे, दोहने, to fill up, to milk, to make a profit

Pre लट्—

PARASMAIPADA.

दोग्धि	दुग्धः	दुहन्ति
धोक्षि	दुग्धः	दुग्ध
दोह्मि	दुह्वः	दुह्मः

ATMANEPADA

दुग्धे	दुहाते	दुहते
धुक्षे	दुहाथे	धुग्ध्वे
दुहे	दुह्वहे	दुह्महे

PARASMAIPADA

Pot. विधिलिङ्—

दुह्यात्	दुह्याताम्	दुह्यु
दुह्याः	दुह्यातम्	दुह्यात
दुह्याम्	दुह्याव	दुह्याम

ATMANEPADA.

दुहीत	दुहीयाताम्	दुहीरन्
दुहीथाः	दुहीयाथाम्	दुहीध्वम्
दुहीय	दुहीवहि	दुहीमहि

PARASMAIPADA

Imp लोट् —

दोग्धु	दुग्धाम्	दुहन्तु
दुग्धि	दुग्धम्	दुग्ध
दोहानि	दोहाव	दोहाम

ĀTMANEPADA

दुग्धाम्	दुहाताम्	दुहताम्
दुग्ध्व	दुहाथाम्	दुग्धवम्
दोहै	दोहावहै	दोहामहै

PARASMAIPADA

Impf लङ् —

अधोक् ग्	अदुग्धाम्	अदुहन्
अधोक् ग	अदुग्धम्	अदुग्ध
अदोहम्	अदुह	अदुह्व

ĀTMANEPADA

अदुग्ध	अदुहाताम्	अदुहत
अदुग्धा	अदुहाथाम्	अधुग्धम्
अदुहि	अदुहावहि	अदुह्महि

PARASMAIPADA

Perf लिट् —

दुदोह	दुदुहतु	दुदुहुः
दुदोहिथ	दुदुहथु	दुदुह
दुदोह	दुदुहिव	दुदुहिम

ATMANEPADA

दुदुहे	दुदुहाते	दुदुहिरे
दुदुहिषे	दुदुहाथे	दुदुहिध्वे
दुदुहे	दुदुहिवहे	दुदुहिमहे

PARASMAIPADA.

Aor —लुङ्—

अधुक्षत्	अधुक्षताम्	अधुक्षन्
अधुक्षः	अधुक्षतम्	अधुक्षत
अधुक्षम्	अधुक्षाव	अधुक्षाम

ATMANEPADA.

अदुग्ध / अधुक्षत	अधुक्षाताम्	अधुक्षन्त
अदुग्धा / अधुक्षथा	अधुक्षाथाम्	अधुग्ध्वम् / अधुग्ध्वम्
अधुक्षि	अदुह्वहि / अधुक्षावहि	अधुक्षामहि

Fu लृट्—धोक्ष्यति धोक्ष्यते धोक्ष्यसि धोक्ष्यामि धोक्ष्ये Per Fu लुट—दोग्धा Con लृङ्—अधोक्ष्यत् अधोक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—दुह्यात् धुक्षीष्ट Pas कर्मणि—दुह्यते, Aor कर्मं लुङ्—अदोहि Cau णिजन्त—दोहयति Aor णिच् लुङ्—अददुहत् Des सनन्त—दुधुक्षति दुधुक्षते Fre यङन्त—दोदुह्यते Kri ण्यत्—दोग्धव्य, दोहनीय PP निष्ठा—दुग्ध IP क्त्वा—दुग्ध्वा Inf तुमुन्—दोग्धुम्

Pas कर्मणि—द्यौयते, Aor कर्म लुङ्—अदादि Cau णिजन्त—दरयति (भयार्थे), दारयति, Aor णिच् लुङ्—अददरत् Des सनन्त—दिदरिषति दिदरीषति दिदीर्षति Fre यङन्त—देदीर्यते PP निष्ठा—दीर्ण (विदीर्ण) IP क्त्वा—वि + द = विदीर्य व्यवदीर्य मनो मम जातं विदीर्यं

द्युत्—भ्वा A से दीप्तौ, to shine Pre लट्—द्योतते Pot विधिलिङ्—द्योतेत Imp लोट्—द्योतताम् Impf लङ्—अद्योतत Perf लिट्—दिद्युते Aor लुङ्—अद्युतत् अद्योतिष्ट (the Verb द्युत् optionally admits the लुङ् परस्मपद) Fu स्रट्—द्योतिष्यते Por Fu लुट्—द्योतिता Con स्रङ्—अद्योतिष्यत Ben आशिषि लिङ्—द्योतिषीष्ट Pass भावे—द्युत्यते, Aor भावे लुङ्—अद्योति Cau णिजन्त—द्योतयति, Aor णिच् लुङ्—अदिद्युतत् Des सनन्त—दिद्युतिषते दिद्योतिषते Fre यङन्त—देद्युत्यते PP निष्ठा—द्युतितम् द्योतितम् IP क्त्वा—द्युतित्वा द्योतित्वा Inf तुमुन्—द्योतितुम्

द्रु—भ्वा P अ गतौ, to melt, to rush, to run Pre लट—द्रवति Pot विधिलिङ्—द्रवेत् Imp लोट्—द्रवतु Impf लङ्—अद्रवत् Perf लिट्—दुद्राव, दुद्रुवतु दुद्रोथ, दुद्रुवथु दुद्राव, दुद्रुव Aor लुङ्—अदु द्रुवत् अदुद्रुव अदुद्रुवम् Fu स्रट्—द्रोष्यति Por Fu लुट्—द्रोता Con स्रङ्—अद्रोष्यत् Ben आशिषि लिङ्—द्रूयात् Pas भावे—द्रूयते, Aor भावे लुङ—अद्रावि Des सनन्त—दुद्रूषति Fre यङन्त—दोद्रूयते PP निष्ठा—द्रुत

द्रुह्—दिवा P वे जिघांसायाम्, to bear malice or hatred Pre लट्—द्रुह्यति Pot विधिलिङ्—द्रुह्येत्, Imp लोट्—द्रुह्यतु Impf लङ्—अद्रुह्यत् Perf लिट्—दुद्रोह, दुद्रुहतु दुद्रोहिथ दुद्रोग्ध दुद्रोढ, दुद्रुहथु दुद्रोह, दुद्रुहिव-दुद्रुह्म Aor लुङ्—अद्रुहत् Fu लृट्—द्रोहिष्यति ध्रोक्ष्यति Per Fu लुट्—द्रोहिता द्रोग्धा द्रोढा Con लृङ्—अद्रोहिष्यत् अध्रोक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—द्रुह्यात् Pas भावे-द्रुह्यते, Aor भावे लुङ्—अद्रोहि Cau णिजन्त—द्रोहयति, Aor णिच् लुङ्—अदुद्रुहत् Des सन्त—दुद्रोहिषति दुद्रुहिषति दुधुक्षति Fre यङन्त—दोद्रुह्यते PP निष्ठा—द्रुग्ध द्रूढ IP क्त्वा—द्रुहित्वा द्रोहित्वा द्रुग्ध्वा द्रुह्वा Inf तुमुन्—द्रोहितुम् द्रोग्धुम् द्रोढुम् देवदत्ताय द्रुह्यति उप सर्गपूर्व द्रुहधातु सकर्मक अभि+द्रु=देवदत्तम् अभि-द्रुह्यति

द्विष्—अदा U अ अप्रीतौ, to hate Pre लट्—द्वेष्टि द्विष्टे, द्विष्ट द्विषाते, द्विषन्ति द्विषते द्वेक्षि द्विक्षे, द्विक्ष द्विषाथे, द्विड्ढ द्विड्ढे द्वेषि द्विषे, द्विष्व द्विष्वहे, Pot विधिलिङ्—द्विष्यात् द्विषीत-द्विष्या द्विषीया Imp लोट्—द्वेष्टु द्विष्टाम्, द्विष्टाम् द्विषाताम् द्विषन्तु द्विषताम् द्विड्ढि-द्विक्ष्व, द्विष्टम् द्विषायाम्, द्विड्ढ द्विड्ढम् द्वेषाणि द्वेषै, द्वेषाव द्वेषावहै, द्वेषाम द्वेषामहै

Impf लङ्—अद्वेट् ड् अद्विष्ट, अद्विष्टाम् अद्विषाताम्, अद्विषु अद्विषन् अद्विषत अद्वेट् ड् अद्विष्ठा, अद्विष्टम् अद्वि-षायाम् अद्वेष्यम् अद्विषि अद्विष्व अद्विष्महि P —

दिदेव दिदिवे, दिदिवतु दिदिवाते दिदेविरे दिदिविरे, दिदिविषु दिदिवाते दिदेव दिदिवे, दिदिविव दिदिविवहे Aor लुङ्—अदिवत् अदिवत, अदिवताम् अदिवाताम् अदिवन् अदिवस्त अदिव अदिवया, अदिवतम् अदिवाम् अदिवम् अदिवे, अदिवाव अदिवावहि Fu स्ट्—देष्यति देष्यते Fut Lu स्ट्—देष्टा Con स्रृङ्—अदेष्यत् अदेष्यत Ben आशिषि लिङ्—दिवात् दिषीष्ट Pas कर्मणि—दिष्यते Aor कर्मं लुङ्—अदेवि Cau णिजन्त—देवयति, Aor णिच् लुङ्—अदिदिवत् Des सनन्त—दिदिविषति दिदिविषते Fre यङन्त—देदिव्यते PP निष्ठा—दिष्ट IP क्त्वा—दिवा Inf तुमुन्—देवुम्

ध

धा—(डुधाञ्) लुङ् उ ॰ धारणपोषणयो ,to place, to grant, to maintain Thus verb is conjugated like दा It should be remembered, however, that the aspiration of the final ध् if lost must be thrown forward on the initial द्

Pre लट्—दधाति धत्तः, धत्त दधातः दधति दधासि धत्थः, धत्थ दधाथः धत्थ धदध्वे दधामि दध्वः, दध्व-

दध्वहे Pot विधिलिङ्—दध्यात् दधीत दध्या दधीया दध्याम् दधीय Imp लोट्—दधातु धत्ताम् धत्ताम् दधाताम् धेहि धत्स्व, धत्त धद्ध्वम् दधानि दधै Impf लङ्—अदधात् अधत्त, अधत्ताम् अदधाताम् अदधु अदधत अदधा-अधत्था, अधत्तम् अदधायाम्, अधत्त अधद्ध्वम् अदधाम्-अदधि, अदध्व अदध्वहि Perf लिट्—दधौ दधे, दधतु-दधाते, दधुः दधिरे दधाथ दधिथ दधिषे, दधथु दधाथे, दध-दधिध्वे दधौ दधे, दधिव दधिवहे Aor लुङ्—अधात् अधित, अधाताम् अधिषाताम् अधा-अधिथा, अधातम् अधि-षायाम् अधाम् अधिषि, अधाव अधिष्वहि Fu लुट्—धास्यति धास्यते Per Fu लुट्—धाता Con—लृङ्—अधास्यत् अधास्यत Ben आशिषि लिङ्—धेयात् धासीष्ट Pas कर्मणि—धीयते, Aor कर्मं लुङ्—अधायि Cau णिजन्त—धापयति धापयते, Aor सिच् लुङ्—अदीधपत् त Des सनन्त—धित्सति धित्सते Fre यङन्त—देधीयते PP निष्ठा—हित 1P क्त्वा—हित्वा, प्र+धा=प्रधाय Inf तुमुन्—धातुम्

धाव्—भ्वा U से गतिशुद्धौ, to flow, to run, to wash Pre लट्—धावति ते Pot विधिलिङ्—धावेत् त Imp लोट्—धावतु ताम् Impf लङ—अधावत् त Purf लिट्—दधाव दधावे, दधावतु दधा-वाते Aor लुङ्—अधावीत्-अधाविष्ट अधावी अधाविष्वा अधाविषम् अधाविषि Fu लुट्—धाविष्यति ते Per Fu. लुट्—धायिता Con लृङ्—अधाविष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—धाव्यात् धाविषीष्ट Cau णिजन्त—धाव-

यसि ते Aor णिच् लुङ्—अदीधवत् त Des सनन्त—दिधाविषति दिधाविषते Ire यङन्त—दाधाव्यते PP निष्ठा—धौत धावित IP क्त्वा—धावित्वा धौत्वा InL यध्यै—धावितुम्

धु—कया U प कम्पने to shake Pre स्वट्—धुनोति धुनुते Pot विधिलिङ्—धुनुयात् धुन्वीत Imp लोट्—धुनोतु धुनुताम् Impf लङ्—अधुनोत् अधुनुत Perf लिट्—दुधाव दुधुवे दुधविथ दुधोथ दुधुविवे Aor लुङ्—अधौषीत् अधोष्ट Fu स्वट्—धोष्यति ते Per Fu स्युट्—धोता Con स्वड्—अधोष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—धूयात् धोषीष्ट Pas कर्मणि—धूयते, Aor कर्मणि लुङ्—अधावि Cau णिजन्त—धावयति ते, Aor णिच् लुङ्—अदूधवत् Des सनन्त—दुधूषति ते Ire यङन्त—दोधूयते PP निष्ठा—धूत IP क्त्वा—धूत्वा

धू—तुदा P से विधूनने, to shako Pre स्वट्—धुवति Pot विधिलिङ्—धुवेत् Imp लोट्—धुवतु Impf लङ्—अधुवत् Perf लिट्—दुधाव, दुधुवतु दुधुविथ दुधाव Aor लुङ्—अधुवीत् Fu स्वट्—धुविष्यति Per Fu स्युट्—धुविता Con स्वड्—अधुविष्यत् Ben आशिषि लिङ्—धूयात् Pas कर्मणि—धूयते, Aor कर्मणि लुङ्—अधावि Cau णिजन्त—धावयति Aor णिच् लुङ्—अदूधवत् Des सनन्त—दुधूषति Ire यङन्त—दोधूयते PP निष्ठा—धूत IP क्त्वा—धूत्वा

धू (धूञ्)—स्वा U वे कम्पने, to shake Pre लट्—धूनोति धुनुतं Pot विधिलिङ्—धूनुयात् धून्वीत. Imp लोट्—धूनोतु धूनुताम् Impf लङ्—अधूनोत् अधूनुत Perf लिट्—दुधाव दुधुवे, दुधुवतु दुधुवाते दुधुविथ दुधुविषे, दुधुवथु दुधुवाथे दुधाव दुधुवे, दुधुविव दुधुविवहे Aor लुङ्—अधावीत् अधविष्ट अधोष्ट, अधाविष्टाम् Fu लृट—धोष्यति धविष्यति धोष्यते धविष्यते Per Fu लुट्—धोता धविता Con लृङ्—अधोष्यत् अधविष्यत् अधोष्यत अधविष्यत Ben आशिषि लिङ्—धूयात् धोषीष्ट धविषीष्ट Pas कर्मणि—धूयते, Aor कर्मणि लुङ्—अधावि Cau णिच्—धूनयति Aor णिच् लुङ्—अदूधुनत् Des सनन्त—दुधूषति ते Fre यङन्त—दोधूयते PP निष्ठा—धूत IP क्त्वा—धूत्वा

धू (धूञ्)—क्रया U वे, कम्पने, to shake Pre. लट्—धुनाति धुनीते Pot विधिलिङ्—धुनीयात् धुनीत Imp लोट्—धुनातु धुनीताम् Impf लङ—अधुनात् अधुनीत Perf लिट्—दुधाव दुधुवे like स्वादि Aor लुङ्—अधावीत् अधविष्ट अधोष्ट like स्वादि Fu Per Fu, Con, Ben, Pas, Cau, Des, Fre, and IP like स्वादि PP निष्ठा—धूनम्

धू (धूञ्)—चुरा U वे कम्पने to shake.

Pre लट्—धूनयति ते

धूनोति चम्पकवनानि धुनोत्यशोकं
धूत धुनाति धुवति स्फुटितातिमुक्तम्

वायुर्विधूनयति चम्पकपुष्परेणून्,
यत्कानने धवति चन्दनमञ्जरीश्च

धृ (धृञ्)—भ्वा U से अवस्थाने, धारणे, to exist, to hold, to bear, to support भ्वादौ अवध्वस गार्यंक्र तुरादौ धारणार्थंकश्च धृञ् धातुर्नास्ति Pro स्ट—धरति धरते Pct यिधिलिङ्—धरेत् धरेत Imp लोट—धरतु धरताम् Impf लङ्—अधरत् अधरत Perf लिट्—दधार दध्रे, दध्रतु दध्राते दधर्थ दध्रथे दधार दध्रे, दध्रव दध्रवहे Aor लुङ्—अधार्षीत् अधृत Fu स्ट्—धरिष्यति धरिष्यते PerFu लुट्—धर्ता Con स्रङ्—अधरिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—धियात् धृषीष्ट Pas कर्मणि—धियते, Aor कर्म लुङ्—अधारि Cau णिजन्त—धारयति ते, Aor णिच् लुङ्—अदीधरत् Des सन्नन्त—दिधरिषति ते Fre यङन्त—देधरीयते PP निष्ठा—धृत IP क्त्वा—धृत्वा Inf तुमुन्—धर्तुम्

भक्ताय धारयते मोघ हरिः

धमा—भ्वा P अ शब्दाग्निसयोगयो, to blow as a conch, to blow fire Pre स्ट्—धमति Pot विधि लिङ्—धमेत् Imp लोट्—धमतु Impf लङ्—अधमत् Perf लिट—दधौ Aor लुङ्—अधमीत् Fu स्ट्—धास्यति PerFu लुट्—धाता Con स्रङ्—अधास्यत् Ben आशिषि लिङ्—धायात् धेयात् Pas कर्मणि—धायते, Aor कर्म लुङ्—अधायि Cau णिजन्त—धापयति, Aor णिच् लुङ्—अदिधमपत् Des सनन्त—दिधासति

Pre यङन्त—देध्मीयते PP निष्ठा—ध्मात IP क्त्वा—ध्मात्वा Inf तुमुन्—ध्मातुम् धा—इति शब्दार्थे, अग्नि संयोगार्थे च इदाग्निसंयोग सुष्ठवायुनाऽग्निसंयोग मन्द धमति नाग्नि सुखेनोपधमेत्

ध्यै—भ्वा P अ चिन्तायाम्, to think of Pre लट्—ध्यायति Pot विधिलिङ्—ध्यायेत् Imp लोट—ध्यायतु Impf लङ्—अध्यायत् Perf लिट्—दध्यौ, दध्यतु दध्याय दध्यिथ दध्यौ, दध्यिव Aor लुङ्—अध्यासीत् Fu लृट्—ध्यास्यति Per Fu लुट्—ध्याता Con लृङ्—अध्यास्यत् Ben आशिषि लिङ्—ध्यायात् ध्येयात् Pas कर्मणि—ध्यायते, Aor कर्म लुङ्—अध्यायि Cau णिजन्त—ध्यापयति, Aor णिच् लुङ्—अदिध्यपत् Des सनन्त—दिध्यासति Fre यङन्त—दाध्यायते PP निष्ठा—ध्मात IP क्त्वा—ध्यात्वा Inf तुमुन्—ध्यातुम्

ध्वन्—भ्वा P से, शब्दे, to sound, to echo Pre लट्—ध्वनति Perf लिट्—दध्वान Aor लुङ्—अध्वनीत् अध्वानीत् Fu लृट्—ध्वनिष्यति Per Fu. लुट्—ध्वनिता Pas भावे—ध्वन्यते Cau णिजन्त—ध्वानयति (ध्वनयति घण्टाम्—to ring a bell) PP निष्ठा—ध्वनित Inf तुमुन्— ध्वनितुम्

नद् (णद्)—भ्वा P अव्यक्ते शब्दे, to hum, to sound Pre लट्—नदति Impf लङ्—अनदत् Perf लिट्—ननाद, नेदतु, नेदुः नेदिथ ननाद नेदथः नेदिव Aor लुङ्—अनादीत् अनादीत् Fu लृट्—नदिष्यति Ben आशिषि लिङ्—नद्यात् Pas भावे—नद्यते, Aor भावे लुङ्—अनादि Cau णिजन्त—नादयति, Aor णिच् लुङ्—अनीनदत् Des सनन्त—निनदिषति Fre यङन्त—नानद्यते PP निष्ठा—नदित IP क्त्वा—नदित्वा Inf तुमुन्—नदितुम्

प्र+नद्=प्रणदति, प्रणनाद

प्र+नि+नद्=प्रणिनदति, प्रणिनदत्

नन्द् (नदि)—भ्वा P मे आनन्दे, समृद्धौ, to be pleased, to thrive Pre लट्—नन्दति Impf लङ्—अनन्दत् Perf लिट्—ननन्द Aor लुङ्—अनन्दीत् Fu लृट्—नन्दिष्यति Ben आशिषि लिङ्—नन्द्यात् Pas भावे—नन्द्यते Cau णिजन्त—नन्दयति, Aor णिच् लुङ्—अननन्दत् Des सनन्त—निनन्दिषति Fre यङन्त—नानन्द्यते PP निष्ठा—[illegible] तुमुन्—नन्दितुम्

नम्—भ्वा P अ प्रह्वत्वे, शब्दे, to bow, to salute, to sound Pre लट्—नमति Pot विधिलिङ्—नमेत् Imp लोट्—नमतु Impf लङ्—अनमत् Perf लिट्—ननाम, नेमतु नेमिथ ननन्थ ननाम-ननम Aor लुङ्—अनसीत्, अनसिष्टाम्, अनसिषु अनसी अनसिष्म, अनसिष्व Iu लृट्—नंस्यति Per Fu लुट्—नन्ता Con लृङ्—अनंस्यत् Ben. आशिषि लिङ्—नम्यात् Pas कर्मणि—नम्यते, Aor कर्म लुङ्—अनामि Cau णिजन्त—नमयति नामयति (but प्र+नम्=प्रणमयति), Aor णिच् लुङ्—अनीनमत् Des सनन्त—निनसति Fre यङन्त—ननम्यते PP निष्ठा—नत, प्र+नम्=प्रणत IP क्त्वा—नत्वा, प्र+नम्=प्रणत्य प्रणम्य Inf तुमुन्—नन्तुम्

नर्द्—भ्वा P से शब्दे, to roar, to sound Pre लट्—नर्दति Perf लिट—ननर्द Aor लुङ्—अनर्दीत् Fu लृट्—नर्दिष्यति Per Fu लुट्—नर्दिता Con लृङ्—अनर्दिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—नर्द्यात् Pas भावे—नर्द्यते, Aor भावे लुङ्—अनर्दि Cau णिजन्त—नर्दयति Aor णिच् लुङ्—अनार्दत् Des सनन्त—निनर्दिषति Fre यङन्त—ननर्द्यते PP निष्ठा—नर्दित Inf तुमुन्—नर्दितुम्

नश् (णश्)—दिवा P अ, अदर्शने, श्लाघ्यार्थधातुके परे रधादित्वाद् षढ्विकल्प to perish, to be lost Pre लट्— Pot विधिलिङ्—नश्येत् Imp लोट्—

नश्यत् Impf लङ्—अनश्यत् Perf लिट्—ननाश, नेशतु, नेशुः नेशिथ ननष्ठ, नेशथु, नेश ननाश नश्व, नेशिव-नेश्व Aor लुङ्—अनशत् अनैशत् अनश अनैश अनश-शम् अनैशम् Fu लृट्—नशिष्यति नङ्क्ष्यति Per Fu. लुट्—नशिता नष्टा Con लृङ्—अनशिष्यत् अनङ्क्ष्यत् Ben. आशिषि लिङ्—नश्यात् Pas भावे—नश्यते, Aor भावे लुङ्—अनाशि Cau णिजन्त—नाशयति, Aor णिच् लुङ्—अनीनशत् Des सनन्त—निनशिषति निनङ्क्षति Fre यङन्त—नानश्यते PP निष्ठा—नष्ट IP क्त्वा—नशित्वा नष्ट्वा नष्ट्वा Inf तुमुन्—नशितुम् नष्टुम्

नह् (णह्)—दिवा U अ बन्धने, to bind. Pre लट्—नह्यति ते Perf ननाह नेहे ननद्ध नेहिथ-नेद्धिपे ननाह ननद्ध नेह्व Aor लुङ्—अनात्सीत् अनद्ध, अनाद्धाम् अनत्साताम्, अनात्सुः अनत्सत अनात्सी अनद्धा, अनाद्धम् अनत्साथाम्, अनाद्ध अनद्धम् अनात्सम् अनत्स्वि, अनात्स्व अनात्स्वहि, अनात्स्म अनत्स्महि Fu लृट्—नत्स्यति-ते Per Fu लुट्—नद्धा Ben आशिषि लिङ्—नह्यात्-नत्सीष्ट Pas कर्मणि—नह्यते, Aor कर्मं लुङ्—अनाहि Cau णिजन्त—नाहयति ते, Aor णिच् लुङ्—अनी-नहत् त Des सनन्त—निनत्सति ते Fre यङन्त—नानह्यते PP निष्ठा—नद्ध IP क्त्वा—नद्ध्वा, सनद्ध

निज् (निजिर्)—जुहो U अ शौचपोषणयो, to cleanse, to wash, to be purified, to nurture. Pre लट्—नेनेक्ति नेनिक्ते, नेनिक्त नेनिजाते, नेनिजति-

नेनिजते नेनेक्षि नेनिक्षे, नेनिक्थ-नेनिजाथे नेनेज्मि नेनिजे, नेनिध्व -नेनिज्वहे Pot विधिलिङ्—नेनिज्यात् नेनिजीत, नेनिज्याताम् नेनिजीयाताम् नेनिज्या नेनिजीया नेनिज्याम्-नेनिजीय Imp लोट्—नेनेक्तु नेनिक्ताम् नेनिग्धि नेनिक्ष्व नेनिजानि नेनिजै Impf लङ्—अनेनेक्-अनेनिक्त, अनेनिक्ताम् अनेनिजाताम्, अनेनिजु अनेनिजत अनेनेक् अनेनिक्था अनेनिजम्-अनेनिज्जि Perf लिट्—निनेज निनिजे, निनिजतु निनिजाते निनेजिथ निनिजिथे, निनिजथु-निनिजाथे निनेज निनिजे निनिजिव निनिजिवहे Aor लुङ्—अनिजत् अनैक्षीत् अनिक्त, अनिजताम् अनैक्षाम् अनिक्षाताम्, अनिजम् अनैक्षु-अनिक्षत अनिज अनैक्षी-अनिक्था, अनिजतम् अनैक्षम् अनिक्षायाम् अनिजम् अनैक्ष्म् अनिक्षि, अनिजाव अनैक्ष्व अनिक्ष्वहि, Fu लृट्—नेक्ष्यति नेक्ष्यते Per Fu लुट्—नेता Con लृङ्—अनेक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—निज्यात् निक्षीष्ट Pas कर्मणि—निज्यते, Aor कर्मं लुङ्—अनेजि Cau णिजन्त—नेजयति ते, Aor. णिच् लुङ्—अनीनिजत् त Des सनन्त—निनिक्षति निनिक्षते Fre यङन्त—नेनिज्यते PP निष्ठा—निक्त IP क्त्वा—निक्त्वा Inf तुमुन्—नेतुम्

✓निन्द् (णिदि)—भ्वा P से क्षुब्धायाम्, to blame, to find fault with Pre लट्—निन्दति Pot विधिलिङ्—निन्देत् Imp लोट्—निन्दतु Impf लङ्, अनिन्दत् Perf लिट्—निनिन्द, निनिन्दतु निनिन्दिथ, निनिन्दथु निनिन्द, निनिन्दिव Aor लुङ्—अनिन्दीत् Fu. लृट्—निन्दिष्यति Per Fu लुट्—निन्दिता Con.

लुङ्—अनिन्दिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—निन्द्यात् Pas कर्मणि—निन्द्यते Aor कर्म लुङ्—अनिन्दि Cau. णिजन्त—निन्दयति, Aor णिच् लुङ्—अनिनिन्दत् Des. सनन्त—निनिन्दिषति PP निष्ठा—निन्दित 1P क्त्वा—निन्दित्वा Inf तुमुन्—निन्दितुम्

प्र+निन्द=प्रणिन्दति प्रणिन्दितुं प्रणिन्दित

√नी (णीञ्)—भ्वा U द्विकर्मक, आपले, to lead, to carry off, to marry, to settle Pre लट्—नयति ते Pot विधिलिङ्—नयेत् त Imp लोट्—नयतु नयताम् Impf लङ्—अनयत् अनयत Perf लिट्—निनाय निन्ये, निन्यतु निन्याते, निन्यु निन्यिरे निन्यिथ निनेथ निन्यिथे, निन्यथु निन्याथे, निन्य निन्यिध्वे निनाय निनय निन्ये, निन्यिव निन्यिवहे, निन्यिम निन्यिमहे Aor लुङ्—अनैषीत् अनेष्ट Fu लृट्—नेष्यति नेष्यते Per Fu लुट्—नेता Con लृङ्—अनेष्यत् त Ben—आशिषि लिङ्—नीयात् नेषीष्ट Pas कर्मणि नीयते, Aor कर्म लुङ्—अनायि Cau णिजन्त—नाययति-ते, Aor णिच्लुङ्—अनीनयत् त Des सनन्त—निनीषति ते Ire यङन्त—नेनीयते Iru क्त्वा—नेतव्य, PP निष्ठा—नीत 1P क्त्वा—नीत्वा Inf तुमुन्—नेतुम् नाययति अजां यज्ञदत्तेन देवदत्त *Atmnepada*—शाखे नयते (मूलार्थे) पुत्रमुदानयते (उत्क्षेपणार्थे) मानवकमुपनयते (आचार्यकरणार्थे) नयते शाखे (प्रमेयनिश्चयार्थे) अन्न अकमकं कर्मकरानुपनयत (वेतनार्थे) ऋण विनयते (नियातनार्थे) अत विनयत (धर्मादिविनियोगार्थे)

नुद् (णुद्)—तुदा U स प्रेरणे, to throw, to put Pre लट्—नुदति ते Like तुदति Perf लिट्—नुनोद नुनुदे Aor लुङ्—अनौत्सीत् अनुत्त Fu लृट्—नोत्स्यति ते Ben आशिषि लिङ्—नुद्यात् Pas कर्मणि—नुद्यते, Aor कर्मं लुङ्—अनोदि Cau णिजन्त—नोदयति ते, Aor णिच् लुङ्—अनूनुदत् त Des सनन्त—नुनुत्सति ते Fre यङन्त—नोनुद्यते PP निष्ठा—नुन्न-नुन्न IP क्त्वा—नुत्त्वा

नृत् (नृती)—दिवा P से नृती, to dance Pre लट्—नृत्यति Pot विधिलिङ्—नृत्येत् Imp लोट—नृत्यतु Impf लङ्—अनृत्यत् Perf लिट्—ननर्त ननृततु ननर्तिथ ननर्त Aor लुङ्—अनर्तीत्, अनर्तिष्टाम् Fu लृट्—नर्तिष्यति नर्त्स्यति Per Fu लुट्—नर्तिता Ben आशिषि लिङ—नृत्यात् Pas (भावे)—नृत्यते Aor भावे लुङ्—अनर्ति Cau णिजन्त—नर्तयति ते, कर्मंभिप्राये क्रियाफले यच्च परस्मैपदं प्राप्त तस्य 'न पादम्याङ्' (१।३।८९) इत्यादिना निषिध्यते Aor णिच् लुङ—अनीनृतत् अननर्तत् Des सनन्त—निनर्तिषति निनृत्सति Fre यङन्त—नरीनृत्यते PP निष्ठा—नृत्त IP क्त्वा—नर्तित्वा Inf तुमुन्—नर्तितुम् प्रनृत्यति नृत्यम्=पदार्थाभिनय नृत्तम्=गात्राभिनयमात्रम्

पच्—भ्वा U प पाके, to cook, to digest Pre लट्—पचति पचते Pot विधिलिङ्—पचेत् त Imp लोट्—पचतु पचताम् Impf लङ्—अपचत् त Perf लिट्—पपाच पेचे, पेचतु पेचाते, पेचिथ पपक्थ पेचिषे, पेचथु पेचाथे पपाच पपच्च पेचे, पेचिव पेचिवहे Aor लुङ्—अपाक्षीत् अपक्त, अपाक्षी अपक्ष्टा अपाक्षम् अपचि Fu लट्—पक्ष्यति पक्ष्यते Per Fu लुट्—पक्ता Con लृङ्—अपक्ष्यत् अपक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—पक्षात् पक्षी ष्ट Pas कर्मणि—पच्यते, Aor कर्म लुङ्—अपाचि Cau णिजन्त—पाचयति ते, Aor णिच लुङ्—अपीपचत् त Des सनन्त—पिपक्षति ते Fre यङन्त—पापच्यते Kri ताव्य—पचनीय PP निष्ठा—पक्त IP क्त्वा—पक्त्वा Inf तुमुन्—पक्तुम्

✓ पठ्—भ्वा P से व्यक्तायां वाचि, to read, to study Pre लट्—पठति Pot विधिलिङ्—पठेत् Imp लोट्—पठतु Impf लङ्—अपठत् Perf लिट्—पपाठ, पेठतु पेठिथ पपाठ, Aor लुङ्—अपठीत् अपाठीत् Fu लृट्—पठिष्यति Per Fu लुट्—पठिता Con लृङ्—अपठिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—पठ्यात् Pas कर्मणि—पठ्यत Aor, कर्म लुङ्—अपाठि Cau णिजन्त—पाठयति, Aor णिच लुङ—अपीपठत् Des सन्त—पिपठिषति

Fre यङन्त—पापठ्यते Kri क्त्वा—पठित्वा, पठनीय PP निष्ठा—पठित IP क्त्वा—पठित्वा Inf तुमुन्—पठितुम्

√पत् (पत्लृ)—भ्वा P से पतने, to fall, to fly Pre लट्—पतति Pot विधिलिङ्—पतेत् Imp लोट्—पततु Impf लङ्—अपतत् Perf लिट्—पपात, पेतत् पेतिथ, पेतथु पपात पपत, पेतिव Aor लुङ्—अपप्तत् अपप्तताम्, अपप्तन् अपप्त, अपप्ततम् अपप्तम्, अपप्ताव Fu लृट्—पतिष्यति Per Fu लुट्—पतिता Con लृङ्—अपतिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—पत्यात् Pas भावे—पत्यते, Aor भावे लुङ्—अपाति Cau णिजन्त—पातयति, Aor णिच् लुङ्—अपीपतत् Des सनन्त—पिपतिषति पित्सति Fre यङन्त—पनीपत्यते PP निष्ठा—पतित IP क्त्वा—पतित्वा Inf तुमुन्—पतितुम् नरक पतित = नरकपतित स्वर्गपतित

पत—चुरा P से गतौ (अदन्तोऽयम्), to go Pre लट्—पतयति पतति Perf लिट्—पतयां चकार Like कथ

√पद्—दिवा Ā से गतौ, to go Pre लट्—पद्यते Pot विधिलिङ्—पद्येत Imp लोट्—पद्यताम् Impf लङ्—अपद्यत Perf लिट्—पेदे पेदिषे Aor लुङ्—अपादि, अपत्साताम् Fu लृट—पत्स्यते Per Fu लुट्—पत्ता Con लृङ्—अपत्स्यत Ben आशिषि लिङ्—पत्सीष्ट Pas कर्मणि—पद्यते Aor कर्म लुङ्—अपादि

Cau णिजन्त—पादयति Aor णिच्-लुङ्—अपीपदत् Des सनन्त—पित्सते Fre यङन्त—पनीपद्यते PP निष्ठा —पन्न IP क्त्वा—पत्त्वा Inf तुमुन्—पत्तुम्

पण्-पन्—भ्वा A से स्तुतौ, to praise आभ्यां स्तुत्यर्थे एव आयप्रत्यय, आयप्रत्ययान्तादेव परस्मैपदम् लिङादौ आयप्रत्ययो भवति न भवति च Pre लट्—पणायति, पनायति Pot विधिलिङ्—पणायेत् पनायेत् Imp लोट्—पणायतु, पनायतु Impf लङ्—अपणायत्, अपनायत् व्यवहाराद्यर्थे पणते इत्यादि Perf लिट—पणायाञ्चक्रे पेणे Aor अपणायीत् अपणिष्ट Fu लुट्—पणायिष्यति पणिष्यते Per Fu लृट्—पणायिता पणिता Con लृङ्—अपणायिष्यत् अपणिष्यत Ben आशिषि लिङ् —पणाय्यात् पणिषीष्ट Pas कर्मणि—पण्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अपाणि Cau णिजन्त—पाणयति Aor णिच्-लुङ्—अपीपणत् Des सनन्त—पिपणिषते Fre यङन्त —पम्पण्यते PP निष्ठा—पणायित पणित IP क्त्वा—पणायित्वा पणित्वा Inf तुमुन्—पणितुम् पणायितुम्

✓पा—भ्वा P प पाने, to drink Pre लट्—पिबति पिबसि पिबामि Pot. विधिलिङ्—पिबेत् पिबे: पिबेयम् Imp. लोट्—पिबतु पिब पिबानि Impf लङ्—अपिबत् अपिब: अपिबम् Perf लिट—पपौ पपतु, पपु: पपिथ पपाथ, पपथु: पपौ पपिव Aor लुङ्—अपात्, अपाताम् अपु: अपा: अपाम् Fu लृट्—पास्यति Per Fu. लृट्—पाता Con लृङ—अपास्यत् Ben आशिषि

लिङ्—पियात् Pas कर्मणि—पीयते, Aor कर्म लुङ्—अपायि Cau णिजन्त—पाययति (निगरणार्थे—पापयते to swallow), Aor णिच् लुङ्—अपीप्यत Des सनन्त—पिपासति Fre यङन्त—पेपीयते Kri क्त्वा—पातव्य, पानीय, पेय PP निष्ठा—पीत IP क्त्वा—पीत्वा, प्र+पा=प्रपाय Inf तुमुन्—पातुम्

पा—अदा P अ पालने, to protect Pre लट्—पाति Pot विधिलिङ्—पायात् Imp लोट्—पातु पाहि Impf लङ्—अपात् Perf लिट्—पपौ Aor लुङ्—अपासीत् Fu लृट्—पास्यति Per Fu लुट्—पाता Con लृङ्—अपास्यत् Ben आशिषि लिङ्—पायात् Pas कर्मणि—पायते, Aor कर्म लुङ्—अपायि Cau. णिजन्त—पालयति, Aor णिच लुङ्—अपीपलत् Des. सनन्त—पिपासति PP निष्ठा—पात Inf तुमुन्—पातुम्

√पाल—चुरा U रक्षणे to protect Pre लट्—पालयति ते Pot विधिलिङ—पालयेत् त Imp लोट पालयतु ताम् Impf लङ्—अपालयत् त Perf लिट्—पालयां चकार चक्रे Aor लुङ्—अपीपलत् त Fu. लृट्—पालयिष्यति-ते Per Fu लुट्—पालयिता Con लृङ—अपालयिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—पाल्यात्-पालयिषीष्ट Pas कर्मणि—पाल्यते, Aor कर्म लुङ्—अपालि PP निष्ठा—पालित. IP क्त्वा—पालयित्वा Inf तुमुन्—पालयितम

पिष् (पिण्लृ)—रुधा P अ सङ्घूर्णने, to grind, to hurt Pre लट्—पिनष्टि, पिष्ट, पिषन्ति पिनक्षि पिंष्ठ, पिष्ठ पिनक्षि, पिष्व, पिष्म Pot विधिलिङ्—पिष्यात् पिष्या पिष्याम् Imp लोट—पिनष्टु पिण्ढि पिनषाणि Impf लङ्—अपिनट्, अपिंष्टाम् अपिनट्, अपिंष्टम् अपिनषम्, अपिष्व Perf लिट्—पिपेष पिपिषतु पिपेषिथ, पिपिषथु पिपेष पिपिषिव Aor लुङ्—अपिषत् अपिषम् अपिषम् Fu लृट्—पेष्यति Per Fu लृट्—पेष्टा Con लृङ्—अपेक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—पिष्यात् Pas कर्मणि—पिष्यते, Aor कर्म लुङ्—अपेषि Cau णिजन्त—पेषयति, Aor णिच् लुङ्—अपीपिषत Des सनन्त—पिपिक्षति Fre यङन्त—पेपिष्यते PP निष्ठा—पिष्ट IP क्त्वा—पिष्ट्वा Inf तुमुन्—पेष्टुम्

पीड्—चुरा U से पीडायाम्, to press to hurt Pre लट्—पीडयति ते Pot विधिलिङ्—पीडयेत् त Imp लोट्—पीडयतु पीडयताम् Impf लङ्—अपीडयत् त Perf लिट—पीडयांचकार चक्रे Aor लुङ्—अपीपिडत् त-अपिपीडत् त Fu. लृट्—पीडयिष्यति-ते Per Fu लृट—पीडयिता Con लृङ—अपीडयिष्यत् त Ben. आशिषि लिङ—पीड्यात् पीडयिषीष्ट Pas कर्मणि—पीड्यते, Aor कर्म लुङ्—अपीडि Des सनन्त—पिपीडयिषति ते PP निष्ठा—पीडित IP क्त्वा—पीडयित्वा Inf तुमुन्—पीडयितुम्

पुष्—भ्वा P से पुष्टौ, to nourish, to develop Pre लट्—पोषति Pot विधिलिङ्—पोषेत् Imp लोट्—पोषतु Impf लङ—अपोषत् Perf लिट्—पुपोष, पुपुषतु पुपोषिथ, पुपुषथु पुपोष, पुपुषिव Aor लुङ्—अपोषीत् अपोषी अपोषिषम् Fu लृट्—पोषिष्यति Per Fu लुट्—पोषिता Con लृङ्—अपोषिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—पुष्यात् Pas कर्मणि—पुष्यते Aor कर्म-लुङ्—अपोषि Cau णिजन्त—पोषयति, Aor णिच् लुङ्—अपूपुषत् Des सनन्त—पुपुषिषति पुपोषिषति Fre यङन्त—पोपुष्यते Kri क्त्य—पोषणीय PP निष्ठा—पुषित IP क्त्वा—पोषित्वा Inf तुमुन्—पोषितुम्

पुष्—दिवा P अ पुष्टौ, to nourish, to develop Pre लट्—पुष्यति Pot विधिलिङ्—पुष्येत् Imp लोट्—पुष्यतु Impf लङ्—अपुष्यत् Perf लिट्—पुपोष पुपोषिथ पुपोष Aor लुङ्—अपुषत् अपुष अपुषम् Fu लृट्—पोष्यति Per Fu लुट्—पोष्टा Con लृङ्—अपोष्यत् Ben आशिषि लिङ्—पुष्यात् Pas कर्मणि—पुष्यते, Aor कर्म लुङ्—अपोषि Cau णिजन्त—पोषयति, Aor णिच् लुङ्—अपूपुषत् Des सनन्त—पुपुषति Fre यङन्त—पोपुष्यते PP निष्ठा—पुष्ट

पुष्—क्र्या P से पुष्टौ, to nourish Pre लट्—पुष्णाति पुष्णीत पुष्णन्ति पुष्णासि, पुष्णीथ, पुष्णीथ पुष्णामि पुष्णीव Pot विधिलिङ्—पुष्णीयात् पुष्णीयाताम्, पुष्णीय पुष्णीया पुष्णीयाम् Imp लोट्—पुष्णातु, पुष्णी

साम्, पुषान्तु पुषाण पुष्णानि Impf अड्—अपुष्णात्, अपुष्णीताम् अपुष्णन् अपुष्णा अपुष्णाम्, अपुष्णीव अपुष्णीम Perf लिट्—पुपोष, पुपुषतु पुपुषुः पुपोषिथ, पुपुषथु, पुपुष पुपोष, पुपुषिव, पुपुषिम Aor लुङ्—अपोषीत् like षोषति

पुष्—चुरा U से धारणे, to promote, to maintain Pre—पोषयति-ते पोषयत्यामरणम् Perf लिट्—पोषयां चकार चक्रे Aor लुङ्—अपूपुषत्

पुष्प्—दिवा P से विकसने, to open, to blow Pre लट्—पुष्पाति Pot विधिलिङ्—पुष्पेत् Imp लोट् पुष्पतु Impf लङ्—अपुष्पात् Perf लिट्—पुपुष्प पुपुष्पिथ पुपुष्प Aor लुङ्—अपुष्पीत् Iu लुट्—पुष्पिष्यति Per Iu लुट्—पुष्पिता Ben आशिषि लिङ्—पुष्पात् Pas भावे—पुष्पयते, Aor भावे लुङ्—अपुष्पि Cau णिजन्त—पुष्पयति Aor णिच् लुङ्—अपुपुष्पत् Des सनन्त—पुपुष्पिषति Fre यङन्त—पोपुष्पयते, PP निष्ठा—पुष्पित IP क्त्वा—पुष्पित्वा Inf तुमुन्—पुष्पितुम्

पू (पूङ्)—भ्वा A से पवने, to purify, to winnow, to invent Pre लट्—पवते Pot विधि लिङ्—पवेत Imp लोट्—पवताम् Impf लङ्—अपवत Perf लिट्—पुपुवे पुपुविषे Aor लुङ्—अपविष्ट Fu लुट्—पविष्यते Per Fu लुट्—पविता Ben आशिषि लिङ्—पविषीष्ट Pas कर्मणि—पूयते,

Aor कर्मं लुङ्—अपावि Cau णिजन्त—पावयति Aor णिच् लुङ्—अपीपवत् Des सनन्त—पिपविषते Fr यङन्त—पोपूयते PP निष्ठा—पूत पवित IP क्त्वा—पूत्वा पवित्वा Inf तुमुन्—पवितुम्

पू (पूञ्)—क्रया U से पवने (पवन पूतीकरणम्, सकर्मकोऽयम्, to purify Pre लट्—पुनाति पुनीते पुनात्यग्निम्, पुनीते आत्मानम् पुनासि पुनीषे पुनामि पुने Pot विधिलिङ्—पुनीयात्-पुनीत पुनीया पुनीथा पुनीयाम् पुनीय Imp लोट्—पुनातु पुनीताम् पुनीहि-पुनीष्व पुनानि पुने Impf लङ्—अपुनात् अपुनीत, अपुनीताम्-अपुनाताम् अपुना अपुनीथा, अपुनीतम्-अपुनाथाम् अपुनाम् अपुनि, अपुनीव अपुनीवहि Perf लिट्—पुपाव-पुपुवे, पुपुवतु पुपुविरे पुपविथ पुपुविषे पुपुवे पुपाव, पुपुविव पुपुविवहे Aor लुङ—अपावीत् अपविष्ट, अपाविष्टाम्-अपविषाताम्, अपाविषु अपविषत Fu लृट्—पविष्यति-ते Ben आशिषि लिङ्—पूयात् पविषीष्ट Cau णिजन्त—like पूङ् Des सनन्त—पुपूषति ते Fre—like पूञ् PP निष्ठा—पूत (विनाशार्थे—पून) IP क्त्वा—पूत्वा Inf तुमुन्—पवितुम्

पूज्—चुरा U से पूजायाम् to adore, to receive with honour, to present with Pre लट्—पूजयति-ते Perf लिट्—पूजयां चकार चक्रे Aor लुङ्—अपुपूजत् त Fu लृट्—पूजयिष्यति ते PP निष्ठा—पूजित IP क्त्वा—पूजयित्वा Inf तुमुन्—पूजयितुम्

पूर् (पूरी)—दिवा A से आप्यायने to satisfy Pre भट्—पूर्यते Perf लिट्—पुपूरे Aor लुट्—अपूरिष्यत अपूरि Per Fu लुट्—पूरिता Ben आशिषि लिङ्—पूरिषीष्ट Pas कर्मणि—पूर्यते Aor कर्म लुङ्—अपूरि, Cau णिजन्त—पूरयति, Aor णिच् लुङ्—अपूपुरत् Des सनन्त—पुपूरिषते Fre यङन्त—पोपूर्यते PP निष्ठा—पूर्ण Inf तुमुन्—पूरितुम्

पूर् (पूरी)—चुरा U से आप्यायने to fill Pre भट्—पूरयति ते Perf लिट्—पूरयां चकारचक्रे Aor लुङ्—अपूपुरत्-त PP निष्ठा—पूरित IP क्त्वा—पूरयित्वा Inf तुमुन्—पूरयितुम्

पृ (पृङ्)—क्र्यादा A प व्यायामे, प्रायेणार्य व्याङ् पूर्व , to be busy, to be active, (mostly used with व्या) Pre भट्—व्यापियते Pot. विधिलिङ्—व्यापियेत Imp लोट्—व्यापियताम् Impf लङ्—व्यापियत Perf लिट्—व्यापपे व्यापपिषे व्यापपे Aor लुङ्—व्यापृत, व्यापृषाताम्, व्यापृषत व्यापृथा व्यापृषि Fu लृट्—व्यापरिष्यत Per Fu लुट्—व्यापर्ता Con लृङ्—व्यापरिष्यत Ben आशिषि लिङ्—व्यापृषीष्ट Pas भावे—व्यापियते Cau णिजन्त—व्यापारयति Aor णिच् लुङ्—व्यापीपरत् Des सनन्त—व्यापृपृषते Fre यङन्त—व्यापेप्रीयते PP निष्ठा—व्यापृत IP क्त्वा—व्यापृत्य Inf तुमुन्—व्यापर्तुम्

पृ—खा P अ to be satisfied प्रीत्यर्थे Pre लट्—पृणोति Pot विधिलिङ्—पृणयात् Imp लोट्—पृणोतु Impf लङ्—अपृणोत् Perf लिट्—पपार, पप्रतु पपर्थ, पप्रथु पपार, पप्रिव Aor लुङ्—अपार्षीत् Fu लृट्—परिष्यति Per Fu लुट्—पर्ता Con लृङ—अपरिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—प्रियात् Pas भावे—प्रियते Cau णिजन्त—पारयति Aor णिच् लुङ्—अपीपरत् Des सनन्त—पुपूषति Fre यङन्त—पेप्रीयते PP निष्ठा—पृत IP क्त्वा—पृत्वा Inf तुमुन्—पर्तुम्

पॄ—क्रया P से पालनपूरणयो to guard, to fill, Pre लट्—पृणाति Pot विधिलिङ्—पृणीयात् Imp लोट्—पृणातु पृणीहि पृणानि Impf लङ्—अपृणात् Perf लिट—पपार, पपरतु पप्रतु, पपरु पप्रु पपरिथ, पपरथु पप्रथु पपर, पप्र पपर पपार पपरिव पप्रिव, पपरिम-पप्रिम Aor लुङ्—अपारीत्, अपारिष्टाम Fu लृट्—परिष्यति परीष्यति Per Fu लुट्—परिता परीता Con लृङ—अपरिष्यत् अपरीष्यत् Ben आशिषि लिङ्—पूर्यात् Pas कर्मणि—पूर्यते Cau णिजन्त—पारयति, Aor णिच् लुङ्—अपीपरत्, Des सनन्त—पिपरिषति पिपरीषति-पुपूर्षति Fre यङन्त—पोपूर्यते PP निष्ठा—पूर्त IP क्त्वा—पूर्त्वा

पॄ—भृञ् P से पालनपूरण्योः, to guard, to fill, Pre लट् [illegible], पिपुरति पिपर्ति, पिपूर्ते,

पिपूर्थ पिपर्मि, पिपूर्वं, पिपूर्मं Pot विधिलिङ्—पिपूर्यात्, पिपूर्यातां पिपूर्युः पिपूर्यां पिपूर्याम् Imp लोट्—पिपर्तु, पिपूर्तां पिपूर्धि पिपराणि Impf लङ्—अपिप, अपिपूर्तां अपिपरुः अपिपः, अपिपूर्तम् अपिपरम्, अपिपूर्व, अपिपूर्म Perf लिट्—पपार पपरुः पपिव पपरिव पपिम पपरिम like कृणाति

पॄ—पुरा U से भरने, to fill Pre लट्—पार्यति. Etc

प्याय् (ओप्यायी)—भ्वा A से बढ़ना to grow, to swell, to increase Pre लट्—प्यायते Pot विधिलिङ्—प्यायेत Imp लोट्—प्यायताम् Impf लङ्—अप्यायत Perf लिट्—पिप्ये पिप्याते, पिप्यिरे पिप्यिषे पिप्ये पिप्यिवहे, पिप्यिमहे Aor लुङ्—अप्यायि अप्यायिष्ट Fu लृट्—प्यायिष्यते Per Fu लुट्—प्यायिता Con लृङ्—अप्यायिष्यत Ben आशिषि लिङ—प्यायिषीष्ट Pas भावे—प्याय्यते, Aor भावे लुङ—अप्यायि Cau णिजन्त -प्याययति Aor णिच् लुङ्—अपिप्ययत् Des सनन्त—पिप्यायिषते Fre यङन्त—पेपीयते PP निष्ठा—प्यान पीन स्फाये—पीनम् उपसर्गाच—प्रप्यान, आपूर्वात्—आपीन भस्तु आपीनमुध IP क्त्वा—प्यायित्वा Inf तुमुन्—प्यायितुम्

प्रच्छ् (छ्)—तुदा P प जीप्सायाम् to ask Pre लट्—पृच्छति पृच्छसि पृच्छामि Pot विधिलिङ्—पृच्छेत् पृच्छे पृच्छेयम् Imp लोट्—पृच्छतु पृच्छ पृच्छानि

Impf लङ्—अपृच्छत् अदर्श- अकुरु

अप्रच्छ अपक्षिय अपठ अदृक्ष अकरिष्ट

अप्राक्षीत् अप्राटाम्, अकार्ष्ट अकृक्षत

अप्राक्षम्, अप्राक्ष अकार्क्ष

प्रक्ष्यसि प्रक्ष्यामि प्रक्ष्यत

प्रष्टास्मि Con दृक्ष्—करिष्यत्

अपिपृक्षि लिङ्—दृक्ष्- दृक्षेत्-

पृच्छ्यते Cau शिक्ष्—

अपप्रच्छत् De

परीप्सति Des

ज्ञा—पृच्छ् Int

प्रथ्—प्रथ् to become

increase, to rise

नीट—प्रथताम् Imp

अपप्रथे Aor

Ka

अपिप्रथि लिङ्—

बुद्—अप्राथि Cau

अपप्रथत् De

IP ज्ञा—प्रथिता

प्रथ्—प्रथ् P

Pre

अक्षे Aor

etc

...it, to

लिङ्—

अप्रथत

लट्—

अप्रोथत

थत् Aor

Aor षिच्

...यडन्त—

...पृच्छा Int

प्रीञ् (प्रीङ्)—दिवा A प प्रीयते, to be satisfied, to feel affection Pre लट्—प्रीयते Pot विधिलिङ्—प्रीयेत Imp लोट्—प्रीयताम् Impf लङ्—अप्रीयत Perf लिट्—पिप्रिये Aor लुङ्—अप्रैट् Fu लृट्—प्रेष्यते Per Fu लृट्—प्रेता Con लृट्—अप्रेष्यत Ben आशिषि लिङ्—प्रेषीष्ट Pas—प्रीयते (भावे) Cau णिजन्त—प्रापयति, Aor णिच् लुङ्—अपिप्रयत् Des सन्नन्त—पिप्रीषते Fre यङन्त—पेप्रीयते PP निष्ठा—प्रीत IP क्त्वा—प्रीत्वा Int. यङन्त—प्रेप्रीयते

प्रीञ् (प्रीञ्)—क्र्या U प सर्वधे, कान्तौ च, कान्तिः—कामना, to please, to take delight in, to desire Pre लट्—

प्रीणाति	प्रीणीतः	प्रीण्न्ति
प्रीणीते	प्रीणाते	प्रीण्ते
प्रीणासि	प्रीणीथः	प्रीणीथ
प्रीणीषे	प्रीणाथे	प्रीणीध्वे
प्रीणामि	प्रीणीवः	प्रीणीमः
प्रीये	प्रीणीवहे	प्रीणीमहे

Pot विधिलिङ्—प्रीणीयात् प्रीणीत, प्रीणीयाताम् प्रीणीयाताम् प्रीणीयुः प्रीणीरन् प्रीणीयाः प्रीणीयाथाः, प्रीणीयातम् प्रीणीयायाम् प्रीणीयम् प्रीणीयाव प्रीणीवहि Imp. लोट्—प्रीणातु प्रीणीताम् प्रीणीहि प्रीणीष्व प्रीणानि प्रीणै

Impf लङ्—अप्रौषात् अप्रोषीत अप्रोषा अप्रौषीया अप्रौषाम् अप्रौषि Perf लिट्—पिप्राय पिप्रियै, पिप्रियतु पिप्रियाते पिप्रयिथ पिप्रेथ पिप्रियिषे, पिप्रियथु पिप्रियाथे पिप्राय पिप्रय पिप्रियै, पिप्रियिव पिप्रियिवहे Aor लुङ्—अप्रैषीत् अप्रेष्ट अप्रैषी -अप्रेष्टा अप्रैषम् अप्रेषि Fu लृट्—प्रेष्यति प्रेष्यते Per Fu लुट्—प्रेता Con लृङ—अप्रेष्यत् अप्रेष्यत Ben आशिषि लिङ्—प्रीयात् प्रेषीष्ट Pas भावे—प्रीयते Cau णिजन्त—प्रीणयति, Aor णिच् लुङ्—अपिप्रीषत् Des सनन्त—पिप्रीषति ते Fre यङन्त—पेप्री यते PP निष्ठा—प्रीत IP क्त्वा—प्रीत्वा Inf तुमुन्—प्रेतुम्

प्लु (प्लुङ्)—भ्वा A स गतौ, to float, to flv, to jump Pre लट्—प्लवते Pot विधिलिङ्—प्लवेत Imp लोट्—प्लवताम्, Impf—लङ्—अप्लवत Perf लिट्—पुप्लुवे Aor लुङ—अप्लोष्ट Fu लृट्—प्लोष्यते Per Fu लुट्—प्लोता Con लृङ्—अप्लोष्यत Ben आशिषि लिङ्—प्लोषीष्ट Pas कर्मणि—प्लूयते Aor कर्म लुङ—अप्लावि Cau णिजन्त—प्लावयति, Aor णिच् लुङ्—अपुप्लवत् Des सनन्त—पुप्लूषते Fre यङन्त—पोप्लूयते PP निष्ठा—प्लुत IP क्त्वा—प्लुत्वा Inf तुमुन्—प्लोतुम्

फल् (ञि फला)—भ्वा P से विमरणे, to burst open Pre लट्—फलति Pot विधिलिङ्—फलेत् Imp लोट्—फलतु Impf लङ्—अफलत् Perf लिट्—पफाल फेलतु फेल्थि फेलथु पफाल पफल फेलिव Aor लुङ्—अफालीत् Fu लृट्—फलिष्यति Per Fu लुट्—फलिता Con लृङ्—अफलिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—फल्यात् Pas भावे—फल्यते Aor भावे-लुङ्—अफालि Cau णिजन्त—फालयति Aor णिच्-लुङ्—अपीफलत् Des सनन्त—पिफलिषति Fre यङन्त—पफुल्यते PP निष्ठा—फुल्ल उत+फल=उत्फुल्ल, सम्+फल=संफुल्ल अन्योपसर्गपूर्वकाश्च भवति—प्र+फल=प्रफुल्ल IP क्त्वा—फलित्वा Inf तुमुन्—फलितुम्

यशधाम्य फलेत् मूर्धा हृदय मे फलति सङ्कल्पवा ॥

फल्—भ्वा P से निष्पत्तौ, to go to result to be successful Pre लट्—फलति Like फल् (ञिफला) but—PP निष्ठा—फलित

फलन्ति न ध्यानि विपश्चितम् ॥ तस्य विद्या फलिष्यति ॥

फलितम् अस्माक कपटप्रबन्धेन ॥

फुल्ल—भ्वा P अ विकसने, to open to blow Pre लट्—फुल्लति

प्रफुल्लम्—फुल्लधातो अचप्रत्यय

लोभद्रुम सानुमत प्रफुल्लम्

बध्—क्या A to loathe से (बन्धने) सनि परे नेट्. चित्तविकारार्थे नित्यसनन्तोऽयम् Pre लट्—बीभत्सते Perf लिट्—बीभत्सां चक्रे बभूव आस Aor लुङ्—अबीभत्सिष्ट Fu लृट्—बोभत्सिष्यते Per Fu लुट्—बीभत्सिता Con लृङ्—अबीभत्सिष्यत Ben आशिषि लिङ—बीभत्सिषीष्ट Pas भावे—बीभत्स्यते PP निष्ठा—बीभत्सित Inf तुमुन्—बीभत्सितुम्

बन्ध्—क्या P बन्धने, to bind Pre लट्—बध्नाति बध्नासि बध्नामि, बध्नीव Pot विधिलिङ्—बध्नीयात् बध्नीया बध्नीयाम् Imp लोट्—बधान, बध्नीतम् बध्नानि, बध्नाव Impf लङ्—अबधान, अबध्नीताम् अबध्ना, अबध्नीतम् अबध्नाम्, अबध्नीव Perf लिट्—बबन्ध, बबन्धतु बबन्थिथ बबन्ध, बबन्धथु बबन्ध, बबन्धिव Aor अभान्त्सीत् अबान्द्धाम्, अभान्त्सु अभान्त्सी, अबान्द्धम् अबान्द्ध अभान्त्सम्, अभान्त्स्व, अभान्त्स्म Fu. लृट्—भन्त्स्यति Per Fu लुट्—बन्धा Con लृङ्—अभन्त्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—बध्यात् Pas कर्मणि—बध्यते, Aor कर्म लुङ—अबन्धि Cau णिजन्त—बन्धयति, Aor णिच् लुङ्—अबबन्धत् Des सनन्त—बिभन्त्सति Fre यङन्त—बाबध्यते PP निष्ठा—बद्ध IP ब्ता—बद्धा Inf —तुमुन्—बन्धुम्

बाध्—क्या A से लोडने लोडनं प्रतिघात, to oppress to torment Pre लट्—बाधते Pot विधि-

लिङ्—बाधेत Imp लोट्—बाधताम् Impf लङ्—अबाधत Perf लिट्—बबाधे Aor लुङ्—अबाधिष्ट अबाधिष्टा अबाधिषि Fu लृट्—बाधिष्यते Per Fu. लुट्—बाधिता Con लृङ्—अबाधिष्यत Ben आशिषि लिङ्—बाधिषीष्ट Pas कर्मणि—बाध्यते, Aor कर्म लुङ्—अबाधि Cau णिजन्त—बाधयति ते, Aor णिच् लुङ्—अबबाधत् त Des सनन्त—बिबाधिषते Fre यङन्त—बाबाध्यते Kri कृत्य—बाधितव्य, बाधनीय PP निष्ठा—बाधित IP क्त्वा—बाधित्वा Inf तुमुन्—बाधितुम्

बुध्—भ्वा P से अवगमने to know to perceive Pre लट्—बोधति Pot. विधिलिङ्—बोधेत् Imp लोट्—बोधतु Impf लङ्—अबोधत् Perf लिट्—बुबोध Aor लुङ्—अबोधीत् Fu लृट्—बोधिष्यति Per Fu लुट्—बोधिता Con लृङ्—अबोधिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—बुध्यात् Pas कर्मणि—बुध्यते Aor कर्म लुङ्—अबोधि Cau णिजन्त—बोधयति Aor णिच् लुङ्—अबूबुधत् Des सनन्त—बुभोधिषति बुबुधिषति Fre यङन्त—बोबुध्यते Kri. कृत्य—बोधितव्य, बोधनीय, बोध्य PP निष्ठा—बोधित बुधित IP क्त्वा—बोधित्वा बुधित्वा Inf तुमुन्—बोधितुम्

बुध् (बुधिर्)—भ्वा U से बोधने, to know Pre लट्—बोधति बोधते Pot विधिलिङ्—बोधेत् बोधेत Imp लोट्—बोधतु बोधताम् Impf लङ्—अबोधत् अबोधत Perf लिट्—बुबोध बुबुधे Aor लुङ्—अबुधत्

अबोधीत् अबोधिष्ट Fu लुट्—बोधिष्यति ते Per Fu. लुट्—बोधिता Con लृङ्—अबोधिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—बुध्यात् बोधिषीष्ट Pas कर्मणि—बुध्यते, Aor कर्म लुङ्—अबोधि Cau णिजन्त—बोधयति ते Aor णिच् लुङ्—अबूबुधत् त Des. सनन्त—बुबोधिषति ते बुबुधिषति ते Fre यङन्त—बोबुध्यते Kri कृत्य—PP—IP and Inf—like बुध्.

बुध्—दिवा A स अवगमने, to know, to perceive, to understand Pre लट्—बुध्यते Pot. विधिलिङ्—बुध्येत Imp लोट्—बुध्यताम् Impf लङ्—अबुध्यत Perf लिट्—बुबुधे Aor लुङ्—अबोधि-ष्ट, अभुत्साताम्, अभुत्सत अबुद्धा, अभुत्साथाम्, अभुद्धम् अभुत्सि, अभुत्स्वहि, अभुत्स्महि Fu. लृट्—भोत्स्यते Per Fu. लुट्—बोद्धा Con लृङ्—अभोत्स्यत Ben आशिषि लिङ्—भुत्सीष्ट Pas कर्मणि—बुध्यते, Aor कर्म-लुङ्—अबोधि Cau णिजन्त—बोधयति (अस्य एयन्ता-परस्मैपदमेव), Aor णिच् लुङ्—अबूबुधत् Des सनन्त—बुभुत्सते Fre यङन्त—बोबुध्यते Kri कृत्य—बोद्धव्य PP निष्ठा—बुद्ध IP क्त्वा—बुद्ध्वा Inf तुमुन्—बोद्धुम्

ब्रू (ब्रूञ्)—अदा U से व्यक्तायां वाचि, to speak.

Pre लट्—

PARASMAIPADA.

ब्रवीति	ब्रूत	ब्रुवन्ति
आह	आहतुः	आहुः

ब्रवीमि	ब्रूव	ब्रूम
ब्रूषे	ब्रूथे	ब्रूध्वे
ब्रवीमि	ब्रूवे	ब्रूमहे

ĀTMANEPADA

ब्रूते	ब्रुवाते	ब्रुवते
ब्रूषे	ब्रुवाथे	ब्रूध्वे
ब्रुवे	ब्रुवहे	ब्रुमहे

Pot विधिलिङ्—ब्रूयात् ब्रुवीत ब्रूयास्ताम् ब्रुवीयास्ताम्-ब्रूयुः ब्रुवीरन् ब्रूयाः ब्रुवीयाथाम् ब्रूयाम् ब्रुवीय ब्रूयास्व-ब्रुवीवहि Imp लोट्—ब्रवीतु ब्रूताम् ब्रुवाम् ब्रुवाताम् ब्रुवन्तु ब्रुवताम् ब्रूहि ब्रूत ब्रूतम् ब्रुवायाम् ब्रूत ब्रूध्वम् ब्रवाणि ब्रवै ब्रवाव ब्रवावहै ब्रवाम ब्रवामहै Impf लङ्—अब्रवीत् अब्रूताम् अब्रुवन् अब्रूतां अब्रुवी अब्रूव अब्रूवम अब्रुमहि

Perf लिट्—

PARASMAIPADA

उवाच	ऊचतुः	ऊचुः
उवचिथ उवक्थ	ऊचथुः	ऊच
उवाच उवच	ऊचिव	ऊचिम

ĀTMANEPADA

ऊचे	ऊचाते	ऊचिरे
ऊचिषे	ऊचाथे	ऊचिध्वे
ऊचे	ऊचिवहे	ऊचिमहे

Aor लुङ—

PARASMAIPADA

अवोचत्	अवोचताम्	अवोचन्
अवोच	अवोचतम्	अवोचत
अवोचम	अवोचाव	अवोचाम

ATMANEPADA

अवोचत	अवोचेताम्	अवोचन्त
अवोचथा	अवोचेथाम्	अवोचध्वम्
अवोचे	अवोचावहि	अवोचामहि

Fu लृट्—वक्ष्यति वक्ष्यते Per Fu लुट्—वक्ता, वक्तासि वक्तासे, वक्तास्मि वक्तास्वे Con लृङ्—अवक्ष्यत् अवक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—उच्यात् वचीष्ट उच्या-वचीष्टा, उच्यासम् वचीय Pas कर्मणि—उच्यते, Aor कर्मं लुङ्—अवाचि Cau णिजन्त—वाचयति ते, Aor णिच् लुङ्—अवीवचत् त Des सनन्त—विवक्षति विवक्षते Fre यङन्त—वावच्यते Kri क्त्वा—वक्त्वा प्रवचनीय PP निष्ठा—उक्त IP घञ्—उक्त्वा Inf तुमुन्—वक्तुम्

भ

भक्ष्—चुरा U से भक्षये, to eat Pre लट्—
Pot विधिलिङ्—भक्षयेत् त Imp लोट्—
Impf लङ्—अभक्षयत् त Perf

यभ्रज्जिय or यभ्रह	यभ्रज्जथु	यभ्रज्ज
यभज्ज	यभर्ज्जथु	यभर्ज्जुं
or	or	or
यभृज्ज	यभृज्जथु	यभृज्जु

ATMANEPADA.

यभज्जे	यभर्ज्जियहे	यभर्ज्जिमहे
or	or	or
यभ्रज्जे	यभृज्जियहे	यभृज्जिमहे
यभज्जिषे	यभर्ज्जाथे	यभर्ज्जिध्वे
or	or	or
यभ्रज्जिषे	यभृज्जाथे	यभृज्जिध्वे
यभर्ज्जे	यभज्जाते	यभर्ज्जिरे
or	or	or
यभृज्जे	यभृज्जाते	यभृज्जिरे
Aor—		

PARASMAIPADA.

अभार्चम	अभार्च्व	अभार्च्म
or	or	or
अभ्राचम्	अभ्राच्व	अभ्राच्म
अभार्चीं	अभार्ष्टम्	अभार्ष्ट
or	or	or
अभाचो	अभ्राष्टम्	अभ्राष्ट

भनक्षि, भङ्क्थ , भङ्क्थ भनग्मि, भङ्ख , भङ्क्म: Pot. विधि-लिङ्—भञ्ज्यात् Imp लोट—भनक्तु भङ्ग्धि भनजानि Impf लङ्—अभनक्, अभङ्क्ताम्, अभञ्जन् अभनक् अभञ्जम् Perf लिट्—बभञ्ज, बभञ्जतु बभञ्जिथ बभङ्क्थ, बभञ्जथु, बभञ्ज बभञ्ज, बभञ्जिव Aor लुङ्—अभाङ्क्षीत्, अभाङ्क्ताम् Fu लृट्—भङ्क्षति Per Fu लुट्—भङ्क्ता Con लृङ्—अभङ्क्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—भज्यात् Pas कर्मणि—भज्यते, Aor कर्म-लुङ्—अभञ्जि अभाजि Cau णिजन्त—भञ्जयति, Aor णिच् लुङ्—अबभञ्जत् Des सनन्त—बिभङ्क्षति Fre यङन्त—बम्भज्यते PP निष्ठा—भग्न IP क्त्वा—भङ्क्त्वा भक्त्वा Inf तुमुन्—भङ्क्तुम्

भण्—क्वा P से शब्दे, to sound, to speak Pre लट्—भणति Perf लिट्—बभाण Aor लुङ्—अभानीत्-अभणीत् Fu लृट्—भणिष्यति Per Fu लुट्—भणिता Pas कर्मणि—भण्यते, Aor कर्म लुङ्—अभाणि Cau णिजन्त—भाणयति, Aor णिच् लुङ्—अबीभणत् Des सनन्त—बिभणिषति Fre यङन्त—बम्भण्यते PP निष्ठा—भणित IP क्त्वा—भणित्वा Inf तुमुन्—भणितुम्

भर्त्स्—चुरा A से भर्त्सने, to abuse, to deride, to threaten Pre लट्—भर्त्सयते Perf लिट्—भर्त्सयां-चक्रे आस बभूव Aor लुङ्—अबभर्त्सत Fu लृट्—भर्त्सयिष्यते Ben. आशिषि लिङ्—भर्त्सयिषीष्ट Pas कर्मणि—भर्त्स्यते, Aor कर्म लुङ्—अभर्त्सि Des. सनन्त—बिभर्त्सयिषते PP निष्ठा—भर्त्सित IP क्त्वा—भर्त्सित्वा Inf तुमुन्—भर्त्सयितुम्

भा—अदा P अ दीप्तौ, to shine, to appear Pre लट्—भाति Pot विधिलिङ्—भायात् Imp लोट्—भातु Impf लङ्—अभात्, अभाताम्, अभु अभान् Perf लिट्—बभौ, बभतु बभु बभिथ बभाथ, बभथु, बभ बभौ, बभिव, बभिम Aor लुङ्—अभासीत् अभासी अभासिषम् Fu लृट्—भास्यति Per Fu लृट्—भाता Con लृङ्—अभास्यत् Ben आशिषि लिङ्—भायात् Pas भावे—भायते, Aor भावे लुङ्—अभायि Cau णिजन्त—भापयति, Aor णिच् लुङ्—अबीभपत् Des सनन्त—बिभासति Fre यङन्त—बाभायते PP निष्ठा—भात Inf तुमुन्—भातुम्

भाष्—भ्वा A से व्यक्तायां वाचि, to speak, to say, to call Pre लट्—भाषते Perf लिट्—बभाषे Aor लुङ्—अभाषिष्ट Fu लृट्—भाषिष्यते Per Fu लृट्—भाषिता Con लृङ्—अभाषिष्यत Ben आशिषि लिङ्—भाषिषीष्ट Pas कर्मणि—भाष्यते, Aor कर्म लुङ्—अभाषि Cau णिजन्त—भाषयति, Aor णिच् लुङ्—अबभाषत् त अबीभषत् त Des सनन्त—बिभाषिषते Fre यङन्त—बाभाष्यते Kri क्त्वा—भाषितव्य PP निष्ठा—भाषित IP क्त्वा—भाषित्वा Inf तुमुन्—भाषितुम

भास्—भ्वा A से दीप्तौ, o shine Pre लट्—भासते Cau. णिजन्त—भासयति, Aor णिच् लुङ्—अबीभसत, अबभासत

भिक्ष्—भ्वा A से भिक्षायाम्, to beg, to obtain Pre लट्—भिक्षते Pot विधिलिङ्—भिक्षेत Imp लोट्—भिक्षताम् Impf लङ्—अभिक्षत Perf लिट्—बिभिक्षे Aor लुङ्—अभिक्षिष्ट Fu लृट्—भिक्षिष्यते Per Fu लुट्—भिक्षिता Con लृङ्—अभिक्षिष्यत Ben आशिषि लिङ्—भिक्षिषीष्ट Pas कर्मणि—भिक्ष्यते, Aor कर्म लुङ्—अभिक्षि Cau णिजन्त—भिक्षयति, Aor क्षिच् लुङ्—अबिभिक्षत् Des सनन्त—बिभिक्षिषते Fre यङन्त—बेभिक्ष्यते Kri कृत्य—भिक्षितव्य PP निष्ठा—भिक्षित IP क्त्वा—भिक्षित्वा Inf तुमुन्—भिक्षितुम्

भिद्—(भिदिर्) रुधा U प भेदने, to separate, to break down

Pre लट्—

PARASMAIPADA.

भिनत्ति	भिन्तः	भिन्दन्ति
भिनत्सि	भिन्थः	भिन्थ
भिनद्मि	भिन्दः	भिन्द्मः

ATMANEPADA

भिन्ते	भिन्दाते	भिन्दते
भिन्त्से	भिन्दाथे	भिन्ध्वे
भिन्दे	भिन्दावहे	भिन्द्महे

Pot. विधिलिङ्—भिन्द्यात् भिन्दीत भिन्द्या भिन्दीथा भिन्द्याम् भिन्दीय Imp लोट्—भिनत्तु भिन्ताम् भिन्धि-

भिन्त्स भिनदानि भिनदै Impf लङ्—अभिनत् अभिन्त अभिनत् अभिन' अभिन्या अभिनदम् अभिन्दि Perf लिट्—विभेद विभिदे, विभिदतु विभिदाते विभेदिथ विभिदिषे, विभिदथु विभिदाथे विभेद विभिदे, विभिदिव विभिदिवहे Aor लुङ्—

PARASMAIPADA

अभैत्सीत् / अभिदत्	अभैत्ताम् / अभिदताम्	अभैत्सु' / अभिदन्
अभैत्सी' / अभिद'	अभैत्तम् / अभिदतम्	अभैत्त / अभिदत
अभैत्सम् / अभिदम्	अभैत्स्व / अभिदाव	अभैत्स्म / अभिदाम

ATMANEPADA.

अभित्त	अभित्साताम्	अभित्सत
अभित्था'	अभित्साथाम्	अभिद्ध्वम्
अभित्सि	अभित्स्वहि	अभित्स्महि

Fu स्ट्रट्—भेत्स्यति भेत्स्यते भेत्स्यसि भेत्स्यसे भेत्स्यामि भेत्स्ये Per Fu. लुट्—भेत्ता भेत्तासि भेत्तासे भेत्तास्मि-भेत्ताहे Con लृङ्—अभेत्स्यत् अभेत्स्यत Ben आशिषि लिङ्—भिद्यात् भित्सीष्ट भिद्या भित्सीष्ठा भिद्यास्म् भित्सीय Pas कर्मणि—भिद्यते, Aor कर्म लुङ्—अभेदि Cau णिजन्त—भेदयति, Aor णिच् लुङ—अबीभिदत् Des सनन्त—बिभित्सति ते Fre यङन्त—बेभिद्यते Kri कृत्य—भित्तव्य भेदनीय, भेद्य PP निष्ठा—भिन्न, अकर्मार्थे—भित्तम् अकर्तृ IP क्त्वा—भित्त्वा Inf तुमुन्—भेत्तुम्

/भी (जिभी)—जुहो P प भये, to fear, to be anxious about.

Pre लट्—

बिभेति	बिभितः	बिभ्यति
	बिभीतः	
बिभेषि	बिभिथः	बिभिथ
	बिभीथः	बिभीथ
बिभेमि	बिभिवः	बिभिमः
	बिभीवः	बिभीमः

Pot विधिलिङ्—

{बिभियात् / बिभीयात्	{बिभियाताम् / बिभीयाताम्	{बिभियुः / बिभीयुः
{बिभियाः / बिभीयाः	{बिभियातम् / बिभीयातम्	{बिभियात / बिभीयात
{बिभियाम् / बिभीयाम्	{बिभियाव / बिभीयाव	{बिभियाम / बिभीयाम

Imp लोट्—

बिभेतु	{बिभिताम् / बिभीताम्	बिभ्यतु
{बिभिहि / बिभीहि	{बिभितम् / बिभीतम्	{बिभित / बिभीत
बिभयानि	बिभयाव	बिभयाम

Impf लङ्—

अबिभेत्	{अबिभिताम् / अबिभीताम्	अबिभयुः
{अबिभेः / अबिभीः	{अबिभितम् / अबिभीतम्	{अबिभित / अबिभीत
अबिभयम्	अबिभयाव	अबिभयाम

अबिभे	अबिभिस्तम् / अबिभीतम्	अबिभित / अबिभीत
अबिभयुः	अबिभियः / अबिभीयः	अबिभिम / अबिभीम

Per लिट्—

बिभाय	बिभ्यतुः	बिभ्युः
बिभयिथ बिभेथ	बिभ्यथुः	बिभ्य
बिभाय बिभय	बिभ्यिव	बिभ्यिम

बिभयांचक्रार आम बभूव Tu लुट—भेथ्यति भेथ्यसि भेथ्यामि Per Tu लुट—भेत्ता भेत्तासि भेत्तास्मि Con लृङ—अभेथ्यत् अभेथ्य अभेथ्यम् Ben आशिषि लिङ—भीयात् भीयास्ताम् भीयासु भीया भीयास्तम् Pas भावे—भीयते Aor भावे लुङ्—अभायि Cau णिजन्त- भाय यति भापयते भीपयते, Aor णिच् लुङ्- अबीभयत् अबीभपत अबिभीपत Des सनन्त—बिभीपति Fre यङन्त—बेभीयते Kri त्वा—भेतव्य PP निष्ठा—भीत Inf तुमुन्—भेतुम्

चोराद बिभेति

भुज्—क्षा U अ पालनाभ्यवहारयो, to protect, to eat, to enjoy, to govern

Pre लट—

PARASMAIPADA

भुनक्ति	भुङ्क्तः	भुञ्जन्ति
भुनक्षि	भुङ्क्थः	भुङ्क्थ
भुनज्मि	भुञ्ज्वः	भुञ्ज्मः

ATMANEPADA

भुङ्क्ते	भुञ्जाते	भुञ्जते
भुङ्क्षे	भुञ्जाथे	भुङ्ग्ध्वे
भुञ्जे	भुञ्ज्वहे	भुञ्ज्महे

Pot विधिलिङ्—भुञ्ज्यात् भुञ्जीत भुञ्ज्या भुञ्जीथा. भुञ्ज्याम् भुञ्जीय Imp लोट्—भुनक्तु भुङ्क्ताम्, भुङ्क्ताम् भुञ्जाताम् भुञ्जन्तु भुङ्क्ताम भुङ्ग्धि भुङ्क्ष्व भुङ्क्त भुङ्ग्ध्वम् भुनजानि भुनजै

PARASMAIPADA

Impf लङ्—

अभुनक्	अभुङ्क्ताम्	अभुञ्जन्
अभुनक	अभुङ्क्तम्	अभुङ्क्त
अभुनजम्	अभुञ्ज्व	अभुञ्ज्म

ATMANEPADA

अभुङ्क्त	अभुञ्जाताम्	अभुञ्जत
अभुङ्ग्था	अभुञ्जाथाम	अभुङ्ग्ध्वम्
अभुञ्जि	अभुञ्ज्वहि	अभुञ्ज्महि

Perf लिट्—बुभोज बुभुजे, बुभुजतु बुभुजाते बुभोजिथ-बुभुजिषे, बुभुजथु बुभुजाथे बुभोज बुभुजे बुभुजिव बुभुजिवहे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA

अभौचीत्	अभौक्षाम्	अभौक्षु
अभौक्षी	अभौक्तम्	अभौक्त
अभौक्षम्	अभौक्ष्व	अभौक्ष्म

ATMANEPADA.

अभुक्त	अभुञ्जाताम्	अभुञ्जत
अभुक्था	अभुञ्जायाम्	अभुञ्जध्वम्
अभुञ्जि	अभुञ्जहि	अभुञ्जमहि

Fu. लृट्—भोक्ष्यति भोक्ष्यते Per Fu सृट्— मोक्षा Con लुङ्—अभौक्ष्यत् अभोक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—भुक्षीष्ट भुक्षीष्ट Pas कर्मणि—भुज्यते Aor कर्म लुङ्—अभोजि Cau णिजन्त—भोजयति ते Aor णिच् सुङ्—अबूभुजत् त Des सनन्त—बुभुक्षति ते Per यङन्त—बोभुज्यते Kri क्त्वा—भुक्त्वा Per निष्ठा—भुक्त Ind णमुल्—भोजम्

Inf तुमुन्—भोक्तुम्

बुभुजे पृथिवीपाल पृथिवीमिव केवलाम्
इमौ जनौ दृ क्षशतानि भुङ्क्ते

भू—भ्वा P से सत्तायाम्, to be. Pre लट्—

भवति	भवत	भवन्ति
भवसि	भवथ	भवथ
भवामि	भवाव	भवाम

Pot विधिलिङ्—

भवेत्	भवताम्	भवेयु
भवे	भवेतम्	भवेत
भवेयम्	भवेव	भवेम

Imp लोट्—

भवतु	भवताम्	भवन्तु
भव	भवतम्	भवत
भवानि	भवाव	भवाम

Impf लङ्—

अभवत्	अभवताम्	अवभन्
अभव	अभवतम	अभवत
अभवम्	अभवाव	अभवाम

Perf लिट्—

बभूव	बभूवतु	बभूवु
बभूविथ	बभूवथु	बभूव
बभूव	बभूविव	बभूविम

Aor लुङ्—

अभूत्	अभूताम्	अभूवन्
अभूः	अभूतम्	अभूत
अभूवम्	अभूव	अभूम

Fu लृट्—

भविष्यति	भविष्यतः	भविष्यन्ति
भविष्यसि	भविष्यथ	भविष्यथ
भविष्यामि	भविष्यावः	भविष्यामः

Per Fu लुट्—

भविता	भवितारौ	भवितारः
भवितासि	भवितास्थ	भवितास्थ
भवितास्मि	भवितास्वः	भवितास्मः

Con लृङ्—

अभविष्यत्	अभविष्यताम्	अभविष्यन्
अभविष्यः	अभविष्यतम्	अभविष्यत
अभविष्यम्	अभविष्याव	अभविष्याम

Ben आशिषि लिङ्—

भूयात्	भूयास्ताम्	भूयासुः
भूया	भूयास्तम्	भूयास्त
भूयासम्	भूयास्व	भूयास्म

Pas —(भावे)—अकर्मकधातुभ्यो भावे कर्तरि च लकारा भवन्ति तत्र भावे प्रथमपुरुषैकवचनमेव सकर्मकधातुभ्य कर्मणि कर्तरि च लकारा भवन्ति तत्र कर्मणि एकवचन-द्विवचनबहुवचनानि स्यु लट्—लिङ् (विध्यर्थे)—लोट्—लङ्षु परयु य (यक) भावे कर्मणि च भावे कर्मणि च आत्मनेपद भवति

Pre लट्—भूयते (देवदत्तेन भूयते, त्वया भूयते, मया भूयते) Pot. विधिलिङ्—भूयेत Imp लोट्—भूयताम् Impf लङ्—अभूयत Perf लिट्—बभूवे Aor लुङ्—अभावि Fu लृट्—भाविष्यते भविष्यते Per Fu लुट्—भाविता भविता Con लृङ—अभाविष्यत अभविष्यत Ben आशिषि लिङ्—भावियोष्ट भवियोष्ट

भूयते भवता मासम्। अकर्मकधातुभियोंगे—"कालभावाध्वगन्तव्यदेशवाचकानो कर्मसंज्ञा॥"

Pas (कर्मणि)—भू—may be used in the कर्मणि वाच्ये after certain prepositions Thus—अनु+भू=अनुभूयते, अनुभूयेते अनुभूयन्ते अनुभूयसे, अनुभूयध्वे अनुभूये, अनुभूयावहे अनुभूयामहे

त्वम् अनुभूयसे अहम् अनुभूये

Pot विधिलिङ्—अनुभूयेत अनुभूयेथा अनुभूयेय Imp लोट—अनुभूयताम् अनुभूयस्व अनुभूये Impf लङ्

—अन्वभूयत अन्वभूयथा अन्वभूये Perf लिट्—अनु बभूवे अनुबभूविषे अनुबभूवे Aor लुङ्—अन्वभाषि, अन्व भाविषाताम् अन्वभविषाताम् अन्वभाविष्ठा अन्वभविष्ठा अन्वभाविषि अन्वभविषि Fu लृट्—अनुभाविष्यते अनुभवि ष्यते Per Fu लुट्—अनुभाविता अनुभविता Con लृङ्—अन्वभाविष्यत अन्वभविष्यत Ben आशिषि लिङ्—अनु भाविषीष्ट अनुभविषीष्ट

अनुभूयते आनन्द रामेण, त्वया अनुभूयते आनन्द, मया अनुभूयते आनन्द ॥ त्वम् अनुभूयसे ॥ अहम् अनुभूये ॥

Part Pre भूयमान Part Fu लृट्—भविष्यमाण PP निष्ठा—भूत

Cau. णिजन्त—

PARASMAIPADA

Pre लट्—भावयति भावयमि भावयामि Pot विधि लिङ्—भावयेत् भावये भावयेयम् Imp लोट्—भावयतु भावय भावयानि Impf लङ्—अभावयत् अभावय अभावयम Perf लिट्—भावयाचकार आस बभूव Aor लुङ् —अबीभवत् अबीभव अबीभवम् Fu लृट्—भाव यिष्यति भावयिष्यसि भावयिष्यामि Per Fu लुट्—भाव यिता भावयितासि भावयितास्मि Con लृङ्—अभाव यिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—भाव्यात् भाव्या भाव्यासम्

ATMANEPADA

Pre लट्—भावयते भावयसे भावये Pot विधिलिङ् —भावयेत भावयेथ Imp लोट्—भावयताम्

भावयस्व भावये Impf लङ्—अभावयत अभावयथा अभावये Perf लिट्—भावयां चक्रे आस बभूव Aor लुङ—अबीभवत अबीभवथा अबीभवे Fu लृट्—भावयिष्यते भावयिष्यसे भावयिष्ये Per Fu लुट्—भावयिता भावयितासे भावयिताहे Con लृङ—अभावयिष्यत अभावयिष्यथा अभावयिष्ये Ben आशिष लिङ्—भावयिषीष्ट भावयिषीष्ठा भावयिषीय

Causative Passive (ण्यन्तात् कर्मवाच्ये)—Pre लट्—भाव्यते भाव्यसे भाव्ये Pot विधिलिङ्—भाव्येत भाव्येथा भाव्यय Imp लोट्—भाव्यताम् भाव्यस्व भाव्ये Impf लङ्—अभाव्यत अभाव्यथा अभाव्ये Perf लिट्—भावयांचक्रे आसे बभूवे Aor अभावि, अभावयिषाताम् अभाविषाताम् अभावयिष्ठा अभाविष्ठा अभावयिषि अभाविषि Fu. लृट्—भावयिष्यते भाविष्यते भावयिष्यसे भाविष्यसे भावयिष्ये भाविष्ये Per Fu. लुट्—भावयिता भाविता भावयितासे भावितासे भावयिताहे भावितास्हे Con लृङ्—अभावयिष्यत अभाविष्यत अभावयिष्यथा अभाविष्यथा अभावयिष्ये अभाविष्ये Ben आशिष लिङ—भावयिषीष्ट भाविषीष्ट भावयिषीष्ठा भाविषीष्ठा भावयिषीय्र भाविषीय

Des सनन्त—

PARASMAIPADA.

Pre लट्—बुभूषति बुभूषमि बुभूषामि

Pot विधिलिङ्—बुभूषेत् बुभूषे बुभूषेयम्

Imp लोट्—बुभूषतु बुभूष बुभूषाणि

Impf लङ्—अबुभूषत् अबुभूष अबुभूषम्

Perf लिट्—बुभूषाचकार-आस बभूव बुभूषांचक्रयं-आसिथ बभूविथ बुभूषाचकार आस बभूव

Aor लुङ्—अबुभूषीत् अबुभूषी अबुभूषिषम्

Fu लृट्—बुभूषिष्यति बुभूषिष्यसि बुभूषिष्यामि

Per Fu लुट्—बुभूषिता बुभूषितासि बुभूषिताऽस्मि

Con लृङ्—अबुभूषिष्यत् अबुभूषिष्य अबुभूषिष्यम्

Ben आशिषि लिङ्—बुभूष्यात् बुभूष्या बुभूष्यासम्

ATMANEPADA

Pre लट्—बुभूषते बुभूषसे बुभूषे

Pot विधिलिङ्—बुभूषेत बुभूषेथा बुभूषेय

Imp लोट्—बुभूषताम् बुभूषस्व बुभूषै

Aor लुङ्—अबुभूषिष्ट अबुभूषिष्ठा अबुभूषिषि

Fu लृट्—बुभूषिष्यते बुभूषिष्यसे बुभूषिष्ये

Per Fu लुट्—बुभूषिता बुभूषितासे बुभूषिताऽहे

Con लृङ्—अबुभूषिष्यत अबुभूषिष्यथा अबुभूषिष्ये

Ben आशिषि लिङ बुभूषिषीष्ट बुभूषिषीष्ठा बुभूषिषीय

Desiderative Passive (सनन्तात् कर्मवाच्ये)—

Pre लट्—बुभूष्यते बुभूष्यसे बुभूष्ये

Pot विधिलिङ—बुभूष्येत बुभूष्येथा बुभूष्येय

Imp लोट्—बुभूष्यताम् बुभूष्यस्व बुभूष्यै

Impf लङ—अबुभूष्यत अबुभूष्यथा अबुभूष्य

Perf लिट्—बुभूषांचक्रे आम बभूव

Aor लुङ—अबुभूषि अबुभूषिठा अबुभूषिषि

बुभूषिष्यसे बुभूषिष्ये

Per Iu लुट्—बुभूषिता बुभूषितारौ बभूषितारः

Con लृङ्—अबुभूषिष्यत् अबुभूषिष्यः अबुभूषिष्यं

Ben आशिषि लिङ्—बुभूषिषीष्ट बुभूषिषीयास्तां बुभूषिषीरन् बुभूषिषीष्ठाः बुभूषिषीयास्थां बुभूषिषीढ्वं बुभूषिषीय बुभूषिषीवहि बुभूषिषीमहि

Pre लट्—बोभूयते, बोभूयेते, बोभूयन्ते बोभूयसे, बोभूयेथे, बोभूयध्वे बोभूये बोभूयावहे, बोभूयामहे

Pot विधिलिङ्—बोभूयेत बोभूयेयाताम्, बोभूयेरन् बोभूयेथाः बोभूयेयाथाम् बोभूयेध्वम् बोभूयेय बोभूयेवहि बोभूयेमहि

Imp लोट्—बोभूयताम् बोभूयेताम् बोभूयन्ताम् बोभूयस्व बोभूयेथाम् बोभूयध्वम् बोभूयै, बोभूयावहै बोभूयामहै

Impf लङ्—अबोभूयत अबोभूयेताम् अबोभूयन्त अबोभूयथाः, अबोभूयेथाम्, अबोभूयध्वम् अबोभूये अबोभूयावहि अबोभूयामहि

Perf लिट्—बोभूयांचक्रे आस बभूव

Aor लुङ्—अबोभूयिष्ट अबोभूयिषाताम् अबोभूयिषत अबोभूयिष्ठाः अबोभूयिषाथाम् अबोभूयिध्वम् अबोभूयिषि, अबोभूयिष्वहि, अबोभूयिष्महि

Fu लृट्—बोभूयिष्यते बोभूयिष्यसे बोभूयिष्ये

Per Fu लुट्—बोभूयिता बोभूयितासे बोभूयिताहे

Con लृङ्—अबोभूयिष्यत अबोभूयिष्यथाः अबोभूयिष्ये

Ben आशिषि लिङ्—बोभूयिषीष्ट, बोभूयिषीयास्ताम्, बोभूयिषीरन् बोभूयिषीष्ठा, बोभूयिषीयास्थाम् बोभूयिषीध्वम् बोभूयिषीय, बोभूयिषीवहि बोभूयिषीमहि

Kri कृत्य—भवितव्य, भवनीय, भव्य Pre Par—(अत्) भवत् Fu Par—(अत्) भविष्यत् IP क्त्वा—भूत्वा, अनु+भू=अनुभूय Pre Par—(आन) भूयमान Fu Par—(आन) भविष्यमाण PP निष्ठा—भूत Inf तुमुन्—भवितम्, (णिच्) भावयितुम्

भू—चुरा A to obtain भू may be used in the Atmanepada after certain prepositions Even by itself it is used in the sense of obtaining Pre लट्—भावयते भवते भावयसे भवसे भावये भवे Pot विधिलिङ्- भावयेत भवेत Imp लोट्—भावयताम् भवताम् Impf लङ्—अभावयत अभवत Perf लिट—भावयां चक्रे आस बभूव, बभूवे Aor—अबीभवत अभविष्ट Fu लुट्—भावयिष्यते भविष्यते Per Fu लृट्—भावयिता भविता Con लृङ्—अभावयिष्यत अभविष्यत Ben आशिषि लिङ्—भावयिषीष्ट भविषीष्ट Pas—भाव्यते भूयते.

भूष्—भ्वा P से अलङ्कारे, to adorn Pre लट्—भूषति Pot विधिलिङ्—भूषेत् Imp लोट—भूषतु Impf लङ—अभूषत् Perf लिट्—बुभूष बुभूषिथ बुभूष Aor लुङ्—अभूषीत् अभूषी अभूषिषम् Fu लृट्—भूषिष्यति Per Fu लृट्—भूषिता Con लृङ्—अभूषिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—भूष्यात् Pas कर्मणि—भूष्यते, Aor कर्मं लुङ्—अभूषि Cau णिजन्त—भूषयति Aor णिच

लुङ्—अबुभूषत् Des सनन्त—बुभूषिषति Fre यङन्त —बोभूयते Ire क्त्वा—भूषित्वा, भूषयित्वा PP निष्ठा —भूषित IP ल्यप्—भूषित्वा Inf तुमुन्—भूषितुम्

भूष्—चुरा U से अलङ्करणे, to adorn Pre. लट् —भूषयति ते Pot विधिलिङ्—भूषयेत् त Imp लोट् भूषयतु भूषयताम् Impf लङ्—अभूषयत् त Perf. लिट्—भूषयांचकार चक्रे वास अबूभूष Aor लुङ्—अबु भूषत् त Fu लुट्—भूषयिष्यति ते Per Fu लुट् —भूषयिता Con लृङ्—अभूषयिष्यत् त Pas कर्मणि —भूष्यते, Aor कर्म लुङ्—अभूषि Des सनन्त—बुभू षयिषति ते Fre यङन्त—बोभूष्यते Kri क्त्वा—भूष यित्वा PP निष्ठा—भूषित IP ल्यप्—भूषयित्वा Inf तुमुन्—भूषयितुम्

भृ (भृञ्)—क्या U ध भरणे, to nourish, to fill, to carry Pre लट्—भरति भरते Pot विधि लिङ्—भरेत् भरेत Imp लोट्—भरतु भरताम् भर भरस्व भराणि भरै Impf लङ्—अभरत् अभरत अभर अभ रयाः. अभरम् अभरे Perf लिट्—बभार-बभ्रे, बभ्रतु बभ्राते बभर्थ बभ्रथे, बभ्रथु बभ्राथे बभार बभ्रे, बभ्रव बभ्रवहे Aor लुङ्—अभार्षीत् अभृत अभार्षं अभृषाः. अभार्षम् अभृषि Fu लुट्—भरिष्यति भरिष्यते Per Fu लुट्—भर्ता Con लृङ—अभरिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—भ्रियात् भृषीष्ट Pas कर्मणि—भ्रियते Aor कर्म लुङ्—अभारि Cau णिजन्त—भारयति, Aor णिच्-

शुड्—अवीभरत् Des सनन्त—बिभरिषति ते सुभूर्षति ते Fre यङन्त—बेभ्रीयते Kri ल्यत्—भर्तव्य भरणीय PP निष्ठा—भृत Inf तुमुन्—भर्तुम्

दरिद्रान् भर कौन्तेय ॥

भृ (भृञ्)—जुहो U य 'स्य' परे इट् धारण पोषणयो to carry, to nourish

Pre लट्—

PARASMAIPADA

बिभर्ति	बिभृत	बिभ्रति
बिभर्षि	बिभृथ	बिभृथ
बिभर्मि	बिभृव	बिभृम

ATMANEPADA

बिभृते	बिभ्राते	बिभ्रते
बिभृषे	बिभ्राथे	बिभृध्वे
बिभ्रे	बिभृवहे	बिभृमहे

Pot विधिलिङ्—बिभृयात् बिभ्रीत बिभृया बिभ्रीया बिभृयाम् बिभ्रीय Imp लोट्—बिभर्तु बिभृताम्, बिभृताम् बिभ्राताम् बिभ्रतु बिभ्रताम् बिभृहि बिभृष्व, बिभृतम् बिभ्रायाम् बिभराणि बिभरै, बिभराव बिभरावहै

Impf लङ्—

PARASMAIPADA

अबिभर्	अबिभृताम्	अबिभरुः
अबिभः	अबिभृतम्	अबिभृत
अबिभरम्	अबिभृव	अबिभृम

ATMANEPADA.

अबिभृत	अबिभ्रालाम्	अबिभत
अबिभृथा	अबिभ्रायाम्	अबिभृध्वम्
अबिभि	अबिभृवहि	अबिभृमहि

Perf लिट्—

PARASMAIPADA

बभार	बभ्रतु	बभ्रु
बभर्थ	बभ्रथु	बभ्र
बभार बभर	बभृव	बभृम
बिभराचकार	बिभराचक्रतु	बिभराचक्रु
बिभराचकर्थ	बिभराचक्रथु	बिभराचक्र
बिभराचकार	बिभराचक्रव	बिभराचक्रम

एवम्—

—आस	—आसतु	—आसु
—बभूव	—बभूवतु	—बभूवु

ATMANEPADA

बभ्रे	बभ्राते	बभ्रिरे
बभृषे	बभ्राथे	बभृढ्वे
बभ्रे	बभृवहे	बभृमहे
बिभराचक्रे	बिभराचक्राते	बिभराचक्रिरे
बिभराचक्रषे	बिभराचक्राथे	बिभराचक्रढ्वे
बिभराचक्रे	बिभराचक्रवहे	बिभराचक्रमहे

—आस बभूव Like—Parasmaipada

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अभार्षीत्	अभार्ष्टाम्	अभार्षुं
अभार्षीं	अभार्ष्टम्	अभार्ष्ट
अभार्षम्	अभार्ष्व	अभार्ष्म

ATMANEPADA

अभृत	अभृषाताम्	अभृषत
अभृथा	अभृषाथाम्	अभृढ्वम्
अभृषि	अभृष्वहि	अभृष्महि

Fu लट्—भरिष्यति भरिष्यते Per Fu लुट्—भर्ता भर्तासि भर्तास्वे भर्तास्मि भर्तास्वहे Con लृङ्—अभरिष्यत् अभरिष्यत अभरिष्यथा अभरिष्यम् अभरिष्ये Ben आशिष लिङ्—भ्रियात् भृषीष्ट भ्रियास्-भृषीष्ठा भ्रियासम्-भृषीय Pas कर्मणि—भ्रियते, Aor कर्म लुङ्—अभारि Cau णिजन्त—भारयति ते, Aor णिच लुङ्—अबीभरत् त Des सनन्त—बुभूषति ते Frc यङन्त—बेभ्रीयते Kri कृत्य—भर्तव्य, भरणीय PP निष्ठा—भृत Inf तुमुन्—भर्तुम्

धुर धरित्या बिभराबभूव

भृज् (भृजी)—भ्वा A से भर्जने, to parch, to fry Pre लट्—भर्जते Pot विधिलिङ्—भर्जेत Imp लोट्—भर्जताम् Impf लङ्—अभर्जत Perf लिट्—बभृजे Aor लुङ्—अभर्जिष्ट Fu लट्—भर्जिष्यते Per Fu लुट्—भर्जिता Con. लृङ्—अभर्जिष्यत Ben

भागिपि लिङ—भर्जिषीष्ट Pas कर्मणि—भज्यते, Aor कम लुङ्—अभर्जि Cau णिजन्त—भर्जयति ते Aor णिच् लुङ्—अबीभृजत् अबभर्जत् Des सनन्त—बिभर्जिषते Fre यङन्त—बरीभृज्यते PP निष्ठा—भृष्ट IP क्त्वा—भर्जित्वा भृष्ट्वा Inf तुमुन् भर्जितुम्

भंश्—भ्वा A. से अधःपतने, (अस्य भ्वादिपाठस्तु मैत्रेयप्रभृतिसम्मत) to escape, to decline Pre भ्रट्—भ्रशते Pot. विधिलिङ्—भ्रशेत Imp लोट्—भ्रशताम् Impf लङ्—अभ्रशत Perf लिट्—बभ्रशे Aor लुङ्—अभ्रशत् अभ्रशिष्ट Fu लृट्—भ्रंशिष्यते Per Fu लृट्—भ्रंशिता Con लृङ्—अभ्रंशिष्यत Ben आशिषि लिङ्—भ्रक्षीष्ट Pas भावे—भ्रश्यते Aor भावे लुङ्—अभ्रंशि Cau णिजन्त—भ्रंशयति, Aor णिच् लुङ् अबभ्रंशत् Des सनन्त—बिभ्रंशिषते Fre यङन्त—बाभ्रश्यते PP निष्ठा—भ्रष्ट IP क्त्वा—भ्रंशित्वा भ्रष्ट्वा Inf तुमुन्—भ्रंशितुम्

भ्रंश्—दिवा P से अधःपतने, to fall, to decline to escape Pre भ्रश्—भ्रश्यति Pot विधिलिङ्—भ्रश्येत् Imp लोट्—भ्रश्यतु Impf लङ्—अभ्रश्यत् Perf लिट्—बभ्रंश, बभ्रशतु बभ्रंशिथ, बभ्रशथु बभ्रश, बभ्रशिव Aor लुङ्—अभ्रशत् अभ्रश अभ्रशम् Fu. लृट्—भ्रशिष्यति Per Fu लृट्—भ्रशिता Con लृङ्—अभ्रशिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—भ्रश्यात् Pas भावे—भ्रश्यते Aor भावे लुङ्—अभ्रंशि Cau णिजन्त

—भ्रंशयति Aor णिच्-लुङ्—अबभ्रशत् Dcy सनन्त —बिभ्रशिषति Tre यङन्त—बाभ्रश्यते Kri क्त्वा—भ्रशित्वा भ्रष्ट्वा Inf तुमुन्—भ्रशितुम्

भ्रस्—भ्वा A. and दिवा P to fall down Pre स्रट्—भ्रसते भ्रस्यति Same as भ्रश्

भ्रम्—भ्वा P से चलने, *to roam, to totter, to* surround

Pre स्रट्—

{भ्रमति {भ्रम्यति	{भ्रमत {भ्रम्यत	{भ्रमन्ति {भ्रम्यन्ति
{भ्रमसि {भ्रम्यसि	{भ्रमथ {भ्रम्यथ	{भ्रमथ {भ्रम्यथ
{भ्रमामि {भ्रम्यामि	{भ्रमाव {भ्रम्याव	{भ्रमाम {भ्रम्याम

Pot विधिलिङ्—भ्रमेत् भ्रम्येत् Imp लोट्—भ्रमतु भ्रम्यतु Impf लङ्—अभ्रमत् अभ्रम्यत्

Perf लिट्—

बभ्राम	{बभ्रमतु {भेमतु	{बभ्रुस् {भेमुस्
{बभ्रमिथ {भेमिथ	{बभ्रमथुस् {भेमथुस्	{बभ्रम {भेम
{बभ्राम {बभ्रम	{बभ्रमिव {भेमिव	{बभ्रमिम {भेमिम

Aor लुङ्—अभ्रमीत् अभ्रमी अभ्रमिषम् Fu स्यट्—भ्रमिष्यति Per Fu लुट्—भ्रमिता Con स्यङ्—अभ्रमिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—भ्रम्यात् Pas कर्मणि—भ्रम्यते, Aor कर्मं लुङ्—अभ्रामि Cau णिजन्त—भ्रमयति, Aor णिच् लुङ्—अबिभ्रमत् Des सनन्त—बिभ्रमिषति Fre यङन्त—बम्भ्रम्यते Kri. ण्वुल्—भ्रमितव्य PP निष्ठा—भ्रान्त IP क्त्वा—भ्रमित्वा भ्रान्त्वा Inf तुमुन्—भ्रमितुम्

भ्रम्—दिवा P से चलने, to roam Pre लट्—भ्राम्यति भ्रमति Pot विधिलिङ्—भ्राम्येत् भ्रमेत् Imp लोट्—भ्राम्यतु भ्रमतु Impf लङ्—अभ्राम्यत् अभ्रमत् Perf लिट्—बभ्राम (same as भ्रा—भ्रम्)

Aor लुङ्—

अभ्रमत्	अभ्रमताम्	अभ्रमन
अभ्रम	अभ्रमतम्	अभ्रमत
अभ्रमम्	अभ्रमाव	अभ्रमाम

Fu स्यट्—भ्रमिष्यति Per Fu लुट्—भ्रमिता Con स्यङ्—अभ्रमिष्यत् Ben आशिषि लिङ—भ्रम्यात् Pas कर्मणि—भ्रम्यते, Aor कर्मं लुङ्—अभ्रामि Cau णिजन्त—भ्रमयति (भ्रामयति) Aor णिच् लुङ्—अबिभ्रमत् Des सनन्त—बिभ्रमिषति Fre यङन्त—बम्भ्रम्यते Kri. ण्वुल्—भ्रमितव्य PP निष्ठा—भ्रान्त IP क्त्वा—भ्रमित्वा भ्रान्त्वा Inf तुमुन्—भ्रमितुम्

लोकेऽस्मिन् भ्रमाम्येक ॥ बभ्राम तत्र तत्रैव ॥ दृष्टि-
र्भ्राम्यति के ॥ भ्रेमु गिन्योन्नयान्मुङ्गान् ॥ तत्रैवाबिभ्रमद्देवी ॥
उत्तिष्ठ्य भ्रामयेद्देहम् भ्रामयित्वा गतगुणम् ॥ भ्रान्त
देशमनेकदुर्गविषमम्

भ्रस्ज—तुदा U अ पाके, to fry

Ple लट्—

PARASMAIPADA

भृज्जति	भृज्जत	भृज्जन्ति
भृज्जसि	भृज्जथ	भृज्जथ
भृज्जामि	भृज्जाव	भृज्जाम

ATMANEPADA

भृज्जते	भृज्जेते	भृज्जन्ते
भृज्जसे	भृज्जेथे	भृज्जध्वे
भृज्जे	भृज्जावहे	भृज्जामहे

Pot विधिलिङ्—

PARASMAIPADA

भृज्जेत	भृज्जेताम्	भृज्जेयु
भृज्जे	भृज्जेतम्	भृज्जेत
भृज्जेयम्	भृज्जेव	भृज्जेम

ATMANEPADA

भृज्जेत	भृज्जेयाताम्	भृज्जेरन्
भृज्जेथा'	भृज्जेयाथाम्	भृज्जेध्वम्
भृज्जेय	भृज्जेवहि	भृज्जेमहि

Imp लोट्—

PARASMAIPADA.

भृज्जतु	भृज्जताम्	भृज्जन्तु
भृज्ज	भृज्जतम्	भृज्जत
भृज्जानि	भृज्जाव	भृज्जाम

ATMANEPADA

भृज्जताम्	भृज्जेताम्	भृज्जन्ताम्
भृज्जस्व	भृज्जेथाम्	भृज्जध्वम्
भृज्ज	भृज्जावहै	भृज्जामहै

Impf लङ्—

PARASMAIPADA

अभृज्जत	अभृज्जताम्	अभृज्जन्
अभृज्ज	अभृज्जतम्	अभृज्जत
अभृज्जम्	अभृज्जाव	अभृज्जाम

ATMANEPADA

अभृज्जत	अभृज्जेताम्	अभृज्जन्त
अभृज्जथा	अभृज्जेथाम्	अभृज्जध्वम्
अभृज्जे	अभृज्जावहि	अभृज्जामहि

PARASMAIPADA

Perf लिट्—

{बभर्ज बभञ्ज	{बभर्जतु बभञ्जतु	{बभर्ज बभञ्जु
{बभर्जिथ बभर्ष्ठ बभञ्जिथ बभञ्ठ	{बभर्जथु बभञ्जथु	{बभज बभञ्ज
{बभर्ज बभञ्ज	{बभर्जिव बभञ्जिव	{बभर्जिम बभञ्जिम

ATMANEPADA.

बभजे बभ्रज्जे	बभर्जाते बभ्रज्जाते	बभर्जिरे बभ्रज्जिरे
बभर्जिषे बभ्रज्जिषे	बभर्जाथे बभ्रज्जाथे	बभर्जिध्वे बभ्रज्जिध्वे
बभर्जे बभ्रज्जे	बभर्जिवहे बभ्रज्जिवहे	बभर्जिमहे बभ्रज्जिमहे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अभाक्षीत् अभ्राक्षीत्	अभार्ष्टाम् अभ्राष्टाम्	अभार्ष्टुं अभ्राष्टु
अभार्षं अभ्राक्षं	अभार्ष्टम् अभ्राष्टम्	अभार्ष्ट अभ्राष्ट
अभार्च्छम् अभ्राच्छम्	अभार्ष्व अभ्राक्ष्व	अभार्ष्म अभ्राक्ष्म

ATMANEPADA

अभर्ष्ट अभ्रष्ट	अभर्चातां अभ्रक्षाताम्	अभर्चत अभ्रक्षत
अभर्ष्ठा अभ्रष्ठा	अभर्चाथाम् अभ्रक्षाथाम्	अभर्ढ्वं अभ्रढ्वम्
अभर्चि अभ्रक्षि	अभर्च्वहि अभ्रक्ष्वहि	अभर्चामहि अभ्रक्ष्महि

Fu लट—भर्च्यति भर्क्ष्यति भर्क्षयते भ्रक्ष्यते P. & Fu लुट—भर्ता भर्क्षा Con लङ्—अभर्क्ष्यत अभ्रक्ष्यत अभर्क्ष्यं

अभक्षयत Ben आशिषि लिङ्—P—भृज्यात् भृज्या। भृज्यास्तम् A—भर्क्षीष्ट भृक्षीष्ट, भर्क्षीयास्ताम् भृक्षीयास्ताम भक्षीष्ठा भृक्षीष्ठा भर्क्षीय भृक्षीय Pas कर्मणि—भृज्यते Aor कर्म लुङ्—अभर्जि Cau णिजन्त—भर्जयति भक्षयति Aor णिच् लुङ्—अबभर्जत् अबभक्षत् त Des सनन्त —P—बिभर्क्षति बिभक्षति बिभर्जिषति बिभक्षिषति A— बिभर्क्षते बिभक्षते बिभर्जिषते बिभक्षिषते Fic यङन्त— बरीभृज्यते PP निष्ठा—भृष्ट (Cf भ्रष्ट, भ्रष्टवान्) Inf तुमुन्—भर्ष्टुम् भ्रष्टुम्

भ्राज्—भ्वा A. से दीप्तौ, to shine Pre लट्— भ्राजते Imp लोट—भ्राजताम् Impf लङ्—अभ्राजत Perf लिट्—बभ्राजे भ्रेजे Aor लुङ्—अभ्राजिष्ट Fu लृट्—भ्राजिष्यते Per Fu लुट्—भ्राजिता Con लृङ्— अभ्राजिष्यत Ben आशिषि लिङ—भ्राजिषीष्ट Pas भावे—भ्राज्यते, Aor भावे लुङ्—अभ्राजि Cau णिजन्त— भ्राजयति ते, Aor णिच् लुङ्—अबिभ्रजत् अबभ्राजत् Des सनन्त—बिभ्राजिषते Fre यङन्त—बाभ्राज्यते PP निष्ठा—भ्राजित IP क्त्वा—भ्राजित्वा Inf तुमुन्— भ्राजितुम् अग्नेर्भ्राजन्ते अर्चय भ्राज्मै विद्यया च तपसा च भ्राजमानो यथा रवि

मण्ड् (मण्डि)—भा P से भूषायाम्, to decorate Pre लट्—मण्डति Perf लिट्—ममण्ड Aor लुङ्—अमण्डीत् Fu लृट्—मण्डिष्यति Per Fu लुट्—मण्डिता Con लृङ्—अमण्डिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मण्ड्यात् Pas. कर्मणि—मण्ड्यते, Aor कर्म लुङ्—अमण्डि Cau णिजन्त—मण्डयति, Aor णिच लुङ्—अममण्डत् Des सनन्त—मिमण्डिषति Fre यङन्त—मामण्ड्यते PP निष्ठा—मण्डित IP क्त्वा—मण्डित्वा Inf तुमुन्—मण्डितुम्

मण्ड् (मण्डि)—चुरा P से भूषायाम्, to decorate, to adorn Pre लट्—मण्डयति

मद् (मदी)—दिवा P से हर्षे, to be glad सनपरे लट् लिङ् (विधिलिङ्) लोट् लङि परे मद्-धातोरुपधादीर्घो भवति Pre लट्—मादयति Perf लिट्—ममाद Aor लुङ्—अमदत्, अमादीत् अमदीत् Fu लृट्—मदिष्यति Per Fu लुट्—मदिता Con लृङ्—अमदिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मद्यात् Pas भावे—मद्यते Aor भावे लुङ्—अमादि Cau णिजन्त—मादयति, Aor णिच् लुङ्—अमीमदत् Des सनन्त—मिमदिषति Fre यङन्त—मामद्यते PP निष्ठा—मत्त IP क्त्वा—मदित्वा Inf तुमुन्—मदितुम् धर्मात् प्रमाद्यति

मद् (मदी)—भ्वा P से हर्षग्लेपनयो , to be proud, to be poor, to be glad Pre लट्—मदति Cau णिजन्त—मदयति (हर्षयति, ग्लेपयति, ग्लेपनम् दैन्यम्) अन्यार्थं तु—मादयति चित्तविकारमुत्पादयतीत्यर्थं

मद्—चुरा A से तृप्तियोगे, to please Pre लट्—मादयते Perf लिट्—मादयां चक्रे आस बभूव Aor लुङ्—अमीमदत Fu लृट्—मादयिष्यते Inf तुमुन्—मादयितुम्

मन्—दिवा A ज्ञाने, to know, to think Pre लट्—मन्यते मन्यसे मन्ये Pot विधिलिङ्—मन्येत मन्येथा मन्येय Imp लोट्—मन्यताम् मन्यस्व मन्यै Impf लङ्—अमन्यत अमन्यथा अमन्ये Perf लिट्—मेने, मेनाते, मेनिरे मेनिषे मेने Aor लुङ्—अमंस्त, अमंसाताम् अमंस्था अमंसि Fu लृट्—मंस्यते Per Fu लृट्—मन्ता Con लृङ्—अमंस्यत Ben आशिषि लिङ—मंसीष्ट Pas कर्मणि—मन्यते Cau. णिजन्त—मानयति ते Aor णिच् लुङ्—अमीमनत् Des सन्नन्त—मिमंसते Kri ज्ञात्य—मन्तव्य मननीय PP निष्ठा—मत IP क्त्वा—मत्वा Inf तुमुन्—मन्तुम् न त्वा तृप्त मन्ये, न त्वा तृप्ताय मन्ये

मन् (मनु)—तना A वे अवबोधे, to consider Pre लट्—मनुते, मन्वाते मनुपे, मन्वाथे मन्वे, मनुवहे Pot विधिलिङ्—मन्वीत मन्वीथा मन्वीय Imp लोट्—मनुताम् मनुष्व मनवै Impf लङ्—अमनुत अमनुथा अमन्वि Perf लिट्—मेने Aor लुङ्—अमनिष्ट अमत अमनिष्ठा अमथा अमंनिषि Fu लृट्—मनिष्यते Per Fu लृट्—

मनिता Con लृट्—भमनिष्यत Ben आशिषि लिङ्—मनिषीष्ट Pas कर्मणि—मन्यते, Aor कर्म लुङ —अमानि Cau णिजन्त—मानयति Des सनन्त—मिमनिषति Fre. यङन्त—ममन्यते Kri कृत्य—मननीय PP निष्ठा—मत IP क्त्वा—मत्वा मत्वा Inf तुमुन्—मन्तुम्

मन्त्र्—(मन्त्रि)—चुरा U से गुप्तपरिभाषणे, to consult, to advise, to speak privately Pre लट्—मन्त्रयति ते Impf लङ्—अमन्त्रयत् त Perf. लिट्—मन्त्रयांचकार चक्रे आस बभूव Aor लुङ—अमन्त्रत् त Fu लृट्—मन्त्रयिष्यति ते Per Fu लुट्—मन्त्रयिता Con लृङ्—अमन्त्रयिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—मन्त्रयात् मन्त्रयिषीष्ट Pas कर्मणि—मन्त्र्यते Aor कर्म लुङ्—अमन्त्रि Cau Aor —णिच् लुङ्—अममन्त्रत् त Des सनन्त—मिमन्त्रिषति ते PP निष्ठा—मन्त्रित IP क्त्वा—मन्त्रयित्वा Inf तुमुन्—मन्त्रयितुम्

मन्थ्—भ्वा क्रया P विलोडने, to shake, to churn, to destroy Pre लट्—मन्थति मथ्नाति Pot विधिलिङ —मन्थेत् मथ्नीयात् Imp लोट्—मन्थतु मथ्नातु Impf लङ्—अमन्थत् अमथ्नात् Perf लिट्—ममन्थ, मेथतु Aor लुङ्—अमन्थीत् Fu लृट्—मन्थिष्यति Per Fu लुट्—मन्थिता Con लृङ —अमन्थिष्यत् Ben आशिषि लिङ —मथ्यात् मथ्नीयात् Pas कर्मणि—मथ्यते मन्थ्यते Aor कर्म लुङ —अमन्थि Cau णिजन्त— मन्थयति, Aor णिच् लुङ —अममन्थत् Des सनन्त—

मिमज्जियसि Pre यङन्त—मामज्यते Kri ल्यप —मज्जि-त्वा, मज्जनीय, मज्जा PP निष्ठा—मज्जित मज्जित IP क्त्वा—मज्जित्वा मज्जित्वा, प्र+मज्ज्=प्रमज्य Inf तुमुन् —मज्जितुम्

मज्ज्—दिवा P प सुखे, to purify, to bathe, to sink Pre मद्—मज्जति, मज्जन्त मज्जन्ति मज्जन्ति Pot विधिलिङ —मज्जेत् Imp लोट्—मज्जतु Impf लङ्—अमज्जत् Perf लिट् -ममज्ज ममज्जतु ममज्जिथ ममज्जथ ममज्जथु ममज्ज ममज्जिव Aor लुङ —अमाङ्क्षीत्, अमाङ्क्ताम् अमाङ्क्षुः अमाङ्क्षीः अमाङ्क्तम् अमाङ्क्त Fu लृट—मङ्क्ष्यति Per Fu लृट्—मङ्क्ता Con लृङ्—अमङ्क्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मज्ज्यात् Pas कर्मणि—मज्ज्यते, Aor कर्म लुङ —अमज्जि Cau णिजन्त—मज्जयति Aor णिच लुङ —अममज्जत् Des सन्नन्त—मिमङ्क्षति Fre यङन्त—मामज्यते PP निष्ठा —मग्न IP क्त्वा—मङ्क्त्वा मक्त्वा Inf तुमुन्—मङ्क्तुम्

मह्—भ्वा P पूजा U वृ पूजायाम, to honour to delight, to increase Pre मह्—महति मह्यति ते Perf लिट्—ममाह मह्यांचकार चक्रे, मेहतु मह्यांचक्रतु-चक्राते Aor लुङ्—अमहीत् अमीमहत् Fu लृट्—महिष्यति महयिष्यति ते Per Fu लृट—महिता महयिता Des सनन्त—मिमहिषति मिमहयिषति ते Fre यङन्त मामह्यते PP निष्ठा—महित महयित IP क्त्वा—महित्वा महयित्वा Inf तुमुन्—महितुम् महयितुम्

मही—कण्ड्वादि A. मह्यीङ् पूजायाम्, to honour Pre लट्—मह्यीयते Imp लोट्—मह्यीयताम्

मा—भदा P अ मानै, to measure Pre लट्—माति Pot विधिलिङ्—मायात् Imp लोट्—मातु Impf लङ्—अमात् Perf लिट्—ममौ, ममतु ममाथ ममिथ, ममथु ममौ, ममिव Aor लुङ्—अमासीत् अमासी अमासिषम् Iu लृट्—मास्यति Per Fu लुट्—माता Con लृङ—अमास्यत् Ben शास्त्रिमि लिङ्—मेयात् मेयास्ताम् मेयासु Pas कर्मणि—मीयते, Aor कर्म लुङ्—अमायि Cau णिजन्त—मापयति, Aor णिच् लुङ्—अमीमपत् Des सनन्त—मित्सति Fre मित्सीयते PP निष्ठा—मित IP क्त्वा—मित्वा, प्र+मा=प्रमाय Inf तुमुन्—मातुम्

मा (माङ्)—जुहो A अ मानै, to measure Pre लट्—मिमीते, मिमाते, मिमते मिमीषे, मिमाथे, मिमीध्वे मिमे, मिमीवहे Pot. विधिलिङ्—मिमीत मिमीथा मिमीय Imp मिमीताम्, मिमाताम्, मिमताम् मिमीष्व मिमै Impf लङ्—अमिमीत, अमिमाताम्, अमिमत अमिमीथा, अमिमायाम् अमिमीध्वम् अमिमि, अमिमीवहि Perf लिट्—मेमे, मेमाते, मेमिरे मेमिषे मेमाथे, मेमिध्वे मेमे, मेमिवहे, मेमिमहे Aor लुङ—अमास्त, अमासाताम्, अमासत अमास्था, अमासाथाम्, अमाध्वम् अमासि, अमास्वहि, अमास्महि Fu लृट्—मास्यते Per Fu लुट्—माता Con लृङ्—अमा

मिमन्थिषति Fre यङन्त—मामथ्यते Kri ल्ह्त्व —मन्थित्वा, मन्थनीय, मन्थ्य PP निष्ठा—मथित मन्थित IP ह्त्वा—मथित्वा मन्थित्वा. प्र+मन्थ्=प्रमथ्य Inf तुमुन् —मन्थितुम्

मस्ज्—तुदा P अ शुद्धौ, to purify, to bathe, to sink. Pre लट्—मज्जति, मज्जत, मज्जन्ति मज्जामि मज्जामि Pot विधिलिङ—मज्जेत् Imp लोट्—मज्जतु Impf लङ्—अमज्जत् Perf लिट्—ममज्ज, ममज्जतु ममज्जिथ ममङ्क्थ, ममज्जथु ममज्ज ममज्जिव Aor लुङ —अमाङ्क्षीत्, अमाङ्क्षाम् अमाङ्क्षु अमाङ्क्षी अमाङ्क्ष्व अमाङ्क्ष्म Fu लृट्—मङ्क्ष्यति Per Tu तुद्—मङ्क्ता Con लृङ्—अमङ्क्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मज्ज्यात् Pas कर्मणि—मज्ज्यते, Aor कर्मं लुङ्—अमज्जि Cau णिजन्त—मज्जयति, Aor णिच् लुङ्—अममज्जत् Des सनन्त—मिमङ्क्षति Fre यङन्त—मामज्ज्यते PP निष्ठा —मग्न IP ह्त्वा—मङ्क्त्वा मक्त्वा Inf तुमुन्—मङ्क्तुम्

मह्—भ्वा P पुरा U से पूजायाम्, to honour, to delight, to increase Pre लट्—महति मह्यति ते Perf लिट्—ममाह मह्यांचकार चक्रे, मेहतु मह्यांचक्रतु चक्राते Aor लुङ—अमहीत् अमीमहत् Fu लृट्—महिष्यति मह्यिष्यति ते Per Tu तुद्—महिता मह्यिता Des सनन्त—मिमहिषति मिमह्यिषति ते Fre यङन्त मामह्यते PP निष्ठा—महित मह्यित IP ह्त्वा—महित्वा मह्यित्वा Inf तुमुन्—महितुम् मह्यितुम्

मही—कण्ड्वादि Ā. मह्यीङ् पूजायाम्, to honour Pre लट्—महीयते Imp लोट्—महीयताम्

मा—अदा P अ माति, to measure Pre लट् —माति Pot विधिलिङ्—मायात् Imp लोट्—मातु Impf लङ्—अमात् Perf लिट्—ममौ, ममतु ममाथ ममिथ, ममथु ममौ, ममिव Aor लुङ्—अमासीत् अमासी अमाषिषम् Fu लृट्—मास्यति Per Fu लुट् —माता Con लृङ—अमास्यत् Ben आशिषि लिङ्— मेयात् मेयास्ताम् मेयासु Pas कर्मणि—मीयते, Aor कर्म लुङ—अमायि Cau णिजन्त—मापयति, Aor णिच् लुङ्—अमीमपत् Des सन्त—मित्सति Fre. मिमीयते PP निष्ठा—मित IP क्त्वा—मित्वा, प्र+मा= प्रमाय Inf तुमुन्—मातुम्

मा (माङ्)—जुहु Ā अ माने, to measure Pre लट्—मिमीते, मिमाते, मिमते मिमीषे, मिमाथे, मिमीध्वे मिमे, मिमीवहे Pot विधिलिङ्—मिमीत मिमीयाा मिमीय Imp मिमीताम, मिमाताम्, मिमताम् मिमीष्व मिमै Impf लङ्—अमिमीत, अमिमाताम्, अमिमत अमिमीथा, अमिमाथाम् अमिमीध्वम् अमिमि, अमिमीवहि Perf लिट्—मेमे ममाते, ममिरे ममिषे ममाथे ममिध्वे मेमे, ममिवहे, ममिमहे Aor लुङ—अमास्त, अमासाताम्, अमासत अमास्थाा, अमासाथाम् अमाध्वम् अमासि, अमास्वहि, अमास्महि Fu लृट—मास्यते Per Fu लुट्—माता Con लृङ्—अमा

च्यत Ben आशिषि लिङ्—मासीष्ट Pas कर्मणि—मीयते, Aor कर्मं लुङ्—अमायि Cau णिजन्त—मापयति, Aor णिच् लुङ—अमीमपत् Des सनन्त—मित्सते Ire यङन्त—मेमीयते Kri क्त्वा—मातव्य PP निष्ठा—मित IP क्ता—मित्वा Inf तुमुन्—मातुम्

मा (माङ्)—दिवा A च माने, to measure Pre लट—मायते Pot विधिलिङ्—मायेत Imp लोट—मायताम् Impf लङ्—अमायत Perf लिट्—ममे Aor लुङ्—अमाष्ट Fu लृट्—माष्यते Per Fu लृट—माता Ben आशिषि लिङ्—मासीष्ट etc

मान्—भ्वा A मे जिज्ञासायाम् नित्यमनन्तोऽयम्, मनोऽत्र अनाद्यधातुत्वात्वाद् नेट् to seek knowledge, to search, Pre लट—मीमांसते Pot विधिलिङ्—मीमांसेत Imp लोट्—मीमांसताम् Impf लङ्—अमीमांसत Perf लिट्—मीमांसाम्भूव आस चक्रे Aor लुङ्—अमीमांसिष्ट Fu लृट—मीमांसिष्यते Per Fu लृट्—मीमांसिता Ben आशिषि लिङ्—मीमांसिषीष्ट Pas कर्मणि—मीमांस्यते, Aor कर्म लुङ—अमीमांसि Cau णिजन्त—मीमांसयति Aor णिच् लुङ्—अमीमांसत् Kri क्त्वा—मीमांसित्वा PP निष्ठा—मीमांसित IP क्ता—मीमांसित्वा Inf तुमुन्—मीमांसितुम्

मान्—चुरा U भ्वा P से पूजायाम्, to honour, Pre लट्—मानयति ते मानति Aor लुङ्—अमीमनत् त अमानीत् Pas कर्मणि—मान्यते, Aor कर्म लुङ्—

समार्ज Kri क्त्वा—मानयितव्य मानितव्य, माननीय Inf तुमुन्—मानयितुम् मानितुम

मार्ज—चुरा P से समार्जने, to purify, to wipe Pre लट्—मार्जयति ते Pot विधिलिङ्—मार्जयेत्-त Imp लोट्—मार्जयतु ताम Impf लङ्—अमार्जयत्-त Perf लिट्—मार्जयाञ्चकार चक्रे-आस बभूव Aor लुङ्—अममार्जत् त Fu लृट्—मार्जयिष्यति ते Per-Fu लुट्—मार्जयिता Con लृङ्—अमार्जयिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—मार्ज्यात् मार्जयिषीष्ट Pas कर्मणि—मार्ज्यते, Aor कर्म लुङ्—अमार्जि Cau. णिजन्त—मार्जयति ते Des सनन्त—मिमार्जयिषति ते Kri क्त्वा—मार्जयित्वा, मार्जनीय PP निष्ठा—मार्जित IP क्त्वा—मार्जयित्वा, समार्ज्य Inf तुमुन्—मार्जयितुम्

मि (डुमिञ्)—स्वा U प्रक्षेपणे, to throw Pre लट्—मिनोति मिनुते, मिनुत मिन्वाते, मिन्वन्ति मिन्वते मिनोषि मिनुषे, मिनुथ मिनुध्वे मिनोमि मिन्वे, मिनुव मिन्व मिनुवहे मिन्वहे, मिनुम मिन्म-मिनुमहे मिन्महे Pot विधिलिङ्—मिनुयात् मिन्वीत मिनुयाः मिन्वीथा मिनुयाम् मिन्वीय Imp लोट्—मिनोतु-मिनुताम् मिनु मिनुध्व मिनवानि मिनवै Impf लङ्—अमिनोत् अमिनुत अमिनोः अमिनुथाः अमिनवम्-अमिन्वि Perf लिट्—ममौ मिम्ये मिम्यतु मिम्याते, मिम्यु मिम्यिरे. ममाथ ममिथ मिम्यिथे, मिम्यथु मिम्याथे, मिम्य मिम्यिध्वे द्वे ममौ मिम्ये, मिम्यिव मिम्यिवहे, मिम्यिम-

मिम्यिमहे Aor लुङ्—अमासीत् अम.क्त, अमासिष्टाम् अमासाताम् Fu ल्ट्—मास्यति मास्यते Per Fu. लृट—माता Con लृङ—अमास्यत् त Ben आशिषि लिङ्—मेयास्त् मासीष्ट Pas कर्मणि—मीयते, Aor कर्मं लुङ्—अमायि Cau णिजन्त—मापयति, Aor णिच् लुङ्—अमीमपत् Des सनन्त—मित्सति ते Ire यङन्त—मेमीयते Int क्त्वा—मातव्य, मानीय IP निष्ठा—मित IP क्त्वा—मित्वा Inf तुमुन्—मातुम्

मिद् (ञिमिदा)—भ्वा A से स्नेहने, to be wet. Pre लट्—मेदते Perf लिट—मिमिदे Aor लुङ्—अमिदत् अमेदिष्ट Fu ल्ट्—मेदिष्यते, Per Fu लृट्—मेदिता Con लृङ्—अमेदिष्यत Ben आशिषि लिङ्—मेदिषीष्ट Pas भावे—मिद्यते, Aor भावे लुङ्—अमेदि Cau णिजन्त—मेदयति ते, Aor णिच् लुङ्—अमीमिदत् त Des सन्नन्त—मिमिदिषते Ire यङन्त—मेमिद्यते Int क्त्वा—मेदितव्यम् IP निष्ठा—मेदित मित्र IP क्त्वा—मेदित्वा मिदित्वा Inf तुमुन्—मेदितुम्

मिद् (ञिमिदा)—दिवा I से स्नेहने, to melt Pre लट्—मेद्यति Pot विधिलिङ्—मेद्येत् Imp लोट्—मेद्यतु Impf लङ—अमेद्यत् Puf लिट्—मिमेद, मिमेदिथ Aor लुङ्—अमिदत् Fu लृट्—मेदिष्यति Per Fu. लृट्—मेदिता Con लृङ—अमेदिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मिद्यात् Pas भावे—मिद्यते Aor भावे लुङ—अमेदि Cau णिजन्त—मेदयति, Aor णिच लुङ्

—अमीमिदत् Des सनन्त—मिमिदिषति मिमेदिषति PP निष्ठा—मेदित मिन्न IP क्त्वा—मेदित्वा मिदित्वा Inf तुमुन्—मेदितुम्

मिल्—तुदा U से सङ्गमने, to join, to come together Pre लट्—मिलति ते Pot विधिलिङ्—मिलेत् त Imp लोट्—मिलतु मिलताम् Impf लङ्—अमिलत् त Perf लिट्—मिमेल मिमिले Aor लुङ्—अमेलीत् अमेलिष्ट Fu लृट्—मेलिष्यति ते Per Fu लुट्—मेलिता Con लृङ्—अमेलिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—मिल्यात् मिलिषीष्ट Pas भावे—मिल्यते, Aor भावे लुङ्—अमेलि Cau णिजन्त—मेलयति ते, Aor णिच् लुङ्—अमीमिलत् त Des सनन्त—मिमिलिषति ते मिमेलिषति ते Fre यङन्त—मेमिल्यते Kri कृत्य—मेलितव्य, मेलनीय PP निष्ठा—मिलित IP क्त्वा—मिलित्वा, समिल्य Inf तुमुन्—मेलितुम् मिलन समिलनम् इत्यनेके वदन्ति, अपाणिनीय तत् पाणिनीयमते तु मेलन सम्मेलनम् इत्येव

मी (मीङ्)—दिवा A अ हिंसायाम्, अत्र हिंसाशब्देन प्राणविश्लेषोऽभिधीयते, to kill Pre लट्—मीयते Pot. विधिलिङ्—मीयेत Imp लोट्—मीयताम् Impf लङ्—अमीयत Perf लिट्—मिम्ये Aor लुङ्—अमेष्ट Fu लृट्—मेष्यते Per Fu लुट्—मेता Con लृङ्—अमेष्यत Ben आशिषि लिङ्—मेषीष्ट Pas कर्मणि—मीयते, Aor कर्म लुङ्—अमायि Cau णिजन्त—माययति

Des सनन्त—मित्सते Pro यङन्त—मेमीयते PP निष्ठा—मीत IP क्त्वा—मीत्वा Inf तुमुन्—मेतुम्

मी (मीञ्)—क्रया U प हिंसायाम्, to kill Pre लट्—मीनाति मीनीते, मीनीत मीनाति मीनाषि मीनीथे मीनीथ मीनाथे मीनामि मीने, मीनीव मीनीवहे Pot विधिलिङ्—मीनीयात् मीनीत Imp लोट्—मीनातु मीनीताम् Impf लङ्—अमीनात् अमीनीत Perf लिट्—ममौ मिम्ये, मिम्यतु मिम्याते ममाथ मेमिथ मिम्यिथे, मिम्यथु मिम्याथे ममौ मिम्ये, मिम्यिव मिम्यिवहे Aor लुङ्—अमासीत् अमास्त Fu लृट्—मास्यति मास्यते Per Fu. लुट्—माता Ben आशिषि लिङ्—मीयात्-मासीष्ट Pas कर्मणि—मीयते, Aor कर्म लुङ—अमायि Cau णिजन्त—मापयति, Aor णिच् लुङ्—अममीमपत् Des सनन्त—मित्सति ते Pro यङन्त—मेमीयते PP निष्ठा—मीत IP क्त्वा—मीत्वा, प्रमाय Inf तुमुन्—मातुम्

मील्—क्रया P से निमेषणे, to close (as the eyes), to meet Pre लट्—मीलति Perf लिट्—मिमील Aor लुङ्—अमीलीत् Fu लृट्—मीलिष्यति Cau णिजन्त—मीलयति, Aor णिच् लुङ्—अमिमीलत् अमीमिलत् Des सनन्त—मिमीलिषति PP निष्ठा—मीलित IP क्त्वा—मीलित्वा Inf तुमुन्—मीलितुम्

मुच् (मुच्ल्)—तुदा U प मोचणे, to loosen to set free, to leave Pre लट्—मुञ्चति ते Pot

विधिलिङ्—मुञ्चेत् त Imp लोट्—मुञ्चतु ताम् Impf लङ्—अमुञ्चत् त Perf लिट्—मुमोच मुमुचे Aor लुङ्—अमुचत् अमुक्त Fu लृट्—मोक्ष्यति ते Per Fu लुट्—मोक्ता Con. लृङ्—अमोक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—मुक्यात् मुक्षीष्ट Pas कर्मणि—मुच्यते, Aor कर्म लुङ्—अमोचि Cau णिजन्त—मोचयति ते, Aor णिच् लुङ्—अमूमुचत् त Des सन्त—मुमुक्षति ते Fre यङन्त—मोमुच्यते PP निष्ठा—मुक्त IP क्त्वा—मुक्त्वा Inf तुमुन्—मोक्तुम्

मुण्ड् (मुडि)—भ्वा P से खण्डने, to shave, to grind. Pre लट्—मुण्डति Perf लिट्—मुमुण्ड Aor लुङ्—अमुण्डीत् Fu लृट्—मुण्डिष्यति Cau णिजन्त—मुण्डं करोति—मुण्डयति PP निष्ठा—मुण्डित IP क्त्वा—मुण्डित्वा

मुद्—भ्वा A से हर्षे, to rejoice, to be glad Pre लट्—मोदते Pot विधिलिङ—मोदेत Imp लोट्—मोदताम् Impf लङ—अमोदत Perf लिट्—मुमुदे, मुमुदाते मुमुदिरे, मुमुदाये मुमुदे, मुमुदिवहे Aor लुङ्—अमोदिष्ट Fu लृट्—मोदिष्यते Per Fu लुट्—मोदिता Con लृङ्—अमोदिष्यत Ben आशिषि लिङ्—मोदिषीष्ट Pas कर्मणि—मुद्यते, Aor कर्म लुङ्—अमोदि Cau. णिजन्त—मोदयति, Aor णिच् लुङ्—अमूमुदत् Des. सनन्त—मुमुदिषते मुमोदिषते Fre यडन्त—मोमुद्यते Kri कृत्य—मोदनीय PP निष्ठा—मुदित IP क्त्वा—मुदित्वा मोदित्वा Inf तुमुन्—मोदितुम्

मुह्—दिवा P दे मैचित्ये, वैचित्यमविवेक, to be foolish, to faint, to swoon Pre जट्—मुह्यति Pot. विधिलिङ्—मुह्येत् Imp लोट्—मुह्यतु Impf लङ्—अमुह्यत् Perf लिट्—मुमोह, मुमुहतु मुमोहिथ मुमोग्ध-मुमोढ, मुमुहथु मुमोह, मुमुह्विव मुमुह्म Aor लुङ्—अमुहत् Fu ल्रट्—मोहिष्यति मोक्ष्यति Per Fu लुट्—मोहिता मोग्धा मोढा Con ल्रङ्—अमोहिष्यत् अमोक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मुह्यात् Pas भावे—मुह्यते, Aor भावे लुङ्—अमोहि Cau णिजन्त—मोहयति परि+मुह्=परिमोहयति ते, Aor णिच् लुङ्—अममुहत् Des सनन्त—मुमुहिषति मुमोहिषति मुमुक्षति Ire यङन्त—मोमुह्यते Kri ल्रत्य—मोहनीय PP निष्ठा—मोहित मुग्ध मूढ IP क्त्वा—मोहित्वा मुहित्वा मुग्ध्वा मूढ्वा Inf तुमुन्—मोहितुम् मोग्धुम् मोढुम्

मृ—तुदा A अ प्राणत्यागे, स्ये परे इट् भवति लट्, लिङ्, लोट लङ्, लुङ्पु आत्मनेपदम् अन्यत्र परस्मैपदमेव To die to perish Pre लट—म्रियते Pot विधि लिङ्—म्रियेत Imp लोट्—म्रियताम् Impf लङ्—अम्रियत Perf लिट्—ममार, मम्रतु मम्रिय, मम्रथु ममार, मम्रिव Aor लुङ्—अमृत, अमृषाताम् Fu. ल्रट्—मरिष्यति Per Fu लुट्—मर्ता Con ल्रङ्—अमरिष्यत् Ben आशिषि लिङ—मृषीष्ट Pas भावे—म्रियते, Aor भावे लुङ्—अमारि Cau णिजन्त—मारयति Aor णिच् लुङ्—अममरत् त Des सनन्त—मुमूर्षति Ire यङन्त—मेम्रीयते Kri ल्रत्य—

मर्तव्य PP निष्ठा—मृत IP ज्ञा—मृत्वा Inf तुमुन्—मर्तुम्

मृग (अदन्तः)—पुरा A से अन्वेषणे, to seek, to hunt Pre लट्—मृगयते Perf लिट्—मृगयां चक्रे Aor लुङ्—अमृगत Fu लृट्—मृगयिष्यते Per Fu. लुट्—मृगयिता Inf तुमुन्—मृगयितुम्

मृग् धातु कण्ड्वादि, तेन मृग्यति इत्यादय

मृज् (मृजू)—यदा P वे शुद्धौ, to wipe off, to cleanse Pre लट्—मार्ष्टि, मृष्टः, मृजन्ति मार्जन्ति मार्ष्टि, मृष्ठः, मृष्ठ मार्ष्टि, मृज्वः, मृज्मः Pot. विधिलिङ्—मृज्यात् मृज्याः मृज्याम् Imp लोट्—मार्ष्टु, मृष्टाम्, मृजन्तु मार्जन्तु मृड्ढि, मृष्टम् मृष्ट मार्जानि, मार्जाव, मार्जाम Impf लङ्—अमार्ट्, अमृष्टाम् अमृजन् अमार्जन् अमार्ट्, अमृष्टम् अमृष्ठ अमार्जम् अमृज्व, अमृज्म Perf लिट्—ममार्ज, ममार्जतु मम्रुजतु ममार्जुः मम्रुः ममार्जिथ ममार्ष्ठ, ममार्जथु मम्रुजथु ममार्ज, ममार्जिव मम्रुजिव मम्रुज्व Aor लुङ्—अमार्जीत् अमार्क्षीत्, अमार्जिष्टाम् अमार्ष्टाम्, अमार्जिषुः अमार्क्षुः अमार्जीः अमार्क्षीः अमार्जिषम्-अमार्क्षम् Fu लृट्—मार्जिष्यति मार्क्ष्यति Per Fu लुट्—मार्जिता मार्ष्टा Con लृङ्—अमार्जिष्यत् अमार्क्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मृज्यात् मृज्यास्ताम् Pas कर्मणि—मृज्यते, Aor अमार्जि लुङ्—अमार्जि Cau णिजन्त—मार्जयति, Aor अमीमृजत् अममार्जत् Des सनन्त-मिमृक्षति मिमार्जिषति Fre यङन्त—मरीमृज्यते Kri क्त्वा—

मार्जितव्य मार्ष्टेय, मार्जनीय, मृज्य PP निष्ठा—मृष्ट IP क्त्वा—मार्जित्वा मृष्ट्वा Inf तुमुन्—मार्जितुम् मार्ष्टुम

मृज् (मृजू)—पुरा U वे शौचालङ्कारयो, to wipe off, to adorn Pre लट्—मार्जयति ते मार्जति Perf लिट्—मार्जयां चकार चक्रे Aor लुङ्—अममार्जत् त Fu लृट्—मार्जयिष्यति ते मार्ष्यति ते Per Fu लृट्—मार्जयिता मार्जिता मार्ष्टा

मृद्—क्रया P से कोदे (पेषणे इत्यर्थ), to press, to crush, to rub off Pre लट्—मृद्नाति, मृद्नीत, मृद्नन्ति मृद्नासि मृद्नामि Pot, विधिलिङ्—मृद्नीयात् Imp लोट्—मृद्नातु मृदान मृद्नानि Impf लङ्—अमृद्नात् अमृद्नाम्, अमृद्नीव Perf लिट्—ममर्द, मम्रदतु, मम्रदुः ममर्दिथ, मम्रदथु, मम्रद ममर्द, मम्रदिव मम्रदिम Aor लुङ्—अमर्दीत् Fu लृट्—मर्दिष्यति Per Fu लृट्—मर्दिता Con लृङ्—अमर्दिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मृद्यात् Pas कर्मणि—मृद्यते Aor कर्म लुङ्—अमर्दि Cau. णिजन्त—मर्दयति, Aor णिच् लुङ्—अममर्दत् अमीमृदत् Des सनन्त—मिमर्दिषति Fre यङन्त—मरीमृद्यते Kri कृत्य—मर्दितव्य, मर्दनीय PP निष्ठा—मृदित IP क्त्वा—मृदित्वा Inf तुमुन्—मर्दितुम्

मृश्—तुदा P अ, आमर्शने, आमर्शन स्पर्श to touch Pre लट्—मृशति Perf लिट्—ममर्श

Aor लुङ्—अमार्षीत् अम्राषीत् अम्रक्षत् Fu स्रक्ष्—मर्ष्यति म्रक्ष्यति Per Fu. लृट्—मर्ष्टा म्रष्टा Pas कर्मणि—मृज्यते, Aor कर्म-लुङ्—अमर्जि Cau णिजन्त—मर्जयति, Aor णिच् लुङ्—अमीम्रजत् त अममर्जत्-त Des सनन्त— मिम्रक्षति Fre यङन्त—मरीमृज्यते Krt. कृत्य—मर्जितव्य, मर्जणीय PP निष्ठा—मृष्ट IP क्त्वा—मृष्ट्वा Inf तुमुन्—मर्ष्टुम् म्रष्टुम्

मृष्—भ्वा P से सेचने सहने च, to sprinkle, to bear Pre लट्—मर्षति Perf लिट्—ममर्ष Aor लुङ्—अमर्षीत् Fu लृट्—मर्षिष्यति Per Fu. लुट्—मर्षिता Ben आशिषि लिङ्—मृष्यात् Pas कर्मणि—मृष्यते, Aor कर्म लुङ्—अमर्षि Cau णिजन्त—मर्षयति, Aor णिच् लुङ्—अममर्षत् अमीमृषत् Des सन्नन्त—मिमर्षिषति Fre यङन्त—मरीमृष्यते Krt. कृत्य—मर्षितव्य, मर्षणीय PP निष्ठा—मर्षित मृष्ट 1P क्त्वा—मृषित्वा मर्षित्वा मृष्ट्वा Inf तुमुन्—मर्षितुम्

मृष्—दिवा U से तितिक्षायाम्, to suffer, to pardon Pre लट्—मृष्यति ते Pot विधिलिङ्—मृष्येत् त Imp लोट्—मृष्यतु मृष्यताम् Impf लङ्—अमृष्यत् त Perf लिट—ममर्ष मम्रषे Aor लुङ्—अम्रषत् अमर्षिष्ट Fu लृट्—मर्षिष्यति ते Per Fu. लुट्—मर्षिता Con लृङ—अमर्षिष्यत् त Ben आशिषि-लिङ्—मृष्यात् मर्षिषीष्ट Pas कर्मणि—मृष्यते, Aor कर्म लुङ्—अमर्षि Cau णिजन्त—मर्षयति ते, Aor णिच लङ—अममर्षत् अमीमृषत् Des सन्नन्त—मिमर्षि

पति ते Kri क्त्वा—मर्पित्वा, मर्पयित्वा PP निष्ठा—मर्पित Ip क्त्वा—मर्पित्वा मृपित्वा मृष्ट्वा Inf तुमुन्—मर्पितुम् परि + मृष् = परिमृष्यति (क्रियाफलस्य कर्तृगामित्वेऽपि परस्मैपदम्)

मृष्—क्र्या U से तितिक्षायाम्, to suffer Pre लट्—मर्षयति ते मर्षति ते Perf लिट्—मर्षयाञ्चक्रे चकार

य

यज्—भ्वा U अ देवपूजासङ्गतिकरणदानेषु, to sacrifice, to associate with, to give Pre लट्—यजति यजते Pot विधिलिङ्—यजेत् यजेत Imp लोट्—यजतु यजताम् Impf लङ्—अयजत् त Perf लिट्—इयाज ईजे, ईजतु ईजाते, ईजुः ईजिरे इयजिथ इयष्ठ इजिषे, ईजथुः ईजाथे, ईज ईजिध्वे इयज इयाज ईजे ईजिव ईज्विहे, ईजिम ईजिमहे Aor लुङ्—अयाक्षीत् अयष्ट, अयाष्टाम् अयक्षाताम्, अयाक्षुः अयक्षत अयाक्षीः अयष्ठाः, अयाष्टम् अयक्षायाम् अयाष्ट अयड्ढ्वम् अयाक्षम् अयक्षि अयाक्ष्व अयक्ष्वहि अयाक्ष्म अयक्ष्महि Fu लृट्—यक्ष्यति यक्ष्यते, यक्ष्यत यक्ष्येते, यक्ष्यन्ति यक्ष्यन्ते यक्ष्यसि यक्ष्यसे, यक्ष्यथः यक्ष्येथे यक्ष्यध्वे यक्ष्यामि यक्ष्ये, यक्ष्यावः यक्ष्यावहे, यक्ष्यामः यक्ष्या

मङ्क्षे Per Fu क्षुट्—यष्टा Con लृङ्—अयक्षत् त Ben आशिषि लिङ्—इज्यात् यक्षीष्ट, इज्यास्ताम् यक्षी-यास्ताम्, इज्यासु यक्षीरन् इज्या यक्षीष्ठा इज्यास्वम् यक्षीय Pas कर्मणि—इज्यते, Aor कर्म लुङ्—अयाजि Cau. णिजन्त—याजयति ते Aor णिच् लुङ्—अयीयजत् त Des सनन्त—यियक्षति ते Fre यङन्त—यायज्यते Kri क्षत्य—यष्टव्य यजनीय PP निष्ठा—इष्ट IP क्त्वा—इष्ट्वा Inf तुमुन्—यष्टुम्

यत् (यती)—भ्वा A से प्रयत्ने, to attempt, to labour Pre लट्—यतते Pot विधिलिङ्—यतेत Imp लोट्—यततात् Impf लङ्—अयतत Perf लिट्—येते येतिषे Aor लुङ्—अयतिष्ट Fu लृट्—यतिष्यते Per Fu लुट्—यतिता Ben आशिषि लिङ्—यतिषीष्ट Pas भावे—यत्यते, Aor भावे-लुङ्—अयाति Cau णिजन्त—यातयति ते, Aor णिच् लुङ्—अयीयतत् त Des सनन्त—यियतिषते Fre यङन्त—यायत्यते PP निष्ठा—यत्त, आयत्त IP क्त्वा—यतित्वा Inf तुमुन्—यतितुम्

यम्—भ्वा P म उपरमे, to stop Pre लट्—यच्छति Pot विधिलिङ्—यच्छेत् Imp लोट्—यच्छतु Impf लङ्—अयच्छत् Perf लिट्—ययाम, येमतु, येमु येमिथ ययन्थ ययाम Aor लुङ्—अयसीत् Fu लृट्—यंस्यति Per Fu लुट्—यन्ता Con लृङ्—अयंस्यत् Ben आशिषि लिङ्—यम्यात् Pas कर्मणि—

यम्यते Aor कर्म लुङ्—अयमि अयामि Cau णिजन्त—यमयति Aor णिच लुङ्—अयीयमत् Des सनन्त—यियसति Dre यङन्त—ययम्यते Kri क्त्वा—यन्त्वा, यम्य PP निष्ठा—यत Ip ल्यप्—यत्वा, संयम्य, संयत्य Inf तुमुन्—यन्तुम

यम्—may be used in the Atm with the prep आ, if it is either intransitive (as आयच्छते लता—the tree spreads), or governs as its object a member of the agent's body, (as आयच्छते पाणिम्—he puts forth his hand) Likewise with the prep —आ, सम्, उद्, if it is used reflectively (as समयच्छते स्वौदनम्, he heaps together his own rice) Likewise after उप, when it means to espouse (as रामः सीतामुपायच्छत, —Rama married Sita), here the Aor may also be उपायत, like उदायत, he divulged another's faults

यम्—to feed Cau यमयति ते (भोजयति इत्यर्थः) भोजनमिश्रार्थे सु—आयामयति ते

√या—अदा P अ प्रापणे, to go Pre लट्—याति Pot विधिलिङ्—यायात् Imp लोट्—यातु याहि यानि Impf लङ्—अयात् अयान् अयु अया अयाम् Perf लिट्—ययौ, ययतु ययिथ ययाथ, ययथु ययौ, ययिव Aor लुङ्—अयासीत् अयासी अयासिषम् Fu लृट्—यास्यति यास्यसि यास्यामि Per Fu लृट्—

याता Con लृट्—अयास्यत् Ben आशिषि लिङ्—यायात् यार्या यायास्म् Pas कर्मणि—यायते, Aor कर्मं लुङ्—अयायि Cau णिजन्त—यापयति, Aor लुङ्—अयीयपत् Des सनन्त—यियासति Fre यङन्त—यायायते Kri क्त्वा—यात्वा, प्रयाय Inf तुमुन्—यातुम्

√याच्—भ्वा U. से याञ्चायाम्, to beg Pre लट्—याचति ते Pot विधिलिङ्—याचेत् त Imp लोट्—याचतु याचताम् Impf लङ्—अयाचत् त Perf लिट्—ययाच ययाचे Aor लुङ—अयाचीत् अयाचिष्ट Fu. लृट्—याचिष्यति ते Per Fu लुट्—याचिता Con लृङ्—अयाचिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—याच्यात् याचिषीष्ट Pas कर्मणि—याच्यते, Aor कर्म लुङ्—अयाचि Cau णिजन्त—याचयति ते, Aor णिच लुङ्—अययाचत् Des सनन्त—यियाचिषति ते Fre यङन्त—यायाच्यते Kri क्त्वा—याचितव्य, याचनीय, PP निष्ठा—याचित IP ञ्चा—याचित्वा Inf तुमुन्—याचितुम्

यु—अदा P से मिश्रणे अमिश्रणे च to mix, to join, to separate Pre लट्—यौति युत, युवन्ति यौषि यौमि Pot विधिलिङ—युयात्, युयाताम्, युयु युया युयाम् Imp लोट्—यौतु, युताम् युहि, युतम् यावानि, यावाव Impf लङ—अयौत्, अयुताम् अयौ अयावम् Perf लिट्—युयाव, युयुवत युयविथ, युयुवथु युयाव युयुव युयुविव Aor लुङ—अयावीत् अयावी अयाविषम्

Fu. लृट्—यविष्यति Per Fu लुट्—यविता Con लङ्—अयविष्यत् Ben आशिषि लिङ्—यूयात् Pas कर्मणि—यूयते, Aor कर्मं लुङ्—अयावि Cau णिजन्त—यावयति, Aor णिच् लुङ्—अयीयवत् Des सनन्त—यियविषति युयूषति Fre यङन्त—योयूयते PP निष्ठा—युत IP क्त्वा—युत्वा Inf तुमुन्—यवितुम्

युज्—(युजिर्)—दिवा A ‹ स समाधौ, to concentrate the mind Pre लट्—युज्यते Perf लिट्—युयुजे Aor लुङ्—अयुक्त Fu लृट्—योक्ष्यते Ben आशिषि लिङ्—युक्षीष्ट Pas कर्मणि—युज्यते, Aor कर्मं लुङ्—अयोजि Cau णिजन्त—योजयति ते

युज्—(युजिर्)—रुधा U ‹ योगे, to unite, to put to, to join Pre लट्—युनक्ति युङ्क्ते, युङ्क्त युङ्क्तते, युञ्जन्ति युञ्जते युनक्षि युङ्क्षे, युङ्क्थ युङ्क्षाथे युनज्मि युञ्जे, युञ्ज्व युञ्ज्वहे Pot विधिलिङ्—युञ्ज्यात् युञ्जीत युङ्क्या युञ्जीथा युङ्क्याम् युञ्जीय Imp लोट्—युनक्तु युङ्क्ताम्, युङ्क्ताम् युञ्जाताम् युङ्ग्धि युङ्क्ष्व, युङ्क्ताम् युञ्जायाम् युनजानि युनजै, युनजाव युनजावहै Impf लङ्—अयुनक् अयुङ्क्त, अयुङ्क्ताम् अयुञ्जाताम्, अयुञ्जन् अयुङ्क्त अयुनक् अयुङ्क्था, अयुङ्क्तम् अयुञ्जाथाम् अयुनजम् अयुञ्जि, अयुञ्ज्व अयुञ्ज्वहि Perf लिट्—युयोज युयुजे, युयुजतु युयुजाते युयोजिय युयुजिये, युयुजथु युयुजाथे युयोज युयुजे, युयुजिव युयुजिवहे Aor लुङ्—अयुजत् अयौक्षीत् अयुक्त अयुक्षताम् अयौक्ताम् अयुक्षाताम्, अयुजन् अयौक्षुः

अयुक्षत अयुज अयौक्षो अयुक्ष्या, अयुजतम् अयौक्षम् अयुक्षाथाम् अयुगम् अयौक्षम् अयुक्षि, अयुजाव अयौक्ष्व अयुक्ष्वहि Fu रट्—योक्ष्यति योक्ष्यते योक्ष्यसि योक्ष्यसे योक्ष्यामि योक्ष्ये Per Fu लुट्—योक्ता Con लृङ्—अयोक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—युज्यात् युक्षीष्ट Pas कर्मणि—युज्यते, Aor कर्म लुङ्—अयोजि Cau णिजन्त—योजयति ते, Aor णिच् लुङ्—अयूयुजत् त Des सनन्त—युयुक्षति ते Fre यङन्त—योयुज्यते Kri ह्यत्य—योक्तव्य, योजनीय, प्रयोज्य, योग्य PP निष्ठा—युक्त IP क्त्वा—युक्त्वा, संयुज्य Inf तुमुन्—योक्तुम

अभियोगार्थे—अभि + युज् = अभियुङ्क्ते PP निष्ठा—अभियुक्त

उद्योगार्थे—उद् + युज् = उद्युङ्क्ते PP निष्ठा—उद्युक्त

भोजनार्थे उपकारार्थे च—उप + युज् = उपयुङ्क्ते (भुङ्क्ते उपकरोति वा)

नियोगार्थे—नि + युज् = नियुङ्क्ते PP निष्ठा—नियुक्त

प्रयोगार्थे—प्र + युज् = प्रयुङ्क्ते PP निष्ठा—प्रयुक्त

युज्—धुरा U बन्धने निन्दायां च, to join, to censure Pre लट्—योजयति ते Perf लिट्—योजयां चकार चक्रे Aor लुङ्—अयूयुजत् त Fu लृट्—योजयिष्यति ते Kri ह्यत्य—योजयितव्य PP निष्ठा—योजयित IP क्त्वा—योजयित्वा Inf तुमुन्—योजयितुम्

युध्—दिवा A. सम्प्रहारे, to fight Pre लट्—युध्यते Pot विधिलिङ्—युध्येत Imp लोट्—युध्य-

ताम् Impf लङ्—अयध्यत Perf लिट्—युयुधे, युयुधाते युयुधिरे युयुधाथे ययुधे, युयुधिवहे Aor लुङ्—अयुद्ध, अयुत्साताम् अयुत्सत अयुद्धा, अयुत्साथाम्, अयुद्धम् अयुत्सि, अयुत्स्वहि Fu लृट्—योत्स्यते Per Fu लुट्—योद्धा Con लृङ्—अयोत्स्यत Ben आशिषि लिङ्—युत्सीष्ट Pas कर्मणि—युध्यते, Aor कर्म लुङ्—अयोधि Cau णिजन्त—योधयति ते, Aor णिच् लुङ्—अयूयुधत् त Des सनन्त—युयुत्सते Fre यङन्त—योयुध्यते Kri—त्व्य—योद्धव्य PP निष्ठा—युद्ध IP क्त्वा—युद्ध्वा Inf तुमुन्—योद्धुम्

र

रक्ष्—भ्वा P से रक्षायाम्, to protect Pre लट—रक्षति Perf लिट्—रराक्ष ररक्षिथ ररक्ष Aor लुङ—अरक्षीत् अरक्षिष्टाम्, अरक्षिषु अरक्षी, अरक्षिष्टम् अरक्षिषम् अरक्षिष्व Fu लृट्—रक्षिष्यति Per Fu लुट्—रक्षिता Con लृङ्—अरक्षिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—रक्ष्यात् रक्ष्यास्ताम्, रक्ष्यासु Pas कर्मणि—रक्ष्यते Aor कर्म लुङ्—अरक्षि Cau णिजन्त—रक्षयति, Aor णिच् लुङ्—अरराक्षत् त Des सनन्त—रिरक्षिषति Fre यङन्त—रारक्ष्यते Kri त्व्य—रक्षितव्य, रक्षणीय PP निष्ठा—रक्षित IP क्त्वा—रक्षित्वा Inf तुमुन्—रक्षितुम

रच (अदन्त)—चुरा U से प्रतियत्ने, t
arrange, to write, to adorn Pre लट्—रचयति ते
Perf लिट्—रचया चकार चक्रे आस बभूव Aor लुङ्
—अररचत् त Fu लृट—रचयिष्यति ते Por Fu
लुट्—रचयिता Con लृङ्—अरचयिष्यत् त Ben
आशिषि लिङ्—रच्यात् रचयिषीष्ट Pas कर्मणि—रच्यते
Aor कर्म लुङ्—अरचि Des सनन्त—रिरचयिषति ते
Fre यङन्त—रारच्यते Kri ण्यत—रचयितव्य, रचनीय
PP निष्ठा—रचित IP क्त्वा—रचयित्वा, विरच्य In
तुमुन्—रचयितुम्

रञ्ज्—भ्वा U अ रागे, to tinge, to be coloured
to be pleased Pre लट्—रजति रजते Pot विधि
लिङ्—रजेत् रजेत Imp लोट्—रजतु रजताम् Impf
लङ्—अरजत् अरजत Perf लिट्—ररञ्ज ररञ्जे, ररञ्जत
ररञ्जाते ररञ्जिथ ररञ्ज्थ ररञ्जिषे, ररञ्जथु ररञ्जाथे ररञ्ज
ररञ्जे, ररञ्जिव ररञ्जिवहे Aor लुङ्—अराङ्क्षीत् अरङ्क्ष
अराङ्क्षाम् अरङ्क्षाताम् अराङ्क्षु अरङ्क्षत अराङ्क्षी
अरङ्क्षम्, अराङ्क्षम् अरङ्क्षाव अराङ्क्ष अरङ्क्षम
अराङ्क्षम् अरङ्क्षि, अराङ्क्ष्व अरङ्क्ष्वहि Fu लृट्—रङ्
क्ष्यति ते Per Fu लुट—रङ्क्ता Con लृङ्—अरङ्
क्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ—रञ्ज्यात् रङ्क्षीष्ट रञ्ज्यास्ता
रङ्क्षीरन्, रज्या रङ्क्षीष्ठा रञ्ज्यास्थाम् रङ्क्षीध्वम् Pas
कर्मणि—रज्यते, Aor कर्म लुङ्—अरञ्जि Cau णिचस्
—रञ्जयति (मृगान्) = to hunt, रञ्जयति (पक्षिण),

रञ्जयति (मृगान् तृणदानेन) Aor—अरराञ्जत् अरिर
जत् Des सनन्त—रिरञ्जयिषति ते Fre यङन्त—रारज्यते
Kri ण्यत्—रञ्जनीय PP निष्ठा—रक्त IP क्त्वा—
रक्त्वा रङ्क्त्वा Inf तुमुन्—रङ्क्तुम्

रञ्ज्—दिवा U अ रागे, to be coloured, to be pleased, to tinge Pre लट्—रज्यति रज्यते Pot. विधिलिङ्—रज्येत् रज्येत Imp लोट्—रज्यतु रज्यताम् Impf. लङ्—अरज्यत् अरज्यत सर्वे श्यादिवत्

रभ्—भ्वा A अ राभस्ये, राभस्यमुपक्रम, to begin. Pre लट्—आ+रभ=आरभते Pot विधिलिङ्—आर
भेत Imp लोट्—आरभताम् Impf लङ्—आरभत
Perf लिट्—आरेभे आरेभिषे आरेभे, आरेभिवहे Aor
—आरब्ध Fu लृट्—आरप्स्यते Ben आशिषि लिङ्
—आरप्सीष्ट Pas कर्मणि—आरभ्यते, Aor कर्मे लुङ—
आरम्भि Cau णिजन्त—आरम्भयति, Aor णिच् लुङ्
आरम्भत् Des सनन्त—आरिप्सते Fre, यङन्त—
आराभ्यते Kri ण्यत्—आरब्धव्य, आरम्भणीय PP
निष्ठा—आरब्ध IP क्त्वा—रब्ध्वा, आरभ्य Inf तुमुन्—
आरब्धुम्

रम्—भ्वा A अ क्रीडायाम् to sport, to play Pre लट्—रमते Pot विधिलिङ्—रमेत Imp लोट्
—रमताम् Impf लङ्—अरमत Perf लिट्—रेमे,
रेमाते रेमिरे, रेमाथे, रेमिध्वे रेमे, रेमिवहे Aor लुङ—
अरंस्त अरंसाताम् अरंसत Fu लृट्—रंस्यते Per Fu

लुट्—रन्ता Con लुङ्—अरंस्यत Ben आशिषि लिङ्—रंसीष्ट Pas भावे—रम्यते, Aor भावे लुङ्—अरामि Cau णिजन्त—रमयति ते, Aor णिच् लुङ्—अरीरमत् त Des सनन्त—रिरंसते Fre यङन्त—ररम्यते Kri क्त्वा—रमणीय PP निष्ठा—रत IP क्त्वा—रत्वा, उप+रम् = उपरम्य उपरत्य Inf तुमुन्—रन्तुम् रम् is used in the Parasmaipada after वि, आ परि and उप रम् may be used optionally in the Parasmaipada with the prep उप, if it is intransitive

वि+रम् = विरमति आ+रम् = आरमति

परि+रम् = परिरमति उप+रम् = उपरमति

(यज्ञदत्तम् उपरमति = उपरमयति इत्यर्थ)

but intransitive—उपरमति उपरमते

राज्—भ्वा U से दीप्तौ, to shine Pre लट्—राजति राजते Pot विधिलिङ्—राजेत् त Imp लोट्—राजतु ताम् Impf लङ्—अराजत् त Perf लिट् रराज रराजे रेजे, रराजतु रेजतु रराजाते रेजाते, रराजुः रेजुः रराजिरे रेजिरे रराजिथ रेजिथ रराजिथे रेजिथे, रराजथु रेजथु रराजाथे रेजाथे, रराज रेज रराजिध्वे रेजिध्वे रराज रराजे रेजे, रराजिव रेजिव रराजिवहे रेजिवहे Aor लुङ्—अराजीत् अराजिष्ट, अराजिष्टाम् अराजिषाताम्, अराजिषुः अराजिषत अराजी अराजिष्ठाः, अराजिष्टम् अराजिषाथाम्, अराजिष्ट अराजिध्वम् अराजिषम् अराजिषि, अराजिष्व अराजिष्वहि Fu लट्—राजिष्यति ते Per Fu लुट—राजिता Con लृट्—अराजिष्यत् त Ben आशिषि

लिङ - राज्यात् राज्ञिषीष्ट Pas भावे—राज्यते, Aor भावे लुङ्—अराजि Cau णिजन्त—राजयति ते, Aor णिच् लुङ्—अराजयत् त Des सनन्त—रिराजिषति ते Fre यङन्त—रारज्यते Kri क्त्वा—राजितव्य PP निष्ठा—राजित IP क्त्वा—राजित्वा Inf तुमुन्—राजितुम्

राध्—दिवा P अ संसिद्धौ, राधोऽकर्मकादेव श्यन् (य), ह्रिमार्थस्य तु सकर्मकत्वाद् न दैवादिकमिति बोध्यम्, to make favourable Pre लट्—राध्यति Pot विधिलिङ्—राध्येत् Imp लोट्—राध्यतु Impf लङ्—अराध्यत् Perf लिट्—रराध, रराधतु Aor लुङ्—अरात्सीत् अराद्धाम् अरात्सु Fu लृट्—रात्स्यति, Per Fu लुट्—राद्धा Con लृङ्—अरात्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—राध्यात् Pas भावे—राध्यते, Aor भावे लुङ्—अराधि Cau णिजन्त—राधयति, Aor णिच् लुङ—अरीरधत् Des सनन्त—रिरात्सति Fre यङन्त—रारार्ध्यते Kri क्त्वा—आ+राधनीय PP निष्ठा—राद्ध IP क्त्वा—राद्धा Inf तुमुन्—राद्धुम्

राध्—स्वादि P अ संसिद्धौ, हिंसायां च, to propitiate, to destroy Pre लट्—राध्नोति Pot विधिलिङ्—राध्नुयात् Imp लोट्—राध्नोतु Impf लङ्—अराध्नोत् शेष राध्यतिवत् हिंसार्थे तु—रराध, रेधतु, रेधुः रेधिथ, रेधथु, रेध रराध, रेधिव, रेधिम सनि—रित्सति

रव—भ्वा P से शब्दे, to cry, to shout, to sound in general Pre लट्—रौति रवौति, रस रवौस रवन्ति

रौषि रवौषि, रथ रुवोथ रौमि रवौमि, रव रुवीव Pot विधिलिङ्—रुयात् रुवीयात्,रुयाताम् रुवीयाताम्,रुयु रुवीयु रुया रुवीया, रुयातम् रुवीयातम् रुयाम् रुवीयाम्, रुयाव रुवीयाव Imp लोट्—रौतु रवीतु, रुताम् रुवीताम्, रुवन्तु रुहि रुवीहि, रुतम् रुवीतम् रवाणि, रवाव Impf लङ्—अरौत् अरवीत्, अरुताम् अरुवीताम्, अरुवन् अरौ अरवी, अरुतम् अरुवीतम् अरवम्, अरुवीव अरुय Perf लिट्—रुराव, रुरुवतु रुरविथ, रुरुवथु रुराथ रुरव, रुरुविव Aor लुङ्—अरावीत् अरावी अराविषम् Fu लृट्—रविष्यति Per Fu लुट्—रविता Con लृङ्—अरविष्यत् Ben आशिषि लिङ्—रूयात्, रूयास्ताम्, रूयास्तु Pas भावे—रूयते, Aor भावे लुङ्—अरावि अराविष्ट अरविष्ट Cau णिजन्त—रावयति, Aor णिच् लुङ्—अरीरवत् Des सनन्त—रुरूषति Fre यङन्त—रोरूयते Kri क्त्वा—रवितव्य PP निष्ठा—रुत IP क्त्वा—रुत्वा Inf तुमुन्—रवितुम्

रुच्—भ्वा A से दीप्ती, to shine, to be pleased Pre लट्—रोचते रोचसे रोचे Pot. विधिलिङ्—रोचेत Imp लोट्—रोचताम् Impf लङ्—अरोचत Perf लिट्—रुरुचे, रुरुचाते रुरुचिरे, रुरुचाथे रुरुचे, रुरुचिवहे Aor लुङ्—अरुचत् अरोचिष्ट अरुच अरोचिष्ठा अरुचम् अरोचिषि Fu लृट्—रोचिष्यते Per Fu लुट्—रोचिता Con लृङ्—अरोचिष्यत Ben आशिषि लिङ्—रोचिषीष्ट Pas भावे—रुच्यते, Aor भावे लुङ्—अरोचि Cau. णिजन्त—रोचयति से Aor णिच् लुङ्—अरूरुचत् त Des

सनन्त—रुरुदिषते रुरोदिषते Fre—यङ् पौन पुन्येऽर्थे रोरुद्यते भृशार्थे यङ् न भवति Kri क्त्वा—रोदितव्य, रोदनीय PP निष्ठा—रुदित IP क्त्वा—रुदित्वा रोदित्वा Inf तुमुन्—रोदितुम्

रुद् (रुदिर्)—उदा P से अश्रुविमोचने, to cry, to weep, to roar Pre क्षट्—रोदिति, रुदितः रुदन्ति रोदिमि, रुदिथः, रुदिथ रोदिमि, रुदिवः, रुदिमः Pot विधिलिङ्—रुद्यात् रुद्याताम् रुद्युः रुद्याः, रुद्यातम्, रुद्यात रुद्याम् रुद्याव, रुद्याम Imp लोट्—रोदितु, रुदिताम्, रुदन्तु रुदिहि, रुदितम्, रुदित रोदानि, रोदाव, रोदाम Impf लङ्—अरोदीत् अरोदताम्, अरुदन् अरोदीः अरोदतम् अरुदित अरोदम्, अरुदिव, अरुदिम Perf लिट्—रुरोद, रुरुदतुः रुरोदिथ, रुरुदथुः रुरोद, रुरुदिव Aor लुङ्—अरोदीत् अरुदताम्, अरोदिषुः अरुदन् अरोदीः अरुदतम् अरोदिष्टम् अरुदत अरोदम्, अरुदिव अरुदिम Per Fu लुट्—रोदिष्यति Per Fu लुट्—रोदिता Con लृङ्—अरोदिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—रुद्यात् रुद्यास्ताम् रुद्यासुः Pas भावे—रुद्यते Aor भावे लुङ्—अरोदि Cau णिजन्त—रोदयति, Aor णिच् लुङ्—अरुरुदत् Des सनन्त—रुरुदिषति Fre यङन्त—रोरुद्यते Kri क्त्वा—रोदितव्य PP निष्ठा—रुदित IP क्त्वा—रुदित्वा Inf तुमुन्—रोदितुम्

रुध् (रुधिर्)—उधा U च आवरणे, अर्ग दिक्कर्मक, व्रज गा रुणद्धि, to shut up to oppose,

to hold up, to oppress P1e लट्—रुणद्धि रुन्धे, रुन्ध-रुन्धाते, रुन्धन्ति रुन्धते रुणत्सि रुत्से, रुन्ध रुन्धाथे, रुन्ध रुन्धे रुणध्मि रुन्धे, रुन्ध रुन्धहे P0t विधिलिङ्—रुन्ध्यात् रुन्धीत, रुन्ध्याताम् रुन्धीयाताम् रुन्ध्या रुन्धीया, रुन्ध्यातम्-रुन्धीयाथाम् रुन्ध्याम् रुन्धीय, रुन्ध्याव रुन्धीवहि Imp लोट्—रुणद्धु रुन्धाम् रुन्धाम् रुन्धाताम्, रुन्धन्तु रुन्धताम् रुन्धि रुत्स्व, रुन्धम् रुन्धाथाम् रुणधानि रुणधै, रुणधाव रुणधावहै Impf लङ्—अरुणत् द् अरुन्ध, अरुन्धाम् अरुन्धाताम् अरुन्धन् अरुन्धत अरुणत् द् अरुण अरुन्धा अरुणधम् अरुन्धि अरुन्ध अरुन्धहि Perf लिट्—रुरोध रुरुधे, रुरुधतु रुरुधाते, रुरुधु रुरुधिरे रुरोधिथ रुरुधिषे, रुरुधथु रुरुधाथे रुरोध रुरुधे, रुरुधिव रुरुधिवहे Aor लुङ्—अरुधत् अरौत्सीत् अरुद्ध, अरुधताम् अरौद्धाम् अरुत्साताम्, अरुधन् अरौत्सु अरुत्सत अरुध अरौत्सी अरुद्धा, अरुधतम् अरौद्धम् अरुत्साथाम् अरुधम् अरौत्सम् अरुत्सि, अरुधाव अरौत्स्व अरुत्स्वहि Fu लृट्—रोत्स्यति ते Per-Fu लुट्—रोद्धा Con लृङ्—अरोत्स्यत् त Ben आशिषि लिङ्—रुध्यात् रुत्सीष्ट Pas कर्मणि—रुध्यते, Aor धार्मं लुङ्—अरोधि Cau णिजन्त—रोधयति ते, Aor सिच् लुङ्—अरूरुधत् Des सनन्त—रुरुत्सति ते Fre यङन्त—रोरुध्यते Kri क्त्य—रोद्धव्य रोधनीय PP निष्ठा—रुद्ध IP क्त्वा—रुद्ध्वा Inf तुमुन्—रोद्धुम्

रुप्—दिवा P से विमोहने, to confound Pre लट—रुप्यति Perf लिट्—रुरोप, रुरोपिथ, रुरुपथु Aor लुङ्—अरोपीत् *etc*

भलस्त—रुरुदिषते रुरोदिषते Fre—यङ् पौन पुन्येऽपि-रोरूयते भृशार्थे यङ् न भवति Kri. कृत्य—रोदितव्य, रोदनीय I'P निष्ठा—रुदित IP क्त्वा—रुदित्वा रोदित्वा Inf तुमुन्—रोदितुम्

रुद् (रुदिर्)—उदा P अ अश्रुविसोचने, to cry, to weep, to roar Pre रुद्—रोदिति रुदितः, रुदन्ति रोदिषि, रुदिथ, रुदिथ रोदिमि, रुदिवः, रुदिमः Pot विधिलिङ्—रुद्यात् रुद्यातां, रुद्युः रुद्याः, रुद्यातम् रुद्यात रुद्याम् रुद्याव, रुद्याम Imp लोट्—रोदितु, रुदितां रुदन्तु रुदिहि, रुदितम् रुदित रोदानि, रोदाव, रोदाम Impf लङ्—अरोदीत् अरोदताम्, अरुदन् अरोदीः अरोदः, अरुदितम् अरुदित अरोदृव, अरुदिव, अरुदिम Perf लिट्—रुरोद, रुरुदतुः रुरोदिथ, रुरुदथुः रुरोद, रुरुदिव Aor लुङ्—अरोदीत् अरुदताम् अरोदिष्टाम् अरुदताम्, अरोदिषुः अरुदन् अरोदीः अरुदः, अरोदिष्टम् अरुदतम् अरोदिष्टम् अरुदम् अरोदिष्व अरुदाव Fu. लृट्—रोदिष्यति Per Fu लुट्—रोदिता Con लृङ्—अरोदिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—रुद्यात्, रुद्यास्ताम् रुद्यासुः Pas भावे—रुद्यते Aor भावे लुङ्—अरोदि Cau णिजन्त—रोदयति, Aor णिच् लुङ्—अरूरुदत् Des सनन्त—रुरुदिषति Fre यङन्त—रोरुद्यते Kri कृत्य—रोदितव्य PP निष्ठा—रुदित IP क्त्वा—रुदित्वा Inf तुमुन्—रोदितुम्

रुध् (रुधिर्)—उभा U अ आवरणे, आं दिवादिरयं, अज्ञे गा रुणद्धि to shut up to oppose,

लक्ष्—तुदा U से दर्शनाङ्कनयो, to notice, to define, to regard. Pre लट्—लक्षयति ते Perf लिट्—लक्षयाञ्चकार चक्रे PP निष्ठा—लक्षित Inf तुमुन्—लक्षयितुम्

लप्—भ्वा P से व्यक्तायां वाचि, to talk in general, to wail Pre लट्—लपति Perf लिट्—ललाप, लेपतुः Aor लुङ्—अलपीत् अलापीत् Fu लृट्—लपिष्यति Ben आशिषि लिङ्—लप्यात् Pas कर्मणि—लप्यते, Aor कर्मं लुङ्—अलापि Cau णिजन्त—वि+लप्=विलापयति, Aor णिच् लुङ्—अलीलपत् अललापत् Des सनन्त—लिलपिषति Kri कृत्य—लपितव्य' लपनीय PP निष्ठा—वि+लप्=विलपित IP क्त्वा—लपित्वा, विलप्य Inf तुमुन्—विलपितुम्

लभ्—भ्वा A लाभे, to get, to take, to have, to be able Pre लट्—लभते Pot विधिलिङ्—लभेत Imp लोट्—लभताम् Impf लङ्—अलभत Perf लिट्—लेभे लेभिषे Aor लुङ्—अलब्ध अलब्धा अलप्सि Fu लृट्—लप्स्यते, Per Fu लुट्—लब्धा Ben आशिषि लिङ्—लप्सीष्ट Pas कर्मणि—लभ्यते, Aor कर्मं लुङ्—अलाभि अलम्भि, but मालम्भि Cau णिजन्त—लम्भयति, Aor णिच् लुङ्—अललम्भत् Des सनन्त—लिप्सते Fre यङन्त—लालभ्यते Kri कृत्य—लब्धव्य', लभनीय PP निष्ठा—लब्ध IP क्त्वा—लब्ध्वा Inf तुमुन्—लब्धुम्

रुह्—भ्वा P च पौनलभ्यमि, प्रादुर्भावे, to grow from seeds, to rise Pre लट्—रोहति रोहतः रोहन्ति Pot लिलिङ्—रोहेत् Imp लोट्—रोहतु Impf लङ्—अरोहत् Perf लिट्—ररोह, ररुहतुः ररोहिथ ररोढ, ररुहिव Aor लुङ्—अरुहत्, अरुहताम्, अरुहन् अरुहः अरुहतम्, अरुहत Fu लृट्—रोक्ष्यति Per Fu लृट्—रोढा Con लृङ्—अरोक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—रुह्यात् Pas भावे—रुह्यते, Aor भावे लुङ्—अरोहि Cau णिजन्त—रोहयति रोपयति, Aor चिण् लुङ्—अरुरुहत् अरुरुहताम् Des सन्नन्त—रुरुक्षति Fre यङन्त—रोरुह्यते Kri. छान्दस—रोहणीय PP निष्ठा—रूढ IP आ—रूढ्वा Inf तुमुन्—रोढुम्

रूप्—चुरा U से रूपक्रियायाम्, रूपस्य दर्शनम् करणम् वा, अनेकार्थत्वाद् विचारणेऽपि, to form, to inspect Pre लट्—रूपयति रूपयतः रूपयन्ति (नि+रूप्=निरूपयति) Perf लिट्—रूपयाञ्चकार चक्रे Aor लुङ्—अरूरूपत् त Fu लृट्—रूपयिष्यति ते Pas कर्मणि—रूप्यते (नि—रूप्=निरूप्यते) Kri छान्दस—नि+रूप्=निरूपणीय PP निष्ठा—नि+रूप्=निरूपितः IP आ—रूपयित्वा Inf तुमुन्—निरूपयितुम्

लिख् -तुदा P से लेखने, to write Per लट्—लिखति Pot विधिलिङ—लिखेत् Imp लोट्—लिखतु Impf लङ—अलिखत् Perf लिट्—लिलेख Aor लुङ—अलेखीत् Fu लृट—लेखिष्यति Con स्तृङ्—अलेखिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—लिख्यात् Pas कर्मणि—लिख्यते, Aor कर्म लुङ—अलेखि Cau णिजन्त—लेखयति, Aor णिच् लुङ्—अलीलिखत् Des सन्त—लिलिखिषति लिलेखिषति Fre यङन्त—लेलिख्यते Krı ल्यत्—लेखितव्य, लेखनीय, लेख्य PP निष्ठा—लिखित IP क्त्वा—लिखित्वा लेखित्वा Inf तुमुन्—लेखितुम्

लिप्- तुदा U अ उपदेहे, to paint. Pre लट्—लिम्पति ते Pot विधिलिङ्—लिम्पेत् त Imp लोट्—लिम्पतु लिम्पताम् Impf लङ्—अलिम्पत् त Perf लिट—लिलेप लिलेपिथ लिलेप, लिलिपिव Aor लुङ—अलिपत् अलिपत अलिप, अलिपताम् अलिपेताम् अलिप्सा साम् अलिपन् अलिपन्त अलिप्सत Fu लृट्—लेप्स्यति ते Per Fu लुट्—लेप्ता Ben आशिषि लिङ्—लिप्यात्, लिप्सीष्ट Pas कर्मणि—लिप्यते, Aor कर्म लुङ्—अलेपि Cau णिजन्त -लेपयति ते, Aor णिच् लुङ्—अलीलिपत् त Des सनन्त—लिलिपति ते Fre यङन्त—लेलिप्यते Krı ल्यत—लेपनीय PP निष्ठा—लिप्त IP क्त्वा—लिप्त्वा Inf तुमुन्—लेप्तुम्

लिह्—अदा U अ आस्वादने, to lick, to taste Pre लट—लेढि लीढे, लीढ लिहाते लिहन्ति लिहते लेक्षि

लम्ब् (लदि)—भ्वा । लम्बे, to hang down Pre लट्—लम्बते Per Fu लुट्—लम्बिता Ben आशिषि लिङ्—लम्बिषीष्ट Pas कर्मणि—लम्ब्यते, Aor कर्म लुङ्—अलम्बि Cau णिजन्त—लम्बयति, Aor णिच् लुङ—अललम्बत् त Des सनन्त—लिलम्बिषते Kri कृत्य—लम्बितव्य PP निष्ठा—लम्बित IP क्त्वा—लम्बित्वा Inf तुमुन्—लम्बितुम्

लप्—भ्वा, दिवा U काङ्क्षी, कान्तिरिच्छा, to wish, to long for Pre लट्—लपति ते लप्यति ते Perf लिट्—ललाप लेपे Aor लुङ्—अलपीत् अलापीत् अलपिष्ट Fu स्यट्—लपिष्यति ते Ben आशिषि लिङ्—लप्यात् लपिषीष्ट Pas कर्मणि—लप्यते, Aor कर्म लुङ्—अलापि Des सनन्त—लिलपिषति ते Kri कृत्य—लपितव्य PP निष्ठा—लपित IP क्त्वा—लपित्वा Inf तुमुन्—लपितुम्

अभि+लप्—अभिलपति ते

लस्—भ्वा Δ क्रीडायाम्, to play Pre लट्—वि+लस=विलसति

लज्ज्—तुदा, Δ त्यजे, to be ashamed Pre लट्—लज्जते Perf लिट्—ललज्जे Aor लुङ्—अलज्जिष्ट Fu स्यट्—लज्जिष्यते Per Fu लुट्—लज्जिता Cau णिजन्त—लज्जयति ते, Aor णिच् लुङ्—अललज्जत् त Des सनन्त—लिलज्जिषते PP निष्ठा—लज्जित Inf तुमुन्—लज्जितुम्

लिख् -तुदा P मे लेखने, to write Per लट्—लिखति Pot विधिलिङ—लिखेत् Imp लोट्—लिखतु Impf लङ्—अलिखत् Perf लिट्—लिलेख Aor लुङ—अलेखीत् Fu लृट—लेखिष्यति Con रृङ्—अलेखिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—लिख्यात् Pas कर्मणि—लिख्यते, Aor कर्म लुङ—अलेखि Cau णिजन्त—लेखयति, Aur णिच् लुङ्—अलीलिखत् Des सनन्त—लिलिखिषति लिलेखिषति Fre यङन्त—लेलिख्यते Kri कृत्य—लेखितव्य, लेखनीय, लेख्य PP निष्ठा—लिखित IP क्त्वा—लिखित्वा लेखित्वा Inf तुमुन्—लेखितुम्

लिप -तुदा U अ उपदेहे, to paint. Pre लट्—लिम्पति ते Pot विधिलिङ्—लिम्पेत् त Imp लोट्—लिम्पतु लिम्पताम् Impf लङ्—अलिम्पत् त Perf लिट्—लिलेप लिलेपिथ लिलेप, लिलिपिव Aor लुङ—अलिपत् अलिपत अलिप्त अलिपताम् अलिपेताम् अलिप्सात अलिपन् अलिपन्त अलिप्सत Fu लृट्—लेप्स्यति ते Per Fu लृट—लेप्ता Ben आशिषि लिङ्—लिप्यात्, लिप्सीष्ट Pas कर्मणि—लिप्यते, Aor कर्म लुङ्—अलेपि Cau णिचन्त—लेपयति ते, Aor णिच् लुङ्—अलीलिपत् त Des सनन्त—लिलिप्सति ते Fre यङन्त—लेलिप्यते Kri कृत्य—लेपनीय PP निष्ठा—लिप्त IP क्त्वा—लिप्ता Inf तुमुन्—लेप्तुम्

लिह्—अदा U अ आस्वादने, to lick, to taste Pre लट्—लेढि लीढे, लीढ -लिहाते लिहन्ति लिहते लेक्षि

लिखे, लौट लिखाये, लौट लौटे लौटि लिटे, लिट-लिटहे लिट लिटहे 1'ot. विलिलिह्—लिखान् लिखीत लिखा लिखाँया लिखाम् लिखीय Imp लौट्—लेटु लौटाम्, लौटाम् लिखाताम्, लिखन्तु लिखताम् लौटि लिख्स लौटम् लिखायाम्, लौट लौट्म् लेखानि लेखै Impf अट्—अलेट्-ड् अलौढ, अलौढाम् अलिखाताम्, अलिखन् अलिखत अलेट्-ड् अलौढा, अलौढम् अलिखायाम् अलौढ अलौढ्म् अलेखम् अलिखि, अलिख अलिखावहि अलिखामहि Fu लट्—लेखिति ते Per Fu लुट्—लेटा Con. लृट्—अलेखिष्यत् त Pas कर्मणि—लिख्यते, Aor कर्म लुङ्—अलेखि Cau णिजन्त—लेखयति ते Aor णिच् लुङ्—अलीलिखत् त Des सनन्त—लिलिखति ते Fre यङन्त—लेलिख्यते Kri कृत्य—लेढव्य, लेखनीय PP निष्ठा—लीढ IP क्त्वा—लीढा Inf तुमुन्—लेढुम्

लुण्ठ् (लुठि)—भ्वा P से लुण्ठने, to rob Pre लट्—लुण्ठति Perf लिट्—लुलुण्ठ Aor लुङ्—अलुण्ठीत् Fu. लृट्—लुण्ठिष्यति PP निष्ठा—लुण्ठित Inf तुमुन्—लुण्ठितुम्

लू—क्या U से काटने, to cut off, to divide Pre लट्—लुनाति लुनीते लुनासि लुनीषे लुनामि लुने Pot विधिलिङ्—लुनीयात् लुनीत लुनीया लुनीथा लुनीयाम् लुनीय Imp लोट्—लुनातु लुनीताम् लुनीहि लुनीष्व लुनानि लुनै Impf लङ्—अलुनात् अलुनीत, अलुनीताम् अलुनाताम् अलुना अलुनीथा अलुनाम् अलुनि, अलुनीव अलुनीवहि Perf लिट्—लुलाव लुलुवे, लुलुवतु लुलुवाते लुलविथ लुलुविषे, लुलुवथु लुलुवाथे लुलाव लुलुव लुलुवे, लुलुविव लुलुविवहे Aor लुङ्—अलावीत् अलविष्ट Fu लुट्—लविष्यति ते Per Fu लुट्—लविता Con लृङ्—अलविष्यत् त, Ben. आशिषि लिङ्—लूयात् लविषीष्ट Pas कर्मणि—लूयते, Aor कर्म लुङ्—अलावि Cau णिजन्त—लावयति ते, Aor णिच् लुङ्—अलीलवत् त Des सनन्त—लुलूषति ते Fre. यङन्त—लोलूयते PP निष्ठा—लून IP क्त्वा—लवित्वा Inf तुमुन्—लवितुम्

लोक्—क्वा A. से दर्शने, to see Pre लट्—लोकते Perf लिट्—लुलोके Aor लुङ्—अलोकिष्ट Fu लुट्—लोकिष्यते Per Fu लुट्—लोकिता Ben आशिषि लिङ्—लोकिषीष्ट Pas कर्मणि—लोक्यते, Aor कर्म लुङ्—अलोकि Cau णिजन्त—लोकयति, Aor णिच् लुङ्—अलुलोकत् Des सनन्त—लुलोकिषते Fre यङन्त—लोलोक्यते Kri कृत्य—लोकितव्य, लोकनीय PP निष्ठा—लोकित. IP क्त्वा—लोकित्वा Inf तुमुन्—लोकितुम्

लोक्—चुरा U दीप्तौ, to shine Pre, लट—लोकयति ते *etc*

लोच्—भ्वा A से दर्शने, to see Pre लट्—लोचते Perf लिट्—लुलोचे Aor लुङ्—अलोचिष्ट Fu लृट—लोचिष्यते Per Fu लुट्—लोचिता Ben आशिषि लिङ—लोचिषीष्ट Pas कर्मणि—लोच्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अलोचि Cau णिजन्त—लोचयति, Aor णिच् लुङ—अलुलोचत् Des सनन्त—लुलोचिषते Fre यङन्त—लोलोच्यते PP निष्ठा—लोचित Inf तुमुन्—लोचितुम

लोच्—चुरा U से दीप्तौ, to shine Pre लट्—लोचयति ते *etc*

लोड्—भ्वा P से उन्मादे, to be mad or foolish Pre लट्—लोडति Perf लिट्—लुलोड Aor लुङ्—अलोडीत् Fu लृट्—लोडिष्यति Cau णिजन्त—लोडयति PP निष्ठा—लोडित Inf तुमुन्—लोडितुम

वच्—अदा P च परिभाषणे, to speak अस्य लट् लोट् लङ्—प्रथमपुरुषपञ्चद्विवचनेषु प्रयोगो न भवति. Pre लट्—

वक्ष्मि	वक्ष्व	वक्ष्म
वक्षि	वक्थ	वक्थ
वक्ति	वक्तः	वक्तः

Pot विधिलिङ्—

वच्यात्	वच्याताम्	वच्युः
वच्याः	वच्यातम्	वच्यात
वच्याम्	वच्याव	वच्याम

Imp लोट्—

वक्तु	वक्ताम्	
वग्धि	वक्तम्	वक्त
वचानि	वचाव	वचाम

Impf लङ्—

अवक्	अवक्ताम्	
अवक्	अवक्तम्	अवक्त
अवचम्	अवच्व	अवक्म

Perf लिट्—

उवाच	ऊचतु	ऊचुः
उवक्थ उवचिथ	ऊचथुः	ऊच
	ऊचिव	ऊचिम

Aor लुङ्—

अवोचम्	अवोचताम्	अवोचन्
अवोच	अवोचतम्	अवोचत
अवोचम्	अवोचाव	अवोचाम

Fu लृट्—वक्ष्यति Per Fu लृट्—वक्ता Con लृङ्—अवक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—उच्यात् उच्यास्ताम्, उच्यासुः, उच्या उच्यास्तम् Pas कर्मणि—उच्यते, Aor कर्म लुङ्—अवाचि Cau णिजन्त—वाचयति, Aor णिच् लुङ्—अवीवचत् Des सनन्त—विवक्षति Fre यङन्त—वावच्यते Kri कृत्य—वक्तव्यम्, वाच्यम् वाचयम् PP निष्ठा—उक्त IP क्त्वा—उक्त्वा Inf तुमुन्—वक्तुम्

वच्—भ्वा U क्विप्यर्थे सेट्, क्विजभाषे अनिट् परिभाषणे, to speak, to read Prc शट—वाचयति ते, *etc*

वद्—भ्वा P वे व्यक्तायां वाचि, to say, to tell, to speak Pre लट्—वदति वदसि वदामि Pot विधि लिङ्—वदेत् वदेः वदेयम् Imp लोट्—वदतु वद वदानि Impf लङ्—अवदत् अवद अवदम् Perf लिट—उवाद ऊदतुः ऊदुः उवदिथ, ऊदथुः, ऊद उवाद उवद, ऊदिव, ऊदिम Aor लुङ्—अवादीत् अवादिष्टाम्, अवादिषुः अवादीः अवादिष्टम्, अवादिष्ट अवादिषम् अवादिष्व अवादिष्म Tu लृट्—वदिष्यति Per Fu लृट्—वदिता Con लृङ्—अवदिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—उद्यात् उद्यास्ताम् उद्यासुः Pas कर्मणि—उद्यते

Aor धार्मं लुङ्—भ्वादि Cau णिजन्त—वादयति वादयते, Aor णिच् लुङ्—अवीवदत् अवीवदत Des सनन्त—विवदिषति Fre यङन्त—वावदते Kri क्त्य—वदि तव्य, वदनीय PP निष्ठा—उदित IP क्त्वा—उदित्वा Inf तुमुन्—वदितुम्

भाषनार्थे (भाषण दीप्ति)—यदते व्याकरणे आचार्यं (भाषमाणस्तत्र साधुं वक्ति इत्यर्थं)

उपसान्त्वनार्थे—भृत्यान् उपवदते (सान्त्वयतीत्यर्थं)

ज्ञानार्थे—वदते आचार्यं (यदितु जानातीत्यर्थं)

यत्नार्थे—गेहे वदते (तद्दिषयमुत्साहमाधिक्करोतीत्यर्थं)

विभत्यर्थे—(विभर्ति नानामर्ति) गेहे विवदन्ते (विभर्ति पतिता विचित्र भावन्ते इत्यर्थं)

उपमन्त्रणार्थे—(उपमन्त्रण रहसि उपच्छन्दनम्) कुलभार्याम् उपवदते (उपच्छन्दयतीत्यर्थं)

मनुष्याणा समुच्चारणेऽर्थे—(समुच्चारणम्, सम्भूयोच्चारणम्) सम्भवदन्ते राजान (सम्भूयोच्चारयन्तीत्यर्थं) किन्तु सम्भवदन्ति क्षुद्रुटा

उपसर्गसंश्लेषाद् अनौरकर्मकाद् मनुष्याणामुच्चारणार्थे—अनु वदते कठ क्षुद्रापेक्षया (अणावु साहश्यार्थे—यथा कलापो ऽधीयानो वदति तथा कठ इत्यर्थं)

मनुष्याणा समुच्चारणविप्रलापार्थे—विप्रवदन्ते विप्रवदन्ति मौद्ग लिंका (युगपद् विरुद्ध भाषन्ते इत्यर्थं) विप्रलापो विरुद्धभाषणम् धनकामो न्यायमपवदते (धनार्थी न्यायं नाद्रियते इत्यर्थं).

यक्ष्—भ्वा 1 से प्रस्कन्दने, to chew P'ce सट—यक्ष्यति यक्ष्यते P'r लिट्—यक्ष्यामास ँ' Aor लुङ्—यक्षत् यक्षत् Fu लृट्—यक्षिष्यति P'v कर्मणि—यक्ष्यते, Ao' कर्म लुङ्—अयक्षि Ari लृङ्—यक्ष्यिषत, यक्ष्यिषीय P'P निष्ठा—यक्त P'P क्त्वा—यक्ष्यित्वा यक्षित्वा यक्ष्य Inf तुमुन्—यक्ष्यितुम् ँतुमर्थो—

यक्ष्यतीलक्षयद्भ प्रयोक्ष्यतीत्यक्षिला क्षयमासी क्षिणोत्यत ।
क्षपतत्यपचत्वालक्षिमाद् यक्ष्यन्ति गरमान् करेणव ॥

वन्द् (यदि)—भ्वा A से अभिशदनस्तुत्यो, to salute, to adore, to praise P'r लट्—वन्दते Per लिट्—ववन्दे Aor लुङ्—अवन्दिष्ट Fu लृट्—वन्दिष्यते Per Fu लुट्—वन्दिता P'v लक्ष्यति—वन्द्यते, Aor कर्म लुङ्—अवन्दि Cau णिच्—वन्दयति ते Ari सन्—वन्दिषते, वन्दनीय P'P निष्ठा—वन्दित P'P क्त्वा—वन्दित्वा Inf तुमुन्—वन्दितुम्

यप्—भ्वा U अ व्याप्तौ फेंकने च, to throw, to scatter, to throw, to weave, to shine P'r लट्—यपति ते Per लिट्—उवाप ऊपे, ऊपतु ऊपाते ऊपुर्य ऊपिथ ऊपिथे ऊप्व ऊपाथे ऊवाप ऊपव ऊपे ऊपिव ऊपिवहे Aor लुङ्—अवाप्सीत् अपात अवाप्ताम् अवप्सातम् अवाप्त अपप्त अवाप्सो अवप्स्या, अवाप्तम् अवप्साथाम् अवाप्त अवप्ध्वम् अवाप्सम् अवप्सि, अवाप्स्व अवप्स्वहि Fu लृट्—वप्स्यति ते Per Fu लुट्—वप्ता Con सन्—अवपसात् स Ben आशिषि लिङ्—उप्यात् वप्सीष्ट P'v कर्मणि— उप्यते

Aor अकर्मं-शुद्—अवापि Cau. क्षिपन्त—वापयति ते Des वमन्त—विवप्सति ते Fre यङन्त—वावप्यते Kri क्त्वा—वपनीय PP निष्ठा—उप्त IP ल्या—उप्त्वा Inf तुमुन्—वप्तुम्

वम्—भ्वा P से उद्गिरणे,to throw out, to pour out, to vomit Pre लट्—वमति Pot विधि लिङ्—वमेत् Imp लोट्—वमतु Impf लङ्—अव मत् Perf लिट्—ववाम, ववमतु ववमिथ, ववमथु ववाम, ववमिव Aor लुङ्—अवमीत्, अवमिष्टाम्, अव-मिषु अवमी अवमिष्म Fu लृट्—वमिष्यति Per Fu लुट्—वमिता Con लृङ्—अवमिष्यत् Ben आशिषि लिङ—वम्यात् Pas कर्मणि—वम्यते Aor कर्म लुङ्—अवामि Cau क्षिजन्त—वामयति वमयति Aor क्षिप् लुङ्—अवीवमत् Des मनन्त—विवमिषति Fre यङन्त वंवम्यते Kri क्त्वा—वमित्वा, वमनीय PP निष्ठा—पान्त IP ल्या—वमित्वा वान्त्वा Inf तुमुन्—वमितुम्

वस्—भ्वा P च निवासे, to dwell Pre लट्—वसति Pot विधिलिङ्—वसेत् Imp लोट्—वसतु वस वसानि Impf लङ—अवसत् Perf लिट्—उवास, ऊषतु, ऊषु, उवसिथ ऊषथ, ऊष उवास, ऊषिव, ऊषिम Aor लुङ—अवात्सीत्, अवात्ताम् अवात्सु अवात्सी अवात्तम् अवात्त अवात्सम्, अवात्स्व अवात्स्म Fu लृट्—वत्स्यति वत्स्यसि वत्स्यामि Per Fu लुट्—वस्ता Con लृङ्—अवत्स्यत् Ben. आशिषि लिङ—उष्यात् Pas. भावे—उष्यते Aor भावे लङ—अवासि Cau

णिजन्त—वासयति ते, Aor णिच् लुङ्—अवीवसत् त Des सनन्त—विवसिषते Pre यङन्त—वाव स्यते Kri. कृत्य—वास्तव्यम्, वसनीयम् PP निष्ठा—उषित IP क्त्वा—उषित्वा Inf तुमुन्—वस्तुम्

वस्—अदा A से आच्छादने to wear to put on Pre लट्—वस्ते वस्से वसे Pot विधिलिङ्—वसीत वसीया वसीय Imp लोट्—वस्ताम् वस्स्व वसै Impf लङ्—अवस्त अवस्था अवसि Perf लिट्—ववसे ववसिषे ववसे Aor लुङ्—अवसिष्ट अवसिष्ठा अवसिषि Fu. लृट्—वसिष्यते Per Fu लुट्—वसिता Ben आशिषि लिङ्—वसिषीष्ट Pas कर्मणि—उष्यते Aor कर्म लुङ्—अवासि Cau णिजन्त—वासयति ते Aor णिच् लुङ्—अवीवसत् त Des सनन्त—विवसिषते Pre यङन्त—वाव स्यते Kri. कृत्य—वसितव्य PP निष्ठा—वसित IP क्त्वा—वसित्वा Inf तुमुन्—वसितुम्

वह्—भ्वा U अ आपणे, द्विकर्मक to carry, to bear Pre लट्—वहति ते Pot विधिलिङ्—वहेत् त Imp लोट्—वहतु वहताम् Impf लङ्—अवहत् अवहत

Perf लिट्—

उवाह	ऊहतु:	ऊहु:
ऊहे	ऊहाते	ऊहिरे
उवहिथ उवोढ	ऊहथु:	ऊह
ऊहिषे	ऊहाथे	ऊढ्वे

{ उवाह { ऊहे	{ ऊहिव { ऊहिवहे	{ ऊहिम { ऊहिमहे

Aor लुङ्—

{ अवाक्षीत् { अवोढ	{ अवोढाम् { अवक्षाताम्	{ अवाक्षुः { अवक्षत
{ अवाक्षीः { अवोढाः	{ अवोढम् { अवक्षाथाम्	{ अवोढ { अवोढ्वम्
{ अवाक्षम् { अवक्षि	{ अवाक्ष्व { अवक्ष्वहि	{ अवाक्ष्म { अवक्ष्महि

Fu. लृट्—वक्ष्यति वक्ष्यते Per Fu लुट्—वोढा Con. लृङ्—अवक्ष्यत् अवक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—उक्षात् वक्षीष्ट Pas कर्मणि—उह्यते, Aor कर्म लुङ्—अवाहि Cau णिजन्त—वाहयति ते Aor णिच् लुङ्—अवीवहत् त Des सनन्त—विवक्षति ते Fre यङन्त—वावक्ष्यते Kri क्त्वा—वोढ्वा, वहनीय PP निष्ठा—ऊढः IP क्त्वा—ऊढ्वा Inf तुमुन्—वोढुम्

प्र+वह्=प्रवहति परि+वह्=परिवहति

वा—वदा P अ गतिगन्धनयो, to blow, to injure Pre लट्—वाति वासि वामि Pot. विधिलिङ्—वायात् वायाताम् वायुः वायाः, वायातम् वायाम्, वायाव Imp लोट्—वातु वाताम् वान्तु वाहि वानि Impf. लङ्—अवात् अवाताम्, अवुः अवान् अवाम् अवाम् Perf. लिट्—ववौ, ववतुः ववुः ववाथ ववर्थ, ववौ ववि[illegible]

Aor लुङ्—अयावीत् अयावी अयाविषम् Fu लृट्—यास्यति Per Fu लुट्—यासा Con लङ्—अयास्यत् Ben आशिषि लिङ्—यायात् यायास्ताम्, यायासु Pas कर्मणि—यायते, Aor कर्मणि लुङ्—अयायि Cau णिजन्त—यापयति, Aor णिच् लुङ्—अजीयपत् सम्भजार्थे (to abhko) याजयति Des सनन्त—यियासति Fre यङन्त—यायीयते Kri क्त्वा—यातव्य' PP निष्ठा—यात' IP ञा—यात्वा Inf तुमुन्—यातुम्

याच्ञ् (याचि)—भ्वा P से याच्ञायाम् to wish, to desire Pre लट्—याच्छति Pot. विधि लिङ्—याच्छत् Imp लोट्—याच्छत् Impf लङ्—अयाच्छत् Perf लिट्—ययाच्छ ययाच्छतु ययाच्छिथ ययाच्छ ययाच्छिव Aor लुङ्—अयाच्छीत् अयाच्छी अयाच्छिषम् Fu लृट्—याच्छिष्यति Per Fu लुट्—याच्छिता Ben आशिषि लिङ्—याच्छ्यात् Pas कर्मणि—याच्छ्यते, Aor कर्म लुङ्—अयाच्छि Cau णिजन्त—याच्छयति, Aor णिच् लुङ—अयीयाच्छत् Des सनन्त—यियाच्छिषति Kri. क्त्वा—याच्छित्वा, याच्छनीय PP निष्ठा—याच्छित IP ञा—याच्छित्वा Inf तुमन—याच्छितुम्

विज् (विजिर्)—रुद्ध U च पृथग्भावे to separate

Pre लट्—

PARASMAIPADA

वेवेजि	वेविज्व	वेविज्मि
वेवेक्षि	वेवेक्थ	वेविक्थ
वेवेक्ति	वेविक्तस्	वेविक्मस्

ATMANEPADA.

वेविशे	वेविजाते	वेविजते
वेविक्षे	वेविजाथे	वेविग्ध्वे
वेविजे	वेविज्वहे	वेविज्महे

Pot विधिलिङ्—वेविज्यात् वेविजीत, वेविष्यीताम् वेविजीयाताम् वेविज्या वेविजीया वेविष्यीम् वेविजीय Imp लोट्—वेवेशु वेविक्ताम् वेविग्धि वेविक्ष्व वेविजानि वेविजै Impf लङ्—अवेवेक् ग् अवेविक्त अवेवेक् ग अवेविक्ष्या अवेविजम अवेविजि Porf लिट्—विवेज विविजे विवेजिय विविजिषे विवेज विविजे, विविजिव विविजिवहे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अविजत् / अवैक्षीत्	अविजताम् / अवैक्षाम्	अविजन् / अवैक्षु
अविज / अवैक्षी	अविजतम् / अवैक्षम्	अविजत / अवैक्ष्व
अविजम् / अवैक्षम्	अविजाव / अवैक्ष्व	अविजाम / अवैक्ष्म

ATMANEPADA.

अविक्त	अविक्षाताम्	अविक्षत
अविक्थाः	अविक्षाथाम्	अविग्ध्वम्
अविक्षि	अविक्ष्वहि	अविक्ष्महि

Fu. लृट्—वेक्ष्यति वेक्ष्यते Per Fu लुट्—वेक्ता Con लृङ्—अवेक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—विज्यात्

Aor लुङ्—अवासीत् अवासो अवासिषम् Fu लृट्—वासयति Per Fu लुट्—वासा Con लृङ्—अवासयत् Ben आशिषि लिङ्—वासात् वासास्ताम्, वासासु Pas कर्मणि—वास्यते, Aor कर्मं लुङ्—अवासि Cau णिजन्त—वासयति, Aor णिच् लुङ्—अवीवसत्, कम्पनार्थे (to shake) वाजयति Des सनन्त—विवासति Fre यङन्त—वेवीयते Kri ण्यत्—वास्य PP निष्ठा—वात IP क्त्वा—वात्वा Inf तुमुन्—वातुम्

वाञ्छ् (वाञ्छि)—भ्वा P से वाञ्छायाम्, to wish, to desire Pre लट्—वाञ्छति Pot विधि लिङ्—वाञ्छेत् Imp लोट—वाञ्छतु Impf लङ्—अवाञ्छत् Perf लिट्—ववाञ्छ, ववाञ्छतु ववाञ्छिथ वबाञ्छ, ववाञ्छिव Aor लुङ्—अवाञ्छीत् अवाञ्छी अवाञ्छिषम् Fu लृट्—वाञ्छिष्यति Per Fu लुट्—वाञ्छिता Ben आशिषि लिङ्—वाञ्छ्यात् Pas कर्मणि—वाञ्छ्यते, Aor कर्मं लुङ्—अवाञ्छि Cau णिजन्त—वाञ्छयति, Aor णिच् लुङ्—अववाञ्छत् Des सनन्त—विवाञ्छिषति Kri ण्यत्—वाञ्छनीय, वाञ्छनीय PP निष्ठा—वाञ्छित IP क्त्वा—वाञ्छित्वा Inf तुमुन्—वाञ्छितुम्

विज् (विजिर्)—रुद्र U अ पृथग्भावे। separate

Pre लट्—

PARASMAIPADA

वेवेजि	वेविज्व	वेविज्मः
वेवेक्षि	वेवेक्थः	वेविक्थ
वेवेक्ति	वेविक्तः	वेविजति

ATMANEPADA.

वेविक्ते	वेविजाते	वेविरते
वेविक्षे	वेविजाये	वेविग्ध्वे
वेविजे	वेविज्यहे	वेविज्महे

Pot विधिलिङ्—वेविज्यात् वेविजीत, वेविज्याताम् वेविजीयाताम् वेविज्या वेविजीया वेविज्याम् वेविजीय Imp लोट्—वेवेक्तु वेवियताम् वेविग्धि वेविक्ष्व वेविजानि वेविजै Impf लङ्—अवेवेक् ग् अवेविक्त अवेवेयक् ग अवेविक्ष्या अवेविजम् अवेविजि Perf लिट्—विवेज विविजे विवेजिय विविजिये विवेज विविजे, विविजिव विविजिवहे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अविजत् / अवैक्षीत्	अविजताम् / अवैक्षाम्	अविजन् / अवैक्षु
अविज / अवैक्षी	अविजतम् / अवैक्षम्	अविजत / अवैक्ष
अविजम / अवैक्षम्	अविजाव / अवैक्ष्व	अविजाम / अवैक्ष्म

ATMANEPADA

अविक्त	अविक्षाताम्	अविक्षत
अविक्ष्या	अविक्षाथाम्	अविग्ध्वम्
अविक्षि	अविक्ष्वहि	अविक्ष्महि

Fu. स्यट्—वेक्ष्यति वेक्ष्यते Por Fu लृट्—वेक्ता Con स्यङ्—अवेक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—विक्षीष्ट

यति Per Fu. क्षुद्—विजिता Des क्षुनत्सा—विवि-
जिषति सर्वं तुदादिवत्

विद्—सदा P वे जाने, to know, to regard

Pre सद्—

वेत्ति	वित्त	विदन्ति
वेद	विदथ	विदु
वेत्सि	वित्थ	वित्थ
वेत्थ	विदथु	विद
वेद्मि	विद्व	विद्म
वेद	विद्व	विद्म

Pot. विधिलिङ्—विद्यात्, विद्याताम्, विद्यु विद्या
विद्याम्

Imp लोट—

वेत्तु	वित्ताम्	विदन्तु
विदांकरोतु	विदांकुरुताम्	विदाकुर्वन्तु
विधि	वित्तम्	वित्त
विदांकुरु	विदाकुरुतम्	विदांकुरुत
वेदानि	वेदाव	वेदाम
विदाकरवाणि	विदोकरवाव	विदाकरवाम

Impf लङ्—

अवेत्-द्	अवित्ताम्	अविदु
अवे-अवेत्-द्	अवित्तम्	अवित्त
अवेदम्	अविद्व	अविद्म

विधीष्ट Pas कर्मणि—विध्यते, Aor कर्मं लुङ्—अवेधि Cau विजना—वेजयति ते, Aor विज् लुङ्—अवीविजत् त Des वनस्—विविधिषति ते Fre यङ्लु—वेविध्यते Kri क्त्वा—वेजनीय PP निष्ठा—विग्न IP ल्या—विजित्वा Inf तुमुन्—वेष्टुम्

विज् (विजी)—तुदा A से भीविजी—भय चलनयो, to shake, to tremble प्रायेणायम् चलनर्थं Pre लट्—उद्विजते Pot विधिलिङ्—उद्विजेत Imp लोट्—उद्विजताम् Impf लङ्—उदविजत Perf लिट्—उदिविजे Aor. लुङ्—उदविजिष्ट Fu लृट्—उदिजिष्यते Per Fu लुट्—उदिजिता Con. लृङ्—उदविजिष्यत Pas भावे लिङ्—उद्विजिषीष्ट Pas भावे—उद्विज्यते, Aor भावे लुङ्—उदवेजि Cau णिजन्त—उद्वेजयति Aor णिच् लुङ्—उदवीविजत् Des सनन्त—उद्विविजिषते Fre. यङन्त—उद्वेविज्यत Kri क्त्वा—उद्विजितव्य, उद्वेजनीय PP निष्ठा—उद्विग्न IP ल्या—विजित्वा Inf तुमुन्—उद्विजितुम्

विज् (विजी)—दधा P से भीविजी भयचलनयो, to shake, to fear Pre लट्—विनक्ति, विङ्क्ते, विञ्जन्ति. विनक्षि, विङ्क्थ विङ्क्थ विञ्जिम, विञ्ज्व, विञ्ज्म Pot विधिलिङ्—विञ्ज्यात् Imp लोट्—विनक्तु विङ्ग्धि विनजानि Impf लङ्—अविनक्, अविङ्क्ताम् Perf लिट्—विवेज विविजतु विविजिथ विवेज, विविजिव Aor लुङ्—अविजीत्, अविजिष्टाम् Iu लृट्—विजि-

यति Per Fu. क्षुद्—विजिता Des चनस्य—विवि जिषति सर्वं तुदादिवत्

विद्—भदा P वे आने, to know, to regard

Pre लट्—

वेत्ति	वित्त	विदन्ति
वेद	विदतु	विदुः
वेत्सि	वित्थ	वित्थ
वेत्थ	विदथुः	विद
वेद्मि	विद्व	विद्वः
वेद	विद्व	विद्म

Pot. विधिलिङ्—विद्यात्, विद्याताम्, विदुः विद्याः विद्याम्

Imp लोट्—

वेत्तु	वित्ताम्	विदन्तु
विदांकरोतु	विदांकुरुताम्	विदांकुर्वन्तु
विद्धि	वित्तम्	वित्त
विदांकुरु	विदांकुरुतम्	विदांकुरुत
वेदानि	वेदाव	वेदाम
विदांकरवाणि	विदांकरवाव	विदांकरवाम

Impf लङ्—

अवेत्-द्	अवित्ताम्	अविदुः
अवे अवेत्-द्	अवित्तम्	अवित्त
अवेदम्	अविद्व	अविद्म

Per लिट्—

विवेद	विविदतु	विविदु
विदांचकार	विदांचक्रतु	विदाचक्र
विवेदिथ	विविदथु	विविद
विदांचकर्थ	विदांचक्रथु	विदांचक्र
विवेद	विविदिव	विविदिम
विदांचकार	विदांचक्रव	विदांचक्रम

Aor लुङ्—अवेदीत्, अवेदिष्टाम् अवेदुः, अवेदिष्टम् अवेदिषम्, अवेदिष्व Fu लृट्—वेदिष्यति Per Fu लृट्—वेदिता Con लृङ्—अवेदिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—विद्यात्, विद्यास्ताम् Pas कर्मणि—विद्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अवेदि Cau णिजन्त—वेदयति, Aor णिच् लुङ्—अवीविदत् Des सनन्त—विविदिषति Fre यङन्त—वेविद्यते Kri कृत्य—वेदितव्य वेदनीय PP निष्ठा—विदित IP क्त्वा—विदित्वा Inf तुमुन्—वेदितुम्

सत्तायां विद्यते ज्ञाने वेत्ति विन्ते विचारणे।

विन्दन विन्दति प्राप्तौ, श्यन् लुक् श्लम् शेषु च सप्तमात्॥

(अकर्मकात्) सम्+विद्—Pre लट्—संविन्ते, संविदाते, संविदते संविद्रते Imp लोट्—संविदताम् संविद्रताम् Impf लङ्—समविदत मसविद्रत Ben. आशिषि लिङ्—संवेदिषीष्ट, संवेदिषीयास्ताम्

विद्—दिवा A. अ सत्तायाम् to be, to happen Pre लट्—विद्यते Pot विधिलिङ्—विद्येत Imp लोट्—विद्यताम् Impf लङ्—अविद्यत Perf लिट्—

विविदे Aor लुङ्—ववित्त Fu स्यट्—वेत्स्यते Per Fu लुट्—वेत्ता Ben आमिमि लिङ्—विन्दीष्ट Pas कर्मणि—विद्यते Aor कर्मं लुङ्—अवेदि Cau णिजन्त—वेदयति Aor णिच् लुङ्—अवीविदत् Des सनन्त—विविदिषते Fre यङन्त—वेविद्यते PP निष्ठा—विन्न IP ल्या—विदित्वा Inf तुमुन्—वेदितुम्

विद् (विद्लृ)—तुदा U वे लाभे, भाषमते नेट्, व्याघ्रभूत्यादीनामाचार्याणां मते सेट् To find Pre स्यट्—विन्दति विन्दते Pot विधिलिङ्—विन्देत् विन्देत Imp लोट्—विन्दतु विन्दताम् Impf लङ्—अविन्दत् अविन्दत Perf लिट्—विवेद विविदे, विविदतु विविदाते विवेदिथ विविदिषे, विविदथु विविदाथे विवेद विविदे, विविदिव विविदिवहे Aor लुङ्—अविदत् अवेदिष्ट-अविस्त, अविदताम् अवेदिषाताम् अविस्साताम्, अविदन् अवेदिषत-अविस्सत अविद -अवेदिष्ठा अवित्था ,अविदतम् अवेदिषाथाम् अविस्साथाम्, अविदत अवेदिध्वम् अविद्ध्वम् अविदम् अवेदिषि अविस्सि, अविदाव अवेदिष्वहि अविस्सहि Fu स्यट्—वेदिष्यति ते वेत्स्यति ते Per Fu लुट्—वेदिता वेत्ता Con लृङ्—अवेदिष्यत् त अवेत्स्यत्-त Ben आमिमि लिङ्—विद्यात् विन्नीष्ट वेदिषीष्ट Pas कर्मणि—विद्यते, Aor कर्मं-लुङ्—अवेदि Cau णिजन्त—वेदयति ते, Aor णिच्-लुङ्—अवीविदत् त Des सनन्त—विविदिषति ते विवेदिषति-ते विविस्सति-से Fre यङन्त—वेविद्यते Kri ल्यत्—वेदितव्य वेत्तव्य, वेदनीय PP निष्ठा—विन्न IP ल्या—विदित्वा वेदित्वा वित्वा Inf तुमुन्—वेदितुम् वेत्तुम्

विद्—चुरा A. प विचारणे, to know, to consider Pre झट्—विन्ते विन्धे विन्दे Pot. विधिलिङ्—विन्दीत Imp लोट्—विन्ताम्, विनत्त, विनदै Impf झट्—अविन्त, अविन्वाः, अविन्दि Perf. लिट्—विविदे Aor लुट्—अवित्त Fu स्यट्—वेत्स्यते Per Fu तृच्—वेत्ता Des सनन्त—विविदिषते PP निष्ठा—वित्त, विन्न IP क्त्वा—वित्वा Inf तुमुन्—वेत्तुम्

विद्—तुदा A ज्ञाने, to tell Pre झट्—वेदयते Perf—वेदयाञ्चक्रे Per Fu लुट्—वेदयिता etc

विश्—तुदा P प प्रवेशने, to enter, to fall, to share of Pre झट्—विशति Pot विधिलिङ्—विशेत्, Imp लोट्—विशतु Impf लङ्—अविशत् Perf लिट्—विवेश, विविशतुः विविशथुः विविशुः विवेश, विविशिव Aor लुङ्—अविक्षत्, अविक्षताम् अविक्ष अविक्षतम् अविक्षम्, अविक्षाव Fu स्यट्—वेक्ष्यति Per Fu. लृट्—वेष्टा Con लृङ्—अवेक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—विक्षात् Pas कर्मणि—विश्यते Aor कर्मं लुङ्—अवेशि Cau णिजन्त—वेशयति, Aor णिच् लुङ—अवीविशत् Des विविक्षति Fre यङन्त—वेविश्यते Kri, कृत्य—वेष्टव्य. PP निष्ठा—विष्ट IP क्त्वा—विष्ट्वा Inf तुमुन्—वेष्टुम्

नि+विश्=निविशते ग्राममभिनिविशते

इष् (इच्छ्)—क्या U से चरणे, to choose, to cover Pre झट्—इच्छति इच्छते, इच्छत इच्छेते Pot विधिलिङ्

—ह्णुयात् ह्णुवीत, ह्णुयाताम् ह्णुवीयाताम्, ह्णुयुः-ह्णुवीरन् ह्णुयाः ह्णुवीथाः, ह्णुयातम् ह्णुवीयाथाम् ह्णुयाम् ह्णुवीय, ह्णुयाव ह्णुवीवहि Imp लोट्—ह्णवोतु ह्णुतात्, ह्णुताम् ह्णुवाताम् ह्णु ह्णुतात्, ह्णुतम् ह्णुवाथाम् ह्णुत ह्णुध्वम् ह्णवानि ह्णवै, ह्णवाव ह्णवावहै Impf लङ्—अह्णोत् अह्णुत, अह्णुताम् अह्णुवाताम् अह्णोः अह्णुथाः, अह्णुतम् अह्णुवाथाम् अह्णुव अह्णुवहि Perf लिट्—वव्रार वव्रे, वव्रतुः वव्राते वव्रिथ वव्रध्वे, वव्रयुः वव्रिरे वव्रार ववर-वव्रे, वव्रुव वव्रुवहे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अवारीत्	अवारिष्टाम्	अवारिषुः
अवारीः	अवारिष्टम्	अवारिष्ट
अवारियम्	अवारिष्व	अवारिष्म

ATMANEPADA.

3rd p	अवरिष्ट अवरोष्ट अह्वत	अवरिषाताम् अवरोषाताम् अह्वषाताम्	अवरिषत अवरोषत अह्वषत
2nd p	अवरिष्ठाः अवरोष्ठाः अह्वथाः	अवरिषाथाम् अवरोषाथाम् अह्वषाथाम्	अवरिध्वम् अवरिढ्वम् अवरोध्वम् अवरोढ्वम् अह्वढ्वम्
1st p	अवरिषि अवरोषि अह्वषि	अवरिष्वहि अवरोष्वहि अह्वष्वहि	अवरिष्महि अवरोष्महि अह्वष्महि

Fu. लट्—वरिष्यति वरीष्यते Per Fu लुट्—वरिता वरीता Con लृङ्—अवरिष्यत् अवरीष्यत् अवरिष्यत अवरीष्यत Ben आशिषि लिङ्—वियात् वरिषीष्ट वृषीष्ट Pas कर्मणि—व्रियते, Aor कर्मं लुङ्—अवारि Cau णिजन्त—वारयति ते, Aor णिच् लुङ्—अवीवरत् त Des सनन्त—वुवूर्षति विवरिषति विवरीषति ते Fre यङन्त—वेव्रीयते Kri क्त्वा—वरित्वा वरीत्वा, वरणीय PP निष्ठा—वृत IP ल्या—वृत्वा, प्रवृत्य Inf तुमुन्—वरितुम् वरीतुम् अवीभ्यो गां वारयति but—कण्टकैः परिवारयति वृषम्

वृ (वृङ्)—क्रया A से सम्भजो to cherish Pre लट्—वृणीते Pot विधि लिङ्—वृणीत Imp लोट्—वृणीताम् Impf लङ्—अवृणीत Perf लिट्—वव्रे Aor लुङ्—अवरिष्ट अवरीष्ट अवृत Fu लृट्—वरिष्यते वरीष्यते Per Fu लुट्—वरीता वरिता Con लृङ्—अवरिष्यत अवरीष्यत Ben आशिषि लिङ्—वरिषीष्ट वृषीष्ट Pas कर्मणि—व्रियते Cau णिजन्त—वरयति ते Aor णिच् लुङ्—अवीवरत्-त Des सनन्त—वुवूर्षते विवरिषते विवरीषते Fre यङन्त—वेव्रीयते PP निष्ठा—वृत

वृ (वृञ्)—क्रया U आवरणे, to cover, to surround Pre लट्—वारयति-ते-वरति ते वर्म वादित्वत्

वृज् (वृजी)— वदा A. से वर्जने, to avoid, to shun Pre लट्—वृङ्क्ते वृङ्क्ते वर्जी Pot विधि

लिङ्—हृष्यीत हृषीष्या हृजोय Imp खोट्—हृस्राम् हृष्व वर्जें Impf खड्—अहृस्रा अहृवक्ष्या अहृजि Perf लिट्—वहृजे वहृजिषे वहृजे वहृजिवहे Aor लुङ्—अव-र्जिष्ट अवर्जिष्ठा अवर्जिषि Fu. लृट्—वर्जिष्यते Per Fu. लुट्—वर्जिंता Ben आशिषि लिङ—वर्जिंषीष्ट Pas वर्जंणि—हृज्यते, Aor अवर्जं लुङ्—अवर्जि Cau णिजन्त—वर्जंयति ते, Aor णिच् लुङ्—अवीहृजत् त अव-वर्जत् त Des सनन्त—विवर्जिंषते Fre यङन्त—वरी हृज्यते Kri क्त्वा—वर्जितथ्य, वर्जंणीय PP निष्ठा—हृत्त IP ल्या—वर्जित्वा Inf तुमुन्—वर्जितम्

हृज् (हृजी)—क्रया P से वर्जंने to avoid, to move Pre लट्—हृणक्ति हृङक्त हृञ्जन्ति हृणक्षि हृञ्जमि Pot विधिलिङ्—हृञ्ज्यात् हृञ्ज्या. हृञ्ज्याम् Imp लोट्—हृणक्तु हृङ्क्ताम् हृङ्ग्धि हृणजानि Impf अड्—अहृणक् अहृञ्जम्, अहृञ्ज्व Perf लिट्—ववर्ज वहृजतु ववर्जिथ ववर्ज वहृजिव Aor लुङ्—अवर्जीत् Fu लृट—वर्जिं-ष्यति Per Fu लुट—वर्जिंता Cau णिजन्त—वर्जंयति, Aor णिच् लुङ्—अवहृजत् अववर्जत् Des सनन्त—विव-र्जिंष' ि Fre यङन्त—वरीहृज्यते *etc*

हृञ्ज् (हृजी)—चुरा U से वर्जंने to avoid, Pre वर्—वर्जयति ते *etc*

अस्—क्रया A से वर्तंने, to be, to exist Per अद् —अ स वर्तते वस Pot विधिलिङ्—वर्तेत Imp लोट्—वर्ते वर्तस्व वर्तै Impf अड्—अवर्तत Perf लिट्

—वहति, वहताति, वहन्तिरे वहन्तिये, वहनाये वहत वहन्तिवह Aor—This verb is optionally Parasmaipada in the aorist future, conditional, desiderative, and do not take वट् in the Parasmaipada tenses

PARASMAIPADA.

Aor लुङ्—

अवहतत्	अवहतताम्	अवहतन्
अवहत	अवहततम्	अवहतत
अवहतम्	अवहताव	अवहताम

ATMANEPADA.

अवर्तिष्ट	अवर्तिषाताम्	अवर्तिषत
अवर्तिष्ठा	अवर्तिषायाम्	अवर्तिध्वम्
अवर्तिषि	अवर्तिष्वहि	अवर्तिषहि

Fu लृट्—वर्त्स्यति वर्तिष्यते Per Fu लुट्—वर्त्ता Con. लृङ्—अवर्त्स्यत् अवर्तिष्यत Ben आशिषि लिङ्—वर्तिषीष्ट Pas कर्मणि—ह्रत्यते, Aor कर्मं लुङ्—अवर्ति Cau णिजन्त—वर्तयति ते, Aor णिच् लुङ्—अवीवृतत् अववर्तत् त Des. सनन्त—विवृत्सति विवर्तिषते Fre. यङन्त—वरीवृत्यते Kri. ह्रत्य—वर्तितव्य, वर्तनीय. PP निष्ठा—वृत्त IP क्त्वा—वृत्त्वा, प्रवृत्य Inf तुमुन्—वर्तितुम्

[2] वृत्—दिवा A. वे वरते भाषे च to choose, to divide Pre वट्—वृत्यते Pot विधिलिङ्—वृत्येत Imp. लोट्—वृत्ताम् Impf लङ्—अवृत्तत Part क्विप्—वृत्

Aor लुङ्—अवर्तिष्ट Fu लृट्—वर्तिष्यते Por Fu. लृद्—वर्तिता Con लृङ्—अवर्तिष्यत Ben. आशिषि-लिङ्—वर्तिषीष्ट Pas कर्मणि—वृत्यते, Aor कर्मं लुङ्—अवर्ति Cau णिजन्त—वर्तयति ते, Aor णिच् लुङ्—अवीवृतत् अववर्तत् त Des सनन्त—विवर्तिषते Fre यङन्त—वरीवृत्यते Kri कृत्य—वर्तितव्य, वर्तनीय PP निष्ठा—वृत्त IP क्त्वा—वृत्त्वा वर्तित्वा Inf तुमुन्—वर्तितुम्

वृत्—भ्वा U. से होना to shine Pre वट्—वर्तयति ते Perf लिट्—वर्तया चकार-चक्रे etc

वृध्—भ्वा A. से बढ़ना, to grow, (as Bhvadi वृत्) Pre लट्—वर्धते *etc*

वृध्—भ्वा U से बढ़ाना, to shine. Pre लट्—वर्धयति ते Perf लिट्—वर्धया चकार चक्रे *etc*

वृष्—भ्वा P से बरसना to rain, to pour forth. Pre लट्—वर्षति. Per लिट्—ववर्ष Aor लुङ्—अवर्षीत् Fu. लृट्—वर्षिष्यति Per Fu लृट्—वर्षिता Con लृङ्—अवर्षिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—वृष्यात् Pas कर्मणि—वृष्यते, Aor कर्मं लुङ्—अवर्षि Cau णिजन्त—वर्षयति, णिच् लुङ्—अवीवृषत् Des. सनन्त—विवर्षिषति Fre यङन्त—वरीवृष्यते PP निष्ठा—वृष्ट IP क्त्वा—वृष्ट्वा Inf तुमुन्—वर्षितुम्

वृष—भ्वा A वर्षणे *etc*

वेप्—भ्वा A. से कम्पने, to tremble, to quake. Pre. वट्—वेपते Perf लिट्—विवेपे Aor लुङ्—अवेपिष्ट Fu स्यट्—वेपिष्यते Per Fu स्यट—वेपिता Cau णिजन्त—वेपयति ते, Aor णिच् लुङ्—अविवेपत् त PP निष्ठा—वेपित IP क्त्वा—वेपित्वा Inf तुमुन्—वेपितुम्

व्यय्—भ्वा A से भयसञ्चलनयो, to fear, to suffer pain Pre वट—व्ययते Perf लिट्—विव्यये Aor लुङ्—अव्ययिष्ट Fu स्यट्—व्ययिष्यते Per Fu, स्यट्—व्ययिता Ben आशिषि लिङ्—व्ययिषीष्ट Pas. कर्मणि—व्यय्यते Aor कर्मे लुङ्—अव्ययि Cau. णिजन्त—व्याययति Aor णिच् लुङ्—अविव्ययत् त Des सन्नन्त—विव्ययिषते Pre यङन्त—वाव्ययते Krt. कृत्य—व्ययितव्य. PP निष्ठा—व्ययित IP क्त्वा व्ययित्वा Inf. तुमुन्—व्ययितुम्

व्रज्—भ्वा P से गतौ to go, to proceed Pre वट्—व्रजति Pot विधिलिङ्—व्रजेत् Imp लोट्—व्रजतु व्रज व्रजानि Impf लङ्—अव्रजत् Perf लिट्—वव्राज वव्रजिथ वव्राज Aor लुङ्—अव्राक्षीत् अव्राजी अव्राजिष्व Fu स्यट्—व्रजिष्यति Per Fu स्यट्—व्रजिता Ben आशिषि लिङ्—व्रज्यात् Pas कर्मणि—व्रज्यते, Aor कर्मे लुङ्—अव्राजि Cau णिजन्त—व्राजयति, Aor णिच् लुङ्—अविव्रजत् त Des सन्नन्त—विव्रजिषति Pre यङन्त—वाव्रज्यते [illegible] क्त्वा—परिव्रज्य PP निष्ठा—परिव्रज्ञ IP [illegible] Inf तुमुन्—परिव्रजितुम्

अक्ष् (अक्षृ)—दिवा Ü अ अर्थे, to be able, to bear Pre लट्—अक्ष्यति से Pot विधिलिङ्—अक्ष्येत् स Imp लोट्—अक्ष्यतु ताम् Impf लङ्—अक्ष्यत् त Perf लिट्—अयाक्ष शेके, शेक्षत् शेकाते अक्ष्यक्ष्य शेकिध-शेकिषे, शेक्ष्यु शेकाथे अयाक्ष शेके, शेदिध शेकिवहे Aor लुङ्—अक्ष्यक्षत् अक्षत Fu. लृट्—अक्ष्यति से Per Fu लुट्—अक्षा Ben. आशिषि लिङ्—अक्ष्यात् अक्ष्षीष्ट Pas कर्मणि—अक्ष्यते, Aor कर्मं लुङ्—अयाक्षि Cau णिजन्त—याक्षयति से Des सन्नन्त—शिक्षति से Fre यङन्त—शाश्क्षते Kri तव्य—अक्षितव्य PP निष्ठा—अक्षः IP त्वा—अक्षित्वा Inf. तुमुन्—अक्षितुम्

अवं वेट् अति केचित् साधते, अक्षिष्यति से Per Fu लुट्—अक्षिता Aor लुङ्—अयाक्षीत् अक्ष्यक्षीत् अक्ष्यक्षिष्ट Des सन्नन्त—शिक्षयक्षिषति से PP निष्ठा—अक्षित IP त्वा—अक्षित्वा Inf तुमुन्—अक्षितुम्

अक्ष् (अक्षृ)—स्वा P अ अक्षो, to be able, to be powerful, to endure Pre लट्—अक्ष्नोति Pot विधिलिङ्—अक्ष्नुयात् Imp लोट्—अक्ष्नोतु अक्ष्नुहि Impf लङ्—अक्ष्नोत् Perf लिट्—अयाक, शेकत् अक्ष्यक्ष्य शेकिध, शेक्षु अयाक, शेकिध Aor लुङ्—अक्ष्यक्षत् Fu. लृट्—अक्ष्नति Per Fu लुट्—अक्षा Ben. आशिषि लिङ्—अक्ष्यात् *etc*

जिज्ञासार्थं—जिज्ञासे विद्यासु जिज्ञसे (विद्याविषये ज्ञाने ज्ञातुमिच्छति इत्यर्थं :)

द्वितीयान्तया कर्मणि क्वचिद् विकल्पेन इटमिच्छन्ति—PP निष्ठा—ग्राह्य ग्रहिता, ग्राह्यो घट घटं वा ग्रहितुं इच्छति

ग्रह् (ग्रहि)—भ्वा A. से ग्रहणाम्, to doubt, to be afraid. Pre लट्—ग्रह्यते Pert, लिट्—जग्रहे, जग्रहाते जग्रहिषे, जग्रहाथे अग्रहे, जग्रहिवहे Aor लुङ्—अग्रहिष्ट Fu लृट्—ग्रहिष्यते Pr Lu लृट्—ग्रहिता Con लृङ्—अग्रहिष्यत Ben. आशिषि लिङ्—ग्रहिषीष्ट Pas भावे—ग्रह्यते, Aor भावे लुङ्—अग्राहि Cau णिजन्त—ग्राहयति ते, Aor णिच् लुङ्—अजिग्रहत् त Des सनन्त—जिघ्रहिषते Iro यङन्त—जाग्रह्यते Kri कृत्य—ग्रहितव्य, ग्रहणीय PP निष्ठा—गृहीत IP क्त्वा—गृहीत्वा Inf. तुमुन्—ग्रहीतुम्

ग्रद् (ग्रद्ध्)—भ्वा P अ ग्लानौ, विशीर्षणे तायाम्, to wither, to perish, to decay (लट्, लिट् लोट् ग्रदधु आत्मनेपदं क्वात् The special tenses take the Atmanepada) Pre लट्—ग्रीयते, ग्रीयेते, ग्रीयन्ते ग्रीयसे, ग्रीयेथे, ग्रीयध्वे ग्रीये, ग्रीयावहे, ग्रीयामहे Pot विधिलिङ्—ग्रीयेत, ग्रीयेयाताम्, ग्रीयेरन् ग्रीयेथा, ग्रीयेयायाम्, ग्रीयेध्वम् ग्रीयेय, ग्रीयेवहि, ग्रीयेमहि Imp लोट्—ग्रीयताम्, ग्रीयेताम्, ग्रीयन्ताम् ग्रीयस्व, ग्रीयेथाम् ग्रीयध्वम् ग्रीये ग्रीयावहै ग्रीयामहै Impf लङ्—

अशीयित, अशीयेताम्, अशीयन्त अशीयथा, अशीयेथाम्, अशीयध्वम् अशीये, अशीयावहि, अशीयामहि Perf लिट्—अशाद, शेदतु, शेदु शेदिथ अशथुः, शेदथ, शेद अशाद, शेदिव, शेदिम Aor लुङ्—अशदत् अशदताम्, अशदन् अशदः, अशदतम्, अशदत अशदम्, अशदाव, अशदाम Fu. शद्—शत्स्यति Per Fu लुट्—शत्ता Con लृङ्—अशत्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—शद्यात् Pas कर्मणि—श्यते, Aor कर्म लुङ्—अशादि Cau. णिजन्त—शातयति (गमनार्थे शादयति, गा शादयति गोविन्द [गमयति इत्यर्थ]), Aor णिच् लुङ्—अशीशतत्, अशीशदत् (गमनार्थे) Des सनन्त—शिशत्सति Fre यङन्त—शाशद्यते Kri क्त्वा—शदनीय PP निष्ठा—शद्य IP आ—शत्वा Inf तुमुन्—शत्तुम्

शस्—श P से स्तुतौ, to relate, to suggest, to praise, to hurt Pre. लट्—शसति Pot विधि लिङ्—शंसेत् Imp लोट्—शसतु Impf लङ्—अशसत् Perf लिट—शशंस, शशसतुः शशंसिथ शशसथुः शशस, शशसिव Aor लुङ्—अशंसीत् अशंसी अशंसिषम् Fu. लृट्—शंसिष्यति Per Fu लुट्—शसिता Con लृङ्—अशसिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—शस्यात् Pas कर्मणि—श्यते Aor कर्म लुङ्—अशंसि Cau. णिजन्त—शासयति Aor णिच् लुङ्—अशशसत् Des. सनन्त—शिशंसिषति Fre यङन्त—शाशस्यते Kri क्त्वा—शसितव्य, शसनीय PP निष्ठा—शस्त IP आ—अशंसित्वा-शस्त्वा Inf तुमुन्—शसितुम

विप्रलम्भार्थं -विप्रलभे विप्रलभते (विप्रलम्भनं प्रति अन्यो मन्त्रयितारं प्रेरयति)

प्रश्नेप्सितार्थं गर्हायां क्वचिद् विकल्पेन दृश्यन्ते—PP निष्ठा—मन्त्र मन्त्रित, मन्त्रौ मन्त्रौ मन्त्रौ मन्त्रयति

मन्त्र् (मन्त्रि)—भ्वा A से मन्त्रणम्, to doubt, to be afraid Pre मन्त्र—मन्त्रते Perf, मिद्—ममन्त्रे, ममन्त्रातै ममन्त्रिषे, ममन्त्राथे ममन्त्रे, ममन्त्रिवहे Aor सुच् —अमन्त्रिष्ट Iu लुट्—मन्त्रिष्यते Pre Iu लृट्—मन्त्रिता Con लृङ्—अमन्त्रिष्यत Ben. आशिषि लिङ् —मन्त्रिषीष्ट Pas मार्ये—मन्त्रातै Aor मार्ये-सुच्—अमन्त्रि Cau विश्रम्भ—मन्त्रयति ते Aor णिच् सुच्—अममन्त्रत् त Des मनस्—मिमन्त्रिषते Pre यङन्त—मन्मन्त्रात Kri. कृत्य—मन्त्रितव्य, मन्त्रणीय PP निष्ठा —मन्त्रित IP क्त्वा—मन्त्रित्वा Inf तुमुन्—मन्त्रितुम्

शद् (शद्लृ)—भ्वा P प गतौ, विशरणे गत्याम्, to wither, to perish, to decay (षद्, स्रंस्, ध्वंस् अनुपूर्वक आत्मनेपदे क्वचित्, The special tenses take the Atmanepada) Pre शद्—शीयते, शीयेते शीयन्ते शीयसे शीयेथे, शीयध्वे शीये, शीयावहे, शीयामहे Pot विधिलिङ्—शीयेत शीयेयाताम्, शीयेरन् शीयेथा, शीयेयाथाम्, शीयेध्वम् शीयेय, शीयेवहि, शीयेमहि Imp लोट्—शीयताम्, शीयेताम्, शीयन्ताम् शीयस्व शीयेथाम् शीयध्वम् शीयै शीयावहै शीयामहै Impf लङ्—

अष्टयां चकार अकः Fu लुट्—अष्टयिष्यति ते Aor लुङ्—अयमाष्टत् *etc*

यम्—ग्वा P से दर्शने, to see *etc* Pre. लट्—यमति Pot विधि लिङ्—यमेत् Imp लोट्—यमतु Impf लङ्—अयमत् Perf लिट—ययाम, येमतु येमिथ, येमथु यमाम, येमिव Aor लुङ्—अयमीत् Fu लृट्—यमिष्यति Per Fu लुट्—यमिता Ben आशिषि लिङ्—यम्यात् Pas कर्मणि—यम्यते, Aor कर्म लुङ्—अयमि अयामि Cau णिजन्त—यामयति, Aor णिच् लुङ्—अयीयमत् Des सनन्त—यियमिषति Kri क्रत्य—यमितव्य, यमनीय PP निष्ठा—यमित IP क्त्वा—यमित्वा Inf तुमुन्—यमितुम्

यम्—दिवा P से उपयमने to cease to grow calm, to put an end to, to stop Pre लट्—याम्यति Pot विधिलिङ्—याम्येत् Imp लोट्—याम्यतु Impf लङ्—अयाम्यत् Perf लिट्—ययाम, येमतु येमिथ, येमथु यमाम, येमिव Aor लुङ्—अयमत्, अयमताम् अयम, अयमतम् अयमम्, अयमाव Fu लृट्—यमिष्यति Per Fu लुट्—यमिता Con लृङ्—अयमिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—यम्यात् Pas कर्मणि—यम्यते, Aor कर्म लुङ्—अयमि-अयामि Cau. णिजन्त—यमयति ते, Aor णिच्-लुङ्—अयीयमत् Des. सनन्त—यियमिषति Fre यङन्त—यंयम्यते Kri क्रत्य—यमितव्य, यमनीय PP निष्ठा—याम्त IP क्त्वा—यमित्वा याम्त्वा Inf तुमुन्—यमितुम्

शप्—भ्वा U स आक्रोशे, इच्छादोषयो विवक्षायामुच्चारणम् to curse, to swear, to blame Pre लट्—शपति शपते, शपत शपेते शपन्ति शपन्ते, शपसि शपथे Pot लिङ्—शपेत् शपेत Imp लोट्—शपतु शपताम् अप शपस्व शपानि शपै Impf लङ्—अशपत् अशपत अशप अशपतां अशपन् अशपे Perf लिट्—शशाप शेपे, शेपतु शेपाते शशपुष शेपिष शेपिवे, शेपथु - शेपाथे शशाप शेपे, शेपिव शेपिवहे Aor लुङ्—अशापीत् अशप्त. अशाप्ताम् अशप्साताम् Fu लृट्—शप्स्यति शपस्यते Per Fu. शृट् —शप्ता Con. लृङ्—अशपस्यत् त Ben आशिषि लिङ् —शप्यात् शप्सीष्ट Pas. कर्मणि—शप्यते, Aor अशपि लुङ्—अशापि Cau णिजन्त—शापयति-ते Aor अिच् लुङ—अशीशपत् त Des सनन्त—शिशप्सति ते Fre. यङन्त—शाशप्यते Kri क्त्वा—शप्त्वा, शपनीय PP निष्ठा—शप्त IP क्त्वा—शप्त्वा Inf तुमुन्—शप्तुम् उपालम्भनार्थे—(उपालम्भन शपथविशेष, उपालम्भन प्रकाशने वा, त्वचा शरीरस्य स्पर्शनम् इति वा, स्वाभिप्रायस्य परत्राविष्करणम् उपालम्भनम् इति वा) शपते देवदत्ताय शपते (स्वाभिप्राय प्रकाशयति इत्यर्थ.)

शप्—दिवा U अ आक्रोशे, to curse, to swear, to blame Pre लट्—शप्यति शप्यते अयमपि भौवादिकवत्

शब्द्—चुरा U चे शब्दक्रियायाम् to sound, to call out. Pre लट्—शब्दयति ते Perf लिट्—

शिनष्मि, शिष्ठ, शिष्ठ शिनष्मि, शिंश्व, शिंश Pot विधि लिङ—शिष्यात् Imp लोट्—शिनष्टु शिंश्वि शिनषाणि, Impf लङ्—अशिनट्, अशिष्टाम् अशिंश्वः अशिनषम्, अशिष्व Perf लिट्—शिशेष शिशिनतुः शिशेषिथ शिशेष, शिशिषिव Aor लुङ्—अशिषत् अशिषः अशिषम् Fu लृट्—शेक्ष्यति Per Fu लुट्—शेष्टा Con लृङ्—अशेक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—शिष्यात् Pas कर्मणि—शिष्यते, Aor कर्म लुङ्—अशेषि Cau णिजन्त—शेषयति Aor सिच् लुङ्—अशीशिषत् Des सनन्त—शिशिक्षति Fre यङन्त—शेशिष्यते PP निष्ठा—शिष्ट IP क्त्वा—शिष्ट्वा Inf तुमुन्—शेष्टुम्

शी—यदा A से गयी, to lie down, to sleep Pre लट्—शेते शयाते, शेरते शेषे, शयाथे, शेध्वे शये, शेवहे, शेमहे Pot विधि लिङ्—शयीत शयीयाः शयीय Imp लोट—शेताम्, शयाताम् शेरताम् शेष्व, शयायाम्, शेध्वम् शयै, शयावहै Impf लङ—अशेत, अशयाताम्, अशेरत अशेथाः, अशयाथाम्, अशेध्वम् अशयि, अशेवहि Perf लिट्—शिश्ये, शिश्याते शिश्यिरे शिश्यिषे, शिश्याथे, शिश्यिध्वे शिश्यिढ्वे शिश्ये, शिश्यिवहे शिश्यिमहे Aor लुङ—अशयिष्ट, अशयिषाताम्, अशयिषत अशयिष्ठाः अशयिषाथाम्, अशयिध्वम् अशयिढ्वम् अशयिषि अशयिष्वहि, अशयिष्महि Fu लृट्—शयिष्यते Per Fu लुट्—शयिता Con लृङ्—अशयिष्यत Ben आशिषि लिङ्—शयिषीष्ट शयिषीष्ठा शयिषीय Pas भावे—श्यते, Aor भावे लुङ्—अशायि Cau णिजन्त—शाययति ते Aor सिच्

आयामाताम् आगादत्ता, आयासाथाम्, आयाध्वम आयासि, आयास्वहि Perf लिट्—आयय्यावे, आयय्यासाते आयय्यासिरे आयय्यासिषे, आयय्यासाथे आयय्यासिध्वे आयय्याधे, आयय्यासिवहे Aor लुङ्—आयासिष्ट, आयासिष्टा', आयासिषि Fu लुट्—आयासिष्यते Per Fu लुट्—आयासिता Ben. आशिषि लिङ्—आयासिषीष्ट Pas कर्मणि—आयास्यते, Aor कर्म लुङ्—आयासि Cau. णिजन्त—आयासयते, Aor चिण् लुङ्—आयिग्यासत Des सनन्त—आयय्यासिषते Fre यङन्त—आयायास्यते Kri ण्यत्—आयासितव्य' PP निष्ठा—आयास्त IP क्त्वा—आयासित्वा आयास्त्वा (न ल्यप्) Inf तुमुन्—आयासितुम्

शिक्ष्—भ्वा A. से शिक्षायाम्, to learn Pre लट्—शिक्षते Pot विधि लिङ्—शिक्षेत Imp लोट्—शिक्षताम् Impf लङ्—अशिक्षत Perf लिट्—शिक्षिक्षे Aor लुङ्—अशिक्षिष्ट अशिक्षिष्टा अशिक्षिषि Fu. लृट्—शिक्षिष्यते Per Fu लुट्—शिक्षिता Ben. आशिषि लिङ्—शिक्षिषीष्ट Pas कर्मणि—शिक्ष्यते, Aor कर्म लुट्—अशिक्षि Cau. णिजन्त—शिक्षयति ते, Aor लुङ्—अशिशिक्षत् त Des सनन्त—शिशिक्षिषते Fre यङन्त—शेशिक्ष्यते Kri. ण्यत्—शिक्षितव्य', शिक्षणीय' PP निष्ठा—शिक्षित' IP क्त्वा—शिक्षित्वा Inf तुमुन्—शिक्षितुम्

शिष् (शिष्ट)—क्षा, P अ विशेषणे, to distinguish. Pre लट्—शिनष्टि शिष्ट', शिंक्षन्ति

विधि लिङ्—शुध्येत् शुध्येत Imp लोट—शुध्यतु शुध्यताम्. Impf लङ्—अशुध्यत् त, Perf लिट्—शुशोच शुशुचे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अशोचीत्	अशोचिष्टाम्	अशोचिषुः
अशुचत्	अशुचताम्	अशुचन्
अशोचीः	अशोचिष्टम्	अशोचिष्ट
अशुचः	अशुचतम्	अशुचत
अशोचिषम्	अशोचिष्व	अशोचिष्म
अशुचम्	अशुचाव	अशुचाम

ATMANEPADA.

अशोचिष्ट	अशोचिषाताम्	अशोचिषत
अशोचिष्ठाः	अशोचिषाथाम्	अशोचिध्वम्
अशोचिषि	अशोचिष्वहि	अशोचिष्महि

Fu लुट—शोचिष्यति ते Per Fu लुट—शोचिता Con °लृङ्—अशोचिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—शुच्यात् शोचिषीष्ट Pas कर्मणि—शुच्यते, Aor कर्म लुङ्—अशोचि Cau णिजन्त—शोचयति ते, Aor णिच् लुङ्—अशूशुचत् त Des सनन्त—शुशुचिषति ते, शुशोचिषति ते Fre यङन्त—शोशुच्यते PP निष्ठा—शुचित शुक्ल IP क्त्वा—शोचित्वा-शुचित्वा Inf तुमुन्—शोचितुम्

शुन्ध्—स्वा P ये शुद्धौ to be purified, to clear. Pre लट्—शुन्धति Pot लिङ्लिङ्—शुन्धत Imp

शुद्ध—अशीशयत् Des समन्त—शिशयिषते Pro यङन्त —शाशय्यते Kri ल्यत्—शयितव्य, शय्यनीय PP निष्ठा —शयित IP क्त्वा—शयित्वा Inf तुमुन्—शयितुम्

कर्मणि—याम अधिशय्यते

भावे—शय्यते देवदत्तेन

शय्यते मास देवदत्तेन शय्यते मासौ देवदत्तेन

शैक्षणम् अधिशीते

शुच्—क्वा P से शोके, to grieve for, to regret Pre लट्—शोचति Pot विधि लिङ्—शोचेत् Imp लोट—शोचतु Impf लङ—अशोचत् Perf लिट्—शशोच, शुशुचतु, शुशुचु शशोचिथ, शुशुचथु शुशोच, शुशुचिव Aor लुङ्—अशोचीत् अशोचिष्टाम्, अशोचिषु अशोचीः, अशोचिष्टम्, अशोचिष्ट अशोचिषम्, अशोचिष्व, अशोचिष्म Fu लृट—शोचिष्यति Per Fu लृट्—शोचिता Con लृङ्—अशोचिष्यत् Ben आशिषि लिङ—शुच्यात् Pas कर्मणि—शुच्यते, Aor कर्मं लुङ्—अशोचि Cau. णिजन्त—शोचयति Aor णिच् लुङ्—अशुशुचत् Des सन्नन्त—शुशुचिषति शुशोचिषति Fre यङन्त—शोशुच्यते Kri क्त्य—शोचितव्य शोचनीय PP निष्ठा—शोचित शुचित IP क्त्वा—शोचित्वा शुचित्वा Inf तुमुन् —शोचितुम्

शुच् (शुचिर्)—दिवा U से पूतिभावे to be clean, to be wet Pre लट—शुच्यति ते Pot

विधि लिङ्—ग्रुच्येत् ग्रुच्येत Imp लोट—ग्रुच्यत् ग्रुच्यताम्
Impf लङ्—अग्रुच्यत् त, Perf लिट्—ग्रुयोच ग्रुयुचे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अग्रोचीत्	अग्रोचिष्टाम्	अग्रोचिषुः
अग्रुचत्	अग्रुचताम्	अग्रुचन्
अग्रोक्षीः	अग्रोचिष्टम्	अग्रोचिष्ट
अग्रुचः	अग्रुचतम्	अग्रुचत
अग्रोचिषम्	अग्रोचिष्व	अग्रोचिष्म
अग्रुचम्	अग्रुचाव	अग्रुचाम

ATMANEPADA.

अग्रोचिष्ट	अग्रोचिषाताम्	अग्रोचिषत
अग्रोचिष्ठाः	अग्रोचिषाथाम्	अग्रोचिध्वम्
अग्रोचिषि	अग्रोचिष्वहि	अग्रोचिष्महि

Fu लृट—ग्रोचिष्यति ते Per Fu लुट—ग्रोचिता
Con लृङ्—अग्रोचिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—ग्रुच्यात्
ग्रोचिषीष्ट Pas कर्मणि—ग्रुच्यते, Aor कर्म लुङ्—अग्रोचि
Cau. णिजन्त—ग्रोचयति ते, Aor णिच् लुङ्—अग्रुग्रुचत्-त
Des सन्नन्त—ग्रुग्रुचिषति ते, ग्रुग्रोचिषति ते Fre यङन्त
—ग्रोग्रुच्यते PP निष्ठा—ग्रुचित यङ् IP क्त्वा—ग्रोचित्वा
ग्रुचित्वा Inf तुमुन्—ग्रोचितुम्

ग्रुन्ध्—क्या P से शुद्धौ, to be purified, to clear
Pre लट—ग्रुन्धति Pot विधिलिङ्—ग्रुन्ध्यात् Imp

लोट्—घुन्यतु Impf लङ्—अघुन्यत् Perf लिट्—घुघुन्य. घुघुन्यतु Aor लुङ्—अघुन्यीत् Fu लृट्—घुन्यिष्यति Per Fu लृट्—घुन्यिता Ben. आशिषि लिङ्—घुन्यात् Pre कर्मणि—घुन्यते. Aor कर्मं लुङ्—अघुन्यि Cau णिजन्त—घुन्ययति. Aor णिच् लुङ्—अघुघुन्यत् Des सनन्त—घुघुन्यिषति Pre यङन्त—घोघुन्यते PP निष्ठा—घुन्यित PP क्त्वा—घुन्यित्वा Inf तुमुन्—घुन्यितुम्

शुभ्—क्षा A से दीप्ती, to shine, to suit, to be happy Pre भट—शोभते Perf लिट्—शुशुभे Aor लुङ्—अशुभत् अशोभिष्ट Fu. लृट्—शोभिष्यते Pas भावे—शुभ्यते. Aor भावे लुङ्—अशोभि Cau णिजन्त—शोभयति Aor णिच् लुङ्—अशूशुभत् Des सनन्त—शुशोभिषते Pre यङन्त—शोशुभ्यते (शुभार्थं यङनिषेध) Kri ण्यत्—शोभितव्य, शोभनीय PP निष्ठा—शोभित: IP क्त्वा—शोभित्वा शुभित्वा Inf तुमुन्—शोभितुम्

शुष्—दिवा P अ शोषणे,—to be dried Pre. लट्—शुष्यति Pot विधिलिङ्—शुष्येत् Imp लोट्—शुष्यतु Impf लङ्—अशुष्यत् Perf लिट्—शुशोष शुशोषिथ अशोष, अशुषिव Aor लुङ्—अशुषत् अशुषत् अशुषम्, Fu लृट्—शोषिष्यति Per Fu लुट्—शोष्टा Con लृङ्—अशोषिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—शुष्यात् Pas भावे—शुष्यते Aor भावे लुङ्—अशोषि Cau. णिजन्त—शोषयति Aor णिच् लुङ्—अशूशुषत् Des सनन्त—शुशुषति Pre यङन्त—शोशुष्यते Kri ण्यत्—शोष्यो " PP निष्ठा—शुष्क Inf तुमुन्—शोष्टुम्

Atmanepada. Pre लट्—श्रयते Perf लिट् श्रयपे.

श्रम्—दिवा P चे तपसि खेदे च, to take pain to mortify, to be fatigued Pre लट्—श्राम्यसि Pe विधिलिङ्—श्राम्येत् Imp लोट्—श्राम्यतु, Impf ल —अश्राम्यत् Perf लिट्—श्रयाम श्रयमिव श्रयाम F लुट्—श्रमिष्यति Per Fu लुट्—श्रमिता Ben आशि लिङ्—श्रम्यात् Pas कर्मणि—श्रम्यते, Aor कर्म लुङ्- अश्रामि Cau णिजन्त—श्रमयति श्रामयति, Aor णि लुङ्—अशिश्रमत् Des सनन्त—शिश्रमिषति PP निष्ठा—श्रान्त IP क्त्वा—श्रमित्वा श्रान्त्वा Inf तुमुन्- श्रमितुम्

श्रि (श्रिञ्)—भ्वा U से सेवायाम् to serve Pre लट्—श्रयति ते Pot विधिलिङ्—श्रयेत् त Imp लोट्—श्रयतु श्रयताम् Impf लङ्—अश्रयत् त Perf लिट—शिश्राय शिश्रियें, शिश्रियतु शिश्रियातें, शिश्रियु शिश्रियिरे शिश्रयिथ शिश्रियिथे शिश्रियथु शिश्रियाथे शिश्राय शिश्रय शिश्रियें, शिश्रियिव शिश्रियिवहे Aor लुङ् —अशिश्रियत् अशिश्रियत, अशिश्रियताम् अशिश्रियेताम् अशिश्रिय अशिश्रियथा, अशिश्रियतम् अशिश्रियेथाम् अशि श्रियम् अशिश्रियें, अशिश्रियाव अशिश्रियावहि Fu लुट्— श्रयिष्यति ते Per Fu लुट्—श्रयिता Con लृङ्—अश्र यिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—श्रीयात् श्रयिषीष्ट Pas कर्मणि—श्रीयते, Aor कर्म लुङ्—अश्रायि Cau णिजन्त —आश्रयति ते, Aor णिच् लुङ्—अशिश्रयत् त Des सनन्त

शिश्रयिषति शिश्रीषति ते Fre यङन्त—शेश्रीयते Krt. श्राय—श्रयितव्य, श्रयणीय PP निष्ठा—श्रित IP क्त्वा —श्रित्वा, आ+श्रि=आश्रित्य Inf तुमुन्—श्रयितुम्

श्रु—सा P च शब्दे, to hear

Pre लट्—

शृणोति	शृणुतः	शृण्वन्ति
शृणोषि	शृणुथः	शृणुथ
शृणोमि	शृणुवः शृण्वः	शृणुमः शृण्मः

Pot विधिलिङ्—

शृणुयात्	शृणुयाताम्	शृणुयुः
शृणुयाः	शृणुयातम्	शृणुयात
शृणुयाम्	शृणुयाव	शृणुयाम

Imp लोट्—

शृणोतु	शृण्वताम्	शृण्वन्तु
शृणु	शृणुतम्	शृणुत
शृणवानि	शृणवाव	शृणवाम

Impf लङ्—

अशृणोत्	अशृणुताम्	अशृण्वन्
अशृणोः	अशृणुतम्	अशृणुत
अशृणवम्	अशृण्व / अशृणुव	अशृणुम / अशृण्म

Perf लिट्—

शुश्राव	शुश्रुवतुः	शुश्रुवुः

अशोष	अशुषथु	अशुष
अशाव अशुव	अशुव	अशुम

Aor लुङ्—

अशौषीत्	अशौष्टाम्	अशौषुः
अशौषीः	अशौष्टम्	अशौष्ट
अशौषम्	अशौष्व	अशौष्म

Fu लृट्—

शोषति	शोषतः	शोषन्ति
शोषसि	शोषथः	शोषथ
शोषामि	शोषावः	शोषामः

Per Fu लृट्—

शोता	शोतारौ	शोतारः
शोतासि	शोतास्थः	शोतास्थ
शोतास्मि	शोतास्वः	शोतास्मः

Con लुङ्—

अशोषत्	अशोष्टाम्	अशोषन्
अशोषः	अशोष्टम्	अशोष्ट
अशोषम्	अशोष्व	अशोष्म

Ben आशिषि लिङ्—

शूयात्	शूयास्ताम्	शूयासुः
शूयाः	शूयास्तम्	शूयास्त
शूयासम्	शूयास्व	शूयास्म

Pas धर्मति—शूयते, Aor धर्म-सुङ्—अधर्मि Cau. धिक्ष—शाधर्मति, Aor धिष् सङ्—अदधर्कत् Des. सनस—इत्शूषते, प्रति+सु=प्रतिषूयति वा+सु=पाष् शूयति, but when the Prepositions are used independently (not joined to a Verb) then it takes the Atmanepada—देवदत्तं प्रति शूयते वा शूयते Fre यङन्त—शोशूयते Kri. छत्व—शोतव्य, शशपीय PP सिद्ध—सूत IP क्त्वा—सूत्वा Inf. तुमुन्—शोतुम्

प्रसू—अदा P से प्राप्ती, to breathe to sigh. Pre सट्—प्रसिति, प्रसित, प्रसन्ति प्रसिषि प्रसिमि Pot विधिलिङ्—प्रस्यात्, प्रस्याताम् प्रस्याम्, प्रसीय केचित्—प्रसेत् प्रसेताम् प्रसेयु प्रसे प्रसेवहि प्रसेमहि Imp लोट्—प्रसितु, प्रसिताम् प्रसन्तु प्रसिहि प्रसानि Impf लङ्—अप्रसीत् अप्रसत्, अप्रसिताम् अप्रसन् अप्रसीः अप्रसतम् अप्रसत अप्रसम् Perf लिट्—प्रसाञ्चक्रे, प्रसाञ्चक्राते प्रसाञ्चक्रिरे, प्रसाञ्चकृषे प्रसाञ्चक्राथे प्रसाञ्चकृढ्वे प्रसाञ्चक्रे प्रसाञ्चकृवहे प्रसाञ्चकृमहे Aor सुङ्—अप्रसिष्ट, अप्रसिषाताम् अप्रसिषत अप्रसिष्ठाः अप्रसिषाथाम् अप्रसिढ्वम् अप्रसिषि अप्रसिष्वहि अप्रसिष्महि Fu लट्—प्रसिष्यति Por Fu सुट्—प्रसिता Con लृङ्—अप्रसिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—प्रसिषीष्ट, प्रसिषीयास्ताम् Pas भावे—प्रस्यते, Aor भावे सुङ्—अप्रासि Cau णिजन्त—प्रसाययति, Aor णिच् सुङ्—अप्रिस्रमत् Des सन्नन्त—सिस्रसिषति Fre यङन्त—साप्रस्यते Kri त्वत्य—प्रसितव्य, प्रसनीय PP निष्ठा—प्रस्त प्रसित, आ+प्रस्=आप्रस्त आप्रसित IP क्त्वा—प्रसित्वा Inf

सुसुन्—ग्रसितुम् "न विस्रसेदविस्रस्ते विस्रस्ते नातिविस्रसेत्" "न विस्रसेत्पूर्वविरोधितस्य" "आस्रसेयुर्निशाचरा"

अत्र गणकार्यस्यानित्यत्वज्ञापनात् श्रपो लुक् न भवति, अनित्यत्वं च चमूपो घटादिपाठात्

स

सद् (षदॢ ऌ)—भ्वा P अ विशरण गति अव श्रादनेषु, *to perish, to go, to sit down, to rest, to decay, to be helpless* Pre लट्—

सीदति	सीदत	सीदन्ति
सीदसि	सीदथ	सीदथ
सीदामि	सीदावः	सीदामः

Pot विधिलिङ्—सीदेत् Imp लोट्—सीदतु सीद सीदानि Impf लङ्—असीदत् Perf लिट्—

ससाद	सेदतु	सेदुः
ससत्थ सेदिथ	सेदथुः	सेद
ससाद	सेदिव	सेदिम

Aor लुङ्—

असदत्	असदताम्	असदन्
असदः	असदतम्	असदत
असदम्	असदाव	असदाम

Fu स्यद्—सत्स्यति Per Fu सृट्—सत्ता Con. स्यङ्—ससत्स्यत् Ben यासिषि लिङ्—सद्यात्, सद्यास्ताम्, सद्यास्त Pas कर्मणि भावे वा—सद्यते, Aor कर्म लुङ्—षसादि Cau णिजन्त—सादयति Aor णिच् लुङ्—असीषदत् Des सनन्त—सिषत्सति Fre यङन्त—सासद्यते (भाव गर्हायाम्) Kri ण्यत—सदनीय PP. निष्ठा—सन्न IP त्वा—सत्वा Inf तुमुन्—सत्तुम् नि+षद्—निषीदति Impf लङ्—न्यषीदत्

सद् (षदॢ लृ)—तुदा P अ विशरण गति अव-सादनेषु, सर्वं भ्वादिवत्

सन् (षण्)—त्रया P उ सम्भक्तौ, to love, to worship Pre लट्—सनति सनथि सनामि Pot विधिलिङ्—सनेत् Imp लोट्—सनतु Impf लङ्—असनत् Perf लिट्—ससान, सेनतु सेनिथ, सेनथु ससान, सेनिव Aor लुङ्—असानीत् असनीत् Fu लृट्—सनिष्यति Per Fu लुट्—सनिता Con लृङ—असनिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—सायात् सन्यात् Pas कर्मणि—सायते-सन्यते, Aor कर्म लुङ्—असानि Cau णिजन्त—सानयति, णिच् लुङ्—असीषणत् Des सनन्त—सिसनिषति सिसा-सति Fre यङन्त—सासायते ससन्यते Kri क्त्य—सनितव्य PP निष्ठा—सात IF त्वा—सनित्वा Inf तुमुन्—सनितुम्

सन् (षणु)—तना U से दाने, to give Pre लट्—सनोति सनुते Pot विधिलिङ्—सनुयात् सन्वीत

Imp लोट्—सनोतु सनुताम् Impf लङ्—असनोत् असनुत Perf लिट्—ससान सेने Fu लृट्—सनिष्यति ते Ben आशिषि लिङ्—सायात् संयात् सनिषीष्ट Pas कर्मणि—सायते संयते Des सनन्त—सिषासति ते सिस निषति ते Fre यङन्त—सासन्यते सासायंते PP निष्ठा—सात IP क्त्वा—सात्वा सनित्वा Inf तुमुन्—सनितुम्

सभाज्—चुरा U से प्रीतिदर्शनयो, to serve, to worship, to gratify, to show Pre णिच्—सभाजयति ते *etc*

सस् (षस्)—अदा P से स्वप्ने, to sleep Pre. लट्—सस्ति, सस्तः, सन्ति सस्सि सस्थः Pot विधिलिङ्—सस्यात् Imp लोट्—सस्तु, सधि ससानि Impf लङ्—असत्, असस्ताम् असुः असः असतम् Perf लिट्—ससास, सेसतुः, सेसुः, सेसिथ, सेसथुः, सेस सासाव सस्व Aor लुङ्—असासीत् असंसीत् Fu लृट्—सस्यति Per Fu लुट्—सस्ता Ben आशिषि लिङ्—सस्यात्, सस्यास्ताम् Pas भावे—सस्यते, Aor भावे लुङ्—असासि Cau णिजन्त—सासयति, Aor णिच् लुङ्—असीषसत् Des सनन्त—सिसंसिषति Fre यङन्त—सासस्यते Kri. ण्यत्—सस्नीय । PP निष्ठा—सस्त IP क्त्वा—सस्त्वा Inf तुमुन्—सस्तुम्

सस्ज् (षस्ज्)—भ्वा P से गतौ, to go, to became ready Pre लट्—सज्जति Pot विधिलिङ्—सज्जेत् Imp लोट्—सज्जतु Impf लङ्—असज्जत् Perf

Pu षूद्—सूदति Per Pu षूद्—सूता Con. सूद्—सूदयत् Ben आशिषि लिङ्—सूयात्, सूषीष्टाम्, सूषिरन् Pas कर्मणि भावे वा—सूयते, Aor अषूदि लुङ्—असूदि Cau णिजन्त—सादयति Aor णिच् लुङ्—असीषदत् Des सुसूषा—सिसूषति Fre यङन्त—सासूद्यते (आद गर्हायाम्) Kri. त्य—सदनीय PP निष्ठा—सन्न IP क्त्वा—सत्वा Inf तुमुन्—सत्तुम् नि+षद्—निषीदति Impf अड्—न्यषीदत्

सद् (षद्लृ)—तदा P अ विशरण गति अव सादनेषु सर्वं भ्वादिवत्

सन् (षण्)—भक्ता P से सम्भक्तौ, to love, to worship Pre सनोति सनुते Pot विधिलिङ्—सनुयात् सन्वीत सन्यात् Imp लोट्—सनतु Impf लङ्—असनत् Perf लिट्—ससान, सेनतु सेनिय सेनथु ससान, सेनिव Aor लुङ्—सनानीत् असनीत् Fu लृट्—सनिष्यति Per Fu लुट्—सनिता Con सन्—असनिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—सायात् सन्यात् Pas कर्मणि—सायते सन्यते, Aor कर्मं लुङ्—असानि Cau णिजन्त—सानयति णिच् लुङ्—असीषणत् Des सनन्त—सिसनिषति सिषासति Fre यङन्त—सासायते सासन्यते Kri त्य—सनितव्य PP निष्ठा—सात IP क्त्वा—सनित्वा Inf तुमुन्—सनितुम्

सन् (षणु)—सना U दे दाने, to give Pre सनोति सनुते Pot विधिलिङ्—सनुयात् सन्वीत

सहिषे	सेधाये	सेढिध्वे
सेहे	सेढिवहे	सेढिमहे

Aor लुङ्—

असढिष्ट	असढियाताम्	असढिषत
असढिष्ठा	असढिषाथाम्	असढिध्वम् ढ्वम्
असढिषि	असढिष्वहि	असढिष्महि

Fu लृट—सढियते सढियषे सढिये Per Fu. षुट्—सढिता सोढा Con लृङ्—असढियत Ben आशिषि लिङ—सढिषीष्ट Pas कर्मणि—सध्यते, Aor कर्म लुङ्—असाढि Cau. णिजन्त—साधयति ते, Aor णिच् लुङ्—असीषदत् त Des सनन्त—सिसढियते Fre यङन्त—सासध्यते Kri कृत्य—सढितव्य सोढव्य, सहनीय PP निष्ठा—सोढ IP क्त्वा—सढित्वा सोढ्वा, मनिन् Inf. तुमुन्—सढितुम् सोढुम्

साध्—साधि P प असिद्धौ, to finish, to accomplish, to conquer

Pre लट—

साध्नोति	साध्नुत	साध्नुवन्ति
साध्नोषि	साध्नुथ	साध्नुथ
साध्नोमि	साध्नुव	साध्नुम

Pot. विधिलिङ्—साध्नयात् साध्नुयां साध्नुयाम् Imp लोट—साध्नोतु, साध्नुताम् साध्नुहि, साध्नुतम् साध्नवानि, साध्नवाव Impf लङ्—असाध्नोत् असाध्नो

लिट्—यमत्र Aor यङ्—यमन्त PP. घट्—यमित्यति For Fu घट्—यमिता D^o यमस्व—यमित्यति PP निमा—यमित Inf यण्—यमितुम्

सह् (षह्)—मा A. से मर्थ, to bear, to suffer

Pre. सट्—

सहते	सहेते	सहन्ते
सहसे	सहेथे	सहध्वे
सहे	सहावहे	सहामहे

Pot सिसिंह्—

सहेत	सहेयाताम्	सहेरन्
सहेथा	सहेयाथाम्	सहेध्वम्
सहेय	सहेवहि	सहेमहि

Imp सोट्—

सहताम्	सहेताम्	सहन्ताम्
सहस्व	सहेथाम्	सहध्वम्
सहै	सहावहै	सहामहै

Impf सड्—

असहत	असहेताम्	असहन्त
असहथा	असहेथाम्	असहध्वम्
असहे	असहावहि	असहामहि

Perf लिट्—

सेहे	सेहाते	सेहिरे

सिनोमि	सिन्व सिनुव	सिन्म सिनुम
सिन्वे	सिन्वहे सिनुवहे	सिन्महे सिनुमहे

Pot विधिलिङ्—सिनुयात् सिन्वीत सिनुया सिन्वीथा
यास् सिन्वीय Imp लोट्—सिनोतु सिनुताम्, सिनुताम्
तास् सिनु सिनुष्व, सिनुतम् सिन्वाथाम् सिनवानि
वै, सिनवाव सिनवावहै Impf लङ्—असिनोत् असिनुत,
नुताम् असिन्वाताम् असिनो असिनुथा, असिनुतम्
न्वाथाम् असिनवम् असिन्वि, असिन्व असिनुय असि-
ह असिनुवहि Perf लिट्—

सिषाय	सिष्यतु	सिष्यु
सिष्ये	सिष्याते	सिष्यिरे
सिषयिथ सिष्वेथ	सिष्यथु	सिष्य
सिष्यिषे	सिष्याथे	सिष्यिध्वे
सिषाय सिष्य	सिष्यिव	सिष्यिम
सिष्ये	सिष्यिवहे	सिष्यिमहे

Aor लुङ्—

असैषीत्	असैष्टाम्	असैषुः
असेष्ट	असैषाताम्	असैषत
असैषीः	असैष्टम्	असैष्ट
असेष्ठाः	असैषाथाम्	असैढ्वम्
असैषम्	असैष्व	असैष्म
असैषि	असैष्वहि	असैष्महि

असाधवम् Perf लिट्—ससाध, ससाधतु ससाधिव. ससाधयु ससाध, ससाधिय Aor लुङ्—असात्सीत्, असाधीत्, असाधिष्टाम् असाधिषुः, असाधिष्टम् असाधिष्टम्, असात्स्व Fu. स्यट्—सात्स्यति Per Fu. स्यृट्—साधा Con लृङ्—असात्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—साध्यात् Pas कर्मणि—साध्यते, Aor कर्मं लुङ्—असाधि Cau. णिजन्त—साधयति Aor णिच् लुङ्—असीषधत् Des सनन्त—सिषात्सति Fre यङन्त—सासाध्यते Kri क्त्वा—साधनीय PP निष्ठा—साढ IP क्त्वा—साधा समाध्य Inf तुमुन्—साधुम्

सान्त्व् (पान्त्व्)—चुरा P से सामप्रयोगे to comfort, to soothe Pre लट्—सान्त्वयति Perf लिट्—सान्त्वयाचकार Aor लुङ्—असीसान्त्वत् Fu स्यट्—सान्त्वयिष्यति Pas कर्मणि—सान्त्व्यते, Aor. कर्मे लुङ्—असान्त्वि. Des सनन्त—सिषान्त्वयिषति Kri क्त्वा—सान्त्वयितव्य, सान्त्वनीय PP निष्ठा—सान्त्वित. IP क्त्वा—सान्त्वयित्वा Inf तुमुन्—सान्त्वयितुम्

सि (षिञ्)—स्वादि U च बन्धने, to bind Pre लट्—

सिनोति / सिनुते	सिनुतः / सिन्वाते	सिन्वन्ति / सिन्वते
सिनोषि / सिनुषे	सिनुथः / सिन्वाथे	सिनुथ / सिनुध्वे

Fu स्यट्—सेच्यति सेष्यते Per Fu सुट—सेत्ता Con सृङ्—असेष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—सिच्यात् सिक्षीष्ट Pas कर्मणि—सिच्यते, Aor कर्म लुङ्—असेचि Cau. णिजन्त—सेचयति ते, Aor णिच् लुङ्—असीषिचत् त Des सनन्त—सिसिच्चति ते Fre सेसिच्यते Kri कृत्य—सेतव्य, सेचनीय PP निष्ठा—सिक्त IP क्त्वा—सिक्त्वा Inf तुमुन्—सेक्तुम्

सिध् (षिध्)—भ्वा P से गत्याम्, to go Pre लट्—सेधति Pot विधिलिङ्—सेधेत् Imp लोट—सेधतु Impf लङ्—असेधत् Perf लिट्—सिषेध सिषेधिथ सिषेध, सिषिधिव Aor लुङ्—असेधीत् Fu स्यट्—सेधिष्यति Per Fu सुट्—सेधिता Con स्यङ्—असेधिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—सिध्यात् Pas कर्मणि—सिध्यते, Aor कर्म लुङ्—असेधि Cau णिजन्त—सेधयति, Aor णिच् लुङ्—असीधिषत् Des सनन्त—सिसेधिषति सिसिधिषति Fre यङन्त—सेधिध्यते Kri. कृत्य—सेधितव्य, सेधनीय PP निष्ठा—सिद्ध IP क्त्वा—सिधित्वा सेधित्वा Inf तुमुन्—सेधितुम्

सिध् (षिधू)—भ्वा P वै, शास्त्रे माङ्गल्ये च, शास्त्रविषय शासनम्, to command, to do an auspicious act Pre लट्—सेधति (as before) In the sense of commanding or ordering, this root is marked by the technical क, and hence the intermediate स may be optionally omitted. Thus—

Fu स्फट—शेपति मेपते Per Fu क्षुट्—शेत Cou. क्षुद्—असेष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—सीयात् सेषीष्ट. Pas कर्मणि—सीयते, Aor कर्मं क्षुद्—असायि Cou. णिजन्त—साययति ते, Aor णिच् क्षुद्—असीषयत् त Des सान्त—सिसीषति ते Ito यङन्त—सेषीयते Kri क्षत्य—सेतव्य, सयनीय PP णिष्ठा—क्त क्तिन्, (सिन प्रात सयमेव) IP ल्या—सित्वा Inf तुमुन्—सेतुम्

सि (षिञ्)—क्र्यादि U प बन्धने, to bind, to tie Fu स्फट—सिनाति सिनोति

सिच्—तुदा U प क्षरणे, to sprinkle to pour in Pre स्फट—सिञ्चति ते Pot विधिलिङ्—सिञ्चेत् त Imp स्फोट—सिञ्चतु सिञ्चताम् Impf लङ्—असिञ्चत् त Perf लिट्—सिषेच सिषेचिथ सिषेच

Aor क्षुद्—

असिचत्	असिचताम्	असिचन्
असिचत	असिक्षेताम्	असिचन्त
असिक्त	असिक्षाताम्	असिक्षत
असिचः	असिक्षेतम्	असिक्त
असिक्थाः	असिक्षाथाम्	असिक्ढ्वम्
असिक्थ	असिक्षाताम्	असिग्ध्वम्
असिचम्	असिक्षाव	असिक्षाम
असिचे	असिक्षावहि	असिक्षामहि
असिक्षि	असिक्ष्वहि	असिक्ष्महि

पर्यसैष्यत् न्यषैष्यत् न्यसैष्यत्, व्यषैष्यत् व्यसैष्यत् Perf सिट—सिषेव, परिषिषेव Aor लुङ्—असेवीत् पर्यषेवीत्-पर्यसेवीत् I'u स्युट्—सेविष्यति Per Fu लुट्—सेविता Con लृङ—असेविष्यत् पर्यषेविष्यत् पर्यसेविष्यत् Ben यासिषि लिङ्—सेव्यात् Pas कर्मणि—सेव्यते Aor कर्म लुङ—असेवि Cau णिजन्त—सेवयति, Aor णिच्-लुङ—असीषिवत्,पर्यसीषिवत् Des सनन्त—परिषिसेविषति-परिषुस्रूषति Fre यङन्त—सेषेव्यते Kri क्त्वा—सेवित्वा, सेवनीय PP निष्ठा—स्यूत IP ल्या—सेवित्वा-स्यूत्वा Inf तुमुन्—सेवितुम्

सु (षुञ्)—स्वा U अ अभिषवे, अभिषव-णनम् पीडनम् क्षरणम् सुरासन्धान च तत्र क्षरणे अकर्मक, to distil, to sprinkle, to pour out, to press out, to bathe, to perform sacrifice

Pre लट—

सुनोति	सुनुतः	सुन्वन्ति
सुनुते	सुन्वाते	सुन्वते
सुनोषि	सुनुथः	सुनुथ
सुनुषे	सुन्वाथे	सुनुध्वे
सुनोमि	सुन्व सुनुवः	सुनुमः सुनुमहे
सुन्वे	सुन्वहे सुनुवहे	

Pot विधिलिङ्—

सुनुयात्	सुनुयाताम्	सुनुयुः
सुन्वीत	सुन्वीयाताम्	सुन्वीरन्

Perf लिट्—सिषेधिथ सिषेध सिषिधिव सिषिध्म
Aor लुङ्—असैधीत् &c as before and

असैधीत्	असैधाम्	असैधन्
असैधी	असैधम्	असैध
असैधम्	असैधाव	असैध्म

Fu लृट्—सेधिष्यति सेत्स्यति. Per Fu लुट्—सेधिता सेद्धा Con. लृङ्—असेधिष्यत् असेत्स्यत् Des सनन्त—सिसेधिषति सिसिधिषति सिधित्सति Kri क्त्वा—सेधित्वा सित्वा सेध्य Pf निष्ठा—सिद्धम् IP क्त्वा—सेधित्वा सित्वा. संसिध्य Inf तुमुन्—सेधितुम् सेद्धुम्

सिध् (षिधु)—दिवा P प गराबो to succeed Pre लट्—सिध्यति Pot विधि लिङ्—सिध्येत् Imp लोट्—सिध्यतु Impf लङ्—असिध्यत् Perf लिट्—सिषेध Aor लुङ्—असिधत् Fu लृट्—सेत्स्यति Per Fu लुट्—सेद्धा Con. लृङ्—असेत्स्यत् Ben. आशिषि लिङ्—सिध्यात् Pas भावे—सिध्यते. Aor भावे लुङ्—असेधि Cau. णिजन्त—(अपारलौकिकेऽर्थे)—साधयति (पारलौकिकेऽर्थे)—सेधयति तापसम् तप, Aor णिच् लुङ्—असीषिधत् Des सनन्त—सिषिधिषति Fre यङन्त—सेषिध्यते IP क्त्वा—सिधित्वा सेधित्वा सिद्ध्वा

सिव् (षिवु)—दिवा P से तन्तुसन्ताने to sew, to join, to write Pre लट्—सीव्यति, परिसीव्यति. निसीव्यति, विसीव्यति Pot विधिलिङ्—सीव्येत् Imp. लोट्—सीव्यतु Impf लङ्—असीव्यत्, पर्यसीव्यत्

सुषाव सुषव	सुषुविव	सुषुविम
सुषुवे	सुषुविवहे	सुषुविमहे

Aor लुङ्—

असावीत्	असाविष्टाम्	असाविषुः
असोष्ट	असोषाताम्	असोषत
असावीः	असाविष्टम्	असाविष्ट
असोष्ठाः	असोषाथाम्	असोढ्वम्
असाविषम्	असाविष्व	असाविष्म
असोषि	असोष्वहि	असोष्महि

Tu स्वट्—सोष्यति ते Per Tu लुट्—सोता-Con एड्—असोष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—सूयात्-सोषीष्ट Pas कर्मणि—सूयते, Aor कर्म लुङ्—असावि Cau णिजन्त—सावयति ते Aor णिच् लुङ्—असूषवत् Des सनन्त—सुसूषति ते Fre यङन्त—सोषूयते Kri ऋत्य—सोतव्य, सवनीय PP निष्ठा—सुत IP क्त्वा—त्वा Inf तुमुन्—सोतुम्

षू (षूङ्)—अदा A. वे प्राणिगर्भविमोचने. to bear, to bring forth, to produce

Pre लट्—

सूते	सुवाते	सुवते
सूषे	सुवाथे	सूध्वे
सुवे	सूवहे	सूमहे

असाव सुषव	सुषुविव	सुषुविम
सुषुवे	सुषुविवहे	सुषुविमहे

Aor लुङ्—

असावीत्	असाविष्टाम्	असाविषु
असोष्ट	असोषाताम्	असोषत
असावीः	असाविष्टम्	असाविष्ट
असोष्ठाः	असोषाथाम्	असोढ्वम्
असाविषम्	असाविष्व	असाविष्म
असोषि	असोष्वहि	असोष्महि

Fu लृट्—सोष्यति सोष्यते Per Fu लुट्—सोता-Con लङ्—असोष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—सूयात्-सोषीष्ट Pas कर्मणि—सूयते, Aor कर्म लुङ्—असावि Cau णिजन्त—सावयति ते Aor णिच् लुङ्—असूषवत् Des सनन्त—सुसूषति ते Fre यङन्त—सोषूयते Kri त्वा—सोतव्य, सवनीय PP निष्ठा—सुत IP क्त्वा—सूत्वा Inf तुमुन्—सोतुम्

सू (षूङ्)—उदा A. वे प्राणिगर्भविमोचने.
to bear, to brng forth, to produce

Pre लट्—

सूते	सुवाते	सुवते
सूषे	सुवाथे	सूध्वे
सुवे	सूवहे	सूमहे

Pot. विधिलिङ्—

सुवीत	सुवीयाताम्	सुवीरन्
सुवीथा.	सुवीयायाम्	सुवीध्वम्
सुवीय	सुवीवहि	सुवीमहि

Imp लोट्—

सुताम्	सुवाताम्	सुवताम्
सुव	सुवायाम्	सुध्वम्
सवै	सुवावहै	सुवामहै

Impf लङ्—

असुत	असुवाताम्	असुवत
असुथा'	असुवायाम्	असुध्वम्
असुवि	असुवहि	असुमहि

Perf लिट्—

सुषुवे	सुषुवाते	सुषुविरे
सुषुविषे	सुषुवाथे	सुषुविढ्वे
सुषुवे	सुषुविवहे	सुषुविमहे

Aor लुङ्—

असविष्ट / असोष्ट	असविषाताम् / असोषाताम्	असविषत / असोषत
असविष्ठा / असोष्ठा	असविषायाम् / असोषायाम्	असविध्वम् ढ्वम् / असोढ्वम्
असविषि / असोषि	असविष्वहि / असोष्वहि	असविष्महि / असोष्महि

Fu स्वट्—सविष्यते सोष्यते Per Fu सुट—सविता-सोता Con स्वड्—असविष्यत-असोष्यत Ben आशिषि लिङ्—सविषीष्ट सोषीष्ट सविषीष्टा सोषीष्टा सविषीय सोषीय Pas कर्मणि—सूयते, Aor कर्म लुङ्—असावि Cau. षिजन्त—सावयति, Aor षिच् लुङ्—असूषवत् स Des. सनन्त—सुसूषते Fre यङन्त—सोषूयते Kri क्त्वा—सोतिश्व PP निष्ठा—सूत IP क्त्वा—सूत्वा Inf. तुमुन्—सोतुम्

सू (षूङ्)—दिवा A वे प्राणिप्रसवे, to produce.

Pre लट्—

सूयते	सूयेते	सूयन्ते
सूयसे	सूयेथे	सूयध्वे
सूये	सूयावहे	सूयामहे

Pot विधिलिङ्—

सूयेत	सूयेयाताम्	सूयेरन्
सूयेथा	सूयेयाथाम्	सूयेध्वम्
सूयेय	सूयेवहि	सूयेमहि

Imp लोट्—

सूयताम्	सूयेताम्	सूयन्ताम्
सूयस्व	सूयेथाम्	सूयध्वम्
सूयै	सूयावहै	सूयामहै

Impf लङ्—

असूयत	असूयेताम	असूयन्त

असूषथाः	असूषेथाम्	असूढ्वम्
असूषे	असूष्वहि	असूष्महि

Perf लिट्—सर्वे पूर्ववत् (as before)

PP निष्ठा—सूत

षू (ष्वू)—तुदा P से प्रेरणार्थे, to send Pre. सट्—सुषति (अभिषुणोति) सुषवि सुषामि Pot विधिलिङ्—सुषेत् Imp लोट्—सुषतु Impf लङ्—असुषवत् Perf लिट्—सुषाव, सुषुवतु सुषविव सुषाव, सुषुविव Aor लुङ्—असावीत्, असाविष्टाम् असावी. असाविष्टम् असाविष्व, असाविष्म Fu लृट्—सविष्यति Per Fu लुट्—सविता Con लृङ—असविष्यत् Ben आशिषि लिङ—सूयात् Pas कर्मणि—सूयते, Aor कर्म लुङ—असावि Cau. णिजन्त—सावयति, Aor णिच् लुङ्—असूषवत् Des सनन्त—सुसूषति Fre यङन्त—सोषूयते Kri क्त्वा—सवितव्य' PP निष्ठा—सूत' IP क्त्वा—सूत्वा Inf तुमुन्—सवितुम् (Pre लट्—सु+ष्वु=सुष्वति Perf लिट्—विष्वाव Impf लङ्—अभ्यषुवत् Aor लुङ्—अभ्यषावीत् Des सनन्त—अभिषुषूषति)

सूच [चदन्त]—तुरा U से पैशुन्ये to pierce, to point out, to betray Pre शट्—सूचयति ते Perf लिट्—सूचयाचकार चक्रे *etc*

सूद् (षूद्)—भ्वा A से क्षरणे, (क्षरणम् निस्सरणम्) अकर्मक, हिंसायामपि वर्तते, यथा—मधुसूदन, अलार्थे अकर्मक to strike to pour out, to destroy Pre

लट्—सूदते. Pot. विधि लिङ्—सूदेत. Imp लोट्—सूदताम्. Impf. लङ्—असूदत. Perf. लिट्—सुषूदे Aor लुङ्—असूदिष्ट Fu. लृट्—सूदिषते Per Fu शृट्—सूदिता Ben. आशिषि लिङ्—सूदिषीष्ट Pas भावे—सूद्यते, Aor भावे-लुङ्—असूदि Cau. णिजन्त—सूदयति-ते Aor णिच्-लुङ—असूषुदत्-त Des सनन्त—सुसूदिषते Fre यङन्त—सोषूद्यते, PP निष्ठा—सूदित IP क्त्वा—सूदित्वा Inf तुमुन्—सूदितुम्

सूद्—सुत्र U से क्षरणे, to incite, to pour out, to destroy Pre लट्—सूदयति ते Perf लिट्—सूदयां चकार चक्रे Aor लुङ—असूषुदत् त *etc*

सृ—क्या P अ गतौ, to go Pre लट्—सरति सरसि सरामि Pot विधि लिङ्—सरेत् Imp लोट्—सरतु Impf लङ्—असरत् Perf लिट्—ससार, सस्रतु ससर्थ, सस्रथु ससार ससर, सस्रव Aor लुङ्—असार्षीत्, असार्टाम् असार्षं, असार्ष्टम् असार्ष्म, असार्ष्व Fu लृट्—सरिष्यति Per Fu शृट्—सर्ता Con लृङ्—असरिष्यत् Ben. आशिषि लिङ्—सियात् Pas भावे—स्रियते, Aor भावे लुङ्—असारि Cau. णिजन्त—सारयति, Aor णिच् लुङ्—असीसरत् Des सनन्त—सिसीर्षति Fre यङन्त—सेस्रीयते Kri क्त्वा—सर्तव्य सरणीय PP निष्ठा—सृत IP क्त्वा—सृत्वा, प्रसृत्य Inf तुमुन्—सर्तुम्

When सृ signifies 'to run' it is thus conjugated—Pre लट्—धावति Pot. विधिलिङ्—धावेत् Imp लोट्

—धावतु Impf सृज्—दधावत् धावति always means to run, while धरति is used likewise in the sense of going

सृज्—दिवा A प विसर्गे, to create to let loose to let off Pre सृट्—सृज्यते Pot लिङ्—सृक्षेत Imp लोट्—सृज्यताम् Impf. सङ्—असस्रत Pot लिङ्—सस्रुजाते सस्रजिरे, सस्रुषाते सस्रुजे सस्रुजिरे Aor सृङ्—सस्रष्ट, सस्रष्टाम् सस्रजा सस्रजि सस्रक्षहि. Pu सृट्—स्रक्ष्यते Per Pu सृट्—स्रष्टा Con सृड्—सस्रक्ष्यत Ben यासिचि लिङ्—सस्रीष्ट Pas भावे—सृज्यते, Aor कर्मणि सुड्—असर्जि Cau विसर्ग—सर्जयति Aor चिच् सुङ्—असीसृजत् Des सिसृक्षते Fre. यङन्त—सरीसृज्यते Krt. सृत्व—सृष्ट्वा, सर्जनीय PP. सिष्ट—सृष्ट IP सृ—सृष्टा, विसृज्य Inf सृष्टुम्

सृज्—तुदा P प विसर्गे, to let off, to create, to let loose Pre सृट्—सृजति Pot लिलिङ्—सृजेत् Imp लोट्—सृजतु ImpL सङ्—असृजत् Perf. सिट्—असर्ग, असृजत् असृजिष्य सस्रष्ठ, सस्रजयु सस्रर्ज, सस्रजिव Aor सुङ्—असाक्षीत् असाक्षी असाक्षम् Fu. सृट्—स्रक्ष्यति Per Fu. सृट्—स्रष्टा Con सृड्—असस्रक्ष्यत् Ben. यासिचि लिङ्—सृक्षीष्ट् Pas कर्मणि—सृज्यते, Aor कर्म सुङ्—असर्जि Cau विसर्ग—सर्जयति, Aor चिच्-सुङ्—असीसृजत्

अससर्जंस् Des सगन्त—सिसृक्षति Fre यङन्त—सरीसृज्यते PP निष्ठा—सृष्ट IP क्त्वा—सृष्ट्वा Inf तुमुन्—स्रष्टुम्

सृप् (सृप्ल्)—भ्वा P अ गतौ, to go Pre सर्पति Pot विधि लिङ्—सर्पेत् Imp लोट्—सर्पतु Impf लङ्—असर्पत् Perf लिट्—ससर्प ससृपतु ससर्पिथ, ससृपथु ससर्प, ससृपिव Aor लुङ्—असृपत् (असार्षीत्, असृक्षीत् वो) Fu लृट्—सरिष्यति सर्प्स्यति Per Fu लुट्—सस्ता सर्त्ता Con लृङ्—असरिष्यत् असर्प्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—सृप्यात् Pas. कर्मणि—सृप्यते, Aor कर्मं लुङ्—असर्पि Cau णिजन्त—सर्पयति, Aor णिच् लुङ्—असीसृपत् असीसृपत् Des. सनन्त—सिसृप्सति Fre यङन्त—सरीसृप्यते Kri. प्रत्य—सर्पंय्य, सर्पणीय PP निष्ठा—सृप्त IP क्त्वा—सृप्त्वा Inf तुमुन्—सर्प्तुम् स्रप्तुम्

सेव् (षेव्)—भ्वा A से सेवने, to serve Pre सेवते Pot विधिलिङ्—सेवेत Imp लोट्—सेवताम् Impf लङ्—असेवत Perf लिट्—सिषेवे, सिषेवाते सिषेविरे, सिषेवाथे सिषेवे, सिषेविवहे Aor लुङ्—असेविष्ट असेविषाताम् असेविवि Fu. लृट्—सेविषीष्ट Per Fu लुट्—सेविता Con लृङ्—असेविष्यत Ben आशिषि लिङ्—सेविषीष्ट Aor कर्म लुङ्—असेवि Cau. णिजन्त—सेवयति, Aor णिच् लुङ्—असिषेवत् Des. सनन्त—सिषेविषते Fre. यङन्त—सेषेव्यते Kri.

—धावतु Impf धक्—अधावत् धावति always means to run, while यति is used likewise in the sense of going

सृज्—दिवा A प विसर्गे, to create to let loose, to let off Pro सृज्—सृज्यते Pot. विधि लिङ्—सृज्येत Imp लोट्—सृज्यताम् Impf सृज्—असृजत Perf लिट्—ससृजे, ससृजाते ससृजिरे, ससृजाथे ससृजे ससृजिवहे ससृजिमहे Aor लुङ्—असृष्ट, असृक्षाताम् असृक्षत असृक्षथाः असृक्षि असृक्ष्महि. Fu स्रष्ट्—स्रष्टते Per Fu स्रष्ट्—स्रष्टा Con सृज्—असृक्षत Ben धातुविधि लिङ्—सृषीष्ट Pas भावे—सृज्यते, Aor कर्मणि लुङ्—असर्जि Cau विसर्ग—सर्जयति Aor विष् लुङ्—असीसृजत् Des ससर्क्ष—सिसृक्षते Fre. यङन्त—सरीसृज्यते Kri स्रष्टव्य सर्जनीय PP निष्ठा—सृष्ट, IP क्त्वा—सृष्ट्वा, विसृज्य Inf तुमुन्—स्रष्टुम्

सृज्—तुदा P प विसर्गे, to let off, to create, to let loose Pro सृज्—सृजति Pot विधिलिङ्—सृजेत् Imp लोट्—सृजतु Impf. अस्—असृजत् Perf. लिट्—ससर्ज, ससृजतु ससर्जिथ ससृष्ठ, ससृजथु ससर्ज, ससृजिव Aor लुङ्—असाक्षीत् असाक्षीः असाक्षम् Fu. स्रष्ट्—स्रक्ष्यति Per Fu. स्रष्ट्—स्रष्टा Con. सृज्—असृक्ष्यत् Ben. धातुविधि लिङ्—सृज्यात् Pas कर्मणि—सृज्यते, Aor कर्मं लुङ्—असर्जि Cau विसर्ग—सर्जयति, Aor विष् लुङ—असीसृजत्

अससर्जत् Des सगस्—सिसक्षति Fre यङन्त—सरीसृज्यते PP निष्ठा—सृष्ट IP क्त्वा—सृष्ट्वा Inf तुमुन्—स्रष्टुम्

सृप् (सप्लृ)—भ्वा P अ गतौ, to go Pre सर्—सर्पति Pot विधि लिङ्—सर्पेत् Imp लोट्—सर्पतु Impf लङ्—असर्पत् Perf लिट्—ससर्प ससृपतु ससर्पिथ, ससृपथु ससर्प, ससृपिव Aor लुङ्—असृपत् (असार्षीत्, असाप्सीत् वो) Fu लृट्—सप्स्यति सार्स्यति Por Fu लुट्—सप्ता सर्ता Con लृङ्—असप्स्यत् असप्स्यंत् Ben आशिषि लिङ्—सृप्यात् Pas कर्मणि—सृप्यते, Aor कर्म लुङ्—असर्पि Cau णिजन्त—सर्पयति, Aor णिच् लुङ्—असस्रर्पत् असीसृपत् Des. सनन्त—सिसृक्षति Fre यङन्त—सरीसृप्यते Kri. सृत्य—सर्प्य, सर्पणीय PP निष्ठा—सृप्त IP क्त्वा—सृप्त्वा Inf तुमुन्—सर्तुम् सप्तुम्

सेव् (षेव्)—भ्वा A से सेवने, to serve Pre सेट्—सेवते Pot विधिलिङ्—सेवेत Imp लोट्—सेवताम् Impf लङ्—असेवत Perf लिट्—सिषेवे, सिषेविषाते सिषेविरे, सिषेवाथे सिषेविढ्वे, सिषेविवहे सिषेविमहे Aor लुङ्—असेविष्ट असेषाताम् असेविषत Fu लृट्—सेविष्यते Per Fu लुट्—सेविता Con लृङ्—असेविष्यत Ben आशिषि लिङ्—सेविषीष्ट Aor कर्म लुङ्—असेवि Cau. णिजन्त—सेवयति, Aor णिच् लुङ्—असिषेवत् Des सिसेविषति Fre. यङन्त—सेषेव्यते Kri.

कार्य—धेचितव्य, धेयवीय PP गिता—धेयित. IP त्वा—धेयित्वा Inf तुमुन्—धेयितुम्

सो (यो)—दिवा P प अन्तकर्मणि, to finish to end. Pre शट्—स्यति, स्यत, स्यन्ति स्यसि स्थामि Pot विधिलिङ्—स्येत्, स्येताम्, स्येयु स्ये स्येयम् Imp स्यात्—स्यतु स्य स्यानि Impf लङ्—अस्यत् अस्य अस्यम् Perf लिट्—ससौ, सस्तु ससिथ ससाथ, सस्थु सस्थ, ससिव

Aor लुङ्—

असात्	असाताम्	असु
असासीत्	असासिष्टाम्	असासिषु
असा	असातम्	असात
असासीः	असासिष्टम्	असासिष्ट
असाम्	असाव	असाम
असासिषम्	असासिष्व	असासिष्म

Fu. स्यट्—सास्यति Per Fu तृच्—साता Con स्यङ्—असासयत् Ben आशिषि लिङ्—सेयात् Pas कर्मणि भावे—सीयते Aor लुङ्—असायि Cau णिच्—साययति, Aor णिच् लुङ्—असीसयत् Des सनन्त—सिषासति Fre यङन्त—सेषीयते Krt. त्वा—सातश्च PP निष्ठा—सित IP त्वा—सित्वा, अवसाय अध्यवसाय Inf तुमुन्—सातुम्

अभि + सो = अभिष्यति Per Fu लृट्—अभिषाता Aor लुङ्—अभ्यसात् अभ्यसासीत् Perf लिट्—अभिषसौ Des सन्—अभिसिसासति

स्खल्—श्वा P से सचलने, to fall down Pre लट्—स्खलति Perf लिट—चस्खाल Aor लुङ्—अस्खा-सीत् Fu लुट—स्खलिष्यति Cau णिजन्त—स्खलयति PP निष्ठा—स्खलित Inf तुमुन्—स्खलितुम्

स्तम्भ् (टुभि)—श्वा A. से प्रतिबन्धे, to stop Pre लट—स्तम्भते Pot. विधिलिङ्—स्तम्भेत Perf लिट्—तस्तम्भे Aor लुङ्—अस्तम्भिष्ट Fu लुट्—स्तम्भि-ष्यते Per Fu लुट—स्तम्भिता Con लृङ्—अस्तम्भिष्यत Ben आशिषि लिङ्—स्तम्भिषीष्ट Pas कर्मणि—स्तम्भ्यते, Aor कर्मं लुङ्—अस्तम्भि Cau णिजन्त—स्तम्भयते, Aor णिच् लुङ्—अतस्तम्भत Des सनन्त—तिस्तम्भिषते Fre. यङन्त—तस्तम्भ्यते Kri क्त्वा—स्तम्भित्वा, स्तम्भनीय. PP निष्ठा—स्तम्भित IP क्त्वा—स्तम्भित्वा Inf तुमुन्—स्तम्भितुम्

उद् + स्तम्भ् = उत्तम्भते उत्तम्भिता उत्तम्भित वि + स्तम्भ = विष्टभ्नाति

स्तम्भ् (स्तम्भु)—P स्तम्भ्नोतीति सौत्रो धातु. to support, to stop The verb स्तम्भ् may be conjugated as स्तौ or as भ्वादि verbs. Pre लट्—स्तम्भ्नाति-स्तम्भोति, स्तम्भीत स्तम्भ्नुत Pot विधिलिङ्—स्तम्भीयात्-स्तम्भ्नुयात् Imp लोट्—स्तम्भात् स्तम्भोतु, स्तम्भी-ताम् स्तम्भ्नुताम् स्तभान स्तम्भ्नुहि स्तम्भानि स्तम्भवामि Impf लङ्—अस्तम्भात् अस्तम्भोत् Perf लिट्—तस्तम्भ Aor लुङ्—अस्तभत्-अस्तम्भीत Fu लुट्—स्तम्भिष्यति

Per Pu स्तुद्—स्तुदिता Ben. कामिनि लिङ्—स्तूयात् Pas दर्शयति—स्तावयते, Aor अगं स्तुद्—अस्तावि Cau शिक्षय—स्तावयति, Aor लिख स्तुद्—अस्तस्तवत् Des. दान—तित्तांसति Po स्तवन—स्तावयते Kri. कृत्य—स्तावितव्य, स्तावनीय PP लिख—स्तोत्र IP ता—स्तावित्वा स्तोत्वा Inf तुमुन्—स्तावितुम्

स्तु (ष्टुञ्)—स्तवा U च स्तुते, to praise.

PARASMAIPADA.

Pre स्तुद्—

स्तौति स्तावीति	स्तुतः	स्तुवन्ति
स्तौषि स्तावीषि	स्तुथ स्तुतीथ	स्तुथ स्तुतीथ
स्तौमि स्तावीमि	स्तुवः स्तुतीव	स्तुमः स्तुतीमः

ATMANEPADA

स्तुते स्तुतीते	स्तुवाते	स्तुवते
स्तुषे स्तुतीथे	स्तुवाथे	स्तुध्वे स्तुतीध्वे
स्तुवे	स्तुवहे स्तुतीवहे	स्तुमहे स्तुतीमहे

PARASMAIPADA

Pot विधिलिङ्—

स्तुयात् स्तुतीयात्	स्तुयाताम् स्तुतीयास्ताम्	स्तुयुः स्तुतीरन्

{ स्तुया स्तुवीया	{ स्तुयाताम् स्तुवीयाताम्	{ स्तुयात स्तुयीयात
{ स्तुयाम् स्तुवीयाम्	{ स्तुयाव स्तुवीयाव	{ स्तुयाम स्तुवीयाम

ATMANEPADA

स्तुवीत	स्तुवीयाताम्	स्तुवीरन्
स्तुवीथाः	स्तुवीयाथाम्	स्तुवीध्वम्
स्तुवीय	स्तुवीवहि	स्तुवीमहि

PARASMAIPADA

Imp स्तौत्—

स्तौतु स्तवीतु	स्ताम् स्तुवीताम्	स्तुवन्तु
स्तुहि-स्तवीहि	स्तम् स्तुवीतम्	स्तुत-स्तुवीत
स्तवानि	स्तवाव	स्तवाम

ATMANEPADA.

स्ताम् स्तुवीताम्	स्तुताम्	स्तुवताम्
स्स्व स्तुवीथ	स्तुवाथाम्	स्ताध्वम् स्तुवीध्वम्
स्तवै	स्तवावहै	स्तवामहै

PARASMAIPADA.

Impf अस्त्—

{ अस्तवीत्	{ अस्तुवीताम्	{ अस्तुवन्
{ अस्तौत्	{ अस्ताम्	
{ अस्तवीः	{ अस्तुवीतम्	{ अस्तुवीत
{ अस्तौः	{ अस्तुतम्	{ अस्तुत

Ben आग्निषि लिङ्—स्तीर्यात् स्तरीष्ट स्तरिषीष्ट Pas. अमणि—स्तीर्यते, Aor कर्म लुङ्—अस्तारि Cau णिजन्त—स्तारयति, Ao" णिच् लुङ्—अतिष्टारत् अतस्तरत् Des. सनन्त—तिस्तीर्षति ते Ire यङन्त—तास्तीर्यते Kri. क्त्वा—स्तरीत्वा IP णिच्—स्तृत IP क्त्वा—स्तृत्वा Inf तुमुन्—स्तर्तुम्

स्तृ (स्तृञ्)—क्र्या U से आच्छादने to protect,to cover Pre स्तृ—स्तृणामि स्तृणीते स्तृणामि स्तृणीवे, स्तृणामि स्तृणे Pot विधिलिङ्—स्तृणीयात्-स्तृणीत स्तृणीया स्तृणीया स्तृणीयाम् स्तृणीय Imp लोट्—स्तृणातु स्तृणीताम् स्तृणीहि स्तृणीष्व स्तृणानि-स्तृणै Impf लङ्—अस्तृणात् अस्तृणीत, अस्तृणीताम् अस्तृणाताम्, अस्तृणा अस्तृणीथा, अस्तृणाम् अस्तृणि Perf लिट्—तस्तार तस्तरे, तस्तरतु तस्तराते तस्तरिय तस्तरिथे, तस्तराय तस्तराथे तस्तार तस्तार तस्तरे, तस्तरिव तस्तरिवहे Aor लुङ्—अस्तारीत् अस्तरीष्ट अस्तरिष्ट अस्तरीष्टे Fu. स्तृ—स्तरिष्यति ते स्तरीष्यति ते Per Fu. स्तृ—स्तरिता स्तरीता Con स्तृ—अस्तरिष्यत् त अस्तरीष्यत् त Ben आग्निषि लिङ्—स्तीर्यात् स्तरीषीष्ट स्तरिषीष्ट Pas कर्मणि—स्तीर्यते, Aor कर्म लुङ्—अस्तारि Cau णिजन्त—स्तारयति ते Aor णिच् लुङ्—अतस्तारत् त Des सनन्त—तिस्तरिषति ते तिस्तरीषति ते-तिस्तीर्षति ते Ire यङन्त—तास्तर्यते तेस्तीर्ष्यते Kri क्त्वा—स्तरित्वा स्तरीत्वा, स्तरणीय IP णिच्—स्तीर्य IP क्त्वा—स्तीर्त्वा Inf तुमुन्—स्तरितुम् स्तरीतुम्

स्था (ष्ठा)—भ्वा P अ गतिनिवृत्तौ, to stand, to wait, to be at hand. Pre. लट्—तिष्ठति, तिष्ठतः तिष्ठन्ति तिष्ठसि तिष्ठामि Pot विधिलिङ्—तिष्ठेत् तिष्ठेतां तिष्ठेयुः, Imp. लोट्—तिष्ठतु तिष्ठ तिष्ठानि. Impf अङ्—अतिष्ठत् अतिष्ठ अतिष्ठम् Perf लिट्—तस्थौ, तस्थतुः, तस्थुः तस्थिथ तस्थाथ, तस्थथुः तस्थौ, तस्थिव Aor लुङ्—अस्थात्, अस्थाताम्, अस्थुः अस्थाः अस्थाम् Fu लृट्—स्थास्यति Per Fu लुट्—स्थाता Con लृङ्—अस्थास्यत् Ben आशिषि लिङ्—स्थेयात्, स्थेयास्ताम्, स्थेयासुः स्थेयाः, स्थेयास्तम्, स्थेयास्त Pas भावे—स्थीयते, Aor भावे लुङ्—अस्थायि Cau णिजन्त = स्थापयति, Aor णिच् लुङ्—अतिष्ठिपत् Des. सनन्त—तिष्ठासति Fre यङन्त—तेष्ठीयते Kri ल्यप्—स्थातव्य, स्थानीय PP निष्ठा—स्थित IP क्त्वा—स्थित्वा Inf तुमुन्—स्थातुम्

अधि + स्था = अधितष्ठौ—Perf अधिष्ठाता—Per Fu. अधिष्ठास्यति—Fu. अध्यष्ठात्—Aor After अप, आ, उद्, उप, वि, प्र and सम्, the verb स्था is used in the Atmanepada, with आ, if it means to affirm, with उद्, if it means to strive, not to rise; with उप, if it means to worship, *etc*

अप + स्था = अपतिष्ठते वि + स्था = वितिष्ठते

प्र + स्था + प्रतिष्ठते सम् + स्था = संतिष्ठते

स्वाभिप्रायप्रकाशनार्थे-तिष्ठते (देवदत्तोयज्ञदत्ताय तिष्ठते).

आ + स्था = आतिष्ठते (यद्द गित्यमातिष्ठते गित्यत्वेन प्रति-

शीत इत्यर्थे) अनूर्ध्वकर्मणि चेष्टायां गम्यमानायाम्—उद + स्था = उत्तिष्ठते मुक्तावुत्तिष्ठते शुष्कुम्ब उत्तिष्ठते (तदर्थं घटत इत्यर्थं) मन्त्रकरणार्थे—उप + स्था = उपतिष्ठते ऐन्द्राय गार्हपत्यम् उपतिष्ठते (ऐन्द्रया ऋचा गार्हपत्यमभिघत्त इत्यर्थं) पूजार्थे—आदित्यमुपतिष्ठते (पूजयति इत्यर्थं) सगतिकरणार्थे—गङ्गायमुनासमुपतिष्ठते (सङ्गिच्यति इत्यर्थं) मिश्रकरणार्थे—राजकीयानुपतिष्ठते (मिश्रीकरोतीत्यर्थं) प्राप्तौ—पथ पन्था अन्नमुपतिष्ठते (प्राप्नोतीत्यर्थं) लिप्सायां —उप + स्था = उपतिष्ठते उपतिष्ठति पर्यो राजानम् उप तिष्ठते-उपतिष्ठति (लिप्सुरुपसर्पतीत्यर्थं) अकर्मकात्—उप + स्था = उपतिष्ठते, भोजनकाल उपतिष्ठते (सन्निहितो भवतीत्यर्थं)

उपस्थितो गुरु शिष्य उपस्थितो गुरु शिष्येण उपपूर्वोऽयं सकर्मक

ष्ठा (ष्ठा)—अदा P अ शौचे, to bathe Pre लट्—ष्ठाति ष्ठासि ष्ठामि Pot विधि लिङ्—ष्ठायात्, Imp लोट्—ष्ठातु ष्ठाहि ष्ठानि Impf लङ्—अष्ठात्, अष्ठाताम्, अष्ठु अष्ठा अष्ठाम् Perf लिट्—सष्ठौ सष्ठाथ सष्ठिव सष्ठिम, सष्ठिव Aor लुङ्—अष्ठासीत् अष्ठासीः अष्ठासिषम् Fu लृट्—ष्ठास्यति Per Fu. लृट्—ष्ठाता Con शृङ्—अष्ठास्यत् Ben आशिषि लिङ्—ष्ठायात् षेयात् Pas भावे—ष्ठायते, Aor भावे लुङ्—अष्ठायि Cau णिजन्त—ष्ठापयति अपयति, but—अष्ठापयति, Aor णिच् लुङ्—अतिष्ठपत् Des सनन्त—

सिषासति Fre यङन्त—सासायते Kri क्त्वा—सातव्य, घानीय PP निष्ठा—सात IP क्त्वा—सात्वा Inf तुमुन्—सातुम्

स्पन्द् (स्पदि)—भ्वा A. से किञ्चित् चलने, to throb, to go Pre लट्—स्पन्दते Perf लिट्—पस्पन्दे Fu लुट्—स्पन्दिष्यते Per Fu लुट्—स्पन्दिता Ben आशिषि लिङ्—स्पन्दिषीष्ट Pas भावे—स्पद्यते, (गमनार्थे) कर्मणि—स्पन्द्यते, Aor कर्म लुङ्—अस्पन्दि Cau णिजन्त—स्पन्दयति not ते PP निष्ठा—स्पन्दित Inf तुमुन्—स्पन्दितुम्

स्पर्ध्—भ्वा A. से सघर्ष, सघर्ष पराभिभवेच्छा, to contend with, to challenge, Pre लट्—स्पर्धते Pot विधि लिङ्—स्पर्धेत Imp लोट्—स्पर्धताम् Impf लङ्—अस्पर्धत Perf लिट्—पस्पर्धे Aor लुङ्—अस्पर्धिष्ट Fu लुट्—स्पर्धिष्यते Per Fu लुट्—स्पर्धिता Ben आशिषि लिङ्—स्पर्धिषीष्ट Pas कर्मणि—स्पर्ध्यते, Aor कर्म लुङ्—अस्पर्धि Cau णिजन्त—स्पर्धयति ते, Aor णिच् लुङ्—अपस्पधत् त Des सन्नन्त—पिस्पर्धिषते Fre यङन्त—पास्पर्ध्यते Kri क्त्वा—स्पर्धितव्य, स्पर्धनीय PP निष्ठा—स्पर्धित IP क्त्वा—स्पर्धित्वा Inf तुमुन्—स्पर्धितुम्

स्पृश्—तुदा P स सस्पर्शने, to touch Pre लट्—स्पृशति Pot विधि लिङ्—स्पृशेत् Imp लोट्—स्पृशतु Impf लङ्—अस्पृशत् Perf लिट्—पस्पर्श, पस्पृशतु पस्पर्शिय पस्पर्श, पस्पृशिव

Aor लुङ्—

अस्राक्षीत्	अस्राष्टाम्	अस्राक्षुः
अस्राक्षीः	अस्राष्टम्	अस्राष्ट
अस्रक्षम्	अस्रक्ष्व	अस्रक्ष्म
अस्राक्षीं	अस्राक्ष्टं	अस्राक्ष्टं
अस्राक्षी	अस्राक्ष्टम्	अस्राक्ष्ट
अस्रक्ष	अस्रक्ष्वतम्	अस्रक्ष्वत
अस्राक्षंम्	अस्राक्ष्व	अस्राक्ष्म
अस्राक्षम्	अस्राक्ष्व	अस्राक्ष्म
अस्रक्षम्	अस्रक्ष्वाव	अस्रक्ष्माम

Fu स्रष्ट्—स्रक्ष्यंति अक्ष्यति Per Fu शृट्—स्रष्टा, स्रष्टा Con स्रङ्—अस्रक्ष्यंत् अस्रक्ष्यत् Ben आशिषि-लिङ्—स्रक्ष्यात् Pas कर्मणि—स्रक्ष्यते, Aor क्रर्म लुङ्—अस्राक्षि Cau णिजन्त—सर्क्षयति, Aor णिच् लुङ्—अपिस्रक्षत्, अपस्रर्क्षत् Des सनन्त—सिस्रक्षति Fre अडन्त—परिस्रक्षते Kri क्रत्य—स्रष्टव्य, स्रष्टेय, सर्क्षनीय PP निष्ठा—स्रष्ट IP क्त्वा—स्रष्ट्वा Inf तुमुन्—स्रष्टुम् स्रर्ष्टुम्

स्रह्—सुरा U से ईर्षायाम्, to envy Pre षट्—स्रह्यति ते Pot विधिलिङ्—स्रह्येत् त, Imp लोट—स्रह्यतु स्रह्यताम् Impf लङ्—अस्रह्यत् त Perf लिट्—स्रह्यां चकार चक्रे, स्रह्यामास, स्रह्याम्बभूव Aor लुङ्—अस्रस्रहत् त Fu स्रट्—स्रह्यिष्यति ते Per Fu शृट—स्रह्यिता Pas कर्मणि—स्रह्यते Aor

कर्म लुङ्—अस्फुटि Des सान्त—पिस्फुटयति ते Kri. जत्य—स्फुटयितव्य, स्फुटणीय PP निष्ठा—स्फुटित IP क्त्वा—स्फुटयित्वा Inf तुमुन्—स्फुटयितुम् पुष्येम्य स्फुटयति

स्फुट्—भ्वा A. से विकसने, to split open. Pre. लट्—स्फोटते Pot विधिलिङ्—स्फोटेत Imp लोट—स्फोटताम् Impf लङ्—अस्फोटत Perf लिट्—पुस्फुटे. Aor लुङ्—अस्फोटिष्ट Fu लृट्—स्फोटिष्यते Par Fu. शृट्—स्फोटिता Ben आशिषि लिङ्—स्फोटिषीष्ट Pas. भावे—स्फुट्यते, Aor भावे लुङ्—अस्फोटि Cau. णिजन्त—स्फोटयति. Aor णिच् लुङ्—अपुस्फुटत् Des सनन्त—पुस्फुटिषति पुस्फुटिषते Fre यङन्त—पोस्फुट्यते Kri. क्त्वा—स्फोटितव्य, स्फोटनीय PP निष्ठा—स्फुटित IP क्त्वा स्फुटित्वा स्फोटित्वा Inf तुमुन्—स्फोटितुम्

स्फुट् (स्फुटिर्)—भ्वा P ति विघटने ७ destroy Pre लट्—स्फोटति Perf लिट्—पुस्फोट. Aor लुङ्—अस्फुटत् अस्फोटीत् Fu. लृट्—स्फोटिष्यति Per Fu. शृट्—स्फोटिता Cau णिजन्त—स्फोटयति, Aor लुङ्—अपुस्फुटत् Des सनन्त—पुस्फुटिषति पुस्फोटिषति (As before)

स्फुट्—तुदा P से विकसने, *to split open.* Pre लट्—स्फुटति Pot विधिलिङ्—स्फुटेत् Imp. लोट्—स्फुटतु Impf. लङ्—अस्फुटत् Perf लिट्—पुस्फोट Aor लुङ्—अस्फुटीत्

स्फुट्—चुरा U से निदने, to break open Pre स्फुटयति ते *etc*

स्फुर्—तुदा P से सचलने, दौनो, to tremble, to struggle, to shine, *etc* Pre स्फुरति Perf स्फुस्फोर Aor अस्फुरीत् Fu स्फुरिष्यति Per Fu स्फुरिता Ben आशिषि लिङ्—स्फूर्यात् Cau. पिजन्त—स्फारयति स्फोरयति Aor, पिच्—अपुस्फुरत् अपुस्फरत् Pre यङन्त—पोस्फूर्यते *etc.*

स्मृ—चु P च चिन्तायाम् आध्याने च आध्यानम् सत्कण्ठापूर्वक स्मरणम्, to remember, to long for, to think upon, to recollect Pre स्मरति स्मरसि स्मरामि Pot विधिलिङ्—स्मरेत् स्मरे स्मरेयम् Imp लोट्—स्मरतु स्मर स्मराणि Impf लङ्—अस्मरत् अस्मर अस्मरम् Perf लिट—सस्मार सस्मर्थ सस्मार-स्मर, सस्मरिव Aor लुङ्—अस्मार्षीत्, अस्मार्टाम् अस्मार्षुः, अस्माष्टम् अस्मार्ष्टम् अस्माष्व Fu स्मृट्—स्मरिष्यति स्मरिष्यसि स्मरिष्यामि Per Fu स्मृट—स्मर्ता Con स्मृङ्—अस्मरिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—स्मर्यात् स्मर्यां स्मर्यास्व Pas कर्मणि—स्मर्यते Aor कर्म लुङ्—अस्मारि अस्मरि Cau णिजन्त—(उत्कण्ठापूर्वकस्मरणार्थे)=स्मरयति, (स्मरणार्थे) स्मारयति, Aor लुङ्—असस्मरत् Des सनन्त—सुस्मूर्षते Pre यङन्त—सासर्यते Kri क्त्वा—स्मर्तव्य, स्मरणीय IP निष्ठा—स्मृत IP क्त्वा—स्मृत्वा, विस्मृत्य Inf तुमुन्—स्मर्तुम्

अरति धनगुप्त कोक्लिष्

स्वञ्ज् (ष्वञ्ज्)—श्वा A अ परिष्वङ्गे to embrace Pre लट्—स्वजते Pot विधिलिङ्—स्वजेत Imp लोट्—स्वजताम् Impf लङ्—अस्वजत Perf लिट्—सस्वजे सस्वञ्जे सस्वजिषे सस्वञ्जिषे, सस्वजाये सस्वञ्जाये सस्वज्जे सस्वञ्जे, सस्वजिवहे सस्वञ्जिवहे Aor लुङ्—अस्वङ्क्त अस्वङ्क्षाताम् अस्वङ्क्ष्या, अस्वङ्क्षायाम्, अस्वङ्ग्ध्वम् अस्वङ्क्षि, अस्वङ्क्षहि Fu लट्—स्वङ्क्ष्यते Per Fu लुट्—स्वङ्क्षा Con लृङ्—अस्वङ्क्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—स्वङ्क्षीष्ट Pas कर्मणि—स्वज्यते, Aor कर्मं लुङ्—अस्वञ्जि Cau. णिजन्त—स्वञ्जयति ते, Aor णिच् लुङ्—असस्वञ्जत् त Des सनन्त—सिस्वङ्क्षति Fre यङन्त—सास्वज्यते Kri. कृत्य—स्वञ्जनीय PP निष्ठा—स्वक्त IP क्त्वा—स्वङ्क्त्वा Inf तुमुन्—स्वङ्क्तुम् परि, नि, वि—परिष्वजते पर्यष्वजत पर्यस्वजत *etc*

स्वप् (ञिष्वप्)—अदा P से गयने, to sleep

Pre लट्—

स्वपिति	स्वपितः	स्वपन्ति
स्वपिषि	स्वपिथः	स्वपिथ
स्वपिमि	स्वपिवः	स्वपिमः

Pot विधिलिङ्—

स्वप्यात्	स्वप्याताम्	स्वप्युः
स्वप्याः	स्वप्यातम्	स्वप्यात
स्वप्याम्	स्वप्याव	स्वप्याम

Imp लोट्—

अपितु	अपिताम्	अपन्तु
अपिहि	अपितम्	अपित
अपानि	अपाव	अपाम

Impf लङ्—

अस्वपीत् अस्वपत्	अस्वपिताम्	अस्वपन्
अस्वपी अस्वप	अस्वपितम्	अस्वपित
अस्वपम्	अस्वपिव	अस्वपिम

Perf लिट्—

सुष्वाप	सुषुपतुः	सुषुपुः
सुष्वपिथ सुष्वप्थ	सुषुपथुः	सुषुप
सुष्वाप सुष्वप	सुषुपिव	सुषुपिम

Aor लुङ्—

अस्वाप्सीत्	अस्वाप्ताम्	अस्वाप्सुः
अस्वाप्सीः	अस्वाप्तम्	अस्वाप्त
अस्वाप्सम्	अस्वाप्स्व	अस्वाप्स्म

Fu स्युट्—स्वप्स्यति स्वप्स्यसि स्वप्स्यामि Per Fu स्युट्—स्वपा Con लृङ्—अस्वप्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—सुप्यात् सुप्या Pas भावे—सुप्यते, Aor भावे-लुङ्—अस्वापि Cau णिजन्त—स्वापयति, Aor णिच् लुङ्—असुषुपत् Des सन्त—सुषुप्सति Fre यङन्त—सोषुप्यते Kn कृत्य—स्वप्तव्य स्वपनीय ; PP निष्ठा—सुप्त IP क्त्वा—सुप्त्वा Inf तुमुन्—स्वप्तुम्

हन्—अदा P अ द्विसागत्यो, खे परिदट, to Kill, to beat, to hurt, to go

Pre लट्—

हन्ति	हत	घ्नन्ति
हसि	हथ	हथ
हन्मि	हन्व	हन्म

Pot विधलिङ्—

हन्यात्	हन्याताम्	हन्यु
हन्या	हन्यातम्	हन्यात
हन्याम्	हन्याव	हन्याम

Imp लोट्—

हन्तु	हताम्	घ्नन्तु
जहि	हतम्	हत
हनानि	हनाव	हनाम

Impf लङ्—

अहन्	अहताम्	अघ्नन्
अहन्	अहतम्	अहत
अहनम्	अहन्व	अहन्म

Perf लिट्—

जघान	जघ्नतु	जघ्नु
जघनिथ जघन्थ	जघ्नथु	जघ्न
जघान जघन	जघ्निव	जघ्निम

Aor खुद —

अवधीत्	अवधिष्टाम्	अवधिषु
अवधीः	अवधिष्टम्	अवधिष्ट
अवधिषम्	अवधिष्व	अवधिष्म

Fu एट्—हनिष्यति हनिष्यतः हनिष्यन्ति Per Fu खुट्—हन्ता हन्तारौ हन्तारः Con खुड—अहनिष्यत् अहनिष्यतां अहनिष्यन्

Ben आशिषि लिङ्—

वध्यात्	वध्यास्ताम्	वध्यासुः
वध्याः	वध्यास्तम्	वध्यास्त
वध्यासम्	वध्यास्व	वध्यास्म

Pas कर्मणि—हन्यते, Aor सर्वं लुड—अवधि अवधाताम् Cau णिजन्त—घातयति ते, Aor णिच लुङ्—अजीघतत् त Des सनन्त—जिघांसति Frc यङन्त—जङ्घन्यते-जेघ्नो यते Kri तव्य—हन्तव्य, हननीय, वध्य PP निष्ठा—हत IP क्त्वा—हत्वा, निहत्य Inf तुमुन्—हन्तुम्

प्र+नि+हन्=प्रतिघ्नन्ति॥ प्र+हन्=प्रहन्ति प्रहन्सि, प्रहतः प्रहन्थः, प्रहथः प्रहन्मः प्रहन्वः

हन् may be used in the Atm with the Pre आ if it is either intransitive, or governs as its object a member of the agent's body

Pre खट्—

आहते	आघ्नाते	आघ्नते

आङ्क्षे	आङ्क्षाय	आङ्ढ्वे
आङ्क्षे	आङ्क्ष्वहे	आङ्क्ष्महे

Pot विधिलिङ्—

आङ्क्षीत	आङ्क्षीयाताम्	आङ्क्षीरन्
आङ्क्षीथा	आङ्क्षीयाथाम्	आङ्क्षीध्वम्
आङ्क्षीय	आङ्क्षीवहि	आङ्क्षीमहि

Imp लोट्—

आङ्क्षताम्	आङ्क्षाताम्	आङ्क्षताम्
आङ्क्षस्व	आङ्क्षाथाम्	आङ्क्षध्वम्
आङ्क्षै	आङ्क्षावहै	आङ्क्षामहै

Impf लङ्—

आङ्क्षत	आङ्क्षाताम्	आङ्क्षत
आङ्क्षथा	आङ्क्षाथाम्	आङ्क्षध्वम्
आङ्क्ष	आङ्क्ष्वहि	आङ्क्ष्महि

Perf लिट्—

आजङ्क्षे	आजङ्क्षाते	आजङ्क्षिरे
आजङ्क्षिषे	आजङ्क्षाथे	आजङ्क्षिध्वे
आजङ्क्षे	आजङ्क्षिवहे	आजङ्क्षिमहे

Aor लुङ्—

आवधिष्ट / आङ्क्षत	आवधिषाताम् / आङ्क्षसाताम्	आवधिषत / आङ्क्षसत
आवाधिष्ठा / आङ्क्षथा	आवधिषायाम् / आङ्क्षसायाम्	आवधिध्वम् / आङ्क्षध्वम्

{ आयधिषि { आयधिष्वहि { आयधिष्महि
{ आद्धमि { आद्धस्वहि { आद्धास्महि

Fu लुट्—आद्धनिष्यते आद्धनिष्येथे आद्धनिष्ये Per Fu लुट्—आद्धनाता आद्धनितारौ, आद्धनितारः आद्धनिताहे आद्धनितास्वहे आद्धनितास्महे Con लङ्—आद्धनिपत आद्धनिष्यथा आद्धनिष्ये Ben. आशिषि लिङ्—आयधिषीष्ट आयधिषीयास्ता आयधिषीय आशिषि लिङ्—आयधिषीष्ट आयधिषीयास्ता आयधिषीय Pas भावे कर्मणि—आद्धन्यते Aor भावे कर्मणि च लुङ्—आयधि आघानि Cau णिजन्त—आधातयति, Aor णिच् लुङ—आजीघतत Des सनन्त—आजिघांसति Fre यङन्त—आजाद्धन्यते Kri क्त्वा—आद्धत्य PP निष्ठा—आद्धत IP क्त्वा—आद्धत्य Inf तुमुन्—आद्धतुम्

हस् (हसे)भ्वा P से हसने to smile, to laugh at Pre लट्—हसति Pot विधि लिङ्—हसेत् Imp लोट—हसतु Impf लङ—अहसत् Perf लिट—जहास जहसिथ जहास जहस Aor लुङ—अहसीत् Fu लृट्—हसिष्यति Per Fu लुट्—हसिता Ben आशिषि लिङ्—हस्यात् Pas भावे—हस्यते, Aor भावे-लुङ—अहासि Cau णिजन्त—हासयति Aor णिच् लुङ—अजीहसत् Des सनन्त—जिहसिषति Fre यङन्त—जाहस्यते Kri क्त्वा—हसितव्य, हसनीय PP निष्ठा—हसित IP क्त्वा—हसित्वा Inf तुमुन्—हसितुम्

हा (ओहाक्)—जहु P भ त्यागे to leave, to remove to avoid to abandon

Pre लट्—

जहाति	जहित	जहीत
जहासि	जहिथ	जहीथ
जहामि	जहिव	जहीव
	जहिम	जहीम

Pot विधि लिङ्—

जह्यात्	जह्याताम्	जह्यु
जह्या	जह्यातम्	जह्यात
जह्याम्	जह्याव	जह्याम

Imp लोट्—

जहातु	जहिताम् जहीताम्	जहतु
जहाहि / जहिहि / जहीहि	जहितम् / जहीतम्	जहित / जहीत
जहानि	जहाव	जहाम

Impf लङ्—

अजहात्	अजहिताम् / अजहीताम्	अजहु
अजहा	अजहितम् / अजहीतम्	अजहित / अजहीत
अजहाम्	अजहिव / अजहीव	अजहिम / अजहीम

Perf लिट्—

जहौ	जहतुः	जहुः

अहिय अहाय	अहय्	अह
अहा	अहिव	अहिम

Aor लुङ्—

अहासीत्	अहासिष्टाम्	अहासिषु
अहासी	अहासिष्टम्	अहासिष्ट
अहासिषम्	अहासिष्व	अहासिष्म

Fu लृट्—हास्यति हास्यमि हास्यामि Per Pu. लुट्—हाता हातारि हातास्मि Con लृङ्—अहास्यत्

Ben आशिषि लिङ्—

हेयात्	हेयास्ताम्	हेयासु
हेया	हेयास्तम्	हेयास्त
हेयासम्	हेयास्व	हेयास्म

Pas कर्मणि—हीयते, Aor कर्म लुङ्—अहायि Cau णिजन्त—हापयति, Aor णिच् लुङ्—अजीहपत् Des सन्नन्त—जिहासति Fre यङन्त—जेहीयते Kri ण्वुल्—हातव्य PP निष्ठा—हीन IP क्त्वा—हित्वा, विहाय Inf तुमुन्—हातुम्

हा (ओहाङ्) जुहो A. भ गतौ, to go Pre जट्—जिहीते, जिहाते, जिहते जिहीषे जिहे Pot विधिलिङ्—जिहीत Imp लोट्—जिहीताम् Impf लङ्—अजिहीत Perf लिट्—जहे Aor लुङ्—अहास्त Fu लृट्—हास्यते Per Fu लुट्—हाता Ben आशिषि लिङ्—हासीष्ट Pas कर्मणि—हायते, Aor कर्मलुङ्—अहायि Cau. णिजन्त—हापयति ते, Aor णिच लुङ—

भविष्यत् स Dos सनस्—जिज्ञासिते Fre यङन्त—जाज्ञायते PP णिच्—ज्ञान LP ज्ञा—ज्ञात्वा Inf ज्ञातुम्

हिंस् (हिंसि)—रुधा P से हिंसायाम्, to kill, to strike

Pre लट्—

हिनस्ति	हिंस्तः	हिंसन्ति
हिनस्सि	हिंस्थः	हिंस्थ
हिनस्मि	हिंस्वः	हिंस्मः

Pot विधिलिङ्—

हिंस्यात्	हिंस्याताम्	हिंस्युः
हिंस्याः	हिंस्यातम्	हिंस्यात
हिंस्याम्	हिंस्याव	हिंस्याम

Imp लोट्—

हिनत्तु	हिंस्ताम्	हिंसन्तु
हिन्धि	हिंस्तम्	हिंस्त
हिनसानि	हिनसाव	हिनसाम

Impf लङ्—

अहिनत् स	अहिंस्ताम्	अहिंसन्
अहिनः स अहिन	अहिंस्तम्	अहिंस्त
अहिनम्	अहिंस्व	अहिंस्म

Perf. लिट्—

जिघिंस	जिघिंसतुः	जिघिंसुः

जिहिंसिव	जिहिंसिव	जिहिंसिम
जिहिंस	जिहिंसिव	जिहिंसिम

Aor लुङ्—

अहिंसीत्	अहिंसिष्टाम्	अहिंसिषु
अहिंसीः	अहिंसिष्टम्	अहिंसिष्ट
अहिंसिषम्	अहिंसिष्व	अहिंसिष्म

Fu लृट्—हिंसिष्यति हिंसिष्यतः हिंसिष्यन्ति Per. Fu लुट्—हिंसिता हिंसितारौ हिंसितारः Con लृङ्—अहिंसिष्यत् अहिंसिष्यः अहिंसिष्यम् Ben आशिषि लिङ्—हिंस्यात्, हिंसास्ताम् हिंस्याः हिंस्यास्तम् Pas कर्मणि—हिंस्यते, Aor कर्म लुङ्—अहिंसि Cau णिजन्त—हिंसयति Aor णिच् लुङ्—अजिहिंसत् Des सनन्त—जिहिंसिषति Fre यङन्त—लेहिंस्यते Kri कृत्य—हिंसि तव्य, हिंसनीय PP निष्ठा—हिंसित IP क्त्वा—हिंसित्वा Inf तुमुन्—हिंसितुम्

हिंस् [हिंसि]—रुधा U से हिंसायाम्, to kill, to strike Pre लट्—हिंसयति ते हिंसन्ति Pot विधिलिङ्—हिंसयेत् त हिंसेत् Imp लोट्—हिंसयतु तात् हिंसतु Impf लङ्—अहिंसयत् त अहिंसन् Perf लिट्—हिंसयाञ्चकार चक्रे जिहिंस Aor लुङ्—अजिहिंसत् त अहिंसीत् Fu लृट्—हिंसयिष्यति ते हिंसिष्यति Des सनन्त—जिहिंसयिषति ते जिहिंसिषति

हुं—रुधा P अ दाने आदानेऽपि एके प्रीणनेऽपि, दाने चेह पठ्यते—अ॰ अने आदाने कथिलाभेऽपि आत्मनेपदी, ऊ॰ अनिट्।

Pre लट्—

शुम्भोति	शुम्भुतः	शुम्भन्ति
शुम्भोषि	शुम्भथः	शुम्भथ
शुम्भोमि	शुम्भ्वः	शुम्भ्मः

Pot विधिलिङ्—

शुम्भेत्	शुम्भेताम्	शुम्भेयुः
शुम्भेः	शुम्भेतम्	शुम्भेत
शुम्भेयम्	शुम्भेव	शुम्भेम

Imp लोट्—

शुम्भोतु	शुम्भुताम्	शुम्भन्तु
शुम्भुधि	शुम्भुतम्	शुम्भुत
शुम्भवानि	शुम्भवाव	शुम्भवाम

Impf लङ्—

अशुम्भोत्	अशुम्भुताम्	अशुम्भन्
अशुम्भोः	अशुम्भुतम्	अशुम्भुत
अशुम्भवम्	अशुम्भ्व	अशुम्भ्म

Perf लिट्—

शुम्भाव	शुम्भुवतुः	शुम्भुवुः
शुम्भवांचकार	शुम्भवाबभूव शुम्भवामास	
शुम्भविथ शुम्भोथ	शुम्भुवथुः	शुम्भुव
शुम्भाथ शुम्भव	शुम्भुविव	शुम्भुविम

Aor शुङ्—

अशौषीत्	अशौष्टाम्	अशौषुः

अहौषीः	अहौष्टम्	अहौष्ट
अहौषम्	अहौष्व	अहौष्म

Fu लृट्—होष्यसि होष्यसि होष्यामि For Fu. लुट्—होता होतासि होतास्मि Con लृङ्—अहोष्यत् Ben आशिषि लिङ्—

हृषीष्ट	हृषीयास्ताम्	हृषीरन्
हृषीष्ठाः	हृषीयास्तम्	हृषीढ्वम्
हृषीय	हृषीवहि	हृषीमहि

Pas कर्मणि—हृयते, Aor यङ लुङ्—अहाविषि Cau णिजन्त—हापयति, Aor णिच् लुङ्—अजूहवत् Des. सनन्त—जुहृषति Fre यङन्त—जोहूयते Kri. तव्य—होतव्य हवनीय, हव्य PP निष्ठा—हुत IP त्वा—हुत्वा Inf तुमुन्—होतुम्

हृ (हृञ्)—भ्वा U अ हरणे,हे परे हृद् to take away, *etc* हृ धातु हरणार्थे, हरणम्=प्रापणम्, स्वीकार, स्तैन्यम्, नाशने च यथा—प्रापणार्थे—भारं हरति ग्रामम् स्वीकारार्थे—अन्नं हरति स्तैन्यार्थे—सुवर्णं हरति चौर नाशनार्थे—पापं हरति एवम् उपसर्ग योगेऽन्यार्थेऽपि—यथा=विहार, आहार, संहार इत्यादि प्रापणार्थे द्विकर्मकोऽयम्

Pre लट्—हरति ते Pot विधि लिङ्—हरेत् त. Imp लोट्—हरतु हरताम् हर हरस्व हराणि हरै Impf. लङ्—अहरत् अहरत अहर अहरथाः अहरम् अहरे Perf लिट्—जहार जह्रे जह्रतु जह्राते जह्रुः जह्रुवे, जह्रुय जह्राथे जह्राव जह्रिव जह्रिवहे

Aor. लुङ्—अहार्षीत् अहृत अहार्षी अहृ
अहार्षम्-अहृषि Fu लृट्—हरिष्यति ते Per Fu लृ
र्ता Con लृङ्—अहरिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्
क्रियात् हृषीष्ट Pas कर्मणि—क्रियते, Aor कर्म लुङ्
अहारि Cau णिजन्त—हारयति ते Aor णिच लुङ्
अजीहरत् त Des सनन्त—जिहीर्षति ते Fre यङ्
—जेहीयते Kri क्त्वा—हृतंव्य', हरणीय P
निष्ठा—हृत IP क्त्वा—हृत्वा Inf तुमुन्—हर्तुम्

हृष् (हृषु)—भ्वा P से भयीके, हर्षेच, अली
मिथ्याकरणम् to lie, to be delighted Pre लट्-
हर्षति Perf लिट—जहर्ष Aor लुङ्—अहर्षीत् F
लृट्—हर्षिष्यति Per Fu लृट्—हर्षिता Ben. आशि
लिङ्—हृष्यात् Pas भावे—हृष्यते, Aor भावे लुङ्—अहर्षि
Cau णिजन्त—हर्षयति Aor णिच् लुङ्—अजीहृषत् अजह
र्षत् Des सनन्त—जिहर्षिषति IP क्त्वा—हर्षित्वा हृष्ट्वा
PP निष्ठा—हृष्ट लोमविषये—हृष्ट हृषित, एव विक्लि
तार्थे प्रतिहृतार्थेऽपि Inf तुमुन्—हर्षितुम्

हृष्—दिवा P से तुष्टो, to be delighted
etc Pre लट्—हृष्यति, Perf लिट्—जहर्ष Aor
लुङ्—अहृषत् Per Fu लृट्—हर्षिता PP निष्ठा—
हृषित हृष्ट IP क्त्वा—हर्षित्वा Inf तुमुन्—हर्षितुम्

हृष्—भ्वा A शब्द भय सभावाद् अश्वविषय'
to neigh. Pre लट्—हृषते Perf लिट्—जिहृषे
Per Fu लृट—हर्षिता PP निष्ठा—हृषित Inf.

ह्लादृ—भा A से पाक्षादे परस्मै मदे, to be glad, to sound Pre स्ट्—ह्लादते Perf लिट्—ह्लादे Fer Fu स्युट्—ह्लादिता Pas भावे—ह्लाद्यते Aor भावे सुड—अह्लादि Cau णिच्—ह्लादयति, Aor णिच् सुड—अजिह्लदत् Des सनन्त—जिह्लादिषते Fre यङन्त—आह्लाद्यते Kri ण्यत्—ह्लादनीय PP निष्ठा—ह्लादित IP क्त्वा—ह्लादित्वा, Inf तुमुन्—ह्लादितुम

ह्वे (स्पर्धे)—भ्वा U अ सकर्मक अन्द्य अ, to emulate, to call, to invoke to vie with

PARASMAIPADA

Pre स्ट —

ह्वयति	ह्वयतः	ह्वयन्ति
ह्वयसि	ह्वयथः	ह्वयथ
ह्वयामि	ह्वयावः	ह्वयामः

ATMANEPADA.

ह्वयते	ह्वयेते	ह्वयन्ते
ह्वयसे	ह्वयेथे	ह्वयध्वे
ह्वये	ह्वयावहे	ह्वयामहे

PARASMAIPADA.

Pot विधिलिङ्—

ह्वयेत्	ह्वयेताम्	ह्वयेयुः
ह्वये	ह्वयेतम्	ह्वयेत
ह्वयेयम्	ह्वयेव	ह्वयेम

ATMANEPADA.

ह्वयेत	ह्वयेयाताम्	ह्वयेरन्

क्षयेथा	क्षयेयाथाम्	क्षयेध्वम्
क्षयेय	क्षयेवहि	क्षयेमहि

PARASMAIPADA.

Imp क्षीद्—

क्षयतु	क्षयताम्	क्षयन्तु
क्षय	क्षयतम्	क्षयत
क्षयाणि	क्षयाव	क्षयाम

ATMANEPADA.

क्षयताम्	क्षयेताम्	क्षयन्ताम्
क्षयस्व	क्षयेथाम्	क्षयध्वम्
क्षयै	क्षयावहै	क्षयामहै

PARASMAIPADA.

Impf क्षद्—

अक्षयत्	अक्षयताम्	अक्षयन्
अक्षय	अक्षयतम्	अक्षयत
अक्षयम्	अक्षयाव	अक्षयाम

ATMANEPADA.

अक्षयत	अक्षयेताम्	अक्षयन्त
अक्षयथा	अक्षयेथाम्	अक्षयध्वम्
अक्षये	अक्षयावहि	अक्षयामहि

Perf लिट्—शुशाव शुशुवे, शुशुवतु शुशुवाते शुशुविय-
शुशोथ शुशुविषे, शुशुवथु शुशुवाथे, शुशुव शुशुविध्वे ढ्वे.
शुशाव शुशुवे शुशुविव शुशुविवहे

PARASMAIPADA.

Aor क्षुद्—

अक्षत्	अक्षताम्	अक्षन्
अक्ष	अक्षतम्	अक्षत
अक्षम	अक्षाव	अक्षाम

ATMANEPADA

{ अद्धत अद्धास्त	{ अद्धेताम् अद्धासाताम्	{ अद्धत अद्धासत
{ अद्धथा अद्धास्था	{ अद्धेथाम् अद्धासाथाम्	{ अद्धध्वम् अद्धाध्वम्
{ अद्धे अद्धासि	{ अद्धावहि अद्धास्वहि	{ अद्धामहि अद्धास्महि

Fu स्ट—द्धास्यति द्धास्यते द्धास्यत द्धास्येते द्धास्यसि द्धास्यसे, द्धास्यथ द्धास्येथे द्धास्यामि द्धास्ये, द्धास्याव द्धास्यावहे Per Fu स्ट्—द्धाता द्धातासि द्धातासे द्धातास्थ द्धातासाथे, द्धातास्थ द्धाताध्वे द्धातास्मि द्धाताहे, द्धातास्व द्धातास्वहे Ooa स्ड—अद्धास्यत् अद्धास्यत अद्धास्य अद्धास्यथा अद्धास्यम् अद्धास्ये Ben आशिषि लिङ्—द्धेयास् द्धासीष्ट द्धेयास्ताम् द्धासीयास्ताम् द्धेया द्धासीष्ठा, द्धेयास्तम् द्धासीयास्थाम् द्धेयासम् द्धासीय, द्धेयास्व द्धासीवहि Pas कर्मणि—द्धेयते, Aor कर्म लुङ्—अद्धायि Cau णिजन्त—द्धाययति ते, Aor णिच् लुङ्—अजूहवत् त. Des सन्नन्त—जुद्धासति ते Pre यङन्त—जोद्धूयते Kri क्त्वा—द्धातव्य PP निष्ठा—द्धूत IP ल्या—द्धित्वा आ + द्धे = आद्धेय Inf. तुमुन्—द्धातुम

उप, नि, वि, सम्, आ + द्धे = उपद्धयते, निद्धयते, विद्धयते सद्धयते आद्धयत (अर्धार्थे)